

CÆSAR
G
AVGVVS
VELL
PER R
HISTO

A
38-104

304

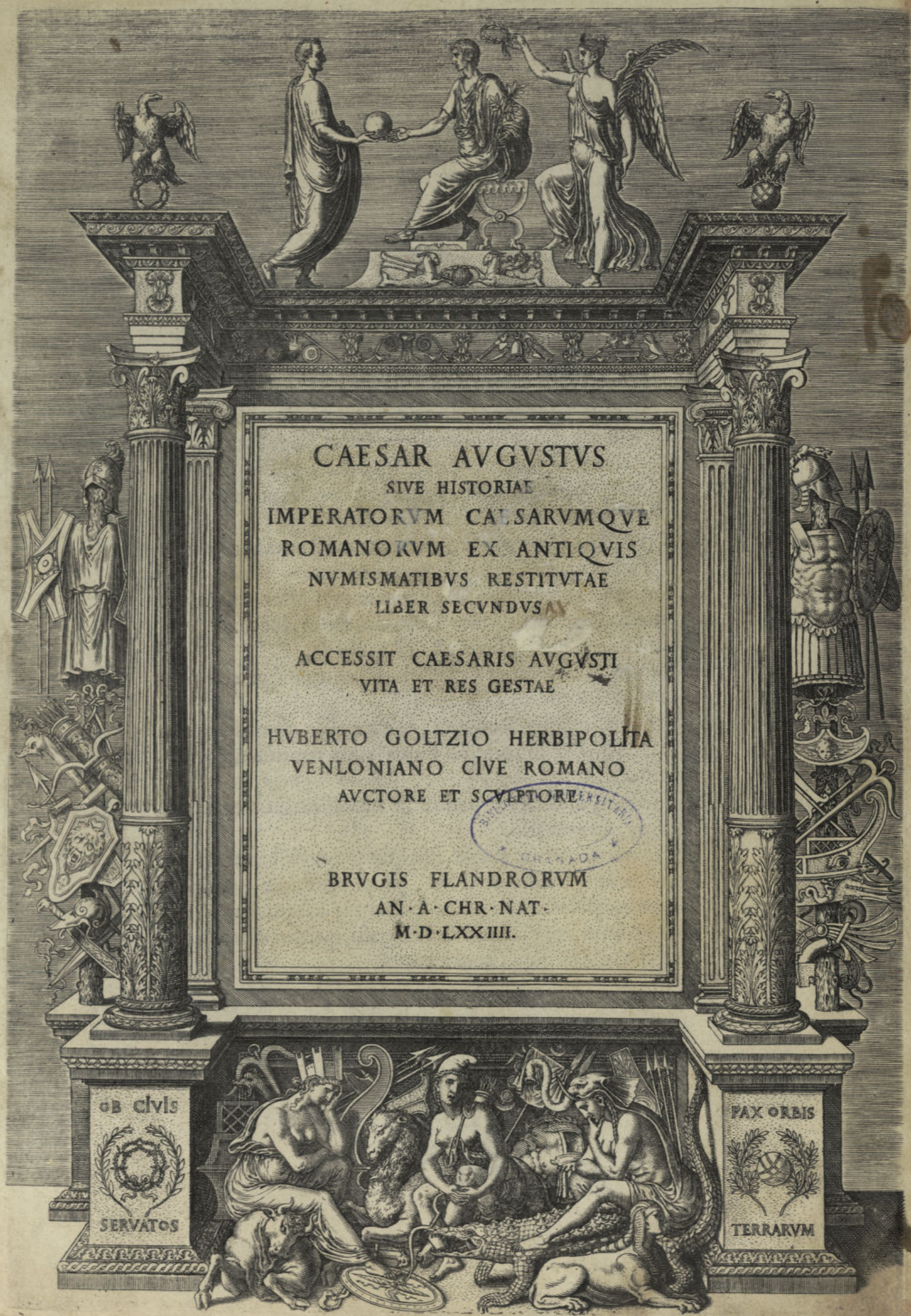
S
S
L
R
T

A
104

Custo 20 f.

93 - 3

CAESAR AVGVSTVS

SIVE HISTORIAE

IMPERATORVM CALSARVMQVE

ROMANORVM EX ANTIQVIS

NVMISMATIBVS RESTITVTAE

LIBER SECVNDVS

ACCESSIT CAESARIS AVGVSTI

VITA ET RES GESTAE

HVBERTO GOLTZIO HERBIPOLITA

VENLONIANO CIVE ROMANO

AVCTORE ET SCVPTORE

BRVGIS FLANDRORVM

AN · A · CHR · NAT ·

M · D · LXXIII ·

OB CIVIS

SERVATOS

PAX ORBIS

TERRARVM

Nobili acque erudito D. Guidoni Laurino Domino a Klmckerlant, amico optimo suo bene merito

E20933083

SERIES EORVM QVAE HOC LIBRO
CONTINENTVR.

- Cæsaris Augusti numismata.
Cæsaris Augusti vita & res gestæ.
Vita Augusti familiaris & domestica.
Mos consecrandi Imperatores & Augustas.
Cæsaris Augusti genealogia.
Tituli Cæsaris Augusti varij, qui pluribus in nummis diuisim leguntur.
Legati Imp. Cæsaris Augusti, qui ob res præclarè sub eius auspicijs gestas, triumphalibus ornamentis donati sunt.
Inscriptiones ac tituli honorarij tum ipsius Augusti tum aliorum aliquot ipsius necessariorum, quæ ad historiam Augustam pertinere videbantur, ex marmoribus antiquis fidelissimè, vt in iisdem legebantur, descripta.
Fastorum magistratuum, & triumphorum Romanorum pars quæ ad tempora Cæsaris Augusti pertinet.
Fastorum Municipalium fragmentum ex marmore antiquo.
Animaduersiones in aliquot Fastorum Rom. locos.
De coloniarum magistratibus & Republica.
Notarum & litterarum singularium, aliorumque compendiosius scriptorum explicatio.
Summaria pecuniæ Romanæ, cuius nostra pluribus passim locis meminit historia, ad huius sæculi pecuniam comparatio.
Dictionum Græcarum passim in numismatibus occurrentium interpretatio.
Partes numismatum auersæ, suis quæque capitibus attributæ.
Index rerum memorabilium, propriorumque nominum quæ in ipsis numismatibus spectantur & leguntur.
Index eorum, quæ tam in vita Augusti, quàm reliquo opere obseruatione digna continentur.

EXEMPLAR SENATVSCONSVLTI
 QVO HVBERTVS GOLTZIVS CIVITATE
 ROMANA DONATVS EST.

STEPHANVS PAPANONIVS, HIERONYMVS GROSSVS, HIERON. BVBALVS ALMÆ VRB. COSS. AD POSTERITATIS MONVMENTVM, HIS LITTERIS SCIRE OMNES VOLVIMVS INTER PRÆCLARA MAIORVM ROMANORVM INSTITVTA ILLVD FVISSE PRÆCLARISSIMVM, INSIGNES SCILICET VIRTVTE ET PROBITATE VIROS AVGENDÆ REIPVBL. GRATIA, CIVITATE DONARE, VT PRÆSTANTISS. CIVIBVS AVCTA, DOMI FORISQVE OMNIUM NATIONVM RES GESTAS SVPERARET. QVORVM NOS IMITATIONE ATQVE EXEMPLO PYRRHO TARIO I.V.D. HECTORE MVTINIO, VINCENTIO RVBEO TRIBVS EX QVATTVORVIRIS CIVITATIS DONANDÆ FREQVENTIQVE SENATV ASSISTENTIBVS, HVBERTVM GOLTZIVM HERBIPOLITAM VENLONIANVM, BENE DE ROMANA REIPVBL. MERITVM, CVIVSQVE VIRTVS SINGVLARISQVE ERGA ROMANVM NOMEN OBSERVANTIA CVM PRÆCLARISSIMORVM CIVIVM TESTIMONIO, TVM EDITIS NVPER SCRIPTIS SENATVI PLANE CLARVIT, CIVEM ROMANVM EX S.C. CREAVIMVS, CREATVM IN SENATVM VENIRE, MAGISTRATVS GERERE, IVS FERENDI SVFFRAGII HABERE, SACERDOTIA OBTINERE, BONA EIVS LIBERA ATQVE IMMVNIA ESSE, CETERISQVE ROMANORVM CIVIVM HONORIBVS ATQVE PRIVILEGIIS HONESTARI QVIBVS ILLI FRVNTVR QVI CIVES ROMANI NATI AVT IVRE OPTIMO FACTI SVNT, DECREVIMVS ET CENSIVIMVS. EA TAMEN LEGE VT VRBEM ROMAM, SICVT OPTIMVM QVEMQVE CIVEM DECET, SVA VIRTVTE ATTOLLAT, FIDELITER A QVOCVNQVE VEXANTE TVEATVR, IVRA PONTIFICIA ROMANIS CONCESSA, ATQVE SENATVS CONSVLTA OBSERVET, ROMANOSQVE OMNI DILECTIONE PROSEQVATVR. DANTES SCRIBIS SENATVS P. Q. R. AVCTORITATEM, FIDEI ERGO ATQVE AD PERPETVAM POSTERITATIS MEMORIAM, ACTA HÆC ATQVE DECRETA IN PVBLICAS TABVLAS SVBSCRIPTIONE REFERRE CVM SIGILLI S. P. Q. R. APPENDICE. DATVM IN PALATIO CAPITOLINO VII. IDVS MAI. M. D. LXVII.

IVLIVS HOROLOGIVS SCRIBA S. P. Q. R.
 HORATIVS FVSCVS SACRI S. P. Q. R. SCRIBA.

a ij

ADOL.

ADOLPHI MEKERCHI BRV-
GENSIS I. C. SILVA, QVA GOLTZII

Frontispicium huius operis explicatur,

*Iulij Casar-
is caedes.*

IVLIVS vt multo confossus vulnere Cæsar
Effugientem animam cælestibus intulit astris,
Indigetesque inter colitur tota vrbe Quirini:

Quæritur interea quis tantæ pondera molis
Sustineat, patriæque queat succedere Patri.
Hic (quanquam Romana habeat Respublica multos
Insignes pietate viros, & fortibus ausis

*Senatus Au-
gusto Orbẽ
tradit.*

Conspicuos) omnes juvenis tamen altior inter
Emicat AVGVSTVS, cui MVNDI regna triformis
EXCELSO IN SOLIO, populo applaudente, SENATVS
Tradat, & Imperij totas committat habenas.

Huic Dea præpetibus gaudens VICTORIA pennis
Intexam sacro LAVRI de fronde CORONAM
Imponit capiti, & victricia tempora cingit.

Scilicet hinc quondam CAPRICORNI fidus amicum
Nascenti primùm illucens feliciter, Orbis
Imperium, quâ terra patet, portendit, & Urbis.
Adspicis Imperij victricia signa superbas
Hinc atque hinc AQUILAS: Pedibus quarum altera aduocis

Tarpeij Iouis ex antiquo robore QVERNAM
(Vt Iouis armigeram decet) attrectare CORONAM
Gaudet, ab Ausonij quæ CIVICA ritè vocatur,

OB CIVEIS armis SERVATOS rebus in arctis.
Parte alia invictis vt conerant vnguibus ORBEM

Alituum Regina vides, quia fortibus armis
PAX ORBIS TERRARVM, Pax illa optima rerum
Quas homini natura dedit, toto orbe reducta est,
Sacra triumphali circundans tempora LAVRO.

*Christus hu-
mani gene-
ris salus na-
scitur sub
Augusto.*

AVREA nunc demùm VBERITAS, sæcla aurea surgunt

Exoritur nunc alma SALVS, mortalibus agris
Expectata diu, mors mortis, cuspis Auerni,
Humani generis spes, lux, via, vita perennis.

Iam noua progenies cælo demittitur alto,
Factus homo Deus, è superi qui sede parentis
Virginis intactæ gravidam descendit in alvum,
Mortalesque auras haurit Puer. Omnia latè

*Augusti
monarchia.*

Augustum nunc regna colunt, Regesque tremiscunt
Terrifici, Pacemque petunt, inimica facessunt

Arma: omnes famulas Augusto tendere dextras
Conspicias, humilesque olli submittere falces
Certatim, exoriens & quâ sese æquore Phœbus

Mane

Mane leuat, feroque caput quâ vespere condit,
Et circumfusis tellus se porrigit vndis.

Cernis vt indoleant Nymphæ, vultumque decorum

*Trium Or-
bis partium
descriptio.*

Demittant tristes, quæ totum quâ patet orbem
Partitæ, cunctos populos, gentesque, virosque,
Terrasque, tractusque maris fluuiosque profundos
Sub ditione sua tenuerunt hæcenus: illæ
En spoliatæ armis sortem lacrymantur acerbam.

Cornix,

Græcis

Κορώνη.

Namque vides solido de marmore vtrimque columnas
Arte CORINTHIACA erectas: Cornice suprema

(Augur enim, justique tenax, cultorque deorum
Exstitit Augustus, fuit illi & cura sacrorum)

*Supellex
sacrorum.*

Stant vrna, atque tripus, capeduncula, & aspergillum,
Vrceolus, culterque, securis, & albogalerus,
Cum lituo, clypeisque ancilibus alternatim
Intextis: suspensa vides vtrimque TROPHAEA
Hostibus à victis, spolia, exuviisque superbas.

*Spolia ter-
restria.*

A dextra clypeos, arcus, densamque tueris
Telorum segetem, atque ingentia cingula baltei,
Fulmineumque ensem, & perfusum sanguine scutum,
Loricamque grauem truico pendere, supraque
Insignem cono galeam. hinc quatit aura comantes
Cassidis auricomæ cristas, hinc pulvere currus
Foedatque jacent axes radiique cruore.
Haud procul hinc cornu, nec non cava buccina pendet
Tortilis in latum; propè ahenea classica cernis,
Classica sueta viros ad prælia dura ciere
Terribili sonitu, Martemque accendere cantu.

*Spolia na-
ualia.*

Alæua puppes, clauos cum puppibus altis,
Chenisumque recens nauali Marte reuulsum,
Rostraque cum proris, retinacula, carbasa, malos,
Cornua velatarum fraxinea antennarum:
Transtraque cum remis, arata & cuspide contos,
Arma virum, tabulas, corbes, fractosque rudentes:
Multaque præterea quæ versu dicere non est.
Vsq; eadè miserum est castris, & rebus, & armis
Nudari, Sortisque vices tolerare nouerca.

EVROPA.

Prima BOVIS dorso nivei fata Agenore nympha

EVROPA inuehitur princeps; quam captus amore
Iupiter in Tauri faciem mutatus & ora

Trans mare vexit ouans, pelagòque inclusit, & altis
Turribus imperitare dedit, munitaque vallis

Oppidaque, & latos populos, & moenia & arces
Concessit, valido bona propugnacula bello,

TURRITAM que comis flauis gestare CORONAM.

Ponè jacet rostrum, CLAVVS que, & fida salutis

ANCOA, navigijsque accommoda multa supellex.

ASIA.

Proxima nympha ASIA est Eois splendida gemmis,
Intonsum redimita capillum Perfide MITRA,
Assyrios redolens fucos, Arabumque potentum
Myrrhamque & pigmenta, Sabæi & thuris odores.
Illa tenet gremio præsignem cornibus ARCV
Pro sceptro, PHARETRAM tergo, in pharetraque sagittas
Partorum; nec abest deformis membra CAMELVS.

AFRICA.

AFRICA dein Libye fervore notabilis ipso,
Aethiopiis parum sano Phaëthonte perusta,
Getuli fuscam pellem vestita ELEPHANTI,
Niliaci tergum squamasque premit CROCODILI:
Cui comes est SPHINX, Oedipodis Sphinx nobile monstrum,
Virginis os vultumque gerens, vnguesque leonis,
Harpyiæque alas volucres, caudamque draconis.

AMERICA
nondum
inventa.

Tum nondum varios plumarum induta colores
Omnigenum alituum subtilis America, venas
Aurique argenti que irritamenta malorum
Erueat: quam post ter sæcula quinque peracta
Per mare navigijs vectus Vesputius audax
Vi rapuit, tenero nympham complexus amore:
Edocuitque hominum cultus, morisque, sacraeque
Religionis opus supremum agnoscere Numen:
Et tribus hanc tandem Nymphis sociam addidit vnam.

GOLTZIVS hæc parva in tabula dum singula pulchrè
Exprimit, atque oculis subjecta fidelibus orbi
Tot veterum effigies, tot prisca numismata sculpsit:
Se, patriam, ROMAM, AVGVSTVM, laurique coronat
LAVRINOS: nam Virtutis sunt præmia Laurus.

LVDOVICI CARRIONIS BRV-
GENS. I. C. IN IDEM FRONTISPICIUM
GOLTZII CIVIS ROMANI.

En tibi Roma malis, CAESAR, ciuilibus ægra,
Et varijs lacerata duellis,
En, PATER, Ô, PATRIAE, PRINCEPS, AVGVSTE, Senatus
Et titulos dat & Orbis habenas
Committit, studijs fessus discordibus. Hoc tu
(Sic sacri meruere labores)
Lætus habe: Et, PACEM, ramis insignis oliuæ
Imperio dare totius Orbis
Sis memor. Hinc ales VICTORIA, præpete penna,
AVREA ferta parat tibi LAVRI.

Parte

Parte alia es felix CAPRICORN I Sidere. vtrimque
 ARMIGER est Iouis, alituum Rex.
 Illa premit teretem volucris sub pectore mundum:
 Hæc tibi quæ ceræ dona coronat.
 Non minus esse tamen curæ tibi sacra, capedo
 Et lituus, recidiuaque cælo
 Arma docent. His tu nunc artibus aggredere orbem.
 His terram rege & artibus vndas.
 En EUROPA gemens, placidæque inuicta iuuenco,
 Oppida cum regnis populisque
 Vni offert deuota tibi; quæ cetera vincit,
 Diuitijs animosa fuorum.
 En supplex ASIA, olim inlustis Perfide mitra,
 En humilis tua iussa capessit:
 Et Signa atque Aquilas, quæ CRASSI opprobria, presso
 Nixa genu tibi, Diue, remittit.
 En Libye miranda nouis ex ordine monstris,
 Te LEPIDO dare iura subactis
 Iam patitur. Te NILVS amat. CROCODILVS adorat,
 LEUCADI I post fata triumphati.
 Inde Corinthiaca surgunt tibi ab arte Trophæa,
 Pyramidesque nouique obelisci.
 Ne tamen, ô, æterna tibi ne, DIUE putaris.
 Deteret hæc veteris labor æui.
 Vixque tua quondam, CAESAR, nosceris in Vrbe
 Barbarico trepidante tumultu.
 Non tibi Romulidæ è tenebris, non Itala virtus
 Eripiet decora inclita famæ.
 Ast gentes olim domitæ victricibus armis,
 Quæque iugum tolerare Latinum
 Consuerant; statuas viuo de marmore ponent:
 Inque notis tua nomina pangent
 Aeratis, Vultusque sacros atque ora notabunt;
 Ora ipsi malè cognita Romæ.
 Hinc BRVGAE, hinc veteri gens nata Tuiscone, certant
 Et titulos cumulare superbos;
 Et penè effigiem squallentem cingere LAVR V
 AVREA; & HVBERE munera dextra
 Ferre. Sed, ô, non hoc, non hoc, Vrbs incluta Brugæ,
 Vrbs populo inuidiosa Latino,
 Roma feret. Sed quem tu cælo laudibus æquum,
 Atque operis celebrare solebas
 Auctorem: Hunc olim Roma Aufoniusque Senatus
 Scilicet Aufonia Vrbe beabit;
 Et Ciuem faciet. Non hæc tibi gloria GOLTZI;
 (Sit licet hæc tibi gloria magna)

At

At maior tamen est Romanæ ciuibus Urbis,
Quæ proprij inuida munere honoris
Hoc ergo te donat; vt hanc non debeat vlli
Historiæ è tenebris reuocata
Externo laudem. At tu vel Germanus in auras
Edite, Belga, nisi Itale manis
GOLTZI; antiqua, sepulta, in dias luminis oras
Quod facis, erue. Sic tua circum
Tempora de LAVRI scintillans fronde corolla
Ardeat AVREA. Sic tibi fratrum
Nobile par LAVRINORVM de diuite censu
Munifica tua cœpta secundet.

Duaci A. D. 1111. Non. Decemb.

Ann. M. D. LXXII.

AD HVBERTVM GOLTZIVM
CIVITATE ROMANA DONATVM
IOAN. POSTHII GERMERSHEMII MEDICI.

DE Patria magni lis magna exarsit Homeri,
Septem vrbes Ciuem quem voluere suum.
Tu maior: nam te sibi vindicat inclyta Ciuem
Flandrica terra suum, Teutonis ora suum.
At quoniam illustras veteris decora ardua Romæ,
Afferit & Ciuem te tua Roma suum.
Ergo donec erunt Germania, Flandria, Roma,
Semper honos, GOLTZI, viuet in orbe tuus.
Viuet & irriguas pulcherrima LAVRVS ad vndas,
Præsidio cuius, quod facis, omne facis.

AD EVNDEM
VICTORIS GISELINI ME-
DICI ODE ΜΙΜΗΘΙΚΗ.

Virtutis hostis, nec sibi nec Dijs
Amicus, vt sese adnumeret bonis,
Ab Atreo vsque, ipsoque Ledæ
Progeniem numerabit ouo:
Sui vel ortus conscia mœnia
Troia, Corinthique, ac Lacedæmonis
Iactabit audax. te sed illis
Longè alium meliore fato
Omnes amicum discipiunt boni,
Amice GOLTZI. non patria, aut aui

Dedere,

Dedere, vt ignotum vagantem
 Susciperent cupido ore gentes:
 Immo ipse contrà, dum valida manu
 Scripta vndiquaque, ac viribus ingenâ
 Ex vltimo orbe in Romuli urbem
 Restituis veteres Quirites;
 Venlonianum atque Herbipolim tuam,
 Quà Phœbus oras mundi habitabiles
 Inlustrat, inlustrare pergis,
 Per titulos, memoresque Fastos.
 Iure ergo patrem te patria, ac Deum
 Supplex adorat: cornibus & suis
 Iam Rhenus obnifas retorquens
 Oceanas animosus vndas,
 Se maior ipse, & vix capiens, lutum
 Nili æstuantis, ac rutilas Tagi
 Hermiq̃ue arenas, amniumque
 Prodigia omnia ceterorum
 Contemnit. vni sed famulas tamen
 Submittit vndas, Thibri pater, tibi:
 Laudumque fontem propriarum
 Flumine quas tumido redundat,
 In te refundit. te, simul aurea
 Nato retexi Sæcula **G O L T Z I O**
 Audisti, & Augustis referri
 Consulibus meritos triumphos;
 Dixisse fama est: En erit hic dies,
 Ridebit alma qui mihi adorea
 Secundus, ac rursus fugatis
 Pulcer erit Latio tenebris.
 Saluete ô almi lumina sæculi
 Pij Quirites, quorum ope patriæ est
 Porrecta Maiestas ab ortu
 Solis ad Hesperium cubile.
 Saluete: non vos iam taciturnitas
 Urgebit æui. viuite, viuite
 Acternum, & orbe vestra toto
 Fama loquax memoret trophæa:
 Tuumque, in illis, fidus Iulium,
 Diuosque honores, ô Veneris puer
 Auguste. quàm nunc te tenere,
 Et reducis iuuat ora vultu
 Læto obtueri: quo duce ferias
 Non antè notas Hesperia est mea
 Experta longum, vectibusque
 Mille, feris vacuum duellis

Ianum Quirini clusit, & ordinem
Rectum euaganti frena licentiæ
Iniecit, emotisque culpis
Iustitiæ reuocauit artes.

Ne, Roma, ne iam poeniteat tuæ
Anilitatis: te caput urbium,
Orbisque Reginam prioris
Ista etiam veneratur ætas.

At GOLTZI, amori præmia tam pio
Aequa ut rependam, non opis est meæ:
Non, si liquenti in ære nomen
Mille tuum statuæ loquantur.

Quod ergo possum; Vos Tiberinides
Ite, ite Nymphæ, ac vindici amabili,
Ciuique vestro ob vindictos
In patriæ sua iura Ciuis,

Quernam coronam nectite: sit comes
Et illa LAVRO, quæ Oceano ultimo
Adnata nuper, atque Nymphæ
Hydrorhoës vegetata lymphis,

Phœbi & Sororum est delictum nouem: &
Daphnæa ut olim filua Palatij
Custos Poëtarum pudica
Aërijs minitatur auris.

HADRIANI IVNII ME-

DICI 'ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΣ.

Ho c configno decus proprium tibi GOLTZIE, quod sis
Vber inexhaustum rerum, riuusque perennis,
B arbaries quas nulla vnquam, aut longæua vetustas
E ripere, aut caries potuit, tibi Martia Roma.
R elliqua qui promis Latia ornamenta monetæ,
T hesaurum subductum orco, latebræque redemptum,
V indicijsque pijs orbi hunc transcribis honorem.
S i Triuia vitam debet Virbius: herbæ
G ustatæ Glaucus, libertatēque Camillo
O rba vrbs Roma suo: quæ non tibi tempora nectat
L aurea: & exhaustos quibus ætas grata labores
T ollet in astra modis præsens & fera nepotum?
Z enoni Cecropidas gemmis aurōque coronam
I nsignem, & statuam fama est sacrasse superbam
V irtutis merito: quo tu maclandus honore
S urges, ob FASTOS reduces, atque æra repostas?

IOA.

IOACHIMI TYDICHII

BERLINENSIS MARCHITAE

ἸΑΚΡΟΣΤΙΧΙΣ.

H erbifer irriguo prolabitur agmine Mœnus,
V beribusque beat rura propinqua satis.
B ellacésque rigans, quos fert Germania, Francos,
E xoneratur aquis, maxime Rhene, tuis.
R es etiam loquitur, pariat quòd is VBERE cornu
T urgidulus venis AVREA frustra suis.
O men inest verbis, ea nec ratione carebunt,
GOLTZIVS est AVRI pars bona, Mœne, tui.
L uminis ille sui Mœni primordia ripis
T raxit, & AVRA TVM nomen & omen habet.
S cilicet hoc AVRO Germania Romaque lucet;
I lla dedit vitam, cuius at ista locum.
O rta fuit lis inde: suum Germania natum,
S ic ciuem repetit Roma Latina suum.
V isne ego sim iudex? Germanus habebitur, vno hoc
O rba viro quid erit Martia Roma? cinis.

CAROLVS VTENHOVIUS F.

*Antiquitatis vberime instauratori Huberto Goltzio
in amicitia symbolum scripsit Brugis Anno
M. D. LXVI. Prid. Id. Aug.*

Vbere cum Latio totas cui mater Athenas
Creditor vberibus prouoluisse suis,
Vber & vberius per quem fuit Hippocrenes,
Vbera lactenti cui dedit alma Charis:
Nomen ab ingenij tulit vbertate venustum,
Illud ab vberibus ni tulit vberibus.

ΟΥΘΕΝ-Ο - θεσπεσίσι - ΒΙΟΣ πέλε νόσφι θεοῦ.

GEORGII FABRICII

CHEMNIDENSIS.

Imperio Augusti non est illustrius vllum,
Nec quo venturo tempore, maius erit:
Tum Roma Imperium terris, æquauit Olympo
Pectora, & accessit prosperitate Deos.
Inter quos Cæsar, Diui genus, altaque Iuli
Progenies, celsum protulit orbe caput.

b. ij.

Sed

Sed nunc fata Deum, nunc inuidiosa vetustas,
 Abstulit inuicta quidquid in vrbe fuit:
 Quo iacet Augustus, Marcellus, Agrippa sepulcro,
 Nunc Mausolei stat sine honore decus,
 Roma ruina iacet, Dicæarchidos ora ruina est,
 Calchidicaque nihil restat in arce super.
 GOLTZIVS auspicio natus felice, reducit
 Aurea Saturno qualia secla sene.
 Et veterum vultus, insignia, bella, triumphos
 Eruit, è priscis sculpsit & illa notis,
 Non minus Aeneæ genitor, quàm monstrat in agris
 Elysiis, certa nomina certa fide.
 Hoc fecere alij, merita qui laude ferendi:
 HVBERTVS palmam sed tamen vnus habet,
 Ad Mœnum herbosæ Cereris qui natus in vrbe,
 Franciæ excellit splendidus vrbs honor.
 Augusti Ciuis vixisset GOLTZIVS æuo,
 AVREVS in Latio staret & ipse foro.

ΕΙΣ ΤΑΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥΜΕΝΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ

Καίσαρος εικόνας, η̄ τες τῶν τότε νομισμάτων χαρακτήρας, τὰς
 τε ἱστορικὰς ἐξηγήσεις, ΟΥΒΕΡΤΟΥ ΓΟΛΤΖΙΟΥ
 Φραγκῆ η̄ Πολιτογραφέντος Ρωμαίου τύπας η̄ πόνους.

ΙΩΑΧΕΙΜΟΥ ΚΑΜΕΡΑΡΙΑΔΟΥ.

Εἴ τις θαυμάζει καλὰ τέχνης ἔργα παλαιῆς,
 Ἦτοι ζωγραφικῆς ἢ τυπογλυφικῆς,
 Οἶάτε λύσιππον ποιεῖσ' ἢ φασιν ἀπελλῆν.
 Τούτων γὰρ εὐδεις ἐς' ὀνομαστότερος.
 Τόνδ' εἰς ΓΟΛΤΖΙΑΚΗΣ χειρὸς πόνον ἔτος ὀράτω,
 Εἰς κάλλος θ' ἑτέρων ὧν ἐχάραξε τύπων,
 Ἦττον ἐπανέσσης τ' ἐχέτω τ' ἀρχαῖα, τὸδ' εἰδώς.
 Χ' ᾧδ' ἄρα τεχνίτας ὅττι φέρει βιοτός,
 Ἀλλὰ χρόνος δὴ πάντα βροτῶν μετα-πράγματα-βάλλει,
 Κ' αὐτ' οὐδ' ἐν καιροῖς οὐδ' ἐτόποισι μένει.
 Ἑλλήνων μὲν ἐν ἰδίῳ ποτε χ' ὄυτος ὁ κόμπος
 Ζωοῖσιν τέχνη πλάσματ' ἀπεικονίσαι.
 Νῦν δ' ἐπὶ γερμανῶν ἐπεδήμησ' ἀφθονος αἴαν,
 Πολλὰ χρησομαθεῖς ἄλλ' ἔσαν ἐνθα φύσεις.
 Κλεινὴν δ' ἔξοχα σὴν ἐνδοξον ΓΟΛΤΖΙ' ἔθηκες
 Ἐθνους μητρόπολιν πατρίδα φραγκογενοῦς,
 Τὴν διὰ δὴ συνεσίν τε τὴν η̄ δεξιότητα
 Ἑλλάδος ἀνθοῦσης αὐσονίης τε πάλιν.
 Ὡν σύγ' ὑπ' ὄψιν ἀγάλματ' ἄγεις πόλλ' ἀμφοτεράων,
 Μορφὰς τ' ἀρχόντων ἱστορίας τε φάος.

Διύτι-

Δεύτερον ἤδη γούν κοσμοκράτορς ποτε βάρμης
 Κύριον εἰσιδέειν παῖσιν, ὄλον' προτίδης
 Δουλωθέντος ὑπαὶ λαοῦ κληθέντα ΣΕΒΑΣΤΟΝ,
 Κληρονόμον τέλμης Καίσαρος ἀρχελάου.
 Καὶ νῦν τάδ' ἔχομεν ταπράτα δὴ ἄνδρε μονάρχω
 Τοῦ παρὲς τῆ ἀρχοντος πανδυνάτου τελεώ.
 Ἄλλ' εἴη λοιποὺς μετὰ ταῦτα, θεοῖο θέλοντος,
 Ὡσαύτως ἡμῖν ΓΟΛΤΣΙΟΝ ἐκπορίσαι,
 Ὅσσα προσήκει τῶνδ' ἐθ' ὁμῶς ἰνδάλμαθ' ἐκείσφ,
 Ἦδος τ' ὀφόμενοις, ἐκ τε ποιοῖωτι κλέος.

ADOLPHI MEKERCHI I.C.

EPIGRAMMA,

*quo Auctoris nomen, cognomen, patria, ortus, domicilium,
 ciuitas, & opera tam edita, quam edenda notantur.*

Edidit HVBERTVM Venlo sub luminis auras;
 Illius & proavos & genus Herbipolis.
 Bruga magis felix, quæ tecta laresque benignos
 Artifici dextræ prabet & ingenio.
 Inuidit Latium, & Latij caput inclita Roma,
 Roma peregrinis gentibus æqua parum.
 Ac, sibi ne tantum decoris laudisve decisset,
 Cinibus adscriptit GOLTZION Aufoniis.
 Et meritò: quia nemo alius, qui mœnibus vrbis
 Semirutis humeros supposuisset, erat.
 Sed ne Roma tumesce nimis: nam Græcia ciuem
 Hunc à te repetet, surripietque breui.
 Tunc iterum viuent Thebæ, Sparta, Argos, Athenæ,
 Totaque surget ouans Hellados Hellas humo.
 GOLTZIVS & viuet, donec Venlo, Herbipolisque,
 Bruga erit, & Latium, Græcia donec erit.

IN IVLIVM CAESAREM

HVBERTI GOLTZII HERBIPOLITAE
 VENLONIANI CIVIS ROMANI,
 IOACHIMVS TYDICHIVS BER-
 LINENSIS MARCHITA.

Quid non tempus edax, quid non longæua vetustas,
 Et series æui perdere longa potest?
 Vrbs vetus illa iacet, magno iacet æmula cœlo,
 Roma, triumphati quæ caput orbis erat.
 Vix etiam restant prisca vestigia fedis,
 Roma nec est eadem, quæ modò Roma fuit.

b. iij.

Quis

Quis numerare potest titulos priscosque Triumphos,
Signaque victricis bellica parta manu?
Quis tot Tempa Deum, preciosa tot atria Regum,
Quis Capitolini prisca Theatra iugi?
Quis Statuas, quis magna suis simulachra figuris,
Quis pompas, & opes, exuuiasque canet?
Quis Fabios, Crassosque truces, fortesque Camillos,
Terribilesque viros, belligerosque Duces?
Quisve tot Heroes, tot fortia pectora Reges
Romana natos dicere stirpe potest?
Aut ubi sunt? periere domus, periere triumpho,
Amisere suum tot monumenta decus.
Et Fabij periere truces, periere Camilli,
Magnanimi Reges, & periere Duces.
Vnus adhuc Phrygij de sanguine natus IULI
CAESAR, & Aufonij maximus orbis apex,
E gremio raptus telluris IULIVS atro
Viuit, & augusti luminis astra videt.
Luminis astra videt. nec enim prius insitus astris,
Ut Vatum memorat garrula turba, fuit.
Sed mediis tenebris, terraque sepultus in ima,
Pressus adhuc vincolo noctis & ille fuit.
Donec opem soboles Germanæ GOLTZIVS oræ
Contulit, immundo præripuitque sinu.
Aera suo qui dum tellure recondita cultu
Pingit, & artificij signa vetusta manu:
Factaque magnorum per prisca nomismata Regum
Quærit, & ætatis prælia sculpta notis:
CAESARIS effigiem, titulos, partosque triumphos,
Armæque squallenti prisca leuauit humo,
Perpetuisque notis operoso sculpsit in ære,
Aemulus ingenij, docte Lysippe, tui.
Imperij patet vnde tui status omnis, & ætas,
Et series vitæ, CAESARIVLE, tuæ.
Hæc est illa dies, qua te post fata futurum,
Promisit Veneri Iuppiter ipse, Deum.
Hæc est, hæc nostri est HVBERTAS AVREA SÆCLI,
Qua redunt sensim, quæ periere prius.
Sed tu iam tenebris ereptus, & insitus astris,
Præmia quæ tanto digna labore dabis?
Res ea non leuis est, vitam reuocasse sepulto:
Ergo quid hinc precij GOLTZIVS iste feret?
ROMANAE consors dicis, vocitabitur Urbis.
Non satis est, meruit plura. quid ergo? TOGAM.
IN AVG-

IN AVGVSTVM CAESAREM
HVBERTI GOLTZII HERBIPOLITAE
VENLONIANI CIVIS ROMANI, CARMEN
IOACHIMI TYDICHII BERLINENSIS MARCHITAE
AD MAXIMILIANVM .II. ROMANO-
RVM IMPERATOREM PIVM FELICEM
SEMPER AVGVSTVM.

MAXIME Romanæ pater AEMILIANE salutis,
MAXIME Rex Regum, Duxque supreme Ducum:
Quo nihil in terris, quas Phœbus cumque pererrat,
Clarius aut maius maximus orbis habet:
Accipe pacato CAESAR ter MAXIME vultu
Hoc opus, & famuli subdita vota tui.
Accipe, clementemque tuo te porrige CIVI.
Res decet hæc Regem, res decet ista Ducem.
Cernis vt in veterum monumenta perennia Regum
Longa dies celeri proruata acta gradu:
Cernis vt immensas turres annosa vetustas
Frangat, & ad nudam depopuletur humum.
Nunc vbi Troia potens, vbi nunc Carthaginis arces,
Nunc vbi Roma tuum, quod fuit antè, decus?
Nunc vbi Lesbos, vbi Thebæ, ditæque Mycænæ,
Argos, & in medijs candida Delos aquis?
Aut vbi tot pompæ, tituli tot, totque triumphi,
Tot statuae Regum, tot monumenta Ducum?
Omnia præteriére, teri quæ posse negabam,
Cum statuis tituli, cum titulisque Duces.
Si tamen hoc hominum non est opus, estque Deorum,
Defunctis vitam restituisse viris:
Vt quæ iam longos sint membra sepulta per annos,
In vitam redeant liberiora suam:
GOLTZIVS humano numquid de femine natus
Maxima diuinæ munera mentis habet?
Per quem prisca redit magnorum gloria Regum;
Gloria, iam longos vsque sepulta dies.
Per quem ROMANI vetus illa potentia regni,
Et redit antiqui temporis omne decus.
Induperatorum qui fortia facta priorum,
Arma, Ducum vultus, bella, trophæa canit.
Vulnere quis multo vitam tibi CAESAR IVLI
A Bruto raptam nesciat esse truci?
Sed superas nuper redijsti saluus in auras,
Et redijt vitæ gloria vera tuæ.

Quamque

Quàmque ferox multo tibi vulnere Brutus ademit,
Reddidit hanc vitam GOLTZIVS iste tibi.
Quique tuas posthac moderari iussus habenas
AVGVSTVS Latia CAESAR in vrbe fuit:
Vt sceptris, vt morte, tibi sit laude secundus;
Iam sequitur lucem, CAESAR IVLE, tuam,
Tu verò, tu magnorum REX MAXIME Regum,
Nomen ab AVGVSTO CAESARE CAESAR habens,
AEMILIANE, tui qui, Cæsar, MAXIME, sæcli
Iam data per longos scepra tueris auos:
Hoc studium, prisca quo prisca numismata sæcli
Clarius à putri profodiuntur humo;
AVGVSTA clemens pro libertate fouebis,
Si duce te crescet quod modò surgit opus:
Et duce te solidum tandem ducetur in orbem,
Conspicuum terris, conspicuumque polis.
Magna tibi est pietas, (hanc sensi:) magna voluntas,
Magnus amor, doctos quo tuare viros.
Hæc pietas, amor hic, hæc officiosa voluntas
GOLTZION Augusta (spero) leuabit ope.
Pro quibus officijs fore se memoremque piùmque,
Mancipiumque tuum se fore semper, ait.
AFRICA iamque suis ASIÆ quoque regna triumphis
In clarum venient luce renata diem.
A Egyptusque suos titulos, & Græcia reges,
Troiaque versa tuos adspicies cineres.
Arcades Epiro diti iungentur, & illis
Cos, Samos, ac Delos, Creta, Cyprus, Melite.
Thracia Pamphylia, dein Myfis Theffala tempe,
Et Peloponneso pascua Trinacria.
Has simul & plures, harum monumenta subinde
Parturit, has terras, hæc tibi regna dabit.
Tu modò sis facilis, nec in æquore desere nauim:
Quæ sine te portum lasa subire nequit.
Quosque tibi titulos, & quæ modò nomina speras
Post obitum famæ posse venire tuæ:
Illa tuos maneant maiores, illa virosque,
Qui prius Aufonio iura dedere foro.
Sic æuo detur CAESAR tibi MAXIME longo
Semper honorata scepra tenere manu.
Sic tranquilla tibi semper Victoria donet
Perpetuam pacem, pacificosque dies.
Sic tibi sint nati felices; natus & olim
Hoc regat imperium cum seniore senex.

IMP.

IMP. CAESARI DIVI FERNANDI
AVG. F. MAXIMILIANO AVSTRIO
SECUNDO PIO FELICI PER-
PETVO AVGVSTO
HVBERTVS GOLTZIVS HERBIPOLITA
VENLONIANVS CIVIS ROMANVS.

F. P. D.

V M nostras de CAESARE AVGVSTO
lucubrationes, de Monarcha, vt ad no-
stram vsque posteritatem omnium quo-
rum exstat memoria maximo, ita pacis
bellique artibus clarissimo, publicare decre-
uissem; non diu mihi quærendus videba-
tur, sub cuius auspicijs & patrociniò in lucem prodirent: nam
de AVGVSTO scripturus, ad S. M. Tuam MAXIMILIANE
AVGVSTE oculos animumque conuerti: AVGVSTVMque no-
strum S. M. Tuæ dedicandum consecrandumque putavi; atque
id ordine & iustè me facturum arbitratus sum, vtpote qui auita
possessione, & ex DEI in rempublicam suam prouidentia,
eundem tibi vindicare & asserere posses. AVGVSTVS itaque
sub CAESARIS MAXIMILIANI nomine adparebit. CAESA-
RIS, inquam, non ex stirpe solùm & familia, quod quidem
præclarissimum est, maiorum tuorum imaginibus præfulgen-
tibus; sed, quod longè illustrius & augustius, quòd ex Septem-
virorum lectione nec obnoxijis suffragijs, AVGVSTVM te
Europa veneretur, reipublicæ suæ tuo Principatu gratuletur.
Nam si Imperium Romanum gentilitio iure cuiquam debe-
tur, atque vt olim IVLIA gens CAESARVM veluti seminarium,
ita nunc AVGVSTORVM AVSTRIA gens haberetur; nulli iustius
& æquius quàm S. M. Tuæ deberetur; cuius maiores ab sexta &
virili stirpe, ducentos per annos, non solùm ex AVSTRIA gente

c. j.

pro-

propagati; sed & omnes, Sanctissimi Amplissimi que totius Eu-
 ropæ ordinis ac Senatus lectione AVGVSTI salutati sunt. Gens
 IVLIA semper ex muliebri stirpe post Iulium propagata, tot
 adoptionibus (quia sterilesebat) ex Vipsania, Claudia, Do-
 mitia gente suffulcienda erat. mox Imperium quod Iulius, vt
 qui armis plus poterat, inuaserat; quod Augustus bellis con-
 fectis, & pace terra mari que parta legibus confirmauerat; illud
 veluti hereditarium eorum posteritas vsque in Domitium Ne-
 ronem, quartum ab Augusto Cæsarem, occuparat. Ceterum
 vt Tiberius ex Claudia gente Augusti adscititius erat; ita su-
 perbus, sæuus & crudelis fuit: Claudius fatuus & libertorum
 suorum seruus; Caligula & Nero generis humani faces &
 reipublicæ pestes fuerunt. Contrà, omnes ex gente AVSTRIA
 Principes maiores que tui, CAESAR MAXIMILIANE, repu-
 blicæ suæ salutare fuerunt. Argumento est quòd tum denique
 ab Sacrosancto Septemuirorum Senatu lecti sunt, quum fes-
 sum bellis ciuilibus Imperium, sibi vindicem & otium quære-
 ret; aut quum ab externa vi respublica armis esset asserenda.
 Atque vt ista non altius repetamus, abauum tuum Diuum
 Maximilianum, belli gloria celebrem fuisse annales testantur;
 Diuum FERDINANDVM patrem, pacis artibus magnum; Di-
 uum CAROLVM QVINTVM & patruum & focerum, in toga
 & in bello illustrem Europa, Asia, Africa & America, victoriæ
 ipsius monumentis illustratæ, ad posteritatis memoriã propa-
 gabunt. ita vt maiorum tuorum virtus tum maximè eluces-
 ceret, quum laboranti reipublicæ lumen animi ingenij que ipso-
 rum esset ostendendum. Nec exigua quoque est virtus ista
 S. M. Tuæ, qua Germaniam opinionibus discordem, pace &
 legibus ad otium obligasti. Et maximum tam conspicuæ in
 S. M. Tua virtutis argumentum est, quòd te vt salutarem Ger-
 mania suæ Principem Amplissimus Septemuirorum Senatus
 summa cum integritate, neglecto etiam more maiorum, AV-
 GVSTVM legerit. Consuetudine enim aliqua tenebatur, ne ex
 eadem

D E D I C A T O R I A .

eadem gente quæ potentia præpolleret , continui successores Augusti legerentur . verebantur enim Sapientissimi Principes ne aliquando audacioribus per Imperij diuturnitatem confirmatis, occasio inuadendi rempublicam præberetur . Ceterùm eiusdem Amplissimi Ordinis tantum de tua modestia & integritate iudicium & testimonium fuit, vt S. M. Tuam tantis regnorum opibus , maxima Imperij potentia florentem, & ab sexta stirpe ex Imperatoribus continua successione procreatum, focero generum, patri filium successorem liberis suffragijs creauerit. Verùm vt Augusto in republica prospera admodum fortuna fuit & salutaris ; ita domui ipsius aduersa . quot enim ex vnica filia opprobria ? neptis nepotisque Agrippæ Posthumi quot dedecora ? tria illa verè ipsius AVGVSTI (vt ipse dicere solebat) carcinomata tanta fuère, vt orbitatem, cælibatumque non semel varijs suspirijs anxio cum gemitu, immo & mortem quadridui inedia exoptauerit . At S. M. Tuam DEVS OPT. MAX. lætissima prole parentem fecit ; regum totius Europæ maximorum focerum, & regum & Reginarum nuper etiam auum . Numeratur vna foeminarum ab omni æuo Lampido Lacædemonia vt felicissima ; quòd regis filia , regis vxor, regis mater fuerit . at quàm fecundi & Reipublicæ Christianæ felicitis vteri MARIA AVGVSTA, Heroïna omnium sæculorum nobilissima, vxor tua ? patre Augusto nata, Augusti nurus, AVGVSTI vxor, mater reginarum duarum, auia nuper & Regis & Reginæ : quæque olim publicis & prosperis in Rempublicam ominibus votisque certis Augustorum quoque parens salutabitur . Ecquid, inquam, antiquitas habet, quod tantæ nobilitati opponere ; ecquid posteritas habitura est, quod inter felicitatis & fecunditatis exempla magis admirari poterit ? Censetur inter præcipuas AVGVSTI laudes, quòd sui sæculi ingenia omnibus modis fouerit : nec in hac parte maiorum tuorum virtus inferior est . & ne longè abiero , ecquis Diuo Carolo, quis Diuo Ferdinando in fouendis sui sæculi ingenijs be-

nignior fuit? At nunc magnorum multorumque virorum o-
 cali in S. M. Tuam conuersi sunt, qui vnà nobiscum testes
 atque exornatores esse cupiunt tuæ in viros doctos benigni-
 tatis, munificentiae, atque liberalitatis. Ceterum vt equidem
 superioribus annis Diuo Ferdinando patri tuo IULIVM CAE-
 SAREM consecraueram; ita nunc AVGVSTVM CAESARIS
 filium S. M. Tuæ, hoc est Diui Ferdinandi filio, ex officio &
 ordine dedico. Patere itaque MAXIMILIANE AVGVSTE
 sub S. M. Tuæ nomine & auspicijs AVGVSTVM nostrum lu-
 cem ferre; eundemque post quindecim sæcula ex antiquitatis
 memoria (quantum exstare monumentorum de eodem ob-
 seruare potuimus) ab omni obliuione vindicatum, in publi-
 cum prodire. hoc interim supplico, vt S. M. Tua hanc meam
 operam strenæ loco anni ineuntis faustissimo omine, (vti &
 Augustus olim eandem KAL. IANVARIIS quotannis à
 suis ciuibus accipere solitus erat) benigno vultu ac sincero ani-
 mo excipere digneris. **DEVMQ. OPT. MAX.**
 precabor vt S. M. Tuam reipublicæ Christia-
 næ & Imperio diu conseruet incolumem.

Brugis Flandrorum Kal. Ianuarij post

CHRISTVM natum

M. D. LXXIII.

HVBERTI GOLTZII HERBIPOLITAE VENLONIANI
 CIVIS ROMANI IN HISTORIAM CAESARIS AVGVSTI
 EX ANTIQVIS NVMISMATIBVS RESTITVTAM
 AD LECTOREM PRAEFATIO OMNINO
 NECESSARIA.

Iraberis forsan candide Lector, adparere Caesarem Augustum decentio tardius quam in editione Iulij Caesaris polliciti eramus. Officij itaque mei esse putavi, hac in praefatione paucis & otij mei rationem interea tibi reddere, & quanto cum scenore morae istius vsuram tibi repraesentaturi sumus, ostendere. Fastos nostros Magistratum & Triumphorum Romanorum, qui ante annos aliquot in lucem prodierunt, ante Augustum fuisse praemittendos censebam. nam ni ita a nobis factum fuisset, sique Fastorum editionem distulisset donec Imperatorum vsque ad Iustinianum historiam produxisset, *ἔσπερον* *ἄρροτερον* me admissurum videbam; & lectoris desiderio vtilitati que moram nimis longam oblaturum. Atque ut equidem, benigne Lector, nullum spiritum satis tranquillum duco, quo aliquid in reipublicae litterariae vtilitatem conferam: ita dilato in tempus Tiberio (qui iam multum processerat, & quem forsan, uti historiae & temporis ratio postulat, proximè edendum non minus auidè quam Augustum nostrum hactenus expectas) ne quid ordinem seriemque saeculorum perturbaremus, Graecorum numismatibus, quae & antiquitate Caesarum numismata & res gestas ijs insculptas praecedunt, manum admouendam prius, eaque in lucem primo quoque tempore proferenda putabam. Sunt itaque praemanibus libri quatuor, qui historiam urbium & populorum Graeciae ex antiquis numismatibus restitutam proponunt; quorum primus Siciliam & Magnam Graeciam complectetur. Secundus autem liber Epirum, Acarnaniam, Amphiloichiam, Aetoliam, Achaiani, Peloponnesum, Atticam, Bœotiam, Locridem, Thessaliam, Macedoniam, Cherronesum, Thraciam describet. Tertius Cappadociam, Calatiam, Pontum, Bythiniam, Mysiam, Phrygiam, Mæoniam, Lydiam, Ioniam, Cariam, Doridem, Lyciam, Pamphyliam, Ciliciam, Syriam, Phœniciam, Aegyptum, Africam continebit. Quartus insulas Graeciae; Corcyram, Leucadiam, Cephalleniam, Zacynthum, Cytheram, Aegialiam, Cretam, Aftypaleam, Therasiam, Melum, Calauriam, Aeginam, Helenam, Cœam, Cycladas, Sporadas, Eubœam, Scyrum, Peparethum, Thasum, Lemnum, Samothraciam, Tenedum, Lesbum, Chium, Samum, Icariam, Coam, Carpathum, Rhodum, Dolichen, Megisten, Chelidonium, Cyprum, Aradum, Melitam, & reliquas prosequitur. Quae quidem lucubrationes, ut multum Augusti editionem tardarunt; ita confido ipsas lectoris vtilitati & desiderio satisfacturas. Habes itaque, candide Lector, & tarditatis nostrae & morae iustas rationes; sequitur, ut quemadmodum in editione Iulij Caesaris tibi viam modumque intelligendi legendique characteres, notasque toto libro sparsas & passim obuias aperui; ita denuo hic (quia diuersae aliquot ab ijs obiter occurrent) multa ex Iulij Caesaris editione repetenda, nec pauca ex Augusti lectione adijcienda putem. Ad haec, quaecunque hoc nostro in opere spectantur numismata, in .XXXII. Capita digessimus, secundum eos qui in infima cuiusque tabulae ora signati sunt numeros: quae quidem Capita nunc singulas, nunc plures etiam tabulas complectuntur: è quibus primum vultus & capita Augusti exhibet, sequentia verò, partes auersas siue diuersa rerum simulachra & symbola, quae in posteriore numismatum parte spectantur, tibi proponunt: in eum ordinem quae id fieri potuit à nobis digesta, quem temporis vel rei gestae ordo, vel ipsa argumentorum similitudo exigere videbatur: ita ut quaecunque ad religionem siue res sacras spectarent, in vnum caput; quae verò ad res profanas, rem militarem, res gestas, magistratus, aut aliud aliquod argumentum pertinerent, alia in alia Capita congesta sint. Subiectaque ipsis tabulis paucissimorum verborum sententia, quid potissimum vnaquaqueque illarum contineret indicauimus, non inutili; nec tibi, ut spero, ingrato consilio. Quod superest, litterarum illarum numerales, siue notae arithmeticae his tabellis, quae in ipsa tabulae ora siue marginibus

gine dextris singulorum numismatum lateribus affixæ sunt, inscriptæ, significant quem quæque
 in suo capite ordinem teneant: ita vt semper cum nouo capite numerus primarius repetatur.
 Characteres autem Græci α . β . γ . δ . ϵ . ζ . & reliqui in eisdem tabellis numeris illis subiecti,
 amplitudinem siue exilitatem ipsius nummi demonstrant: vt scilicet intelligas, nummum cui ta-
 lis aliquis character adscriptus est, ea esse magnitudine, quantum est interuallum & ambitus in
 figura hic ad calcem quæ ex circulis alijs alio maioribus constat, intra supremam omnium lineam
 circularem & alteram cui idem ille character, quem nummo additum vides, superscriptus est. Alij
 verò characteres, tabellis quæ nummo incumbunt, siue impositæ sunt, inscripti, metallum indi-
 cant, quo nummi sub ipsis repræsentati cusi sunt: ita vt *N* auro, *R* argento, *Æ* ære nummum
 percussum tibi significet. Si quibus autem plures huiusmodi characteres superscripti erunt, hos
 totidem metalli generibus signatos intellige: si duo, duobus: si plures, tribus. Notæ autem arith-
 meticæ in iisdem tabellis sub dictis characteribus metallicis adscriptæ in auersarum partium ta-
 bellis, indicant cui capiti siue faciei ex præcedentibus ea pars auersa respondeat & attribuenda sit.
 Quæ quidem notæ numerales si plures erunt, totidem etiam capitibus hoc symbolum cui inscri-
 ptæ erunt, subijci credas. Exemplo tibi sit nummus primus in prima tabula secundi capitis num-
 morum Augusti, in quo spectatur Cometes siue sidus Crinitum, cui tabella incumbit his notis in-
 scripta *N. R.* hunc igitur nummum scias & argento & auro proculsum. In eadem tabella sunt
 notæ numerales: 115. 117. & 120. hinc intelligas hanc partem auersam subijci tribus diuersis
 capitibus, ex his quæ primo capite repræsentantur: scilicet illi qui centesimum decimumquintum
 ibi in ordine locum obtinet; iterum illi qui centesimum; denique & illi qui centesimum vigesi-
 mum. Quod ni à nobis ita factum fuisset, præmissis semel, & in vnum caput seorsim coniectis quot
 quot in nummis occurrebant capitibus, quæcunque vel in aliquo à se inuicem differebant, singu-
 lis nummis sua fuissent iungenda capita siue vultus: neque id sine maximo temporis dispendio,
 nulloque cum fructu, & summo cum fastidio idem caput sæpius repræsentandum: quando sæpe,
 immo vt plurimum, vni atque eidem Capiti diuersa, nonnunquam etiam decem vel plura subijci-
 untur symbola: & vicissim vnum idem quæ symbolum post plura nonnunquam spectatur Capita:
 vt passim hoc ipso in libro videre est. Sicubi autem in his partium auersarum tabulis sub notis
 metallicis iam dictis, non quidem notas arithmeticas, sed litteram aliquam A. B. C. aut similem
 conspicies, tum quidem nummum subiectus non ad aliquod capitum vel vultuum præcedentium
 referendus erit; sed ad vnum è symbolis in eadem tabula contentis eadem littera notatum, siue
 proximo illud loco situm erit, siue remotiori: ita vt duæ illæ partes coniunctæ vnum numisma con-
 stituant. Et vbi plures eiusmodi litteras superscriptas videbis, intellige partem illam ad plura sym-
 bola similibus litteris notata referri debere, quæ singula ad illam partem relata tibi numisma ef-
 ficient. Exempli loco fuerit, primus nummus in tertia tabula secundi Capitis nummorum Au-
 gusti, cui A. superscriptum est, in quo dextræ caduceum tenent: qui nummus cum proximo, qui
 secundus est in eadem Tabula, in quo est caput Concordiæ, cui & ipsi A. superscriptum est, vnum
 nummum conficiunt: ita vt vna pars aduersa, altera auersa sit. Iterum in eadem Tabula, nummus
 tertius, in quo itidem duæ dextræ caduceum tenent, notatus littera B, cum altero in eadem tabu-
 la, qui vndecimus in ordine spectatur, cum capite Concordiæ, simili littera B. notatus, vnum simi-
 liter nummum constituunt. Rursus in Tabula prima capitis septimi, nummus secundus ibi, qui
 habet caput victoriæ, notatus litteris B. & C. vnum nummum constituit cum proximo siue tertio
 simili littera B. notato, in quo Neptunus: simul etiam & alterum nummum cum octauo in ea-
 dem Tabula, cui C. littera superscripta est, in quo & ipso Neptunus spectatur. Porrò si quibus in
 nummis Characteres ipsos inscriptionum non omnino expressos aut perscriptos, sed vestigia tan-
 tum litterarum minutissimis punctis leuiter annotata animaduertes, intellige archetypum ipsum
 ex quo nummus ille primùm descriptus vel exceptus est, vetustate ipsa, temporisque aut alia ali-
 qua iniuria vel intertrimento ita labefactatum fuisse aut erosum, aut ærugine alijsque sordibus te-
 nacius inhaerentibus obductum, vt litteras caducas, fugientes aut latentes legere vel impossibile
 vel difficile admodum fuerit. Quod ipsum sic in exemplaribus istis numismatum exactè reddere,
 fidei meæ esse credidi; potius quàm ex coniectura quantumuis probabili & verisimili, id quod
 defecisse effluxisseque videri poterat, substituere. Huius rei tibi exemplum erit, nummus ille Græ-
 cus, qui Tabula secunda capitis. xix. decimum sextum locum obtinet; in quo est fœmina tur-
 rita insistens proræ nauis, & spectantur vestigia litterarum dictionis ΑΣΚΑΛΩΝΙΤΩΝ ,
 fugientibus quinque postremis litteris: quas ideo per minutos apices vel potius puncta tan-
 tum notare contenti fuimus. Idem videre est & in nummo trigesimo secundo Tabulæ tertiæ
 capitis decimi noni. Adhæc occurrent capite primo, nummo 195. 197. & 203, Inscr-
 ptiones & Tituli numerorum Tribunicie potestatis, ordine interrupto à nobis præteriti; nimi-
 rum TR. POT. XXV. vsque ad TR. POT. XXX. deinceps TR. POT. XXV.
 quod

P R A E F A T I O .

quod benigne Lector non sine consilio & auctoritate Maxcnatuni meorum, Marci Laurini Domini de VVatervliet, & eiusdem fratris Guidonis Laurini Domini de Klinkerlant, iccirco factum à nobis censebis, quòd seriem vniuersam annorum Tribunicia Potestatis & continuam, quæ hîc omissa est, capite xxvj. comprehensam oculis subiicimus: vtpote TRIBVN. P O T E S T . XXVI. XXVII. XXXII. XXXIII. XXXIII. XXXVI. XXXVII. quos nummos si in caput primum inferciendos iudicassent, vt nihil varietatis, ita nec vtilitatis præter multiplicatam numerorum congeriem quidquam attulissent. Eadem ratione ipsorum sequuti consilium, in Capite. xxv. (in quo ex serie numerorum ab anno primo Tribunicia potestatis vsque in trigésimum septimum siue vltimum progredi poteramus) quintum quemque annum inseruisse contenti fuimus: scilicet primum, quintum, decimum, & sic deinceps vsque ad tricesimum quintum, quatuor quibusque intermedijs annorum numeris omissis: vti in ipsa. xxv. Capitis Tabula videre est. Ceterum vt numismatum adspetus tibi ab vtilitate & voluptate commendatior esset; ex antiquitatum quæ extant monumentis, Augusti vitam & res gestas secundum ordinem seriemque temporum prosequuti adiecimus. fructu enim lectionis simul & voluptate capieris maiore, dum ex numismatum & historiae comparatione, vtriusque inter se fidem & auctoritatem; & simul artificiosis vsque adeo symbolis lucem è rebus gestis adferri, obseruabis. Et ne quid eorum quæ vel ad ipsorum numismatum intelligentiam aliquid conferre possunt, vel ad historiam Augusti aliquo modo pertinent, meritò à nobis desideres, benigne Lector, simul & quò temporis ratio tibi exactius constaret, operæpretium me facturum credidi, si ea quæ series eorum quæ hoc opere continentur, ipso libri initio præfixa tibi indicat, subiungerem: & inter cetera tabulam genealogicam gentis Octauia, eamque Fastorum Consularium partem, quæ ad tempora Augusti nostri maximè spectat. Subiicimus etiam Inscriptiones ac Titulos honorarios tum ipsius Augusti, tum aliorum qui eundem necessitudine aliqua vel historiam nostram contingerent: atque in ijs explicandis quæ nec vetustate collapsa (quando mors etiam saxi marmoribusque venit) nec exesa erant, omnem operam impendimus: sicubi autem cura nostra tuam explorare expectationem non potuit, vel vetustate consumtis vel adefis characteribus, verisimilem ex notarum vestigijs & antiquitatis cognitione coniecturam (vt folio. 196. & 197. manifestum est) adiecimus. Ceterum in fragmento quod folio 193. maxima ex parte desideratum extat; in anteriore marmoris parte legi tantum poterat. III I I I I I I I I I I I I I I I I CAESAR

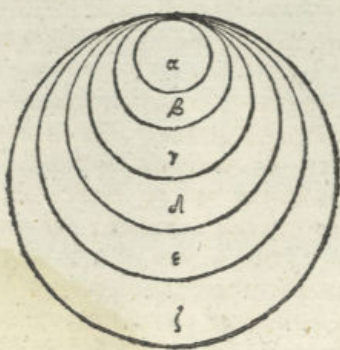
I I

I C. Q. PR.

I COS. IN ASIA. Quæ quidem lit-

teræ & verba postrema sunt inscriptionis cuiusdam quæ ad aliquem Cæsarem pertinuit, diuersæ ab altera inscriptione C. Octauij huic opposita, primis cuiusque versus litteris ex marmorea tabula diffractis. qui Cæsar Quæstor Prætorius & Proconsul in Asia fuerit: atque hunc verisimile est fuisse Sex. Iulium Cæsarem, qui Sex. filius Sex. Nepos fuit, Cæsaris Dictatoris gentilis, atque ab eodem dum in Pharnacem bellum moueret, primum Pro Quæstore & postea Pro Consule Suria præfectus; vbi & à militibus occisus est: vti historia nostra Augusta folio. 22. latius ac plenius prosequitur. Cuius te admonendum putauimus, ne lectionem cognominis CAESARIS postremam dictionem primi versus prioris illius inscriptionis, coniunctim legas cum C. OCTAVIVS & sequentibus oppositæ inscriptionis dictionibus. Atque ita iam rationem instituti nostri planè ac dilucidè tibi constare arbitror.

Vale benigne Lector, & frueri.

IMP. CAESARIS AVGVSTI
NV M I S M A T A.

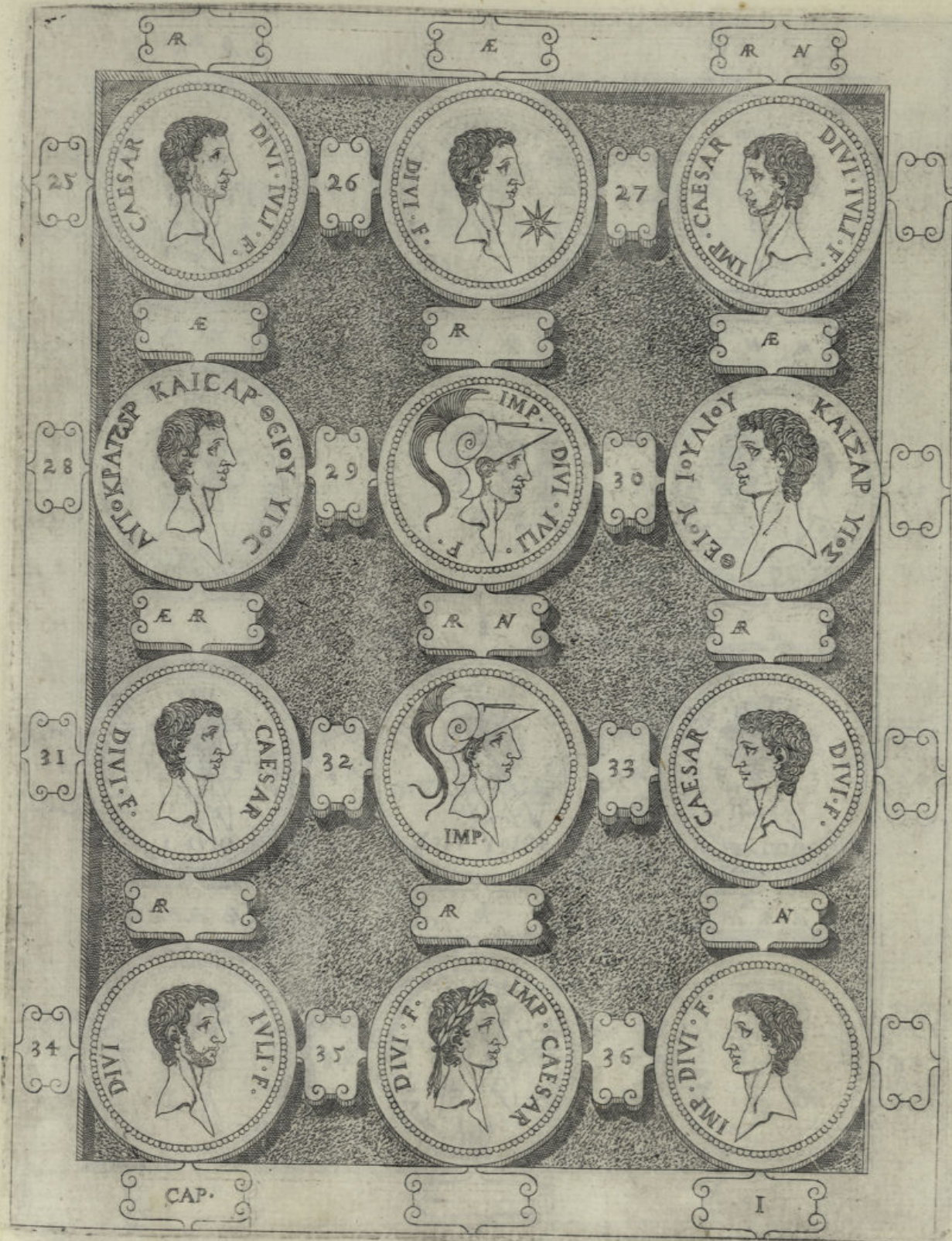

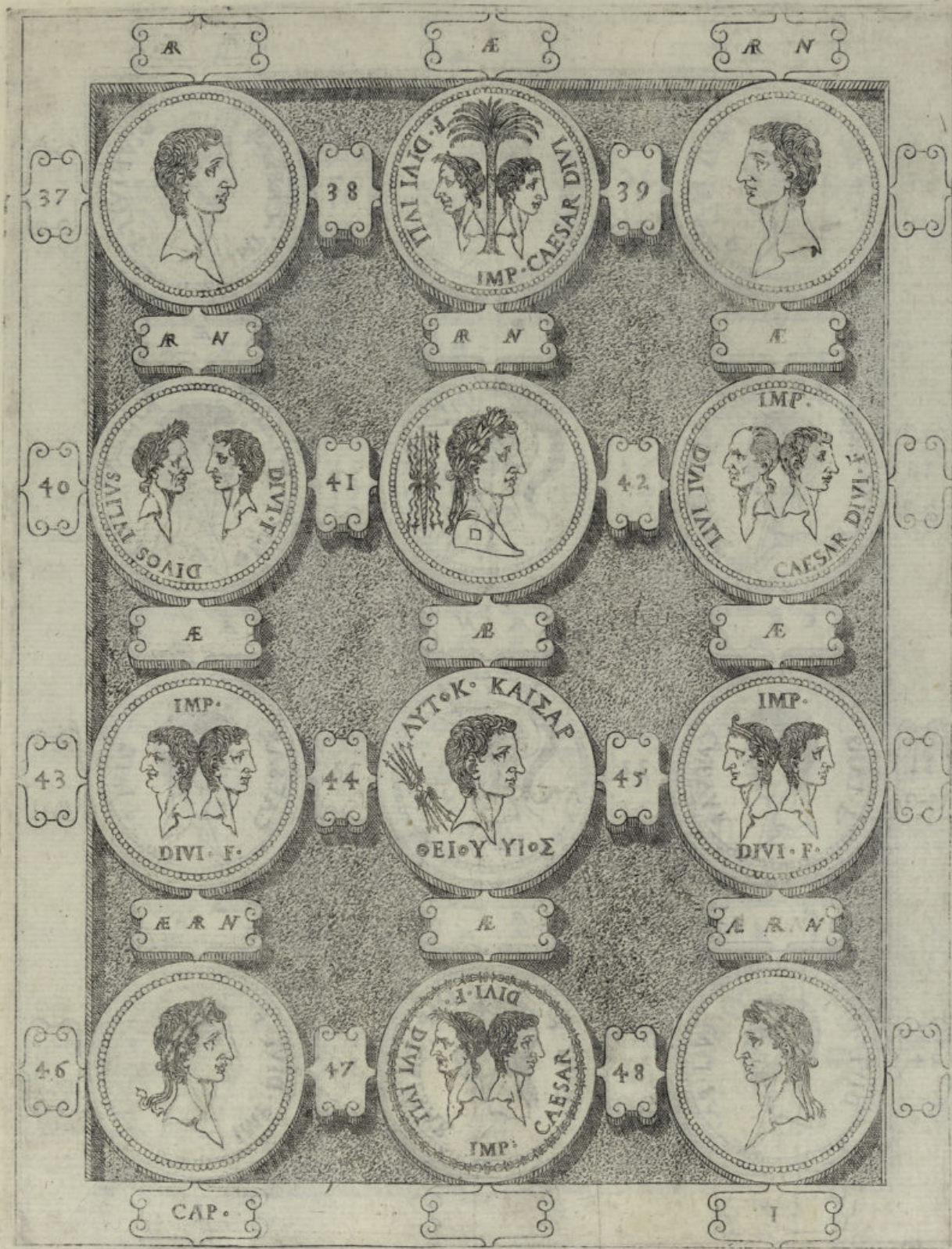
C. Iulius Caesar Diti F. Imp. Cos.
III Vir R. P. C.

C. Cæsar Divi Iuli F. Imp. Augur. Pont. Cos.
 III. VIR R. P. C.
 Imp. Cæsar Divi F. Augur, Pont. Imp. iter. Cos. iter.
 III. VIR iterum R. P. C.

Imp. Caesar Diui Iuli F.

C. Caeſar Imp. Caeſar Diui Iulii. F.

Imp. Caeſar Diui Iulii Auguſti. Imp. Auguſti. Imp. Auguſti. Imp. Auguſti.

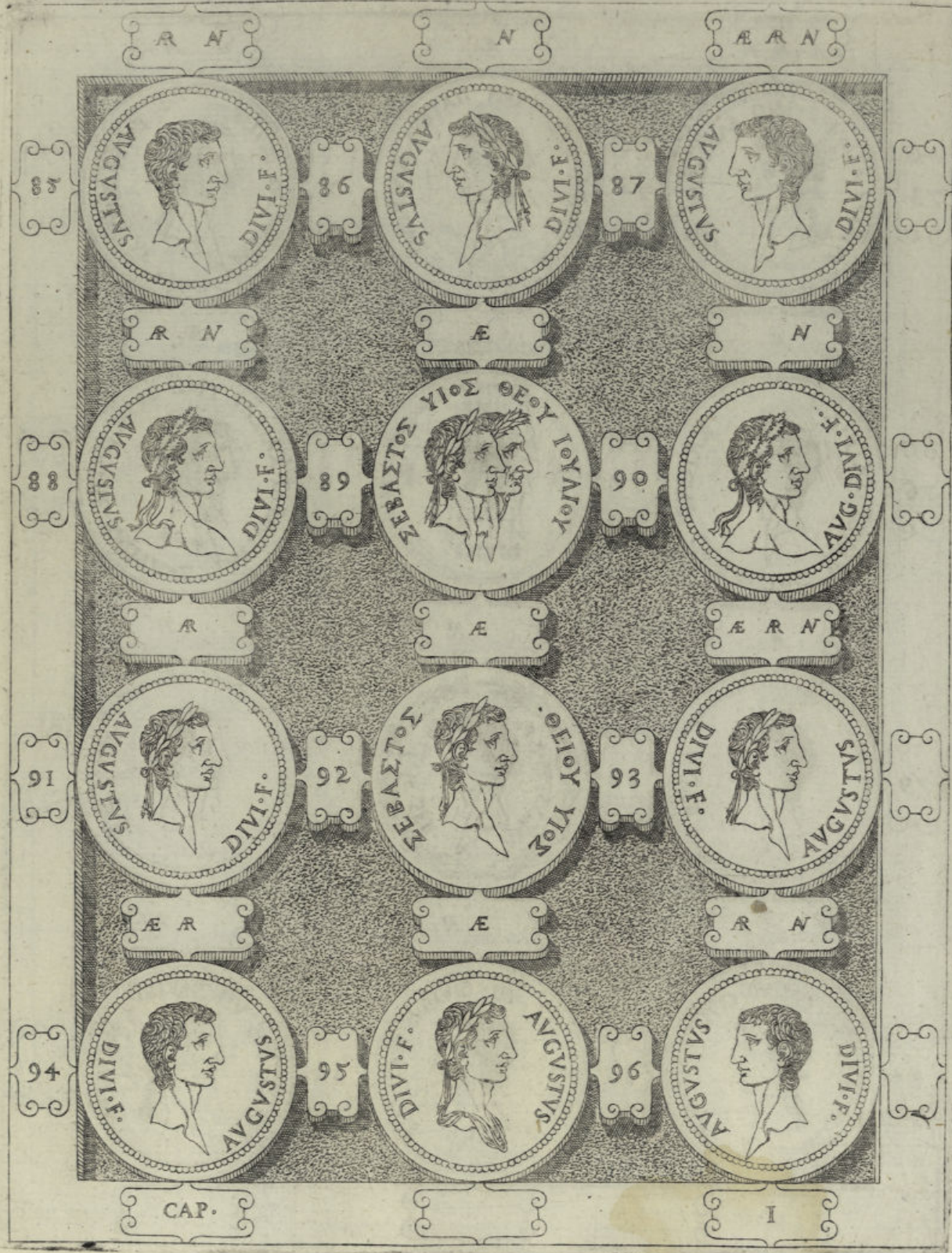
Imp. Caesar Divi F. A 3.

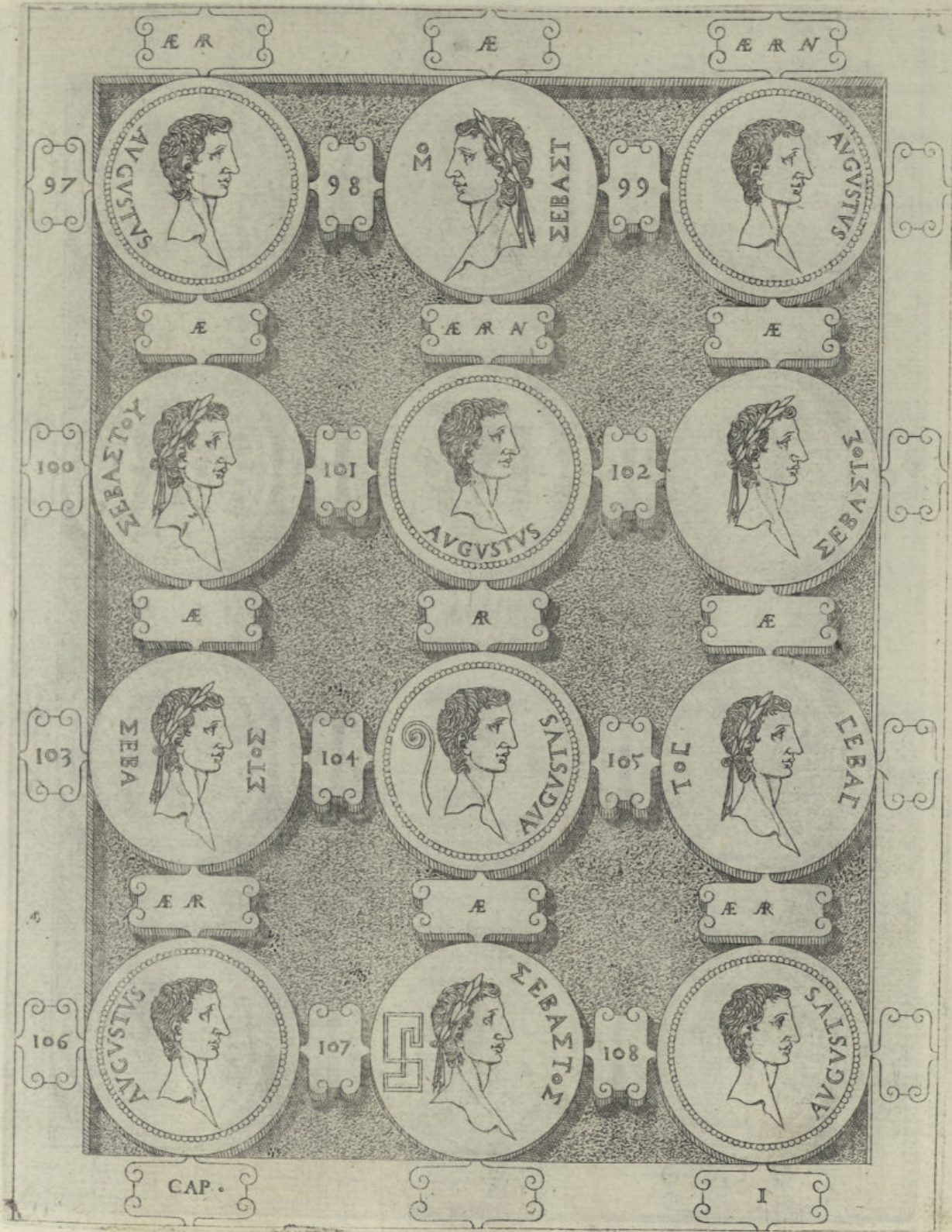
C. Caesar Divi F. Augur, Pont. Imp. tert. Quart. V. VI VII.
 Cos. iter. tert. III. V. VI. P. P. LIBERTATIS. P. R. VINDEK.

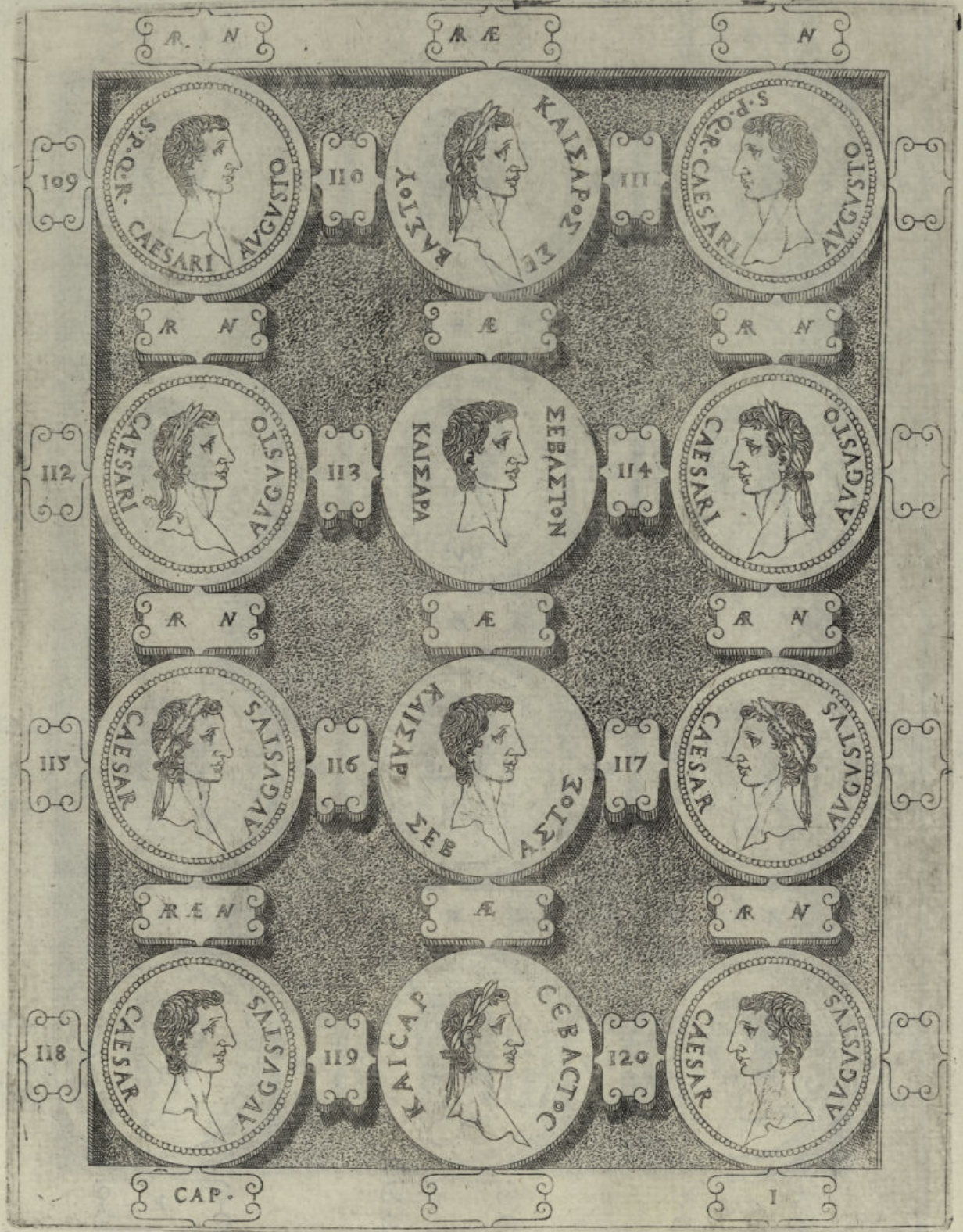

Imp. Caesar Augustus Divi F. Cos. VII. PATER PATRIAE
OB CIVIS SERVATOS.

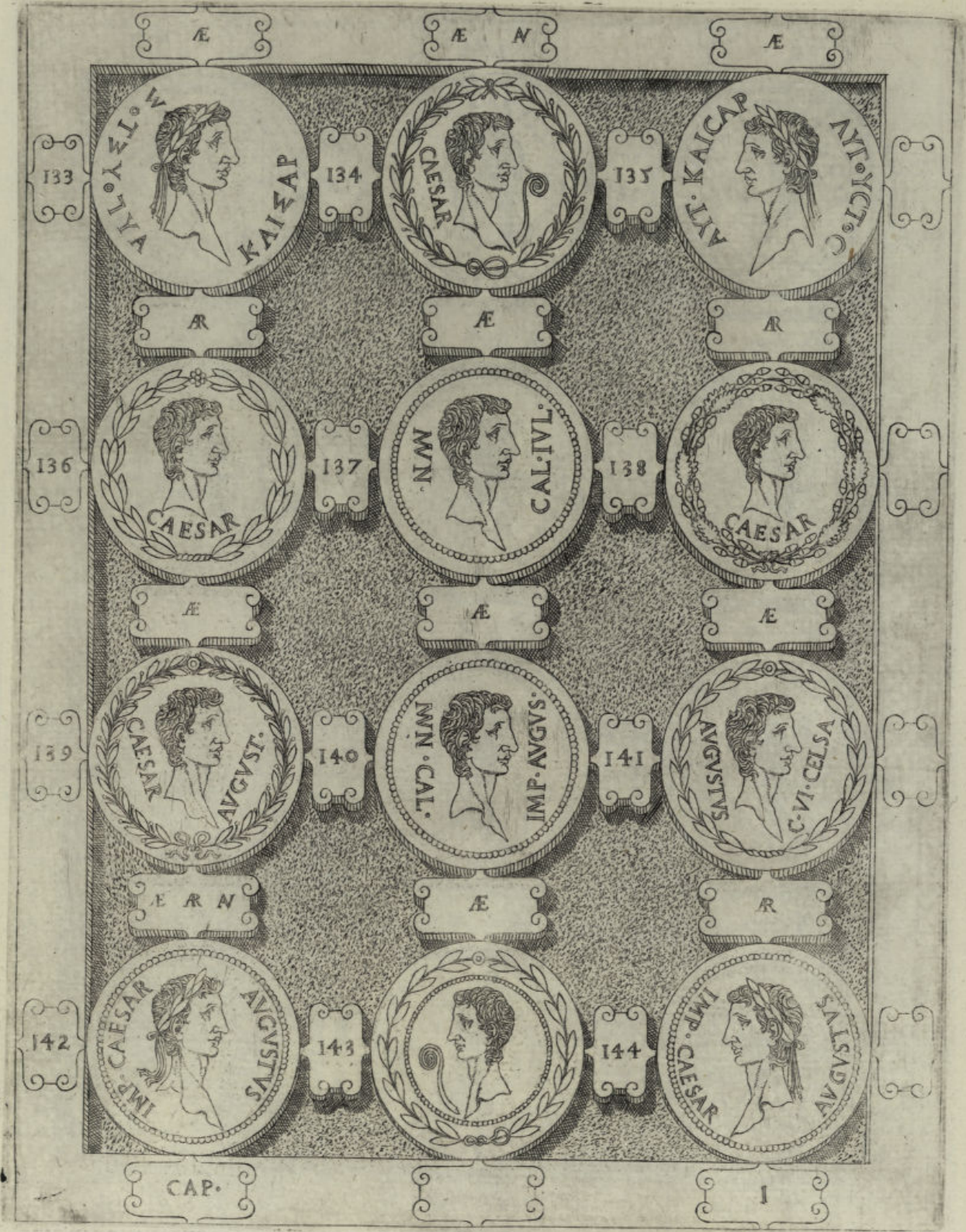
Augustus Divi Iuli F.

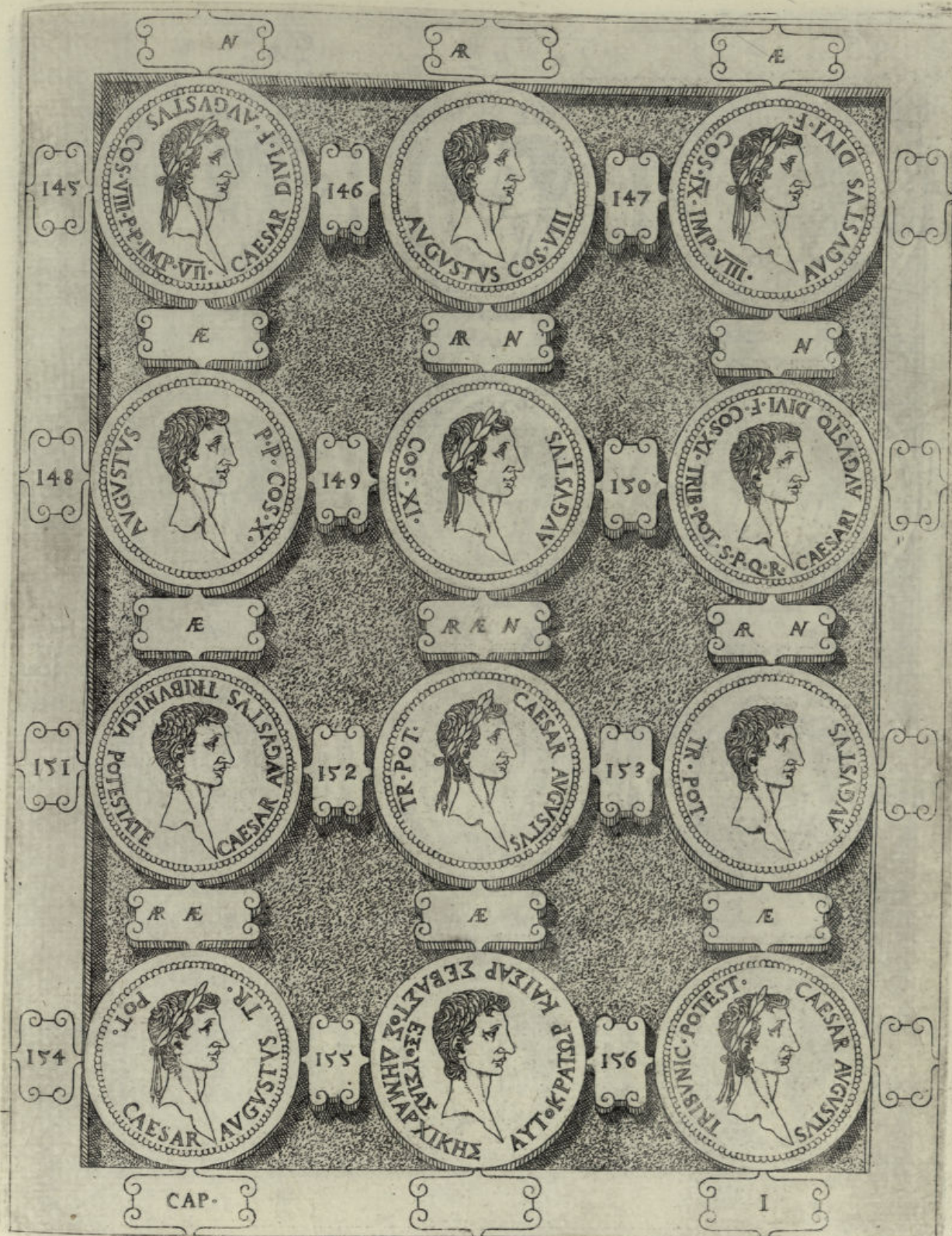

Imp. Caesar Augustus.

Imp. Cæsar Augustus.

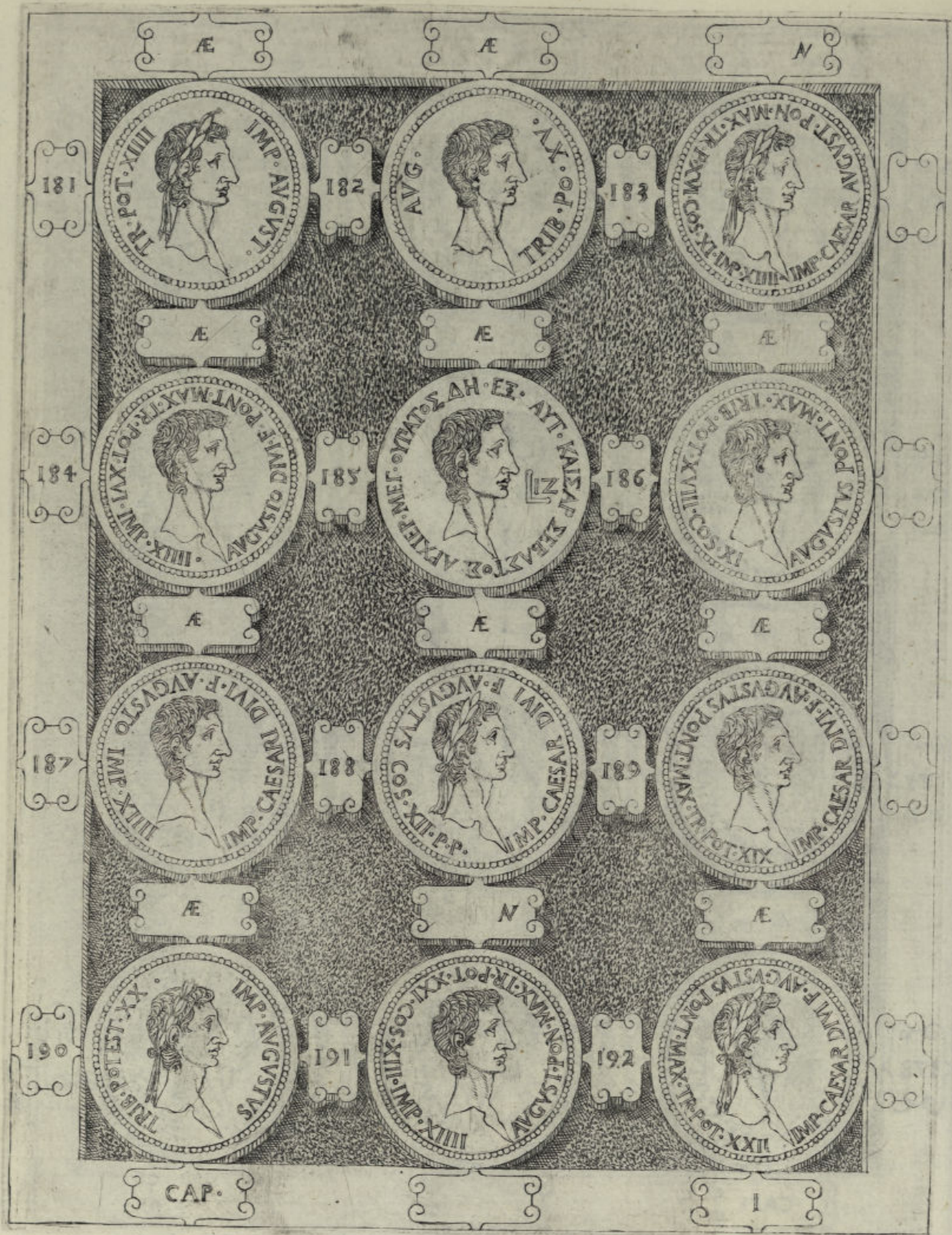
Imp. Cæsar Diui F. Augustus Cos. VIII. IX. X. XI. XII.
 Imp. VII. VIII. TRIBVNITIA POTESTATE.

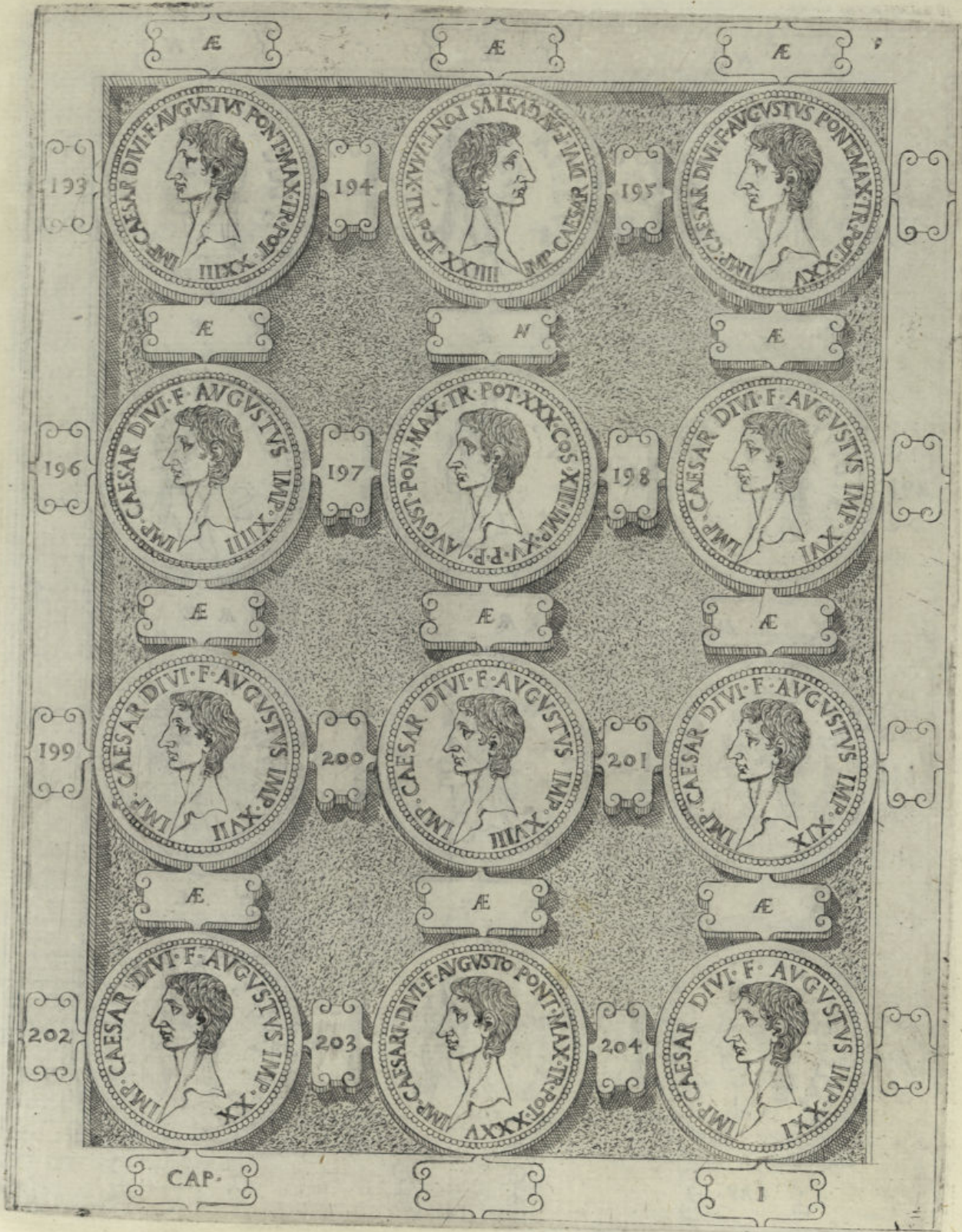
Imp. Caesar Divi F. Augustus Pont. Max. Cos. XI.
 Tr. Pot. II. III. IIII. V. VI. VII. VIII. IX. X. Imp. VIII. IX. X. XI. P. P.

III. Imp. Cæsar Divi F. Augustus Pont. Max. Cos. XI.
 XIX. Tr. Pot. XI. XII. XIII. XIII. Imp. XII. XIII. P. P.

Imp. Cæsar Diui F. Augustus Pont. Max. Cos. XI. XII. XIII.
 Tr. Pot. XIII. XV. XVI. XVII. XVIII. XIX. XX. XXI. XXII.
 Imp. XIII. P. P.

Imp. Cæsar Divi F. Augustus Pont. Max. Cos. XIII.
 Tr. Pot. XXIII. XXIII. XXV. XXX. XXXV
 Imp. XIII. XV. XVI. XVII. XVIII. XIX. XX. XXI.

DIVVS AVGVSTVS DIVI. F.

DIVVS AVGVSTVS PATER.

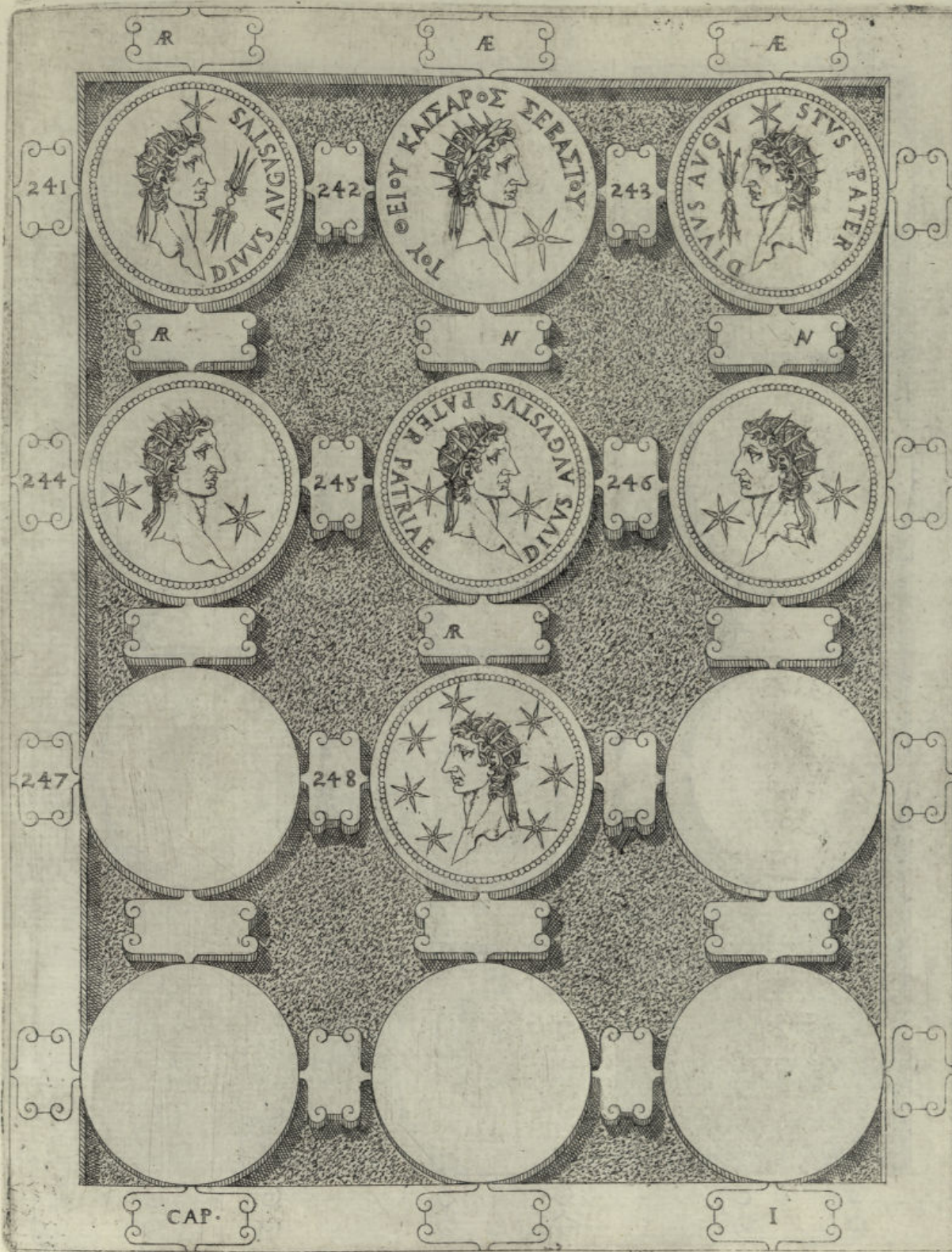
C 2.

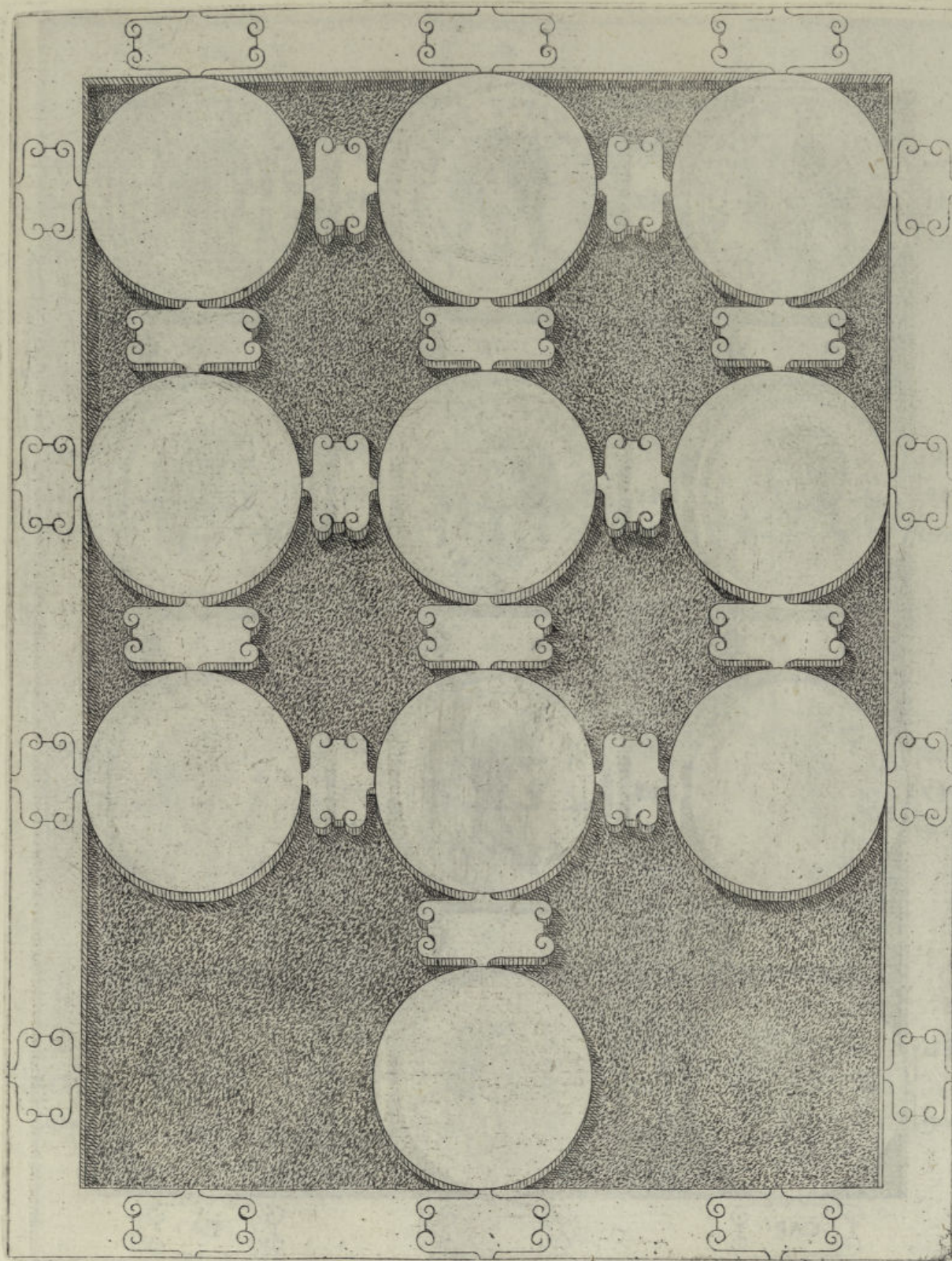
CAESAR AVGVSTVS. IVLIA AVGVSTA

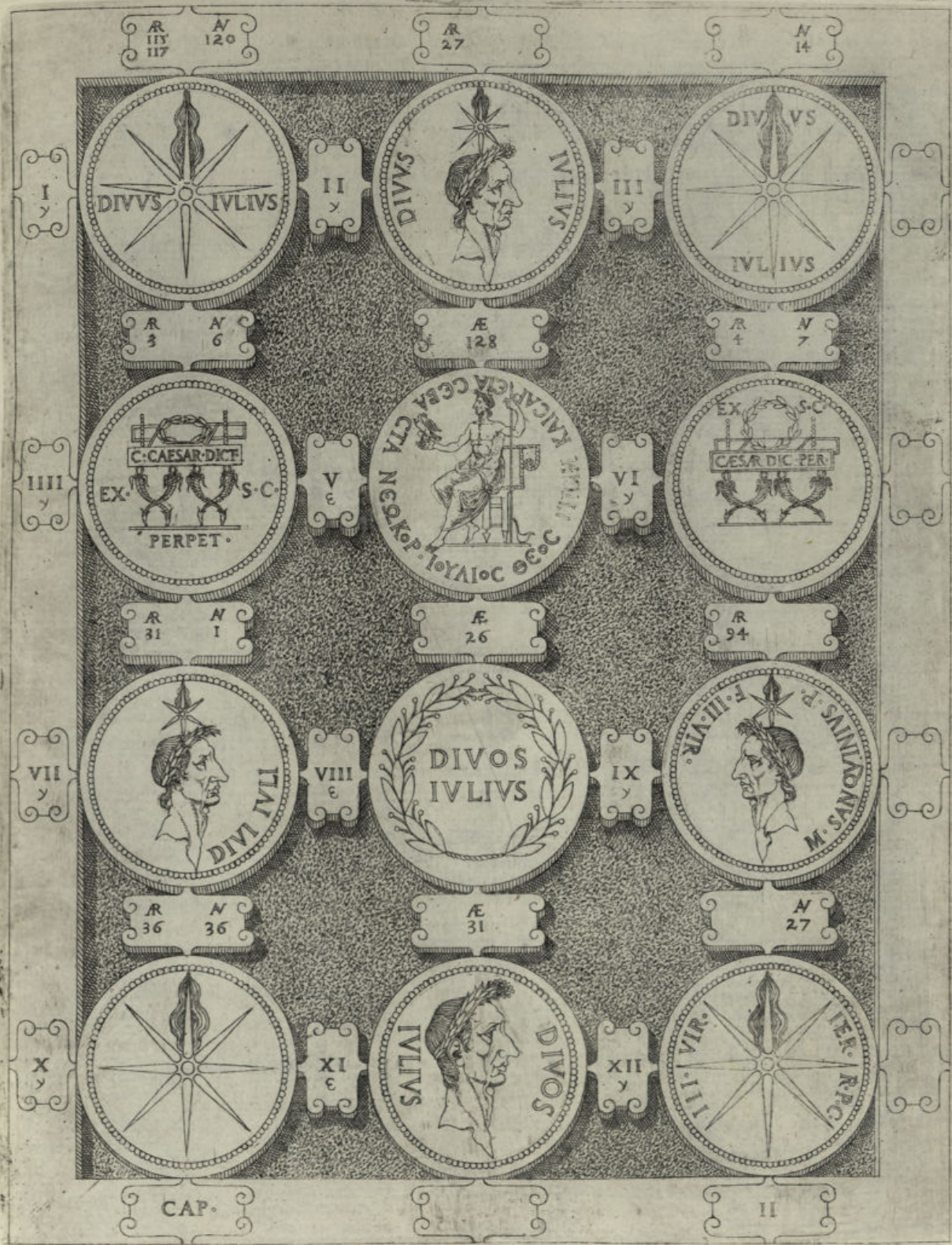
Dius Cæsar Augustus Pater patriæ.

Dina Iulia Augusta.

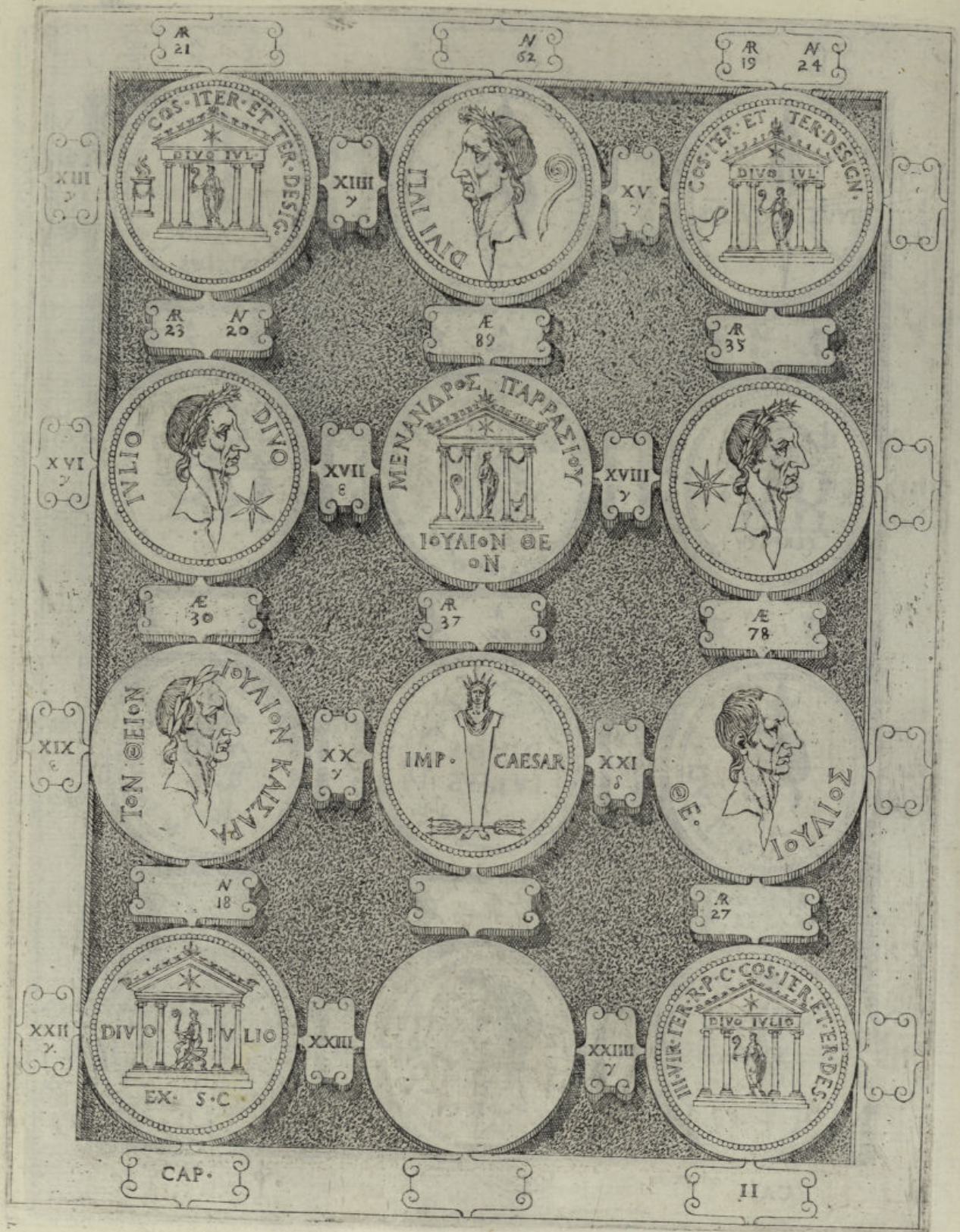

Divus Augustus, Pater patriæ.

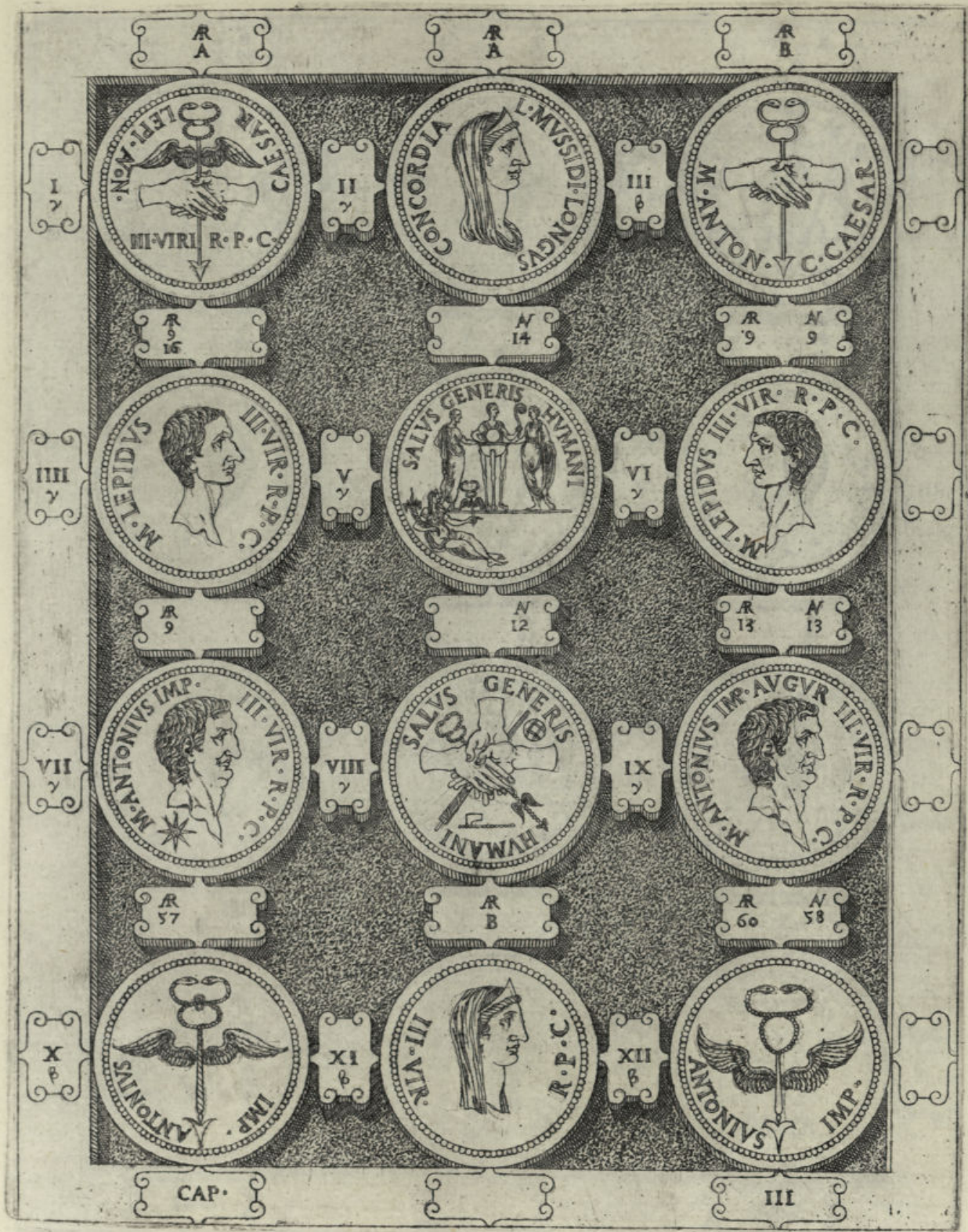

Iulij Caesaris diuinitas & consecratio.

Iulij Caesaris diuinitas & consecratio.

Caesaris, Lepidi & Antonij in Triumviratu
Reipublicae constituendae Concordia.

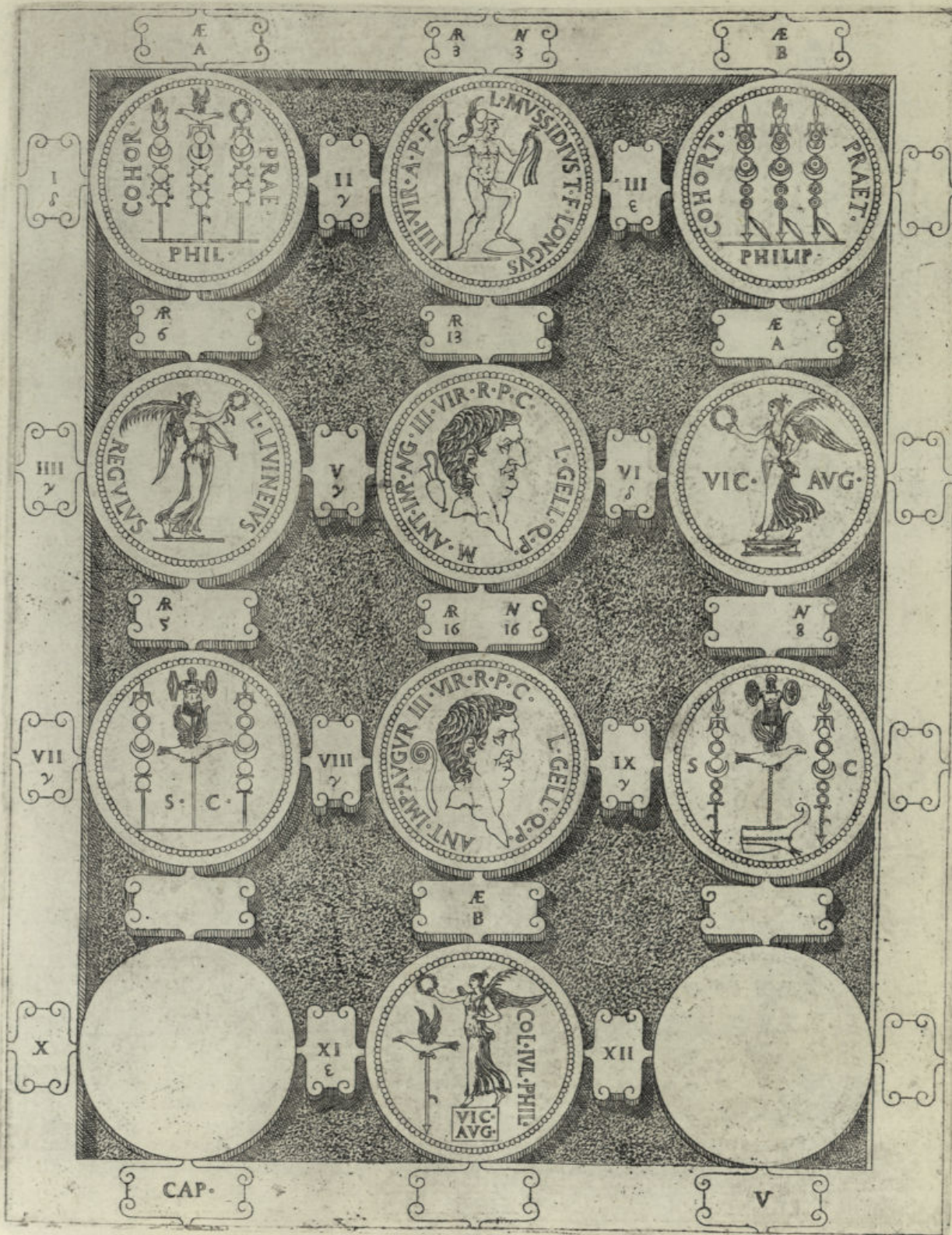
D

Caesar Pontifex, Lepidus Pontifex Maximus, Antonius Augur.

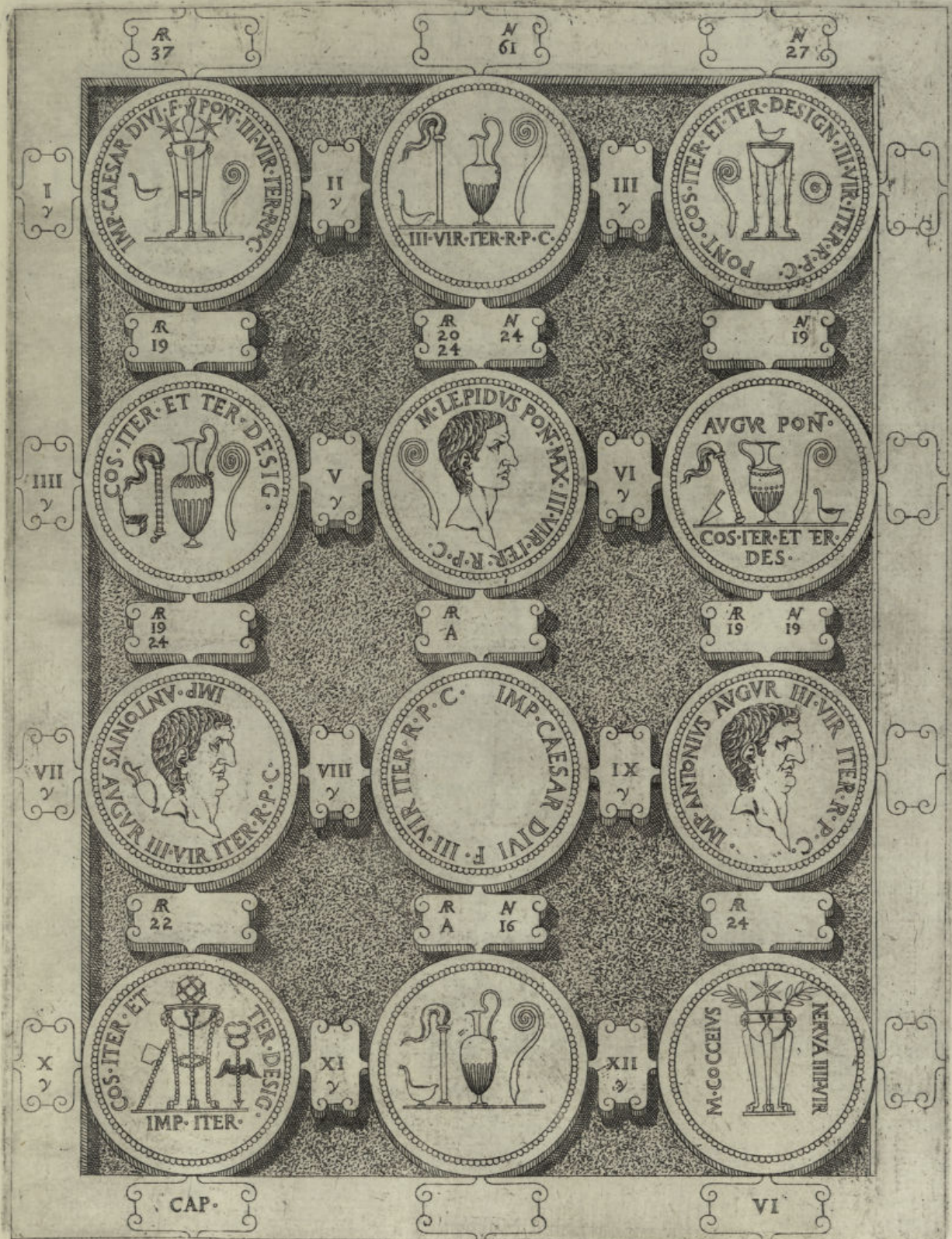
III. VIRI Republicae constituendae.

Cum signis instrumentisque Pontificalibus & Auguralibus

Bellum Civile Philippenſe cum Bruto & Caſſio.

Diui Iulij percufforibus ac coniuratis.

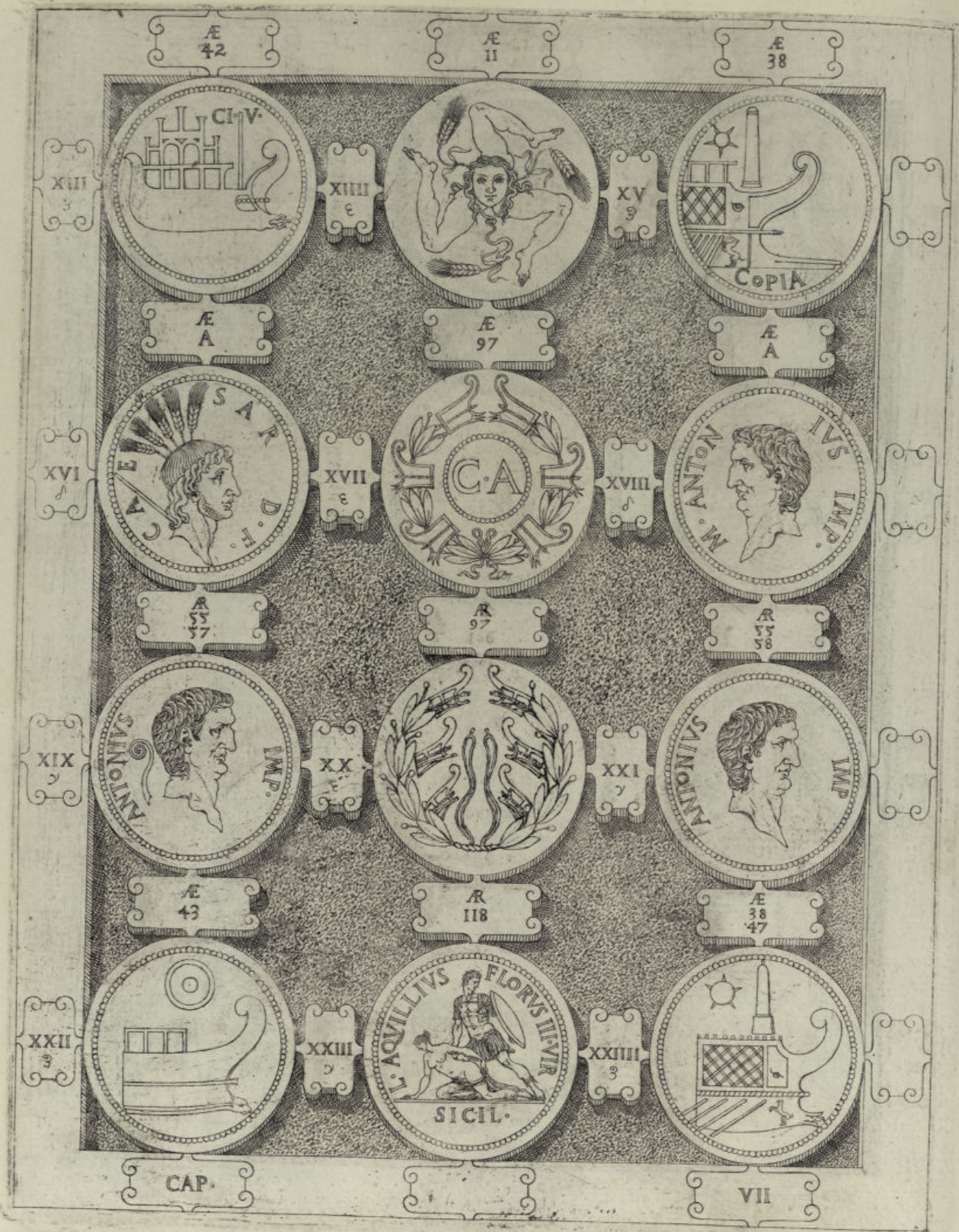

Triumviratus Republicæ constituendæ inter Cæsarem
 Antonium & Lepidum iterato initus.
 Tripodes vasa sacra, aliâque sacerdotiorum insignia atq; instrumenta.

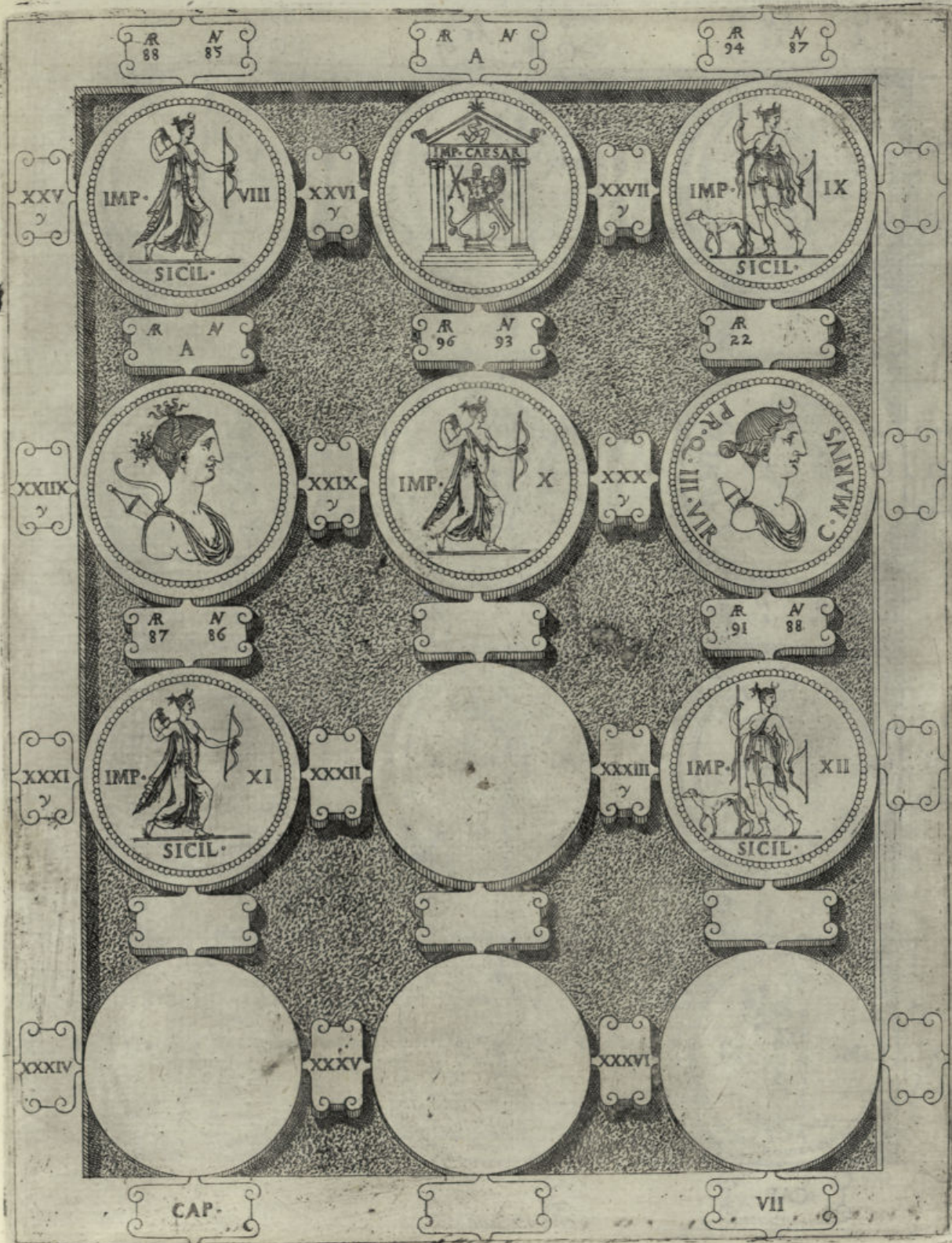

Bellum Siculum aduersus Sex. Pompeium, M. Agrippa
 potissimum duce gestum & confectum.
 Neptuni statua. M. Agrippe effigies.

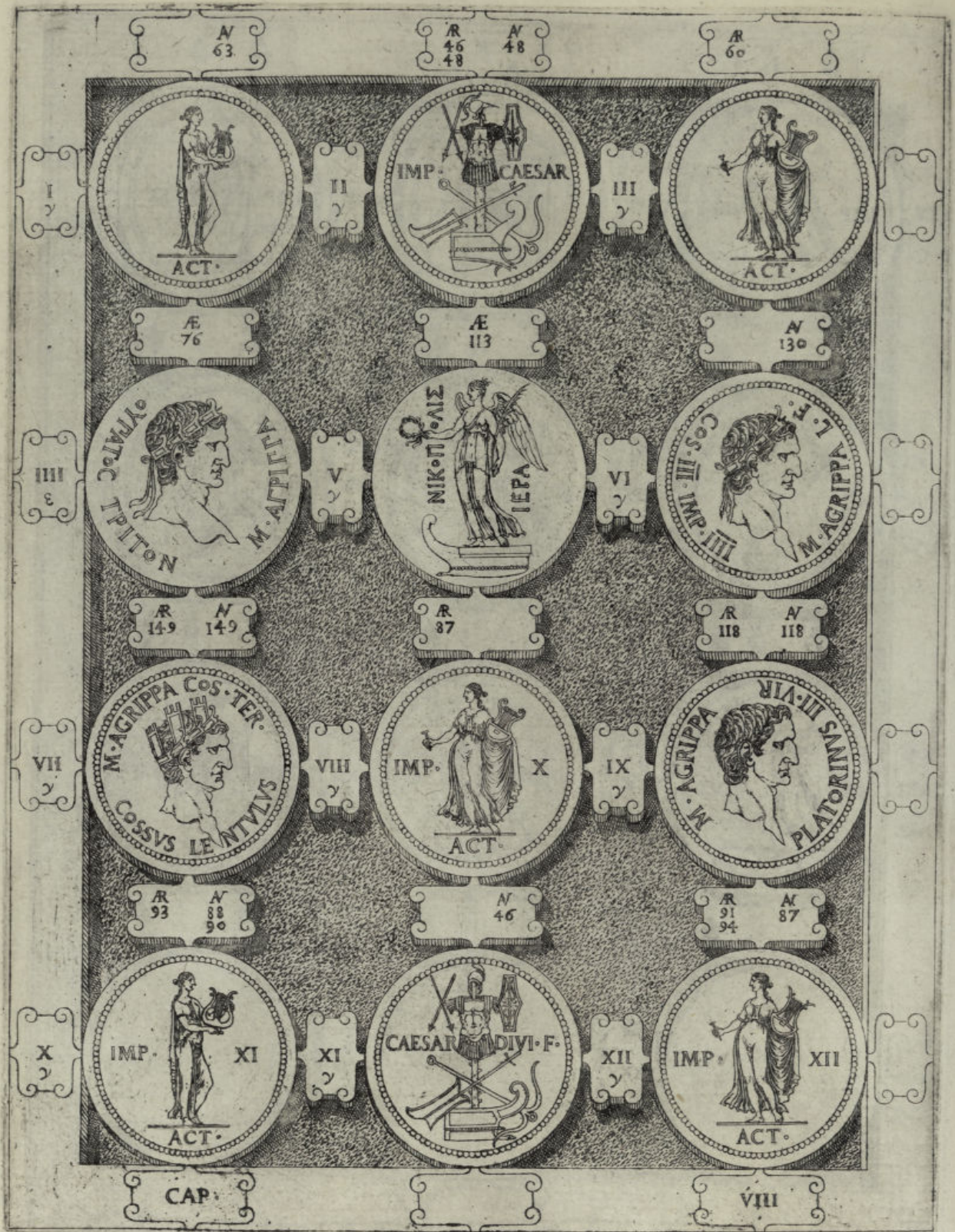

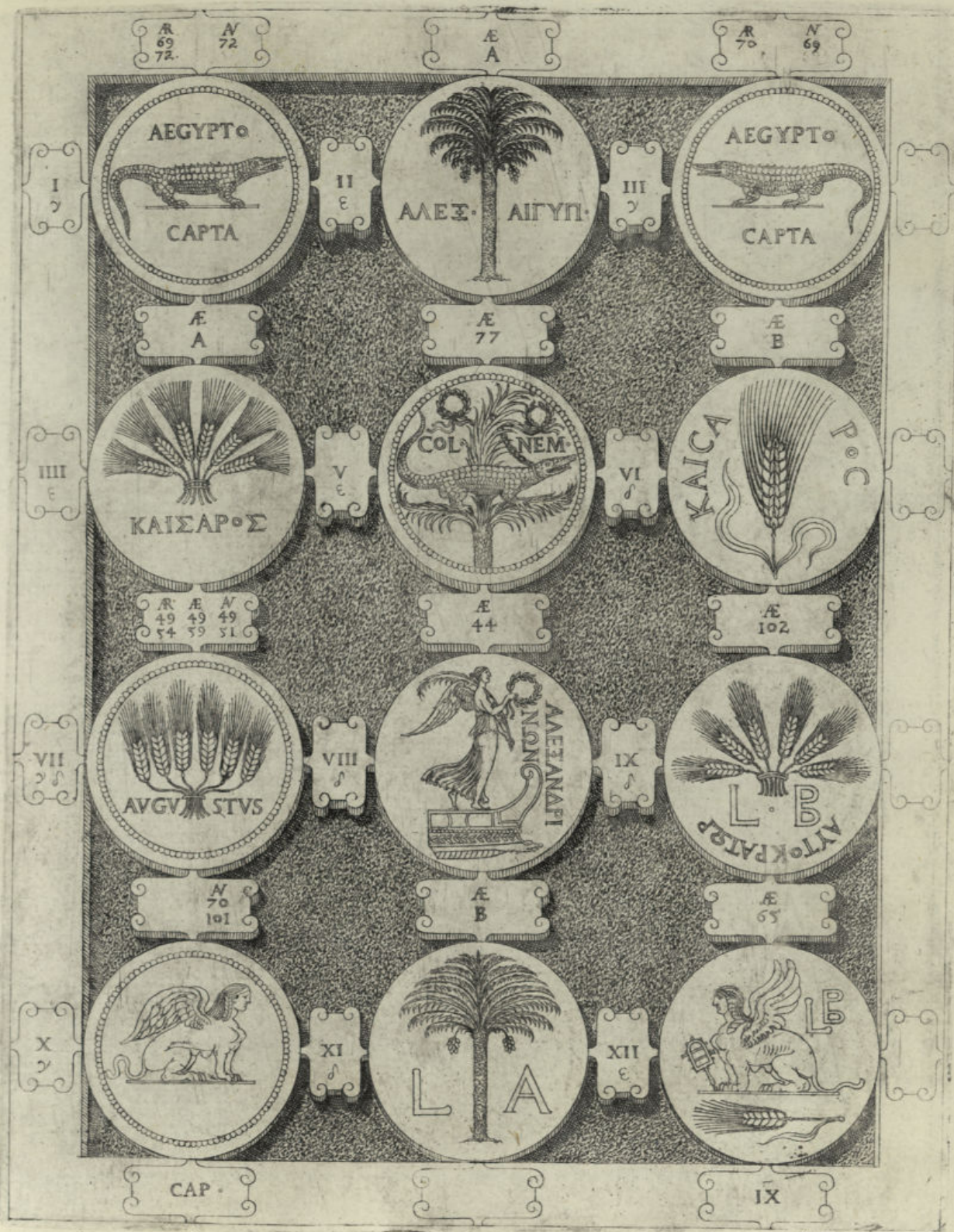
Bellum Siculum aduersus Sex. Pompeium Cn. F.
Trinacriae simulachrum. Coronæ Rostratæ.

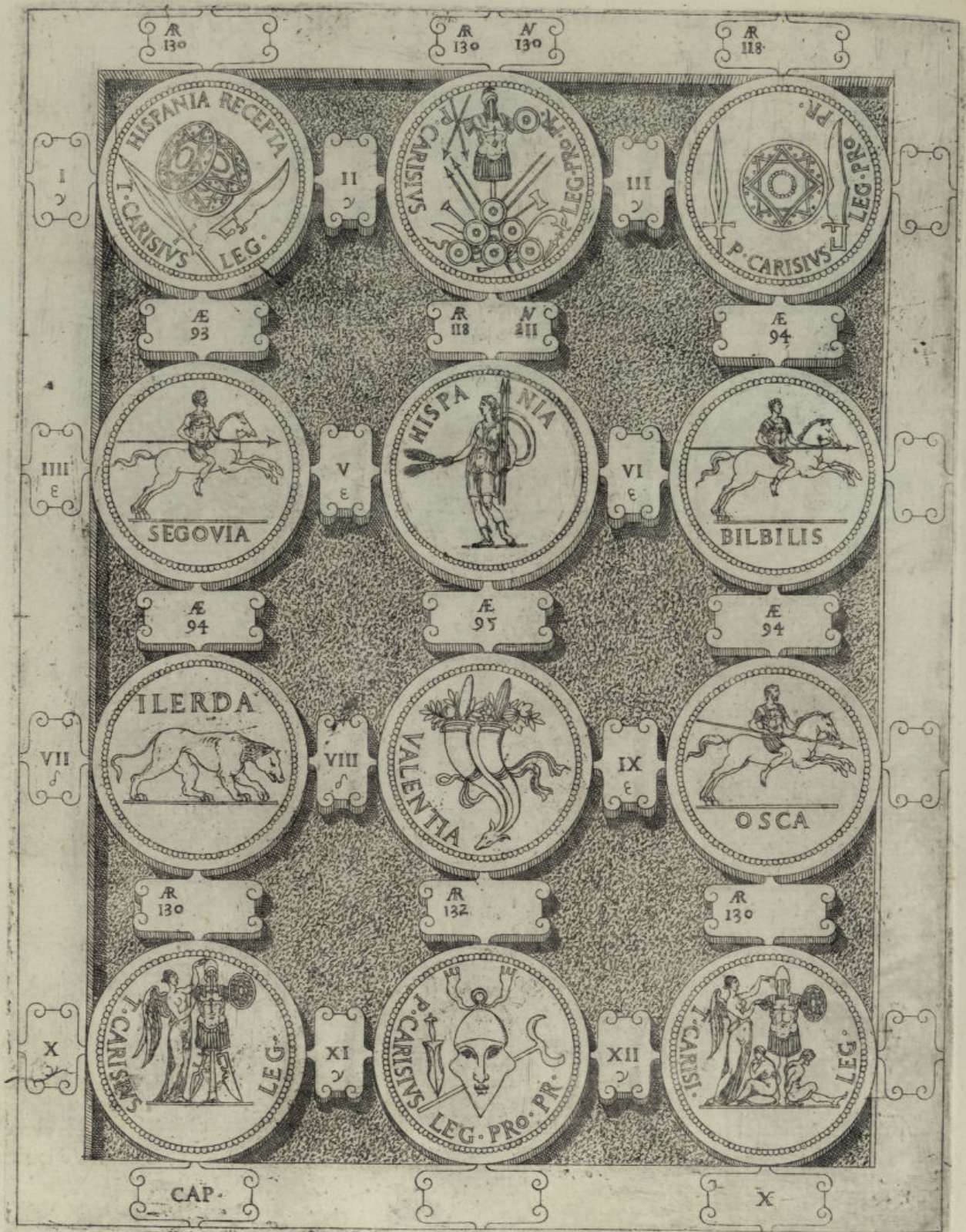
Bellum Siculum aduersus Sex. Pompeium.
 Dianæ statuz & simulachra Trophœumque navale.

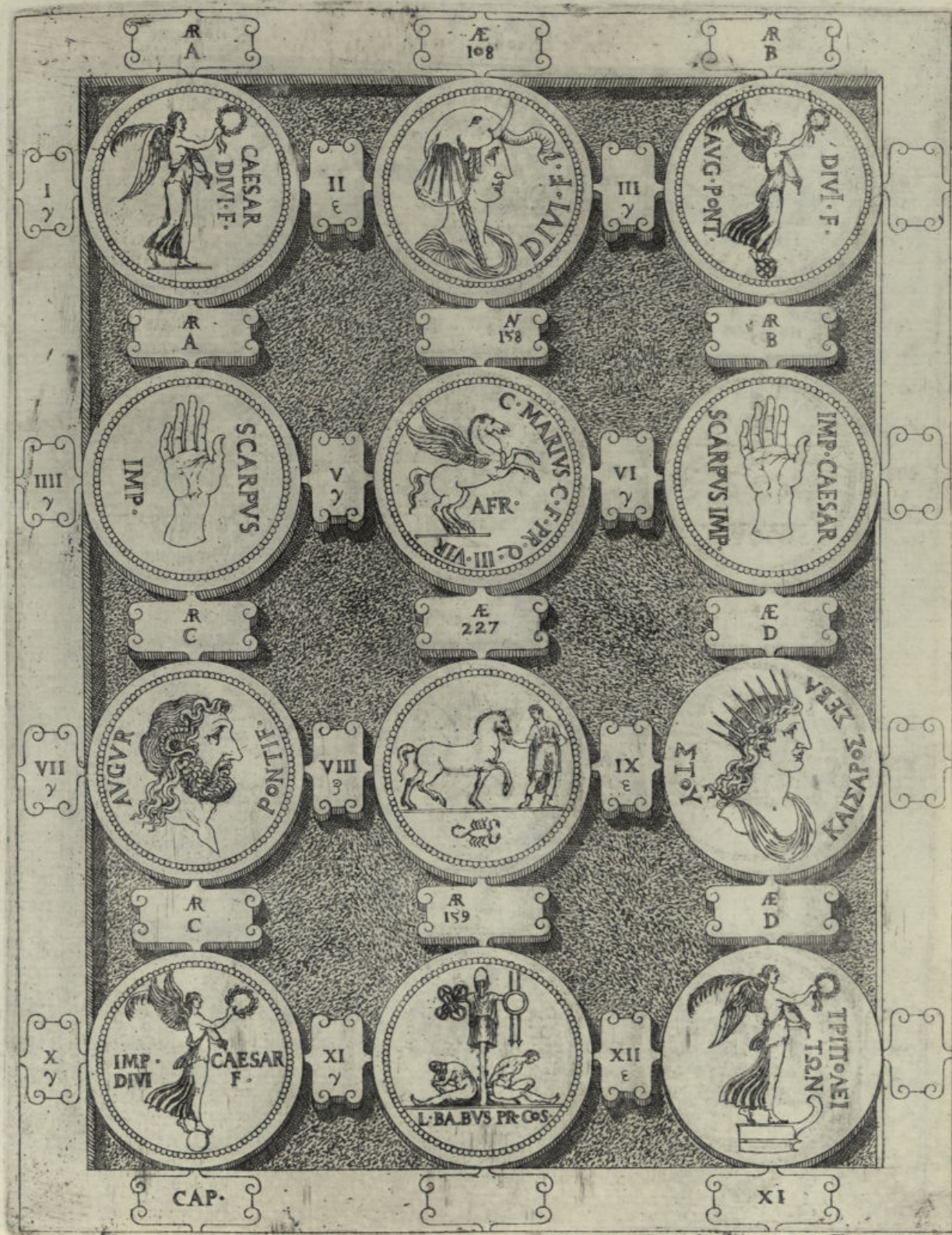
Bellum Civile Aetiaticum aduersus Antonium & Cleopatram.
 Apollinis Aetiaci simulachra. Trophaea naualia.

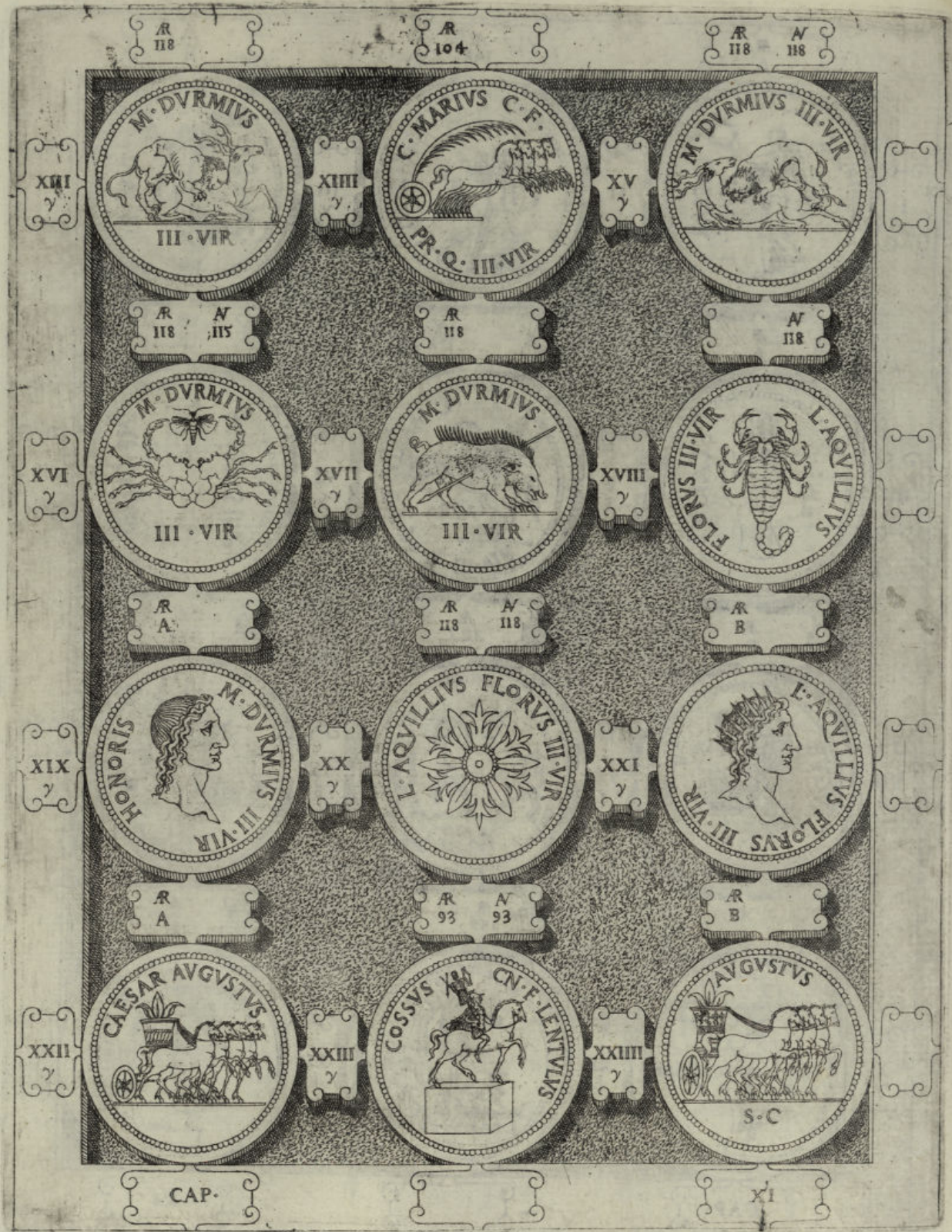
Bellum Alexandrinum aduersus Antonium & Cleopatram
 Palmæ, Crocodili, Sphinges, spicatum manipuli
 Ægypti atque Alexandria Symbola.

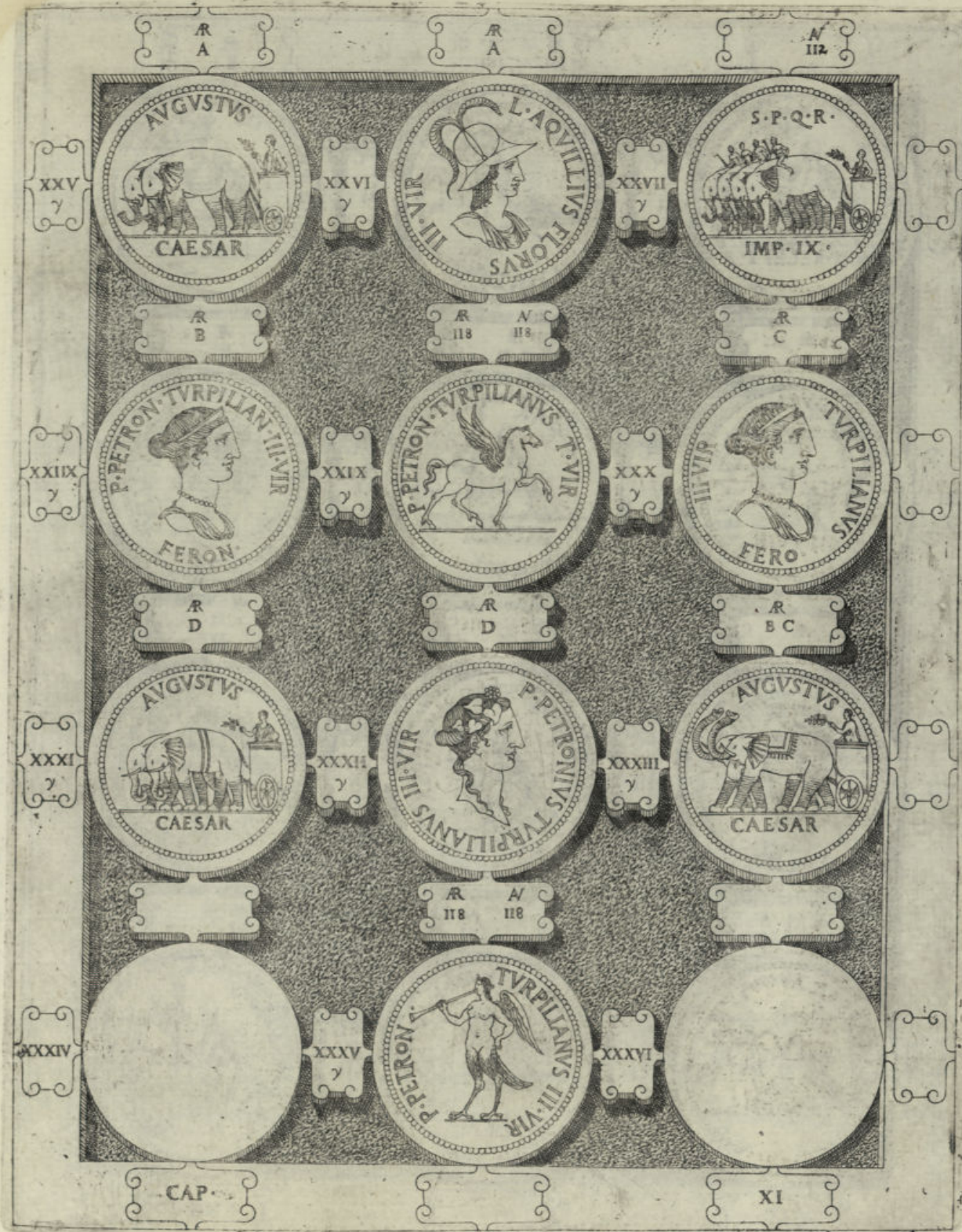
Res in Hispania T. & P. Carisij potissimum ducibus gestæ.
 Victoria, Trophea, Spolia, atque oppida Hispanica.

Res in Africa Scarpo Balboque ducibus gestæ.
Victoriæ atque Trophæa Africana.

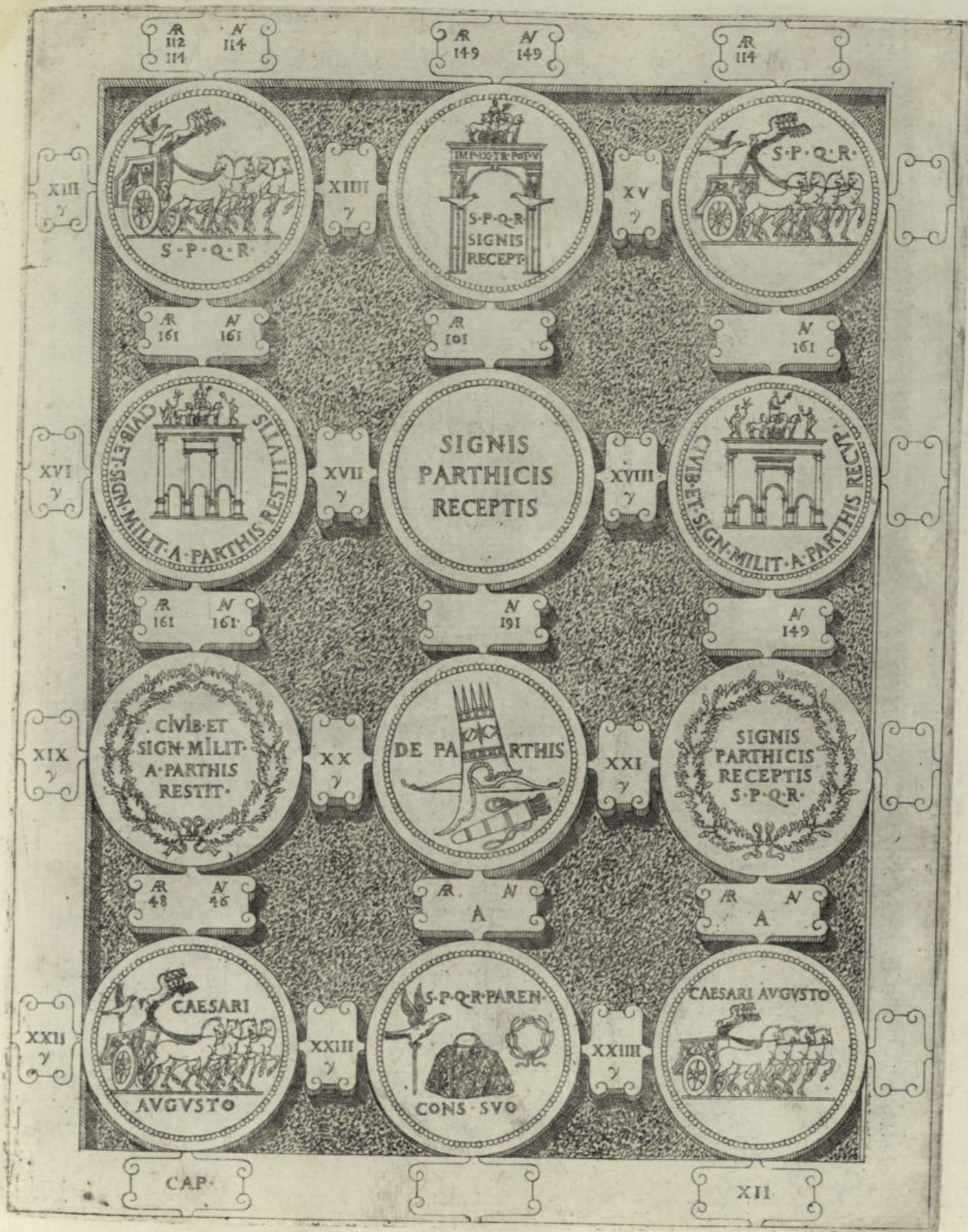
Res in Africa M. Durmio & C. Mario & Lentulo ducibus
gesta Triumphique Africani.

Res in Africa gesta, Triumphique Africani.

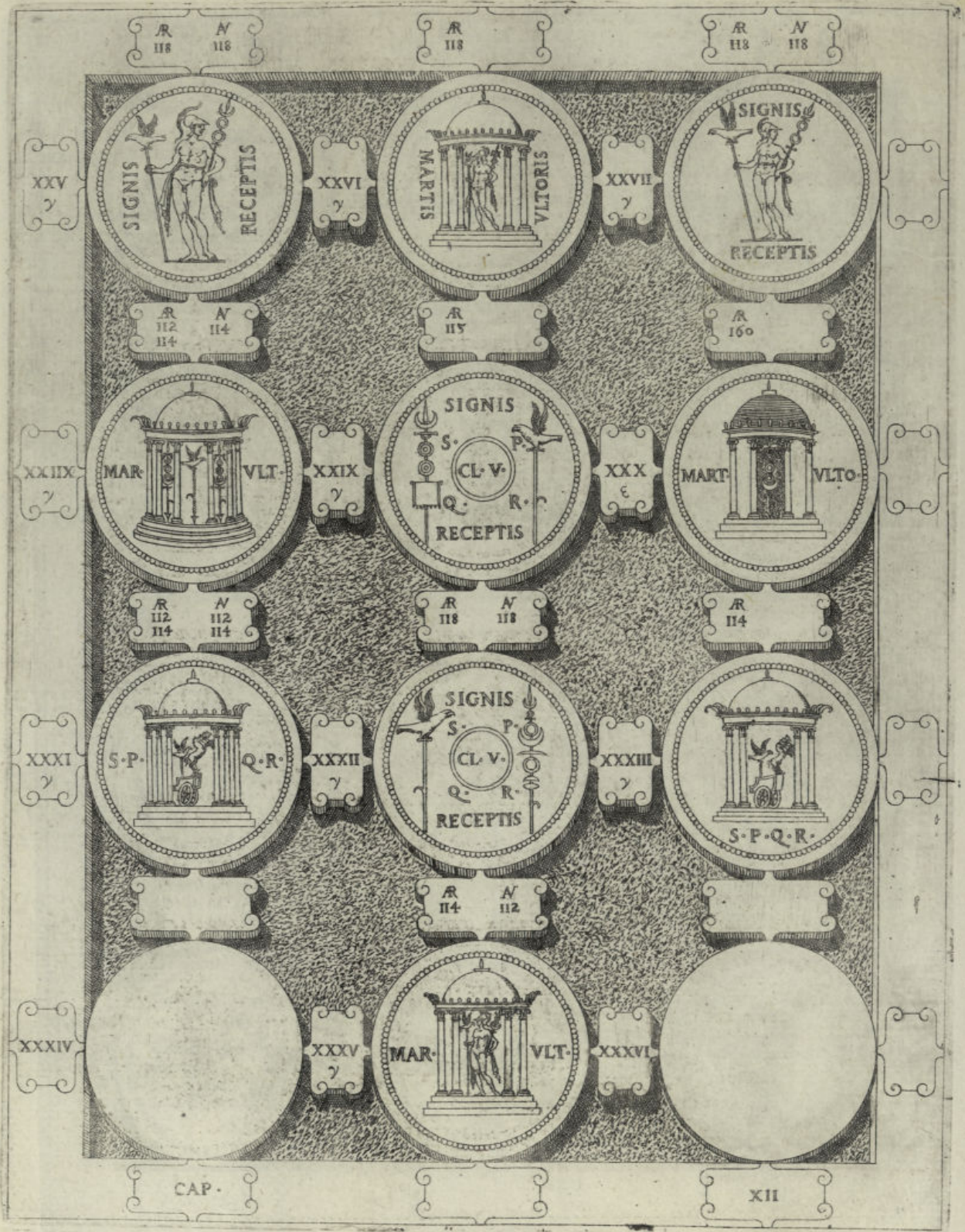

Res Parthicz, Signaque a Parthis recepta.

Res Parthicae

Arcus, Quadrigae, Coronae propter signa à parthis recepta.

Res Parthicae.

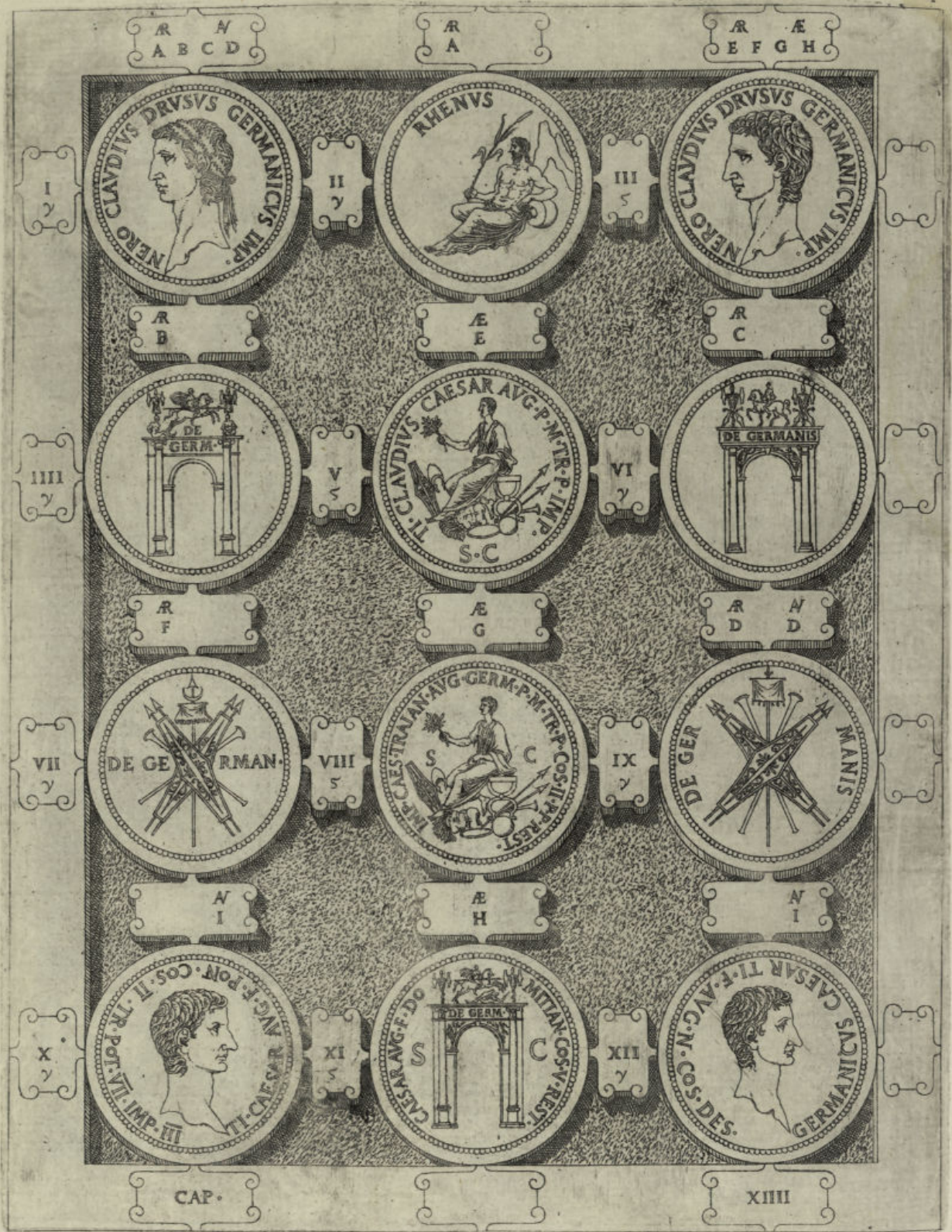
Martis vltoris statuae, & Tempia, clipeiue votiu
propter signa à parthis recepta.

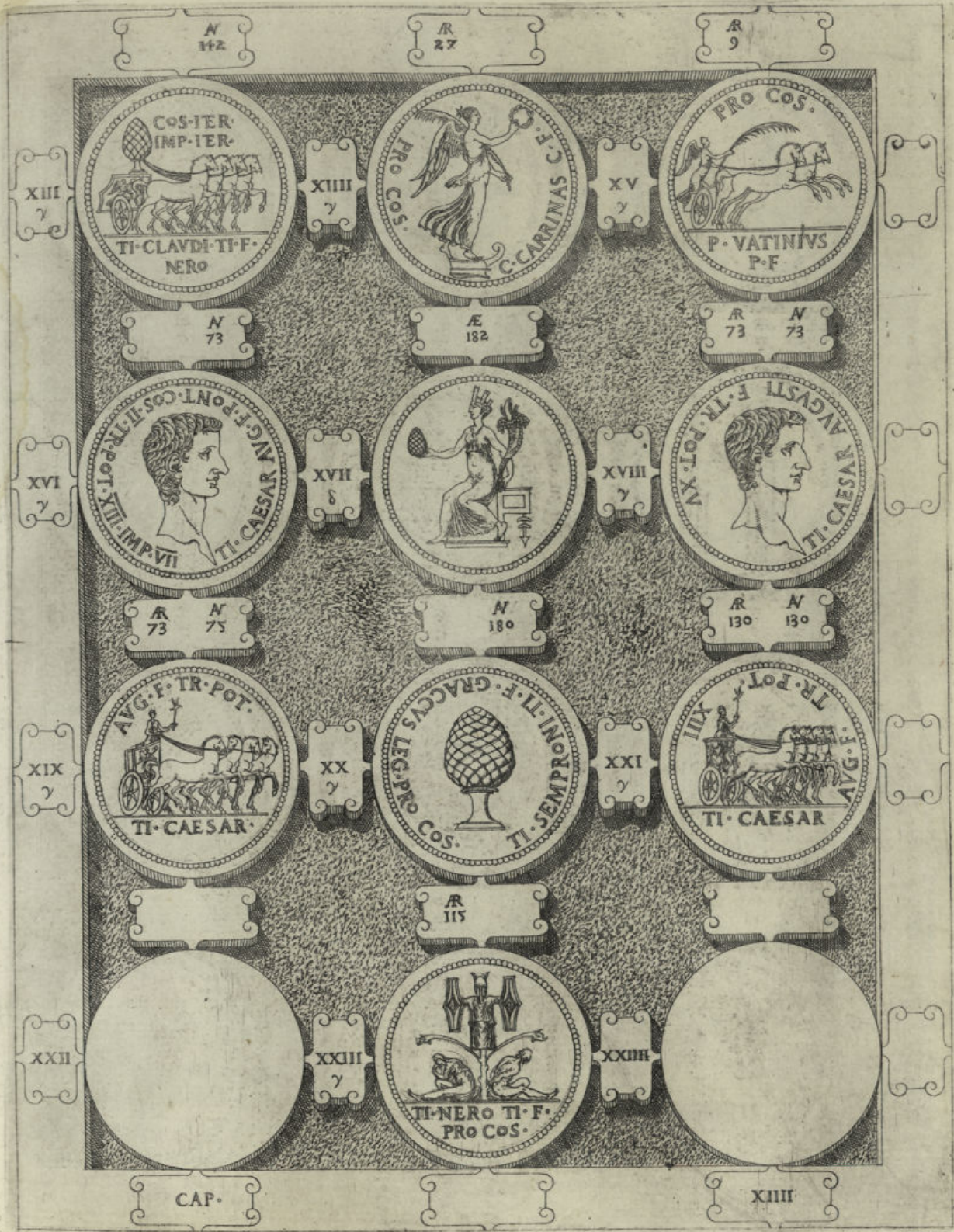
Res in Armenia gestæ.

Armenia simulachrum. Caij Caesaris in Armeniam expeditio.

Victoria spoliaque Armeniaca.

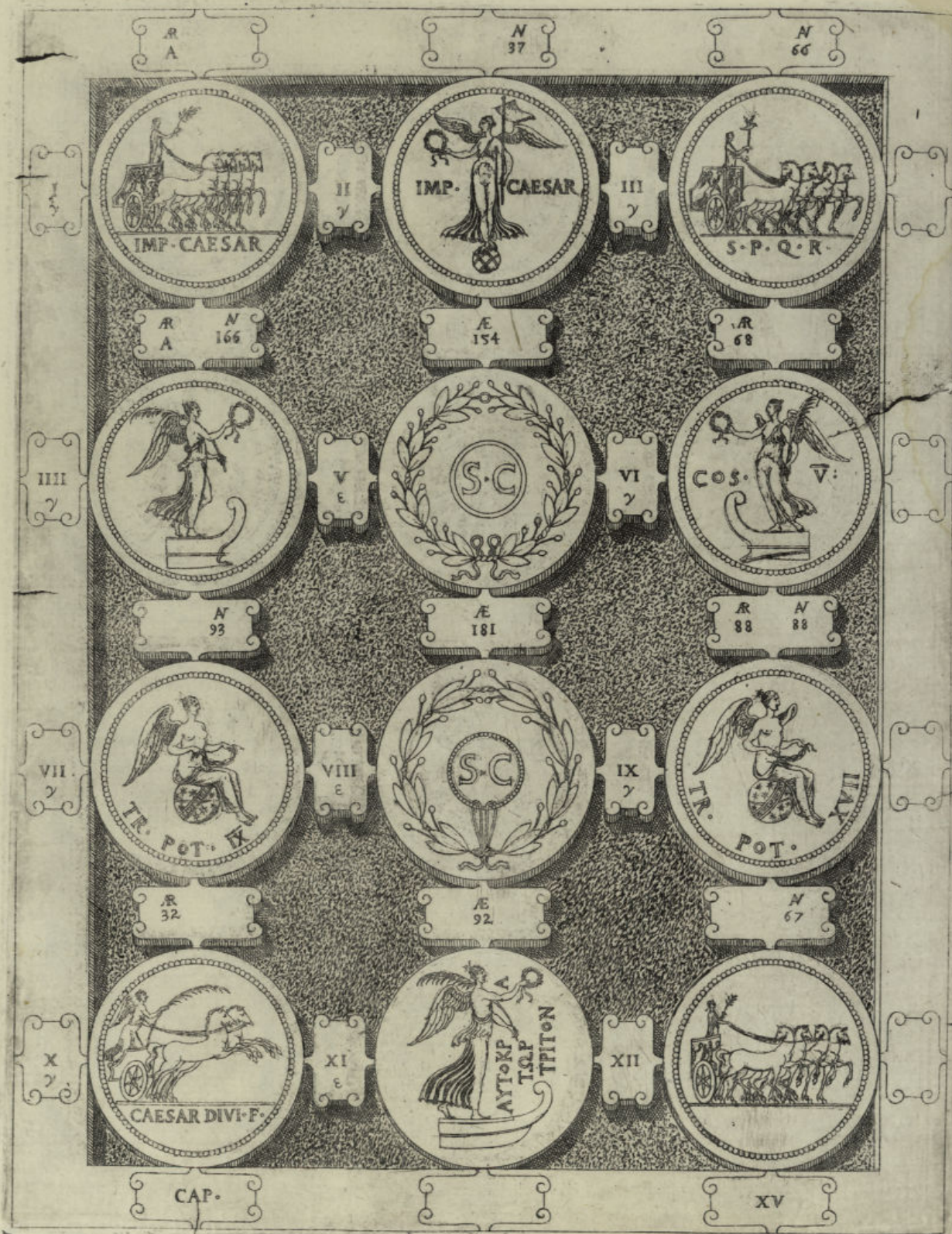
Res in Germania, Druso, Tiberio, Germanicoque ducibus gestæ.
 Rheni simulachrum. Arcus Trophæa, Spoliaque Germanica.
 Drusi, Tiberij, Germanicique effigies & statuz.

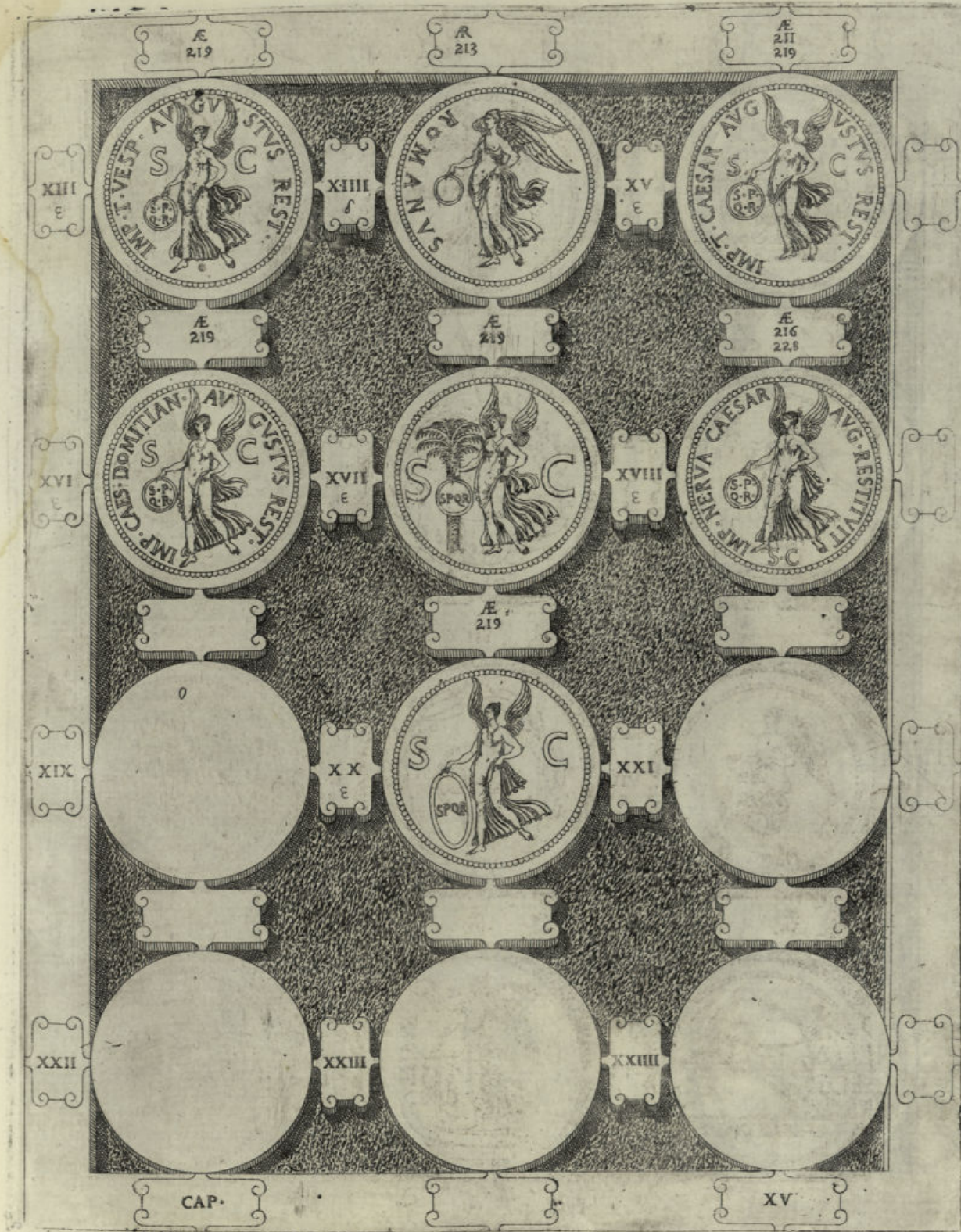
Res Germanicz.

Victoria, Trophæa, triumphi de Germanis.

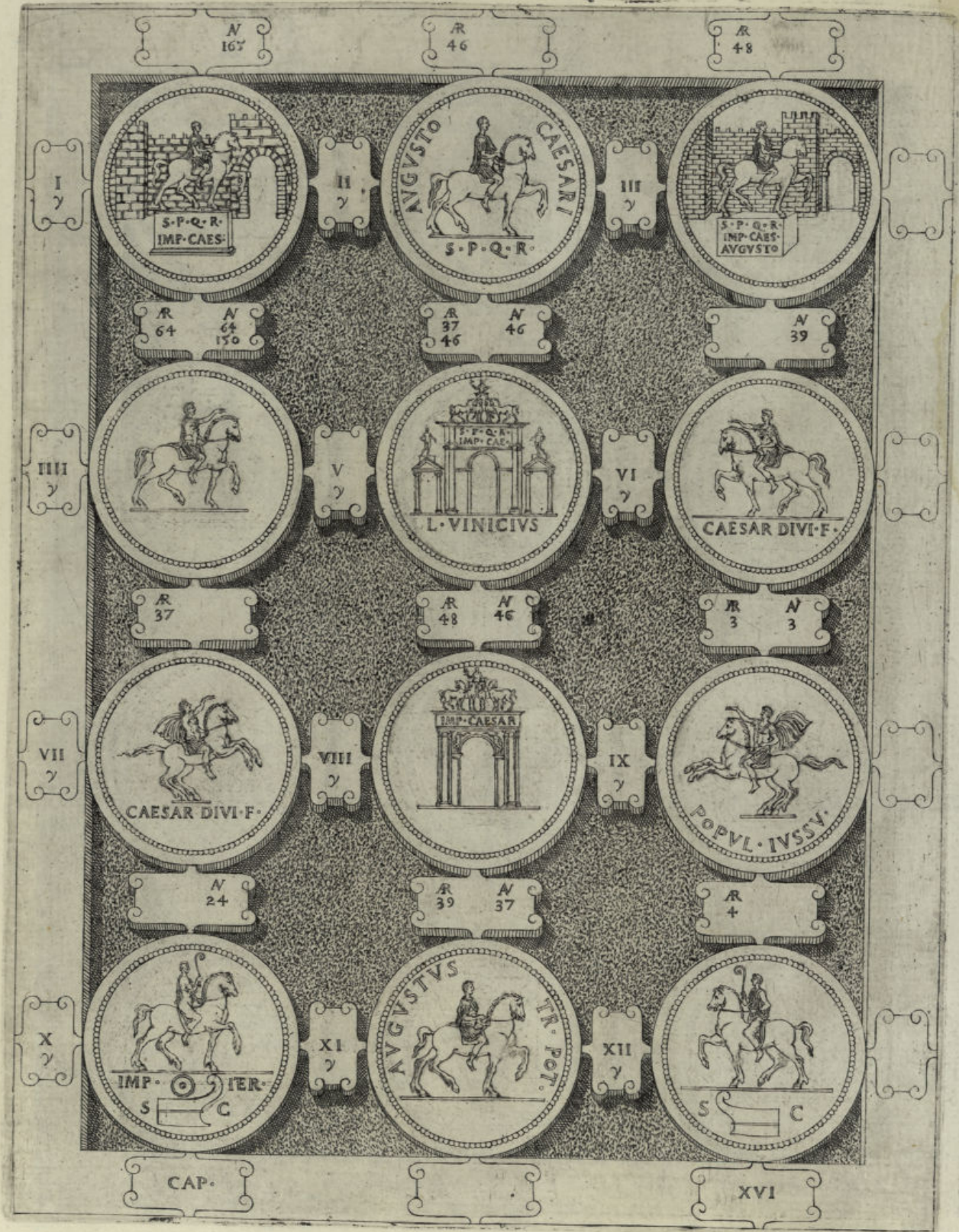
Augustæ Vindelicorum simulachrum, cum nuce Pineæ peculiari etiam nunc Vindelicorum symbolo & insigni.

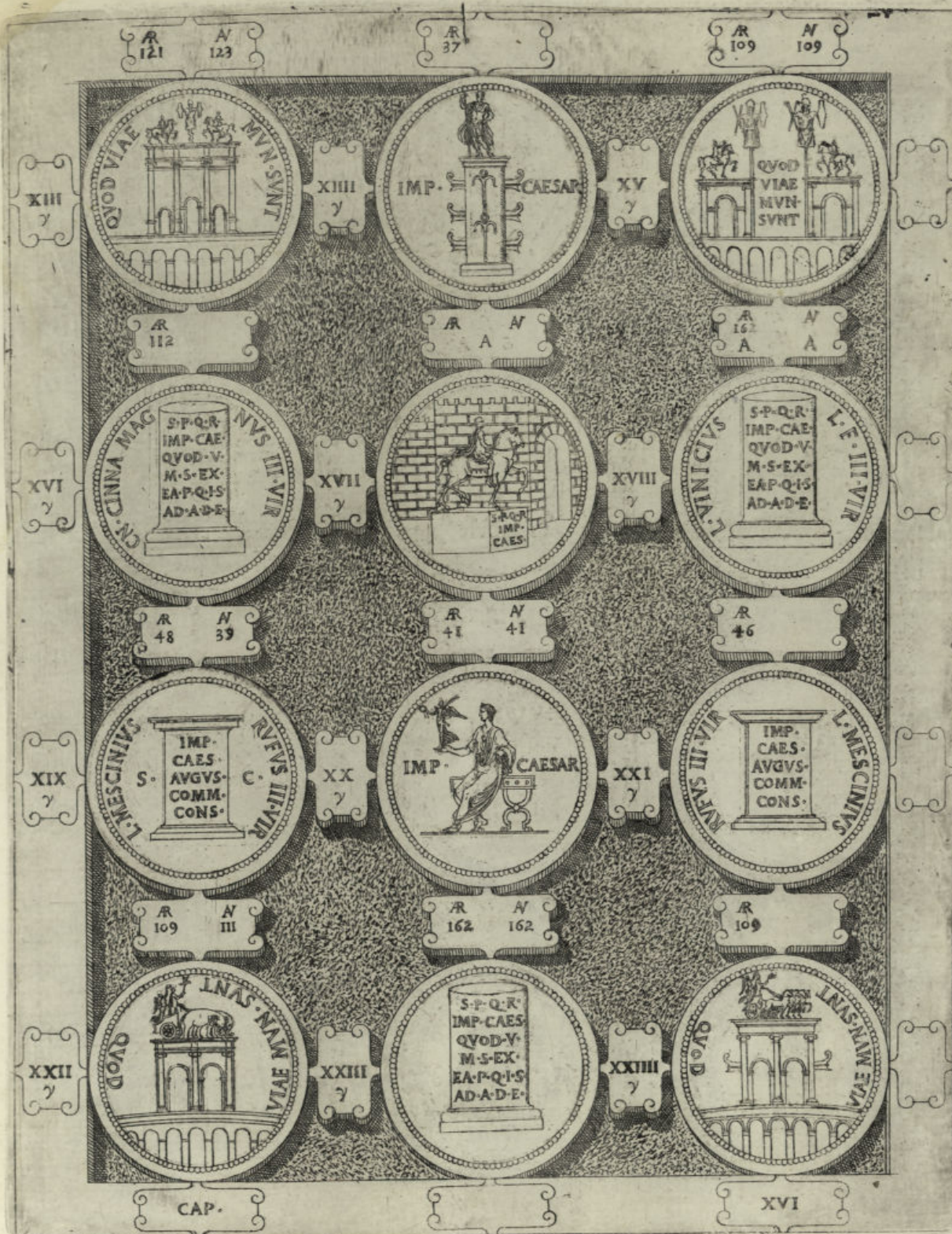
Victoriae variae Triumphique diversi de gentibus populisque devictis acti.

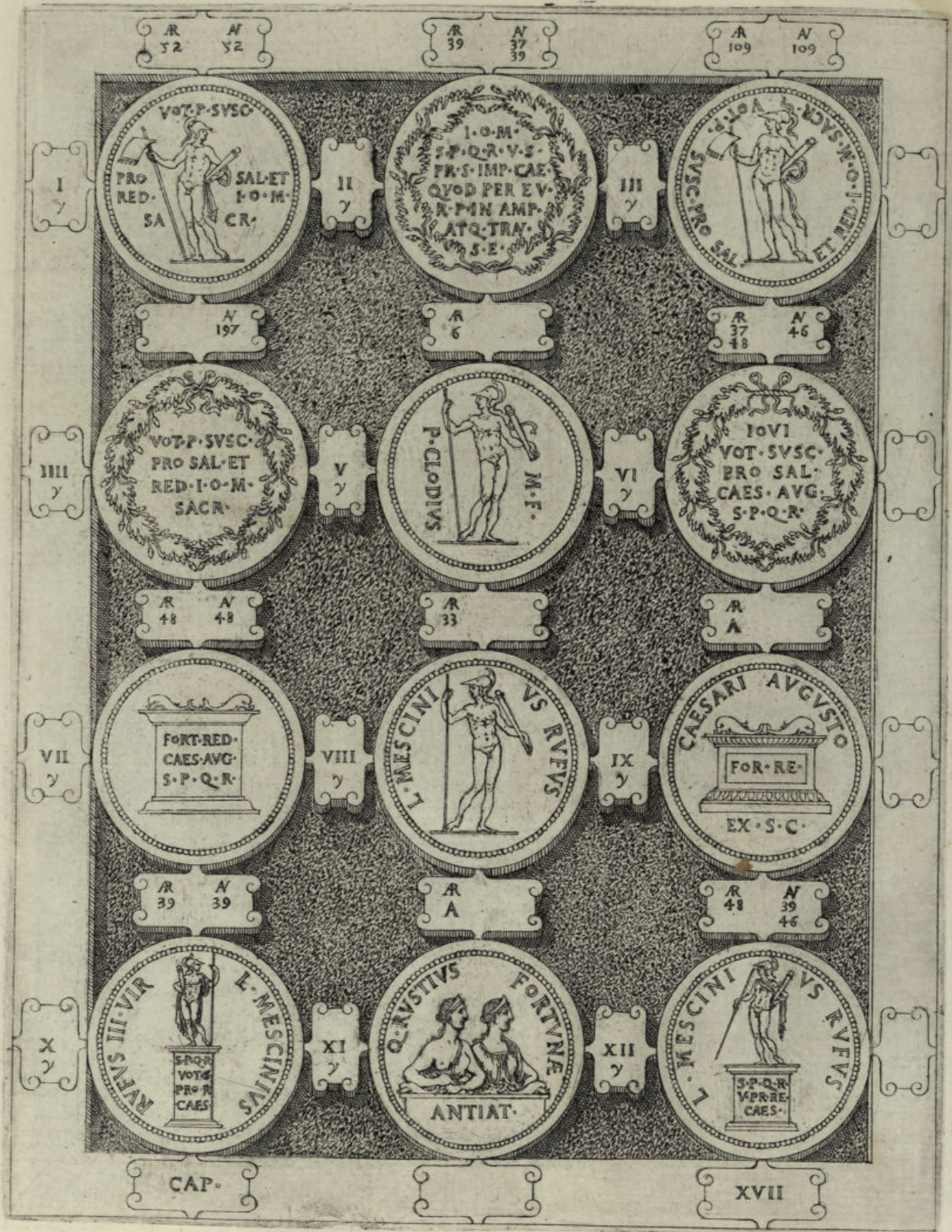
Victoriae variz.

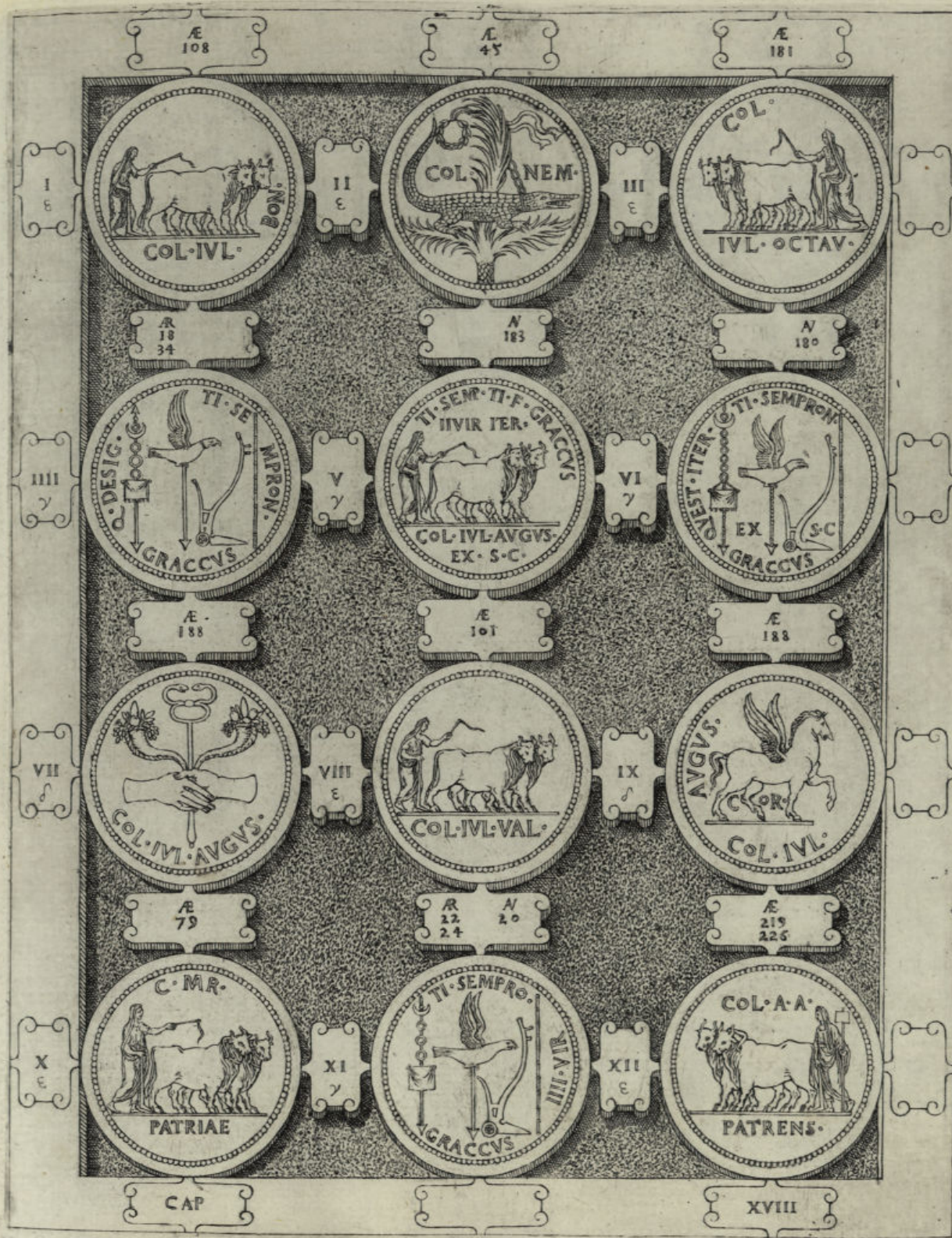
Arcus Triumphales, statuz equestres basesque honorariz.

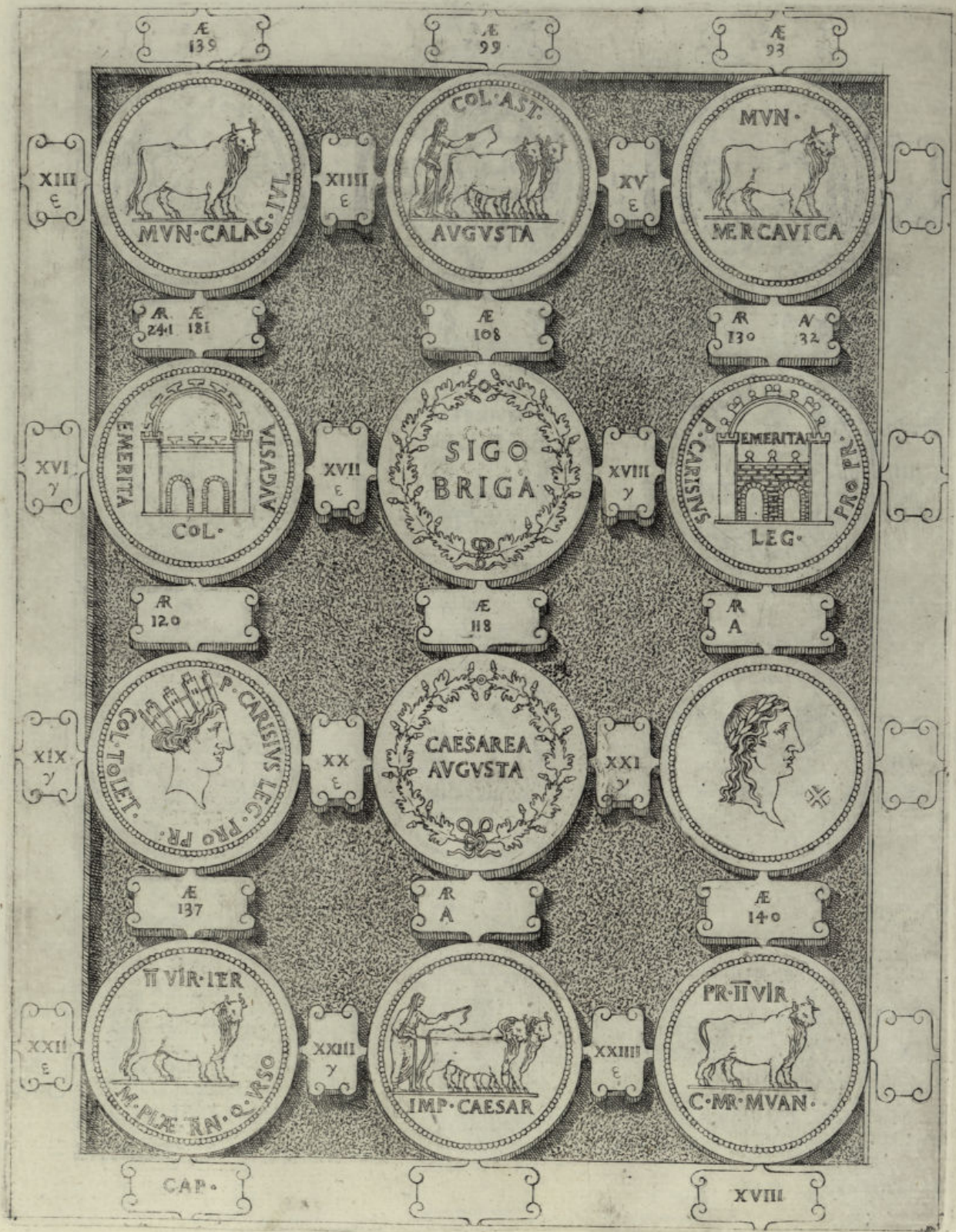
Arcus Triumphales atque honorarij cum quadrigis ac Trophaeis.
 Columna rostrata, statuae equestres atque aliae, Bases & Cippi
 inscripti propter Vias potissimum Munitas, atque alia in
 Remp. merita Augusto decreti atque erecti.

Statua, coronæ Ciuiçæ siue quercæ, Aræ ex voto pro Salute
& Reditu Cæsaris publicæ suscepto posita.

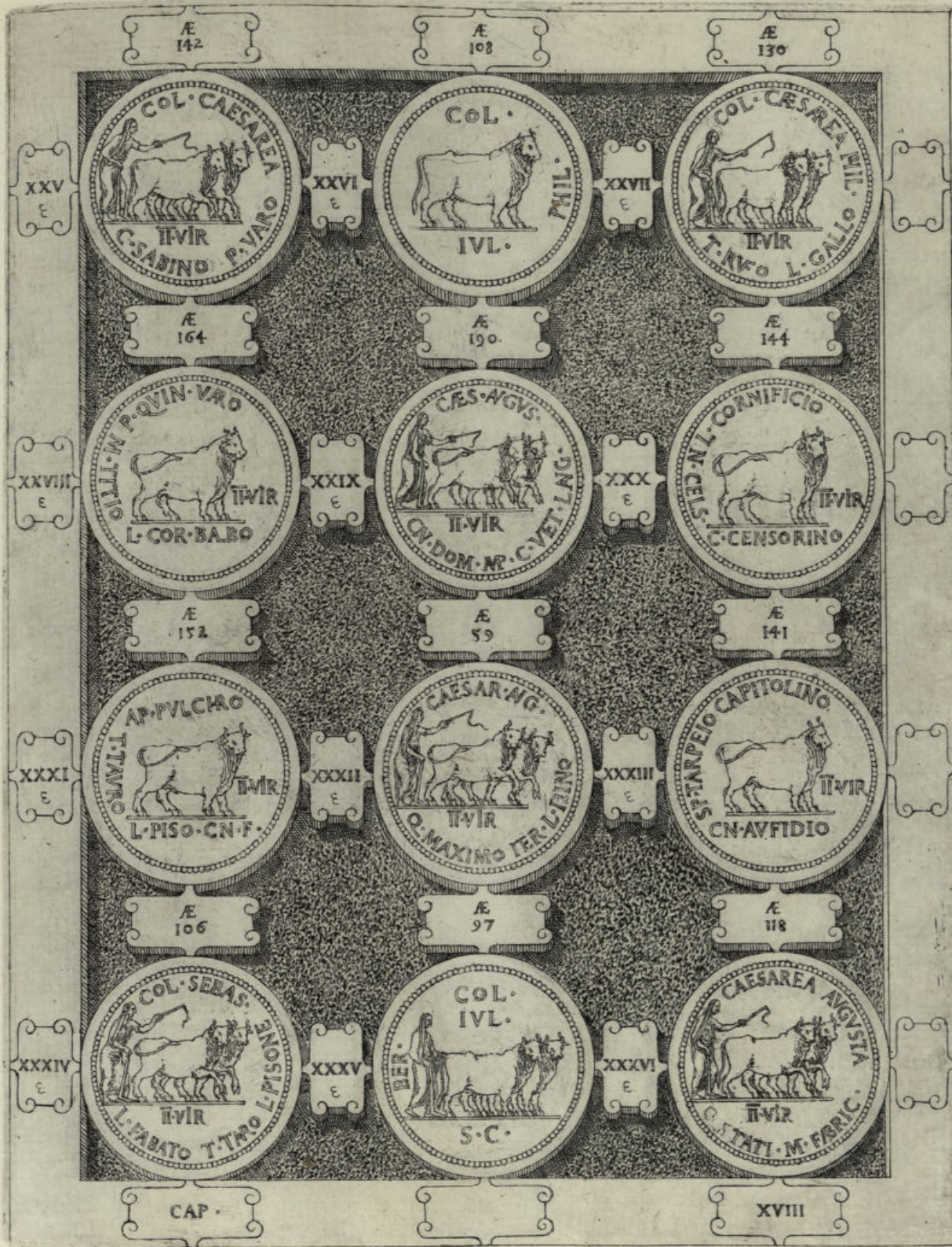
Coloniz deductæ, Agriq̄ue militibus veteranis
adsignati attributiq̄ue.

Coloniae deductae. Pleraque tum Hispaniae tum aliarum

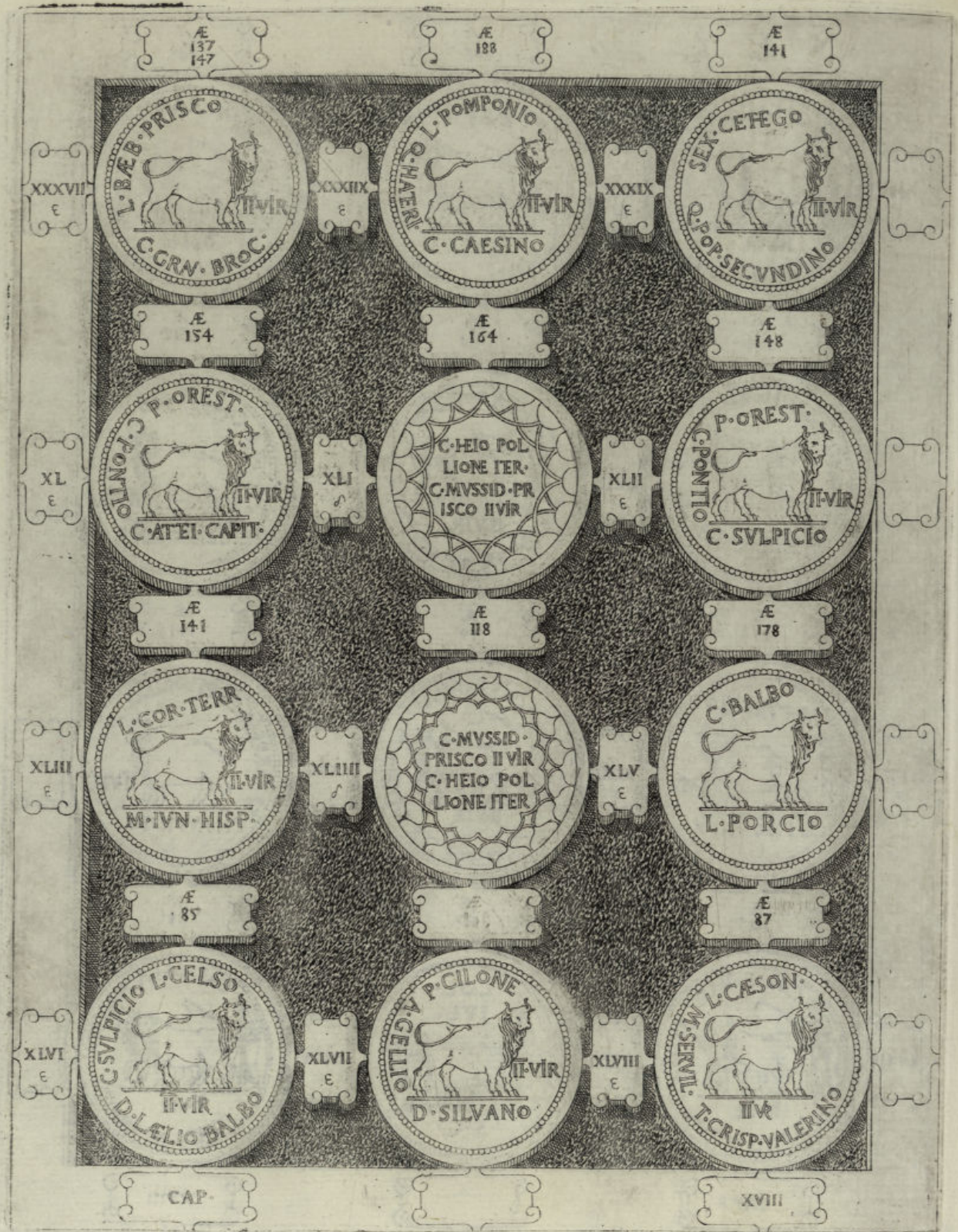
Prouinciarum oppida ac municipia.

Variaque $\bar{\text{II}}$ Virorum coloniis deducendis, agrisque adsignandis nomina.

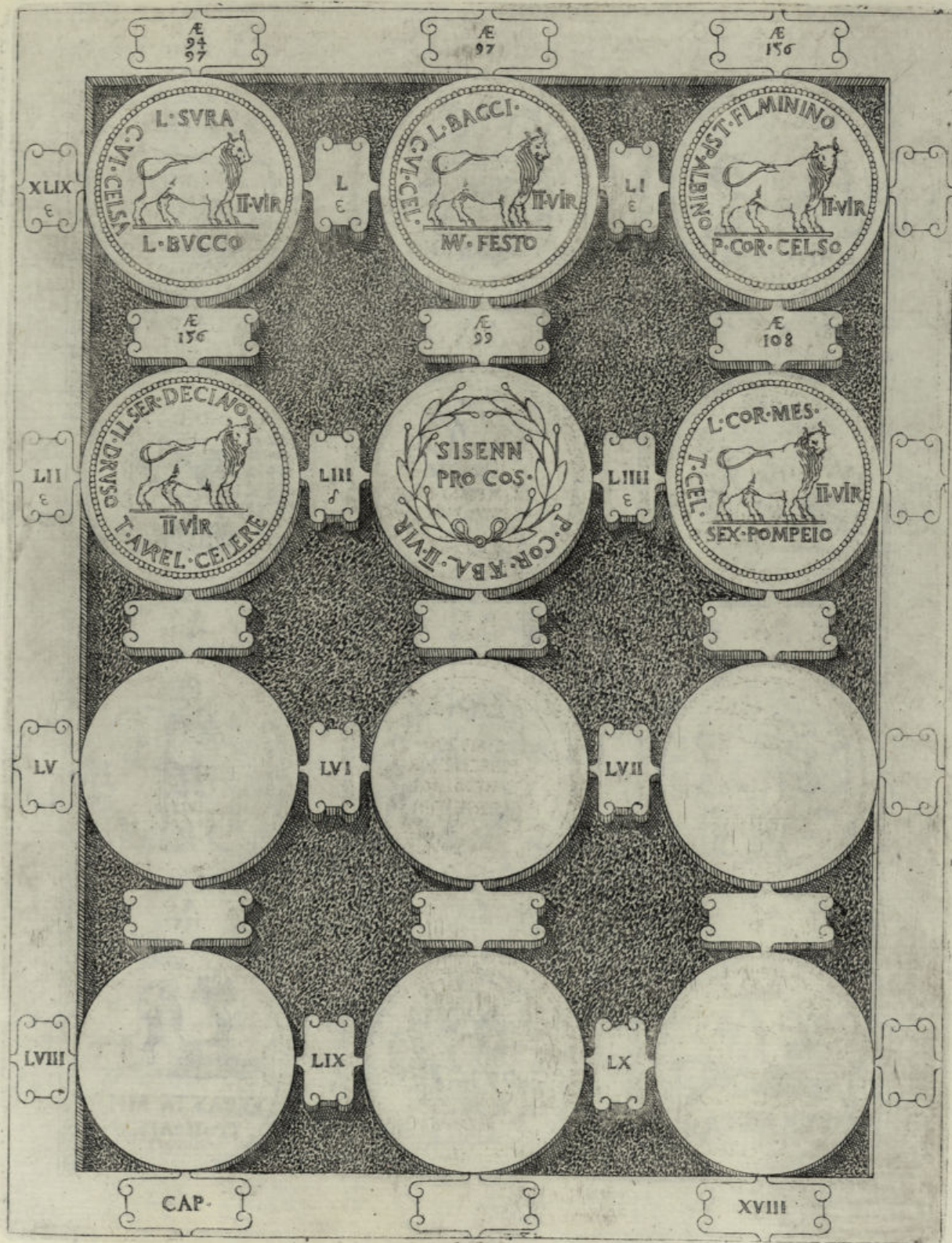
Coloniz deductæ, Cæsarea Sebastæ, Berytus, Philippi atque aliæ.

Variæque II Virorum colonijs deducendis, agrisque
ad sig nandis nomina.

Coloniæ deductæ.

Variæque II Virorum colonijs deducendis agrisque assignandis nomina.

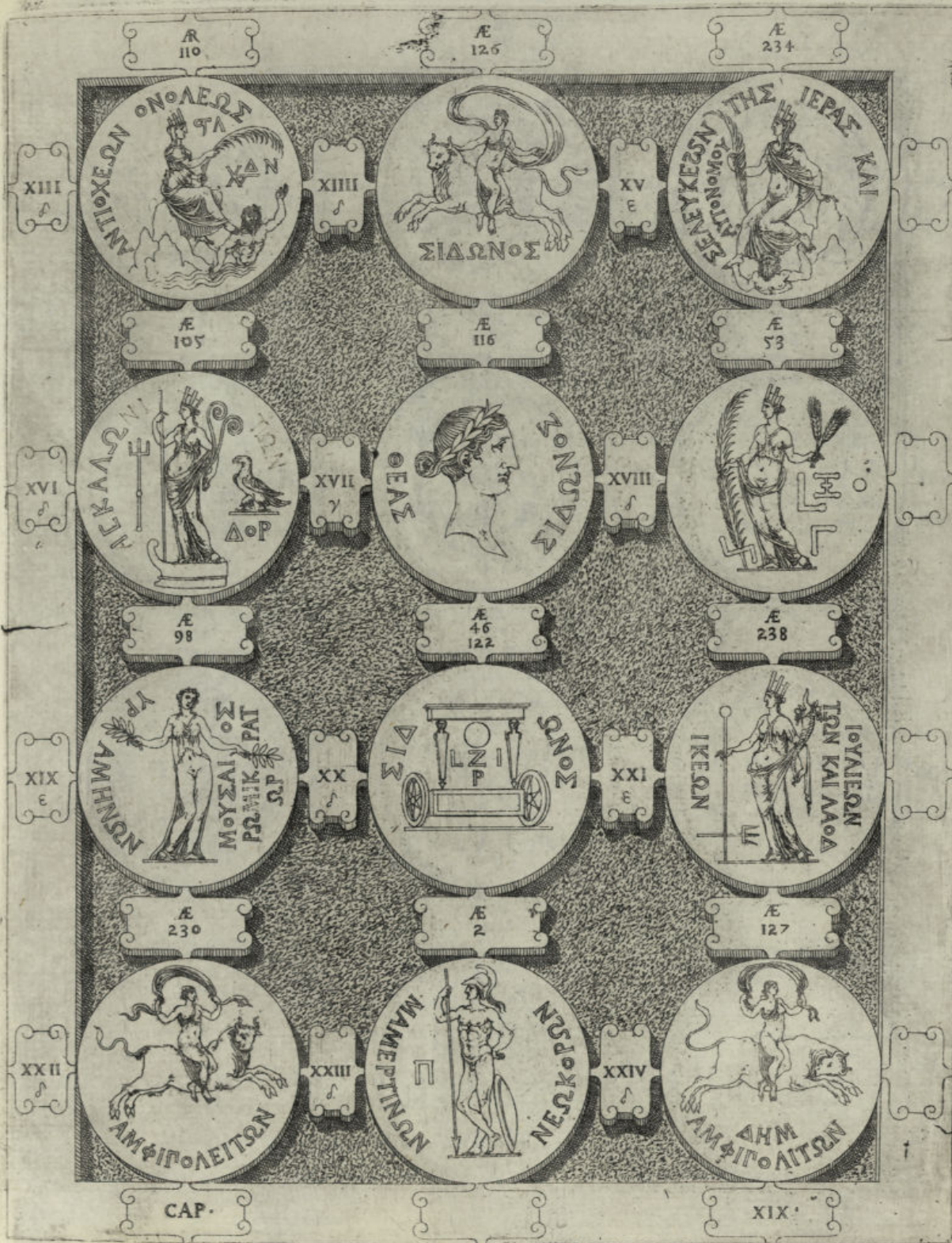

Coloniae deductae.

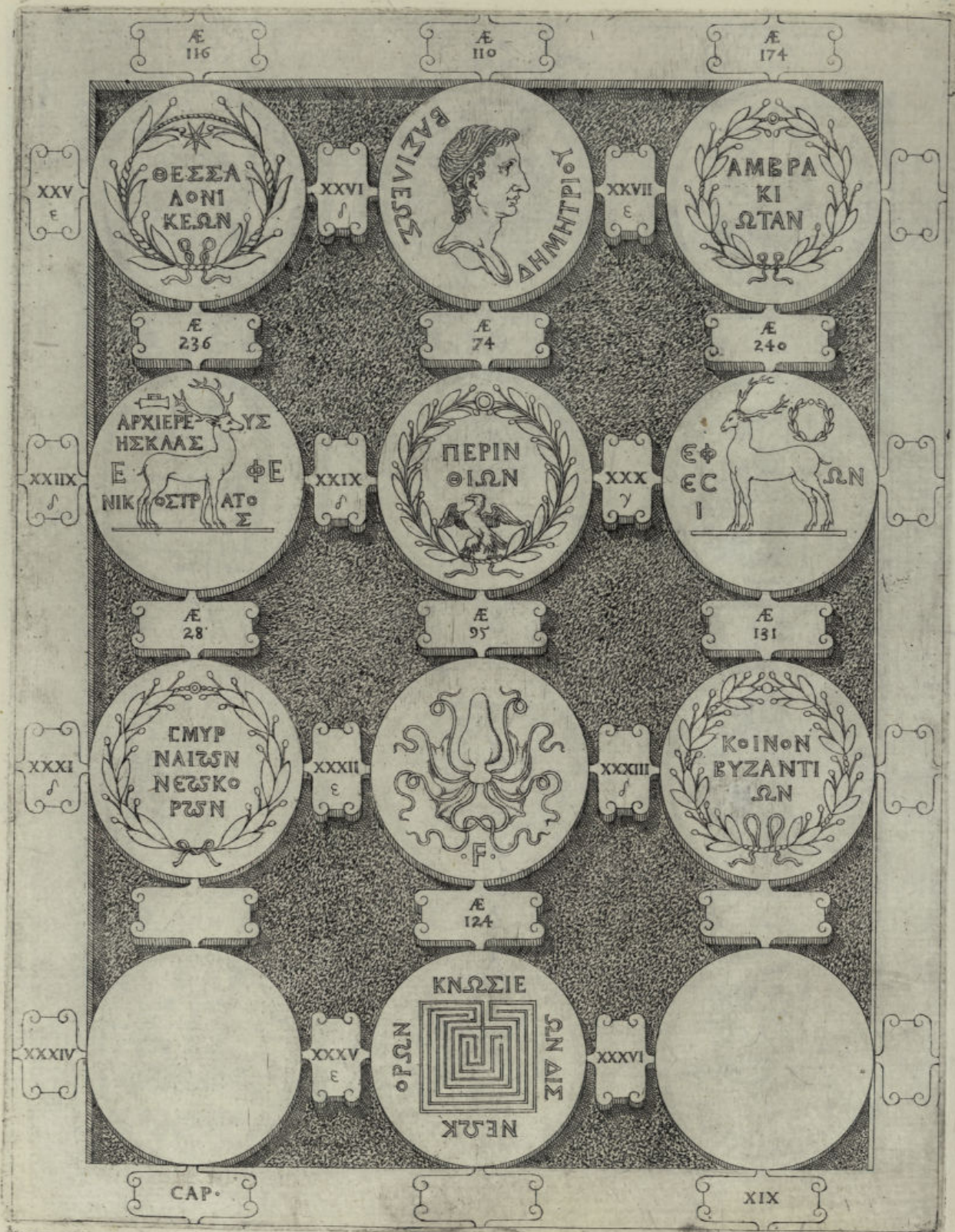
Variaeque II Virorum colonijs deducendis agrisque assignandis nomina.

Caesariensium, Nicopolitarum, Cydoniorum, atque aliarum Syriae
Asiaeque civitatum numismata in Augusti honorem procusa.

Antiochenfium, Sidoniorum, Seleucenfium atque aliarum cum Syriae Afiaque
tum Europae ciuitatum numifmata in Augufti honorem procufa.

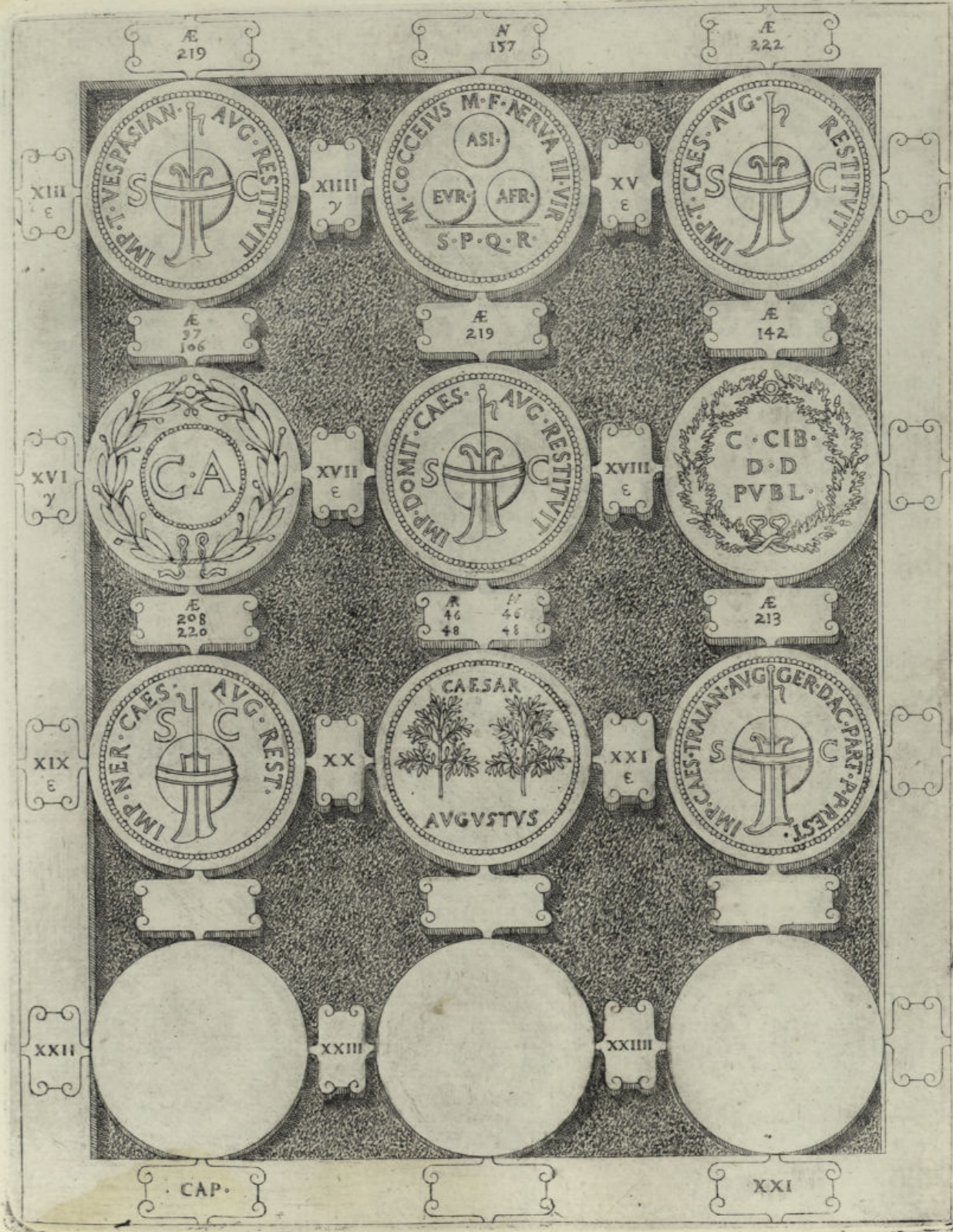
Theſſalonicenſium, Ephefiorum, Byzantinorum aliarumque Afiaz
 atque Europæ numiſmata in Auguſti honorem procuſa.

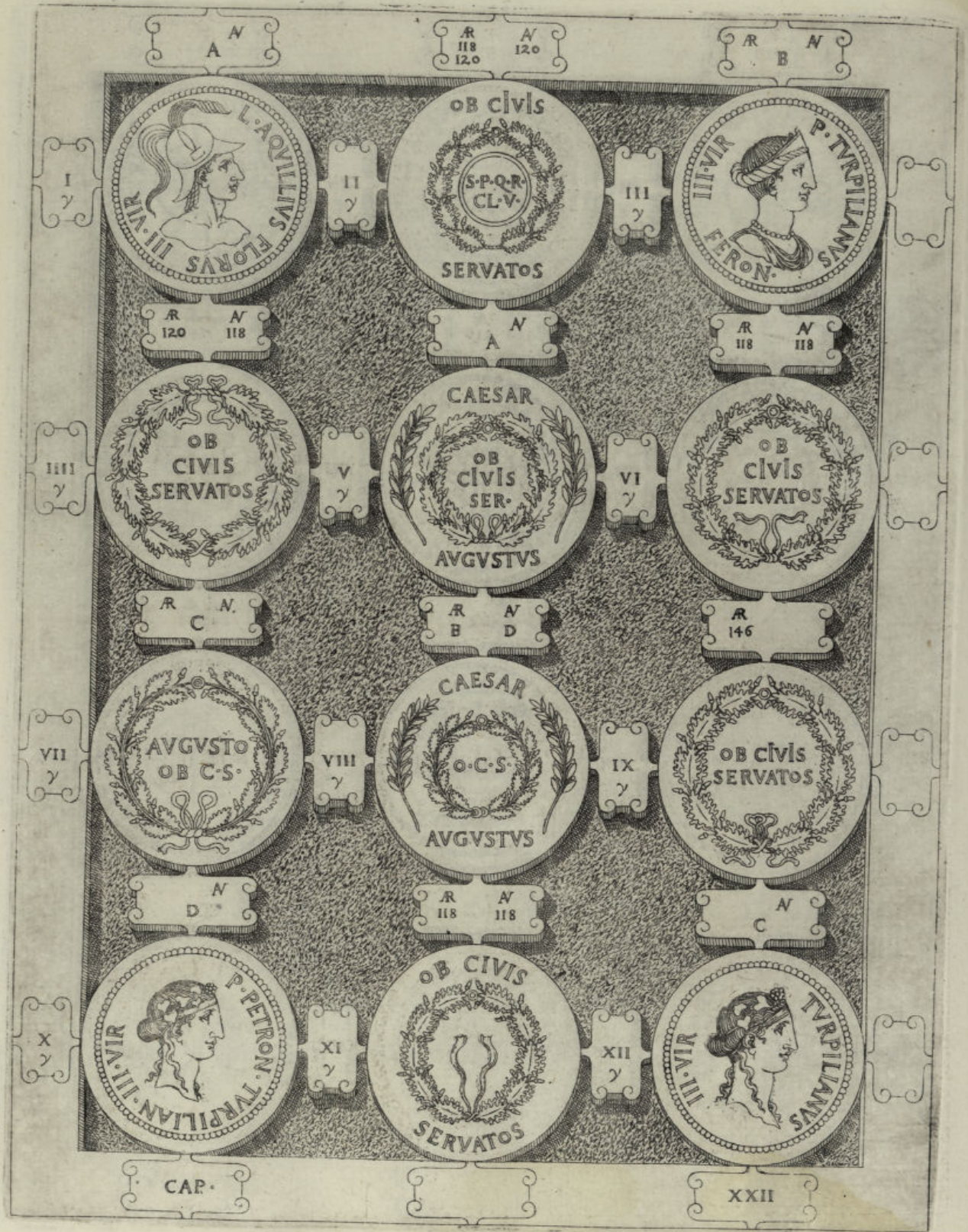
Pace Pop. Rom. terra marique per orbem terrarum parta
 Templum Iani ab Augusto clusum.
 Pacificæ legationes Regum populorumque.

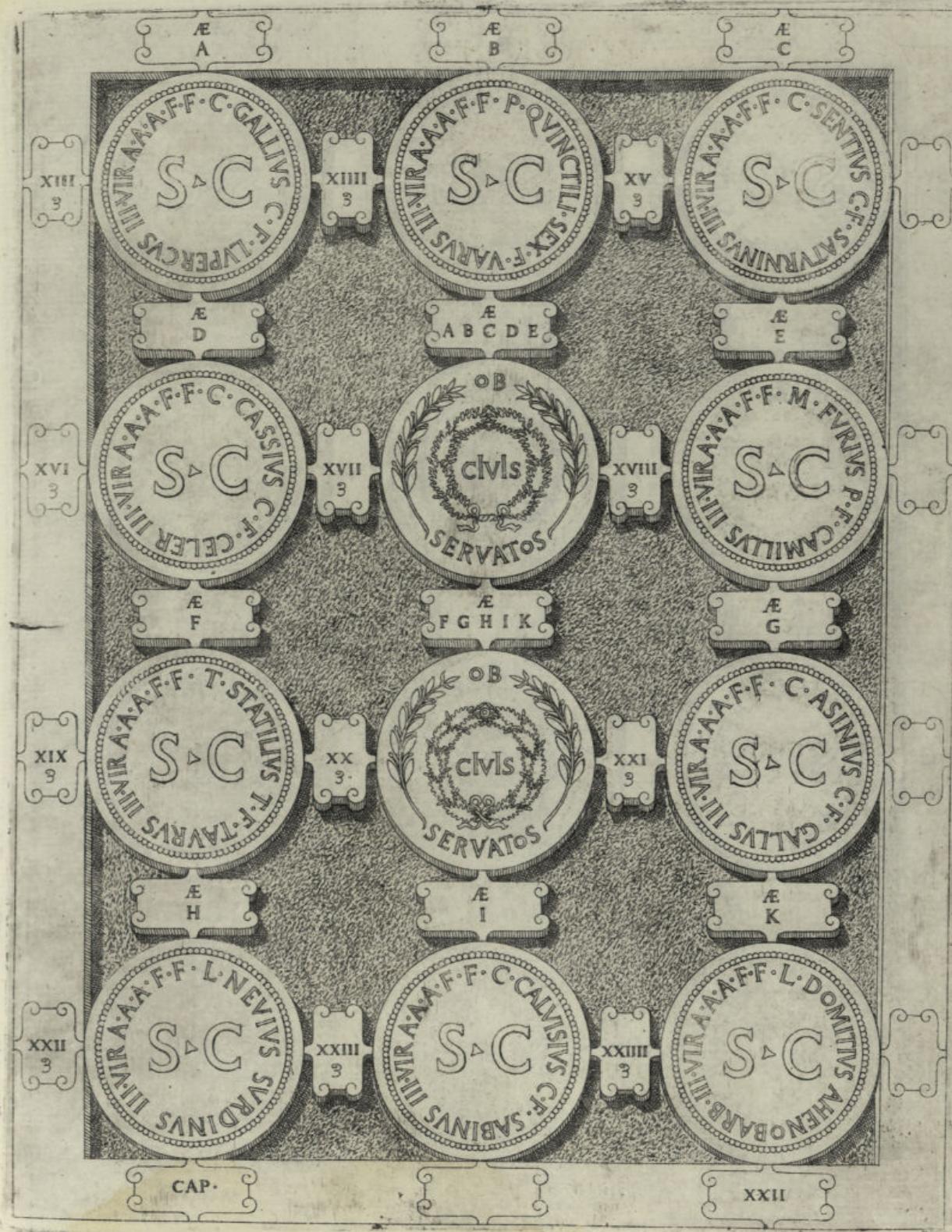
SALVS GENERI HVMANO SVB AVGVSTO EXORTA.
 Clypei voti ui Coronæque in Augusti honorem decreti & positi.

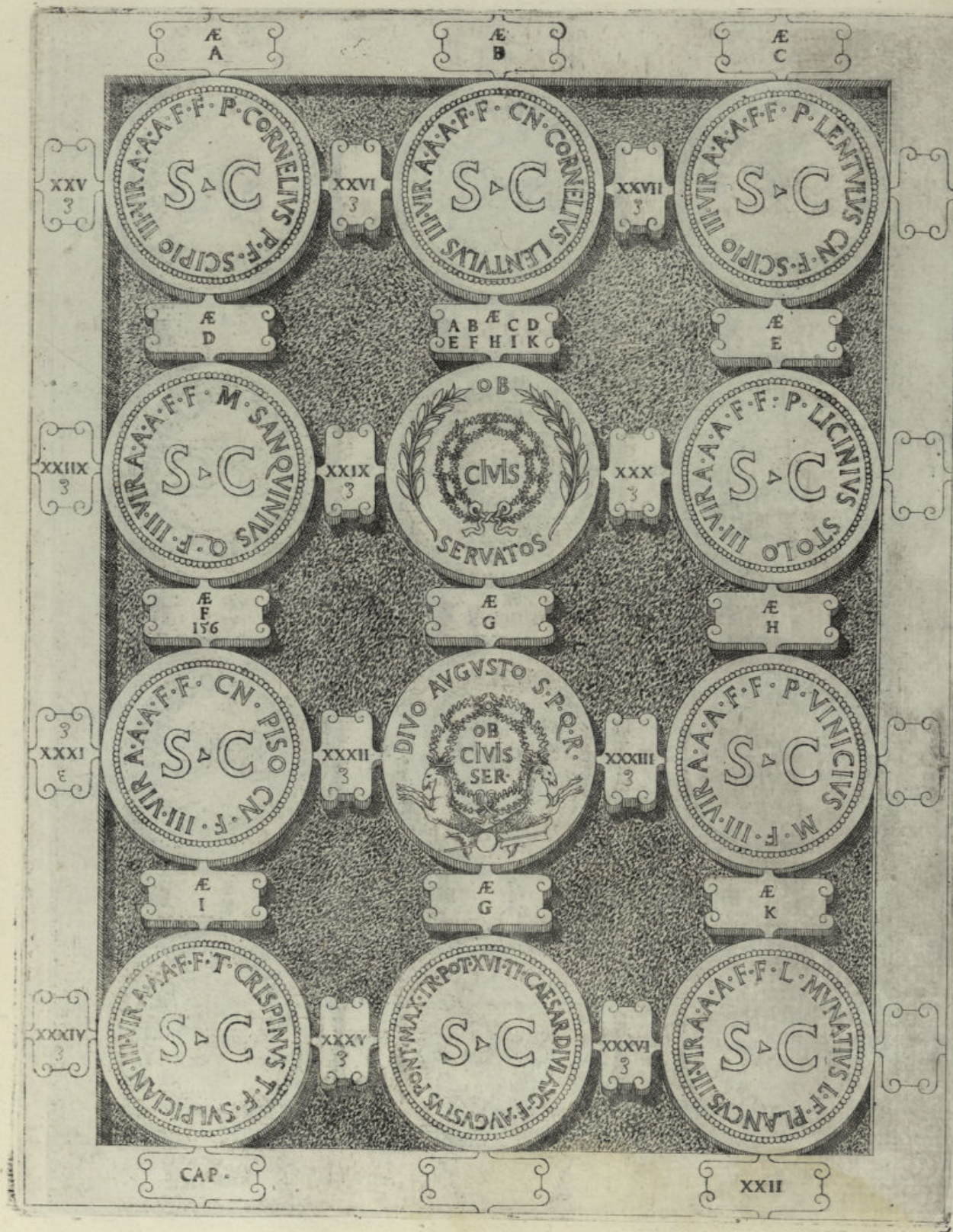
Imperium Orbis Terrarum per Europam Asiam & Africam ab Augusto constitutum & stabilitum.

Coronæ Quercæ, quæ & Cincæ Augusto OB CIVIS SERVATOS
decretæ & positæ.

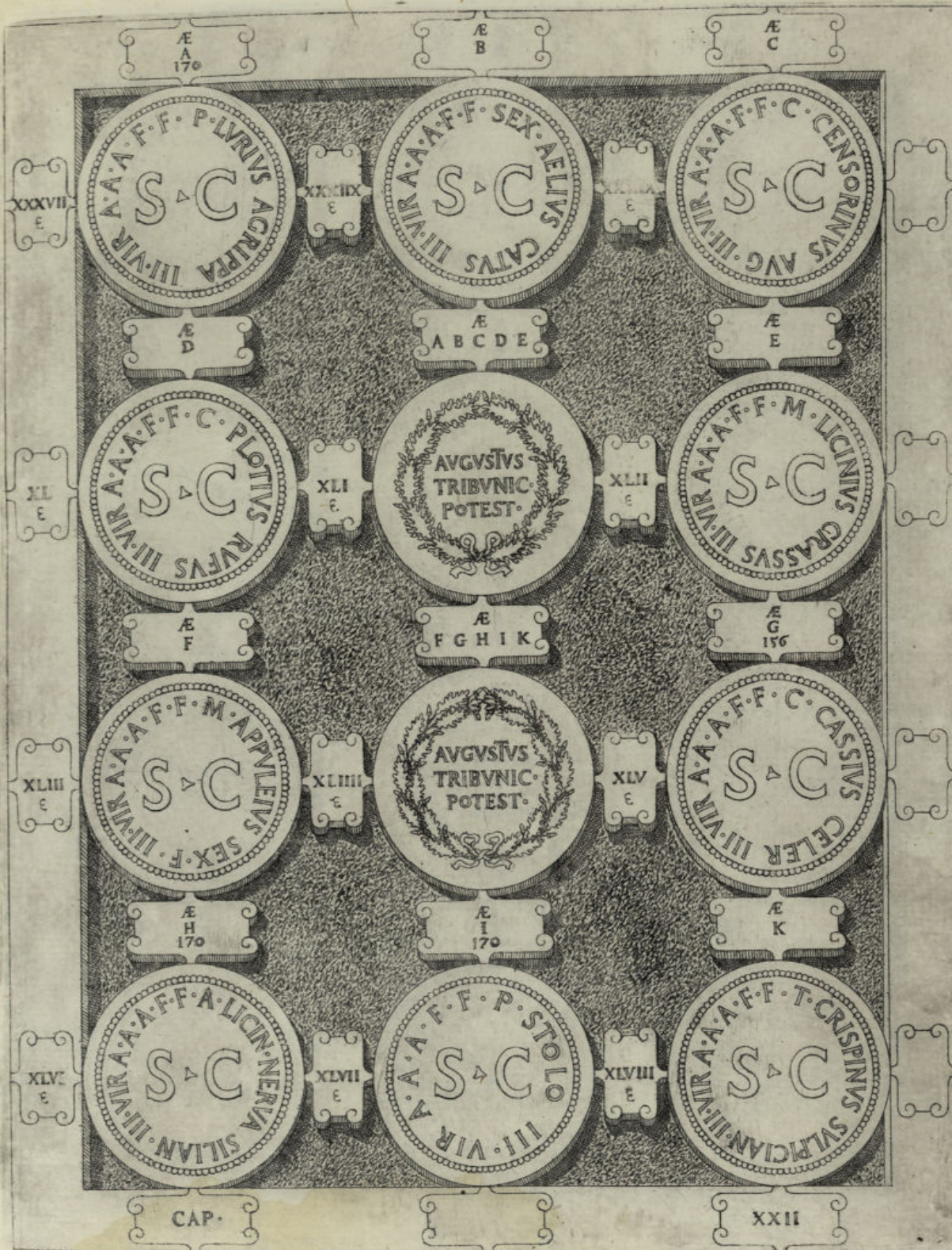

Coronæ Quereæ, quæ & Ciuicæ, Augusto OB CIVIS SERVATOS decretæ & positæ.
 Triumvirorum Monetaliû qui Auro Argento Aere sub Augusto
 publicè flando feriundoque præerant nomina.

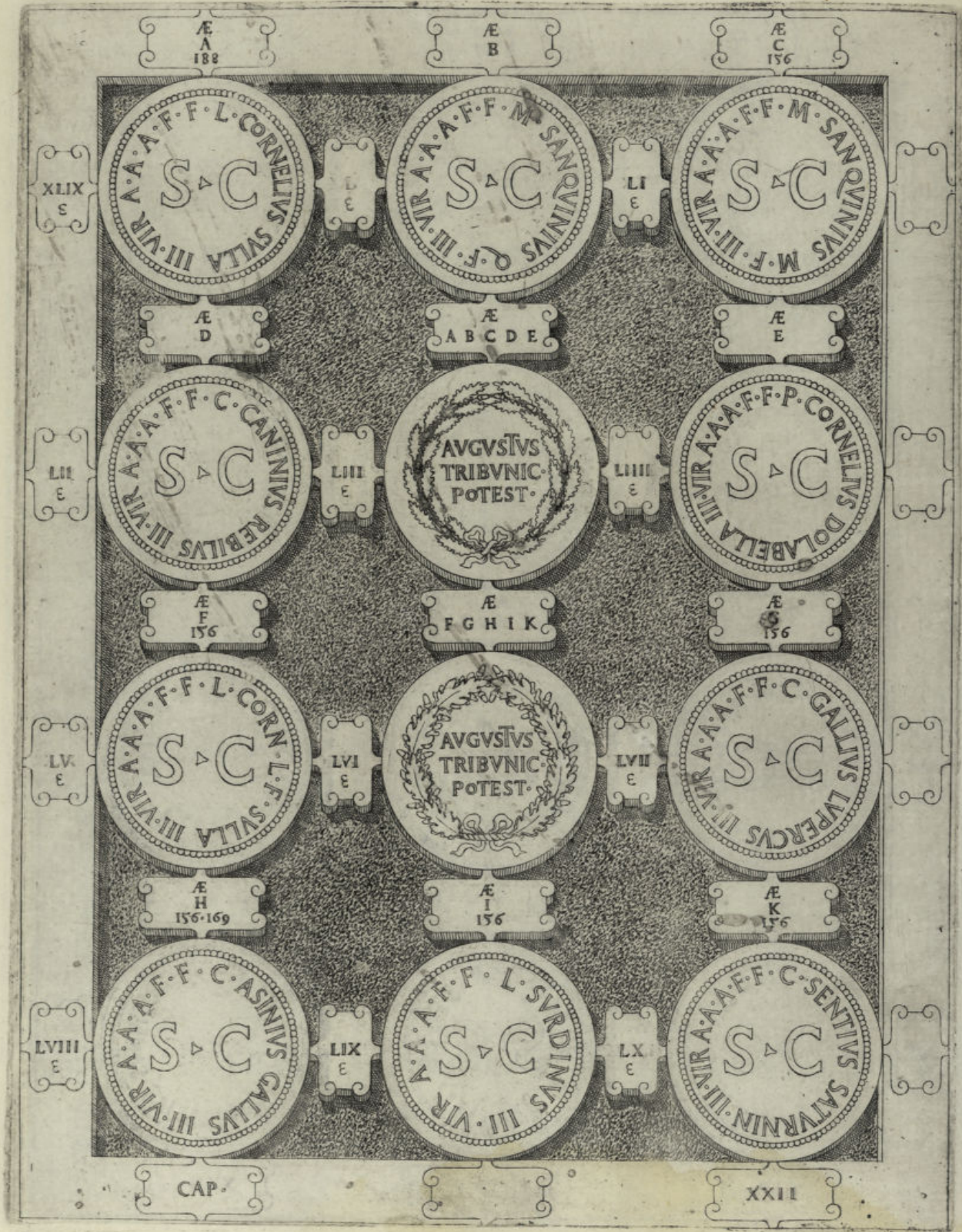

Coronæ Quercæ, OB CIVIS SERVATOS Augusto decreta & posita.

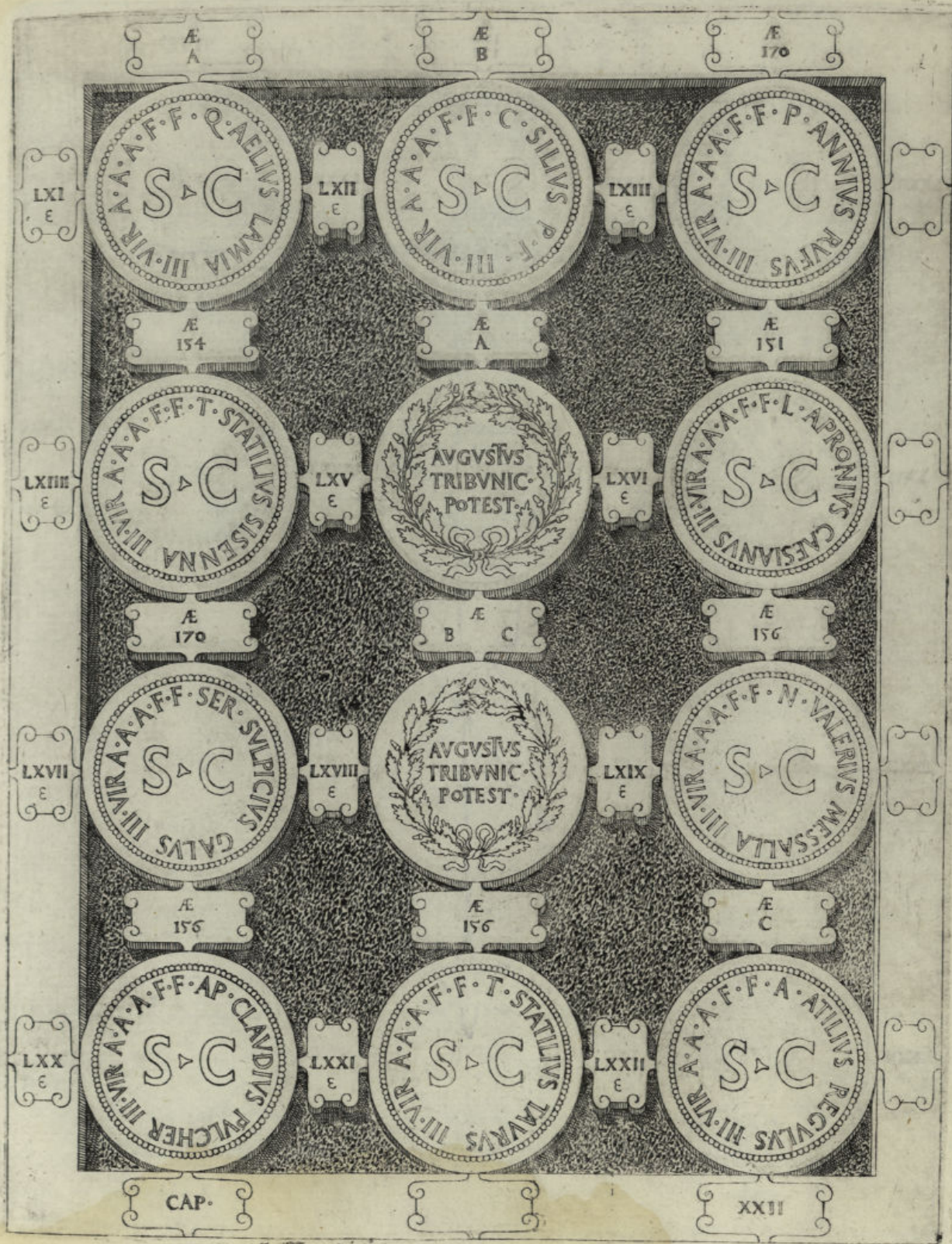
Triumvirorum Monetalium sub Augusto nomina.

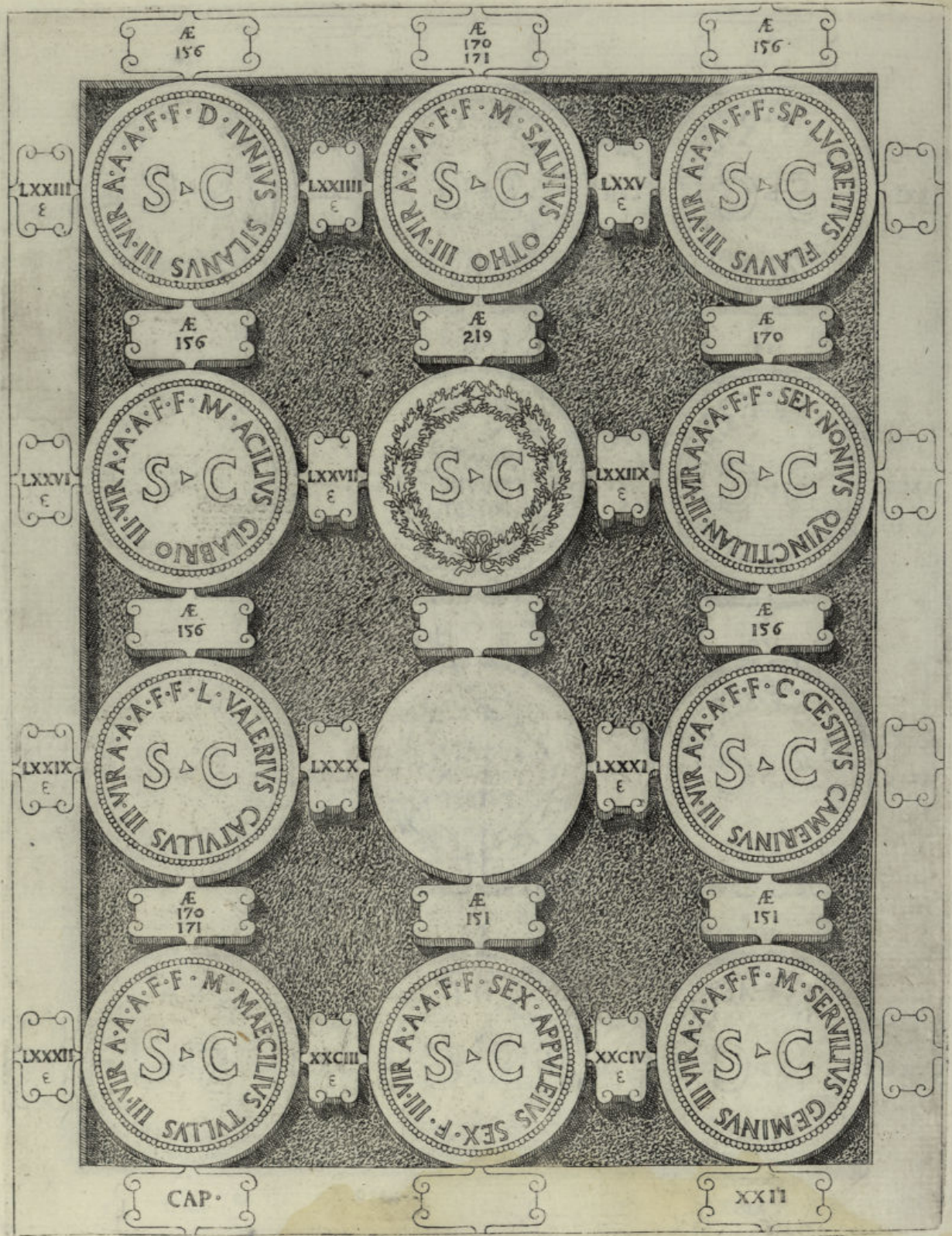
Coronæ Quercæ, Triumvirorumque Monetium sub Augusto nomina.

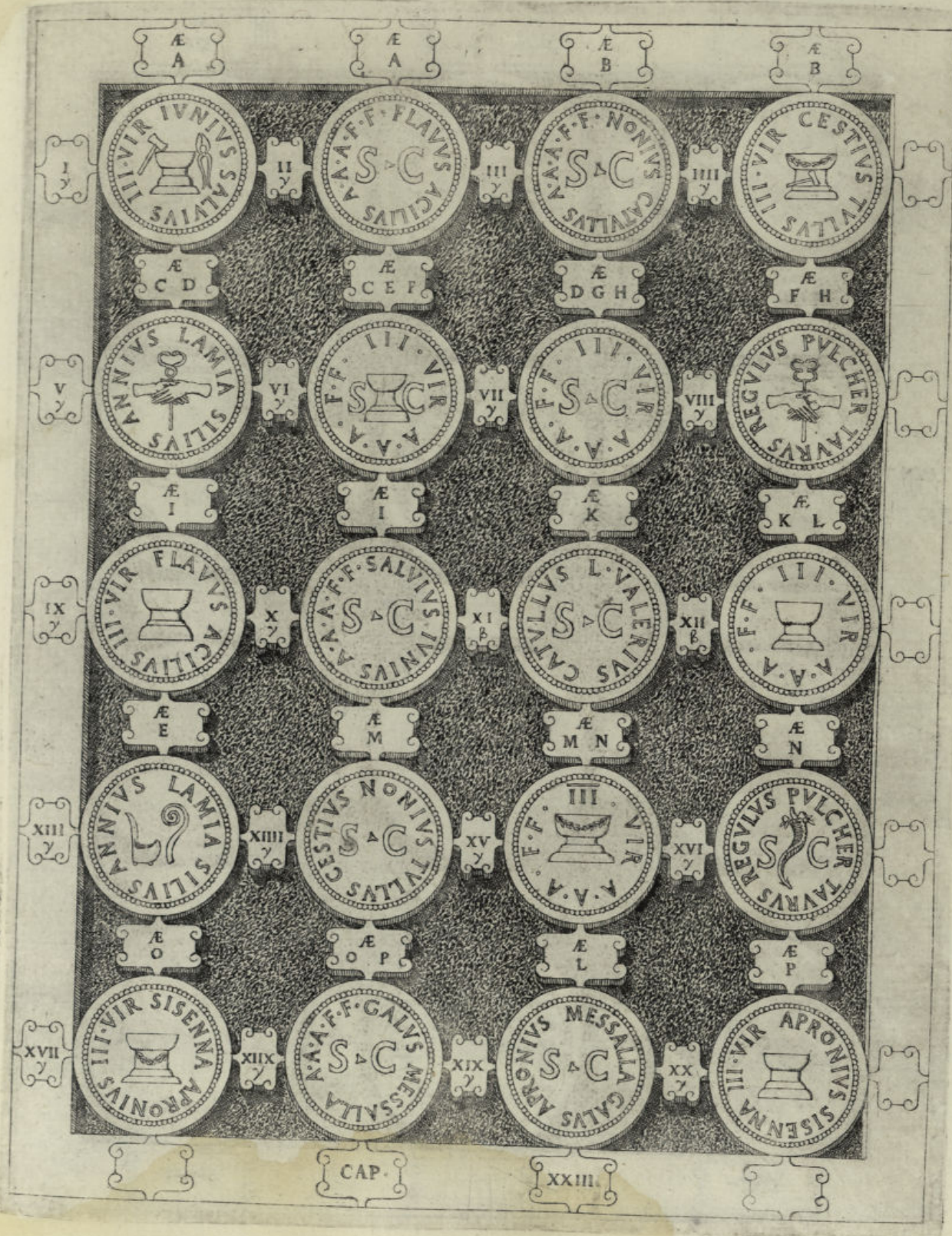
Coronæ Quercæ, Triumvirorumque Monetalium sub Augusto nomina.

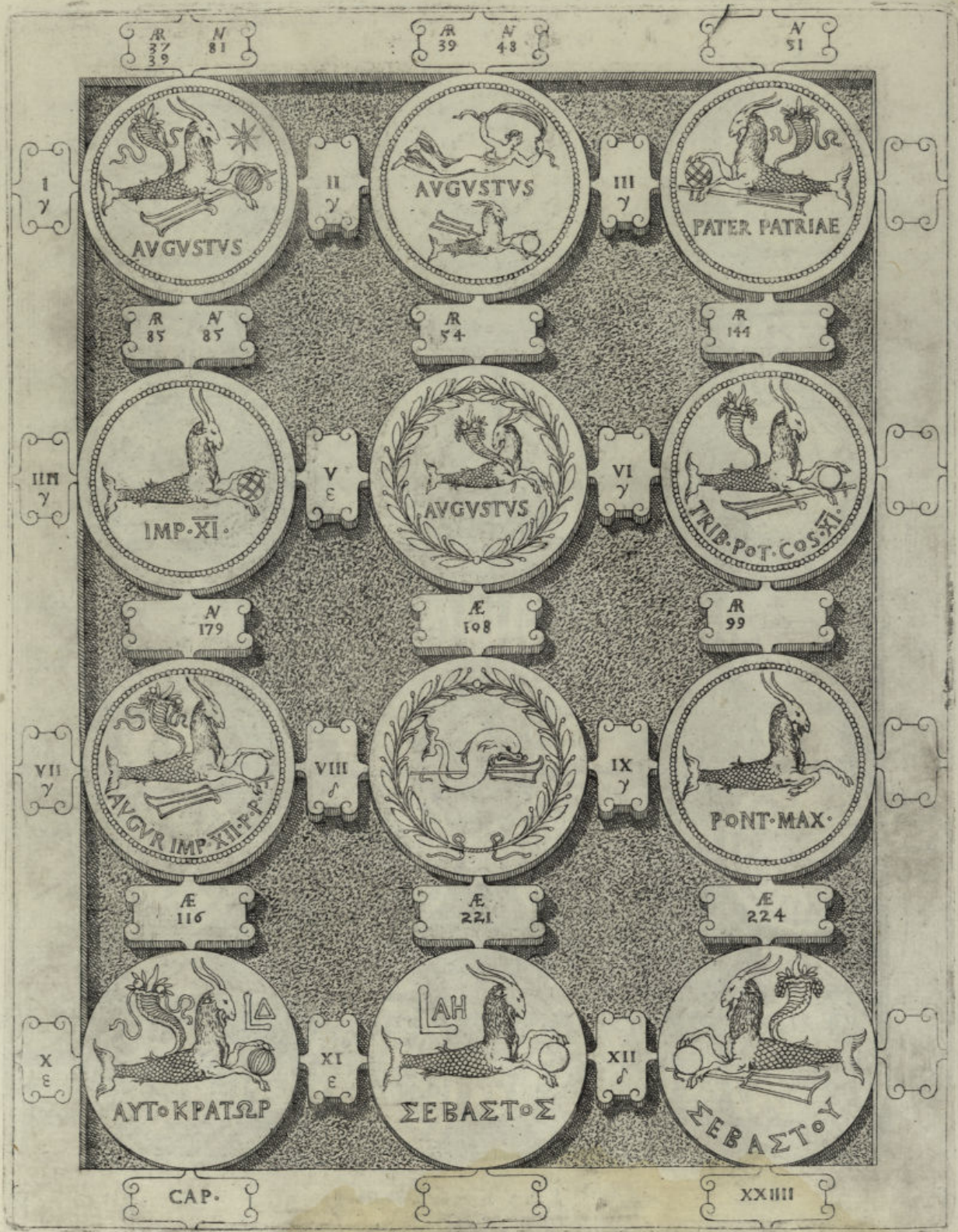
Coronæ Quercæ, Triumvirorumque Monetium sub Augusto nomina.

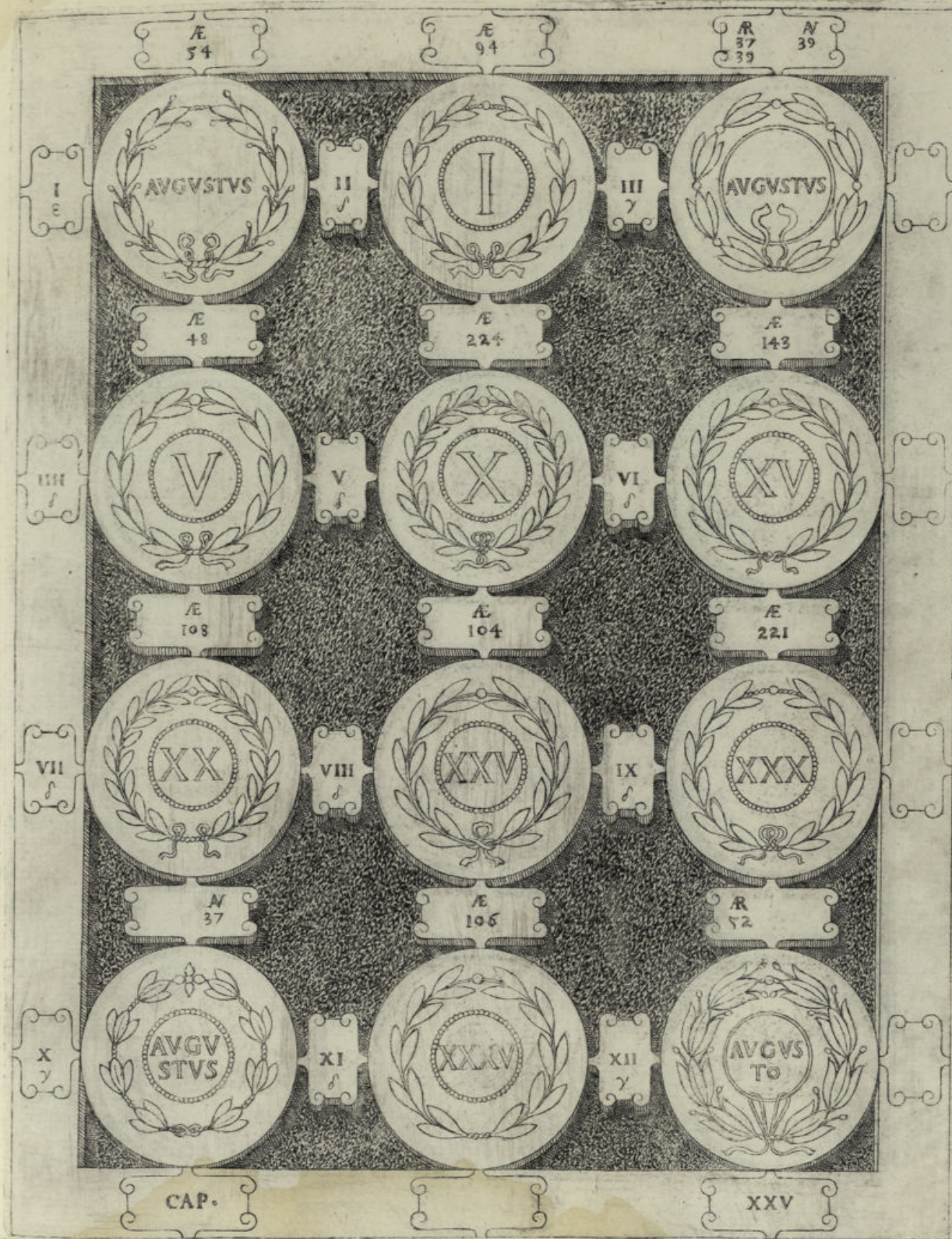
Coronæ Quereæ, Triumvirorumque Monetaliû sub Augusto nomina.

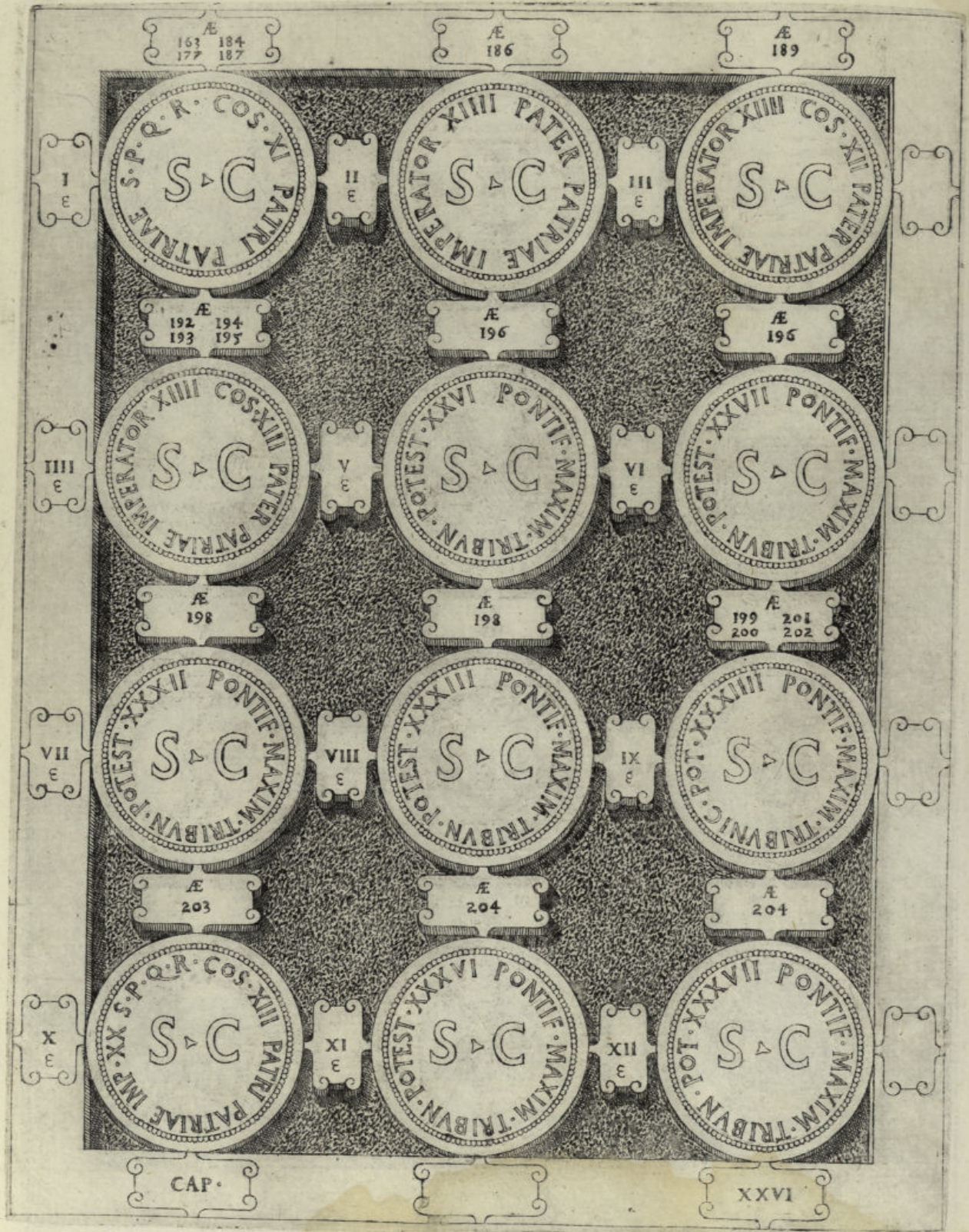
Triumvirorum Monetalium sub Augusto nomina, variaque
monetariorum instrumeta.

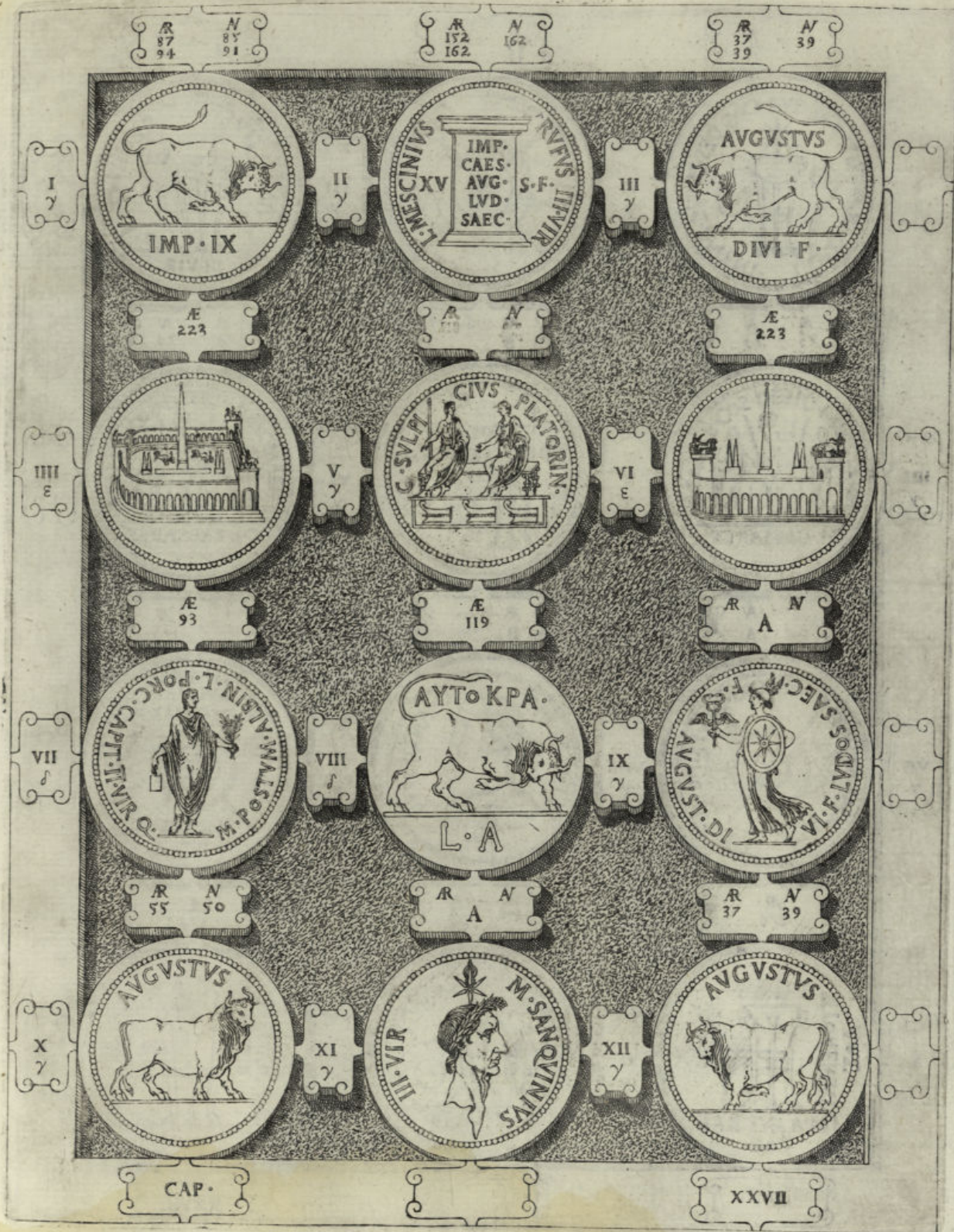
Genitura Augusti sub sidere Capricorni felicissima, cui ipse quaecunque
 accidere laeta & prospera accepta tulisse, cuiusque haec
 nota numis testari voluisse videtur.

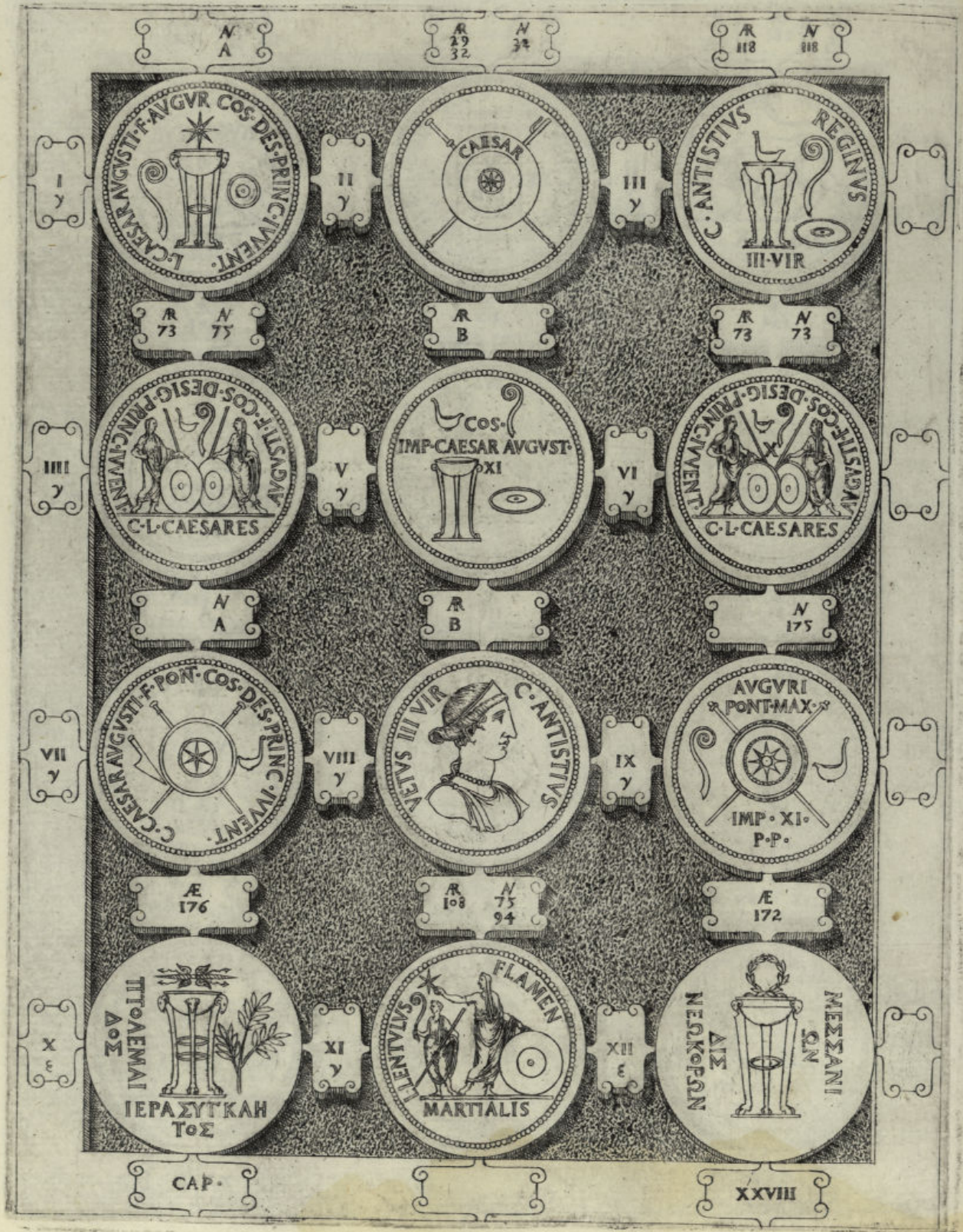
Coronæ Laureæ siue Triumphales quas Augustus per singulos Tribunicie potestatis annos a primo ad tricesimum sextum in numismatibus signavit, concessio sibi (sicut prius & Iulio Casari) uti Lauream perpetuo gestaret.

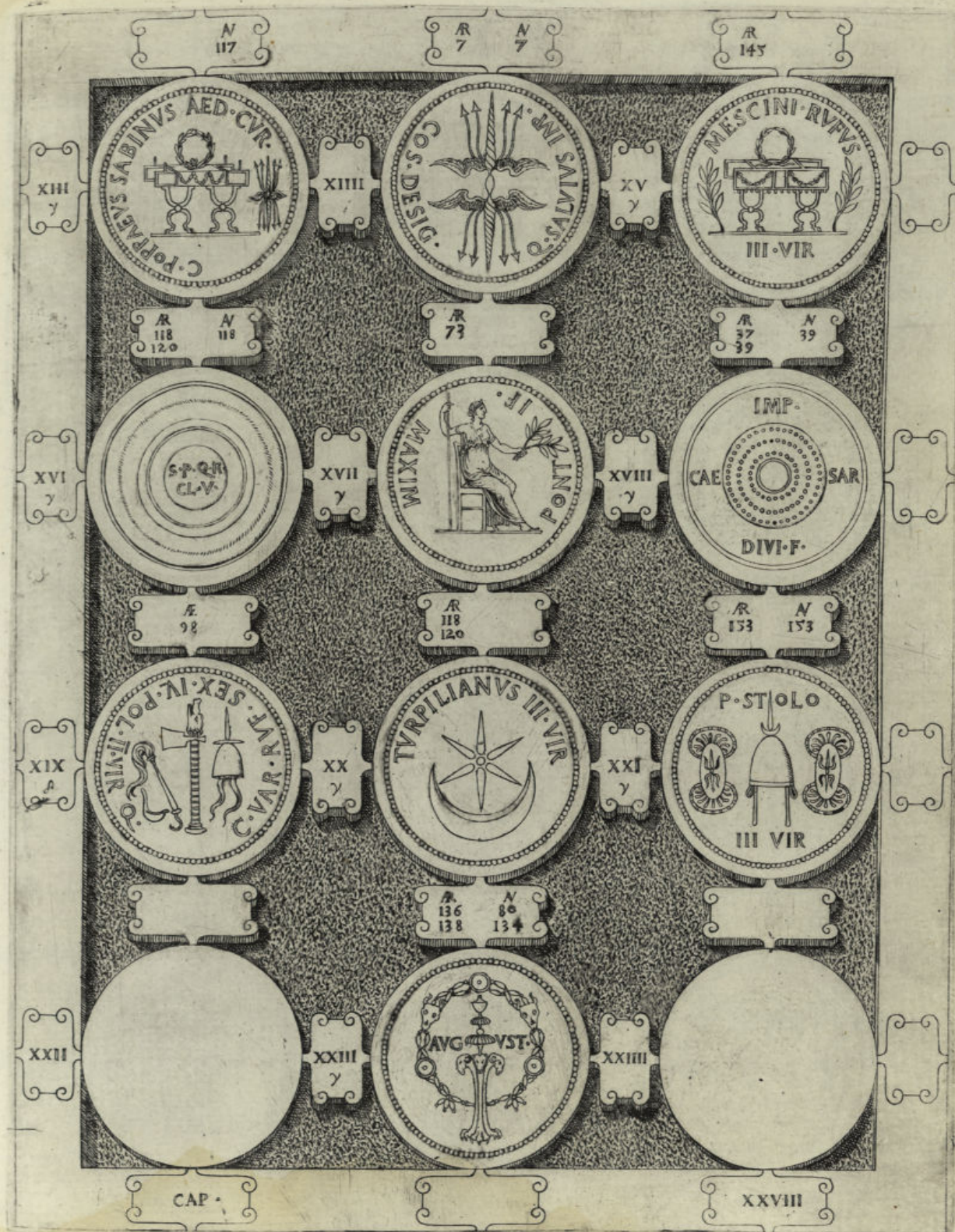
Consulatuum atque annorum Tribuniciz Potestatis
 Augusti series & numerus.

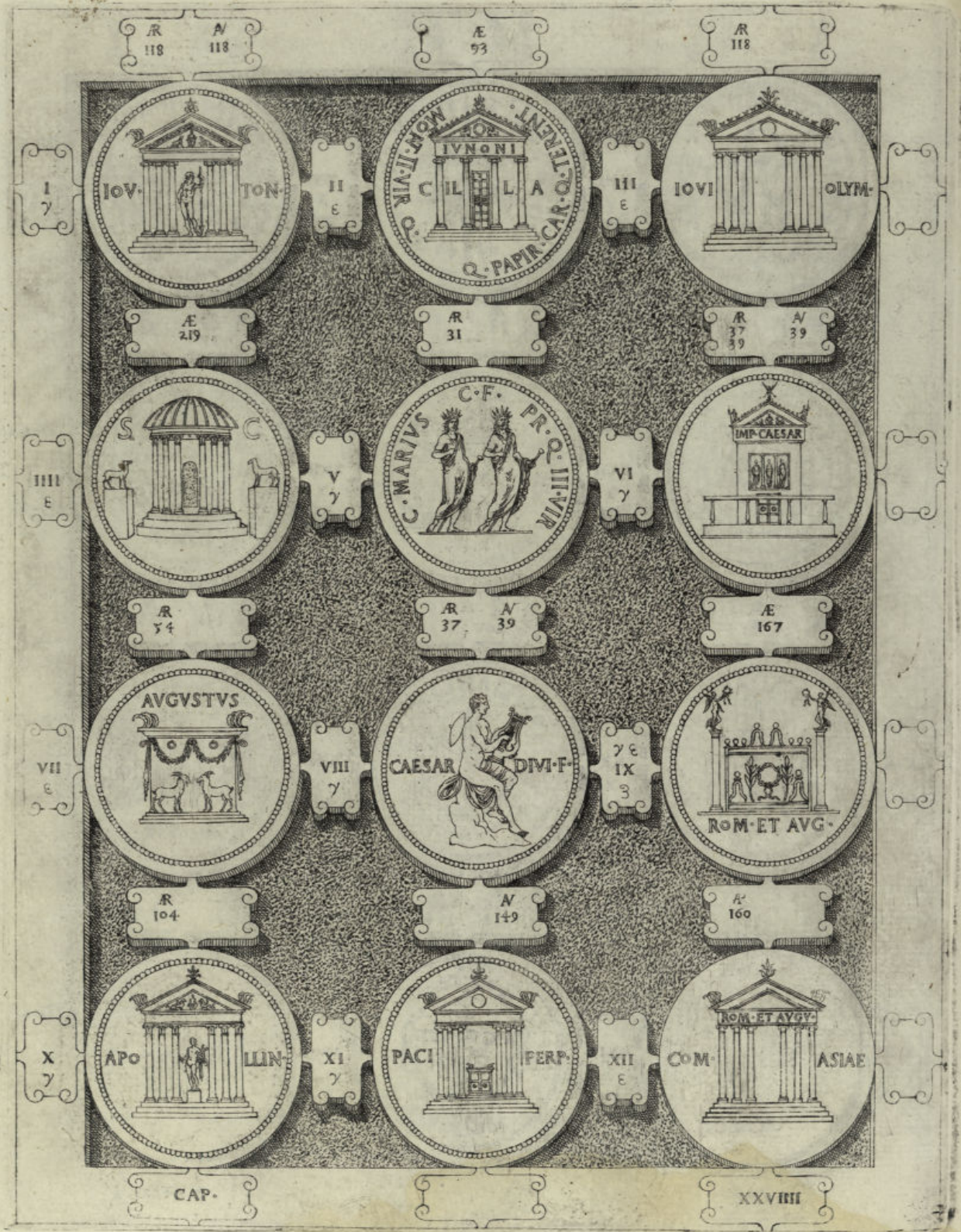
Ludi Saeculares & Circenses, Venationes, aliaque id genus spectacula publicè Romæ atque alibi ab Augusto exhibita,

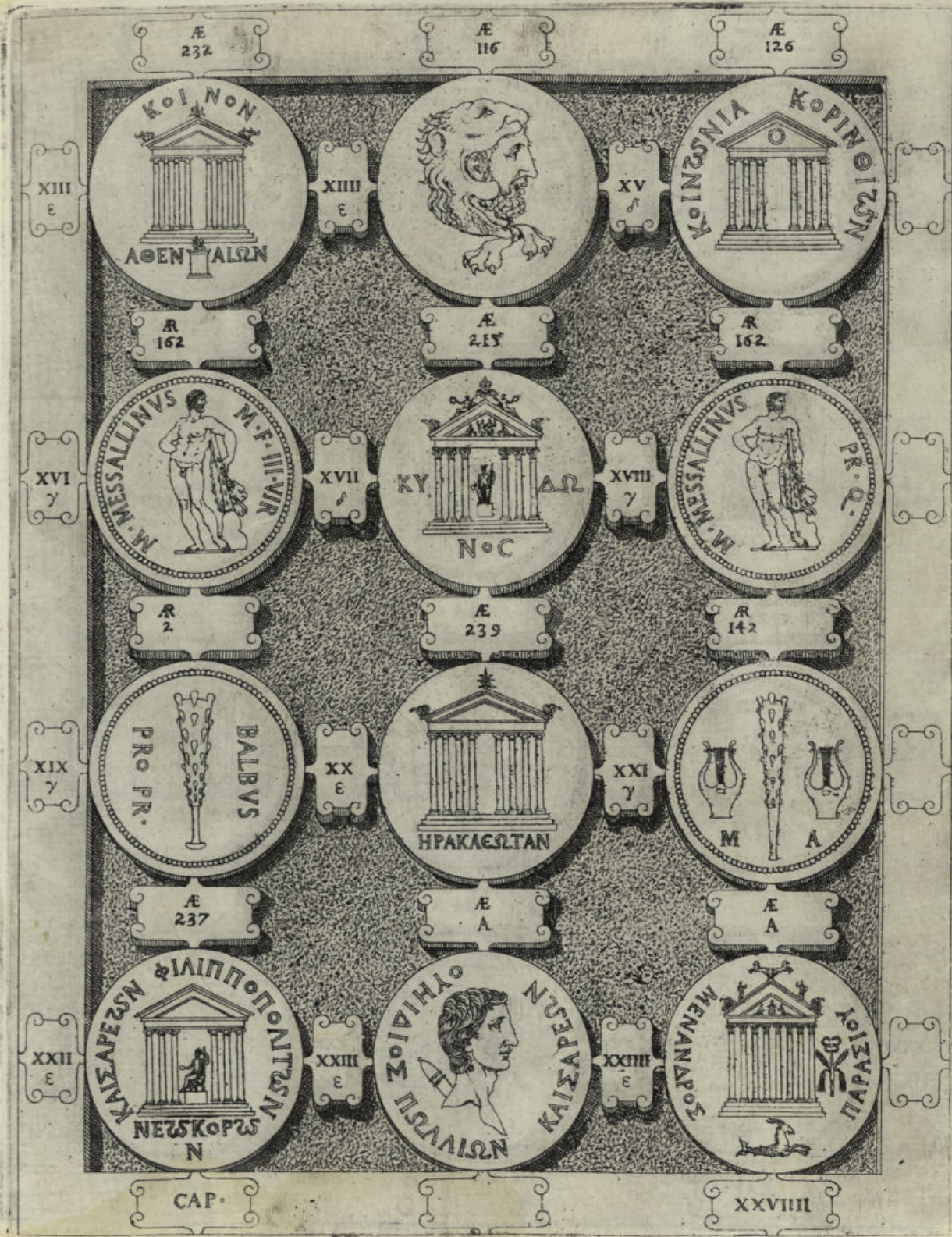
Caius & Lucius Caesares Augusti filij, hic Augur ille Pontifex cum hastis
 puris, Clypeis, Tripodibus alijsque Pontificalibus
 Aguralibus & sacris insignibus.

Sellæ Curules coronatæ, Clypei, Ancilia, aliaque sacrorum insignia atque instrumenta.

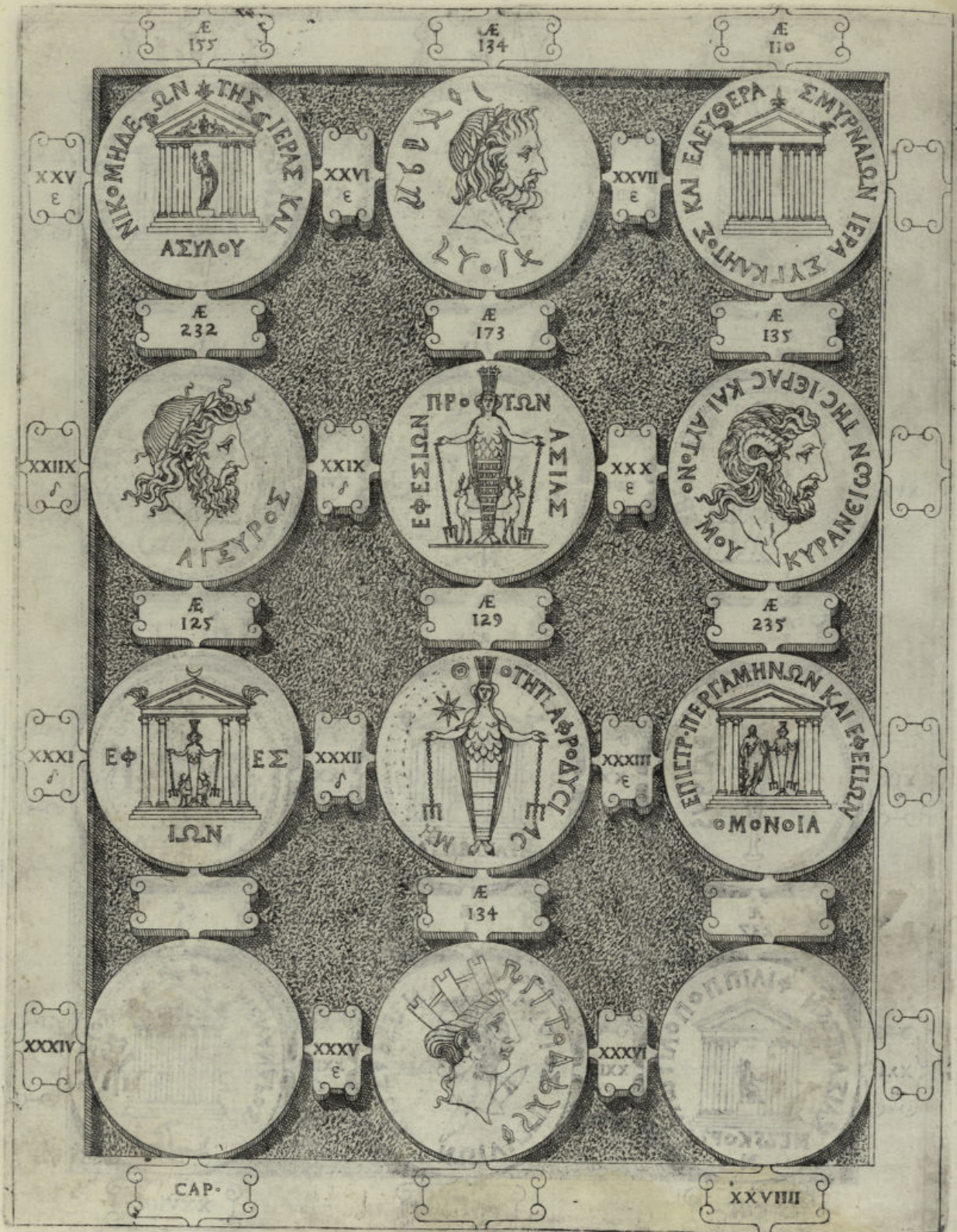

Templa Iouis Tonantis & Olympij, Iunonis, Apollinis Palatini atque alia, tum ab ipso Augusto dicata atque exædificata, tum ab alijs Romæ ipsique Augusto simul consecrata exstructaque.

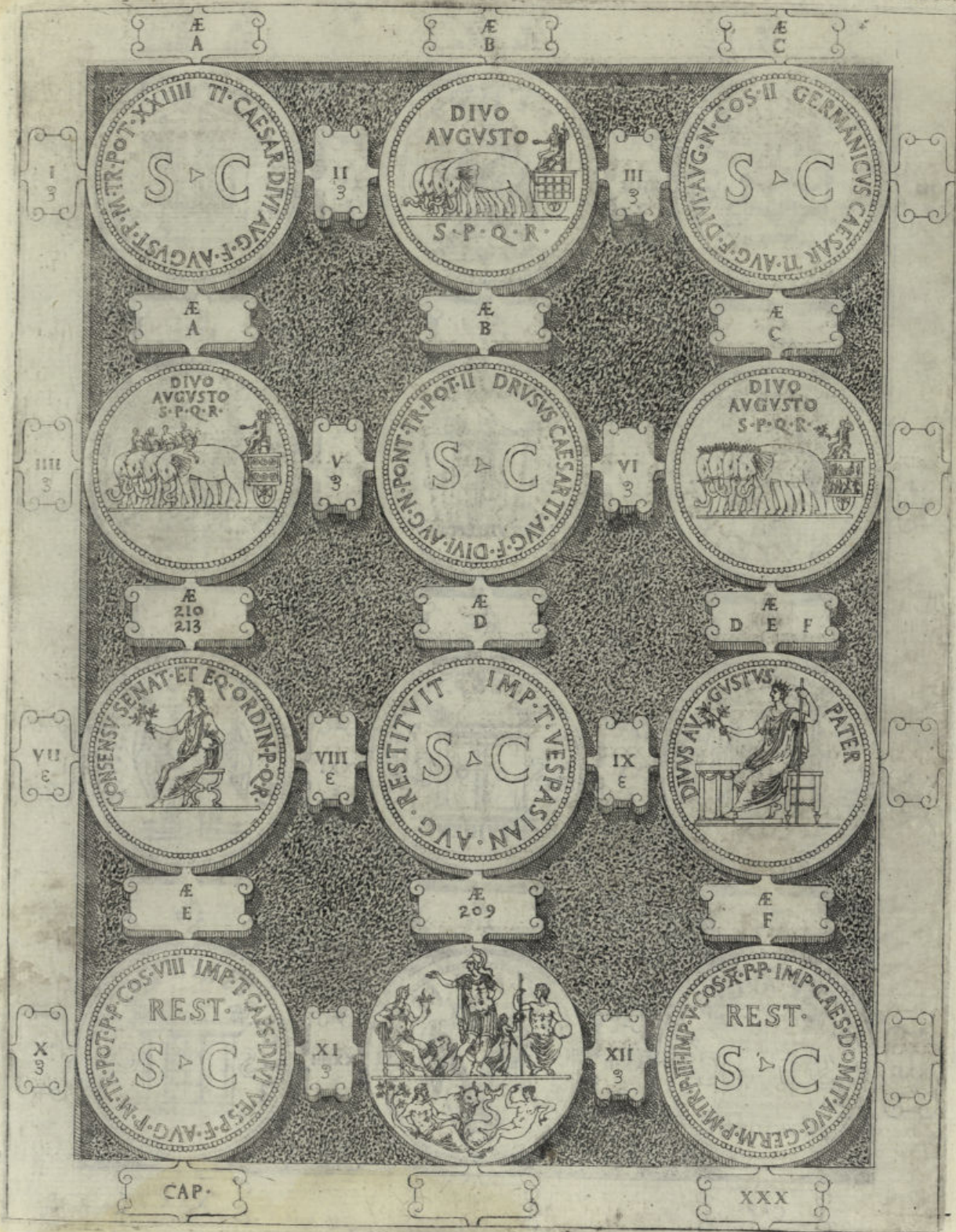

Templa per varias cum Græcia tum Asia ciuitates Augusto dicata atque exstructa.

Herculis statua, clauaque Herculea.

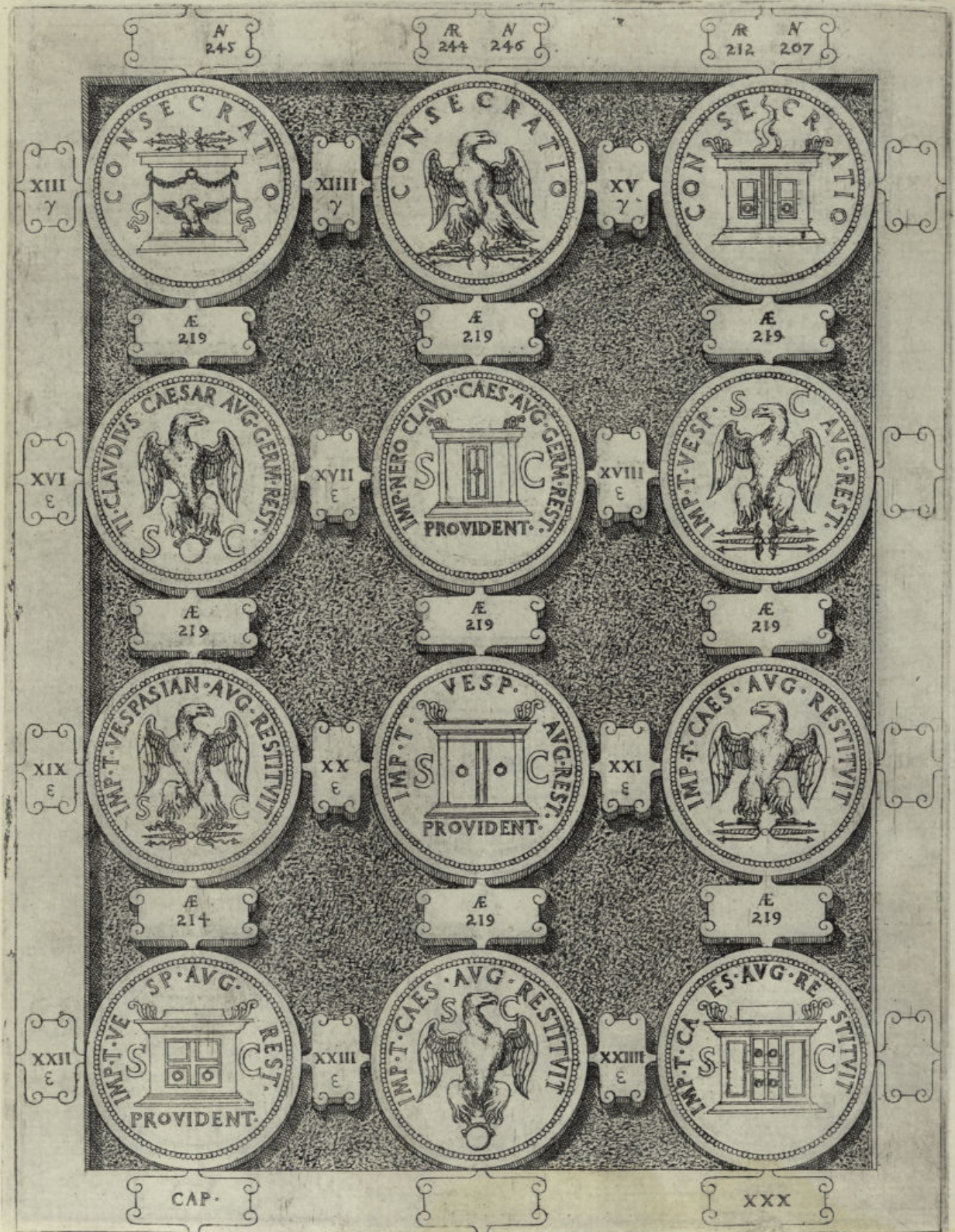

Templa per diuersas Asiae ciuitates. Dianae Ephesiae simulachra.
Iouis Ammonis atque Axuris capita.

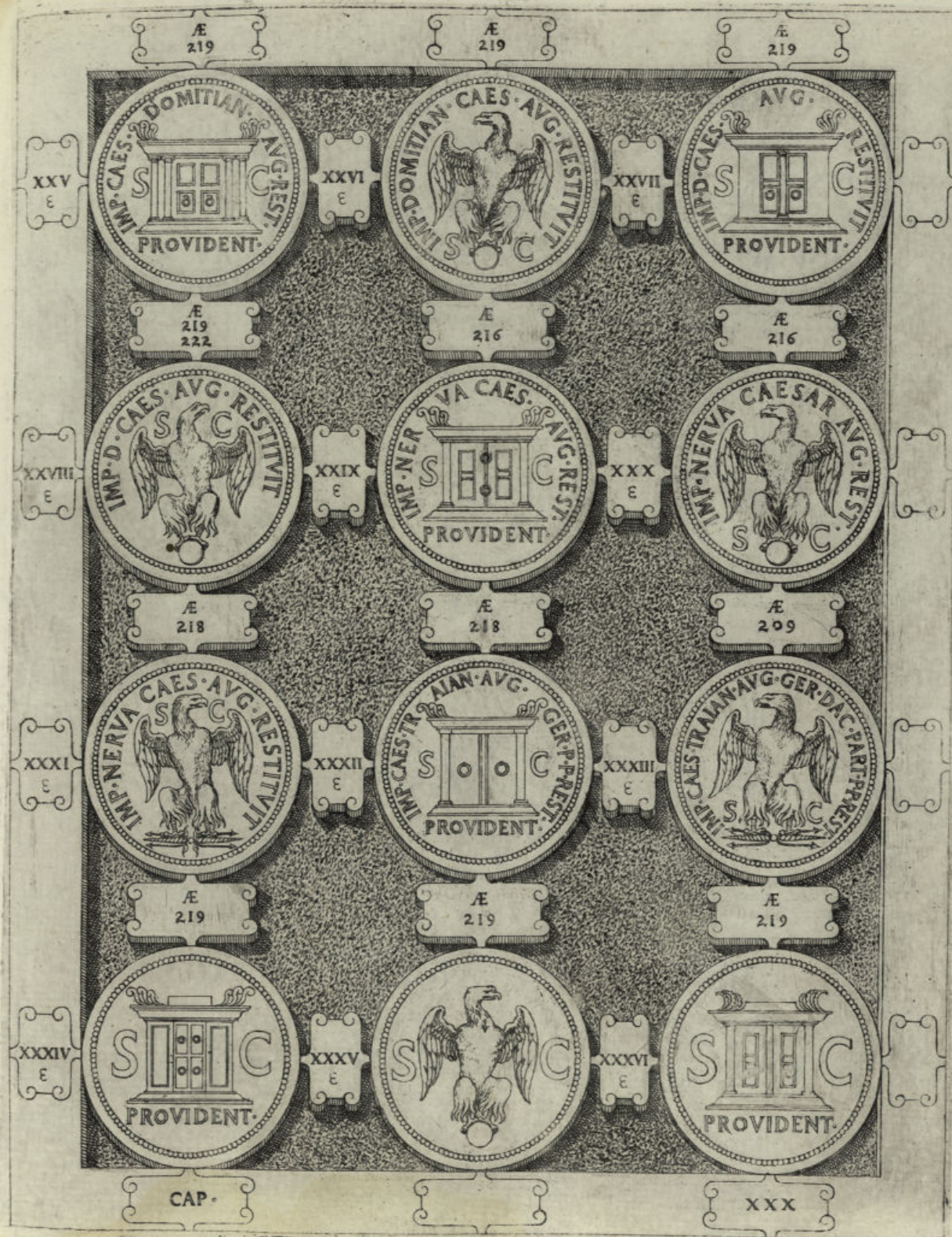

Augusti consecratio & Diuinitas.

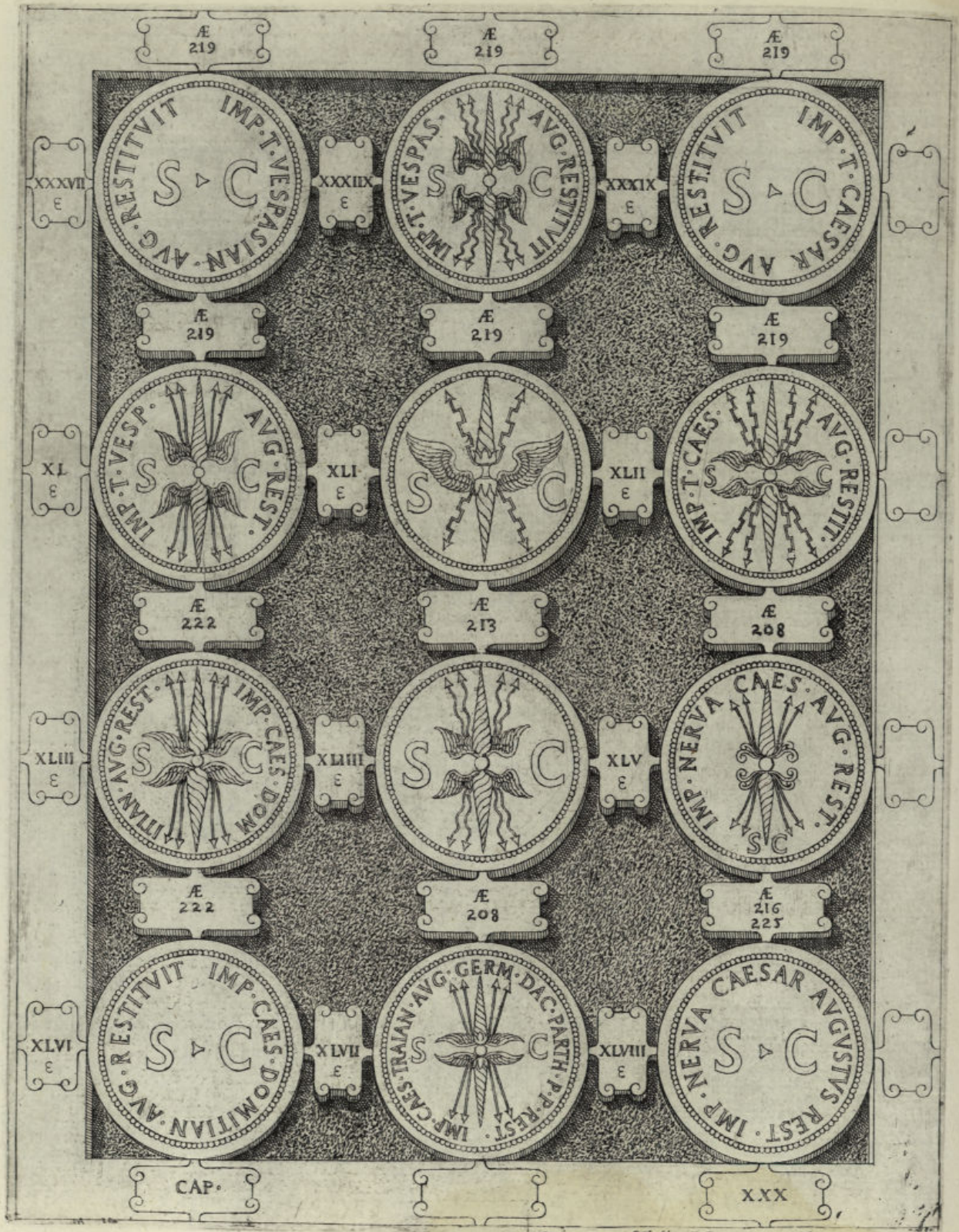
Thense siue quadrigæ Elephantum, statua sacra Augusto post obitum decreta.

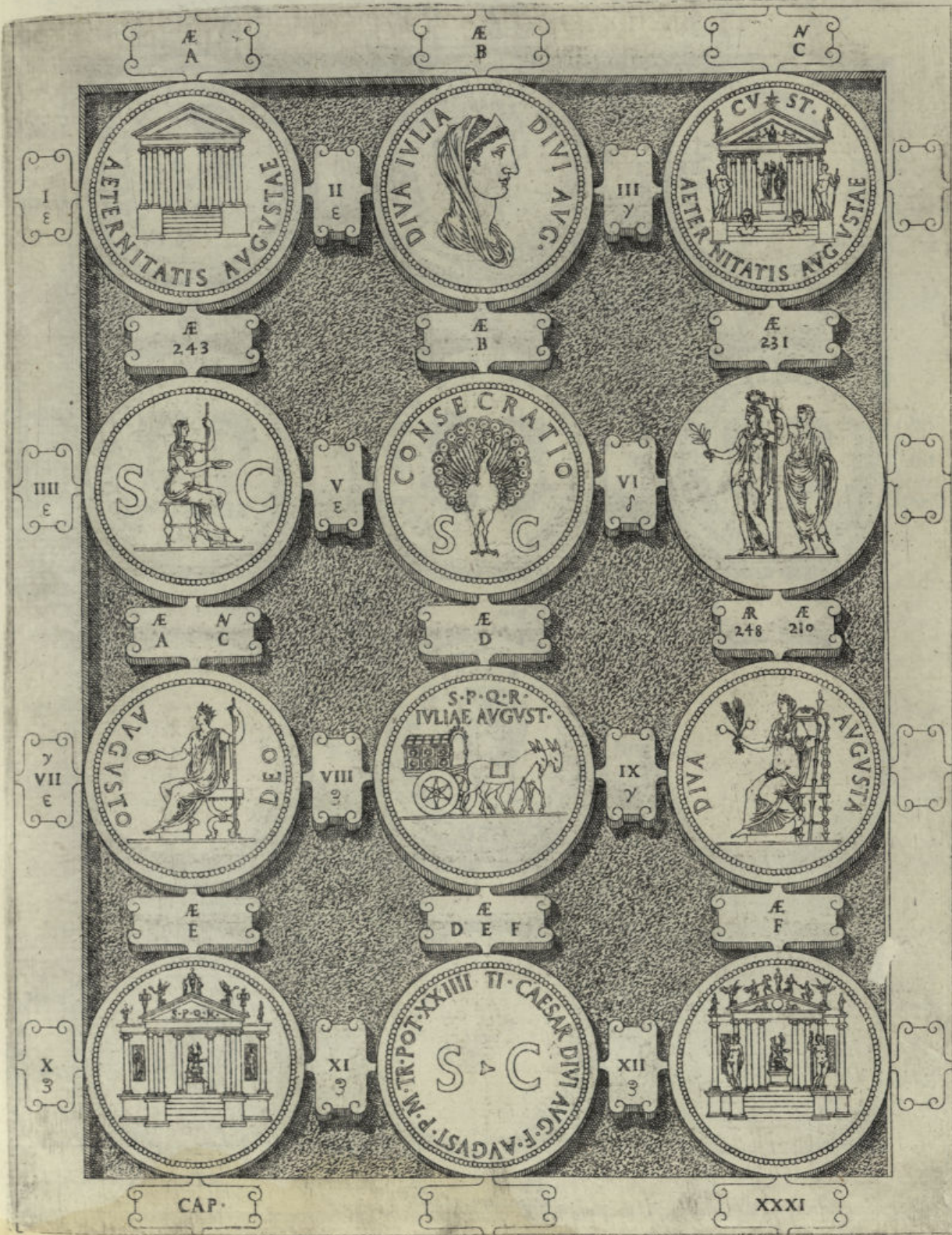
Augusti consecratio & diuinitas. Aquila atque Ara sacra.

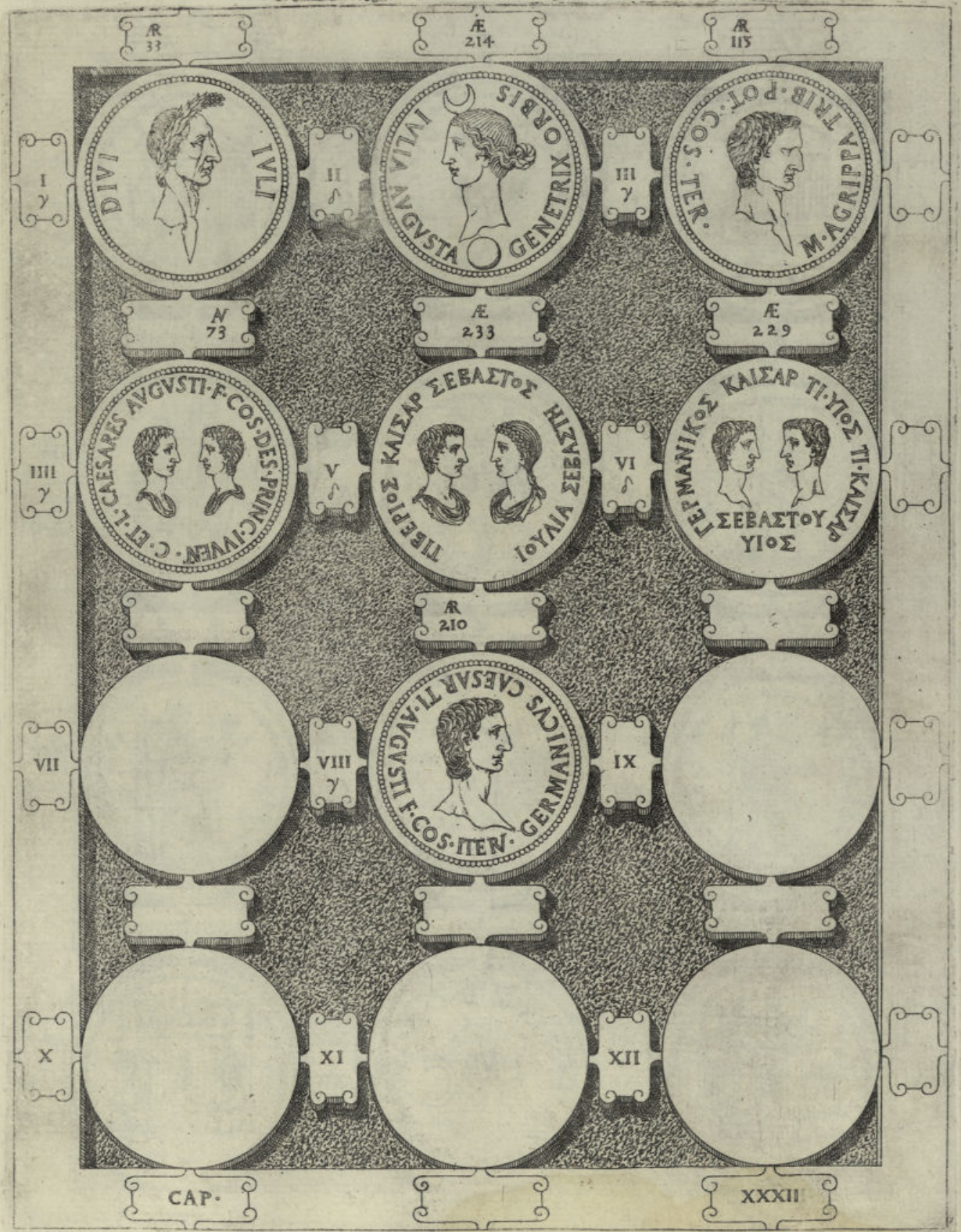
Augusti consecratio & diuinitas. Aquila atque Ara sacra.

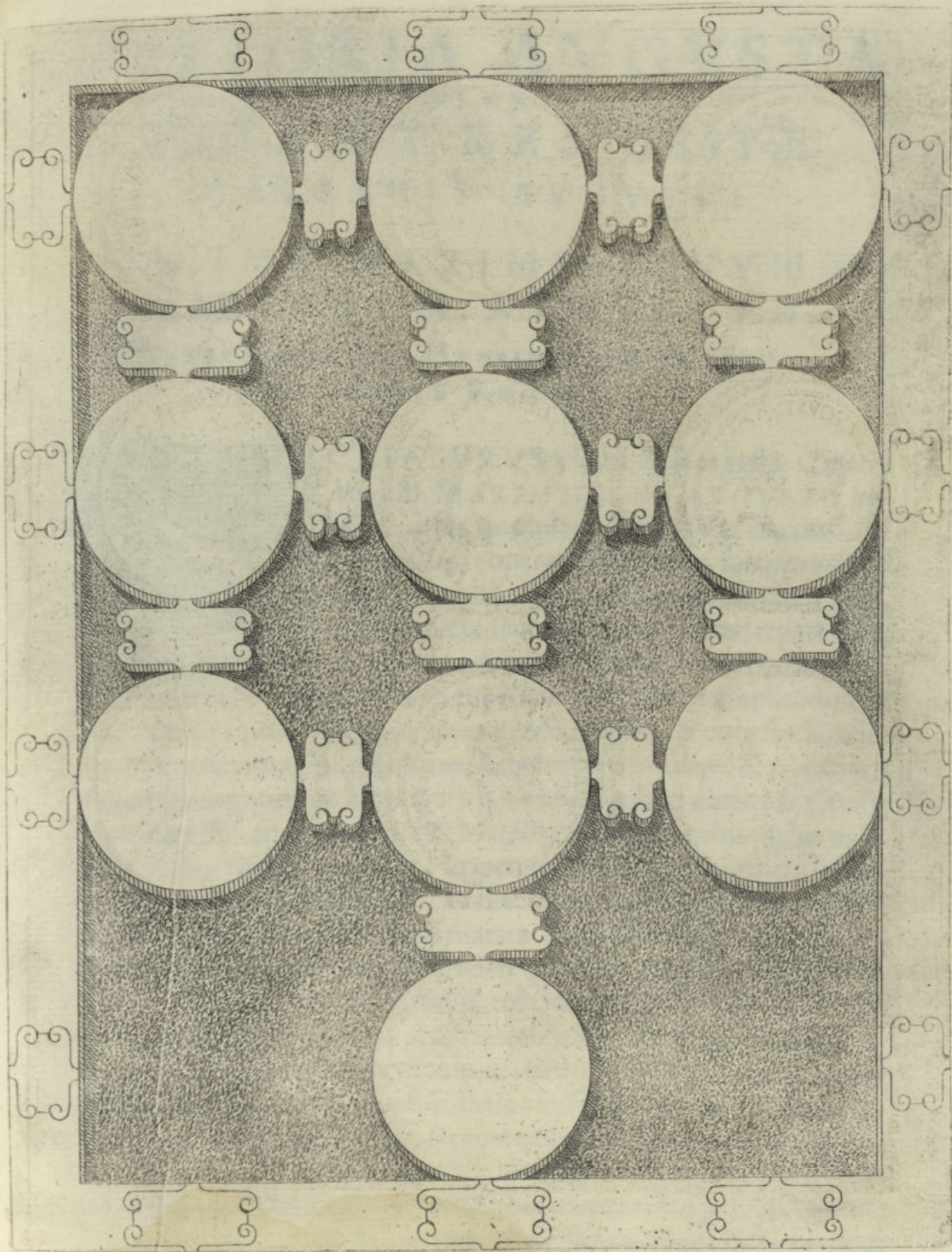
Augusti consecratio & diuinitas. Fulminis figuræ variæ.

Diui Augusti Diuæque Iulie Augustæ Diuinitas, statuz
sacræ, Tempa, ac Carpentum.

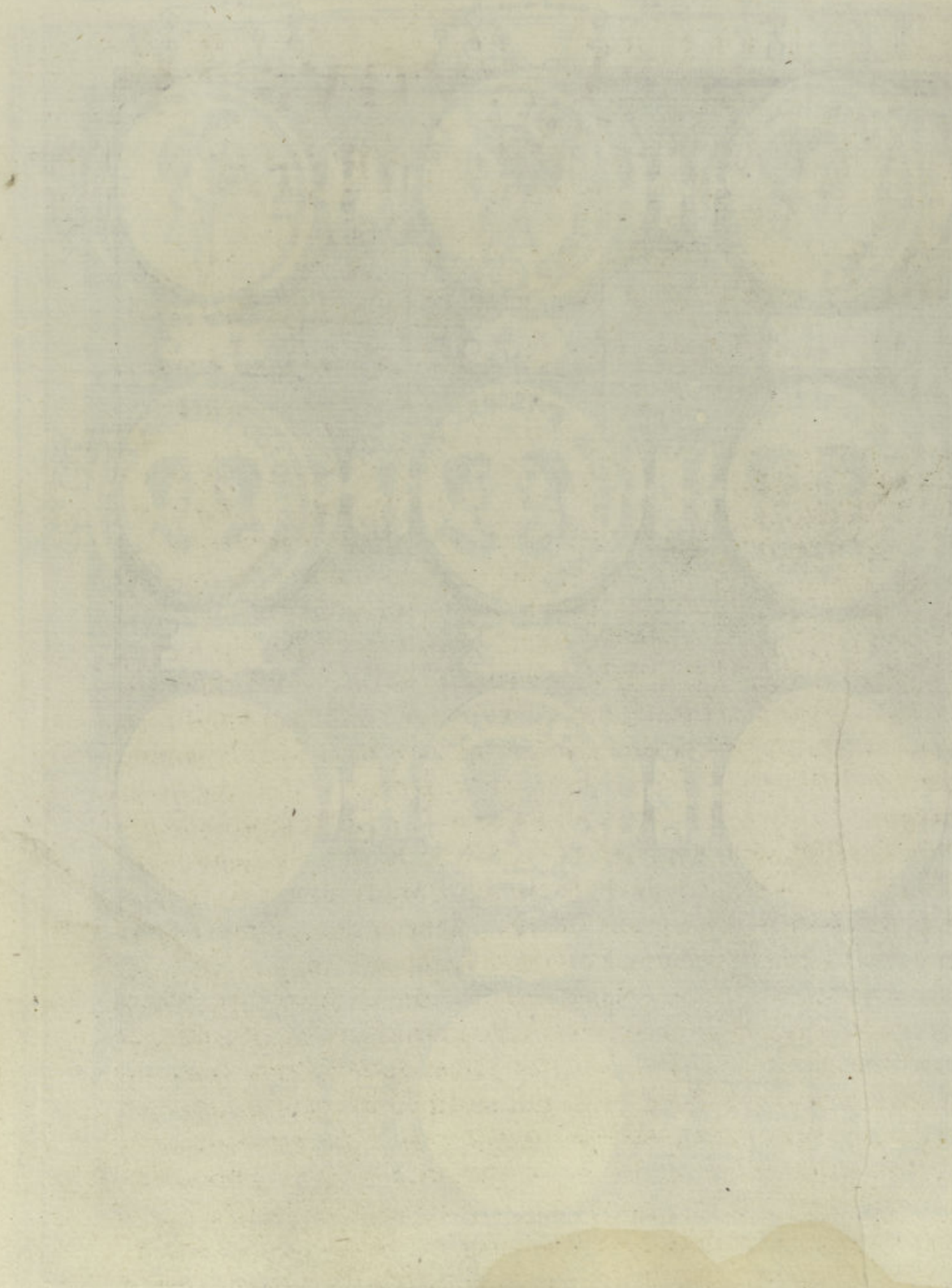

Augusti Cognationes & Affinitates. Adoptio, Liberi.

EXXIII

CASSA ABBATIA

Faint, illegible text or markings, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

A HISTORIA AVGVSTA
SIVE
VITA ET RES GESTÆ
CAESARIS AVGVSTI,

AD IMP. MAXIMILIANVM II.
CAESAREM AVGVSTVM,

HVBERTI GOLTZII HERBIPOLITÆ VENLONIANI
CIVIS ROMANI.

B

C **SCRIPTVRVS** Vitam & Res gestas Cæsaris Augusti, MAXIMILIANE AVGVSTE, vr-
bis & orbis quondam Principis vt maximi, ita
laudatissimi; operæpretium me facturum opi-
nabar, si paullò altius (priusquàm eiusdem acta,
consilia, dicta, facta que prosequerer) repeterem,
quo modo adolescens ipse, qui viros omnes au-
dacia, iuvenes omnes prudentia superavit, ad tantam amplitudinem
à tam paruis initiis (Prætorix enim gentis patrem, & equestri familia
tantùm, nullis imaginibus clarum habebat) profecerit, vt diuinè etiam
maiestatis cognomine AVGVSTVS ex S. C. etiam antequàm ætatis
Prætorix esset, appellatus fuerit: Magister Equitum prius quàm ordi-
num ductor fuisset, crearetur: Imperator à Senatu antè quàm Magi-
stratum cepisset, designaretur: ad hæc Consul ante vigesimum ætatis
annum, Pater Patriæ ob conseruatam Rempublicam à S. P. Q. R.
salutatus, quum necdum tricesimum quartum attigisset. Quo consi-
lio igitur, qua fortitudine tot bellis, tot cladibus par esse potuerit: quo
modo vexatos acerbissimis proscriptionibus domi forisque ciues, la-
ceratam tot bellis ciuilibus Urbem, terrarum Dominam sua felicitate
D & rerum gestarum amplitudine intra vicesimum annum recreauerit,
nobis quoque dicendum erit. Vtpote qui tot tantasq; res gesserit, qui-
bus bellorum omnium motus sedauit, gentes omnes pacauit, Rem-
publicam conseruauit, & quantum humanis consiliis præstari potuit,
æternam stabiliuit. Historiam itaque nostram, quam, quia de rebus
gestis vitaque Augusti conscribendam sumsimus, AVGVSTAM vo-
cabimus, consulto & ordine exorsuri videmur ab eo die qui prope-
modum Vrbi, certè Iulio Cæsari vltimus illuxit. Annus age-
batur ab Vrbe condita DCCIX. C. Iulio Cæsare V. M. Antonio Cofs.
quum in Cæsaris cædem Senatores plus quàm sexaginta, vt Rempub-
licam

licam ab vnus dominatione liberarent, coniurant. Inter quos facile **A**
 principes erant M. Brutus & C. Cassius, praelio Pharsalico à Cæsare con-
 seruati, & postea honoribus aucti. Diem cædis designant Idus Martias,
 quibus Senatus in Curia Pompeij indictus erat: Cæsarem ingressum,
 & inopinantem præoccupant, pugionibus confodiunt, denique tribus
 & viginti vulneribus conficiunt. Percussores perpetrata cæde stipati gla-
 diatorum manu, (quam D. Brutus in munus gladiatorium compara-
 uerat) è Curia per forum in Capitolium, vt Diis libertatis assertoribus
 vota exsoluerent, contendunt. Sunt qui eos opinentur metu percussos,
 (Plebis enim tum Prætorianorum & Emeritorum Cæsaris, qui passim
 per Urbem vagabantur, vim metuebant) atque vt se contra temerarios **B**
 aduersariorum insultus defenderent, in Capitolium, vt arcem validam
 & difficilem expugnatu, sese recepisse. In hoc rerum tumultu, Cinna
 Cæsaris affinis, & pauldò antè Prætor ab eodem creatus, nouo & auda-
 ci exemplo magistratus sui insignia, vt à Tyranno data, abiicit; acer-
 beque in Cæsaris dominationem inuectus, Tyrannicidas etiam præ-
 mio dignos & ornandos esse contendebat. P. quoque Cornelius Do-
 labella, qui vt Cæsari ad Parthicum bellum, quod moliebatur, profi-
 ciscenti succederet, Consul designatus erat, vsus temporis occasione,
 sumtisque statim à cæde Cæsaris magistratus insignibus in forum pro-
 uolat, Consulatum occupat, impotentique linguæ morbo in Cæsarem **C**
 dignitatis suæ auctore abusus, diem cædis Cæsaris natalem Urbis nun-
 cupandum clamat. Hinc in Capitolium conscendentes percussores
 fiducia confirmant, eosdemque è Capitolio in forum deducunt: qui pro
 Rostris de asserenda, quam ipsi S. P. Q. R. per cædem Tyranni vindi-
 cassent, libertate audacius & contumeliosius concionati, iniquis auri-
 bus & auersis animis, secus quam opinati erant, excipiuntur. Commi-
 seratio enim, & tam funesta Cæsaris nimium popularis calamitas, om-
 nium animos vltionis potius studio, quam libertatis recuperatæ gaudio
 præoccupauerat. hinc ipsi percussores in Capitolium reuertuntur. La-
 titabat interea Antonius depositis Consulatus insignibus, veritus ne & **D**
 ipse cædi, tanquam propugnator regni Cæsariani destinatus esset. M. Aimi-
 lius Lepidus verò Magister Equitum in castris Prætorianis erat, ibidemque
 certior factus de morte Cæsaris, sub noctem cum Prætorianis forū oc-
 cupat, ac primo insequentis diluculo acerbissima in percussores oratio-
 ne inuectus est. Tum Antonius Lepidi armis confirmator, assumtis
 iterum Consularibus insignibus & ipse è latebris in forū properat, tan-
 quam cædem Cæsaris cum Lepido vlturus. Primùm de Capitolio cum
 percussoribus incendiando deliberatur: sed à tam præcipiti cōsilio mul-
 tis de causis reuocatur. deterrebat cōstantia Senatus in fouendis omni
 cura

A cura patricidis: auocabat quoque à tam atroci instituto tot gentium familiarumque nobilissimarum, tot virorum Principum, qui ipsorum salutem propugnaturi metuebantur, necessitudo & deprecatio: tardabat insuper non minimùm animorum in vltionem concitatorum impetum formido & metus à D. Bruto, qui proximam Galliam legionibus præoccuparat. Simulato itaque pacis & libertatis studio, donec rebus suis pro animi sententia confirmatis, metuque amoto, ad ingenium singuli (quo sub prætextu Cæsarem vlciscendi, Reipublicæ seruitutem moliebantur) redire possent; Consul Antonius de præsentierum statu relaturus, Senatum in æde Telluris indicit, ante diem decimum sextum Kal. April. M. Cicero (quem plerique huius coniurationis minimè conscium fuisse tradunt) quo potuit studio & diligentia pacis fundamenta iecit: renouatoque vetustissimo illo Atheniensium exemplo, quo olim in publicis discordiis sedandis ciuitas illa vsa fuerat, *de vniuersis* inducendam, omnemque odiorum & dissidiorum memoriam sempiterna obliuione sepeliendam censuit. atque in eius sententiam S. C. factum est. Habuit & Antonius (quò personam suam tantò constantius ageret) orationem de concordia: filiusque ipsius in Capitolium missus pacis obses fuit. atque ita percussores è Capitolio descenderunt: Brutusque apud Lepidum, Cassius apud Antonium, ceterorum verò alij apud alios cœnarunt. Mirus simulator Antonius fuit, donec se suaque præsiidiis contra omnem metum muniisset; quod qua calliditate assequutus fuerit, iam ex ordine prosequemur. Euicerat multa cōtentione in Senatu L. Calpurnius Piso socer Cæsaris, vt testamentum ipsius (etiamsi Cassius illud abolendum potius suaderet) vrgente Antonio, & Bruto assentiente, palàm recitaretur; ipse verò Cæsar publico funere efferretur. Testamento itaque quod Cæsar ante sex menses in Laucano suo fecerat, & apud virginem Vestalem Maximam deposuerat, prolato, populus id palàm recitari iussit. Hæredes scripti erant ex do-drante C. Octavius, Cæsaris ex Attia sororis suæ Iuliæ filia nepos, L. Pinarius, & Q. Pedius ex quadrante. C. Octavianum insuper in gentem Iuliam, familiamque Cæsarium, & in filium adoptabat; quodque vel maxime exacerbabat omnium animos ad indignationem scelesti facinoris, D. Brutum percussorem suum in secundis hæredibus scripserat; Populo autem trecenos sestertios legabat, & hortos circa Tiberim publicabat. Effertur interea Cæsaris funus, prosequente vniuerso Senatu ac Magistratu, frequenti que ciuium militumque custodia stipatum pro Rostris deponitur. Ibi cum M. Antonius vsus oportunitate, quòd animos ciuium ad dolorem ex testamento conceptum emolliisse perspiceret, laudatione funebri ad lamentationem simul & indignationem cōposita, gestibus

AMNESTIA
INDUCTA.TESTAMEN-
TUM CÆ-
SARIS.AD OPTIMO
C. OCTAVII
IN GENTIEM
IULIAM.FUNUS
CÆSARIS

præterea, & cruentata Cæsaris toga, tum & imagine eius cærea imma- **A**
 niter & foedissimè lacerata & sanguine foedata, populi animos contra
 obliuionis vel *ἀμνηστίας* decretum, ad commiserationem & ad percussi
 vltionem accendebat: vsque adeò vt plebs quasi rabie acta, cum facibus
 è rogo raptis ad domum Bruti Cæsijq; & aliorum cõtenderet: ægreq;
 tandem manibus, precibusque vicinorum ab incendio repelleretur.
 Heluius Cinna Tribunus plebis fortè furentibus occurrit: eum esse
 Cinnam Prætorem, qui pridie proiecta purpura Cæsarem vt Tyrannū
 cõtumeliosè appellarat, errore nominis suspicati, ita discerpserunt, vt nul-
 lum membrum ad sepulturam integrum colligi potuerit: caput eius **B**
 hastæ infixum ad terrorem circumlatum. Furor semel cõtitata plebis
 sedari neutiq; potuisset, nisi milites furentem armis repressissent, atque
 audacissimum quemque de saxo Tarpeio præcipitassent: & Consules
 per edictum omnes qui milites non erant, arma deponere iussissent.
 Antonius interea maximam sibi inuidiam, quia plebem ad cedis vltio-
 nem irritasset, apud Senatum & optimates conflatur: sed eandem artibus
 & vanitate sua feliciter vsus, in fauorem & securitatem cõuertit. C. qui-
 dam Marius, qui à plerisque Amatius vocatur, sese Marij filium, & pro-
 inde Cæsaris affinem mentitus, aram fecerat Cæsaris pro Rostris, vbi &
 crematus fuerat: minatus insuper Consulibus, vt qui vltionè cedis Cæ-
 saris partium studio, aut regni affectatione eluderent. Eum Antonius **C**
 Consul vt noua molientè comprehendi, & nouo exemplo inauditum
 interfici iussit. Senatus id facinus, etsi inauditum, laudat: plebs autem
 Antonio indignatur, minatur, denique odio accenditur. Antonius opti-
 matium se studiosum & Pompeianarum partium apud Patres simulat:
 refert Sex. Pompeium Magni filium, vt Respublica commodius pacari
 possit, esse reuocandum, eiq; pro paternis bonis in ærarium relatis, HS
 bis millies de publico reddendum. adhuc eidem, sicut prius patri, maris
 imperium & classem esse decernendam. Sextus itaq; ex Hispania S. C.
 euocatur. Antonio verò tanq; Reip. & Pompeianarū partium studioso,
 quò à plebis impetu tutior foret, vt stipatores ex veteranorū copia sibi **D**
 deligeret, Senatus permittit. Hinc selectissimos quosq; etiam ordinum
 ductores, vti securius iam regnaret, ad sex millia sibi adiungit. Senatui
 postea de tanta copia nescio quid suspicanti, respondit, militem à se di-
 missurum vbi primùm plebis furorem cõpressisset. Percussores interea
 sibi prius à seditiosorum tumultu, nunc etiam ab Antonio armato me-
 tuentes, in prouincias à Cæsare decretas, & post eius cõdem à Senatu cõ-
 firmatas, tanq; fuga dilapsi sunt. In Galliã Cisalpinã D. Brutus, C. Tre-
 bonius in Asiam, L. Tullius Cymber in Bithyniam. M. Bruto Macedo-
 nia, Cassio Syria designata fuerat: sed vterque iam vulgo cõtemptior, ab
 Vrbe

ARA CAE-
SARIS.

SEX. POM-
PEIUS PRAE-
FECT. CLAS-
SI ET ORAE
MARITIMAE

COMORS
PRAETORIA
ANTONIANA

PROVIN-
CIAE PER-
CVSSORIB.
DECRETAE.

A Vrbe in Campaniam secessit: quod neuter adhuc Prætura defunctus, non sine ambitionis inuidia in prouincias proficisci posset. Sed ut hic Antonius illorū quoq; spem infirmaret, sibiq; res suas confirmaret, Dolabella collegę suo auctor fuit, ut vel inconsultis Patribus Suriā sibi dari peteret, vnā cum legionibus ad bellum Parthicum à Cæsare præmissis. Vtrumq; lege obtinuit Dolabella, Antonio potissimum annitente: qui vicissim Senatus consulto Macedoniam sibi occupat. Patrum interim precibus hoc dedit, ut Bruto Creta, Cassio Cyrenę prouincię designarentur. Antonius ut plura dominationis, quam affectabat, præsidia sibi constitueret, M. Lepidū in Cæsaris locū Pontificem Maximū, translatis populi ad Pontificum collegium suffragiis, cooptat; filiumq; eius sibi generū asciscit. Calpurnia Cæsaris vxor, siue metu ob mariti cædē, siue Antonij Consulis perculsa minis, pecuniā & acta Cæsaris in eius domū transferri permiserat: sed quod Cæsaris acta & cōsilia nondū publicata essent, ea Antonius in multorū gratiam domesticis nundinationib. corrumpēbat, adulterabat, aut vendebat; Taberij, qui Cæsari à manib. fuerat, opera in ea & fraude vsus. Sestertiūm etiam septies millies à Cæsare ad Opis ædem depositū Antonius occupat. C. interea Octavius (qui postea sub Augusti cognomine imperiū tenuit) cūm Cæsar auunculus ipsius magnus Romæ interficeretur, iam annū agens xviii. Apolloniæ litteris & militarib. disciplinis operam dabat: eò enim in expeditionē Parthicā à Cæsare præmissus fuerat, ab eodem anteq̃ Vrbe excederet Magister Equitū in locū Lepidi creatus. Sexto aut̃ postq̃ Apolloniam venerat mente, de Cæsaris cede certior factus, in Italiā profectus, Neapolim venit xiiii. Kal. Maij. hinc Romam properās magna vndiq; affluentium veteranorū & amicorū frequentia excipitur. Urbemq; ingressuro arcus Iridis colore variegatus capiti eius liquido & sereno cælo omine prospero circumfulsisse visus est. Antonius tamē superbē & cōtemptius exceptū neglexit: ea ratione se affecuturū sperans, ut Octavius hæreditatē Cæsaris, cuius inuidiā sustinere adolescens nō auderet, recusaret: eamq; ipse, qui se quoq; Cæsaris & filium & hæredē iactabat, pre-occupare posset. cuius adeundē, propter inuidiosum Cæsaris nomen & fortunā, nec L. Marcium Philippum vitricum, nec ipsam Attiam matrē Octauio auctores fore credebat. Sed Octavius auunculi Cæsaris de se iudicio, q̃ vitrico aut matri credere maluit: adiensq; Prætorē Vrbanum C. Antonium, & adoptionem se ratam habere professus est, & nomen Cæsaris assumpsit. ita ut cūm C. Octavius prius nominaretur, deinceps C. Julius Cæsar Octavianus de more appellatus sit. Antonius verò, ut crescentem Cæsaris potentiam labefactaret, legem Curiatam de adoptione Octauij, ne rogaretur per quosdam è Tribunis plebis impediatur.

M. AEMILIUS
LEPIDVS
PONTIFEX
MAXIMVS

C. IULIUS
CAESAR OCTAVIANVS.

Verùm Cæsar eandem proximo anno in Consulatu suo pertulit. Ea lege adoptiui idem iuris assequerentur, quo legitimi filij utebantur: nimirum ut & propinquos, gentem, familiam, & libertos adoptantium obtinerent. Nec hoc contentus Antonius, prensationi quoque Cæsaribus obfisteat; qui ut in Heluij Cinne Tribuni plebis per errorem cæsi locum Tribuni pl. à collegio cooptaretur, petierat; Luciumque Antonium fratrem suum in eius locum suffecit. Hanc Antonij in se contumeliam magno animo dissimulauit Cæsar: maluitque ad summa & sublimia potius cum periculo, quam ad mediocria vel humilia tutum contendere. Hinc à Ti. Canutio Tribuni pl. concionem impetrat: Populi que fauorem Cæsaribus legato, quod representaturum se breui affirmat, & largiore vel de suo in posterum liberalitate sibi conciliat. Antonius post hæc Cæsaribus ad colloquium in hortos Pompeianos admittit: quem Cæsar utpote Consulem, humaniter & modestè veluti patrem appellat, & ut sibi contra patris sui percussores auxilio sit, petit, utque pecuniam apud se depositam concedat, qua populo legatum paternum prestare possit. Ea petentem Antonius superbè & contumeliosè repellit. Octavius itaque quod legatum Populi Romani quod promiserat, persolueret, proprium patrimoniū, & quidquid præterea ex testamento Cæsaribus ipsi obuenerat, venale proscrisit, Populoque legatum persoluit. Qua beneficentia Plebem ita sibi deuinxit, ut Antonium simul omnibus inuidiosissimum redderet. Optimatibus autem ea Antonij & Cæsaribus similtas è Republica esse visa est, quam etiam oblata occasione accendebat. Torpebat enim Antonij dominatione oppressa ciuitas; eam Cæsaribus, adolescentis ut acris, ita & magnanimi, consilio & armis olim contra Antonium asserendam præfagebant: Ciceronis quoque qui Cæsaribus in suam fidem acceperat, auctoritate in hoc sequuti. Quod si cum Antonio in gratiam rediret Cæsar, verebatur ne dum ultionem iste, ille dominationem vrgeret, Remp. coitione & sociatis armis opprimeret. Optimam Ciceronis de Cæsaribus spem, in qua erectus erat, confirmabat laudatiss. ciuium L. Philippi & C. Marcelli necessariorum Cæsaribus arctissima commendatio: adhæc quod se Consule natus esset; quodque eundem, secundum quietem, & ex oraculo Iouis Capitolini, præuiderat bella ciuilia omnia esse restincturum, & confecturum. Ludos interea Latinos Cæsar ob Veneris Genetricis ædem, quam prælio Pharsalico Cæsar vouerat, perfectam suis sumtibus, splendidissimè facit: ijs ludis sidus crinitum per septem dies omnibus conspicuum duabus ferè horis ante Solis occasum sub septemtrionibus oriebatur. Vulgus credidit Cæsaribus animam inter Deorum immortalium numina receptam eo sidere significari: quo nomine Cometes capiti & vertici simulacri Cæsaribus, quod in foro Octavianus consecrauit, adiectus est: variisque insuper numismatibus & Tem-

LEX CV-
RIATA,

IVDI LATI-
NI FACTI.

SIDVS
CAESARIS

A & Templis, alijsque monumentis publicis sydus illud insculptum. Interea Romæ inter Cæsarem & Antonium, vti natura dissimilimos, ita in voluntates diuersissimas distractos, indies magis ac magis gliscebatur odium, & partium studia crescebant. Antonius enim ob Consulatum, & quia C. Antonium Prætorem Vrbanum, L. Antonium Tribunum Plebis fratres habebat, in prouincijs mandandis, Populi suffragiis, vel inuito Senatu, quidquid audebat, poterat. C. itaque fratri Macedoniam Populi beneficio impetrat: quæ iam antea M. Bruto ab ipso Cæsare decreta, postea & ab ipso Senatu confirmata fuerat. Sibi verò Galliam Citeriorem opibus & milite florentem, quam D. Brutus, tam ab ipso Cæsare, quam S. C. sibi assignatam administrabat, Populi itidem beneficio assequutus est. Nullaque interea Cæsaris ratione habita, contumelijs insuper & iniuria affectum, veluti vitæ suæ insidiatorem, apud optimates & milites traducit: vt vim adolescentis, opibus splendidi, partium studiis validi, gratia insuper Optimatum, & Populi fauore subnixi (cui percussoribus immisissis exitium moliebatur) sine scelere, & iure præoccupasse videretur. Hinc Cæsar irritatus indignatione & dolore, detecta Antonij vanitate, torpentes ciuium animos contra eiusdem dominationem excitat: sibi que simul & Reipublicæ, priuato tamen consilio, optimè fidenti que animo ad infringendos Antonij conatus consulit. Veteranos enim Cæsaris è Calatia & Casilino Colonijs quingenis denariis donatos exciuit. Hac Cæsaris liberalitate illectæ, Martia quoque & Quarta legiones (quæ ex Macedonia ab Antonio reuocate appulerant) signa ad Octauium vti Cæsaris filium transferunt. Horum exemplum secuti & alij complures, sequitiam insuper & crudelitatem Antonij exosi, qua passim in castris vsque ad trecentos trucidari iusserat, causatus eos à Cæsare aut à partibus largitione corruptos, ad Cæsarem deficiunt. Quo nuncio allato, Antonius ita mente concidit, vt paludatus in Galliam citeriorem, quam rogatione & beneficio Populi obtinuerat, ante diem quartum Kalend. Decembris properaret. D. Brutus, qui eandem Prouinciam ex Cæsaris actis & S. C. tenebat, vt irrupentem in eam Antonium moraretur, simulans se ad urbem properare, Mutinæ cum exercitu subsistit; seque ab eodem ibi circumuallatum obsideri patitur. Senatus consultum itaque factum, quum primùm noui Coss. C. Vibius Pansa, A. Hirtius iniissent Kal. Ianuar. (Cicerone potissimùm censente) vt Cæsar Octavianus, quia priuato consilio pro Republica arma contra Antonium sumserat, pro Prætore bellum gereret, Senator esset, decênio tempestiuus quæ per legem Annalem liceret, magistrarus caperet, sententiam loco Prætorio diceret, quantaque pecuniam militibus earum legionum, quæ Antonium deseruissent, parta

BELLVM MV
TINENSE

C. VIBIVS
PANSA
A. HIRTIVS
COSS.

parta victoria pollicitus esset, tanta publicè daretur; & vt Cæsar impe-
 rio Propratorio vnà cum nouis Cofs. & exercitu eo quem haberet, bel-
 lum administraret. Nouo etiam exemplo Statua ipsi aurea Equestris,
 censente Philippo decreta. Importunis ad hæc Cicero & Canutius Tri-
 bunus Plebis continuisque actionibus, tum & acerrimis contentioni-
 bus euicere, vt Antonius à Senatu hostis iudicaretur, necdum expecta-
 to Legatorum, qui ad Antonium missi erant, responso; L. Pisone &
 Q. Fufio Caleno Antonij causam contra Ciceronem nequidquam in
 Senatu defendentibus. Factum igitur S. C. quod plerumque in atroci
 negotio solet: Darent operam Cofs. ne quid Respublica detrimenti ca-
 peret. decretumq; Cofs. vnà cum Cæsare bellum aduersus Antonium. **B**
 Hirtius itaq; paludatus ab Vrbe profectus, ad Cæsarem, qui hæctenus
 Foro Cornelij cum exercitu hiemauerat, legiones Martiam & Quartã
 à Cæsare ex mandato Senatus, ipso Cæsare ad omnia dissimulante, ac-
 cepit. Hirtium Pansa habitis delectibus, aliquot post diebus consecu-
 tus est. Cæsar atque Hirtius Bononiam nullo præsidio firmatam occu-
 pant: propiusq; ad Mutinam promotis castris, Brutum arcta obsidio-
 ne, & commeatum inopia pressum, de suo aduentu atque auxilio cer-
 tiorem faciunt. Præliis aliquot secundis Antonius ferocior factus, reli-
 ctis qui Cæsaris & Hirtij castra oppugnarent, clam in Pansam cum co-
 piis aduenientem Bononiam versus, $\overline{\text{XVII}}$. Kal. Maij contendit; ac **C**
 tum prosperè, ipso etiam Consule grauiter in eo prælio vulnerato, pu-
 gnauit. Hirtius audito eius pugnae euentu, relicto in castris Cæsare, An-
 tonio utpote victori securus & ordinibus dissolutis in castra redeunti,
 cum parte exercitus occurrit: ac fuis eius copiis, ipsoq; in fugam verso,
 Pansæ cladem insigni victoria, cetero quin non sine suorum clade, cor-
 rexit. Ob eam victoriam Consules & Cæsar, tam à militibus, q̄ à Senatu
 ex Ciceronis sententiã Imperatores appellati sunt: quamuis Pansa malè,
 Cæsar ne pugnasset quidem. Paucis post diebus, Antonius quamquam
 prælio abstinere decreuisset, veritus tamen ne Hirtius & Cæsar, qui co-
 piis propius Mutinam admouerant, eandem liberato Decimo occu-
 parent, legiones in pugnam producit, & summa vtrinque contentione
 decertatum est. **D** Eo in prælio Pontius Aquila (qui & ipse vnus ex Cæsaris
 percussoribus fuerat) cæsus est. Huic Senatus, veluti qui pro Patria
 cecidisset, statuam decreuit. Antonius fugatus, & castris atque exercitu
 exutus, ad M. Lepidũ Procõsulem in Galliam vltiorẽ, vt eius legiones
 in suã voluntatẽ pertraheret, cū paucis profugit. Hirtius dum in castra
 hostium irrūpit, circa Prætoriũ Antonij fortiter pugna capessens, cæsus
 est. Pansa verò Bononię ex vulnere in prælio accepto moritur, postq̄ Cæ-
 sarẽ, qui eò ad se venerat, de Senatus in ipsũ maleuolentiã, & de Antonij
 recon-

STATVA
 EQVESTRIS
 CAESARI
 DECRETA.

ANTONIUS
 HOSTIS IV-
 DICATVS.

CAESAR
 IMPERA-
 TOR.

- A reconciliacione moribundus, vt patris cædem commodius vicisceretur, monuisset. Bruto itaque & Mutina obsidione liberatis, solus Cæsar incolumis ea victoria potitus est: quumque de D. Bruto Patris sui percussore pœnas sumere potuisset, ipsum tamen incolumem dimisit. Senatus autem, qui vt prius in timore benignus fuit, ita nunc in victoria ingratus, vt Cæsarem deprimeret, cuncta quæ Cæsari tribuenda erant, ea omnia Bruto, tanquam victori, decreuit: eiusdemque exercitum, alioquin Imperatori suo fidissimum, mutuis suspicionibus & discordia inuoluere, præmiorumque iniqua inter victores distributione, incòsulto etiam Cæsare, corrumpere conati sunt. Hinc Cæsar, tot ac tantis iniurijs irritatus, quum intelligeret metu iam amoto, Senatum Pompeianis partibus fauere: seque nisi maturè obsisteret, còmissis inter se partium reliquijs conterendum; adhæc Ciceronem censuisse, quòd ipse Cæsar ornandus & tollendus esset, cum aliud diceret, aliud intelligeret: nonnulli etiam Puerum ipsum per còtumeliam appellassent, mutatis consilijs causam Optimatum sine cunctatione & Ciceronem ipsum deseruit.
- Interim Antonius fuga Alpes transgressus, primùm à colloquio Lepidi aliquot diebus est repulsus, deinde quum in conspectum militum frequentius se ingessisset, ab iisdem corruptis per auersam castrorum portam proruto vallo receptus est: ac tandem Lepido & Antonio reconciliatis, Imperatoris quidem nomine Lepidus utebatur, summa tamen rerum & potentia penes Antonium erat. Confestim itaque Antonius cum decem legionibus in D. Brutum mouit: ac statim L. Munatius Plancus, qui Gallia vltiori cum tribus legionibus præerat, mox & C. Asinius Pollio, qui Hispaniam cum duabus legionibus administrabat, D. Bruto, cuius partes hæctenus sequuti fuerant, deserto, ad Antonium signa transfulere. Decimus Brutus cum quattuor veteranis & sex tironum legionibus, quas contra Antonium ex S. C. ducebat, fame & inopia pressus, constituerat ad M. Brutum & Cassium in Macedoniam fugere. Sed legiones tædio & difficultate itineris quod proposuerat deterritæ, sex tironum ad Cæsarem, quattuor veteranæ ad Antonium deficiunt: ipse cum Aquileiam peteret, à latronibus captus, & à Capeno Sequano, qui illi Galliarum parti præerat, iussu Antonij, & submisso percussore Furio, occisus est, caputque Antonio missum. Ita Decimus Brutus parricidij pœnas Cæsari dedit, sesquianno post eum peremptum. Paullò post & Minucius Basilus etiam percussorum vnus, à proprijs seruis, quos per iram castrauerat, interemptus est. Percussorum nemo vltra triennium vixit, violentaque morte omnes periëre; pars naufragio, pars prælio; nonnulli, & eodem pugione quo Cæsarem violauerant, sibi vim & manus intulere.
- Cæsar iram indignationemque
- B

nemque ex Senatus in se iniuria conceptam reprimit, & ad tempus dis- A
 simulat: & quò Patrum animos tentaret, triumphum à Senatu, ob rem
 feliciter suis auspicijs bello Mutinensi gestam, petit: quem tum, quòd
 contra leges postulare videretur non obtinuit; tum etiam quòd extra-
 ordinarium imperium administrasset; quodque magis Consulum,
 quàm ipsius imperium fuisset, bellum alienis, non suis auspicijs gessisse
 dicerent. Vt tamen aliquid ipsius postulatis tribuerent, ornamenta Con-
 sularia decernunt, locumque inter Consulares sententiam dicendi: ad
 hæc, vt legibus solutus proximo anno Præturam, inde biennio post
 Consulatum caperet. Ea Senatus decreta, quia Cæsaris animum ad am-
 pliora aspirantem minimè explebant; Consulatum, quia Respublica B
 Consulibus orbata erat, sibi lege Annali ex S. C. soluto per Ciceronem
 à Senatu postulat. Sed cum eam quoque petitionem varijs artibus, &
 dilatis nonnunquam Comitijs, à Patribus eludi & produci videret, Con-
 sulatum vi & armis occupare, & quòd ad eam rem firmior esset, Anto-
 nium sibi aliqua fœderis societate coniungere constituit. Hinc frequen-
 tiora deinceps inter Cæsarem & Antonium litterarum commercia; re-
 conciliationis quoque & fœderis arctior necessitudo urgebatur; vtque
 res suas maiori etiam subsidio stabiliret, augetetque, omni officiorum
 genere Antonium sibi & Lepidum demereri studet. Quumque hoc
 tandem effecisset, vt milites inter se iureiurando sancirent, cum nullo C
 exercitu qui C. Cæsaris fuisset, bellum se gesturos; quadringentos Ro-
 mam ad Senatum misit, qui Consulatum ipsi exercitus nomine pete-
 rent. Qui postquam in Senatu militum postulata exposuissent, cun-
 ctante Patrum cõcilio, Cornelius Centurio Princeps legationis reiecto
 sagulo ostendens gladij capulum ausus est dicere; Hic faciet, si vos non
 feceritis. Militibus itaque re infecta ad se reuersis, Antonium & Lepi-
 dum in Italiam accersit, ipse transmissio Rubicone octo legiones hosti-
 liter versus Urbem mouere cœpit. Quo nuntio allato omnia in Vrbe
 plena pauoris erant. Patres, vt in tumultu solet, præ ceteris conster-
 nati, legatos ad Cæsarem mittunt, qui Consulatum absenti deferrent, D
 quiq; legionibus duplum eius quod polliciti fuerant, donatiui nomine
 repræsenterent. Interea dum legati proficiscuntur, Senatus collectis ex
 priore consternatione animis, idq; potissimum earum legionum fidu-
 cia, quæ ab Africa euocatæ appulerant, armis omnia experienda prius
 quàm Patriæ libertatem prodendam decernunt: hinc ea quæ prius per
 legatos Cæsari detulissent reuocanda censent: sagaque, depositis togis,
 sumunt. Cæsar offensus tam pudenda Senatus inconstantia, equites, vt
 populo se pacatum aduenire nunciarent, præmittit; admotisq; propius
 legionibus, Urbem sine certamine, faustis acclamationibus, & officiosis-
 sima

- A *suma, non plebis tantum, sed & Patrum aggratulatione, occupat. Comitijque Centuriatis Consul cum Q. Pedio cohaerede creatus est, pridie Natalis sui, X. Kal. Octobris, quum postridie viginti annos exleret. Occupatoque ad hunc modum Consulatu & Vrbe, legem rogauit de quaestione in eos habenda, quorum opera Caesar pater suus occisus fuisset: perrogauit eam Q. Pedius, vnde & lex Pedia dicta est: omnibusque qui Caesarem interfecerant, vel eius facinoris conscij fuerant, damnatis, aqua & igni interdictum est: postulatiq; ea lege in primis M. & D. Bruti, C. Casius, P. Casca: inter reliquos & Sex. Pompeius, quamquam nec particeps, nec conscius quidem caedis Caesaris, sed quod eidem hostis fuerat. Ceterum, P. Dolabella, qui propter C. Trebonium vnum e percussoribus interemtum, hostis S. C. iudicatus fuerat, Populi suffragijs & lege lata absolutus est. His itaque ipso Consulatus initio ita constitutis, in hoc praecipue incumberebat, vt quamprimum patris caedem vlcisceretur. Verum, quia suas facultates inferiores videbat, quam vt solus Cassij Bruti que viribus (qui iam septemdecim, vel vt alij tradidere, viginti legiones sub signis habebant) resistere posset, Senatui, antequam factionum studia inualescerent, Antonium & Lepidum reconciliat: eosque validissimis copijs instructos sibi foedere coniungit. Congressus horum trium per triduum occultus fit, ante diem VIII. Kal. Decembris, in agro Bononiensi, siue, vt Appianus, Mutinensi, loco flumine circumfluo; ibique Populi Ro. Imperium quasi possessionem priuatam inter se partiti sunt: ita vt Caesar vtramque Libyam cum Sicilia & Sardinia; Lepidus Hispanias, & Galliam Narbonensem; Antonius reliquas haberet Gallias: placuitque vt ipsi Triumviri Reipublicae constituendae dicerentur, idq; cum summo imperio in quinquennium, magistratus omnes nec Senatu, nec populo consulto, quibus ipsi vellent, mandarent. Lepidum itaque in D. Bruti occisi locum, in insequentem annum Consulem creant, eumque Romam ac reliquam Italiam tueri iubent. Antonius & Caesar M. Brutum & Cassium bello persequi constituunt: Militibus praeter cetera donatiua post victoriam, missionem, & Colonias XVIII. Italicas, opibus & fertilitate praecipuas, promittunt: Proscriptionem & caedem ciuium inimicorum edunt; praemium proscriptorum percussoribus, qui que caput proscripti ad Triumviros referrent, ingenuis quidem XXV. millia HS. in singula capita, seruis dimidium eius, & ius ciuitatis cum libertate: totidem indicibus illorum qui prosriptos caelassent, aut protexissent. Crimen coitionis tam execrandae, qua per violentissimam & impotentissimam Triumvirorum dominationem Respublica calamitosissimè dilaniabatur, sustinebant Antonius & Lepidus; quorum crudelitas optimis caedem, reliquis seruitutem moliebatur.*

B ij

Simul-

C. CAESAR
OCTAVIAN.
Q. PEDIUS
COSS.

TRIVMVI-
RVS REIP.
CONSTITV-
ENDAE IN
QUINQV-
ENNIUM INI-
TVS.

M. LEPIDVS
COS. DESIG.
ITER.

PROSCRI-
PTIO.

Simultates enim, quas imperante Cæsare, cum optimo quoque, partim A
 odio, partim invidia susceperant, eas in hoc sæuissimo dominatu non
 deponebāt, sed insolentissimè & crudelissimè exercebant. Cæsar autem
 uti neque natura, neque voluntate crudelis, clementiam patris sui po-
 pularem sectabatur: amariq; & diligi, quàm timeri præoptabat. Neque
 enim, quia recens & sine certamine ad Consulatum obrepserat, in ali-
 quem odij aut vindictæ cum alicuius periculo exercendæ, præterquam
 in patris sui percussores, satis iustam, immo ne legitimam quidem caus-
 sam habebat. Quare Cæsar diu, ne qua proscripio fieret, intercedebat
 ac repugnabat: sed frustra aduersus duos pessimos & sanguinarios col-
 legas: qui vlciscendi & puniendi dolorem suum in eos, per quos hostes B
 iudicati fuerant, studio inflammati, in ceruices & bona aduersariorum
 impotentius ferebantur: neque eos à nefario furore, necessitudinum
 aut propinquitatis vinculum, aut denique pietas, aut religio reuoca-
 bat. Maximam contentionem Ciceronis proscripio præbebat: quum
 Antonius nullam conditionem, nisi ille prius interficeretur, accipe-
 ret: & Lepidus quidem Antonio assentiretur; Cæsar autem vtrique
 repugnaret. Tandem tamen Cæsar collegarum victus importunitate,
 & ipse assensit, quamquam inuitus: permutatióque proscribendorum
 in exitium Ciceronis facta; ita vt Ciceronem Cæsar; L. Aimilium Paul-
 lum fratrem suum Lepidus; L. Cæsarem auunculum suum & Consu- C
 larem Antonius proscribi permetteret. quod odium auunculo Anto-
 nius reposuit, quia hostis ab eodem in Senatu appellatus fuerat; vt & à
 Paulo fratre Lepidus. L. tamen Cæsarem Iulia Antonij mater vtpote
 fratrem, precibus à filio extorsit. Paullum dissimulante Lepido fratre
 Centurionum pietas seruauit. Cicero, qui patriam conseruarat, qui per
 tot annos publicam & priuatam ciuium salutem defenderat, nunc de-
 fertus proditur. Qui quum angoribus & tædio vitæ cõfectus, quod fors
 iniqua cogebat, fortiter ferendum duxisset; immotam ceruicem M. Po-
 pillio Lænati (quem ipse patricidij reum à manifesta morte patrocínio
 suo eripuerat) feriendam præbuit. Capite præciso tam stolidi D
 tum crudelitas, vt manum quoque dexteram, aliquid in Antonium
 scripsisse exprobrantes, præciderint. Caput & manum Ciceronis ipse
 Lænas Antonio comitia in foro habenti eminus ostendit: quo ille spe-
 ctaculo maximè delectatus, Tribunū coronauit, & HS. decies ei pro ma-
 ximo præmio dedit. Fulvia Antonij vxor caput in manus sumsit: eiq;
 atrocibus verbis illudens & conspuens genibus imposuit, & linguam ex
 ore extractam acubus, quibus ad capitis ornamentum utebatur, com-
 punxit, additis multis ijsque execrandis opprobrijs. Demùm, post mul-
 ta ludibria idem caput vnà cum manibus iussu Antonij pro Rostri, lo-
co

A
 co præ alijs conspicuo, positum est: vt vnde in Antonium Cicero con-
 cionatus fuerat, ibidem & caput eius inter duas manus conspiceretur.
 Ciceroni sollicitam & senilem vitam Antonius, quam natura circuitu
 fatali & breui repetitura fuerat, eripuit VII. Idus Decembris, quum vixisset
 annos ferè LXIII. Subit hoc loco mirari Antonij in Cicerone puni-
 niendo obcæcatam libidinem; qui stupiditate dubites ne maiore an a-
 mentia, crediderit tam sæua, quam tunc exercebat, dominationis licen-
 tia, sequentis ætatis de se iudicandi libertatem metu opprimi, vel tanti
 facinoris memoriam exstingui posse: immo contrà ipsi hoc, & omnibus
 olim Tyrannis euenit, semperque euenturum est. Violentia namque
 B
 illa tam effrenata, per quam nobiles ingenijs vita eripitur, auctorita-
 tem ijsdem apud posteritatem confirmat, virtutisque testimonium
 grauissimum tribuit, & gratam memoriam conseruat. Neque enim qui
 eadem sæuitia vsi sunt, aliud sibi quàm æternam ignominiam, oppressis
 commiserationem & sempiternam gloriam peperere. Ciceronis in An-
 tonium scripta omnis posteritas mirabitur; Antonij in eundem sceleris
 atrocitatem execrabitur. sed redeamus eò, vnde nos dolor & indigna-
 tio deflexerat. Fortunam eius temporis tot ciuibus calamitosam, nec
 quisquam satis digna commiseratione deflere, nedum describere possit.
 Verùm, quod è re legentium esse futurum opinati sumus, exempla
 C
 quæ in tam perturbata Republica, & nobilissimorum ciuium cæde, pie-
 tatis, fortitudinis, industriæ commendationem ad imitandum; aut
 contrà impietatis perfidiæque; turpitudinem ad deterrendum habebant,
 collecta proposituri sumus. In proscriptos itaque vxorum fidem fuisse
 magnam, filiorum egregiam; libertorum mediam; seruorum aliquam;
 variam tamen vniuersorum; & vt præmiorum spes, aut scelerum licen-
 tia inuitabat, infidam reperiemus. ANIMI enim mortalium fluxa &
 inconstanti mobilitate variantur cum fortuna. Felicitas inuidiosos, mi-
 seria contemptos facit. Firmissimum itaque est, in fatali casu inuictum
 habere animum, & fortiter necessitati parentem, nihil quod homini
 D
 accidere possit, intoleradum; humanos casus virtute inferiores putare.
 Fortitudinē & cautionem in periculis gloriam semper, salutem persæpè
 tueri; inimicorum quoque impetus retardare & infringere: at ediuersò
 ignauæ & proiectæ formidini comites esse contemptum & desperatio-
 nem: hinc fati necessitatem vrgeri, hinc perniciem irruere. Pro-
 scriptorum Tabulæ passim, & varijs Vrbis regionibus figebantur. Au-
 ctiores habeo, qui prima tabula CXXX. altera CL. Senatores proscri-
 ptos: Equitum verò duo millia referant. Proscripturiebat enim Anto-
 nij animus: ad cuius furiosi & temulenti libidinem, Fulviæ obcætata
 rapiendi auiditas faces & furias accendebat, vt numerus proscriptorum

in incertum aueretur: quos namque per armorum licentiam percus- A
 sores vel per errorem, vel vlti priuatas iniurias, aut, si lucrum ostendere-
 tur, ob alienas simultates trucidauerant, eos vti iure cæsos, in tabulas
 illas sanguinarias adscribi patiebantur. Miserabilis in Vrbe, in agris fu-
 gientium trepidatio; latitantium angor; fœda cruentaque ciuium strages
 ad militum ludibrium morientium; trunca proiectaque cadauera;
 pro Rostris in auctoramentum scelesti facinoris capita sanguine & san-
 nie stillantia; funestiora omnia quàm Sulla furente. Funeribus cæforū
 tamen iusta soluere Triumuii patiebantur: sed quos acerbo luctu af-
 fecerant, eos lugere non sinebant. Atque vt casus alienos sine dolore
 intuentibus, etiam ipsa misericordia solet esse iucunda: ita temporum B
 varietates, fortunæ vicissitudines, etiam si experientibus ob concursum
 calamitatum peracerbæ sunt; tamen virorum excellentium ancipites
 variosque casus ideo memorandos duximus, quòd habeant admiratio-
 nem, expectationem; lætitiā, molestiam; spem, timorē: qui si exitu
 notabili concluduntur, explent Lectoris animū varietate, simul exem-
 plis & prudentia erudiunt. Fratrem itaque suum C. Plotium Plancus,
 T. Quinctium socerum Asinius Consules designati proscripserunt.
 Initio cædis violatus est, alioqui sacrosanctus Tribunus plebis Saluius
 Otho: is imminentem cladem præsentens, extremam suis cœnam da-
 bat: irrumpit Centurio, cōiuiis trepidatione attonitis, Saluius porrecta C
 ceruice se feriendum præbet. Minucius Prætor in foro dum Comitia
 haberet, repentina cæde præoccupatus est. Prætor L. Villius Annalis pro
 filio Quæsturæ candidato prensabat; is fuga è percussorum manibus
 elapsus, in subvrbio apud clientulum humili & vili casa securus latita-
 bat: sed filij, qui patrimonij inuadendi desiderio flagrabat, indicio pro-
 ditus, à militibus trucidatus est. Filius tanto scelere contaminatus, ab
 iisdem militibus, quos ebrius & tumultuās lacestierat, veluti ipsius sup-
 plicio tantam impietate expiaturis, paulò post confoditur. C. Toranio
 Prætorio, & Cæsaris tutori, perditus & dissolutus filius, quem pater suæ
 salutis deprecatores fore confidebat, mortem ab Antonio, vt hæredi- D
 tatem tempestiuius cerneret, impetrauit. Atqui idem quum vitio suo
 decoxisset, furti damnatus in exsilium pulsus, inedia contabuit. Sed tan-
 tis sceleribus opponamus pietatis exempla. Q. Ciceronem Præto-
 rium filius latebris condiderat, neque quidquam tormentis, vt patrem
 proderet, concedebat: sed ille tanta filij constantia & fortitudine ad mi-
 serationem fractus, vltro se feriendum obrulit, contendente filio vt se
 prius quàm patrem iugularent: sed ea percussorum misericordia fuit, vt
 vtrisque eadem celeritate vitam eriperent. Egnatij pater & filius mutuis
 complexibus inhærentes, vno ictu trucidati sunt. C. Hofidium Getam
 filius,

- A** filius, cui ut mortuo funus parauerat, elusis percussoribus cædi substratum aluit, & ad pacem usque conseruauit. Arruntius postquam filio persuasisset, ut quod in patrem necessitas iuberet, fortiter ferret, se ferendum præbuit: filius mox desiderio patris & miseratione victus, mœrore & inedia contabuit. Arrianum filius non proscrip-tus, quoad pater uiebat, fugæ comes protexit & conseruauit. Vxorum quoque fides in maritos præclara fuit; quorum saluti plurimæ aut latebris, aut fuga, aut deprecatione consuluere: flagitiosarum perfidia haud ita multi perire. Tanusia uxor T. Iunium, quem aliquamdiu Philopæmen libertus cælauerat, deprecatione à Cæsare impetrauit: libertus ob fidem in patronum postea à Cæsare Equestri dignitate honoratus est. Q. Ligarium, quem uxoris fides protexerat, seruæ perfidia prodidit: marito itaque iugulato uxor superstes esse noluit, & se inedia consumpsit. Q. Lucretius Vespillo, quum se incerta & periculosa fuga aliquamdiu fatigasset, inopia & egestate coactus ad Thuriam uxorem obrepfit: quæ maritum inter laquearia & tectum abdidit, fouitque, quoad vitam ipsi à Triumuiris per amicos deprecata esset: eo beneficio seruatus ad meliora tempora Lucretius, Consulatum cum C. Sentio Saturnino postea affecutus est. Appuleio uxor fugæ comes, & salutis causa fuit. Antius, stragulis ab uxore obuolutus pro sarcina ad mare delatus, fuga in Siciliam elabatur. C. Coponium seruauit quamquam parum honesta uxoris seruitus: maluit ea Antonio se prostituere, quàm mariti vitam perdere. Contrà, nonnullæ maritis infidæ, ipsidem proditis coniugij necessitudinè violarunt. Septimij uxor cum quodam Antonij necessario stupri consuetudinem habebat: ea ut adulteri cõnubio potiretur, mariti proscriptionem ab Antonio (quod per eius familiarem facillè potuit) impetrat. Septimius probri domestici & nefario uxoris scelere se circumscriptum ignorans, proditur, cæditur; & tam flagitiosæ nuptiarum pactiones mariti sanguine sanciantur. Q. Vettius Salassus bene abditus latebat in occulto: sed dum de sua salute & latebra uxorem facit certior, per eandem percussoribus indicatur. quod ille ex alto despiciens, dum ad proprium arbitrium, quàm ad uxoris ludibrium mori præoptat, cædem voluntario præcipitio anteuertit. Fuluium seruæ olim contubinæ perfidia percussoribus prodidit: idque ut suum dolorem ulcisceretur; ea namque amoris stimulis & zelotypia ardens angebatur, quòd se sprete & neglecta Fuluius (etiãsi libertate donatam & dotatam elocasset) uxorem legitimam duxisset. Proposui-mus vxorum pietatem & impietatem, sequitur ut de libertorum & seruorum fide & perfidia agamus. P. Nasonem Prætorium libertus, quem carissimum habuerat, prodidit; ille proditorem manibus suis peremptum ultus, percussoribus

foribus se iugulandum obtulit. L. Lucceius viaticum & fugæ subsidi- A
 um, duobus libertis commiserat; quod quum ab iisdem direptum &
 fuga elapsis ablatum intellexit, cædi se sponte obiecit. Haterium bene
 cælatum serui auaritia prodidit. Q. Cassius Varus liberti perfidia pro-
 ditus, postea elapsus atque inter arundineta latitans, ibique à Mintur-
 nensibus pro latrone captus, dum sibi, vt latrocinij conscios proderet,
 tormenta parari videt; Consularem se esse, ne seruilem in modum tor-
 queretur, professus est. verum dum tumultuantibus ipsis ob præsentem
 calamitatem fidem non facit, à superueniente Centurione trucidatus
 est. Sed summam multorum erga dominos fidem, vt longum, ita ope-
 rosum esset cuncta per singulos repetere: quæ verò memoriam poste- B
 ritatis merentur paucis perstringam. C. Plotium Planci Consularis &
 Censorij fratrem constantissima seruorum fides conseruauerat, si mol-
 lis ille & voluptuarius vnguentorum quibus perfricabatur odore, mi-
 litum sagacitati latebras suas non detexisset. Serui à militibus diu torti,
 ne dominum suum proderent, ad omnia tormentorum genera contu-
 maces erant. Plotius ob tam constantem seruorum in se fidem, commi-
 seratione victus; eos à cruciatu liberaturus è latebris suis profilit, iugu-
 lumque militibus obijcit. Ap. Claudius cuiusdam indicio periturus
 vestem cum seruo permutat; seruus se eodem habitu percussoribus
 obijcit, & pro domino iugulatur, ipso Appio fuga elapso. Eadem fuit ser- C
 ui in Menenium fides; qui quum in lecticam domini sui se succollan-
 dum coniecisset, deceptis percussoribus pro hero ceruicem ferendam
 præbuit; Menenius verò in Siciliam euasit. Vrbino Panopioni mira
 etiam serui fides saluti fuit; qui quum dominum militibus ad eius cæ-
 dem accurrentibus indicatum esse deprehenderet, commutata cum eo
 veste, annulo etiam permutato, illum postico clam emisit; se autem in
 cubiculum recepit & in lectum composuit; & pro Panopione occidi
 magna constantia permisit. Nec fuit stigmatici cuiusdam in Antium
 Restionem minor fides & constantia: cuius animum neque contume-
 liosus dolor, quodque notis eum Restio paullo antè ob nequitiam com- D
 punxerat; neque ipsa heri proscripti calamitas vltioni opportuna labe-
 fecit; quin ob gratam beneficiorum præteritorum memoriam, domi-
 no suo singularem in ea necessitate fidem præstaret. percussores immi-
 nere videns, senem fortuito obuium obruncat; in eo vltum se herum
 suum mentitur; & dum stigmata sibi iniusta ostentat, facile percussori-
 bus fidem facit; ijsque aliò dilapsis, ipse cum Restione saluo in Siciliam
 trajicit. Marcium Censorinum seruorum pietas domi suæ vsque ad tem-
 pora felicia protexit, dum fuga ad Pompeium elaberetur. Q. Op-
 pium decrepitum & mori paratum, nobili & vetusto ab AENEAS pie-
 tatis

- A** tatis exemplo, filius humeris exceptum sustulit, & seruatum in Sicilia usque deduxit. Excellentia nobilitatâque per id tempus Sex. Pompeij in calamitosos ciues pietatis officia, gratam etiam nunc memoriam apud posteros merentur. Is Siciliae partem occuparat, & classe maritimas aliquot Italiae oras firmauerat: submissis itaque ad omnia littora nauibus, fugientium portus erat & perfugium. dum conseruatoribus proscriptorum duplum eius, quod percussoribus eorundem à Triumuiris constitutum erat, repraesentaret; oberrantesque exciperet; exceptos hospitaliter & benignè haberet, insuper honorib. (vti inter alios P. Lentulum Prætura) ornaret. Plurimis quoque tutus receptus erat apud Brutum & Cassium in Macedonia; aliquibus & apud Cornificium in Africa: aliorum plerique fortiter moriebantur; nonnulli animosè, nec inulti perniciem euadebant. Erant & qui sibi manus inferrent, ne ad arbitrium percussoris caderent. Quidam etiam qui è Sullana tempestate emerferant, nunc fortuna reflante depressi sunt. In his M. Fidustius Senator Sullae gladios euaserat; verum post XXXVI. annos iterum proscriptus, Antonij euadere non potuit. Idem variantis semper fortunae ludibrium, L. Philusium & nunc eandem calamitatem cum pernicie experiri coegit. T. Labienus, qui olim crudelitatis Sullanae satelles fuerat, scelerum suorum conscientia hucusque cruciatus, vitamque peractus, pro foribus suis sella expositus, vltro se percussoribus ferendum praebuit. Staius Samnis Senator, idemque octogenarius, proscriptus fuerat; hic vt coruos (quod dicitur) hiantes deluderet, corruptis & proiectis etiam ad diripiendum opibus suis, domum quoque suam pro rogo incendit, & in ea combustus est. Aponium fides seruorum aliquamdiu protexerat; verum, quum seruilis & sordidi victus taedio angeretur, militibus se ferendum prodidit. Cestius diu seruorum pietate tectus, tandem angore, & disquirentium, omniaque scrutantium Centurionum formidine pauoreque fractus, taedium eum vitae coepit: rogo itaque à seruis accendi iusso, in eum se viuum praecipitauit. Ser.
- D** Sulpicio Rufo Consulari exitiosa fuit insula, quam Fulviae vendere noluerat; vt Ampio Balbo praedij sui, ad cuius possessionem Fulvia inhabat, amoenitas: & iste scelere serui sui proditus fuerat. sed idem populo iubente paullo post in crucem actus, tanti facinoris poenas dabat. Nonium Strumam Senatorem, Antonius vt eiusdem smaragdo (quem auellanae magnitudine vicies sestertium aestimatum possidebat) potiretur, proscrispsit: sed fuga elapsus, & ablato secum ex omnibus fortunis smaragdo, Antonij feritatem & luxuriam elusit. Atteius Capito temerè irrumpentes ad se milites interficiebat, donec turba & multitudine oppressus, vnâ cum ceteris nec inultus caderet. Vetulinus aliquot praelijs
- C** percus-

percussores in se immixtos profligat, filio etiam secum conseruato; **A**
 sed dum in Siciliam nauigat, in freto Siculo à militum multitudine op-
 pressus, trucidatus est. Sicilius Coronas Senator, quia Brutum & Cassium,
 quos lex Pedia damnauerat, solus absoluerat, proscripserat; sed is,
 quò percussorum manus euaderet, se pro vespillone gessit, agnitus tamè
 interficitur.

Triumuii autem in eorum qui percussi, aut lege Pedia
 damnati erant, locum, siue Magistratum ille gessisset, siue Sacerdotium
 curasset, non ex legibus alium surrogabant; sed quemlibet ad suam li-
 biddinem sufficiebant. Proscriptorum verò bona voci præconis subijcie-
 bant: ceterum, sectorem nullum ad hastam auctonatum admittebant,
 qui miles non esset: cumque ille per lasciuiam & licentiam omnia vilif- **B**
 simè liceretur, pretiosissima quæque minimò addicebantur. Alia ad di-
 reptionem militum publicabantur: nonnulla donabantur. Vxoribus
 tamen percussorum dotem ex bonis eorum se representaturos, filijs iti-
 dem patrimonij partem decimam, filiabus vicesimam promiserant. quod
 paucis profuit: multis cum exigerent, etiam exitiosum fuit. Interim in
 Vrbe, & per totam Italiam pecuniæ acerbissimè imperabantur: annui
 prouentus dimidium à possessoribus agrorum; ab inquilinis annum
 locationis pretium; à dominis, qui que proprias ædes habitabant, æsti-
 matæ locationis dimidium exigebatur. Largitiones confirmandorum
 militum causa fiebant profusissimæ; bonaque aduersariorum iisdem **C**
 diripienda concedebantur: legiones in locupletissimas vrbes in hiberna
 deducebantur, ciuibus militem de suo alere coactis. Accedebat adhæc,
 quòd decimæ facultatum à quolibet diuitum census sui æstimationem
 professo, tributum nomine exigebantur. Cuius modò rei nomen inueniri
 poterat, hoc esse satis ad cogendas pecunias videbatur: & partim metus,
 partim patientia iam omnibus seruiendi consuetudinem attulerat.

PERCVSSO
 RES PROFLI-
 GATIS HOS-
 TIB. EORVM
 PROVINCIAS
 OCCVPANT.

Interea dum ad hunc modum Italia per Triumuiros, concursu tot
 miseriarum labefactatur & conuellitur, M. Brutus oppresso C. Antonio
 Macedoniam; C. Cassius deuictò Dolabella Suriam; Sex. Pompeius
 Siciliam profligato Pompeio Bithynico; L. Cestius Africam Q. Cor- **D**
 nificio & D. Lælio debellatis, occupant. Quod qua ratione, quo consi-
 lio, & euentu singuli confecerint, iam ex ordine dicturi sumus. M. Bru-
 tus, & paucis post eum diebus C. Cassius è Velia soluentes, siue ob me-
 tum à Cæsare, siue ne quam belli ciuilibis occasionem sua præsentia mo-
 uerent, in Græciam nauigaturi sub autumnum Italia cesserant: quumq;
 in Piræum appulissent, ab Atheniensibus non solum excepti, sed & ho-
 noribus ornati sunt, statua illis ex ære iuxta Harmodij & Aristogitonis
 posita: vt quemadmodum illis ob Hipparchi Tyrani cadem ante quin-
 gentos annos à gratis ciuib. tale honoris monumentum positum fuerat; ita
 & his

- A** & his nunc Cæsare, qui Rempublicam per vim occuparat, interfecto, sociatis eodem in loco, ob rei gestæ similitudinem & commendationē, statuis, sempiternam tanti facinoris testificationem consecrarent. Sunt qui basi statuæ M. Bruto positæ inscriptum fuisse referant, L. Brutum ipsius quondam gentilem eodem tempore Tarquinius regno expulisse, quo Harmodius & Aristogiton, interfecto Hipparcho, Athenienses à Pisistratidarum tyrannide liberassent. Cassius adiuncto sibi M. Messalla Coruino, in Suriam ipsi à Cæsare decretam & S. C. confirmatam, etiamsi vitioso plebiscito in eam P. Dolabella contenderet, nauigare constituerat. vsurus in ea, uti confidebat, recuperanda, & rerum à se
- B** gestarum gloria, & sociorum fidissimorum, quos à Parthici belli periculo liberasset, fidelitate & constantia. M. Brutus accepto in contubernium M. Cicerone Oratoris filio, qui Athenis sapientiæ studijs operam dabat, ad Macedoniam contra violentas M. Antonij contentiones retinendam, omnes cogitationes & conatus conuerterat. Quò postquam C. Antonium, ut eam Prouinciam M. Fratris sui auspicijs occuparet, Q. Hortensio successurum, properare intellexisset; M. Ciceronem (cuius industriam & vigilantiam Brutus multis commendarat) cum equitatu eò præmittit. Ipse ab Antistio vetere C. Trebonij Quæstore sestertium quadringentis conficit: exercitumque tum ex eo milite qui passim è
- C** clade Pompeij Pharsalica superstes oberrabat, tum ex eo qui magnis itineribus se extendentem Dolabellam, vel morbo vel alia de causa impeditus assequi non poterat, collectitium conscribit, & sub signis habet: & Græciam, quæ nullius præsidio tenebatur, proinde promptè eius voluntatem & auctoritatem sequutam occupat. M. Cicero ubi in Macedoniam peruenit, legionem vnã à L. Pisone C. Antonij legato recipit. Equitatus bipartitò ad Dolabellam ducebatur: ex hoc quingenti, qui à Cinna per Thessaliam ducebantur, eo relicto ad Brutum sese contulerunt: reliquos in Macedonia Cn. Domitius Ampulus à legato Suriaë abduxit. Brutus in Demetriadem profectus, infinita armorum genera,
- D** quæ mandato C. Cæsaris ad Parthicum bellum comparata fuerant, & ad Antonium deportabantur, occupat. Brutus celeritate vsus, eodem tempore in Macedoniam, quo C. Antonius in Illuricum peruenit. Ibi tum Q. Hortensius & M. Appuleius, qui exercitum in Macedonia comparauerant, se cum Bruto coniungunt. Antonius, ut septem P. Vatiniij legiones præoccuparet, Dyrrachium & Apolloniam summa festinatione contendebat: sed Brutum tardabant aspera & prærupta loca, niuosa præterea & frigida in montibus tempestas. Legiones tamen, Antonio per Vatinium, quem etiam oderant, repulso, ad Brutum deficiunt: ipsi quoq; Apolloniæ Antonio excluso, exercitus cõsensum sequuntur.

Hinc Antonius, tribus cohortibus è septem, cum quibus ad Buthrotum contendebat; per Brutum interceptis & concisis, coactus est ad Bullidem deflectere, aliquot interim copiis ad ipsum ex itinere affluentibus. Verùm, dum ibidem loca præfidijs obsepta & clausa superare nititur, à Cicerone Bruti legato victus, in præcipitia & loca paludibus intercisâ depulsus, equitatu vndique cinctus, & à Bruto velut indagine captus, se cum exercitu in Bruti fidem & potestatem dat. Eum Brutus ad tempus benignè & liberaliter Apolloniæ habuit, Prætorij etiam ornamentis, sed sine imperio ipsi concessis. Tenebat itaque Brutus Græciam, Illuricum, Macedoniam; octo legionum exercitum, & equitatum. Quùmque ea omnia missis ad Senatum litteris, in S. P. Q. R. potestatem traderet, Senatus consultum factum est, quo Bruto Macedonia prouincia, Illuricum, & Græcia, cum Proconsulari imperio, quoad ipsi ex S. C. succederetur, decernebatur. M. itaque Brutus ab equitatu iam & reliquis copijs instructus, & imperio insuper sibi S. C. decreto confirmatus, vbi intellexisset M. Antonium Reipublicæ hostem declaratum à Cæsare oppugnari, eidem Cæsari vt secum in gratiam redeat, coniunctisq; viribus Antonium vtrique aduersarium opprimere pergat, per literas persuadere conatur. sed certior factus se ab ea spe, quia Cæsar Consulatum inuasisset, esse deiectum; denique eundem cum Antonio & Lepido societate, fœdereq; coniunctum; Cæsaris adhæc percussores lege Pedia condemnatos: abiecta statim reconciliationis cogitatione, omnibus viribus sibi annitendum censet, vt existimationem dignitatemq; suam ab inimicis tueretur. C. interim Antonius per Tribunos & Centuriones aliquot, quos largitione promissisque corruerat, Bruti exercitum ad seditionem concitare aggreditur: sperans se in eo tumultu facile euasurum. sed interceptis nonnullorum litteris, Brutus Antonij conatus priusquam inualescerent oppressit. Verùm, vt exercitum à turbidis consilijs & nouarum rerum studio retraheret, relicto in Macedonia Proprætore Q. Hortensio, ipse in Theffaliam mouet: & vti fortiorum opibus suas copias aleret, in Asiam trajicit; Deiotarum Gallogræciæ Regem, qui Cassio ob senium se excusauerat, in suas partes traducit; auxilia vndique comparat; pecunias cogit. C. Antonium interea M. Antonius per vim liberare conatus fuerat. hinc C. Clodius iussu Q. Hortensij, M. Bruti mandatum in hoc sequuti, C. Antonium interfici imperauit. M. Brutus eo occiso, D. Bruti gentilis, simul & M. Ciceronis sui necessarij cædem vltus est; vtrumque enim M. Antonij crudelitate percussum esse intellexerat. Vicissim M. Antonius in campis Philippicis victor, quum Q. Hortensium cepisset, vt dolorem suum puniret, eundem ad fratris sui tumulum iugulari iussit. M. Brutus certior factus

de

M. BRVTVS
IMPERATOR.

- A de maximo belli apparatu M. Antonij & Cæsaris, eosque terra marique in Macedoniam incubituros, in Prouinciam suam, vt ad omnia subita belli occurrere & eorum impetus reprimere posset, properat. quum in Thraciam appulisset, XII. cohortes P. Dolabellæ, quæ in Chersonneso vagabantur, ad se traducit: Regnumque Sadalis, cuius ipse moriens populum Romanum hæredem testamento instituerat, occupat. Hinc in Bessos montis Æmi accolas mouet, quos postquam opera Rasculididis Reguli adiutus imperata facere coëgisset, Imperator ab exercitu salutatus est. Ibi & Polemocratiam viduam, cuius maritus in ea regione Regulus ab hostibus cæsus fuerat, ad se confugientem simul cum
- B Almo filio, cui vt deserto vim ab iisdem mater metuebat, in suam populique Ro. fidem & clientelam M. Brutus, vnà cum infinita auri argentique copia suscepit: Cyzicenis puerum quousque eius iniurias per opportunitatem vlscisci posset, educandum commendauit. ex auro autem & argento, quod rude acceperat, pecuniam signari fecit, quæ aduersa parte ipsius imaginem, auersa pileum inter duos pugiones & EIDVS MARTIAS exprimeret: monumentum eius, quod eodem die occiso per ipsos Cæsare Libertatem Reipublicæ asseruissent. Verum Brutus quum Cæsarem & Antonium tardius quàm nunciatum fuerat, moliri intelligeret, in Asiam redijt, vt cum Lycijs adhuc cunctantibus societatem confirmaret: aut ni parerent, armis ad imperata cogeret. Atque hæc quidem à Bruto in ipsius Prouincia armorumque cum Cassio societate gesta sunt. Nunc ordo postulat, vt quæ in Suria contra P. Dolabellam Cassius, quæque pro recuperanda sibi Prouincia, & in edomanda Rhodiorum contumacia feliciter gesserit, prosequamur. Admirandum sanè ab omni sæculorum memoria haud temerè duos reperiri posse, eosque eiusdem facinoris necessitudine coniunctos; quos aut fortuna pronius comitata fuerit: aut rursus veluti fatigata celerius, quàm M. Brutum & C. Cassium deseruerit. Cassius itaque dum in Suriam, vt P. Dolabellæ conatus anteuerteret, properandum sibi statuisset, Smyrnæ C. Trebonium Asiæ Procons. conuenit. à quo & P. Lentulo Proquæstore, pecunia, milite, & armis instructus, in Suriam accelerat; præmissum P. Dolabellæ equitatum opera Lentuli occupat, & in suam sententiam deducit; Ciliciæ Regulum Tarcondimotum & Tarsenses Iuliorum clientes etiam inuitos ad societatem compellit; hinc in Suriam transit, quam Q. Cæcilij Bassi audacia scelereque turbatam reperit. Bassus Eques Romanus è clade Pharsalica elapsus, Tyri primùm negotiatorem, vt securius latitaret, aliquamdiu se esse simulabat: inde vbi dolus successisset (vt erat ingenio irrequieto & ambitioso) præsidia quæ Tyri erant, ad defectio-
- C iij nem

BRVTI NV-
MISMA.

nem pellicere & inducere cœpit. Præerat tunc Suria pro quæstore Sex. **A**
 Iulius Cæsar, quem ob gentilitatis necessitudinem Cæsar Dictator, dum
 contra Pharnacem per Palestinam moueret, illi Prouinciæ cum impe-
 rio & vna legione præfecerat: is in voluptates proiectus, disciplinæ mi-
 litaris seueritatem remiserat. hinc militem, vt fit, in otio dissolutius &
 licentius agentem, Bassus implere promissis, donis corrumpere, factio-
 nibus dissociare; ita vt iam omnia ex licentia ac libidine militum, nihil
 ex instituto & disciplina, aut eius qui præerat imperio gereretur. Eru-
 pit demùm per factiosos seditio in præcipitem amentiam, cui dum Iu-
 lius obsistere nititur, iaculis à principibus seditionis configitur. de-
 fectionis auctores signa ad Bassum furoris ducem transferunt. Vbi **B**
 ad sanio rem mentem singuli rediissent, pœnitere eos & erroris & sce-
 leris cœpit, sanabiles exaggerare facinoris atrocitatem: iaculis obrutum
 Dictatoris gentilem; nomen gentis Iuliae, stirpem Cæsarum esse in eo
 extinctam; Quæstorem, Legatum Cæsaris, suorum scelere, suorum
 telis, contra sacramenti religionem, suis in castris esse oppressum: acer-
 rimum domesticæ labis vltorem Cæsarem, pœnam noxæ meritam sup-
 plicio exacturum. Insanabiles verò, quia ob facinoris atrocitatem de-
 venia & clementia Cæsaris desperabant, ferocius agunt, fide data ac-
 ceptaque coniurant; sacramento etiam Q. Bassum, quem Prætorem
 salutarant, obstringunt, nisi deprecatione istius insanix gratiam à Cæ- **C**
 sare impetrarent, armis salutem suam tuerentur. L. Staium Murcum,
 vt de flagitiosis pœnas sumeret, cum tribus legionibus à Cæsare missum
 acriter repellunt. Murco Q. Marcius Crispus, cum totidem legionibus
 è Bithynia accesserat. Bassus autem conscripta & altera legione, se in
 Apameam (quæ Cæles Suria vrbs est, Marsya flumine diuisa) confert;
 eam Cæsariani cum sex legionibus obsidione cingunt. Superuenit C.
 Cassius, qui Murco & Crispo benignè salutatis, eosdem de calamitoso
 rerum Romanarum statu, de Senatus voluntate docet, sociandas esse
 vires, Rempublicam à seruitute & crudelitate vindicandam ostendit.
 illi persuasi exercitus tradunt, & fortissimo animo vnà cum ipso Rei- **D**
 publicæ causam suscipiunt. Bassus cum duabus legionibus Apameam
 clausam tenebat: quæ vi expugnanda fuisset, nisi milites missis ad Cas-
 sium legatis se eius voluntati permisissent. A. Allienus Dolabellæ le-
 gatus, quattuor, quas ex Ægypto in Suriam deduxerat legiones, C. Cas-
 sio tradit. Ita Cassius Suria Prouincia constituta, & duodecim legio-
 num iam Imperator, de tam prospero rerum suarum successu ad Se-
 natum scribit; se, sua, exercitumque comparatum in S.P.Q.R. potesta-
 tem permittit. P. verò Dolabella, quum intellexisset Suriam à Cassio
 esse occupatam, copias suas confirmaturus, in Asia (quam se armis in-

- A** uasurum, & deiecto C. Trebonio Proconsule occupaturum confidebat) substitit. Sed Pergamo & Smyrna per eundem Trebonium, vnum è Cæsaris percussoribus, exclusus est: ipse noctu reuersus, ex inopinato Smyrnam inuadit, & urbem ex insidijs occupat. Trebonius in cubili suo deprehensus, & in seruilem modum omni cruciatu à Samario crudelitatis Dolabellæ ministro per biduum, vt de pecunia publica profiteretur, laceratus; trucidatus est. Caput pilo præfixum gestari & circumferri iussit, cadaver truncum in mare proijci; caput deinde per vias silice stratas, milites sibi inuicem pro pila mittentes, per ludibrium & iram ita contriuerant, vt nulla adpareret facies. Id vbi ad Senatum perlatum,
- B** Dolabella ab eodem hostis est iudicatus. C. Cassio ad Dolabellam bello prosequendum, imperium S. C. delatum; atque censente Cicerone, Cassio Suria, Asia, Bithynia, Pontus, prouinciæ decretæ: vt ijs & oræ maritimæ classique cum imperio Proconsulari, & optima lege, quoad ipsi ex S. C. succederetur, præesset. Egerat & Cassius per litteras cum Cæsare de reconciliatione, sed de lege Pedia certior factus, deposita reconciliationis cura, animum ad belli apparatus magna contentione terramarique conuertit. P. Dolabella interea præmissis cum vna legione Octauio Marso, Asiam, quam cæde Trebonij occupauerat, diripiebat: pecuniam, classem, arma acerbissimè imperabat. L. Lucilium Luscinum classis suæ præfectum in Suriam cum nauali apparatu præmittit; ipse in Ciliciam profectus, deiecto ab Ægis Cassij præsidio, à Tarsensibus recipitur. Inde in Suriam digressus, & ab Antiochia repulsus, cum collectitio exercitu, quem ex Græcorum militum numero comparatum habebat, & duabus legionibus, Laodicæam Cæsaris partibus studentem profectus, à ciuibus recipitur. Ea Phœnicæ vrbs est, & situ firmissima, & ad commeatum commoditatem peropportuna; ab occasu enim portum habet amplissimum; ipsa Lyco fluuio imposita, Asopo & Capro à lateribus abluitur: qui vt peninsulæ formam faciunt, ita isthmum in continente CCL. passibus latum relinquunt. P. Dolabella partem muri demolitus, castra oppido coniungit. C. Cassius ex Palæstina cum decem legionibus, cohortibus auxiliarijs viginti, equitum verò quatuor millibus mouet: Dolabellam à continente arctissima obsidione cingit; isthmum, quem diximus, ne quâ hostibus eruptio pateret, aggere & vallo claudit. Dolabella nauali prælio, variante fortuna, classe Ægyptia ac duce Serapione vsus, nunc victus, nunc victor; tandem à Statio Murco classis Cassianæ præfecto fractus, fugatusque, & in Laodicæam compulsus est. Murcus dum classe distributa, per Cassium Parmensem, Sestilium Rufum, & P. Turulium legatos, commeatum omnem & annonæ commercia intercludit, obsidioque & terra & mari con-

continuatur, Dolabella ad vltimum inopię famemque deductus (libra **A**
 enim panis quinquaginta sestertijs venibat) frustra eruptionem aliquo
 ties tentauit, quod subinde à Casio in urbem repelleretur: quumq; ab
 ipsius oppidi expugnatione, ob Octauij Marfi (qui Dolabellę legatus
 erat) vigilantiam, depelleretur; neque noctu colloquium cum Centu-
 rionibus, quo eos ad proditionem sollicitabat, Casio procederet: inter-
 diu dum Marfus, nocturnis vigilijs defatigatus, quieti se daret, Casij mi-
 les à Quintio Quęstore muneribus victo, per portas minores admis-
 sus, oppidum inuasit. Dolabella vbi hostem receptum, urbem captam
 intellexit, ne viuis in potestatem inimicorum perueniret, satelliti se fe-
 riendum prębuit; Marfus verò ipse sibi manus intulit. Cadauera Cas- **B**
 sius sepeliri permisit: milites autem Dolabellę statim sacramento suo
 adegit. Ceterum, in Laodicęnos, eosq; potissimum, quorum consilio
 Dolabella receptus fuerat, animaduertit; ciuitatem publica priuataque
 pecunia multatam, militumq; direptioni cōcessam, grauissimę afflixit.
 Expeditionem inde Casius in Ægyptum cogitat, vt Reginam Cleopa-
 tram, quę classe Dolabellam iuuerat, vlcisceretur; regnumque ipsius
 vacuum, quod Allienus pręsidium inde paullò antè deduxerat, occu-
 paret. Verum, ab ea opportunitate M. Bruti litteris auocatur: quibus vt
 in auxilium ipsi contra Cæsarem & Antonium properaret, vrgebat.
 Tullium Cimbrum, qui ex Bithynia copias ad Casium deducebat, **C**
 Tarsenses excluderant, contumelijsq; irritato insultauerant: quam in-
 iuriam vt Casius puniret, tributum centies & ter sestertiũ ijs impe-
 rat. Milites ad eam pecuniam cogendam missi, omnia crudelissimę ex-
 sequebantur; ciuibusq; ob iniquam collationem ad inopiam redactis,
 libera etiam corpora, nulli ordini, nulli sexui, aut ætati parcentes, ad ser-
 uitutem vendebant: donec Casius superueniens, miserorum ciuium
 patientia emollitus, eosdem liberos esse iuberet. Inde cum omnibus co-
 pijs in Ioniam profectus, cum M. Bruto Smyrnę de summa rerum col-
 loquium habet. Ibi Brutus, quia Decidium Saxam & Norbanum Flac-
 cum partium Legatos Ionium mare traiecisse nunciatum erat, coniun- **D**
 ctis copijs in Macedoniam properandum contendebat: Casius tamen
 priusquam in Europam traicerent, Lyciorum & Rhodiorum contu-
 maciam, nequid hostile aut infestum à tergo relinquerent, contunden-
 dam euicit. Lycios sibi Brutus, Casius Rhodios sumit. Rhodij ob rei
 naualis peritiam, cōfidentius apud Myndum cum Casianorum classe
 concurrentes, vincuntur: atque iterum altero nauali prælio apud Rho-
 dum à Statio Murco superantur. Hinc Casius Rhodum terra per P. Len-
 tulum, mari per Statium Murcum octoginta nauibus obsessam, ad de-
 ditionem se compulsurum cōfidebat: sed quorundam opera, siue pro-
 ditione

LAODICAEA
 CAPTA.

- A** ditione, qui hoc pacto eius clementiam ciuibus demereri studebant, in urbem receptus, statim medio in foro pro tribunali sedens in quinquaginta nominatim citatos animaduerti iussit. Vigintiquinque alijs, qui ad vocem præconis non apparebant, aqua & igne interdixit: atque ita in Rhodios alumnos quondam suos inclementer crudeliterque consuluit: Archelaum, quo ibi in litteris Græcis perdiscendis præceptore usus fuerat, à ciuibus suis missum, ac pro ijsdem deprecantem, superbius quàm modestiam Romanam decebat, reiecit. Ita tamen ut eorum quos supra memorauimus supplicio contentus, militem à direptione & vexatione ciuium abstinere iuberet. Ceterùm Rhodios, tamquam fœderis, quod M. Marcello, Ser. Sulpicio co s s. renouatum erat, quo Rhodij iurauerant, eosdem hostes se habituros, quos S. P. Q. R. iudicasset, violatores condemnat, utpote qui Dolabellam hostem à Senatu iudicatum nauibus, socijsque naualibus iuuissent. Mox per præconem quidquid auri, argenti, rudis, facti, signatiue, publicè aut priuatim in vrbe cuiquam, aut in fanis esset, ut id ad diem constitutum representaretur, imperat: ijs qui quidquam eius celarent, aut dolo malo interuerterent, capitale fore edicit; ingenuis rerum celatarum indicibus decimas, seruis libertatem proponit. Plena erat licitorum, differtaque præfectis atque exactoribus Rhodus, suo etiam priuato compendio in acerbissima coactione seruientibus; qui ut honesta præscriptione facinus turpissimum tegerent, calumniabantur, quam in rerum imperatarum professione fraudem edicto ciues fecerant, eam se supplicio cui obnoxij erant condonato, direptis tantùm rebus multare. Despoliatis tanta acerbitate Rhodijs, ceteras ipsis fortunas Cassius iubet esse liberas, amicitiamque P. R. comiter seruare. Ariobarzanem Cappadociæ Regem, quia nullam cum ipso societatem coire voluerat, equitatu præmissis oppressum occidit. Asiæ decem annorum tributum extra ordinem, idque ex censu conferendum, usque ad sestertium octogies millies, & sine dilatione representandum imperat: censitis, quibus collatio ad manum non esset, ut ab argentarijs, quibus fiducia, fundo, vel pignore cauerent, pecuniam centesimis fœnerarentur: ea lege, ut si quando, idque intra triennium, sortem redderent, quidquid fœnoris nomine persolutum esset, à capite deduceretur, usura fœneratorib. ex P. R. vectigalibus persolueretur. Relictoque ibi ad præsidium L. Varo, Cassius aduersus classem, quam fama erat ex Ægypto à Cleopatra Cæsari & Antonio commeatu & bellico apparatu instructis. venire, Statium Murcū cū sexaginta nauibus, & legione vna ad Tænarū Peloponnesi promontorium opperiri; & si eam intercipere non posset, saltem eius nauigationem impedire iussit. Brutus interea in Lyciam Rhodiorū prouinciā

RHODVS
CAPTA.SYRACVS
CAPTA.

D

(eam

(eam namque Antiocho debellato, P. R. Rhodijs dederat) profectus, **A**
 eandem per turbulentissimas Naucratis Praefecti conciones concitata
 multitudine armatam, aditusque ipsos à milite varijs munitionibus
 impeditos, montes rupesque contra irruptionem praesidijs firmatos
 reperit. Sed circumducto, perque semitas occultato equitatu, Lycios
 ad corporum curam dispersos, à fronte & à tergo opprimit: sexcenti
 trucidantur; ceteri ea prima belli offensione consternati, dilabuntur.
 Brutus captiuos absque redemptione dimisit. Cupiebat enim popu-
 lare beneficio potius, quam metu obstructos, ab armis ad fidem & so-
 cietatem reuocare. Mista deinceps praelia, & tumultuosa magis, quam
 magna, sed Romanis secunda fuere. Dumque infesto inde agmine **B**
 hostium semper cedentium vestigijs acriter insistit, eos tandem ad
 Xanthum Lyciae urbem assequutus, congregi ausos concidisset, ni
 Xanthij tutum fugientibus receptum in urbem aperuissent. Ciuitas
 ea longè opulentissima, ad Xanthum fluuium, vnde & nomen habet,
 sita erat, passuum ferè decem millibus à mari Lycio: ea libertatis vsque
 ad perniciem & olim, & tum quoque studiosa fuit. Cingebatur vn-
 dique fossa quinquaginta pedes alta, centum lata; quae impetum Bruti
 aliquandiu retardabat: donec aggere iniecto, magna vtrinque con-
 tentione multoque sanguine eam superasset. Inde urbem vineis, vt
 ariete muros vndique quateret, aggressus est. Abundabat multitudine **C**
 militum Brutus; ad sexaginta enim millia in armis habuisse cre-
 ditur. Oppidani itaque ad omnia tuenda obeundaque varijs artibus
 distinebantur; sed irritus ipsorum labor fuit; quod muri crebris arie-
 tum ictibus pulsati, pluribusque partibus conquassati, frequentibus
 urbem ruinis nudauerant. hinc spes, hinc desperatio animos irritabant.
 Bruto nimirum cepisse se urbem per ruinas apertam si paullulum ad-
 niteretur credente; Xanthijs verò pro nudata mœnibus patria, corpora
 opponentibus; nemine vsquam pedem referente, ne relicto à se loco
 hostis potiretur; donec tam anceps certamen nox superueniens di-
 remisset. Oppidani noctu cum facibus erumpentes, incendio ma- **D**
 chinas corrumpere conantur: eos vti prohiberet Brutus, incautius
 occurrens, vndique ab affluente multitudine oppressus perierat; nisi
 milites per mediam flammam irrupentes periclitantem protexis-
 sent. Proximo deinde die Brutus totis viribus urbem aggressus, im-
 petuque per muri partem ruinis stratam facto, oppidum magna
 vi & summo cum discrimine tandem sub noctem capit. Xanthij,
 ne praeda militum fierent, plura in se ipsos victi, facinora ediderunt,
 quam victores etiam crudelissimi facturi fuerant: repente enim om-
 nes statim à capta vrbe in priuatas propriasque aedes dilapsi, coniuges,
 liberos,

XANTHVS
CAPTA.

- A** liberos, necessarios omnes, qui vtrò etiam se iugulandos præbebant, interficiunt: eiulatus & gemitus morientium tota vrbe exaudiebantur. Quos Brutus vel impetu, vel ferocia militum ad prædam discurrentium exciri suspicatus, per præcones suis denunciari iubet, vt ab omni vi & direptione abstinerent. Mox vbi Xanthios, veluti in rabiem actos, immodico libertatis tuendæ studio tam malè sibi suisq; consulere cognouit (vt erat vir clementia & misericordia singulari) illacrumauit: oblatæque per præconem libertate & omnium incolumitate, milites insuper incendium, quod Xanthij proprijs tectis passim tota vrbe excitauerant, restinguere iussit. Sed ne sic quidem furentes ad sanitatem reuocare potuit: immo efferaciores facti, omnibus suis magna crudelitate interfectis, & in rogam compositis, flammam subijciunt: sibiq; ipsi manum inferentes, moribundi se vti vnà cremarentur, super suorum cadauera prosternunt: nec nisi si quæ vincula, aut alia necessitas, mori prohibuit, quisquam viuus in potestatem venit. Auctores habeo, qui centum & quinquaginta tantùm ex tota vrbe captos scribant: eosq; benificentiâ Bruti, & militum summo labore (militibus enim præmia, si quem Xanthiorum conseruassent, proposuisse dicitur) priusquam voluntario se facinore conficerent, præoccupatos. Fatale huic vrbi fuisse obseruatum est, quòd tertia iam conuersione intra quingentesimum annum busta ciuium suorum pro libertate proprijs manibus morientium cõtegeret.
- C** Congruunt sanè calamitatum istarum in hac vrbe conuersiones, cum decretorijs numeris, quos sapientiæ magistri magnis Repuspublicis fatales esse decreuerunt. Cyro namque Rege, duceq; eiusdem Harpalo, simili clade Xanthios fuisse confectos, qualem post annos CCXLIII. ab Alexandri Magni ducibus experti, quaq; iam post annum quingentesimum à Bruto afflicti sunt, ab antiquitate obseruatum est. Brutus eos qui conseruati erant, animo ægros, libertate donatos consolatur: & quia Xanthij antequam victoris clementiam vniuersi experiri possent, durius & atrocius in se ipsos consulissent; singulos iam suo beneficio seruatos, vt bono sint animo erigit, consolatosq; in spem meliorem inducit, & comiter à se dimittit: quò Patarensibus, Myrijs, ceterisque eadem ferocia contactis, clementiæ & salutis exspectationem ex victoris lenitate cõfirmaret. Lycios autem partim per vim edomitos, partim veniam clementiamq; ostentando, in fidem socialem receptos, Brutus auro argentoque signato multat, totiq; Lyciæ festertium ter millies imperat. Ibi dum prouinciam obit, eamq; legibus datis constituit; offertur ei Theodotus Chius, is qui ante quadriennium de Pompeij Magni capite sententiam dixerat, occidendum eum esse, non recipiendum à Rege Ptolemæo; subijciens hanc scilicet causam, quòd

mortui non morderent. In eum Brutus, omni prius cruciatus genere **A**
 enecatam, vt manibus Pompeij parétaret, crucis supplicio animaduerti
 iussit. Inde Lyciorum classe, quam ipsis imperauerat, ad Hellepontum
 præmissa, Sardeis ad Casium proficiscitur, vt coniuñctis copijs in Eu-
 ropam trajcerét. Staius Murcus interea, quia tempestatibus afflictam
 disiectamque Cleopatrá classẽ, quæ aduersarijs mittebatur, explora-
 tum habebat; à Tænaro soluens Brundusium versus nauigat; & quò M.
 Antonium legiones transportare paratum prohiberet, Insulam quæ
 contra Brundusinum portum est, occupat; quòd præstare arbitrabatur
 vnũ locum, è quo necessarius Antonianis erat egressus, obsidere, quàm
 omnia littora ac portus custodia clausos tenere. Erat eo tempore An- **B**
 tonius Brundusij, qui virtuti militum confusus, naues aliquot cratibus
 pluteisque constratas delecto milite armat, & in Murcum immittit; sig-
 noque dato congregitur; ea ibi veteranorum vis erat, vt primo statim
 impetu vnã ex Murci quadriremibus cum remigibus defensoribusque;
 caperent, reliquas verò turpiter refugere cogerét. Ad hoc detrimentum
 accessit, quòd equitibus per oram maritimã ab Antonio dispositis,
 Murciani ab aquatione prohiberentur: qua necessitate & ignominia
 Murcus permotus, à Brundusio discessit; ommissaque; Antonianorum ob-
 sidione circa Corcyram substitit. Interea Cæsar contra Sex. Pompeium, **C**
 præmissis cum classe Saluio Saluidieno, profectus, per litteras ab Anto-
 nio Brundusium euocatur: hinc omisso in aliud tempus Pompeio, ad
 Antonium cursum dirigit. Vbi Brundusium venit, exercitu & suo & An-
 tonij nauibus imposito soluunt; ventumque; nacti idoneum, Corcyram
 Africi beneficio vsi, superant. Murcus, vt eorum nauigationem prohi-
 beret, ibidem in statione erat: sed quia impeditis nauibus suis, disper-
 sisque remigibus, satis maturè concurrere non poterat, Cæsar & An-
 tonius custodias eius sine offensione præteruecti, Dyrrachium appel-
 lunt; militemque; in continentem expositum, à nausea recreant. Hic Cæ-
 sar graui valetudine affectus, decumbit. Antonius autem exercitum in
 Macedoniam rapit: quò & Cæsar aliquot post diebus, vtcunque sibi ad **D**
 huc displiceret, subsequutus est, quò maturius cum Decidio Saxa & C.
 Norbano se coniungere possent. Brutus & Casius in Lydia apud
 Sardeis mutua faustaque exercituum aggratulatione excepti, Imperato-
 res salutantur: offensionibusque, quas ex anxio nimis & sedulo ami-
 corum studio, vel mutua æmulatione conceperant, sincerè depositis, de
 summa rerum consultant, ac postridie copias ex Asia in Europam trans-
 portare constituunt. Concubia nocte Bruto (vt erat minimi somni, &
 animo, ob ingens quod moliebatur bellum, angoribus & curis impe-
 dito) omnibus altissimo somno ac silentio sopitis, atque ipso tenui ad-
 modum

A modum lumine vtente, spectrum quoddam monstrosa imagine terribile intrare videbatur; Brutoque quisnam hominum aut Deorum esset, aut quid sibi vellet, percunctari auso; imago respondit; Tuus, ô Brute, malus sum Genius, apud Philippos iterum me videbis. tum ille imperterritus, videbo, inquit. Quæ quum postridie Cassio, qui Epicureus erat, referret, dicebat ille ludibrium esse, ex vi imaginatrice conceptum ab eo cuius sensus nimio curarum æstu vexati, mentem vsque adeo exagittassent, vt talia spectra sibi offerri hallucinaretur. Disserebatur super ea re, quando litteræ ijs à Murco redduntur, Cæsarem & Antonium mare cum legionibus traiecisse, rectaque in Macedoniam contendere: per-

B opportunè sibi accessisse Cn. Domitium Ahenobarbum: nauibus itaque longis centum quinquaginta, & trium legionum exercitu, ne qua hostium auxilia aut commeatus ab Italia subueherentur sese prohibitu-
 turos: & quia res nullam ultra cunctationem reciperet, monet vt ipsi Dijs bene iuuantibus, properarent. His litteris lectis, classem Abydum conuenire iubent: eodemque omnes peditum equitumque copias contrahunt: edicunt ad hæc, vt milites in naues ordine ac sine tumultu conscenderent; gubernatores Seston aduersam cursu peterent. Primo itaque diluculo soluentes, vento secundo vehementique vsi, prospera navigatione cum classe vniuersa Seston appellunt; copiisque omnibus ad

C Cherfonnesum expositis, primò Lysimachiam, hinc ad Melanis sinum perueniunt: eo loci placuit recenseri copias. Cassius nouem, Brutus octo comparauerat legiones: duæ supererant valde attenuatæ, quas supplementi nomine inter alias conscripserat. ita vt legionariorum octoginta millia censerentur. Equitum ex socijs & mercenarijs sex millia Brutus habebat, totidem Cassius: ad hæc quinque millia ab amicis sociisque Regibus acceperant, auxiliarium præterea, quos coegerant, peditum numerum infinitum. Lustrato exercitu, singulis nummos mille quingentos donatiui nomine repræsentarunt. Placuit deinceps non ultra morando tempus circa Cherfonnesum terere, sed extemplò in Macedoniam

D mouere, vt castra cum hostium castris conferrent. Infederant cum octo legionibus, Decidius Saxa præruptas Turpilorum, C. Norbanus angustas Sapæorū fauces; secundum quas Philippici campi ad mare Ægeum clauduntur: rati ita fore, vt Bruto Cassioque itinera aditusque omnes in Macedoniam præcluderent. Reguli earum ditionum duo fratres erant; hic Rhascupolis qui Bruti, alter Rascus qui Cæsaris partes sequebatur. Rhascupolis cōsultus de itinere, duo itinera ad Cæsarianos patere ostendit: vnum, quo obrepi quidem ad præsidia hostium ex insidijs posset, sed longis ambagibus deuium; adhæc via siluestri & angusta, & propter locorum iniquitatem omni generi vexationis obnoxia: alterum exped-

D iij

ditum

BELLVM PHILIPPENSE

ditum, certum, & publicum esse, & quod rectà secundum maritimas **A**
 vrbes per Aemum, Maroniam, & Abderam, ad Serrium vsque promon-
 torium, & ad saltus Sapæorum duceret: sed vbi eò peruentum esset,
 cum offensione enitendum: plæraque enim ibi inuia loca, angustis
 etiam faucibus, præsidio insuper infests; adhæc iniquis locis frequen-
 ter subeundum exercitui fore, vnde nullus esset nisi cum summa diffi-
 cultate receptus. Concilio habito, ea placuit via, quæ rectà ad Sapæos
 tenderet; ratis hostem eas insedisse fauces, non tam eos arcendi, quàm
 expediendi commeatus, & ex campis Philippicis pabulandi caussa: qui
 vbi copijs omnibus se à frôte & à tergo vrgeri, à lateribus classe infestari
 circumspexerint, metu ne reditu intercluderentur, dilapsuros, transi- **B**
 tumq; ipsis patefacturos. Vbi ea sententia placuisset, versus Sapæos ex-
 ercitus ducunt. Tullius Cimber classe Neapolim (ea vrbs littoralis est
 Thaso opposita) præteruectus, legionem & aliquot sagittarios exponit,
 ibique castra metatur. C. Norbanus, quum hostes adesse conspiceret,
 ex Sapæorum faucibus digressus, Decidium è Turpilis euocat, cōtractis
 in vnum copijs hostium iter interclusurus. Tum Cassiani patefactas
 Decidij discessu Turpilorum fauces subeunt. Norbanus & Decidius
 Sapæorum saltus, ne quis transitus pateret, præsidiis ocludunt. Sollici-
 tis eo nuncio Cassianis, quia neq; manere in loco infesto & inopi, neq;
 regredi sine detrimento, tenentibus iam superiora hostibus, poterant: **C**
 ibi Rhascupolis iterum consulit, circuitum esse sub montium, quos in-
 sedissent, radicibus, tridui itinere; sed aridum, siluestre, angustum, con-
 fragosum, & densitate siluarum vsque ad eò opacum, vt furto etiam fal-
 lere hostem transeuntes possent; quartis inde castris ad Harpeffum flu-
 uium peruenturos: illinc vsque ad campos Philippicos, qui hostibus à
 tergo sint, iter vnus diei superesse; posse eosdem à commeatu & pabu-
 latione prohibitos, sine prælio & sedendo, ex tuto & opportuno ad om-
 nia loco, ad inopiam & deditioem compelli. Consilium tam fidum
 sequutis, sed multo cum labore & locorū asperitate vexatis, læto euen-
 tu successerat; nisi Rascus Decidio & Norbano hostes per latebras sil- **D**
 uarum deuio itinere cōtendere ad Philippos indicasset: interclusis ipsis
 à tergo, quid à fronte patiendum esset, ostendit: quare dum satis adhuc
 tutum, monet vt deflexo ad læuam itinere secundum Strymonis ripas
 ad Amphipolim se subducerent. Nec illi segnes ad consilium concla-
 matis vasis profecti sunt, tam opportuno tempore, vt ex itinere pulue-
 rem primosq; Cassiani exercitus antecursores cernerent, & primis de-
 inde castris Amphipolim peruenirent, idque sine offensione vlla. Parte
 alia, quo tempore Cassiani in campos Philippicos digressi sunt, eodem
 & Tullius Cimber se cum ijs coniunxit. Nunciatur interea Antonium
 cum

- A** cum suis & Cæsaris copijs, quàm maximis poterat itineribus (trecenta enim millia passuum intra tricesimum diem superauerat) ad Amphipolim contendere: Cæsarem etsi valetudine adhuc affecta, subsequi tamen, & cum equitibus aliquot impedimentisque præmissis agmen cogere, ut se quàm celerrimè cum Antonio coniungat; Decidium & Norbanum munire Amphipolim, frumentoque & com meatu vndique coacto instruere, ut Antonium ab omnibus rebus paratissimi exciperent. Placuit itaque omisso Norbano contractis vndique copijs ad Philippos statua habere, castraque munire: inuitabat adhuc & loci opportunitas, per quam ipsi omnium rerum copia abundare, hostem ad summam
- B** inopiam cogere possent. Philippis nomen fecit Macedoniae Rex Philippus Amynthæ filius, quum antea Dathos, & prius etiam à fontium copia Crenidæ fuissent appellati. Sita est vrbs in prærupto tumulo, ad ceteriorem Zygastis fluminis ripam; à Septentrione clauditur Pangæorum saltu, per quem Rhascupolis Cassianos traduxit; ab Austro Neapolim vsque, & sinum Strymonicum, per octo millia passuum paludibus præcingitur; Orientem Sapæorum & Turpilorum fauces, quas diximus, præcludunt; ab Occidente campi, qui ab vrbe nomen habent, Philippici, perpetua versus Amphipolim decliuitate ad quadraginta passuum millia patent. Attollitur ea planicies tribus potissimum collibus;
- C** quorum vnus, qui à Philippis mille quingentis passibus distat, aurifodinis celebris, Asylum vocatur: ab eo mille passus, reliqui duo; & illi totidem inter se passibus discreti, versus Neapolim distant; è quibus Septentrionalem Brutus, Australem Cassius occupat. Vterque collem suum postquam castrametati sunt, fossa valloque à fronte præmuniit; latus vnum paludes stagnaque ad Strymonem vsque fluuium tutabantur, alterum infesti & prærupti saltus muniebant, rupibusque; ita in arduum abscisis, ut etiam expeditis situ suo, nedum lacepsitis, aditu essent insuperabiles. Per spacium, quod inter duos colles ad mille passus patebat, murum in altitudinem pedum sedecim, fossamque perducit: eo opere
- D** perfecto, præsidia disponunt, castella communiunt, quò facilius si se inuitis hostes transire conarentur, prohiberi possent. A tergo ipsis omnia secunda & opportuna erant: Ægæum mare, & classis, quæ com meatum supportaret, expedita: neque enim vllus ventus flare poterat, quin aliqua ex parte secundum cursum haberet. Thasus insula, quæ duodecim millibus passuum distabat, pro horreo erat. Neapolis, quæ octo tantum millibus aberat, triremibus portum & stationem tutissimam præbebat. Interea Antonius superata Amphipoli, eaque L. Pinario cum præsidio, ut illinc com meatus exercitui subueherentur, commissa, in Brutum & Cassium omnes belli vires conuertit: magna fiducia, audaciaque; maiore
castra

castra hostium castris opponit : ibi quosdam frumentatores ex insidijs **A**
 adortus, fortiter & multa cum clade à Cassianis profligatur. Quo nun-
 cio Cæsar consternatus (substiterat enim adhuc Amphipoli, vt valetu-
 dinem confirmaret) ad castra sua properat: veritus ne Antonius vel se
 absente opprimeretur, aut aliquam pacis conditionem vel societatem
 coactus, se neglecto subiret. Verùm, quia angustijs rei frumentariæ ad-
 ducti, neque manere in loco inopi, neque regredi sine periculo & detri-
 mento possent; quòd cedentibus hostis instaret: consumtisque longè
 lateque frumentis, ingens passim per itinera annonæ caritas, ac certa
 fames futura esset; nihil aliud restabat, quàm vt audacter commissum,
 pertinaciori audacia, (quæ prudens interdum in exitu est) corrigerent. **B**
 Copias igitur continentibus aliquot diebus, vt confirmatiorem exer-
 citum indies redderent, ad castra hostium vsque, iniquis etiam locis
 subijciunt; quòd eos ita ad pugnam elicerent; neque enim inde se illi re-
 cipere sine detrimento, quòd temerè progressi erant, potuissent, si hostis
 è superiori loco incitatus in eos irruisset. Sed ij, quia Antonium ad sum-
 mam inopiam breui deuenturum præsentiebant, nullam pugnandi
 potestatem faciebant. Incredibilem itaque rem Antonius aggreditur;
 consiliumque non segne ab audacia capit: vt hostem prælium de-
 trectantem à comœatu, qui Neapoli subuehebatur, prohiberet: &
 pari conditione secum decertare cogeret. Productis enim, vt assueue- **C**
 rat, in aciem legionibus, ea consuetudine omnem eius quod molieba-
 tur suspicionem auerit: subductisque clanculum aliquot è legionibus,
 per easdem paludem (quam à Cassij castris vsque ad mare pertinere
 diximus) aggere consternit; locaque quæ propter altitudinem ingesta
 deuorarent, pontibus coniungit; tanta vigilantia & industria, vt deci-
 mo die in vltiorem ripam castella aliquot erecta, cohortium suarum
 præsidio confirmaret. Fefellerat hucusque hostes prospero errore An-
 tonius; sed eo deprehenso, Cassius transversam paludem exaggerare
 cœpit: vt transeuntium commercia arceret, simul & cohortes præmis-
 sas ab omni auxilio interseptas opprimeret. Duplicem aciem, ne quid **D**
 quotidianæ consuetudinis desideraretur, Antonius producit, & æquo
 loco pugnandi potestatem facit; sinistrum cornu Cæsar regebat, An-
 tonius dextrum; Cassio Antonius, vt Cæsari Brutus & Messalla oppo-
 nebantur. Antonius vbi cognouit quid Cassius moliretur, audendum
 aliquid, dum eius milites in aggere comportando muniendoque disti-
 nentur, constituit; & vt erat irarum impotens, ita & dolore efferatus,
 quia suorum receptui & citeriori paludis ripa metuebat, aciem suam
 contra Cassium per aduersum collem, veluti castra inuasuram, magno
 cursu incitat. Ad tantam audaciam primùm obstupefactus Bruti miles
 sub-

- A substitit: mox temeritatē miratus, signa à latere inferre, nequidquā ob-
sistētibus Tribunis: enitentesq; iniquis locis Antonianos deturbare ster-
nereq; cœpit. Cæsariani, quia Brutū magna cum ferocia irruere, & Anto-
nianos iniquitate locorum impeditos perturbari videbāt, signa & ipsi in
auerfos inferunt: totamq; aciem ex ancipiti prælio in se cōuertunt. Re-
nouatur ab omnibus clamor; impetus fit veluti ex superiori loco in te-
merè denseq; subeuntes acerrimus. Haud secus ergo quàm torrētis mo-
do funduntur sternunturq; Cæsariani: dumq; alios super alios sese infe-
rentes sustinere nequeunt, impetu impulsuq; subsequentiū ordines per-
turbātur. Fugientes in castra Brutus & Messalla equitatu persequuntur,
- B turbæque fugientiū permisti intravallū penetrāt: oppressisq; ijs qui præ-
sidio relictī erant, tam Cæsaris quàm Antonij castra capiuntur. Ex Cæ-
sarianis decem ferè millia, tribuni militum sedecim, centuriones notis-
simæ virtutis viginti, equites mille ceciderūt. Ipse Cæsar etiam si valetu-
dine tenuissima utebatur, à M. Artorio medico (qui Cæsaris castra ab ho-
stibus proximo die capienda secundū quietem viderat) præmonitus, in
aciem se receperat, quæ res ipsi salutis fuit: hostes namque lecticam eius
vacuam iaculis pilisq; confixerant: asseuerātes Bruto, cui etiam gladios
cruentatos ostentabāt, ipsum quoque Cæsarem à se confectū esse. An-
tonius verò postquam quod petebat (nimirum vt acies concurrerent) se
vidit assequutū, spatium tamen circumagendi signa, aciemq; vertendi
non haberet; felici audacia, proruto vallo, fossaq; impleta, in Cassianos
cōtra aduersum tumulū irrūpit; nec eius impetū remorabatur, quòd in
collem armatis vndiq; infestū suos ad omnes hostiū ictus non sine per-
nicie subijceret. Urget igitur instatq; vbique Antonius; magnaq; ferocia
& militū ardore obujs quibusq; prostratis, ad aciem Cassij perrumpit.
Hic cunctis admiratione pauētibus, dum alij trepidè cedūt, alij segniter
signa sequūtur, tota turbatur acies, deinde prorsus fuga, & vincente pu-
dorem metu terga dabāt. Fugatos Antonius persequitur: ad castra pauci,
præcipua pars ad Bruti stationes cōtendebāt. Castra Cassij eodem im-
petu capit Antonius; ibi minimum certaminis fuit, paucis qui præsidio
relictī erāt, subita Antonianorū irruptione oppressis & contrucidatis. In-
terea Cassianis, qui in palude operabātur, spatium se armādi datum; in-
festisq; signis Antonianos inuadunt. Verùm vbi castra capta, hostemq;
victorē magna in se ferocia irruere cernunt, pedem referre & fluctuare
acies cœpit; ita Cassiani dum concitatā in se Antonianorū vim tolerare
non possent, partim in medio cæsi, partim fuga dilapsi, & in paludē pro-
fligati sunt. Cecidère Cassianorū octo millia, equitū sociorūque duo
millia. Ancipiti itaq; Marte eo die pugnatū est. Antonius Cassij sinistrū
cornu vicit, eiusq; castris potitus est: diuersa ex parte Brutus Cæsaris acie
fregit, & hostem castris exiit. Cassius quia rem inclinatam, & se castris

exutum videbat, cursu in proximū tumulum se subducit. Verūm, quia A
 ex eo neque in longinquum despiciere, neque de fortuna Bruti cetero-
 rūmque aliquid certius distinguere poterat, (tum quòd pulvis densissi-
 mus toto campo ob mistam concurrentium & discurrentium turbam
 excitus, prospectum adimebat; tum quòd ipse Cassius hebetiore visu
 fuisse traditur) Titinnium euocatum speculatum misit: quem quum
 Bruti equites, vti victores, mutuis amplexibus exciperent, similibusque
 officijs reditum ipsius remorarentur; Cassius & ipsum ab hostibus in-
 terceptum suspicatus, equitēsq; Bruti, qui gratulabundi cum Titinnio
 ad se contenderent, hostes qui irruerent esse opinatus, lacerna caput cir-
 cumdat, interritusq; cervicem extentam Pindaro liberto (quem ad hu- B
 iusmodi necessitatem à Crassiana clade secum habebat) ferendum præ-
 bet. Vixdum Cassio caput præcisum erat, cum Titinnius superueniens
 Brutum victorem nunciat; qui quum Imperatorem prostratū videret;
 Sequar, inquit, eum, quē mea occidit tarditas: strictoq; gladio incubuit.
 Brutus, vbi Cassij acie profligatā, & castra eius capta intellexisset; relictis
 Antonij Cæsarisq; castris, signa in Antonianos, vt cladem eam vliscere-
 tur, conuertere mouereq; cœpit: verūm quū nuncius etiam accurreret,
 qui Cassium in semetipsum tam perditē consuluisse ostenderet, cōmife-
 ratione rei tam atrocis indoluisse illacrumasseque dicitur, adhæc nobili C
 laudatione eundem vt vltimū Romanorū honorasse. Cadauer verò, ne
 ob præcipitatam ducis sui mortē exercitus de summa rerum desperaret,
 clanculūm in Thasum insulam ad sepulturā transportari, militēsq; fuga
 dispersos colligi iussit; lenitēq; verbis castigatos, sed & muneribus do-
 natos confirmat, & suis coniungit. Antonius interea & Cæsar, quia ma-
 gnā suorū stragem, castrisq; se & necessarijs etiā rebus exutos se cogno-
 scebant, graues adhuc sibi labores restare, maximisque insuper cōmea-
 tuum difficultatib. se implicari videbant; sollicitēq; super ea re consul-
 tantibus, superuenit sub noctem Demetrius Cassij seruus, qui paluda-
 mentum & ensē domino suo interfecto detracta, vt certā ipsis de oc-
 ciso fidem ijs indicijs faceret, adferebat. Erectis eo nuncio placuit, D
 proximo die ex superiore instituto nihil remittere; sed vt ex vtrisque castris co-
 pias educerent, acieq; instructa hostibus pugnandi potestatem facerent.
 quòd si ne tum quidem illi prodirent, confessionem ipsis tanquā victis
 quodammodo expressuros, Brutiq; auctoritatem vel apud suos hoc no-
 mine leuiorem futuram; suorum contrā militum animos à terrore con-
 firmaturos. sin autē manus conferendi potestas fieret, Bruto suam tan-
 tum aciem & militem vtilem, Cassianum duce & armis spoliatū, inuti-
 lem futurū; vtpote metu pauoreq; torpidum, & ad noui ignotiq; ducis
 imperia segnem & contumacem. Contrā Brutus, vt famam & opinio-
 nem retineret, cum castra in colle haberet, aciem ad infimas montis ra-
 diceas

- A** dices instruebat; expectans si fortè iniquis se locis Antoniani subijceret: Sed cùm illi non procurrent, neque signa inferrent, & ipse eos ludificaturus suos cōtinuit. atque ita tum vel æquato timore, vel simili utrobique ducum consilio, æqua utrinq; cōditione discessum. Brutus deinceps summam rerum periculo committendam non putabat, neque incalum vniuersæ dimicationis, quam omnibus artibus hostis expetebat, deueniendum: tam quòd sibi à tergo cōmeatus abundè subueheretur, & loco insuper munito & saluberrimo cōsedisset; quàm quòd Antonio & Cæsari contrà inter arenas Philippicas, stagnaq; gelu horrentia frigoreque squalentia hibernandum esset; posse itaq; se vel sedendo vincere;
- B** bellumq; conficere. Nec erat ipse fortis neque audax ad sanguinem ciuilem: non esse igitur cur alteri prælio suorum salutem committeret, aut fortunam iterū periclitaretur. præsertim cùm non minus summi imperatoris esse iudicaret, consilio q̄ gladio superare. Adhęc mouebatur misericordia ciuiliū, quos si ad prælium res deueniret, interficiendos videbat; quibus saluis atque incolumibus ad clementiam suam receptum, quàm ad hostium libidinem exitium clademque patere malebat. Quod Bruti consilium, quamuis plerisque ut cunctatione lentum, & velut à timore profectum, non probaretur, ille tamè in sententia perstitit; nocturnisq; excursionibus hostem infestās, Zygaſtis etiam fluij auersione partem castrorum inundat, bellumque ducendo tempus trahit. Hostes autem, quibus desperatio inopiam acuebat, consumtis longè latèq; frumentis, & hieme impendente, ob penuriam ingrauescentem subleuari non poterant: adhęc nuncius cladis in Ionio mari acceptæ eosdem perterruit. Staiusenim Murcus & Domitius Ahenobarbus prælio nauali maximo cum Cæsarianarū partium detrimento, Domitium Caluinū classemq; cui deducendę præerat, eodem die expugnasse afflixisseq; nunciabatur, quo Cæsaris Calsijq; acies in campis Philippicis cladem alternis in prælio offensionib. & intulissent & accepissent. Caluinus, qui seuerioribus Cæsaris vrgebatur literis, vbi primū Aquilones (ij namq; per aliquot dies tenuerant) cecidèrunt, Martiam & Quartam legiones, Prætoriamque duorum millium cohortem, adhęc quattuor equitum alas, & euocatos aliquot ad Cæsariani exercitus supplementū, in naues onerarias impofuerat, iisque in subsidium aliquot triremes adiunxerat: Africumq; & tempestate nauigando idoneam nactus, Brundisio soluit. Murcus verò & Ahenobarbus, ut suprademonstratum est, ad Corcyram, ut mari portibusque Cæsarianos prohiberent, in statione erant: qui simulatque è speculis Caluinū cum classe vela in altum facere cōspexissent, cum CL. longis nauibus toto impetu in classem Cæsarianā inuehūtur, laceratāq; & diu vexatā, partim deprimūt, partim incēdunt. XVII. triremes capiūt.

Ibi dum Martiæ legionis veterani nihil ex pristina virtute remittunt, **A**
 pugnatum est ab ijs acriter; vt à viris fortibus in extrema spe salutis de-
 buerat. Murcus tanto eorum impetu præliandi que ardore perculsus,
 arte non vi rem gerit; nauium que quàm virorum certamen fieri ma-
 luit: ignem itaque nauibus iniici, easque crebris rostratarum ictibus
 conquassari, ne sui ex propinquo vires conferrent, iusserat: ita pertina-
 ciam eorum, quos neque conferta manu, neque vlla vi prostrernere po-
 tuisset, incendio consumsit; aut vnà cum nauibus afflictis perforatisque
 depressit. Pauci tabulis aut malis armamentis que nauium subnixi ad
 littora enatarunt. Sed qui animo infirmiores erant, salute propè iam
 desperata Murco se dedidère. Calvinus quincto demùm die redux Brun- **B**
 dusium redijt. Antonius & Cæsar interea in diem ex raptò viuebant; sed
 vix vnde raperent quidquam ipsis reliquum erat; & quò cladis in mari
 acceptæ famam præuenirent, omnibus artibus operam dabant, vt in ca-
 sum vniuersæ dimicationis deueniretur. Aciem itaque producunt, lo-
 co que æquissimo pugnandi potestatem faciunt. & quòd ipsis Bruti con-
 filia haud secus quàm sua nota essent, adesse gerendæ rei fortunam &
 victoriæ occasionem confidebant. Brutum namque ex perfugis didi-
 cerant militari prope seditione vrgeri: milites otium, socij moram, prin-
 cipes ducis ambitionem increpare: palam que vociferari, ideo tempus
 bello ducendo terere, quò diutius imperaret: Prætorios Senatorios que **C**
 viros pro seruis habere; exercitum pugnæ auidum intra vallum velut
 obsidione clausum, continere; carpere quidem agmen hostium, pala-
 tos que excipere, verùm iusta acie collatis que signis nolle congregi. Et
 iam is ardor omnibus ad dimicandum erat, ea victoriæ fiducia, vt quid-
 quid intercederet temporis, id reditum in patriam morari videretur.
 Vbi itaque hostium aciem sub signis stare conspiciunt, Brutum vt cam-
 po patenti cum ijs congregiendi potestatem faceret, nec oblatam vin-
 cendi occasionem omitteret, cuncti non sine conuiijs flagitabant; con-
 currunt Legati, Centuriones, Tribuni militum: ne dubitaret prælium
 committere, omnium esse militum paratissimos animos, nec sustineri **D**
 eorum impetum diutius posse, quòd hostis iam minimè toleranda su-
 perbia insultaret. Brutus, quia à præoccupatis vana fiducia militibus tu-
 ta consilia contemni videbat; veteranos que qui sub Dictatore merue-
 rant, transitionem ad Cæsarem meditari, si res longius differretur, per
 indicium intellexisset: neque suos imperij maiestate à præcipiti fero-
 citate cohibere posset (quòd seueritatem disciplinæ cum nimia comi-
 tate, æquato cum quamplurimis imperio miscuerat, ita vt regi, non
 regere exercitum videretur) tandem victus multitudinis consensu ces-
 sit; signo que pugnæ proposito cum omnibus copijs in campum des-
 cen-

A cendit: hoc tantum precatus, ne qui casus consilium suum laudabile efficeret. Dumque hortando consulendoque tempus extrahitur, diei haud multum supererat; sollicitisque & pendentibus animis, vtrinque augurium magno cum silentio captabatur. Duæ enim aquilæ infestis rostris vnguibusque pertinaciter inter se pugnabant; donec illa quæ à Bruti parte aduolauerat victa cederet, & fuga dilaberetur. Hinc Cæsariani auspicio tam secundo confirmati, magna alacritate procurrunt: prælium, vt quod maximum vnquam, pari spe & fiducia sui æquis vtrinque viribus committitur; Cæsarianis ferociam augebat, quòd ferro famem expugnaturi essent; quòdque, vti credebant, iam ad finem laborum ac periculorum peruenissent. Brutianos verecundia accendebat; & subiectus oculis Brutus, ingens hortamentum, ad omnia pro Republica audenda. At herculè illo die ita anceps certamen stetit, vt aliquandiu in neutram partem acies incliuauerit, donec in Cassianos turbatis ordinibus fluctuanteque acie dissipatos, Antoniani renouato clamore concitati signa inferrent, trepidantesque funderent fugarentque. Ab ijs itaque terror & fuga cœpit; quum apud Brutianos constans adhuc & pertinax prælium esset; disparibus tamen animis: Antoniani enim spe, ira, ardore, atque auiditate victoriæ concitantur, & in hostem rapiuntur: Brutiani necessitate & pudore, inuiti magis resistunt, quàm manus conserunt; postremò & ipsi quum omnia circum se strage ac fuga Cassianorum repleta conspicerent, metu attoniti segnius repugnant. Ibi Antonius prope væcors cum equitatu suo irruens, maximo impetu ordines perrumpit. Instant Decidius & Norbanus, percussos sternunt: ita dum pauro cedit pudor, funduntur Brutiani. Cæsaris verò equitatus, simulatque territos hostes vidit, instans, nullum perturbatis vel respirandi respiciendique spacium dedit. Aderat in Bruti partibus Catonis filius, is vociferare, quo fugerent? quàmue in fuga spem haberent? quò multitudo omnis consternata præceps ferebatur, omnia ibi à Cæsaris milite obsepta ostendere. Deinde vbi nulla vi percussos fugientesque cohiberi posse videt, equum in confertissimam hostium aciem concitat: seseque inferens & patrem Catonem nomine inclamans, infestis vndique telis obrutus est. Itidem Brutus Tribunus nomine increpans, rogitansque: sicine pugnatos milites spopondissent? Vbi nunc illi clamores sunt arma poscentium? Vbi minæ vel iniussu imperatoris prælium inuituros? En nunc ipsum imperatorem clara voce ipsos ad pugnam cære, armatumque ante prima signa incedere: ecquis sequeretur eorum, qui modò ducturos sese in hostem vociferabantur? itane in castris feroces, in acie pauidi essent? Vera audiebantur; sed inconsultus pauro obstabat pudori; & præ strepitu ac tu-

multu, nec consilium nec imperiū accipi poterat; alij fugientes pugnantium adhuc globo illati hærebāt; alios in pugnam redeuntes auertebat fugientium agmen. Deinde postquam in omnes partes nequidquam impetum fieri vident, (à lateribus enim lacubus, à fronte hostium acie claudebātur) vniuersa simul multitudo effuso cursu consternata ad castra ferebatur. Sed quòd ea Cæsariani iam occupassent, ab iisdem facillè deturbantur: & iam nec lacus, nec flumina obstant pauciori; armaq; & viri alij super alios præcipitantur. Deinde vbi vna omnium vox, victoribus arma ponere iubentibus, perterritisque vitæ beneficium offerentibus, per totam ferebatur aciem, omnesque rem perditam viderent, abiectis armis in fidem Cæsaris Antoniique venère. L. Lucilius Luscinus, postquam Rasci equites insistere, & vndique ad capiendum Brutū prouolare, nec ipsi spem effugiendi superesse videt, vt eos à Bruto auerteret, persequentibus se offert, Brutumque se mentitus, quòd magis falleret, petit, vt ad Antonium, non ad Cæsarem, quem vt patris sui percussorem fore implacabilem simulabat, deduceretur. Brutus interea superato Gangetis fluuioli alueo, in tumultum quendam satis munitū cum aliquot fugæ comitibus subsistit, fortunam pugne expectans; sed postquam castra capta, milites hostium fidem sequutos cognouisset, omni prorsus spe abiecta ingemuit, virtutemque, quam coluisset, à qua tam foedè desertus esset, vt fortunæ inseruientem accusauit: atq; vt ne quidquam deinceps sibi à victoribus metuendum haberet, Stratonem Ægeatem, vt manum sibi morituro commodaret, exorauit: ille gladium in latus Bruti, vbi cor emicat, infixit; Brutus verò, vt ictum iuuaret, sese impulit, exspirauitque, annum agens septimum & tricesimum. Bruti exemplum secuti sunt è principibus Romanis circiter XL. inter quos Liuius Drusus Liuiæ Augustæ pater, Quinctilius Varus, & Antistius Labeo Antistij Iurisconsulti pater, celebrantur. Bruti cadaver Antonius purpurea veste honoratum cremari, cineresq; Seruiliæ matri Porciæq; vxori ipsius transmitti iussit. Cæsarem caput eius Romam, vt Dictatoris statuæ subijceretur, misisse, Suetonius auctor est. Dio verò scribit, oborta in traijciendo tempestate, cum ceteris rebus iacturam capitis fuisse factam. Nec aliud bellum cruentius cæde clarissimorum ciuium fuit, quàm Philippense. Cæsi sunt eo prælio L. Cassius imperatoris Cassij fratris filius, & Cn. Licinius Lucullus. Q. Hortensius iussu Antonij, vt & M. Fauonius iugulati sunt. Lucilium Luscinum in numerū amicorum recepit Antonius; vti Cæsar M. Messallam & Stratonem Ægeatem. Exercitus fuga dissipatus, se denuò sub Messalla collegerat; sed quum illi res inclinatas sustinere se posse diffiderent, victoribus sese dididère, Staius Murcus cum classe octoginta nauium, & duabus legionibus,

CLADES PHILIPPENSIS.

A nibus, ad Sex. Pompeium in Siciliam fugit. Cn. Ahenobarbus occupatis septuaginta nauibus & tribus legionibus, cū magno consilia sua sequentium comitatu, fugæ fortunæque se commisit; & aliquandiu Ionium mare cum magno aduersariorum suorum detrimēto infestauit, donec ad Antonium, fidem Asinij Pollionis sequutus, paullò ante fœdus Brundisium, sponte sua deficeret. Cassius Parmensis & P. Turulius ad res Asiæ ordinandas à Bruto missi fuerant: & tunc quidem veluti fato quodam ad tristiore exitum, postquam opes Antonij (à quo recepti erāt) ad Actium fractæ sunt, conseruati videntur. Constat apud auctores præcipuam Philippensis prælij laudem penes Antonium fuisse. Cæsar namque, quia ex aqua intercute languescerebat, munia imperatoris ob incommodam valetudinem obire non poterat. Debellatis hostibus placuit Antonium in Orientem ad res Asiæ ordinandas, & pecuniam militibus cogendam (promiserant enim sestertium vicena millia viritum) proficisci: Cæsarem verò à perturbata valetudine recreandum in Italiam reuerti, & colonias militibus promissas assignare; Italiæ motus, quos collega ipsorum Lepidus excitasset, quem & cum Sex. Pompeio societatem coijisse rumor erat, præoccupare aut opprimere. Conuenerat, si in eo crimine Lepidus esse conuinceretur, quòd coactus abdicare, etiam prouinciis ipsi fœdere Triumuirali attributis spoliaretur, eafque sibi ita compararent, vt Antonius Galliam & Africam, Cæsar Hispaniam & Numidiam teneret: de reliquis prouincijs, vt nondum pacatis, nihil decretum. Cùm Cæsar nullam profectiōni suæ moram interponeret, morbo Brudisij ex defatigatione nimia ingrauescēte, aliquandiu vsque ad eò affectus est, vt rumores de morte eius passim increbrescerēt; sed senescente paullatim morbo, confirmataque valetudine, Urbem ingressus est, L. Antonio & P. Seruilio Consulatum iam inituris; rebusque ex præscripto cum Antonij legatis Romæ compositis, M. Lepidum, vt qui criminibus de absente oblati non teneretur, absoluit, & Africā habere permisit, vt cum Antonio conuenerat. Verum, quum emeritos, quorum opera Cassium Brutumque deuicerant, in militares Colonias deducere, vt Antonio receperat, aggredere; in odium acerbissimum motumque belli seditione & periculo suo grauissimum venit: dum possessores se agris eijci, veterani non pro spe meritorum se haberi queruntur. Eam acerbiter Fulvia Antonij vxor, nihil muliebri præter corpus gerens, augebat. L. Antonius, fiducia fraternæ potestatis, & Consulatus quem gerebat, res nouas moliebatur: vrebatur Fulvia callidis Manij (is M. Antonij procurator erat) artibus. Is M. Antonium Cleopatrarum amoribus captum irretitumque, motu tamen Italico à Cleopatra in Italiam reuocari & auelli posse ostendebat. L. Antonius itaque Fulviæ

L. ANTONIVS
P. SERVILIVS
COSS.

BELLVM PERVSINVM.

Fulviæ vsus consilio, modò apud veteranos Cæsarem criminatus, modò eos qui agros amiserant ad arma conciens, magnum exercitum confluauerat. Ex altera parte Fulvia omnia armis tumultuque miscebat: & Præneste belli sedem sibi delegerat. Quum verò Legatis (qui exercituum duces potissimi erant) de concordia vtrò citroque missis, nihil ob Fulviæ contumaciam (quæ gladio accincta in castris oberrans etiam imperatoria munia obibat) proficeretur, Cæsar simultate iam erumpente, Clodiam Fulviæ filiam sibi in fœdere Triumvirali desponsatam, adhuc virginem repudiat: & in Nursinos Sentinatesque (qui Lucij & Fulviæ partes sequebantur) exercitum ducit. L. Interea Antonius nocte celeriter ad Urbem contendit; eamque per Nouium quendam admissus hostiliter inuasit: M. Lepido, qui custodiæ Urbis cum exercitu præerat, profligato. Cæsar Sentinates Q. Saluidieno obsidendos permisit: ipse Romam profectus Antonij conatus oppressit, ipsumque Antonium Vrbe eiecit: atque illinc in Galliam contendentem ex itinere interceptit, Perusiæque se includentem, varijs operibus & munimentis cinctum diu obsedit. Tandem aliquoties magna vi erumpere conantem, sed repulsum, fame ad deditiorem coëgit, veniamque petenti dedit. Atque ita tantus motus, qui diu Italiani vexaturus videbatur, eaque odiorum acerbitates, sine prælio & sanguine sopitæ sunt: Cn. Domitio Calvino, C. Asinio Pollione coss. Perusia incensa est. Eius incendij initium fecit Cestius Macedonicus eius loci princeps: qui subiecto rebus ac penatibus suis igne, transfixum se gladio flammæ intulit. Eaque vento vehementiore dispersa, totam urbem incendio consumpsit. Produunt auctores quidam, Cæsarem in dedititios aliquot Decuriones crudeliter consuluisse; augent etiam alij facti eius inuidiam, qui eosdem ad aram Diuo Iulio sacram Idibus Martijs hostiarum more mactatos scribant: certior fama tenet eum in Ti. Cannutium, C. Flauium, Clodium Bithynicum, vt in factiosos & inimicos, animaduerti iussisse. Nursinis in deditiorem acceptis grandem pecuniam imperavit: eam quia pendere nequirent, extorres vrbe sua & agris expulit: tum quòd nunc partium studia iuuissent, tum quòd olim Nursinorum, qui in auxilijs prælio Mutinensi cecidissent, tumulo publicè exstructo adscripserant, pro libertate eos occubuisse. Ti. Claudius Nero Prætorius, Tiberij Cæsaris pater, victoris clementiam sibi minimè experiendam statuit: manensque in partibus Fulviæ, & retentis Prætorijs insignibus primò Præneste, inde Neapolim euasit: professusque eorum qui agris pulsati erant patrocinium, & seruis ad pileum vocatis, nouum exarsisset bellum, nisi id Cæsaris celeritate, & in Neapolim irruptione oppressum sepultumque fuisset. Claudius fuga elapsus vnà cum

CN. DOMIT.
CALVINVS
C. ASINIVS
POLLIO
COSS.

PERUSIÆ
CLADES.

- A** cum vxore Liuia, paullo post ipsius Cæsaris futura, ad Sex. Pompeium in Siciliam peruenit; à quo superbè & negligenter exceptus, ad M. Antonium in Achaiam traiecit. Cæsar post Fufij Caleni mortem, occupatis vndecim M. Antonij legionibus, prouinciisque fœdere Triumvirali ipsi concessis, pacata iam vniuersa Italia, vt & Rempublicam tot iterum factionibus laceratam, seditionibusque exagitatam, ordinaret & componeret, Romam reuersus est. Fulvia, vbi L. Antonium deuiditum, conatus Claudij Neronis oppressos cognouit, ipsa cum suis & communibus Antonij liberis Puteolos, mox Brundisium fugit: quæ vt Antonium necessitudinum suarum commiseratione, calumniandoque in Cæsarem accenderet, vnâ cum Planco fugæ comite Athenas versus nauigauit. Iulia etiam Antonij mater perturbata nonnullorum artibus, qui in Cæsarem eius facti inuidiam transferre moliebantur, ad Sex. Pompeium perfugerat: sed comiter ab eodem habita, deducens L. Scribonio & Sentio Saturnino, ad filium transmissa fuerat, consilio sollicitandi Antonium, vt bellum Cæsari, sociatis cum Pompeio viribus, soueret. Cæsar à parte altera, vt à turbulentis consilijs, conspirationibusque Rempublicam purgaret, L. Antonium Hispaniæ legionibusque Hispanicis præfecit; atque ita specie honoris ablegauit. Sed ne quid nouarum rerum moliri posset, Sex. Peduceium & C. Luceium legatos ipsi adiunxit; mandatisque secretioribus, vt eius consilia obseruarent, conatibusque nouis maturè obsisterent, instruxit. M. verò Lepidum Triumvirum, de collegarum iniuria, ob iniquam prouinciarum diuisionem, conquerentem, cum sex M. Antonij legionibus, quas Cæsar suis rebus parum addictas suspicabatur, in Africam ablegat. L. Sestius Numidiam Antonij nomine præoccupatam obtinuerat: Africam quoque in eiusdem potestatem, oppresso Fufidio Phangone Cæsaris præfecto, redegerat. Sed Lepido cum validissimis copijs venienti, vtranque prouinciam ex Antonij Cæsarisque comparatione Lepido attributam tradidit. Antonius interea
- D** Asiæ prouincias obibat: easque grauissimis tributis & direptionibus vexatas, nouarum insuper legum nundinationibus exhauriebat. Ipse ad omne luxuriæ genus & nequitix dissolutè proijci, cum pallio crepidisque inambulare, turpissimè, fœdissimeque perbacchari, æquè segniter molliterque Asiæ amœnitate frui, exercitum omnem licentia corrumpere. Cleopatra quoque ad se euocata, cum eadem expostulat; Ecquid deserto Cæsare, Calsium opibus iuisset? Illa negare se aliquod Calsio decreuisse auxilium; purgare se, quod classis, quam Cæsari subsidio instructam misisset, tempestate disiecta afflictaque
- F fuerat

M. LEPIDVS
IN AFRICAM
MISVS

fuerat; interea morbo impeditam, fidem, qua Cæsaris filio obnoxia esset, A
 præstare, etiamsi conabatur, non potuisse. Venuſta potius quàm for-
 mofa erat, propiusque iam ad blanditias, quàm ad preces aut purgatio-
 nem orationem verterat; ita non in misericordiam modò prolapsus est
 Antonij animus, sed, vti erat iuueniliter in Venerem præceps, amore in-
 super Cleopatrarum captus dementatusque; ad vilissimi mancipij obsequia
 se demittere cœpit: externo ad hæc & regio more agere, nunc omnia
 militum licentiæ indulgere, nunc in eosdem præter disciplinam sæuire.
 Denique Cleopatram sequutus, Alexandria hiemem amatorie libidi-
 nosæque transegit: vt iam veluti in homine turpissimo omnia dignita-
 tis insignia obsolescerent. Donec clades aliquot acerba à fronte, à late- B
 re, ex Suria & ex Italia motibus obstreperent: quæ veluti faces admo-
 tæ, tantis vitijs indormientem excitarêt. Titus enim Labienus à Bruto
 & Cassio paulò ante Philippense bellum ad Orodem Parthorum regem
 missus, vt eum ad societatem armorum sollicitaret; postquam illos ab
 Antonio victos nunciatum esset, regi auctor fit, vt ipse in Asiam cum ex-
 exercitu mitteretur; dum Antonius Cleopatrarum amoribus impeditus, om-
 nia boni imperatoris consilia corrumpere, parte alia Cæsar domestico
 & laborioso bello distineretur: vtendum igitur opportunitate, & opta-
 ta toties Asiam inuadendi occasione. Rex viri auctoritatem consilium-
 que fidum sequutus, eidem cum Pacoro filio exercitum & imperij po- C
 testatem tradit. Labienus itaque in Suriam cum Pacoro irrumpit; victo-
 que & occiso Decidio Saxa Antonij legato, vniuersam eam prouinciam
 & Phœniciam, Palestinam & Ciliciam occupat: & nouo more Roma-
 nus se Parthorum Imperatorem saluari passus est. M. Antonius tot cla-
 dibus ab amoris vesania & ebrietate expergefactus, vere ineunte Ty-
 rum, quæ nondum Labieni vires experta erat, classe petit, veluti cla-
 dem Saxæ correcturus: sed illhinc tumultuosis Fuluiæ suæ de statu Ita-
 liæ litteris reuocatus, cursum Athenas versus dirigit, Ventidium Bassum
 contra Parthos mittit: qui eos nimia victoriæ fiducia ferocientes, altero D
 etiam prælio victos, postea Labieno & Phranaspate præcipuis Partho-
 rum ducibus occisis, è Cilicia, Tauro monte, ac Suria, expulit; Palesti-
 namque necdum conuerso anno recepit. M. Antonius à matre Iulia, &
 vxore Fulvia Athenis exceptus est: ibique ex matris deprecatione Sex.
 Pompeium in amicitiam & societatem recipit. Sed eundem Fulvia vxor
 furij instigatum, à Cæsaris amicitia alienauit, præcipitemque ad arma
 impulit. Placuit itaque; conscensis nauibus Italiam belli cum Cæsare ge-
 rendi causa petere. Dum vela faciunt, Fulvia Sicyone ob morbum expo-
 sita est: ibique ferox mulier odio hostili in Cæsare exardescens, & amo-
 ris insuper stimulis, ob Cleopatrarum æmulationem, ex animi angoribus
 conta-

BELLVM
 PARTHI-
 CVM.

T. LABIE-
 NVS PAR-
 THORVM
 IMPERA-
 TOR.

- A** contabuisse, consumtaque creditur. Antonius interea Ahenobarbum apud Corcyram cum classe occurrentem in amicitiam recipit; & cum in Italiam appulisset, hostiliter omnia aggressus, Sipuntem per Pompeium occupat; Brundisiumque aliquamdiu obsessum, repulso P. Servilio Rullo Cæsaris duce, oppugnat. Cæsar inuicem & cum suis copijs contra Antonium mouens, eiusdem conatus obseruabat; & per M. Agrippam (quem cõtra Sex. Pompeium Bruttiorum oram infestantem miserat) repulso Pompeio Sipuntem recepit. In tanto rerum totiusque adeò Italiæ tumultu, opportunè de Fulviæ morte nunciatur. Erectis eo nuncio omnium ad spem pacificationis animis, facemque belli iam exardescens extinctam ominatibus, extemplò milites ordinumque ductores vtrinque Imperatorum suorum iras mutuis colloquijs demulcent: odiaque animis inclusa blandis percunctationibus eliciunt: aperta, interpretationibus molliunt: pacemque magna cum totius Italiæ læticia, fœdere & necessitudine stabiliunt. Cn. igitur Domitio Calvino, C. Asinio Pollione c o s s. amicitiam & pacis fœdera per conventionem, interprete M. Cocceio Nerua vtriusque partium necessario, Cilnio Mæcenate Cæsaris; Asinio Pollione Antonij legatis præsentibus, in hæc verba, his legibus fecerunt. M. Antonius, C. Cæsar Imperatores amicitiam pacemque inter se comiter seruanto, & sine dolo malo collunto. M. Antonio ius, imperium, arbitriumque in omnibus prouincijs, insulisque, terra marique versus Orientem ab Hadriatico sinu vsque ad Euphratem esto. C. Cæsari iisdem legibus ius imperiumque versus Occidentem vsque ad Oceanum esto. Vtrique in Italiam liberum, sed pari legionum numero delectum habento. Antonio contra Parthos belli ius esto: Cæsari contra Sex. Pompeium. Africam M. Lepidus æquo, vt data est, fœdere habeto. Summæ quoque fœderis ascriptum fuit, vt Consulatus mandandi, abrogandi, abdicatorum vel non inuentium locum sufficiens quem vellent, potestas vtrique æqualis esset. In has ferè leges inter Antonium Cæsaremque; ietum fœdus, & Cn. Ahenobarbus in gratiam à Cæsare receptus est. Adiunctum quoque publicæ paci priuatū ex necessitudine vinculum; Antonio enim Octauia maior Cæsaris ex Ancharia soror, in matrimonium collocatur. amboque; quod alter alteri recõciliatus esset, cum triumphali veste ouates in Urbem equis inuecti sunt. Lugebat etiamnum per id tempus C. Marcellum maritum Octauia; sed ea legibus soluta, quibus cautum erat, ne viduis nubendi post mariti mortem ante decimum mensē tempus legitimum esset, maturantur nuptiæ: nouæque affinitatis opportunitate vsurus Cæsar, Antonium inite cum Pompeio societatis adhuc memorem impellit, vt eum per legatos moneat, ne prioribus suis promissis nimium fretus,

BEVIVS
BELLVM IN-
TER ANTO-
NIVM ET
CAESAREM.

FOEDVS
BRVNDI-
SINVM.

CAESARIS
ET ANTONII
OVATIO.

bello Cæsarem laceſſere pergat: ſi ab eiufdem prouincijs non abſtineat, A
 ſe quoque ipſius amicitia renunciare: neceſſariumque ſibi ex fœdere
 ſociatis cum Cæsare armis, bellum contra ipſum gerere. Ceterum Pom
 peius ea denunciatione neſtquam deterritus, Etruriam infeſtat; & per
 Menam libertum, M. Lurium Agrippam Cæsaris præfectum Sardinia
 eijcit, inſulamque partim vi, partim deditione occupat. Menas qui mu-
 tabilis & vani ſemper ingenij fuerat, vt voluntatem deſerendi Pompei-
 um, & ſe transitionis opportunitatem captare aliqua cum fide etiam
 Cæsari indicaret, Helenum Cæsaris libertum in Sardinia captum, non
 redemptum, ſed benignè habitum gratis dimiſit. Antonius Manium
 Aquillium, qui Fuluiam ad Peruſinum bellum furore & zelotypia ac- B
 cenſam inſtigauerat, vt publicæ calamitatis auctorem occidit: Cæsari-
 que Saluidienum, vt res nouas molientem, prodidit: transitionisque
 pacta ſibi dum nuper Brundiſium obſidebat per nuncios obtuliſſe, pa-
 tefecit. Saluidienus obſcuriſſimo loco natus, exercitui Gallico à Cæsare
 præfectus fuerat, ab eodem Conſul cum adhuc Equeſtris tantum or-
 dinis eſſet designatus in annum DCCXIII. ſed poſtea à Cæsare in Sena-
 tu accuſatus condemnatusque, antequam iniret occiſus eſt. Sex. Pom-
 peius denuntiatione Antonij etiam obſtinatior, ferociorque factus, mare
 Tyrrhenum, oras Italiae maritimas, litora que omnia latrocinij infeſta- C
 re, arctis com meatibus ciuitatem vexare, frumenti commercia, occupa-
 ta Sardinia, vaſtata que nuper Corſica, impedire & auertere. Et iam fa-
 mes in Vrbe dominari, neque laxari annona, quod nullis adhuc viri-
 bus mare à piratis liberari poterat. Ciues itaque veluti obſidione clauſi
 vociferari, vltimam inopiam inſtare; Pompeium per æqua per iniqua
 reconciliandum. Et iam plebs iram fame vrgente non ſupprimebat:
 duos nunc pro vno acceptos immoderata infinitaque poteſtate domi-
 nos: qui ſoluti atque licentia effrenati, omnes legum metus, omnia que
 ſupplicia in viros inſontes & populares vertiſſent: fame ſe ab iſdem ſi-
 cut hoſtes peti: cibo victuque fraudari: nouosque tandem tyrannos
 exortos, qui aut mori miſeros, aut turpius ſeruire iubeant. Hinc plebes D
 in furorem rabiemque acta, in Antonium Cæsarem que impetum fa-
 cere; violentis que tandem precibus obtinuere, vt legati de pacis condi-
 tionibus ad Pompeium mitterentur. Verum vt & neceſſitudo Sextum
 flecteret, matrem eius Muciam ad demulcendum filium legauere. Cæ-
 ſar & Antonius ad Scribonium Libonem Sexti ſocerum (cuius etiam
 ſorore Cæsar duxerat) mandata per amicos dedere, vt generum, quan-
 tum gratia & auctoritate poſſet, ad pacis condiciones flecteret: locum
 ipſis ac tempus colloquij cum Pompeio peteret. Staius Murcus ſuper
 ea legatione à Sexto conſultus, pacis oblatae occaſionem accipiendam
 oſten-

BELLVM
SICVLVM.

NOTA SVT
DE MVTA
MUTATIO

NOTA SVT
DE MVTA
MUTATIO

NOTA SVT
DE MVTA
MUTATIO

NOTA SVT
DE MVTA
MUTATIO

ollad

ii 3

- A** ostendit: præoccupandos eo beneficio ciuium animos, quos ab inopia frugum & fame liberaret; & clarissimos viros, qui proscripti fuerant, aut alijs de causis ad ipsum confugerant, Reipublicæ restitueret. Murci auctoritatem varijs criminationibus Menas ludificabat; eum esse partium muneribus corruptum, & ad transitionem paratum; bello hostes esse frangendos, infesto mari, grauique annona populares: atque ita cogendos, vt vel iniquis Pompei postulatis satisfacerent; pacis leges à victore victis imperandas, non victori à victis accipiendas. Obtinuit tamen Murci sententia; & postulatam à populo Romano pacem, Cæsar & Antonius cum Pompeio circa Misenum fecerunt: Ita vt ille Siciliam,
- B** Sardiniam, & Achaiam per quinquënium haberet, maria à piratis liberaret, comæatum in Urbem mitteret, præsidia ex omnibus Italiae locis deduceret. Antonius vicissim & Cæsar proscriptos (nisi si qui ob cædem Cæsaris damnati essent) restituta quarta bonorum parte reciperent. His ita compositis, quum Pompeius in naui sua Cæsarem & Antonium cœna exciperet, falsè & facetè illudens, se in Carinis suis cœnam dare dicebat: referens dicterium ad loci nomen, in quo paterna eius domus ab Antonio possidebatur. Hoc pacis fœdere clarissimi viri M. Silanus, Sentius Saturninus, L. Arruntius, M. Titius, & Claudius Nero, ex Antonij beneficio Reipublicæ restituti sunt. Statium Murcū, qui aduentu suo classèq; validissima vires Pompeij duplicauerat, falsis Menæ & Meneocratis libertorum criminationibus insimulatum, Pompeius per insidias Syracusis interfecerat. Sextus enim Pompeius, vt erat litterarum rudis, & sermone barbarus; ita impetu strenuus, manu promptus, fide patri dissimillimus, animo ad seruitium vsque proiecto fractoque, nobilissimis inuidebat, vilissimis inseruiebat, libertorū suorum ipse quasi libertus. Menas tempore capto monebat ex insidijs esse adoriendum Antonium & Cæsarem, quos in potestate iam in uauibus exceptos habebat: liberandam à dominis Reipublicam, patris fratrisq; manibus eorum nece parentandum. Contrà Pompeius, spreto callino quidem, sed infido consilio, scelestam liberti perfidiam egregio dicto retorfit: Vtinam, inquit, hoc sine me Mena efficere posses; peierare enim Menæ, non Pompeio proprium.
- C** Consulatus deinde in quadriennium ita ex fœdere compararunt, vt M. Antonius & Scribonius Libo in annum DCCXIX. designati essent; Antonius in suum locum quæ vellet sufficere posset: proximè Cæsar & Sex. Pompeius: tertio deinde anno Domitius Ahenobarbus & C. Sosius; quarto Cæsar & Antonius tertium Consules essent. hæc tum pacis legibus adscripta fuere; easque conscriptas & consignatas Vestalibus seruandas miserunt. Cæsar itaque & Antonius sanctissimis totius Italiae acclamationib. excepti, in Urbem,
- D**

PAX CVM
SEX. POM-
PEIO FACTA

ANTONIUS
COS. DES.
ITER. ET
TERT.

L. MARTIVS
CENSORIN.
C. CALVI-
SIVS SABI-
NVS COSS.

P. VENTIDIJ
CONTRA
PARTHOS
RES GEST.

MYO XAN
-MUS, XES
-ATDAR QIRY

P. VENTIDIJ
TRIUMPHVS

EVMOYMA
-MUS, XES
-ATDAR QIRY

LIVIA CAE-
SARI NVBIT.

Sex. verò Pompeius in Sicilia reuerſi ſunt, L. Martio Cenſorino, C. Cal-
uifio Sabino coſſ. quo tempore etiam Triumuirorum Reipublicæ
Conſtituendæ acta agendaque, à Senatu Populoque Romano rata eſſe
iuſſa ſunt. Antonius ex Vrbe in tranſmarinas prouincias comitante
Octauiâ profectus, Athenis ſubiſtens ex Suria laureatas litteras accipit:
P. Ventidium in agro Cyrreſtico ingètem Parthorum ſtragem dediffe;
exercitum hoſtium caſum: imperatoremque ipſum Pacorum regis fi-
lium in prælio cecidiſſe, legiones eſſe incolumes. quo nuncio Antonius
non tam recreatus eſt, quàm inuidentiâ æmulationeque cruciatus. Ob-
ſeruatum eſt, eodem die Pacorum à Ventidio victum, quo & quindecim
ante annos Craſſiana clades accepta fuerat. Pacori caput Ventidius
oppidatim circūferri iuſſit, manibus ſcilicet M. & P. Craſſorum, ipſiusque;
Saxæ nuper admodum caſi eo modo parentaturus; ſimul Suria contumaciam
fracturus; quæ in Pacorum propenſiſſima, eiſdem clade ad
deditionem compulſa eſt. Poſtquam litteræ in Senatu de Ventidij victo-
ria recitatae ſunt, Patres quòd Antonij auſpicijs Ventidius rem benè &
feliciter contra Parthos geſſiſſet, Craſſianamque cladem vltus eſſet,
ſupplicationes Antonio & Ventidio, & vtriſque triumphum decreue-
runt. Quos honores ſibi cum Ventidio communicatos inuidens Anto-
nius, imperium Ventidio abrogauit: & exercitu eius accepto, ipſum
collaudatū ad Urbem remiſit. Ventidius autem tum hiſce rebus geſtis
inſignis, tum ipſius fortunæ inconstantia (bis enim ipſe captiuus in tri-
umphum bello ſociali ductus fuerat) poſtea ſolus & primus de Partho-
rum bellicoſiſſima gente triumphauit. Cæſar iu Galliam bellico
tumultu inquietam profectus, M. Agrippam cum imperio & exercitu
in eandem præmiſerat: Agrippa victor Aquitanos imperata facere coë-
git; & pacata Gallia, rebusque proſperè geſtis, Romanorum ſecundus
Rhenum tranſmiſit. Cn. Caluinus Proconſul Cæretanos in Hiſ-
pania domuit: clademque à Peduceio legato acceptam, idque militum
vel pauore, vel potius contumacia, qui cum vincere poſſent, vinci ma-
luerunt, correxit: poſtea acerbiffima concione in exercitum deſerto-
rem & militaris diſciplinæ proditorem inuectus, veteri & nobili exem-
plo decimum quemque è duabus centurijs ſorte ad ſupplicium dele-
git: inter hos & Iubellium primipili Centurionem fuſte percuffit. Cæ-
ſar interea, ne otium, diſciplinæ militari pernicioſiſſimum, militem
corrumperet, eundem crebris in Illurico Delmatiaque expeditionibus,
patientia periculorum & bellorum experientia confirmabat. Per
id ferè tempus, repudiata ob morum quam culpabat peruerſitatem
Scribonia, Cæſar Liuiam Ti. Neronis vxorem iam ſexto mense gra-
uidam, in ſuum matrimonium, deſpondente etiam Nerone marito, ad
ſe

- A** se traduxit; consultis interim per ludibrium Pontificibus, an Liuia cōcepto, necdum edito partu, ritè in alienam domum enuberet. Interea crēscēte indies & classe & fama Pompei, quodq; is pacem, quam ex conditione acceperat, non præstaret; & mare subinde latrocinij vexaret, arctis iterum Italia commeatibus utebatur, vsque adeò vt vix aliquid leuamenti ex pactione ad Misenum facta sentiretur. Menas enim, qui Pompei rebus imperitabat, calumniando pacem interpretationibus eludebat; eamq; sponsonem non ex fœdere conceptam, inducias non pacem vocādam Pompeio persuaserat: sed idem arte & consilio quorundam, qui pacem & otium maluissent, vel hinc potissimum
- B** quòd Helenum libertum Cæsaris à se captum remiserat, vilior deinceps & suspectior Pompeio ad omnia factus est. Eam contumeliam ulturus Menas, transitionem cum Cæsare paciscitur; classem Pompeij prodit; Sardiniam & Corsicam cum tribus legionibus Cæsari tradit. Cæsar Menam in amicitiam receptum ingenuitati asserit, & in Equitum censum adscribit, Caluisionq; legatum esse iubet. Pompeius fugitium suum à Cæsare reposcit, negatur. Hoc causatus Pompeius, tum & hoc, quòd Achaiam prouinciasq; ex formula pactonis sibi concessas Antonius vexare non cessaret, per se non stare quò minus leges pacis ratæ essent, proinde iustas se belli causas habere. Hinc Cæsar Antonium ex
- C** Græcia, Lepidum ex Africa, utrosque in auxilium & consilium acciuit. Antonius Cæsaris litteras sequutus, Brundisium venit; sed subitò, ne salutato quidem Cæsare, (seu prodigio quodam deterritus, seu quòd ad bellum imparatus venerat) cursum in Græciam retroflexit: Lepidus autem ob cunctationem longam inutilis fuit. Cæsar itaque cum sibi soli eius belli molem subeundam videret, C. Caluisionem Sabinum Consularem classi, Q. Cornificium terrestribus copijs præfecit: ipse à Tarento aduersus Pompeium nauigare instituit. Ap. Claudio Pulchro C. Norbano Flacco iam c o s s. Pompeius Caluision & Menæ Menecratem libertum cum valida classe opposuit: pugnatum est è regione Cumarum acriter, concurrentibus inter se infestissimè Mena & Menecrate (nam & antè priuatas inimicitias exercuerant:) sed victo interfectoque Menecrate, prætoriam eius nauem Menas expugnauit. Caluisionem classem Demochares vexatam, scopulisq; allisam afflixit; ita vt dubio Marte eo die vtrinque pugnatum sit. Caluisionem ad Cæsarem, qui è Tarento Rhegium venerat, vela facit: sed Cæsariana classis iuxta Scyllæum grauissima tempestate disiecta & afflictæ, ab Apolophane insuper, quæ è Messana Pompeius immiserat, vario impetu lacerata est. Cornificius autem alijq; duces strenuè quidem se gerebant, sed angustia locorum & cautium scopulorumq; metus, impetum virtutemq; tardabant.

In-

BELLVM
SICVLVM
CVM. SEX.
POMPEIO

AP. CLAVDIVS
PVLCHER
C. NORBANVS
FLACCVS
COSS.

CLADES CAESARIANAE
CLASSIS.

Inuectus tamen in Democharem Cornificius, impetum ipsius repres- A
 sit, prætoria eius expugnata. Sed plus luctæ laborumque cum nauibus
 foedissima tempestare & importuoso angustoque freto vexatis, quàm
 certaminis cum hoste fuit. Ipsius enim Cæsaris nauis scopulis illisa, de-
 pressa est; ipse ægrè in proximum saxum adrepfit. Cæsarem per deuios
 tramites fugientem, parum abfuit quin seruus Æmilij Paulli, qui in co-
 mitatu ipsius erat, dolens proscriptum à Cæsare Paullum domini sui pa-
 trem, quasi occasione vltionis oblata, per insidias interfecerit. Nec tran-
 quillior nox diem tam foedè transactum excepit; ita vt Cæsari cum ali-
 quot fuge comitibus in spelunca pernoctandum fuerit: nec vllum erat
 momentum, quod à nouæ cladis alicuius nuncio cessaret: quum totam B
 classem vi ventorum eadem nocte scopulis, cautibusque; illisam, conuul-
 sam denique, aut depressam nunciaretur. Saluti fuit, quòd legio XIII.
 per deuios tramites obrepens, imperatori suo opportunum subsidium
 attulerit; quodque prima luce Caluissius & Menas cum reliqua classe
 incolumes appulisse nunciarentur. Quo nuntio etiam si Cæsar à proxi-
 ma calamitate recreatus esset, sæuitia tamen tempestatum deterritus,
 mari abstinere, orasque maritimas præsidio firmare constituit. Pom-
 peius in eam cladem Cæsaris impotenter insultans, supra humanum
 genus se efferebat; Neptunique se filium vana fabulosaque iactantia
 mentitus, elatiusque in eam ostentationem compositus, cæruleo dein- C
 ceptis paludamento, pro purpureo utebatur, quòd cæruleus color maris
 fit. Ex hoc Italiam nouis incursionibus vastat; Apollophanem in Afri-
 cam classe præmittit: quem Menas assequutus, magna clade castigatum
 represit. Antonius interea Suriæ rebus utcumque compositis, & An-
 tiocho Comagenarum rege ad imperium compulso, in Italiam reuer-
 sus cum trecentis nauibus Tarentum appulit: permotus ad belli socie-
 tatem tanta Cæsaris clade, vt præ se ferebat; auxiliumque, uti conuenerat,
 aduersus Pompeium laturus. Sed quum primùm suspecta alterius
 alteri fides esset, post mutuas expostulationes, per Octauiam tandem
 reconciliati in gratiam redière his conditionibus; vt Antonius CXX. D
 naues Cæsari ad Siculum bellum traderet: pro quibus Cæsar eidem le-
 gionariorum militum viginti millia in bellum Parthicum permutaret.
 Conuerso iam primo Triumviratus quinquennio, M. Vipsanio Agrip-
 pa, L. Caninio Gallo c o s s. Cæsar & Antonius sibi & Lepido absentibus
 in alterum quinquennium eandem potestatem prorogarunt: Pompeium
 autem hostem iudicatum, Consulatu & Auguratu priuarunt: ijsque; con-
 fecit Antonius Octauiam apud Cæsarem vnà cum liberis deponit; ipse
 ad Parthicum bellum in Asiam nauigat: Cæsar autem omnem curam
 ad apparatus bellicum conuertit. Menas eadem leuitate qua prius ad
 Cæsa-

FOEDVS TA
 RENTINVM.

M. AGRIPPA
 L. GALLVS
 COSS.

TRIVMIRA
 TVS R. P. C.
 ITERVM
 INITVS.

- A** Cæsarem transferat, militiam suam apud eundem parum honoratam utpote qui legatus Calvisio esset, indignè ferens; veniamque sibi apud Pompeium paratam confisus, cum septem nauibus ad eundem transfugit. Classe iam comparata, Cæsar vniuersæ M. Agrippam præfecit; Baijsque soluens in altum prouectus, grauissima iterum fortuna afflictus est: maiori nauium totiusque classis parte, cum circa Veliam & Palinuri promontorium ex tempestatum sæuitia & furente Africo lacerata, & disiecta; tum vexationibus Menæ direpta, vel accensa: ita ut nauibus reficiendis, & armamentis instaurandis dies plus minus triginta consumti sint. M. Lepidus interea cum duodecim legionibus
- B** & equitum Numidarum quinque millibus Lilybæum Siciliae tenuit; Plemminio, quem ad prohibendum cum vna legione Pompeius miserat, repulso. Hunc Lilybæo se includentem frustra diu Lepidus circumfedit: aliquot tamen oppidula partim vi, partim deditioe recepit. Cæsar instructæ iterum & armatæ classi, remigumque supplemento expeditæ M. Agrippam præficit; velaque in Liparam facit. Hic Menas, dubiæ vir fidei, iterum à Sex. Pompeio ad Cæsarem deficit. Pluribus deinde prælijs, & vario euentu pugnatum est: donec tandem M. Agrippa apud Mylas cum Demochare & Papiæ Pompeij præfectis congressus, depressis triginta hostium nauibus, & in his ipsius Papiæ prætoria, victor remansit. Altera classis, quam ipse Cæsar ducebat, inopinato Pompeianæ superuentu, circa Tauromenium deleta est: expositique in terra nauales socij militesque Cæsaris, parum abfuit quin à Pompeio opprimerentur. Cæsar tot simul tantisque difficultatibus, & hoste urgente impeditus, à Proculeio vxoris Mæcenatis fratre, ut sibi morituro manum commodaret, petijisse à quibusdam auctoribus scribitur: sed à Cornificio accurrente receptus, protectusque, ad exercitum suum incolumis & saluus tandem peruasit: copiisque terrestribus Cornificium, qui iam sustinendo hosti par erat, spe auxiliij confirmatum præfecit. Ipse autem, ut vndique vires in vnum cogeret, quàm occultissimè ad Messallam peruenire contendit. Sed quum omnia obsepta, præsidijque Pompeianorum clausa offendifset, acatio (quod parui velocissimique nauigij nomen est) exceptus, periculum euasit: Messallæque & Albio Carrinati se coniunxit. Cornificius interea ob com meatuum inopiam per campos ariditate squallentes, ad M. Agrippam, qui Mylas & Tyndarida, deiectis Pompeianis, occupauerat, se cum exercitu recipere coactus est. Quo in itinere, à Pompeianis militibus vndique eos infestantibus, & extremum
- G

agmen carpentibus per triduum variè, sed non inultè vexati & attriti, A
 à M. Lurio Agrippæ legato cum tribus legionibus accurrente seruati,
 & omnium rerum copia recreati sunt. Interea & Papias quatuor legio-
 num supplementum, quod M. Lepido ex Africa veniebat, adortus,
 partim captis, partim depressis cum duabus legionibus aliquot nauibus,
 afflixit: & si qui ad littora natando euaserant, eos Tisienus Gallus,
 oræ maritimæ, vt hostium exscensum prohiberet, à Pompeio præfe-
 ctus, confecit. Cæsar collectis tandem vndique copijs, Lepido se con-
 iunxit; amboque iunctis copijs Messanam obsidione premunt. Statio-
 lium Taurum, vt à com meatibus Pompeium terra intercluderet, om-
 niaque prædationibus ageret, ferretque, & frumenti subuectiones in- B
 terciperet, Cæsar cum duabus legionibus dimisit: eaque difficultate &
 inopia oppressum Pompeium ad conferendum manus se cogere posse
 sperabat. Interea Lepidus à Cæsare alienatus, quod eo non vt collega,
 sed tanquam legato vteretur, pacta occulta cum Pompeio fecisse per
 indicium cognoscitur. Sed Cæsar neque tempus illud vlciscendi, neque
 cum eo ex postulandi esse existimans, dissimulauit: eiusque actiones
 & consilia, ne quod facinus auderet, obseruari iussit. Sed quod maturius
 se ab infida dubiaque eius societate liberaret, placuit omni cura indu-
 striaque Pompeium, vt pugnandi potestatem faceret, vrgere. Qui eò
 necessitatis, ob com meatuum angustias, & stipendiorum, quæ proca- C
 cius in diem postulabantur, inopiam, se prolapsum animaduertens, vt
 aut in summam rerum ad manus veniendum cum Cæsare, aut suorum
 transitio, si ad inopiæ extrema perseveraret, metuenda esset; ad vlti-
 mam dimicationem, præliumque nauale, omni se apparatu instruxit.
 Explicata itaque ad Naulochos vtraque nauium acie, concursu clas-
 sium congregiuntur: & post acerrimam, diuque ancipitem conflicta-
 tionem, tandem M. Agrippa fortiter & strenuè depugnans vicit: ho-
 stemque depressis viginti & octo nauibus, ceteris ferè omnibus aut
 fractis, aut corruptis, profligauit. Demochares captus, sibi manus in-
 tulit. Apollophanes sese victoris fidei permisit. Pompeius paullò antè D
 trecentarum & quinquaginta nauium dominus, nunc cum septende-
 cim duntaxat fuga elapsus, Messanam profugit: tantaque clade fractus
 vsque adeò mente concidit, vt abiecta omni spe, copiisque terrestri-
 bus neglectis, nullo etiam prosequente, Corcyram primò, inde Ce-
 phaleniæ continuo cursu peteret. Hic primùm animum à pauore
 colligens, ad Antonium respicere cœpit. Tisienus Gallus, vt Latini
 scriptores prodidère, ad M. Lepidum; vt Græci autem, ad ipsum
 Cæsarem cum omni exercitu Pompeij terrestri transitionem fecit.

Plem-

- A** Plemminius cum octo legionibus Pompeio fugato, Messanam tenebat: is deditiois pacta Lepido obtulit. Verum Agrippa absentis tum quidem Caesaris rationem in ea pactioe habendam contendebat, sed frustra: Lepidus enim Messanae a Plemminio receptus, Plemminioque vicissim in suam fidem recepto, & suo & Plemminij exercitui civitatem diripiendam dedit. Caesar rem aggressus, aususque per omnium annalium monumenta celebrem, inermis & lacernatus castra Lepidi ingressus est; ibi declinatis, quae iussu hominis ignavissimi tela in eum coniecta fuerant, lacernaque perforata, aquilam legionis rapuit: mox armati milites Caesarem inermem secuti, Lepidum deseruere: eumque paullo ante viginti legionum fiducia superbientem, summasque sibi in Sicilia partes terrore & minis vindicantem, uti hominem vanum, neque vlla virtute tam longam fortunae indulgentiam meritum, imperio simul & exercitu spoliavit. Postea supplicem vita donatum, & concessio Pontificatu maximo, ad urbem remisit: alij Circeios in perpetuum relegatum tradunt. Subita deinde in exercitu Caesaris seditio erupit, militibus stipendium procacius quam ex more & modestia militari flagitantibus; missionem praeterea, agros, donaria tumultuosae postulantibus: ita ut quasi furore contacti, spiritus sibi ob multitudinem ferociiores sumentes, ad tribunal Caesaris magno cum fremitu minitantes ultro ac terrentes concurrerunt. Caesar tantam seditiois procellam partim seuera in furoris eius auctores animaduersione usus repressit; exercitu turbulentorum hominum missionibus purgato, dum Decimam legionem inter cetera contumacius ad iussa respondentem, totam cum ignominia exauctoravit: nonnullas missionem petulanter postulantes, citra commoda emeritorum dimisit: partim liberalitate sedavit, qua virum duo millia sestertium representari iussit. Placuit reeferi copias: repertae sunt legiones XLV. equitum XXV. millia, leuis armaturae militum XXXVI. millia. Caesar confecto ad hunc modum bello Siculo, in quo praeter ceteris fidei ac strenua Agrippae opera usus fuerat, eundem Agrippam nouo & ad eum usque diem inaudito honoris genere, Rostrataeque aureae ob victoriam naualem corona, & vexillo caeruleo donauit. Compositisque Siciliae rebus, tributoque sestertium millies imperato, Statilium Taurum in Africam ad recipiendas Lepidi prouincias misit. Quibus Romae nunciatis, magno omnium consensu Caesari statuae, & currus triumphales decreti: simul uti ouans urbem iniret, laureaque perpetuo vteretur, concessum est, L. Gellio Poplicola, M. Cocceio Nerua Coss. Interea Antonius nulla iusta de causa, sed oblata, quam iam referemus, occasione usurus, in Parthos mouerat. Phraates Pacori a Ventidio caesi frater patrem suum Orodem aqua intercute turgidum aco

AGRIPPA
ROSTRATA
DONATVS.

L. GELLIUS
POPPLICOLA
M. COCCAEVS
NERVA
COSS.

nito exhibitò è medio tollere properabat: sed dum propter pharmaci A
 violentiam vis morbi per aluum deijcitur, medicamentum quod ad
 perniciem patri filius miscuerat, casu in salutem conuersum est. Phraa-
 tes postquam venenum in remedium versum videt, anxius, sceleris que
 compendio vsurus, patrem intercluso spiritu strangulatum preoccupat;
 & regnum quod patricidio inuaserat, crudelissimè vexat. Ob eam tyran-
 nidem Parthorum primates alij ad alios, & in his Monases primæ inter
 ceteros nobilitatis ad Antonium, transfugerant. Is ab Antonio comiter
 & benignè habitus, à rege suo reuocatur: hinc Antonius Monasem
 fallacibus oneratum promissis, vt amicitia sibi fidem aliquam apud B
 Phraaten præstrueret, & regem oblata pace imparatiorem deceptum
 que opprimeret, dimisit. Ad hæc amicitia societatem per legatos offere-
 bat, si Phraates signa clade Crassiana amissa, ciuesque captiuos & transfugas
 redderet. Irritabat Antonij consilia & vrgebat Artauasdes Armeniæ
 maioris rex: qui, vt hostem suum alterum Artauasdem Medorum
 regem, Phraatis confederatum & belli socium vlcisceretur, & ipse An-
 tonio belli societatem offerebat. Quo fœdere cum Artauasde inito, pro-
 missisque Armenij illectus & deceptus Antonius, cum XIII. legionib.
 auxiliarium quadraginta, equitum duodecim millibus in Parthum mo-
 uet. Sed amoribus Cleopatras dementatus, omnia boni imperatoris
 munia corrumpebat. Dum enim cum insidiatore versutissimo consilia C
 sua cõmunicat, eiusdem calliditate in calamitatem trahitur. Armenius
 namque ipsius exercitum à Zeugmate in Mediam per flexuosos mon-
 tium anfractus & viarum perplexitates, ad quingenta passuum millia,
 vt æstatem eundo extraherent, circumduxerat; Antonius tamen in Me-
 diam properans, P. Statum Oppianum cum duabus legionibus & im-
 pedimētis subsequi iubet: ipse Phraaspa Mediæ regiam magnis itineri-
 bus peruenit: ceterū urbem validissimam præsidioq; firmatam frustra
 oppugnat. Medus qui cum Parthis auxilio suis accurrerat, ab Antonio
 in Oppianum cõuersus, eundem cum decem militum millibus oppri-
 mit & occidit: interim & Polemone Ponti rege capto, qui vitā ab hoste D
 redimere coactus est. Armenius magna fraude à prima statim Anto-
 nianorum calamitate, abrupta armorum societate, domum se cum suo
 exercitu, quæ XVI. millia equitum erant, contulit. Ita Antonius magna
 cum ignominia Phraasporū obsidionem soluere coactus, spe pacis ob-
 lata, sed fallacis deceptus est. Insidiatus enim Antonio Parthus, captó-
 que tempore & loco, eundem ex insidijs adorturus, pacem hac condi-
 tione offerebat; si Antonius Medorum finibus ex cederet, exercitum-
 que deduceret: sperans scilicet Antonium per eam qua venerat viam
 reuersurum: atque ita in campis latè patentibus, ariditateque squalen-
 tibus,

- A** tibus, se, copiasque suas Parthorum Medorumque equitatu ad vexationem & caedem subiecturum. Saluti fuit Mardus quidam à Crassiana clade captiuus, qui Parthorum mores consiliaque callebat: itinerumque per quae ducendum erat peritus, Antonium praeuenerat, ne destinatum iter peteret: se aliud per loca culta & comitatibus abundantia compendiosius ostensurum. Fidem fecit, quod se vincendum, donec promissa praestitisset, obtulit. Iam tridui iter fecerat Mardo duce Antonij exercitus, quum ab eodem praemonetur; ut contra subitam vim hostium, quam maximam imminere vestigijs aliquot se deprehendere iudicat, suorum aciem instrueret. Parebat praemonitioni Antonius, quum
- B** subito emicans Parthus parata Antonianorum vi profligatus est. Pluribus de hinc occurrentibus subinde ex itinere Parthici equitatus incursum impediti Antoniani, identidem non sine clade repellendo eosdem fatigabant: donec quinto postquam iter ingressi fuerant die, Flavius Gallus impetu temerario in hostem multo cum discrimine inuectus, dum laboranti carptim, & ex interuallo subsidia mittuntur, perruptis caesisque à Parthico equitatu auxilijs, utpote raris & infirmioribus, vix tandem ab Antonio cum totius robore exercitus accurrente, cum reliquijs copiarum discrimini ereptus est. Caesa sunt Romanorum tria millia, quinque millia fauciata. Antonius ob eam cladem miserè se afflicto, singulorum tentoria adit, faucios ut sese haberent rogans, curam eorum etiam nominatim Legatis, Tribunis, praefectisque demandabat. Et dum comiter eos consolatur, rem per se popularem ita dextrè egit, ut refecto ea comitate exercitu, militum quoque fauor & alacritas Antonium ad spem meliorem erigeret. Parthi ex praecedentis diei victoria ferociores, collecto XL. millium equitatu, contemptius Romanis tanquam victis insultabant: accurrentesque ad praedae direptionem, fortiter ab Antonianis submoti sunt: donec Antoniani iterum in decliuitatem quandam tardius digredientes, Parthis undique circumfusus sagittis configerentur. Ibi tum grauis armaturae milites, receptis in medium velitibus
- D** in sinistram genu subsidere; elatisque super caput clypeis (Testudinem vocant) se suosque ab hostium sagittis in lubricam clypeorum conuexitatem delabentibus protexerunt. Romanos ita subsidentes Parthi vulneribus prostratos opinabantur; abiectisque arcibus contos arripiunt, & quasi mactaturi irruunt: sed Romani se mutuò cohortati multo magnoque armorum fragore in pedes profiliunt, & Parthorum primos pilis exceptos prosternunt, demùm vniuersos in fugam conijciunt. Sed quum Antoniani ob perpetuam Parthorum insultationem à frumentatione arcerentur, tanta in castris fame laboratum est, ut libra panis ducentis sestertijs veniret, hordeaceus panis pari argenti pondere venderet.

deretur. Conuersi itaque ad herbas & radices edendas, inciderunt in A
herbam quandam, quæ manducata insaniam primò, postea & mor-
tem adferebat: nam qui eam edissent, saxa moliebantur, lapidesque
voluebant, tanquam rem magnoperè seriam agerent: tandem, bi-
lem euomentes (quia vino carebant, quod vnicum huic malo re-
medium erat) moriebantur. Nec minor ab aqua quàm ab hostibus
clades: Salmacidis enim fluuij liquor, qui à sitientibus auidè hau-
riebatur, frigidus & pellucidus quidem erat, sed salsus & venenosus: qui-
que bibentibus non tam sitim leuaret, quàm ventris tormina induceret, &
morientibus cruciatum exasperaret. Antonianis tot aduersis ac tanta
clade fractis, sola exfortitudine spes supererat: octies enim & decies in- B
tra vicesimum octauum diem commissis ex itinere prælijs, per æqua
per iniqua passuum millia trecenta emensi, Parthū sagittis equorumq;
agilitate ac fuga, & multiplici ludificatione inuictum, reprefferūt. Con-
firmabat Antonium quòd iam cum suis ad Musi fluminis ripam euase-
rat. Dux enim viæ Mardus eundem à Parthis extremum Romanos per-
sequendi limitem fuisse designatum, asseruerat. Nec Mardi fides fefel-
lit: Parthi namque, vt traiecisse Romanos videbant, laudata eorum vt
inuiCTORUM virtute, laxatis arcubus dilapsi sunt. Sequuta nox est, quæ
Antonio tristissima & prope vltima fuit. Tumultus enim trepidatione
nocturna, quòd hostes irrupisse putarentur, in castris coortus erat: hinc C
ipsi Antoniani, si qui aurum & argentum inter suos habere crederen-
tur, illos subita inuasionē iugularunt, spoliaruntque; adhæc ipsius quo-
que Antonij impedimenta aggressi, vasa aurea atque argentea mensas-
que preciosas ad distributionem disciderūt. Antonius in tanta conster-
natione, ne viuus in hostium potestatem perueniret, Rhamnum quen-
dam è numero stipatorum iuramento sibi astrinxit, quando cunq; ius-
sus esset statim ipsum confossurum, caputque amputaturum, ne mor-
tuus à reliquorum cadaueribus secerni posset. Reuocauit à tam præcipi-
ti clade exercitum, quòd Mardus hostem nusquam apparere ostēderet:
tumultum pauoremque eum ab errore, & incerto autore enatum: li- D
berarent nunc saltem animos à metu, cuius causa non extaret: iam su-
perata Media ad Araxem fluuium peruenisse: quo transmissis hostilia
omnia euasisse, & in Armeniam maiorem tanto labore, tot votis peti-
tam transituros. Hinc Antonius resecto vtcunq; exercitu Araxem
traiecit: recensitisque copijs, haud minus quàm tertia pars militum, ca-
lonum, seruitijque quarta desiderata est: non tamen hos omnes vis ho-
stium consumserat; sed partem longè maximam humanæ pestes, fa-
mes, frigus, ac sitis confecerant. Antonius hanc fugam suam, quia euase-
rat, victoriam vocabat. Placuerat Armenium, qui tantæ cladis culpam
susti-

- A sustinebat, vt desertorem & sociorum proditorem armis vlciſci; ſed eam iniuriam Antonius temporum neceſſitati ſubſeruiens, in aliam oportunitatem per triennium diſſimulauit: idque vel ob id potiffimum, quòd imminente iam hyeme, tam pecunijs quàm reliquis rebus, ad exercitum à recentibus laboribus, & cladibus reficiendum neceſſarijs, deſtitutus, hoſpicio Artauaſdis & humanitate uſurus, in regno ipſius hibernare conſtituiſſet: primo ſtatim vere, vt ſimulabat, alteram in Medos expeditionem ſuſcepturus. Ceterum poſtquam aliquãdiu in Armenia ſubſiſtens ſe ſuosque à proximis incommodis recreaſſet, Cleopatraz deſiderio ardens ac amoris impotentia victus, adulta iam hyeme per Cappado-
- B ciaz montana, perpetuasque niues in Phœniciam (quòd Cleopatram ex Ægypto euocarat) citatum rapiens agmen, militum octo millia ob in-
tempeſtiuam feſtinationem in itinere amiſit. Antonium per Phœniciam in Ægyptum cum Cleopatra reuerſum, legati ab Artauaſde Medo, comite Polemone Ponti rege, ſequuti ſunt. Polemon, vt diximus, Antonij ſuperiori bello ſigna ſequutus, in prælio captus in poteſtate Medi fuerat: quem Medus hæcenus benignò habitum, vt ſuis promiſſis gratiam fidemque præſtrueret, tanquam gratum Antonio munus ſine precio remittebat. Legatorum oratio fuit, Artauaſdi Medorum regi cum Phraate Parthorum belli cauſas eſſe obortas; cupere, vt ſociatis
- C cum Antonio copijs opibusque, iſte recentes, ille præteritas iniurias communemque hoſtem vlciſcerentur. Antonio oblata oportunitate vti placuit: ac foedere cum Medi legatis percuffo, in Armeniam, vt ad Araxem flumen ſeſe cum Medorum copijs coniungeret, profeſtus, Artaxata Armeniorum regum ſedem peruenit. Ibi Artauaſdem Armeniæ maioris regem, nec artibus nec verſutia hæcenus obnoxium, ex propinquiore loco per ingentia promiſſa, quamuis ambiguum & ſcelera ſua æſtiman-
tem perpulit, vt caſtra ſua intraret. Tum regem arte captum, ne quid honori regio deeſſet, argenteis catenis vincit, captumque per Armeniam circumducit: opibusque regijs, coniuge, liberisque eius potitus (præter
- D Artaxam primogenitum, qui ad Parthos fuga elapſus erat) omiſſo bello Parthico Artauaſdem ipſum cum omni præda ac neceſſitudinibus in Ægyptum trahens, aureis oneratū catenis Alexandria in triumphum duxit; ipſique Cleopatraz Regiæ aureo in ſolio confidenti ſupplicem fieri iuſſit. Inter hæc Sex. Pompeius, vt diximus, varia incertaque fuga in Samum inſulam delatus, de clade à Parthis accepta intelligit: ratusque turbatis Antonij rebus, tranſmarinum imperium ſe facile occupaturum, ad auxilia & ſocietatem varios reges & populos ſollicitare cœpit. Sed dum inter ducem & ſupplicem tumultuatur, & nunc dignitatem retinet, nunc vitam precatur, à M. Titio Antonij legato præoccupatus &

ANTONII DE
ARTAVASDE
TRIUMPHVS.

in potestatem redactus, quum iam annum ageret quadragesimum, Antonij iussu, vt fama tenet, occisus est. Sunt qui L. Munatium Plancum eius cædis auctorem M. Titio fuisse scribant. Prætexunt alij Antonij imperium à Titio approperatum : vt sera fuerit ad impediendam rem actam mutata in dediticij salutem Antonij voluntas. Additur Titium malam seruatori suo gratiam reposuisse, quòd à Mena in Etruria captus, Pompeij beneficio conseruatus fuerat: tantumque sibi ex hoc facinore odium concitasse, vt mox ludos in theatro faciens execrationibus Populi Romani è spectaculo quod ipse præbebat, pelleretur. Iam L. Cornificio, Sex. Pompeio Sex. filio Coss. Cæsar in Siciliam traiecerat : inde in Africam Bogudis & Bocchi Mauretaniæ regum motibus turbatam navigaturus : sed tempestatibus detentus, ne ex ocio licentiaque militem corrumperet, in Illurios, hoc est Iapudes & Delmatas ob hanc causam mouit. Iapudes qui in alpibus à tergo Istrorum habitabant, finitimos populationibus & latrocinijs infestabant, dum Cæsar bello Siculo distinebatur; nec vectigalia, quæ imperabantur, persoluebant. Contra hos itaque profectus, haud magna cum difficultate eos qui citra Alpes haud procul à mari habitabant, in ditionem compulit: ceterum eos qui iuga & latera montium incolebant, non sine maximo labore (vt erat gens aspera & fera) perdomuit. Etenim quum Metuliam oppidum suum præsidio trium millium communijissent, multos sæpè Romanorum impetus retuderunt, plurimas quoque machinas magna audacia frequentibusque irruptionibus incenderunt. Cæsar à lignea quadam turri in murum per pontem conscendere conatus, ponte ob multitudinem collabante, dextro crure & vtroque brachio afflictus est. Sed quum ille suppresso dolore suos cohortatus confirmasset, exercituque conuocato nihilominus oppugnationem vndique infesto militum concursu vrgeret, barbari de pace se agere velle simulantes, præsidium in arce acceptum nocte ex insidijs trucidarunt: ædibusque incensis, alij se, alij vxores simul & liberos occiderunt: quo ciuium furore Metulia sine præda militum, ferro ignique consumta est: nihilque in ea relictum in quo sæuire iratus hostis posset. Reliquæ Iapudum gentes quæ Albij montis latera longo tractu, vrbesque Arupinum & Monecium, aliasque ignobiliores incolebant, quum primùm ad eas admotus exercitus esset, famamque cladis Metulinæ intellexissent, metu in ditionem venère. Cæsar superato Colope amne ad Vendium urbem opulentam trinis castris peruenit: castrisque iuxta flumen positis, omnibusque ad oppugnationem paratis, missis qui prius cominus obsidendorum animos tentarent, suaderentque amicitiam suam, quam vim experiri mallent, Vendianos oblata accipientes, in fidem & potestatem accepit.

M. CORNIFICIUS, SEX. POMPEIVS COSS.

BELLVM ILLVRICVM.

DE INNOTIA
SOLATATA
AVRUPINUM

- A** accepit. Iapudibus victis hæ leges à Cæsare dictæ; vt vectigales essent: vt à latrociniiis, & mari abstinerent: ius magistratusque à conuentu Scardonitano peterent. Tedanium ciuitatem, quia nihil fecerat hostile iure Italico donauit. Acceptis in deditioem Iapudibus, Cæsar in Pannonios cum exercitu, nulla satis iusta de causa, sed ne in otio militem haberet, profectus est: & arma in eos, sed necdum hostilia conuertit: verum quòd ab iisdem postquam ad Sisciam urbem accessisset, hostilem in modum vexaretur, populari eorum agros iussit: ipsamque Sisciam à terra, & à Colope & Sauo fluuiis obsedit: commissoque interea nauali prælio, in quo Menas casus est,
- B** exceptaque per insidias & contrucidata maxima Pannoniorum manu, Siscitani accepta suorum clade, eaque perterriti, Cæsaris sese clementiæ acceptis legibus permisere: reliquaque deinceps Pannonia pacem accepit. Hinc Cæsar relicto cum parte exercitus Fusio Gemino, in Delmatas, quos aliquot iam præliis M. Agrippa vicerat, profectus, insidiis ex siluarum & viarum ambagibus ab iisdem tentatus est. Ita olim & Gabinium, dum ad Iulium Cæsarem quindecim cohortes, & mille equites in Macedoniam duceret, oppresserant: eadem quidem nunc fraude, sed non eodem successu vsi sunt. Cæsar enim eos velut indagine clausos captosque oppressit & profligauit: fugaque in Setouiam oppidum delatos obsidione cinxit. Ibi dum Delmatarum exercitus in urbem irrumperere conatur, duobus præliis profligatus est. Cæsar in genu lapidis ictu sauciatus aliquot diebus decubuit: interim cohortes septem, quia loco cessissent, decimatas hordeo pavit. Postea Delmatas iterum rebellantes, ac subinde victos, tandem datis obsidibus imperata facere, atque tributum hætenus à Iulij Cæsaris tempore debitum persoluere coëgit: relictoque ad reliquos perdomandos cum parte exercitus Statilio Tauro, ipse Romam profectus est: triumphumque, ob ea quæ iam dicta sunt decretum, in aliud tempus distulit. Cæsar in Salassos Valerium Messallam cum exercitu miserat. Salassii gens in alpina, in profunda valle vndique montibus cincta inhabitabat. Hæc viatoribus & vicinis per latrocinia quotidie magna damna inferebat; ipsumque Valerium Messallam, quem Cæsar Romam proficiscens eò in hiberna miserat, lignorum precia, quæ partim ad naues, partim ad hastas conficiendas ex siluis ipsorum rapuerat, persoluere coëgerant. Sed Messalla eosdem variis præliis grauissimoque bello attritos, victosque tandem magno labore ad imperium coëgit. Dum hæc in Illirico, & apud Delmatas geruntur, M. interim Antonius cum L. Scribonio secundum inierat consulatum:

H sed

BELLVM
PANNONI-
CVM.BELLVM
DELMATI-
CVM.M. ANTONIUS II.
L. SCRIBONIUS LIBONIVS
LIBONIVS LIBONIVS
COSS.

sed postquam eodem die abdicasset, L. Sempronium Atratinum sibi **A**
 suffecit. Quo in Consulatu ea quæ supra retulimus contra Artauas-
 dem maioris Armeniæ regem, dolo ac fraude captum, ab Antonio
 gesta sunt: ipsa que Armenia in prouinciæ formam ab eodem redacta.
 Eodem tempore & Octauia cum splendidissimis muneribus, vesté-
 que militari, & duobus millibus selectissimorum militum in præto-
 rias cohortes, in Suriam ad Antonium iter instituerat: quam post-
 quam Antonius aduentare intellexit, missis literis nunciat se ad bel-
 lum Parthicum properare; proinde Athenis subsistere iubet: vbi dum
 ob Antonij cum Cleopatra consuetudinem, neglectius & contemptius
 se habitam videt, Romam reuersa est.

C. Sosius per id tem- **B**
 pus Antonij auspicijs Iudæam domuit; obsessis que Aradijs, ac cum fa-
 me, tum morbo in potestatem redactis, Antigonom Iudæorum Re-
 gem, qui præsidium Romanorum interfecerat, prælio victum, ac Hie-
 rosolyma confugientem, obsidione clausit; ipsam que urbem iterum
 cepit anno vicesimo septimo postquam à Pompeio in potestatem po-
 puli Romani redacta fuerat: & ex Iudæa triumphum duxit. Anto-
 nius Antigonom nouo & inaudito hæctenus apud Romanos in Re-
 gem supplicio, Antiochiæ securi percussit. Inde in Ægyptum reuersus,
 de Artauasde capto & ex Armenia more Romano Alexandriæ (vt su-
 pra relatum est) triumphum duxit.

Cæsar autem, postquam **C**
 ex Illurico Romam venit, secundum Consulatum, nouem annos post
 primum, cepit, eum que paucissimis horis gessit: nam postquam Kal.
 Ianuarijs iniisset, & manè pro æde Iouis Capitolini aliquandiu in sella
 curuli præsedisset, abdicauit: L. Autronio Pæto in suum locum suffecto.
 Comparatus fuerat Cæsari in eo Consulatu collega Sex. Pompeius:
 ita enim inter eos post pacem factam conuenisse dictum est: sed an-
 tequam iniret, hostis iudicatus & occisus est, & in eius locum factus
 L. Vocius Tullus.

Sub hæc Antonius, crescente indies amo-
 ris in Cleopatram incendio, & vitiorum, quæ semper facultatibus li-
 centia que, & assentationibus aluntur, magnitudine, bellum patriæ in- **D**
 ferre constituit. Cum que iam alterum se Liberum Patrem appellari
 iussisset, hæderis que redimitus, & corona velatus aurea, simul Thy-
 rum tenens, cothurnisque succinctus, curru veluti Liber Pater ve-
 heretur: Cleopatram tamen ad vilissimi mancipij obsequia sese sub-
 mittens, totus in Regem barbarum degenerarat: amoris que im-
 potentia, & opum licentia victus, Cleopatram imperium Romanum
 promittere non dubitarat. Inimicitia itaque ac simultates, quæ in-
 ter M. Antonium & Cæsarem pridem cœperant, anno demum in-
 sequenti Cn. Domitio Ahenobarbo & C. Sosio Coss. eruperunt.

M. Anto-

SOSII TRI
 VMPHVS.

C. CAES. II.
 L. VOLCAT.
 TVLLVS
 COSS.

L. AVTRON.
 PAETVS
 COS. SVE-
 FECT.

CN. DOMIT.
 AHENOBAR-
 BVS, C. SO-
 SIVS COSS.

- A** M. Antonius Cæsarem criminabatur, quòd Lepidum Triumviratu exuisset; quodque militem eius, & Sex. Pompeij, quem ex pacto communem esse oportebat, solus occupasset: adhæc militis etiam, quem communi vtriusque nomine conscripserat, partem repetebat. Cæsar vicissim Antonio crimini dabat, quòd Ægyptum sine sorte obtineret: quòd Sex. Pompeium, cui ipse sponte ignouisset, interemisset: & Artavasdem Armenia regem fraude circumuētum cum magna Populi Romani ignominia in vincula coniecisset: simul partem spoliiorum & prædæ reposcebat. Præterea & hoc vitio vertebat, Cleopatram in sororis suæ contumeliam pro vxore haberi, & liberos ex eadem susceptos reges appellatos: inprimis quòd Cleopatram ex Cæsare filium Cæsarionem nominasset, insuper & in gentem Iuliam traduxisset. Ob hæc igitur atque his similia, tum quòd nec ad urbem venire, nec finito Triumviratus tempore imperium deponere vellet, contractisque ingentibus tam terra quàm mari copijs, vrbi totique adeò Italiae bellum moliretur; remisso adhæc Octauia Cæsaris sorori repudio, omnium in se odia accendit: eaque contumelia inter cetera irritatus Populus Romanus, bellum Cleopatram per fecialem, quòd mulier Ægyptia Romanum imperium affectaret, indixit. Antonius igitur cum Cleopatra totum ferè orientem contra Cæsarem armat: Cæsar verò vniuersum penè occidentem contra Antonium. Inter hunc belli apparatus Munatius Plancus ad Cæsarem transfugit; mox & M. Titius, auunculum imitatus. Cn. autem Domitius & C. Sossius Coss. Antonianarum hætenus partium, ad Antonium profecti sunt. C. Sossius Kal. Ianuarijs multa pro Antonio in Senatu contra Cæsarem absentem dixerat: sed Cæsar postea in Urbem reuersus, coacto Senatu longè plura in Antonium Sossio & Domitio obmutescens perorauit: recitatoque palàm Antonij testamento, quo Cæsarionem Cleopatram & Cæsaris Dictatoris filium legitimum testabatur: suis autem ex eadem Cleopatra liberis maxima regna attribuebat: se verò vbi decessisset Alexandria communi cum Cleopatra monumento condi iubebat; Populum Romanum vsque adeò in Antonium exacerbauit, vt Consulatu, quem cum Cæsare in proximum annum initurus erat, vnà cum imperio ipsi abrogato, hostem præterea iudicaret. Cæsar tamen quanquam hosti iudicato necessitudines, amicosque omnes remisit. Bononienses quoque, quòd in Antonianorum clientela antiquitus essent, per edictum monuit, fraudi ipsis non futurum, etiamsi Antonij partes iuuarent. C. Cæsare tertium, M. Valerio Messalla Coss. bellum ciuile Actiacum vltimum cum ciuibus gestum est. M. Valerius prius ab Antonio proscriptus fuerat, nunc in ipsius locum Consul factus est.
- Cæsar

C. CAESAR III.
M. VALERIUS
MESSALLA
CO

Cæsar ipso veris initio occupata quæ nullis Antonij præsidij tenebatur A
Corcyra, in Epirum cum exercitu traiecit. Interea M. Agrippa, quem
classi Cæsar præfecerat, Methone expugnata, deprehensum ibidem Bo-
gudem Mauretaniæ regem, Antonijque partes sequutum, occidit. Hinc
vel in conspectu ipsius Antonianæ classis, Leucadem insulam vi occu-
pat. Patras vbi Antonius hyemauerat, victo nauali prælio L. Nasidio,
cepit. Corinthum bis inde deiectis Antonianis expugnat. M. verò Ti-
tius & Statilius Taurus, qui terrestribus præerant copijs, cum Antonij
equitatu congressi strenuè vicere; & Philadelphum Paphlagoniæ re-
gem, vt ad Cæsarem transfugeret, impulere. Cn. autem Domitius, qui
solus Antonianarum partium nunquam Reginam nisi nomine saluta- B
uit, relicto Antonio non sine maximo & præcipiti periculo, ad Cæsa-
rem transmisit: sed is paullò post morbo cõsumtus est. Amyntas etiam
Galatiæ regulus, & Derotarus Gallogræciæ in Cæsaris partes cum Del-
lio transiere. Sosius interea absente Agrippa L. Tauresium ipsius lega-
tum obseruata occasione nec opinantem à se opprimi posse sperabat:
nec spes irrita fuisset, ni M. Agrippa maturè superueniens victo occisio-
que Sosio & Tarcondimoto Ciliciæ rege, cladem suis imminentem re-
pulisset. Antonius itaque prælijs aliquot naualibus, vt diximus, supera-
tus, præterea fidissimi cuiusque amici ad Cæsarem ob Cleopatras odium
defectione permotus, tum & ipsa Cleopatra prodigijs quibusdam con- C
sternata, ad hæc commeatu ob Cæsaris classem & exercitum intercluso,
prælio nauali rem committendam censuerunt: idque vel eo potissimè
consilio, vt si euentus votis minus responderet, Antonius & Cleopa-
tra vel inter præliandum fuga elaberentur. P. Canidius Crassus, qui le-
gionibus Antonij præerat, consultus, censuit non esse classe experiun-
dum: Cæsaris quippe militem, lociosque nauales, ob bellum quod re-
cens cum Sex. Pompeio gesserant, esse exercitatissimos, armamentis &
remigio instructissimos. Antonium verò, vt maximè classem milite in-
struere possit, socijs tamen naualibus destitutum iri, quòd tertia ipsorum
pars inedia ac fame contabuerat, reliqui aut morbo inutiles, aut alij aliò D
variè dilapsi erant. Consultissimum itaque fore, si à Cleopatra eiusque
consilij se expediret, exercitumque in Macedoniam vel in Thraciam
deduceret: terrestri prælio multis iam documentis Antonium esse in-
uictum; militem habere fidissimum: Getarum regem Dicomem ex
propinquitate locorum & copias & equitatum cum Antonio, vti pro-
miserat, sociaturum. Sed consiliū tam salutare facile auctoritate Cleo-
patras spretum est. Ita enim occæcat mortalium animos fortuna: & vbi
vim suam ingruentem refringi non vult, consilia corrumpit. Recepto
Canidij consilio (si quidquam humanorum certi est) vinci Antonius
non

- A** non poterat: nunc urgente fatali ipsius clade, & Republica ad vnus consilium præcipiti, quantò altius elatus erat, eò foedius corruit. L. Messius speculator ab Antonio præmissus, quum à vigilibus exceptus, & ad Cæsarem deductus esset, Cæsar tribunis traditum hortatur omisso metu, cuncta per ocium inspicere, iussumque passim per castra quæ vellet circumduci, ad se reductum percunctatur, satin per commodè omnia explorasset: datisque qui prosequerentur ad Antonium dimisit. Atqui Antonius nihil quidem eorum quæ à Messio nunciabantur, læto animo accepit: tanta Cæsaris fiducia, quam non de nihilo conceptam sibi persuadebat, præ ceteris percussus. Mouit & hoc vel maximè, quòd Cæsar
- B** præsentè Messio pro concione milites arma expedire, nauesque omni apparatu bellico in crastinum parari iussisset: animosque ad supremum certamen confirmarent, quo non in vnum diem, sed in perpetuum si Mars faueret, victores essent: Antonius ne, an Cæsar iura gentibus daret, ante crastinam noctem scituros. Neque enim Asiam aut Europam, sed orbem terrarum victoriæ præmium fore: adesse iam finem belli & laboris: in manibus esse prædam Ægyptiacam, reditum in patriam, ad parentes, liberos, coniuges, Deosque penates. Hæc atque his similia Cæsarem tanta animi præsentia, vultuque adeò læto apud milites concionatum Messius retulit, vt vel tum victoriam tanquam certam præcepisse videretur. Ad hæc Pullarium secunda auspicia renunciaffe: præterea egregiè litatum fuisse: ita vt quasi Dijs ipsis auctoribus, ad rem gerendam impelli videretur. Fausti quoque ominis loco acceptum, quòd Cæsari ad copias inspiciendas progresso, asellus cui Niconi, cum actore cui Eutycho nomè erat, occurrisset, homine scilicet à bona fortuna, iumento à victoria appellationem sortito. Hæc atque alia ad Antonium perlata, ipsum de summa rerum perquam sollicitum habuere. Et iam aduenerat supremi discriminis dies, quo Cæsar & Antonius productis classibus, pro salute alter, in ruinam alter orbis terrarum dimicaturi erant. Cæsar ducentarum quinquaginta nauium classem, à triremibus in senos remorum ordines agilem, & instrumento nautico armatam, legionibus octo & quinque cohortibus impositis instruxerat: dextrum cornu M. Lurio, sinistrum Arruntio commiserat: præfectoque vniuerso certamini Agrippa, ipse ei se parti reseruarat, in quam à fortuna vocaretur. Statilium Taurum terrestribus copijs, quæ LX. millia peditum erant, M. Titium equitum duodecim millibus præesse iusserat. Antonius autem centum & sexaginta nauium classem habebat, à quaternis in denos remorum ordines, adhæc turribus à prora & à puppi instructam: ita vt in mari veluti è muris pugnaretur. Huic viginti millia peditum, sagittariorum duo imposuerat. Dextrum cornu Antonius cum L. Gellio

Poplicola, sinistram C. Coelius Calvus, mediam aciem M. Octavius, & A
M. Iustus regebant. Canidius exercitum terrestrem, septuaginta mil-
lia peditum & decem equitum, ducebat. Quin & vela Antonius in na-
ues suas ad omnem casum expedita collocari iusserat: tanquam tacita
diuinatione ad fugam non ad pugnam se prepararet. Atque hinc quos-
dam malè ominantes dextra interpretatione elusit, ideò scilicet hoc se
iubente factum, ne quis hostium fuga elaberetur. Fama tenet Antonij
Prætoriam inauspicato admodum omine Echeneida pisciculū adhæ-
rendo, immobilem detinuisse: ipsumque Antonium, dum milites ex-
hortari festinat, coactum in aliam transcendere. Antonij itaque classis
intra sinus Ambracij fauces in procinctu stabat: ex quatuor in Austrū B
stadijs patebant: præcingebantur ab ortu promontorio Apollinis Actij
templo ea tempestate nobili. Hic quum diu constitissent Antoniani,
sæuoque imbri & grandinosa procella exagitarentur; demum ubi le-
nita est vis venti, vix tandem superatis faucibus tardissimè, nec sine
maximo labore naues in altum moliebantur, vt mole sua segnes, ita &
à socijs naualibus claudas maleque instructas. Ipsa quoque Cleopatra,
cuius Prætoria purpureis velis insignis erat, cogere agmè visa est. Cæsar
verò postquam ab Antonianis nihil aut quàm minimum promoueri
conspexit, cumque iam meridies instaret, nec hostis appropinquaret,
ipse occasione pugnandi lætus & in altum prouectus, quanta potest C
celeritate cornua diducit. Agrippam autem æqua fronte ad pugnam
procedere iubet: sic fore sperans, vt immobiles Antonij naues multitu-
dine suarum & agilitate circumdaret, aut ab ordinibus diuelleret, aut
certè deterfis à latere remis mutilaret. Quod ubi vidit Antonius, veritus
ne circumueniretur, & ipse à sinistro cornu mouere cœpit. Postquam
concurri & prælium misceri cœptum, res minimè nauali pugnae, sed vt
bium oppugnationi similis visa est. Antoniani namque ob altitudinè
nauium, qua Cæsarianas superabant, grauiores ac pondere ipso libra-
tiores ictus supernè ex turribus & propugnaculis mittebant: contra
Cæsariani vana plæraque, vtpote supino iactu tela in locum superio- D
rem iaciebant. Sed quum Cæsar nusquam non instaret, & remiges mi-
litesque ad pugnam accèderet, in altera verò parte præter milites nihil
appareret, mox porrigente ad circundandos hostes dextrum cornu A-
grippa, similiter & Poplicola suos promouere extendereque coactus, à
media acie diuulsus est: Arruntioque, qui sinistram Cæsarianorum
cornu regebat, acerrimè ubique occurrente, iam totis simul classibus ab
omni parte pugna conferta erat, & neutro adhuc inclinabat victoria,
quum Cleopatra sexaginta nauibus fugam occupare visa est. Quam
postquam Antonius vela dantem aspexit, sublatis & ipse partim dolo-
nibus

PROELIUM
NAVALE AD
ACTIVM.

- A** nibus, (id veli nomen est) proditor desertorque suorum Cleopatram fugientem sequutus est: ventoque vsus secundo Peloponesum versus, quò Regina præcesserat, cursum intendit: eamque assequutus, & ab eadem exceptus, seu præ stupore, seu mentis consilijque ob res perditas inops, in proram se condidit: vbi mœsto per triduum silentio obtorpuisse, ita vt ne oculos quidem attolleret, donec naues Tenarum appulissent, memoriæ proditum est. Antoniani ab imperatore suo tam turpi ludibrio deserti, nec hortante vlllo, nec imperante, pertinaciter, vt pote desperata victoria, in mortem dimicabant: quos Agrippa vbi obstinatos vidit, ignem nauibus iniici iussit. Tum demùm, quum magis
- B** ad incendium quàm ad prælium trepidaretur, vinci Antonianorum pertinacia cœpit. Cæsar perculsos quidem, neque interim à prælio abstinentes verbis mulcebat, ostendens fugisse Antonium, clamitans rogitansque subinde, pro quo, & cum quo pugnam miscerent: num pro Antonio ipsorum desertore? num cum Cæsare ciuium conseruatore? At illi, cum vsque in serum diei pro absente Antonio dimicassent, ægrè tandem summissis armis se victos fatentur, & prius veniam vitamque Cæsar ijs obtulit, quàm illis, vt ea peterent, persuaderi potuit. Cæsa eo prælio Antonianorum quinque millia; naues ferè trecentæ in potestatem venère. Submissi qui Antonium & Cleopatram insequerentur,
- C** extremumque agmen vexarent; sed cum diu quantum remigio contendere poterant insequuti, quia velis destituerentur, contento cursu fugientes assequi posse desperarent, tandem Prætoria Antonij capta & alijs aliquot depressis, incolumes ad Cæsarem reuersi sunt. Antonius quum Tenari in statione esset, cladem à suis acceptam, Cæsare dissecta profligataque; classe ipsius maris imperio potiri nunciatur: ceterum XIX. legiones, X. millia equitum, quibus Canidius Crassus præerat, incolumes fidem non mutasse; & iam septimum diem ad eius imperium paratos obdurare. Tum demùm Antonius errorè suum & turpissimam fugam agnoscens, surdas aliquandiu ad omnia solatia aures, obstinatumque silentium tenebat: sed vinum, epulæ, Cleopatrarum complexus, voluptatesque, quibus se immerferat, vsque adeò mox hominè enervarunt, vt magis præteritæ eum victoriæ, quàm præsentis tutarentur vires: quando eiusdem simul parta ac sperata decora vnus diei clades in perpetuum euerterat. Cæsar ab ea die, qui quarto Nonas Septembreis erat, singulare in Republica imperium accepit. Canidius fugacissimi ducis sui vestigia sequutus, noctu fuga præcipiti ad Antonium profugit. Exercitus, postquam sacramento, quo ducibus fugitiuis obstricti erant, se solutos vident, desertos se & destitutos indignantes, in Cæsaris sese fidem clementiamque tradidère. Cæsar pauca de sua lenitate

MONAR-
CHIAE CAE-
SARIS AV-
GVSTI INI-
TIVM.

tate apud Antonianos locutus, quo minore essent in metu, omnes con- A
 seruauit: militibusque suis, ne qui eorum violarentur edixit: tantaque
 victoria potitus Apollini Actio triremes nauesque, vsque ad decem re-
 migiorum ordines, captiuas consecrauit: temploque ampliori, & augu-
 stiori ipsi construi iusso, ludos quoque Scenicos & Circenses, ac sacrum
 quinquennale quod Actium dictum est, instituit: oppidumque in oc-
 cidentali sinus Ambracij littore (vbi castra habuerat) quod a victoria
 sua Nicopolim vocauit, exaedificari iussit: atque vt nouam urbem co-
 lonorum frequentia ornaret, celebraretque, ciues vicinarum septem
 urbium, quæ olim floruisent, sed bellorum cladibus prostratæ incul- B
 tæque iacebant, in eam coloniam deduxit: Nicopolitas iure Latij, & li-
 bertate donatos in Amphictionum (quo nomine commune totius
 Græciæ concilium vocabatur) numerum referri haberi que iussit.

Cæsar post victoriam M. Agrippam cum veteranis ex omni militum
 numero selectis in Italiam, ne qui motus noui inualescerent, præmisit;
 ipse Athenas profectus, illinc in Samum insulam in hiberna se recepit:
 & Græciam, quæ seruilem in modum ab Antonio vexata, tributisque
 exhausta fuerat, recreauit & libertate donauit. Cassius Parmensis, qui
 fractis ad Actium Antonij opibus, Athenas confugerat, Cæsari prodit-
 tus; mox & P. Turulius ex Co insula eodem attractus, vltimas vterque
 parricidij pœnas dedere: vti ante duodecim annos C. Trebonius in Asia C
 primus dederat. Auctores habeo, qui Cæsarem victoria clementissimè
 vsum adfirmet: Dio tamen scriptum reliquit, Aquillios Nigros, patrem
 & filium pro vita rogantes sortiri iussisse, vt alterutri concederetur: tra-
 dit adhæc vtrumque morientem spectasse, quum filio qui se obtule-
 rat occiso, pater præ dolore voluntaria nece occumberet. Cæsar in-
 terea Agrippæ literis turbatus de seditione veteranorū, præmia & mis-
 sionem contumacius quàm militarem disciplinam decebat poscentium;
 Italiam media hyeme repetit: quum paullo antè quartum Cōsulatum
 cum M. Licinio Crasso cepisset. In traiectu bis sæua & atroci tempesta-
 te conflictatus est: primò inter Rhion & Antirrhion, illud Peloponesi, D
 istud Ætoliæ promontorium: rursus dum Ceraunios montes supera-
 re nititur. Vtrobique pars Liburnicarum fracta depressaque est, multæ
 conquassatæ: & ea, qua ipse vehebatur, armamentis clauoque lacerato
 spoliata est. Vexata ad eum modum classe Brundisium appulit; ibique
 septem & viginti haud amplius dies, donec militum desideria ordina-
 ret, commoratus, cursum in Græciam, vt Antonium bello prosequere-
 tur, reflexit: & ne durissimo anni tempore tempestatibus circa Pello-
 ponesum sæuientibus iterum conflictaretur, naues per Isthmum ad
 Schæmuntem (patet ea ceruix quinque millia passuum) plaustris trans-
 ferri

NICOPOLIS
 COLONIA.

IMP. CAE-
 SARI IIII.
 M. LICINIUS
 CRASSVS
 COSS.

- A ferri iubet: vt Asiæ, Suriæq; circuitu Ægyptum peteret. Antonius dux alioqui segnis admodum, nisi tot vndique tumultibus excitatus fuisset, ex Tenaro cum Cleopatra soluens, Cyrenen versus vela facere iubet: inde Cleopatram in regnum præmittit, ne quid Ægyptij, gens aliàs ad omnem occasionem mobilis & venalis, si de clade Actiaca percepisset, turbarent: verum ab eadem molliter nimis & amatorie aulus, crebro cum suspirio & gemitu è nauibus prospexisse traditur. Cleopatra postquam in Ægyptum appulisset, ne quid ipsi de regia Maiestate decederet, victoriam mentita dominatione in suos acerbissime exercere coepit: & postquam in nobilitatem direptionibus & cadibus
- B crudelissime sæuisset, popularibus maximam pecuniarum vim imperat: præterea depositas antiquitus in fanis pecunias tollit: copias vndique & auxilia comparat: & vt Medorum quoque regem in nouam belli societatem contra Cæsarem officio priuato pertraheret, caput Artuasdus Armenij præcisum eidem dono misit. Deinde vt nihil, quod aut ad securitatem, aut ad fugam viam aperiret, intentatum relinqueret, arduum sanè opus & quod ægrè fidem apud posteritatem inuenturum sit, aggressa fertur. Memoriae namque proditum, Isthmum illum trecentorum stadiorum, siue XXXVI. millium passuum, inter mare Aegyptium & sinum Arabicum, quo tanquam ceruice quadam
- C Aegyptus Asiæ connectitur, perfodere instituisse: atque ita classem è mari Aegyptio in mare rubrum, siue sinum Arabicum, cum vniuerso thesauro, & validis copiis traducere, atque ita per fugam bello & seruituti hostisque ludibrio se subducere. Alij tradidère, classem quam Cleopatra in fugæ subsidium in sinu Arabico fabricari iusserat, ab Arabibus, Q. Didij Suriæ præfecti consilium sequutis, incendio consumtam: hinc constituisse classem è mari Aegyptio terra per Isthmum iam dictum in sinum Arabicum moliendo traducere. Antonius interea quum ad littus Cyrenaicum in statione esset, nouasque per ignotas & longinquas regiones sedes quæreret, ad L. Pinarium
- D Scarpum præfectum, qui Africam cum exercitu Antonij nomine obtinebat, præmittit, qui adesse imperatorem nunciarent, proinde cum copiis ad ipsum properaret. Sed Pinarius iam fidem cum fortuna mutauerat, missos itaque ad se ab Antonio occidit. Antonius audita Pinarij perfidia consternatus, velis subductis Alexandriam versus cursum flectit: mox vt in ancipiti spe & metu omnem belli apparatus instruit, Parætonium in Africa, Pelusium in Aegypto firmissimis præsiidiis præoccupat: sed ignauus dux omissa rursus rerum cura omnium, in summo luxu per conuiuia & voluptates, ac deinde, ex fatigatione magis & fastidio, quàm satietate earum,

in somno & desidia hiemem traduxit: praefectis itidem ipsius & mili- A
 tibus in eandem sese luxuriam, ad ducis sui exemplum, penitus sese ef-
 fundentibus. Antonius igitur ocio & luxu diffluens, amore praeterea
 & voluptatibus ebrius, Antonium suum ex Fulvia filium, & Caesario-
 nem Cleopatrae ex Caesare, etiamnum praetextatos in fatalem neces-
 sitatem praecipites agit: dum eos posita praetexta, togam virilem su-
 mme, regesque & regni haeredes saluari curat: quod tunc intempesti-
 ue & praemature acceleratum, iisdem haud multo post exitio fuit.
 Hinc cum Cleopatra fugae consilium capit; ut si qua vis grauior vr-
 geret, classe in Hispaniam fugerent; confirmatur consilium ratione,
 quod Lucius Antonij frater, qui Hispanienses exercitus nomine Cae- B
 saris ante rexerat, persuasisset, eos haud difficulter pecunia, muni-
 ribus, & militari qua valebat Antonius facundia, ad transitionem solici-
 tari posse: adhuc mentiendo, iactandoque inuicem vires, quas non ha-
 berent, ex ingenio vano spe vaniore inflantur; altaque securitate vs-
 que adeo in voluptates immerguntur, ut perniciem, quae a fronte a la-
 teribus tam multiplici clade vrgebat, negligenter. Verum interea ut
 Caesaris animum ab omni suspitione auerterent, legatos mittunt; eos
 Cleopatra secretis mandatis, & ut fidem praestrueret, etiam muni-
 ribus, aureo sceptro, corona aurea & sella regia, quae Caesari ipsius no-
 mine donarentur, instruit: summa legationis erat: Antonium pacem C
 a Caesare istis legibus petere, ut sibi Athenis privato viuere, Cleopatrae
 cum filiis in Aegypto regnare liceat. Interim & hoc legatis mandat, ut
 Caesaris militem muneribus sollicitarent. Sed Caesar nihil ad haec An-
 tonio respondit, siue quod legatos (liberti enim erant) contemneret:
 siue quod fraudem subesse suspicaretur. Cleopatram vero per Thy-
 rum libertum, quem & ipse cum secretis miserat mandatis, bono ani-
 mo esse iussam in Antonij perniciem sollicitat. Interea Corne-
 lius Gallus Caesaris legatus Paratonium, eiecto Antonij praesidio, eiusque
 quas quattuor Pinarius duxerat, legionibus in fidem acceptis, occupasse
 nunciatur. Antonius eodem cum exercitu classeque properat, confusus se aut D
 militem donis corrupturum, aut Paratonium per vim recepturum; sed
 utrumque frustra tentatum. Nam postquam Antonius ad murum acces-
 sisset, milites alloquio & pollicitationibus, ut sperabat, ad se pellectu-
 rus, Gallus ut sensum aurium vocisque confunderet, classicum canere
 iussit; deinde subita eruptione Antonianos in composito agmine pala-
 tos adortus, multa cum caede prosequitur, & usque in castra profligat;
 eo tumultu verius quam pugna ad duo millia de exercitu Antonij cecide-
 re. Tertia inde luce Antonius urbem nauali oppugnatione aggressu-
 rus, classem in Paratonico portu (patebat ille ad mare octo fere millia)
 nautico

PARAETONI
 VM CAPTVM

- A** nautico instrumento instruit. Nec caruisset successu res tanto cœpta impetu, nisi Gallus per exploratores de Antonij consilio edoctus, portum quâ faucibus iuxta oppidum sinuosè arctèque flectebatur, catenis altissimè demersis præsepisset: præsidiumque simulato ob Antonij apparatus terrore intra muros callidè receptum, fiduciam classarijs fecisset subeundi in locum insidijs præparatum: ibi mox attractis per machinas catenis, portus primùm ostia claudit: & vt catenæ hæc illæ variè & per obliquum sparæ iacebant, ita adductæ modò singulas, modò plures suspensas à prora naues in puppim statuebant: deinde remissas subitò velut ex muro cadentes, non sine ingenti trepidatione nautarum, ita vndis affligebant, vt etiamsi rectà reciderent, aquæ plurimum reciperent. In eas ad hunc modum impeditas Gallus ex vrbe impetum facit. Tum verò maxima militum pariter nautarumque trepidatio coorta, cum se mari terraque simul circumuentos cernerent: propugnatores telis obruerentur; socijque nauales militum officia pauore impedirent, claudæ mutilatæque naues partim deprimerentur, partim igne iniecto incendio consumerentur. Antonio tot simul rebus aduersis consternato, aliam super aliam cumulante in eius perniciem fortuna, noua & grauior clades tumultuosè nunciatur: Pelusium captum à Cæsare: ipsum infesto cum exercitu in Ægyptum terra marique inuasisse: socios reges, Herodem præ ceteris, fidem cum fortuna mutasse. Quidam tradidère, Pelusium annuente Cleopatra Cæsari à Seleuco præsidij regij præfecto proditum. Thyrsus enim libertus, vt diximus, à Cæsare Alexandriam cum mandatis secretioribus missus, Cleopatram vani & ambitiosi ingenij fœminam, amatorijsque præstigijs fidentè, & vnde utilitas ostenderetur illuc noua semper mobilitate libidinem tranfferentem, splendidis promissis & vana spe præoccupat: simulatoque adhæc Cæsaris in ipsam amore, eò facinoris miseram impulerat, vt proditis suis Antonijque rebus, Cæsare coleret. Hinc Antoniū mœsto silentio torpescentem, & mortem sibi consciscere paratum, L.
- D** Lucilius ne tristio rem quàm necesse sit faceret; néve grauius in se consuleret, consolatus est: hortatusque; ne qui Actiæ ruinæ non succubisset, ad minores calamitates animū summitteret: superesse validas in Ægypto copias, Cleopatras opes & fidem ostēdit, pluraque; his similia prolixè & oportunè loquutus, effecit vt Antonius mutato consilio, postera die deductis quæ supererant nauibus, relicto Parætonio Alexandria repeteret: sperans se naualia Cæsaris castra cū leui præsidio relicta oppressurū; eiusdemque; militè longo itinere fatigatū & onere fessū à suis integris & relictis carpi delerique; posse. Et iam Pharū classe tenebat, quum nunciatur Cæsare ad Hippodronū ex via & itinere fessū, statiuam habere:

PELVSIUM
CAPTUM:

BELLVM
ALEXAN-
DRINVM:

prouolat itaque Antonius, infestoque agmine erumpens, & in Cæsarianos equites adhuc sudore madidos puluereque; squalentes & cooper-
 tos, & sparsim palantes inuectus, prosperam pugnam facit; disiectos.
 que & in fugam effusos usque in castra persequutus, C. Meuium Cen-
 turionem capit. Hinc maior Antonio quam pro re lætitia: sed eò ma-
 ior quòd inter assiduas clades ac lacrimas, vnum illud quatumcunque
 ex insperato gaudium affulserat. C. Meuium, vt captiuum ostenderet,
 coram Cleopatra adducit: interrogat, ecquid de se statui vellet: tum ille;
 Iugulari me, inquit, iube: quia neque salutis beneficio, neque mortis
 supplicio adduci possum, vt Cæsaris miles esse desinam, & tuus esse in-
 cipiam. Antonius viri constantiam miratus, incolumem abire iussit. B
 Prædicta itaque victoria impotenter elatus, copias educit: & dum nihil
 quàm dolo quàm virtute vincat intentatum relinquit, Cæsarem ad singu-
 lare certamen prouocat: vt duorum periculo, & alterutrius euentu de
 imperio decerneretur. Sed Cæsar nihil aliud respondit, quàm Antonio
 si desperet, vias ad interitum satis multas patere. Ad dolum itaque re-
 lapsus Antonius, sagittis libellos circumuoluit; has in Cæsaris castra ia-
 culatus, oblatiisque mercedis nomine senis sestertium millibus, mili-
 tem ad transitionem sollicitabat. Cæsar eosdem libellos ad se delatos
 pro concione recitat; inuectusque acriter in insanabile Antonij inge-
 nium, quo militum suorum animos tanquam ad omnem proditionem C
 nem, perfidiamque venales sollicitabat; Irent, inquit, Dijs auctoribus,
 & tam scelestam hostilemque de se Antonij opinionem fortitudine
 vindicarent: fidemque suam insigni hostium clade Imperatori suo li-
 berarent; Præmia, agros, & quæ cetera sunt militiae decora & commo-
 da ex sua fide ampliora habituri, quàm quæ Antonij perfidia ex vano
 iactabat. hinc iusta ira suorum animos ad vindictam stimulabat. Pro-
 inde Cæsar vtendum militum ardore ratus, legiones in aciem produ-
 cit: similiter & Antonius pugnandi potestatem facit. Cæsarianos ira,
 spes, ardor certaminis in prælium rapit. Antonianorum magnam par-
 tem necessitas & pudor inuitos resistere potius, quàm pugnam inferre D
 cogit. Fufisque primo ferè impetu Antonianis, dum pars effuse ad vr-
 bem, nonnulli in castra, alij aliò dilabuntur; Antonius in tumultum
 quendam fuga cum paucis delatus, quem tandem pugna euentum ha-
 bitura esset obseruaturus; vbi classem, quæ ad nauale prælium instructa
 parataque; in altum contra hostem prouehabatur, ad Cæsarem transire,
 omnemque simul spem fugæ, quam in Hispaniam destinauerat, inter-
 cisam vidit: proditum se à Cæsare clamitans, ei que malum minatus,
 furens frendensque in urbem citatis decurrit equis. Cleopatra, siue
 furorem Antonij (iræ namque impotentissimus erat) verita, siue vt
 in

- A** in gratiam Cæsaris eum, qui grauius in se consulturus videbatur, præcipitem impelleret. in Mausolæum, quod sibi sepulchrum sumptuosissimè extruxerat, sese condit: simul ad Antonium mittit, qui Cleopatram voluntaria morte seruitutem effugisse nunciaret. quo nuncio fractus Antonius, laudata interim mulieris fortitudine; sequor, inquit, te fugientem Cleopatra, appellansq; Erotem seruum, eundem vt sibi vltimam manum ex fide data commodaret, vrgebat. Ille dominum suum violare veritus, in gladium incumbens exemplo docuit, quid imitandum esset. Ita Antonius mancipij fortitudinem æmulatus, ventrem sibi non segniter confodit: morte scilicet voluntaria strenuaque præteritæ probra ignauia desidiaque redempturus, pariter & ab hostis se arbitrio ludibrioque vindicaturus. Sed leuior fuit ictus, quam vt statim exspiraret: quare se in lectum prosternit. Hinc orto statim per totam urbem tumultu, decumbenti inter maximos cruciatus superuenit missus à Cleopatra Diomedes, nuncians Reginā Mausolæo inclusam etiam nū superesse. Antonius itaque quamprimū cruore etiamnum & sanguine foedus in Mausolæum delatus, multa que comploratione à Cleopatra exceptus, ægram animi verbis mulcet, afflictam consolatione erigit; monetque vt rebus vitæque suæ pro præsentis rerum necessitate, cum dignitate consuleret: fidemque C. Proculeij inter Cæsaris amicos potissimum coleret; atque in ea verba inter eiulatus lamentationesque muliebres defecisse scribitur, quum annum ageret ætatis quinquagesimum, vel, vt alij sextum & quinquagesimum. Quod vbi nunciatum est Cæsari, lacrimis obortis in tabernaculum secessit; conuocatisque suis; Exemplum cernitis, inquit, insigne rerum humanarū; iacet suis foedissimè laceratus manibus, magno cum mœrore nostro, M. Antonius, collega, affinis, & nuper nobis tot victoriarum, tot curarum socius, fidem in pace nostram toties expertus; donec Ægyptia matrona fax illa pestisque Antonij, omnibus delinimentis animum eius à nobis auertit atque alienauit: intemperantiaq; libidinum effrenatum
- D** eò impulerit, vt fas, fidem, dexteratas, necessitudinem, ipsos etiam Deos testes & arbitros conuentorum falleret: Fortunam deinde potius quam rationem secutum, & minus iam sui compotem eousque à quietis consilijs exturbarit, vt post æquissima secundum ius fasque postulata, superbe violentè que dictis scriptisque elusa, bello etiam Populū Romanum laceffendo, iusta nos & pia pro Republica arma mouere cogeret. Sed dum fortunam offerentem se non cohibet, quanto altius elatus erat, eò foedius corrui. Quod ad me attinet, & humanæ infirmitatis memini, & vim fortunæ metuo; nec præsentis credendum scio, neque in secundis rebus quidquam superbe ac violenter in quenquam

ANTONII
MORS

consulendum esse, nobis documento sit Antonius. Is demùm vir no- **A**
 bis omni laude maior sit, cuius animum nec prospera flatu suo effe-
 rent, nec aduersa infringent. Concilio dimisso, cura funeris & Cleo-
 patræ custodia, ne quid ferox mulier grauius in se consuleret, néve re-
 gios quos condiderat thesauros corrumpere, C. Proculeio mādantur;
 qui vt viuam præoccupauit, primùm ægrum mulieris animum tenta-
 re, in spem mentemque meliorem erigere, suadere vt seipsam spesque
 omnes suas in Cæsaris clementissimi fidem arbitriumque committe-
 ret. Missus & cum Proculeio Epaphroditus, vt simul intentissima cura
 viuam custodirent: ceterùm haberent colerentque quàm benignissi-
 mē & blandissimē; dumque illa inter cetera de filijs in reges recipien- **B**
 dis spem ex Cæsare sibi fieri cupit, Antonium vti regio apparatu con-
 daret sepelirētque à Cæsare concessum respondent; ceterarum manda-
 ti nihil habere. Cæsaris itaque colloquium petijt; quod vbi Cæsari nun-
 ciatum est, vt eam ab animi ægritudine, qua contabescere dicebatur,
 reficeret, ad Cleopatram accessit: metuebat enim si Cleopatra sibi ma-
 nus inferret, aut inedia seipsam conficeret, ne funere ipsius præcipium
 triumpho sui ornamentum subtraheretur. Intransi vestibulum pulla-
 ta occurrit; Cæsar plorantē summittentēque se ad pedes sustulit, nec
 attingere sibi genua permisit. Tum Cleopatra; Omnia, inquit, vt in
 nos posses, Dij tibi Cæsar, virtusque tua & felicitas dedere: sed si cap- **C**
 tiuæ apud te vitæ necisque dominum, vocem supplicem mittere licet,
 per genium patris tui, eiusque quas semper colui, & quas hîc conspicias
 imagine, qui nos in eo fastigio rerum, in quo paullò antè fuimus col-
 locarat: per huiusce regis deos, qui te melioribus ominibus accipiant,
 quàm Antoniū hinc miserunt, precor quæsoque, hanc supplici veniam
 des, vt ipse quodcunque fert animus de me captiua statuas; filios tan-
 tùm meos regnare patiaris; neque me in Populi Romani superbum
 ac crudele spectaculum ludibriūque traduci patiaris: si nulla alia re
 poteris, morte me saltem, patris tui manibus hac dextera tua vindices
 à tam crudeli seruitute oro obtestorque. Versa dehinc ad solitas artes, **D**
 illecebris blanditijsque continētiam Cæsaris percellere conatur. Cete-
 rùm Cæsar eam bonum animum habere iussit, venisse in eius potesta-
 tem, qui beneficio quàm metu obligare homines malit: exterâsque
 gentes fide ac societate iunctas, quàm tristi seruitio subiectas habere
 potius ducat. Nec plura loquutus discessit, curam cultūque Cleopa-
 træ impensius custodibus commendans. Cleopatra vt animaduertit
 Cæsarem nec proiectis vsque ad lacrimas, nec miserabili oratione e-
 mollitum, nec quidquam sibi præsidij in fucato petulantia illecebra-
 rumque artificio apud hominem pudore continentiaq; obfirmatum:
 sese

A sese ad ludibrium, superbosq; vultus Populi Romani ad triumphum, videlicet rem omni morte tristiore seruari, impetum moriendi capiti certior facta, Cæsarem in Suriam post triduum profecturum; ipsam cum liberis in Italiam classe mittendam; haud vltius cunctandum rata, quum se incautius iam custodiri obseruarique videret, venenum, quod ad incerta fortunæ talesque casus multò antè præparauerat, haussisse scribitur. Annum tum agebat vnde quadragesimum. Genus mortis incertum auctoritas tradentium facit. Sunt qui aspidem ab ipsa laccellitam mordicùs brachium eius vulnerasse prodant; eiusque veneni virus sopore sudoreque in mortem soluere; alij aliter tradidère. Cæsar verò quamuis eius decessum molestè ferret, ita vt & Pyllos admo-neret, qui venenum ac virus exfugerent; animi tamen eius generositatem admiratus, & quòd id ipsum per litteras obtestata fuerat, corpus eius apud Antonium splendè & regaliter condi, ac tumulum ab ipsis inchoatum perfici iussit. Antyllus Antonij filius per Theodorum, Cæsari-um per Rhodonem pædagogos proditi, quia in regni successores (vt diximus) cooptati erant, ne quid ipsorum caussa noui oriretur, interfecti sunt: reliquos Antonij ex Cleopatra liberos, Alexandrum, Cleopatram, Ptolomæum benignè liberaliterque habuit; ac mox pro conditione cuiusque educauit; curaque omnium Octauia commissa fuit. P. Canidium, vt semper infestissimum ita & Antonio infidum, & Q. Ouinium, qui senator Romanus Cleopatra ad vilissimi mancipij obsequium se submiserat, occidi iussit. Alexandriam ingressus victoria clementissimè vsus, primùm ciues pauore metuq; humi prostratos bono esse animo & exsurgere iussit: mox omnes noxa se liberare pronunciat: primùm Alexandri conditoris caussa, deinde magnificæ vrbis miraculo commotum; denique vt humanitatis studio fauorem suum testaretur; idque in gratiam potissimum Arij philosophi, cuius precibus & alios complures condonauit. Antonij statuæ deiectæ sunt. Archibius, ne Cleopatra conuellerentur, HS. quadringenties redemisse proditur. Alexandriæ subsistens, inter cetera Alexandri magni corpus, quod aromatibus conditum hucusque per trecentos ferè annos perdurauerat, cum conditorio & penetralib. proferri ac sibi ostendi voluit: corona deinde aurea imposita, ac floribus aspersis, honore venerationeque prosecutus est; interrogatusque num & Ptolomæum inspici-ere vellet, Regem, inquit, se videre voluisse, non mortuos, quorum gloria ob desidi-um in obscuro & cum cadauere sepulta iaceret. Cæsarem semper per bella ciuilia Sphyn- gis imagine signasse, duosque eiusdem notæ annulos, alterum Agrippæ, alterum Mæcenati commisisse,

CLEOPATRAE MORS

ALEXANDRIA RECEPTA.

ÆGYPTVS CAPTA.

VT

vt ipsi in ijs quæ ad Senatum scriberet, resignatis literis ipsius induce-
 rent, aut pro suo iudicio mutarent, quæ pro rerum statu è Republica
 viderentur. Ceterum posteaquam Alexandri corpus oculis subiecisset, A
 magnem ipsius Alexandri exprimi in gemma iussisse: eaque deinceps
 in signando vsu; quoad inclinata iam ætate, sua imagine Diomedis
 manu insculpta signare cœperit. Lagidarum gens, quæ Ptolomæi præ-
 nomine semper vsa fuit, quinquagesimo anno ab Alexandri morte a-
 micitiam sociali fœdere cum Populo Romano iunxerat: eandemque
 comiter conseruauit, & in summo fortunæ culmine ad vltimum vsque
 in Cleopatra finem, centum quinquaginta annis Ægypti regnum ob-
 tinuit. Primam namque cum Populo Romano iunxisse societatem in B
 annalibus inuenio Ptolomæum Philadelphum, anno ab vrbe condita
 octuagesimo supra quadringentesimum, C. Fabio Dursone, C. Clau-
 dio Canina Cofs. Exstincta itaque gente regia, Cæsar victoriam suam
 profecutus, Ægyptum ordinauit, atque in prouinciæ formam rede-
 git; stipendiariamque & vectigalem esse iussit. Legiones duas, tertiam
 videlicet cognomento Cyrenaicam, & vicesimam secundam Primige-
 geniam Piam Fidelem; totidem & equitum turmas, nouemque cohor-
 tes, quæ gentem licentiâ opum ad res nouas mobilem armorum me-
 tu in otio atque officio continerent, imposuit: ijsque legionibus stipen-
 dium; populo verò Romano tributî nomine præter vectigal sestertiûm C
 octies millies, frumenti que centies millia modium in singulos annos
 pendere iussit. Adhæc ne quid res compositæ turbarentur, nève gens
 leuissima oblato duce arma induere posset, cavit ne Senatum, nec ple-
 bis concilium, nec vllum omnino magistratum de suis ciuibus habe-
 rent aut crearent. Et quia præuidebat, quisquis eam prouinciam clau-
 stra que terræ ac maris vel leui præsidio insedisset, posse facillè prouin-
 ciam etiam aduersus ingentes exercitus tueri, edicto cavit, ne quis Se-
 nator, aut Eques Romanus, nisi se conscio Ægyptum ingrederetur:
 quodque Senatorij ordinis potentiam suspectam haberet, statuit non
 nisi ex Equestri & medio ordine Præfectos eosque annuos, ne diutur- D
 nitate potentia inualesceret, Ægypto dandos; qui Prouinciæ præside-
 rent, & apud quos lege ageretur, & quorum decreta parem vim habe-
 rent, ac si Magistratus Romanus ea constituisset: primumque Ægyp-
 to præfectum dedit Cornelium Gallum. Mox vt prouinciam feracio-
 rem, oportunioremque annonæ reddere: fossas omnes in quas Nilus
 exæstuat limo vel longa vetustate regumque negligentia obstructas,
 militari opere deterisit. Ceterum vt victoriæ suæ etiam in Ægypto mo-
 numentum exstaret, Nicopolim quatuor ab Alexandria millibus ad
 Canopicam fossam condidit, eo loci quo Antonium supremo prælio
 frege-

AEGYPTVS
 PROVIN-
 CIA.

NICOPOLIS
 ALEXANDRI
 NA CONDI-
 TA.

- A** fregerat: ciuitatemq; libertate donatam, & ludis eisdem cum Actiaca Nicopoli instructam, magnificè & splendidè coluit. Interea in vrbe nunciatur mors Antonij ea parte anni, qua Cæsar M. Ciceronem Oratoris filium ex Idibus Septemb. collegam sibi cooptauerat. Digna res visa antiquitati quæ obseruaretur, quòd filius suo in Magistratu patris percussorem vlcisceretur. Senatus enim Antonij statuas, Cicerone referente, conuelli, deijciq; iussit; adiectaq; insuper nota gentilicia, decreuit, ne quis ex gente Antonia Marci prænomine deinceps vteretur. Cæsari cōtrà ob victoriam supplicationes, & de Regina Cleopatra ex Ægypto triumphum, coronas quoque Obsidionalem & Ciuicam,
- B** honoresq; alios decreuerant. Ciuicam quidem, siue Querceam, ob tot ciues clementia ipsius seruatos: Obsidionalem autem, qua nulla nobilior, nulla carior, non minori ipsius merito; profligato videlicet atrocissimo teterrimoq; bello ciuili; Antonio peste patriæ importunissima, domino Reipublicæ crudelissimo (cuius seuitiam non mors tot innoxiorum, auaritiā non bona tot proscriptorū satiare poterant) non solū à ciuium ceruicibus depulso, sed & in perpetuum debellato, extinctoq;: denique consilio, opera, virtute, clemētia, & mansuetudine ipsius, restituta ciuitati vnà cum Libertate & Salute Concordia, armis victorijsq; Cæsaris Pace terra mariq; parta, imperioq; Orbis & Urbis à seruitute vindicato. Fuit & fortuna & lenitate Cæsaris dignum; quòd nemo illorū, qui ciuilia contra eum arma sumserant, ab eo iussūve eius interemtus sit. D. enim Brutus, quem Cæsar incolumem dimiserat, Antonij crudelitate occisus est. Sex. Pompeium à Cæsare victum, idem Antonius, cum dignitatis quoque seruandæ fidem dedisset, vita priuauit. Brutus & Cassius anteq; victorum animos experirentur, voluntariam mortem sumserunt. Antonij Cleopatrazq; exitum narrauimus. Dum Cæsar belli Actiaci Alexandriniq; victoriam prosequitur, M. Lepidus, Lepidi eius qui triumuiratu exutus fuerat filius, Iunia Bruti sorore natus, res nouas moliri defertur; occultis insidijs vitam Cæsaris petiturus
- D** captato tempore quādo in urbem reuersurus esset: iam pridem semina belli ciuilis clandestinis consilijs accelerari. Præfectus vrbi tum erat C. Cilnius Mæcenas, Equestris ordinis & splendido genere natus: is hanc procellam imminentem dissimulatione, præcipitem iuuenis audaciam cunctatione, faces ciuilis belli instantis nulla cum perturbatione aut rerum aut hominum extinxit, oppressitq;: ita vt Lepidus maturè oppressus malè consultorum pœnas exsolueret. Seruilia Lepidi vxor, Porciæ Bruti exemplum secuta, castissimum amorem desideriumq; coniugis testata, deuorato igni viuo, quia ferrū nō dabatur, præmatura morte sempiternam laudem consecuta est. Ordinata prouincia Cæ-

M. TVLLIVS
CICERO
COS. SVF.

CORONA CI
VICA CAESA
RI DATA.

far in Suriam cum exercitu proficiscitur; venientē Herodes Rex regio **A**
 apparatu excipit, & proficiscentē similiter profecutus est: multa in eo &
 dexteritas & humanitas; quæ cōmendabilia apud Cæsarem erant, prin-
 cipem sicut ad cetera egregium, ita à comitate, quæ sine luxuria esset,
 non auersum. Cōmeatus passim quæ iter erat exercitui, ab Herode be-
 nignè apparatus, pontes in fluminib. factos, vias vbi transitu difficiles
 erant, munitas, vbi arena siti que squalide, potu preparato recreatas, gra-
 tum acceptumq; habuit. Inde Apolloniam vsque prosequente semper
 & omnia præparante rege peruentū est. Cum eo Cæsar vt cum socio
 atque amico fœdus iunxit; magnisq; tum muneribus & regni parte,
 quam Cleopatrz Antonius prius dederat, adiunctis & aliis aliquot op- **B**
 pidis ornauit. Tyridates sub hæc, qui res nouas in Parthia molitus,
 bellum ciuile mouerat, à Phraate Persarum rege victus, profligatusque
 Apolloniam ad Cæsarem supplex, vt in deditionem reciperetur, venit.
 Phraates legatis eodem missis Tyridatem sibi dedi postulabat. Sed
 Cæsar legatis cum benigno responso ad regem remissis, Tyridati qui-
 dem auxilium non promisit; ceterum vt in Suria versaretur permi-
 sit: filiumque Phraatis ab eodem acceptum, Romam secum velut
 obsidem duxit; quoad Parthi signa, quæ Crassi, Antonijque cladibus
 cepissent, redderent. Cæsar Apollonia soluens in Samum vela facit;
 ibique quinctum consulatum collega Sex. Appuleio sumisit. Hinc **C**
 Asiam ordinat: Amyntam Galatiæ, Archelaum Cappadociæ, Phila-
 delphum Paphlagoniæ reges, qui ante Actiacam pugnam ad ipsam
 transitionem fecerant, socios & amicos salutat. Lycomedes verò Cap-
 padociæ Ponticæ regno exuto, in eius locum Medeam, qui Mæsiis
 ne cum Antonio societatem coniungerent distinuerat, regnare iu-
 bet. Artauasda Medorum regi, qui à Partho victus ad Cæsarem fu-
 gerat, Iotapen filiam Alexandro Antonij filio desponsatam, sponte red-
 didit. Ceterum Artaxa, qui successor patris Artauasda Armeniam re-
 gebat, fratres, quos Antonius velut obsides detinuerat, quantumuis
 petenti non remisit; quod is milites Romanos, qui post Antonij fu- **D**
 gam in Armenia remanserant, trucidari iussisset. Ephesiis & Nicæen-
 sibus petentibus permissum, vt templum Diuo Iulio, & vrbi Romæ
 conderent: similiter vt sibi & Vrbi aliud statueretur Pergamenis & Bi-
 thynis concessit. Hinc Samiis libertate donatis, ceterisque rebus con-
 stitutis, in Italiam reuersus, Brundisij quum exscensione fecisset, omni
 multitudine obuiam effusa, faustis acclamationibus, omniumque fa-
 uore excipitur: nec salutasse contenti, dextram etiam victricem Impe-
 ratoris, militumq; eius pro se quisque contingere contententes, votis
 etiã pro reditu & salute eius se vtrò obstringebant; gratiasq; agebant,
 quod

IMP. CAESAR
 V.
 SEX. APPULE-
 IUS COSS.

- A** quòd eius opera incolumis saluaque staret Respublica. Ad hunc modum per Italiam pace non minus, quàm victoria lætam, effusis non modò totis vrbibus ad habendos ei honores, sed & agrestium turba vias passim obsidente, Romam venit. Potitus Valerius Messalla ex Kalendis Iulij in Appuleij locum suffectus, ipso Magistratus initi die, nullo quidem exemplo, sed ex S. C. pro Imperatore Cæsare operatus vota soluit; quòd Dij fausto ipsius reditu, felici belli euentu, matura ex hostibus victoria, Rempublicam conseruassent. Sacris ritè peractis, Cæsar triumphali ornatus habitu è suggesto militibus pro suo cuique merito virtutis ergo dona militaria largitus est: qui que in beneficij ad ærarium deferrentur, assignauit, ijsdemque pecuniam ex præda & manubijs distribuit; singulis ducentos quinquagenos denarios, duplum centurioni, triplum equiti: stipendium quoque militare & frumentum duplex post triumphum datum est. Populo verò congiarij nomine quadringenos nummos dimisit; ne præteritis quidem, in gratiam Marcelli sororis suæ filioli, minoribus; qui aliàs non nisi ab vndecimo ætatis anno accipere consuessent. Triumphauit per triduum: primo die de Pannoniis, Delmatis, Iapudibus, Illuricis, Salassis, Morinisque Gallia, tum de Sueuis Germania populis. Morinos C. Albius Carrinas, cum reliquis eius gentis populis, qui armis sumtis etiam proximos in societatem belli pertraxerant, prælijs aliquot profligatos, agrorumque populatione, vastationibusque multatos, imperata facere coegerat. Sueui in Gallicum agrum se latissimè populando effuderant, ingentem cladem, fugam, terroremque passim circumferebant; ferro flamma cuncta vastabant: rapit celerius agmen Carrinas, ad prohibendos à populationibus socios; Sueuosque præda præpeditos & palantes aggressus, multa cum cæde profligat: dissipatosque eodem impetu persecutus castris exiit: grauissimisque aliquot cladibus ad deditonem coactos, in Gallia proximisque; Rheno agris collocat. Hinc & hæc victoria in titulis Cæsariani triumphis ad scripta est: Quòd Imperatoris Cæsaris auspicijs, & in eiusdem prouincijs Carrinas rem benè gessisset. Carrinatis pater Sullana proscriptione interfectus fuerat; ea clades filium iure honorum ex lege lata priuabat. Ceterum benigniori fato seruatus, Consul in locum Cæsaris, quum primo se consulatu abdicasset, factus est: & postea ob rem contra eas quas iam diximus, gentes benè gestam, communem cum Imperatore suo triumphis honorem habere meruit. Cæsar itaque; ornatissima instructissimaque cum pompa & apparatu vrbem inuectus, octauo Idus Sextileis de gentibus, quas enarrauimus, triumphum duxit: nec longo post eum interuallo & C. Albius Carrinas de Gallis, Morinis, & Sueuis.

PANNO-
NICVS ET
DELMATI-
CVS TRIVM-
PHVS.

TRIVMPHVS
CARRINATIS
DE GALLIIS

Currum Cæsaris tam hoc triumpho, quàm duobus sequentibus, Vale- A
rius Messalla tum ipsius in consulatu collega, cum reliquo Magistratu
Senatoribusq; sequebatur, qui in pompæ ordine aliàs anteire solebant:
eos legati & tribuni in equis, & exercitus victor laureatus pedibus, cum
cantu & inconditis quas iaciunt vocibus, affectabantur. Inter ceteros
Messalla Coruinus qui Salassos, Stratilius Taurus qui Delmatas domue-
rant, equis in toga triumphali vecti, omnium oculos in se conuerte-
bant. Imperator ea pompa per urbem in Capitolium vectus, taurum
immolauit; sacrisq; peractis, & donis dedicatis, Magistratum Sena-
tumq; splendido epulo excepit. Secundo autem die Actiacum

ACTIACVS
TRIUMPHVS

egit triumphum; quo naualis ad Actium pugnae simulachrum inter B
pompæ triumphalis fercula transuectum, & Alexandrum Arabiae Pe-
treæ regem inter captiuos ante currum ductum legimus. Hunc Ale-
xandrum Herodes nullis à Cæsare precibus impetrare potuit; quòd is
Antonio, vt in Cæsarem contumeliosè petulanterq; declamaret, lin-
guam semper venalem habuerat: eum itaq; post triumphum in car-
cerem retrusum, postea etiam necari iussit. Suetonius auctor est. Actia-
co triumpho Cæsaris currum comitatos Marcellum Octauiae filium,
& Tiberium Neronem iam pubescentem; hunc sinistro equo fu-
nali, illum dextero vectum. Sed omnium præ reliquis in se oculos
conuerterat M. Agrippa; qui corona rostrata insignis, vexilloq; cæ- C
ruleo ob naualem victoriã à Cæsare donatus, inter ceteros equo subli-
mi vectus eminebat. Hunc frequens populus gratulabundus cum
lætis faustisq; acclamationibus, non sine plausu & laudum cumula-
tione, haud secus quàm ipsum Cæsarem vsque in Capitolium prose-
cutus est. Auctores habeo, qui & ipsi Agrippæ concedente Cæsare tri-
umphum ex Actio decretum fuisse tradant. Ceterùm vir moderatus
& prudens, quantum rebus bene gestis, & gloria belli excellebat, tan-
tum honore & modestia Cæsari celsisse, & illustri in suum Imperato-
rem fide, & apud suos ciues meritorum fama contentus fuisse tradi-
tur. Tertio die Cæsar ex Aegypto de regina Cleopatra trium- D

TRIUMPHVS
EX AEGYPTO

phum duxit omnium ornatissimum, splendidissimumq; ; vtpote
Nili capti, oppidorumq; & præcipuè Alexandriae, Pelusij, Parætonij
simulachris conspicuum; spolijs præterea, coronis aureis, auro, argen-
to facto, infecto, cælato, signatoq; : signis aureis, argenteis, marmo-
reis & eburneis, tabulis pictis, atque omnigeno apparatu & ferculorū
varietate instructissimum. Ante currum inter ceteros captiuos ducti
Cleopatræ liberi gemelli, Alexander cui Solis, & Cleopatra cui Lunæ
nomen parentes indiderant. Ipsius Cleopatræ reginae imaginem ad
vium expressam, cuius sinistro brachio aspis mordicus affixa hære-
bat,

A bat, in hoc triumpho translata fuisse auctor est Plutarchus. Summas auri argenti que apud scriptores relatas non inuenio: ceterum gazam regiam triumpho Alexandrino vrbi inuectam, tantam rei nummaria copiam fecisse, vt statum quoque ciuitatis haectenus angusta fide laborantis moneret, res inter se contrahendo, vendendo emendo, mutuuum dando, creditum soluendo: ita vt foenore a dextantibus ad trientem diminuto, plurimum agrorum precii accresceret. Caesar quo omnibus ordinibus liberalitatem suam, tantaeque victoriae fructum comunicaret, quidquid tributorum ciuiliu bellorum necessitas imperauerat, remisit, facto etiam sine conferendorum: aes alienum, & circumforaneum, quod grauissimum propter bellorum assiduitatem conflatum fuerat, dissoluit: usum pecuniae gratuitum, & sine foenore, ijs qui cauere in duplum possent, ad certum tempus indulgit; aurum coronarium, quod cumulate ab Italiae ciuitatibus post victoriam oblatum erat, per gratam sibi eorum voluntatem profusus, honore contentus non accepit. Dedicata deinde curia Iulia, eademque spoliis Aegyptijs opulentissime exornata, auream Cleopatrae imaginem in templo Veneris Genetricis consecrasse proditum memoriae est. Ludos deinceps omnis generis apparatusissimos magnificentissimosque edidit, scenicos & Circenses; spectacula praeterea varia & inusitata; munera quoque gladiatoria & certamina varij generis exhibuit. In his & Troiae ludum habito delectu maiorum minorumque puerorum, qui ludicra decursione in circo ex antiquo instituto duplici turma inter se decertarent; ac per ea veluti tyrocinia innotescerent. Turmae maiorum ductor Tiberius priuignus, minorum Marcellus erat. In hoc certamine C. Nonium Asprenatem lapsu equi excussum debilitatumque aureo torque donauit; concesso insuper vt ipse posterique eius Torquati cognomine vterentur. Cumque Q. Vintelius Senator, homo probris coopertus, & ad seruile usque ludibrium proiectus, muneris die in arena vt munerarius depugnasset, Caesar ne amplissimus ordo, neue mediis sese ad tam probrosum dedecus proijceret, ad Senatum retulit: eoque referente S. C. factum: Ne quis Senatorij aut Equestris ordinis pugnandi causa in arenam prodiret. Rhinocerotem apud septa spectandum & conficiendum proposuit: itidem & Hippopotamum temporario euripo. Quidam auctores sunt, vtramque feram nunquam antea Romae visam, a Caesare tunc primum in vrbe publicatam, & spectaculorum die confectam: sed eos incuriae Annales coarguunt, qui Pompeij Magni ludis Rhinocerotem, M. vero Scauri aedilitate Hippopotamum & quinque crocodilos productos produunt. Quum Statilij Tauri Amphitheatrum, quod ille suis sumtibus in campo Martio

LVDI CIR-
CENSES

spectatorum nouaginta millium capax exstruxerat, dedicaretur, præter A
 gladiatorum centum paria, venationesque quas ædedit varias, etiam
 crocodilos exhibuit magnitudine & miraculo conspicuos. Belluã nam-
 que feritate rictuque terribilem, squammis velut lorica vnguibusque
 armatam, triginta pedes longam, Tentyrita dorso equitantium modo
 inuectus regebat: vocisque imperio territam, gladiatorum quæ paullo
 antè deuorauerat, bina corpora euomere cogebat. Dum mentes
 ea spectaculorum varietate, oculique omnium tenerentur, litteræ à M.
 Crasso laureatæ afferuntur: Confectum esse formidolosissimum cum
 gente ferocissima bellum. Bastarnas Scytharum gentem, quæ superato
 Æmo monte in Thraciam Dentheletarum Sitæ socio Po. Ro. oculisq; B
 vrbato parentem effuderat, auspicijs Cæsaris Crassi que ductu expulsos
 ac profligatos: Segeticam ex itinere expugnatam & in potestatem re-
 ductam; factoque in Mæsijs impetu, agrum eorum longè lateque po-
 pulationibus vastatum; barbaros qui siluis sese & rupibus condiderant,
 fumo flammaque deletos. Mæsijs ea clade castigatis, Bastarnarum ve-
 stigijs instituisse; factaque pugnandi potestate Deldonem ipsorum re-
 gem Crassi manu trucidatum: potuisse opima referre spolia, nisi Cæsa-
 ris auspicijs non suis rem gessisset. Bastarnas bis prælio multisque cla-
 dibus fractos in ditionem venisse. Cæsa barbarorum viginti millia. Fi-
 dum fuisse in eo bello Po. Ro. socium Rholen Getarum regem. Mæsijs C
 etiam pacis leges accepisse: Odrusios, Thracas, qui ex Mæsia redeunti
 infestum iter fecissent, armis edomitos. Accersitum deinde à Rhole a-
 mico fœderatoq; ad Dapygem Getarum regem, qui hostiliter in eum
 mouerat, reprimendum; cum legionibus profectum: Dapygem con-
 gredi ausum immisso equitatu profligatum, fugaq; in castrum quod-
 dam delatum; rebusque suis & opibus ad desperationem fractis, vim
 sibi intulisse. Eodem belli impetu & alios Getas qui sub Zyrapis im-
 perio erant deuictos; oppidum eorum Genuclam, quod firmo præsi-
 dio tenebatur, magno militum labore & pertinacia expugnatum; sig-
 naque militaria, quæ Bastarnæ victo ad Istrum C. Antonio, eo in oppi- D
 do hæctenus seruarant, recepta. Cæsa Getarum XXXV millia, Odrusio-
 rum X millia; legiones Romanas victrices peragrata Mæsia, Dacia, ac
 Thracia vniuersa, incolumes superesse: petere vt pro rebus ab se forti-
 ter feliciterq; gestis, Dijs immortalibus haberetur honos, & ipsi trium-
 phanti urbem inire liceret. Litteris in Senatu recitatis, non solum
 Crasso, sed & Cæsari supplicationes & triumphus decretus est. Crassus
 nomen Imperatoris, quo milites eum salutarunt, cuius & Patres aucto-
 res facti erant, non accepit. Sed Cæsar quod suis auspicijs, suoque im-
 perio ea victoria parta esset, id vsurpauit; & Imperator VII. à Senatu sa-
 lutatus

RES IN
 THRACIA
 GESTAE.

- A** lutatus est. Crassus tamen Procos. ex Thracia, & de Geteis anno insequenti Nonis Iul. triumphauit. Relatum deinde in Senatu à Valerio Messalla Consule de templo Iani claudendo, pacatis toto terrarum orbe gentibus, & Pace terra marique Cæsaris virtute Po. Ro. parta: ex S. C. itaque intra sexcentos & octoginta duos annos Ianus tertium ab Imperatore Cæsare clusus est, postquam plusquam ducentos patuisset annos. Cæsar hoc in consulatu postquam morum legumque regimen in decennium accepisset sine censuræ tamen honore, censum P. R. egit & lustrum fecit; assumpto sibi collega M. Agrippa. Senatū quoque sine asperitate, sed non sine seueritate legit: affluentemque senatorum numerum deformi & incondita turba (erant enim supra mille, & in his quidam improbissimi, qui post cædem Cæsaris per gratiam & præmium irreperant, quos vulgò abortiuos vocabant; quòd vitiorum turpitudinem senatoria dignitate veluti fuco velarent) ad modum pristinum & ad priorem dignitatem redegit: mouitque Senatu ducentos; è quibus quinquaginta, quos ad excusandi se verecundiam compulerat, sponte cessere; ita tamen vt insigne vestis senatoriæ siue lati clauis, præterea ius petendi honores, spectandi in orchestra, epulandi que publicè ludorum vel triumphorum diebus, iisdem permetteret. Ceteros centum quinquaginta, quia in culpa hærebant, & clam admoniti sponte non cessissent, è Senatu eiecit. C. Furniū & C. Cluuium etiam si consulatū nondum cepissent, sed quòd Consules designati alijs locum occupantibus Magistratum gerere non potuissent, inter Consulares adlegit. In Equestri ordine censendo, plerisque qui attrito bellis ciuilibus patrimonio, censu Equestri ornamenti que excidissent, Equestri ordinis locum & annuli vsum retinere permisit. Quumque metu pœnæ theatralis ex lege Roscia è quatuordecim spectare ludos non audent, censuit ea lege non teneri eos, quibus ipsis parentibusve eorum census Equester aliquando fuissent. Iis autem, qui non suo vitio decoxissent, sed quorum fortunas temporum calamitas attriuisset, Senatoriæque originis essent, sestertium quadraginta (qui sub Iulio Cæsare census Equester fuerat) suppleuit: iisque publicum equum adsignauit, & statuit, vt si comitiis Tribunicis deessent candidati, tum si qui ex eorum Equitum ordine in Senatum lecti forent, ex eorundem numero Tribuni plebis suffragiis populi crearentur: ea lege vt postquam Tribunatu abiissent, iisdem liberum esset, Senatoriæ an Equestri ordinis esse mallent. Notauit etiam in eodem ordine aliquos, quòd æ circumforaneum leuioribus vsuris mutuati essent, vt grauioribus fœnerarent. Censum deinde populi neque tributum, neque in villa publica ex more & loco solito, sed Cæsaris Dictatoris exemplo, vicatim &

IANVS CLV-
SVS TER-
TIVM.

IMP. CAESAR
M. AGRIPIA
CENSUS

LE X IVLIA
THEATRA-
LIS.

per dominos insularum egit. Ac ne plebs frumentationum causa fre- **A**
quentius à negocijs auocaretur, ter in annum tesseras quaternum men-
sium distribuere constituerat: sed Plebi menstruam vsuque receptam
consuetudinem desideranti, concessit rursus vt sui quisque mensis tes-
seram à Praefecto annonæ acciperet. Ceterum, quia hoc censurae tem-
pore prouentuū angustia, ac proinde annonæ difficultas erat, frumen-
tum plebi gratis, aut certè vilissimo precio, duplicatis etiā tesserijs num-
marijs admetiri iussit. Tabulas veterum ærarij debitorum, veluti præ-
cipuam crimina intendendi materiam, concremauit. Et si quæ loca in
vrbe publica iuris ambigui essent, ius dominij ijs addixit, qui continua-
tione possessionis ea veluti vsucapione acquisiuisent. Cavit præterea **B**
edicto, ne quis Senator, nisi se conscio, extra Italiam proficisceretur: si-
ue ne quid si qui ambitiosioris ingenij essent, peregrè nouarum rerum
molirentur; aut ne ob Senatus infrequentiam eorundem sententiæ in
censendo desiderarentur. Mox vt omnes qui partium Antonianarum
fuerant, aut à metu liberaret, aut à rerum nouarum studio reuocaret,
optima fide professus est, se non legisse Antonij litteras, quas occupatis
eius scrinijs in potestate habuerat; sed omnes ante lectionem concre-
masse. Publicanis, qui à Cæsare Dictatore, quòd cupiditate prolecti
vectigalia nimium magno còduxissent, lege lata tertia mercedum par-
te releuati erant, trientem remisit: edixitque ne quis eorum qui C. Cæ- **C**
sare Dictatore cum Censoria potestate publica vectigalia aut tributa
conduxissent, ad hastam suam accederet, socius' ve aut affinis eius con-
ductionis esset. Ærarij inopiam priuatis & amicorum opibus, vt publi-
ca fides constaret, sustinuit: auctorque fuit, vt cura Ærarij à Quæstori-
bus vrbanis ad Prætores Prætoriosque transfiret. Q. Stilium Tribu-
num plebis designatum, Tribunatum capere vetuit, notatumque; (causa
non traditur) triplicato censu ærarium reliquit. Inde Salutis augurium
quod ex antiquis cæremonijs præcipuum, vel in obliuionē, vel ob con-
tinuos bellorum motus, per triginta duos annos in religionē venerat,
instaurauit. Inuenio in libris Cæremoniarum fuisse ita super eo augu- **D**
rio relatum: Diem vnum aliquē quotannis fore obseruandum, in quo
neque ad bellum esset exercitus, neque quisquā contra Romanos mo-
uisset, aut pugnasset: tum eo die ab ijs rebus puro, augures ex auspicio
Deos consulerent, an fas esset salutem Pop. Rom. à Dijs poscere. Sopi-
tis itaque bellis tam civilibus quàm externis, talem diem Cæsar quate-
nus auspicia addicerēt, neque de cælo obnunciaretur, commodius ob-
lata oportunitate obseruare potuit: ne, quod Pompeij Magni trium-
phis obuenerat, vitiosè captum Salutis augurium inutile fieret & impe-
ditum. Cæsar hoc quinto suo Consulatu, ob singularia in Rempub.
merita,

SALVTIS
AVGVRIVM.

- A** merita, PATRIS PATRIÆ cognomen accepit; idque non ex decreto, vel ex acclamatione, sed maximo consensu, mandantibus id Senatu Populoque R. per Valerium Messallam, his verbis: Quod bonum faustumque sit tibi domuique tuæ, Cæsar Auguste, (sic enim nos perpetuam Reipublicæ felicitatē & læta huic precari existimamus) Senatus te cum Populo Romano consentiens, consalutat Patriæ Patrem. Fuerit ne is M. Valerius Messalla Corvinus, qui duobus antè annis Consulatum cum ipso Cæsare gessit; an verò alius quisquam eiusdem cognominis, (plures enim eiusdem Valeriæ gentis & Messallarum familiæ sub Augusto Consules fuerunt) incertum est. Hunc honorem prius plebs legatione Antium missa Cæsari detulerat; sed quia tunc non acceperat, postea Romæ spectacula ineunti frequens & laureata eundem detulit; vti mox & Senatus curiam ingressuro. Auctores habeo, qui hoc quoque anno Carthagini colonos novos à Cæsare adscriptos tradant; quòd M. Lepidus eorum quos aliquot inde deduxerat infrequentia, ius auspiciūque; coloniæ turbasse videretur. Variatur in eo, quòd nonnulli nunc primùm Carthagini coloniam ex lege Cæsaris ad trium milliū civium deductam affirmant; alij verò instauratam duntaxat, sed ante annos sedecim Cæsaris Dictatoris auspicijs militarem coloniam deductam fuisse. Credere licet in tam varijs opinionibus Carthaginem, etsi prima extra Italiam colonia condita sit, frequentius esse quàm semel deductam. Argumento est quod traditur, C. Gracchū rogatione Rubria cum sex millibus civium, qui sponte nomina dederant, in Africam L. Cæcilio Metello, T. Quinctio Flaminio Coss. nauigasse, vt coloniam, quam Iunoniæ cognomine deducturus esset, in ruinis deletæ Carthaginis conderet. Ceterùm Patres portentorum obscenitate commotos S. C. vetuisse, ne colonia Carthago, nisi procuratis prius prodigijs, conderetur: nunciabatur enim vexillum tempestate laceratum; extra aris imposita procellis disiecta, ac vltra coloniæ fines translata; sulcos, quos ex more tauro vaccaque iunctis aratro vomeréque Gracchus circumduxerat, à lupis confusos, terminosque dissipatos. Iuliæ quoque tribui nomen eodem tempore in gratiam Iuliæ gentis, à Cæsare datū fuisse, eamque inter XXXV. tribus relatam obseruo: quumque eidem tribui inscriptiones aliquot, & monumeta antiqua testimonium ferant, quanam tamè è numero antiquarum mota sit, vt in eam Iulia sortitò succederet, nullis annalibus proditum inuenio. Imminutis autem proscriptione & bellis civilibus Patriciorum familijs, ex Consularibus Patricios allegit: vt superessent ex quibus prodere Interregem, Flamines maiores, Dialem, Martialem, Quirinalem, aut Regem sacrorū legere, aut in sodalium Titiorum collegiorum cooptare posset: quòd hos

L omnes

CARTHAGINI
 IMP. CAESARIS
 PATRIS PATRIÆ

CARTHAGO
 COLONIA

IULIA TRIBUS
 BVS.

IMP. CAESAR
VI.
M. AGRIP-
PA, II. COSS.

omnes ex gente plebeia creari nefas esset. Sequenti anno, qui A
erat ab V. C. DCCXXV. Imperatore Cæsare, sextum, M. Agrippa ite-
rum Coss. quum vicesimo demum anno, ad eum quem diximus
modum finita essent bella ciuilia, reuocata pax, & sopiti vbique ar-
morum furores, ac Cæsar non armis modò, neque aduersus hostes,
sed quod multo maius laboriosiusque, Rempublicam etiam pacis ar-
tibus firmasset; postquam vim legibus, iudicijs auctoritatem, Sena-
tui cum dignitate amplitudinem, Populo comitia annuosque magi-
stratus, & vicissitudinem imperitandi restituisset; versare animo cœ-
pit, imperium ne quod in manibus habebat, sub nomine Principis
retineret pro Republica salubrius, an verò Reipublicæ redderet ho- B
nestius & vtilius. Vrgebat quòd Antonius crimini frequenter dedis-
set, per ipsum stetisse, quominus ciuitas olim à dominatione fuisset
liberata; rursus angebat, quòd reddita Republica mox iterum per
Plebis furiosæ libidinem, audacium factiosorumque iuuenum am-
bitioni obnoxia futura esset; qui factionibus eam sollicitarent, lania-
rent, ac tandem nisi vnius dominatione resistatur, occuparent. Agrip-
pam itaque & Mæcenatem amicorum fidissimos conuocat: preca-
turque vt vera pro gratis, & quod è Republica videretur, dum consi-
lij potentes essent, consulant. M. Agrippa vir domi militiaeque cla-
rus, & exempli recti censebat, ciuitate legibus & institutis firmata & C
& à seditiosis purgata, Rempublicam esse reddendam: ac dum ciuium
animi inter spem metumque; suspensi ad libertatis expectationem ad-
huc obstupescerent, beneficio ac dulcedine inexpectata ac gratuita li-
bertatis, & restituta æqualitate, omnium ordinum gratiam, quando
id in ipsius potestate esset, præoccupandam. Vnius dominationem
apud Romanos rem vt odiosam, ita tot legibus damnatam, publi-
cisque execrationibus explosam esse. Diuum Iulium, quia diutur-
num imperium sperauerat potius, quàm spreuerat, quem tot Sena-
tus consulta onerarent magis quàm honorarent, eundem lata adeò
principia, nimisque luxuriantia vixdum ingressum, statim per opti- D
matium inuidiam, & factiones, partiumque studia in exitium præci-
pitatum esse. Saluti ciuibus, ipsique honori futurum, si annuos Ma-
gistratus, si vicissitudinem imperandi Plebi restituerit; si comitia ab
ambitu largitionibusque purgauerit: si modum imperio, si libertati
temperamentum constituerit: si populum qui nec vitia sua vltius
pati, nec remedia ferre possit, censoria seueritate, legum morumque
salubritate, à duabus iisque grauissimis Reipublicæ pestibus, auari-
tia, & luxuria liberarit: si denique soluta ordinum, qua nunc ciuitas
lacerata iacet, discordia, refrenatisque prauis nouorum hominū cupi-
di-

- A** ditatibus, probis ad capeffendam bonis artibus Rempublicam viam patefecerit. Ceterum ex tuto (inquit) taurarum rerum curam, quæ compositis maturisque consiliis, & spatio captoque tempore inualescet, tibi aggrediendam censeo. Possessum itaque imperium retinendum, quoad priscam illam & antiquam Reipublicæ formam, statumque popularem reuocaueris consulo: neque auctor sum ut quidquam interea tibi de Maiestate, quæ parum tuta sine viribus foret, detrahi patiaris. Ceterum ut principatum sub aliena inuidia cum publica salute exerceas, arte opus est: præ te feres itaque te veluti iam pridem curis laboribusque fractum, gloriæque & honorum satietate defessum, Senatui auctoritatem, populo potestatem reddere velle. Ibi tum nostrarum erit partium, ut quantum tu remissius, simulando te curationem publicam non affectare, acturus eris, tantum nos acrius Senatus voluntatem incendamus. Ita fiet, ut secundo omnium fauore, & ex Senatus Populi que Romani auctoritate consequamur, quod tu dissimulando & recusando petiturus es. Senatus enim Populusque Romanus tuta & præsentia potius te Principe, quam vetera & periculosa in plebeio regno malit. Inuidiosum regni nomen, potestatem Dictatoris lege abolitam, & magni imperij diurnitatem, ut libertati inuidiosam, censeo tibi constanter repellendam: verum te vnum esse in quo nitatur ciuitatis salus, omnes boni non immeritis laudibus fitebuntur; in te tuumque nomen se tota conuersura erit ciuitas: tunc demum sequetur, ut ad suscipiendam in aliquot annos Reipublicæ constituendæ potestatem te exorari patiaris. Ibi te patriæ tot tantisque furiosorum factionibus perturbatæ, lumen animi, ingenij, consilijque acumen ostendere oportebit. Demum Republica parte constituta (quod arduum fateor & difficile) tum certè uti de imperij possessione cedere tibi liberum, ita ut factionum vim insidiasque effugere facile fuerit, simul nomen Patris Patriæ, conseruata à te Republica, maximoque tuo merito partum, vera pietate tueri poteris. Documento quoque erit te nihil vltra ciuilem potestatem affectare, si Calaguritanorum manum, quæ magno cum ciuium terrore latera tua tanquam tyrannidis subsidia sæpire iactantur, exauctorabis. Quiritatur vbi que barbaros esse eos, crudelitate & ferocia contumaces, ad quodlibet facinus audendum venales, licentia ad cuiuscunque iniuriam præcipites: & mercenarij militis scelera tibi dantur crimini. Summa itaque consilij mei hæc est: imperium tuum quoad Rempublicam constitueris, benignitate & clementia esse temperandum, violentiam & iniuriam militum militari disciplina coercendam: ita neque aduerso neque auerso, neque à lateribus tibi quidquam formidandum fuerit.

Cæsar Agrippæ sententiam, vt non obnoxie ita salubriter dictam, laudauit. Mæcenas autem & ipse consultus, in ceteris cum Agrippa consensit; in eo dissensit, quod suaderet Rempublicam nunquam aut plebeie tyrannidi, aut popularium factioni reddendam. Sed salubrius constantiusque habiturum esse Reipublicæ statum; si principatus ita legibus firmaretur, vt ius omne legum, Magistratum, belli, pacis ac pro- uocationis in vnus potestate esset: nec aliter in ea Republica, quæ iam magnitudine sua & opibus laboraret, ordinum concordiam, stabiliri; neque cõsilio meliori factionum semina, quæ vulgatis æquali potestate honoribus alerentur, extirpari posse. Esto inquit, in Magistratibus magna imperia, sed moderata constituamus: Senatui maiorem quàm B
 Magistratui auctoritatem demus; tamen multo maximam vim & potestatem plebi, si vetera priscaque reuocabimus, tribuemus. Quod si permiserimus, iterum ciuium audaciæ viam ad rapiendam Rempubli- cam patefecerimus; factiosi regnabunt; dabunt, adiment quæ lubebit; innocentes circumuenient; suos ad honores extollent; non facinus, non flagitium obstabit, quo minus Magistratus capiant: postremò, tan- quam vrbe capta libidine ac licentia sua pro legibus vtentur. Nam Tri- bunicie rogationes nunquid ciuitati nostræ vnquam aliud quàm que- dam veluti discordiarum procellæ, turbines & tempestates pacis, fune- stissimæ omnium seditionum faces fuere? adhæc quid miserius quàm C
 tot plebis à Patribus secessiones? quid indignius quàm ciues cum ciui- bus toties in vrbe media, in foro, in campo, in comitijs, in Senatu, imò vel in ipso Iouis Capitolini templo, lapidibus, fustibus, gladijs foedis- sima concertatione inter se dimicasse? omittam vitiata fraude comitia, largitiones, obnunciationes; non dicam innumerabiles vt in ciuitate corruptissima, legum rogationes, abrogationes, derogationes, obroga- tiones per vim latas vel antiquatas: tacebo corruptos spe aut illusos per intercessionem socios, bonos Tribunicijs rogationibus vrbe violenter eiectos. Ecquis quæso non miretur tot ac tam crebra plebiscita? deni- que ad faciem Populi summam rerum prolapsam? Senatusconsulta si D
 bi pugnantia, paulloque momento vel ad popularem auram nutan- tia, vel ad turbulentæ plebis voluntatem, aut concionum ventos & cla- mores fluctuantia? Quemadmodum enim plebe nihil stolidius, nihil intemperantius; ita eadem, si quando in bonos exarserit, nihil magis sanguinarium, nihil furiosius: ea semper fuit natura multitudinis & erit, vt aut seruiret abiectè, aut superbè dominaretur: libertatem nec spernere moderatè, nec temperanter habere posset. Quare nihil æquè perniciosum Reipublicæ futurum censeo, quàm si tyrannide plebi re- stituta, eam iterum in amplissimi ordinis consulta dominari, aduersus
 Magistra-

- A Magistratuum imperia regnum exercere patiemur. Si Rempublicam reddideris, frustra in ciuitate tot ac tantis furiosorum contentionibus inflammata, in tot partium studia distracta, Ordinum concordiam sperabimus. Serò salutem ciuium (quam tu armis partam imperio tuo tueri poteris) certamine factionum in perniciem Reipublicæ versam, præcipitatumque deplorabimus. Factiones enim fuere eruntque semper ciuitati nostræ exitiosæ, magis quam bella externa, quam fammes, quam morbi, vel si quæ alia in Deum iras, velut vltima publicorum malorum vertimus. Quare meum consilium fuerit, eam Reipublicæ formam, in qua nullus benè pareret, improbi & seditiosi regnarent; popularemque potentiam omnis recti & honesti, omnis virtutis inimicam, quæque haud aliter vnquam stabiliri vel retineri potuit, quam bonis omnibus vexatis, eiectis, aut denique oppressis, non esse recipiendam: sed Principatum Deorum benignitate armisque & faustissimis bonorum omnium votis acquisitum, armis quoque, ne qua vis te ab ingratis ciuibus incautum opprimat, esse tuendum. Leges emendandas vtiliter, rogandas salubriter, ciuitatem institutis moribusque rectis corrigendam. Quem potestatis tuæ cursum si tenebis, in negotijs tantis sine periculo, in otio verò cum summa dignitate versaberis. Ceterum vt rectis consilijs vti Cæsar possis, Dij tibi nunc potestatem dedere: quare arcana quædam constituendi principatus sine odio, sine inuidia, confirmandique imperij iampridem à me tibi meditata paucis complectar. Principiò ciuitatem metu dominationis suspensam ab omni suspitione soluendam censeo: metus enim vt est malus diuturnitatis custos, ita nobis auspiciò à tam lætis prosperisque initijs amoliendus est: enitendumque, ne quem noui status merito poenitere possit. Consulto itaque omnia in Tribunatu acta, (quibus Respublica ferè ad seruitutem debilitata iacet) vno edicto antiquabis; terminumque legum Triumviralium definies, sextum istum tuum cum Agrippa consulatum: vtque potestatem tibi deinceps ex legibus,
- D non ex imperij viribus confirmare videaris, nomina Magistratuum quæcunque in statu populari vigeant, tibi assumenda, sed potentia & viribus confirmanda consulo. Quantum tibi in Republica permiserit Popu. Roma., quantum in se iuris vltro concesserit, quum te Imperatoris prænomine donaret, ne ipse quidem suspicatur: Tibi enim delictus habendi, pecunias cogendi, bella suscipiendi, pacem faciendi, urbano & peregrino exercitui perpetuò & vbique imperandi, intra pomerium, in Senatu, in equitem animaduertendi potestatem hoc ipso tribuerunt. Nec Tribuniciam potestatem, quam obtulerunt, iudicari recusandam: nam etsi ad tuendam plebem data videatur, tamen sub

tenui nomine magnam vim & potentiam secum trahit; & eius in ci- A
 uitate ius amplissimum vsusque multus erit: dum contra collegas Tri-
 bunos plebis, dum contra ipsa Senatus cōsulta intercedere licebit; dum
 neque verbo, neque facto quisquam te vti sacrosanctum violare po-
 terit. Comitiorum quoque pristinum ius reducendum fuerit, nec Ma-
 gistratuum numerus diminuendus: sed ius imperij moderandū. Con-
 sules dent nomina factis, quibus nihil extra urbem potentiae conceda-
 tur; nec deposito honore statim eisdem in prouincias, quas vel sorte
 vel comparatione obtinebunt, proficiscendi potestas fiat; quo consi-
 lio ambitum honorumque cupiditatem refrænabis. Interim ipse am- B
 bitus seuerissimis legibus coercendus: & quò honores pluribus com-
 municentur, honorarij Consulatus permittendi. Qui fortiter rem ges-
 serint, hi gloria & triumpho ornandi. Ita enim omnes studio gloriae ad
 benè de te pariter & de Republica merendi voluntatem accendes, vbi
 præmium virtuti esse propositum intelligent. Et quò plures Reipubli-
 cæ curam suscipiant, ad duodecim Prætores, qui nunc creantur ex lege
 Julia, duos consultò adlegendos esse censeo; ita vt quattuordecim
 quotannis deinceps creentur. Nulla Magistratuum comitia habenda,
 quæ ultra annum potestatem prorogent, aut continuent: nam quum
 vix per singulos annos offensiones vitentur, quantumuis proximi an-
 ni spes repulsam consoletur; quantum odij foret ab ijs qui in aliquot C
 annos quasi legarentur. Si qui in te insidiarum rei deferentur, eos in
 Senatu accusari, & ab eodem damnari consultius fuerit. Ita futurum
 est, vt sub inuidia publica tibi securitatem præstes, & improborum vl-
 rione tuum dolorem vlciscaris. Quod nuper in Lepido salubriter, iam-
 pridem in Saluium Saluidienum prudenter cœptum, idem & in An-
 tiochum Comagenum statuatur exemplum. Prouocationem & Tri-
 bunicium auxilium, veluti duas libertatis tuendæ arces, minimè ab-
 roganda putarim: sed de prouocatione cognitio ad Præfectum vrbs
 transferatur: Tribunicium ius Tribuni plebis habeant. Ceterum Pro-
 uinciarum quoque multitudo cum Populo Romano communican- D
 da erit: ea tamen ratione, vt ijs quæ pacatæ sunt Senatui Populoque
 Romano cedas; quæ aut bellis lacessitæ, aut metum barbarum habe-
 re possent, tibi sumas; præfatus te illas deligere, vt Populum ab earum
 procuratione molestiaque liberet: vbi conqueuerint, te illas quoque
 redditurum. Ars hæc erit. Nam sic exercitus perpetuò tibi ad manum
 erunt; ducesque quos tui studiosissimos experieris, ijsdem exercitibus
 præficere, inofficiosos deijcere liberum erit. Ipsa quoque Censoria po-
 testas principatui tuo haud exigium addet incrementum. Quippe hinc
 morum disciplinæque Romanæ penes te regimen erit: Senatus equi-
 tumque

- A** tumque centuriarum, decoris dedecorisque discrimen sub ditione tua; publicorum insuper priuatorumque; locorum ius, quin & ipsa Populi Romani vectigalia sub tuo nutu atque arbitrio futura sunt. Quare capesse Cæsar Rempublicam, & per omnia aspera, uti soles, enitere: namque aut tu mederi tot malis, pacem concordiamque firmare poteris: aut nisi tu id nunc præstiteris, omnibus in posterum hanc curam omitterendam crediderim. Atque hæc ferè sunt quæ non minus Reipublicæ necessaria, quam tibi gloriosa ratus quam paucissimis complexus sum. Reliquum est optare, ut quæ tibi placuerint Dij immortales approbent, beneque euenire sinant. Mæcenatis sententiam Cæsar sequutus animum ad imperium lege firmandum adiecit: & quod sibi maiore cura fideque amicos, pluraque potentiarum suarum præsidia compararet, Agrippæ tot victoriarum auctori, tanti consilij conscio, & duorum consulatum collegæ, Marcellam sororis suæ filiam collocat; eidemque ex maiorum instituto fasces communicat. Censu deinde ex more peracto, lustrum LXXII conditum est. Censa sunt ciuium Romanorum capita, qui arma ferre possent (ni mendum apud Eusebium sit) quadragies centena centum sexaginta quattuor millia. Imperator Cæsar, etsi Censoriarum potestatis esset, Princeps tamen Senatus à collega lectus est: neque in ea lectione quidquam supra ciuilem modestiam commissum est. Lustrum enim sexto & quadragesimo Scipio Africanus ab Ailio Pæto collega Princeps Senatus, ut & quinquagesimo M. Lepidus à Fulvio Nobiliore lectus fuerat. Cæsar itaque ubi populum muneribus & ludis, plebem annona, militem donis, sibi conciliasse visus est; Senatores verò & equites pecunia iuisset; ratus cunctos tam dulcedine otij illectos, quam suis in ipsos meritis sibi obnoxios, dignitatis simul & libertatis curam vnà cum memoria omisso, ex magnitudine animi consilium capit: sperans fore, ut dum petente volenteque Senatu, citra imperij affectati inuidiam Principatum stabilire videretur, ipse minori cum odio, maiore cum dilectione à ciuibus coleretur.
- D** lis itaque Senatoribus quorum operam & studia sibi parata, fidemque certam & spectatam habebat, prius instructis, atque ad aliorum animos permouendos præparatis, Senatu frequentissimo, orationeque ad tempus accommodata variè differuit: multa de magnitudine imperij, multa de sua modestia prolixè loquutus, solam Deorum mentem tantæ molis capacem, se qui per aliquot annos eius procurationem sustinuerat, experiundo didicisse, quam sit arduum onus, quamque fortunæ obnoxius, insidijsque multorum opportunus Principatus: petere ut in ciuitate tot illustribus viris florente, non ad vnus curam omnia referrentur. Plures facilius munia Republicæ sociatis laboribus

LVSTRVM
LXXII.

IMP. CAESAR
PRINCEPS
SENATVS.

expleturos: se, quod faustum felixq; sit, vindicata iam omnium liber-
 tate, Rempublicam Senatui Populoque Romano reddere. Postquam
 perorasset, varius animorum motus in Senatu fuit: plerisque eius ora-
 tio plus dignitatis quam fidei habere visa est: saniores iudicabant Rem-
 publicam plurium potestati arbitrioque temerè non esse committen-
 dam: maxima pars, qui que ex favore eiusdem, opibus, honoribusque
 florebant, qui que ex rebus nouis aucti erant, tuta & praesentia veteri-
 bus & periculosis praeferebant. Idem & alij non pauci, non
 tam proprio iudicio, quam metu, ne si à ceteris dissensissent, offende-
 rent. Omnes itaque fortuito magis consensu, quam communi consi-
 lio ad preces conuersi, obtestantur, vt imperij eius cuius tam felicia
 prosperaque iecisset fundamenta, caput auctorque esse perseueraret.
 Ac statim S. C. fatellitib. eius (quò accuratius pro ipsius securitate ex-
 cubarent) stipendium duplicatum est; exauctorataque ex Agrippae
 sententia Calaguritanorum manu, Germanos loco ipsorum ad praesi-
 dium corporis delegit: quòd satis intelligeret, in ea corporum vastita-
 te minimum calliditatis ac malitiae latitare; eosdemque militis potius
 quam Imperatoris munere delectari. Vbi hac arte non sine Senatus &
 populi assensu, imperij robur sibi confirmasset, ne se vltra ciuilem mo-
 dum ad principatum efferre, aut possessione imperium sibi perpetuum
 stabilire videretur, Reipublicae constituendae Prouinciarumque or-
 dinandarum potestatem in decennium accepit: ea lege vt si ciuilia ex-
 ternaque citius in optimum statum sua cura consilioque composuisset,
 tempestiuus etiam Rempublicam redderet. Quum itaque solus
 Rempublicam constituendam suscepisset, alteram de Prouinciarum
 curatione partem cum Senatu Populoque ita comparauit, vt pacatio-
 res ipsis tuendas relinqueret; sibi verò (memor Maecenatis) eas quae
 necdum satis ordinatae, vel armis nondum edomitae erant, quae ve
 exercitus haberent, administrandas depoposcit. Ita Senatui Populoque;
 Africam, Numidiam, Cyrenen cum Creta, Asiam, Bithyniam, Pon-
 tum, Graeciam, Macedoniam, Epirum, Delmatiam, Siciliam, Sardiniam
 & Hispaniam Baticam concessit; sibi verò sumisit vtramque Hispaniam
 reliquam, Lusitaniam, & Tarraconensem, Galliam vniuersam, Nar-
 bonensem scilicet, Aquitanicam, Lugdunensem, & Belgicam, & eorum
 colonias; item Germaniam. Hinc in Oriente Coelosuriam, Phœni-
 ciam, Ciliciam, Cyprum, Aegyptum. Cyprum tamen postea & Nar-
 bonensem, vt & alias alio tempore prouincias, accepta Delmatia, cum
 Populo permutauit. Susceptis igitur ijs prouincijs, in quarum admi-
 nistratione exercitu opus erat, & quas annuis Magistratum imperijs
 regi nec facile nec tutum erat; ceteras Proconsulibus sortitò permisit,
 suas

IMP. CAE-
 SAR IMPE-
 RIV M A C-
 CIPIT.

PROVIN-
 CIAE
 S. P. Q. R.

PROVIN-
 CIAE IMP.
 CAESARIS.

- A** suas autem per Legatos aut Præfectos administrauit: legesque ijs constituit, ex quarum præscripto prouincias regerent; quibus inter cetera cauebatur, ne pecuniam, nisi ex sua aut Senatus auctoritate, imperarent; ne militum delectum agerent, aut exercitum conscriberent; neve prouinciæ alicui bellum inferrent; vt simulatque ipsis successor superuenisset, in prouincia ne subsisterent, sed intra tertium mensem ad Urbem reuerterentur. Adhæc Proconsulibus ad mulos & uehicula, quæ publicè locari solebant, certam pecuniam constituit. Tum & eam legem restituit, qua vetebatur, ne quis Consularis, neu Prætorius, nisi post quinquennium, in prouinciam, quam vel sorte, vel comparatione obtinuisset, proficisceretur, quoad repetundarum conuicti, multam pecuniâque, quanti essent damnati, socijs restituisset; taliq; iudicio condemnatos honorum & ordinum iure priuauit; procuratoribus suis omne ius, præterquam in seruitia, & pecuniarum suarum in prouincijs collectionem, adimebat.

- Urbem quoque pro maiestate Imperij exornare cupiens, opera publica quàm plurima tam ipse condidit, quàm ab alijs prius extructa restituit, manentibus auctorum titulis. Horum quædam hoc Consulatu dedicata, & publicata sunt: vt templum Apollinis in Palatio; idq; in ea parte domus Palatinæ, quæ fulmine icta fuerat: quòd aruspices Apollinem sibi eo loci ex tali prodigio templum destinasse interpretarentur. Hoc in templo postea aureas cortinas Apollini Palatino dedicauit, conflatis in hunc usum omnibus statuis argenteis, quæ ipsi passim positæ fuerant; siue quòd nollet sibi per adulationem maiora quàm pro humana conditione tribui, siue quòd antehac mortalium nulli ex argento fuisse constitutas quidam calumniarentur, falsò tamen, quando & Pompeij triumpho Pharnacis & Mithridatis Ponti Regum statuas argenteas fuisse translatas annalibus proditum est. Addidit templo & porticum cum bibliotheca Græca & Latina: quo in loco postea ætate prouectior sæpe Senatum habuit, ac Iudicum decurias recognouit. Sub basi ipsius Apollinis duobus forulis auratis libros Sybillinos condidit. Mausoleum quoque inter viam Flaminiam, ripamque Tiberis, ex lapide candidissimo, perpetuâque arborum viriditate in ambitu, vsque ad summum verticem, magna amœnitate conuestitum, extruxit: circumiectasque siluas, & deambulationes, in usum pariter, & ad voluptatem populi Romani publicauit.

Cæsare iam septimùm, M. verò Agrippa tertium Coss. censentibus in Senatu quibusdam, Cæsarem propter Patriam à se Conseruatam, quasi alterum Urbis conditorem, Romulum appellandum; ipso verò Cæsare eam appellationem recusante,

M

quòd

STANDYA

STANDYA

TEMPLVM
APOLLINIS
PALATINI.

STANDYA

MAUSOLEVM

IMP. CAESAR
VII.
M. AGRIPPA
III. COSS.

AVGVSTVS.

quòd Regij nominis inuidiam offensionemque secum traheret, obti- A
 nuit Munatij Planci sententia; nimirum vt spretis vulgaribus, nouo &
 amplissimo cognomine, AVGVSTVS appellaretur: eo nomine omi-
 na Reipublicæ auspicata, Cæsari eiusdemque domui prospera concipi;
 eiusdem nominis dignitate tantam Maiestatem, quantam animi eius-
 dem magnitudo caperet, expleri: eodem testatas esse fidem, reueren-
 tiam, pietatem, quas boni omnes ipsi tanquam Patri Patriæ deberent:
 quando præter ipsorum Deorum numina, loca etiam sacra & inaugu-
 rata vel religiosa, Augusta dicuntur: in quibus auguratò aliquid conse-
 cratur, vel ab augendo, vel auium gestu, gustiue. Auctores, qui id co-
 gnominis Cæsari datum suis annalib. prodidère, in anno consentiunt, B
 disident in diei assignatione. Sunt qui Idibus Ianuarijs, nōnulli triduo
 tardius, AD XVI. Kal. Februarij tam læto faustoque nomine coho-
 nestatum scribunt. Ceterum, posteaquam Reipublice interfuit omnia
 in vnus potestatem cōferri, nec quisquam æqualis illi sæculo scriptor,
 siue incuria hominum, siue iniuria temporū, satis locuples exstet, quo
 satis certo auctore nitamur; nostrum deinceps cōsiliū erit, quidquid
 posteritatis memoria dignum ex antiquitate obseruauimus, idq; apud
 eos, qui post Augusti atatem nec obnoxij, nec infensi per omnium an-
 naliū monumenta celebres nominantur, in suum quæque annum,
 seriem ordinemque rerum gestarum referre. Augustus itaque, C
 quò tanti nominis decus tueretur, simul Reipublicæ populoq; Roma-
 no, atq; Orbi terrarum præstaret, ne quem noui status pœniteret, leges
 antiquas quidem emendauit vtiliter, nouas condidit salubriter. Comi-
 tiorum ius pristinum Populo, Senatui auctoritatem, Iudicium decurijs
 dignitatem restituit. In legibus verò retractandis conciliū sibi ex Se-
 natoribus, & præcipuè ex Consularibus, in sex menses numero quin-
 decim sortiebatur; consultisq; subinde collegis, rogabat vt salutaria de
 Republica consilia liberaque secum capefferent; ne pugnancia legum
 capita, quæ vt in ciuitate corruptissima luxuriabant, simul ferret; ne-
 ve quid, quod vetus aliqua lex iussisset, infirmaret: vtque iudicio suo D
 disquirerent, an eadem abroganda, an corrigenda foret: vtque quan-
 tum hominum ingenijs prouideri cauerique posset, omnibus, sum-
 mis infimisque iura æquarent: plus pollere multorum ingenia, con-
 siliâque, quàm vnus. Versarent in animis diligenter secum vnam-
 quamque rem, disceptarent, inquirerent, atque in medium quid in
 quaque re plus minusve esset, conferrent. Eas leges habiturum Po-
 pulum Romanum, non quas ipse solus pro suo arbitrio sanxisset, sed
 quas ipsorum omnium consensus approbasset. Inde ad Comitia,
 quæ vi, ambitu, pecunia turpiter corrumpebantur, corrigenda conuer-
 sus;

LEGES
AVGVSTI.

COMITIA

- A** sus; populo plebiq̄ue ius creandi Magistratus per suffragia restituit. Candidatorum nomina, vt ambitum coërceret, recipi vetuit; nisi eorum qui magnam pecuniæ vim pignori dedissent, qua ambitus conuicti multarentur: addidit ignominiam, vt tali iudicio condemnati ab omni honorum iure per quinquennium arcerentur. Quoties Magistratum comitijs interesset, Tribus cum candidatis suis circumibat: præsentabatq̄ue more solenni, ferens & ipse suffragium in tribubus duabus: in Scaptia quidem propter Octauiam, in Fabia verò propter Iuliam gentem, vt quilibet è tribulibus suis. quibus, ne quid à quoquam candidato pro suffragio ferendo desideraret, de suo quinquaginta milia nummum diuidebat: sollicitèq̄; curabat, ne aliorum nomina quàm quorum virtus inspecta esset, per coitionem aut fraudem reciperentur. Magistratibus imperia reliquit; sed ea vt in Vrbe tantum exercerent, permisit. Exegit quoque, vt quoties Consulatus sibi daretur, binos pro singulis collegas haberet: sed nõ impetrauit, cunctis reclamantibus, satis Maiestatem eius in ordinem cogi, quòd honorem eum non solus, sed cum collega communicaret. Quumq̄; superiore anno in Senatorium numerum sexcentos eosq̄ue selectissimos adscripsisset, amplissimo quoque ordini, cuius ipse Princeps esset, splendorem auctoritatemq̄ue pristinam restituit. Adhæc vt ærarium ac vectigalia omnia Populi Ro. in Senatus potestate essent, sumtusq̄ue publici ex eiusdem arbitrio fierent; vtq̄ue de prodicione, coniuratione, maiestate, & insidijs cognitionem haberent, constituit: præterea quid de legatis exterarum gentium agendum, quid eis respondendum esset, Senatui decernendum permisit. Sententias quoties ipse de grauissimis rebus à Senatu prærogabat, neque Principem Senatus, neque Consulem designatum primò, vti moris erat, consulebat; neque ex confessus ordine reliquos: sed prout libuisset: vt perinde quisque animum intenderet, ac si ipsi censendum, non assentiendum foret. Sanxit præterea, ne plus quàm bis in mense legitimus Senatus cogeretur, Kalendis scilicet, & Idibus: nisi si quid extraordinarium incidisset, vt ad edictum, aut voluntatem Magistratum esset conueniendum: néve Septembri aut Octobri mense vllos adesse alios necesse esset, quàm quadringentos forte ductos, per quorum numerum Senatusconsultum fieri possit: minori numero si quid decerneretur, Auctoritas, non Senatusconsultum, vocaretur. Ipse, vt ampliorem Senatui honorem tribueret, eo die, quo Senatus haberetur, nunquam Patres nisi in Curia salutauit; & quidem sedentes, ac nominatim sine nomenclatore singulos: eodemq̄ue modo egressurus, postquam pronunciaisset, se nihil amplius morari Senatum, similiter sedentibus singulis valedicebat.

IUDICES.

Iudicum quoque decurias recognouit; quumque ex lege Antonia Senatores, Equites, Centuriones iudicandi potestatem haberent, & ex ijs decuriæ Iudicum tres legerentur, ipse quartam adiecit, quam Ducenariorum appellauit; quæ de summis leuioribus iudicaret. Iudices autem quoscunque à vicesimo ætatis anno allegit, quum tricesimus quintus antea fuisset legitimus. Censum autem Iudicū à Senatorij aut Equestris ordinis censu fuisse diuersum, ex lege Pompeia æstimari licet: differentiam tamen nulli annalium prodidère. Suetonius quartam illam Ducenariorum decuriam ex inferiore censu allectam scribit, qui ad Equestrem collatus eiusdem dimidius esset. At plerisque iudicandi munus detrectantibus ægrè concessit, vt singulis decurijs per vices annua vacatio esset; & vt solitæ agi Nouembri aut Decembri mense causæ & lites vacarent. Itidem constituit vt Decemviri litibus iudicandis hastam siue concilium Centumvirale cogerent, quam Quæstura functi prius cogere consueuerant. Ne quod autem facinus aut flagitium, aut aliud negotium impunitate vel procrastinatione elaboretur, triginta dies, qui ob honorarios ludos feriaty erant, cognitioni agendisque causis attribuit. Reorum autem, qui diu in squalore & anxietate sordidati contabuerant, & ex quorum miseria nihil aliud quàm voluptas inimicis petebatur, nomina aboleuit; ea lege, vt si quis contra eundem nouam de eadem quæstione accusationem instituere vellet, par periculum pœnæ experiretur, si reum falsò accusatum absolui contigisset. Appellationes quottannis vrbanoꝝ quidem litigatorum Prætori vrbano delegabat: Prouincialium verò Consularibus viris, quos singulos cuiusque Prouinciæ procuratori praposerat. Operum quoque publicorum curationem hoc anno magna cum ciuitatis vtilitate suscepit. Ad prohibendas namque Tiberis exundationes, qui infestiore impetu illatus ædificia euerterat, agrisq; passim inundatis, maximam pecorum villarumque stragem fecerat, alueum eiusdem rudibus impeditum, ædificiorumque prolapsionibus coarctatum, ijsdem rudibus reiectis repurgauit laxauitque. Flaminiam inde viam, qua exercitum ducturus erat, & vt vrbs quoque facilius adiretur, per CCXXXII. millia Ariminum vsque instaurauit: reliquas triumphalibus viris ex pecunia manubiali sternendas muniendasque distribuit. Hinc statuarum Equestres, Quadrigæ quoque & Cippi cum titulis tam in ponte Tiberis, quàm Arimini Cæsari positæ. Ceterum quòd in Galliam profecturus esset, ne quid per absentiam suam Respublica turbaretur, Messallam Coruinum Vrbi Italiaeque Præfectum creauit. Verum postquam is siue nouæ administrationis imperitia, siue inuidia deterritus, intra sextum diem hoc se honore abdicasset, M. Agrippam in locum Messallæ

DECEMVIRI
LITIB. IVDI-
CANDIS.

ALVEVS TI-
BERIS RV-
DERIB. RE-
IECTIS RE-
PVRGATVS.

VIAE MV-
NITAE.

PRAEFEC-
TVS VRBIS

- A** fallæ surrogauit. Agrippa verò octauo demùm pòst anno Statilium Taurum hoc in Magistratu successorem habuit. Quumq; per id tempus grassatores plurimi, quasi tuendi sui causa, ferro succincti in publicum prodirent; captique per agros viatores liberi seruique sine discrimine ergastulis conderentur, dispositis per oportuna loca militum vigilijs ac præsidijs, vim illorum coërcuit: & repugnandorum passim per Italiam ergastulorum curam Tiberio priuigno suo mādauit; quorum domini quoque in inuidiam venerant, quasi non solùm viatores per vim exceptos occultarēt, sed & si quos militiæ obeundæ metus ad huiusmodi, vt elaberētur, latebras compulisset. Consularibus etiam viris
- B** aliquot traditis militibus, coërcendi per Italiam seruitia, eosq; qui nouorum motuum per audaciam auctores essent, opprimendi potestate dedit. Rebus ita in Vrbe & Italia compositis, quia Britanniam intestinis seditionibus turbatam, Hispaniam citeriorem in armis esse, & Galliam malè quietam ad nouas res sollicitari nunciatū erat, Iani portas aperuit: votisque in Capitolio nuncupatis, via Flaminia cum exercitu profectus est. Armini Britannorū legati pacem petentes occurrere. Britanniam aliquot antè annis Diuus Iulius cum exercitu ingressus, quanquam prospera satis pugna littore potitus incolas terruisset, eandem tamen posteris ostenderat tantùm, non tradiderat. Mox per bella
- C** ciuilia & versis in Rempub. Principū armis, longa Britannorū obliuio fuerat. Hinc consultū Augusto visum, dum pacem vltro peterent, non esse laceffendos. Itaque in fidem per legatos recepti, & vectigales facti sunt. Ipse in Galliam Narbonensem, vt Hispaniæ tumultuanti copias propius admoueret, iter conuertit: conuentuque Narbonæ indicto, trium Galliarum censum tali formula egit, vt singuli nomē fundi sui, quot iugerum, in qua ciuitate, in quo pago, quot item seruos haberēt, profiterentur; omniaque ipsi qui referrent, æstimarent. Gallias autem ipsas, quæ etiam si à Diuo Iulio in prouinciæ formam redactæ, ob repentinos tamen diuturnosq; bellorum ciuiliū motus, nondum satis
- D** compositæ erant; ipse pacatis inter se ordinibus ac populis, datisque legibus ordinauit, & in quattuor partes fluminibus distinctas diuisit; in Narbonensem, quæ à Varo flumine ad Pyrenæos montes protenditur; Aquitaniam, quæ ad Garumnā vsque; Lugdunensem, quæ ad Sequanam; inde Belgicam, quæ Rheno terminatur. Vniuersæ verò Galliæ vectigal sestertiūm quater millies imperauit. Gallia ad eum modum ordinata, in Hispaniam superato Pyrenæo profectus est, Tarracone hibernaturus, colonia in sinu quodam maris Balearici à Scipionibus olim condita: ibidemq; octauum Consulatum cum T. Statilio Tauro iterum iniit. In Hispania multo mutuoq; sanguine per annos

IANVS
APERTVS.

BRITANNIA
RECEPTA
ET VECTI-
GALIS.

GALLIA PA-
CATA.

GALLIÆ
DIVISIO.

AVGVSTVS
VIII.

T. STATI-
LIVS TAV-
RVS. II.
COSS.

ducentos à Romanis certatū fuerat: totaque in tres prouincias distin- A
cta possidebatur. Cantabri tamē & Astures, qui Septemtrionalia Ocea
ni littora, præruptos inaccessosque scopulos & montes eius regionis
editissimos incolebant, neque imperata faciebant, neque arma depo-
nebant; sed fera asperaque gens prædantium magis quàm bellantium
more latrocinij populationibusque vicinos agros incurfabat; socios-
que Populi Ro. minis, terrore, & calamitate ad defectionem sollicita-
bat: nec sua libertate contenti, etiam ad alienam oppugnandam armis
grassabantur; magnaque manu Vaccæos Autrigonasque crebris incur-
sionibus infestabat. Legati itaque; Tarraconem à Vaccæis ad Augustum B
venère, querentes ex agris omnia sua à Cantabris agi ferrique, castella
oppugnari; nec spem vllam Vaccæis in re propemodum perdita super-
esse, nisi auxilia expedita quamprimùm mittantur: nunciari namque
nouas hostium copias agris suis appropinquare; breuique non agros
modò, sed & oppida in ipsorum ditionem ventura. Cantabros enim
patentibus, vt in pace, portis, ex improviso Sagesamam oppidum pri-
mo impetu occupasse; oppidanos cum coniugibus ac liberis in arcem
confugisse; ibique clausos fame & inedia pressos, extrema quæque, nisi
tempestiuè succurratur, expectare. Augustus bono animo esse iussis, se
haud segnius quàm fide Populi Romani dignum esset cum exercitu
adfuturum promittit: præmissisque qui Vaccæis præsidio essent, cum C
alijs quinque millibus, qui hostem distinerent, ipse composito agmi-
ne, non itineri magis aptè quàm prælio, si res ita tulisset, decimis castris
Sagesamam venit. Clausisque portis Cantabros intus obsidentium pa-
riter atque obsessorum animo, hinc mœnia tueri, illinc arcem oppug-
nare videt, terrere simul ac pauere. Mutauerat vtriusque partis ani-
mos Romanorum aduentus. Sagesamenses enim ex ingenti metu ac
ferè desperatione in summam alacritatem erexerat: Cantabros autem
ex propè certa capiendæ mox arcis fiducia, quòd oppido potirentur,
in exiguam de se ipsis spem verterat. Cæsariani à Sagesamensibus ob-
sessis per portam auersam intra arcem recepti, clamore sublato, vti Cæ D
sar iusserat, indicium fecerunt. Hic clamor aliquanto maiore ab exer-
citu qui urbem corona circundederat exceptus, indicium intellectum
vicissim significat. Vrgentur vtrinque Cantabri: dumque nec impe-
tum ex arce ac superiore loco decurrentium sustinent, nec simul Ro-
manos mœnia subeuntes, portarumque claustra ac obices molientes
arcere valent, captis primo scalarum ascensu mœnibus, inde effractis
portarum claustris, Romani vndique in oppidum irrumpunt. Cùm-
que anceps hostis à fronte & à tergo instaret, nec ad pugnam vis vlla
superesset, nec ad fugam via pateret, ad vnum omnes in medio cæsi,
ita

- A** ita tamen ut non inulti caderent. Recepta ab hostibus Sagesama, Augustus quoniam ciuitas oportuno alioqui loco sita, ob ciuium infrequentiam non satis coleretur, ex veteranis duo colonorum millia eò deduxit; agrosque ijs è publico adsignauit: ipsamque Sagesamam cognomine Iuliam vocauit, & Cluniensium conuentui cum iure Italico adscripsit. Vnde tripartito exercitu per legatos C. Furnium, P. & T. Carisios totam complexus Cantabricam, efferam contumacemque ad omnia gentem varijs cladibus per annos quattuor fractam, quin cto demum anno per Agrippam edomuit. In Cantabris enim omnia erant quæ militem Romanum ad virtutem acuerent, eiusdemque labores vel exercerent vel ludificarent. Loca montana cautibus, rupibusque præruptis aspera ac ferè inaccessa; quæ ipsis Romanis capere, vel ex ijsdem præoccupatis hostem deicere par labor erat. Itinera ardua, angusta, infesta insidijs; hostis ipse leuis, velox & repentinus, qui nullum vsquam tempus, nullum locum quietum, aut securum esse patiebatur, neque vnquam æquo loco congregiendi potestatem faciebat: quique montibus suis assuetus, ad concursandum inter saxa rupesque aptior ac leuior, cum velocitate corporum, tum armorum habitu, Romanum campestem locisque planis & apertis assuetum, adhæc grauem armis, statariumque, eo pugnae genere raptimque nunc procurfando, nunc se recipiendo facillimè eludebat. Ad hæc locorum non tam opere quam situ & natura munitorum oppugnatio, uti necessaria, ita laboriosa simul ac periculosa. Ipsa regio inops; quæ parsimonia milites adstringeret, prædam præberet exiguam. Cæsar itaque quum militi suo cum tot simul difficultatibus luctandum videret, locisque insuperabilibus atque adeo ipsi ferè naturæ vim afferre necesse esset, varijs diu curis anxius atque animi dubius, dum nunc cogitatione, nunc suorum consilij in diuersa distrahitur, commodum per Vasconum Magistratus, qui tum fortè aderat, de natura & situ locorum montiumque, qui tunc à Cantabrorum insidijs insidebatur, edoctus, intelligit militem suum à tergo & à littore per placidè accliuos colles, superatis aliquot montium anfractibus, nec iniquo, nec perdifficili aditu ad hostium castra deduci posse. Quæ quidem quanquam non tam vera esse crederet, quam optaret, Cæsar tamen spem oblatam experiri statuit. Classem igitur, quam ad sinum Aquitanicum in statione habebat, expediri iubet. Peditum selectissimorum perspectæ virtutis & agilitatis decem millia P. Carisio & Tiberio Neroni priuigno suo (qui hoc bello Tribunus militum prima stipendia faciebat) tradit: simul mandat, ut ijs in naues impositis, Cantabrorum littora quamprimùm peterent; inde quæ duces viam monstrarent, irent. Vbi, uti illi futurum receperant, ad hostes peruen-
- tum

COLONIA
SAGESAMA
IULIA.

TI. CLAVD
DIVS NERO
TRIB. MIL.

tum esset, tum quidem oblata rei fortiter gerendæ, quam toties op-
 tasset occasione & facultate, virtutem suam ostenderent: genteque
 non armorum sed locorū fiducia latrocinantem potius temerè, quàm
 constanter bellantem, vel ad imperata cogere, vel penitus delerent.
 Inde ipsos itineris duces, si dictorum fides exstaret, ingentibus onerat
 promissis: ita tamen vt vinctos interea Neroni traderet. His copiis ita
 dimissis, eò intentius vndique instare Augustus, laceffere, vexarèque
 Cantabros, & dispositis circumquaque per stationes præsidijs, ne quæ
 elaberentur, velut indagine claudere instituit: relictoque ad eam cura-
 tionem T. Carisio, C. Furnium cum parte exercitus per Antrigonas ad
 Vellicam Cantabrorum oppidum (quæ exquisitissimum per devia aditum
 præbebant montes) ducere iubet: si qua tamen periculosa, & prærupta
 occurrerent, cum locorum iniquitate ne pugnaret: sed per obliqua
 montium ad hostem deflecteret, seseque in planitie aliqua contineret,
 atque integrum seruaret, dum copias cum P. Carisio coniungere posset.
 Furnius igitur per Vindij montis saltum ad hostem perguit: ceterùm
 aspera & confragosa vsque ad eò via fuit, vt expediti, qui præmissi fue-
 rant, confecto agrè per biduum itinere, ad Camarigam castra posue-
 rint. Inde septimis demùm castris ad Iberi fluminis fontes (loco no-
 men Iuliobrigæ erat) progressi, nuncium ad Furnium remittunt; per-
 uentum ad hostem esse; loco tuto & ad omnia oportuno consedis-
 se; proinde quàm maximis posset itineribus consequeretur. Furnio tam
 propter itineris difficultatem, quod ingressus erat, quàm de salute eo-
 rum, quos paucos inter media hostium præsidia præmiserat, sollicito,
 nuncius ad Neruæ fluminis fontes occurrens, quæ iussus erat exponit.
 Hinc resumta fiducia suos affecutus, coniunctisque copiis in accliu
 tumuli, quem sui præmissi occupauerant, castra locat. Patente autem
 quàm latissimè è summo montis cacumine prospectu, non hostium
 modò sedes, quæ paullò plus duorum millium perpetuis montium iu-
 gis aberat, sed & omnis ad Vellicam & Cantabricum Oceanum, sco-
 pulosque Vardulorum, regio oculis subijciebatur. Inter hæc P. Cari-
 sius & Tiberius oram Cantabriæ legebant: excensionèque ad ostia
 Neruæ fluminis facta, primò agros vastare, mox hostes procurrentes
 secundis aliquot præliis fusos in montes compellere. Ita omnis multi-
 tudo vna eadèmq; nocte relictis locis campestribus, desertisque ca-
 stellis, in Vellicam oppidum vicinòsque saltus dilapsa est. Vellica, quòd
 in tumulo excelso sita esset, nec scalis, nec operibus capi poterat. Cre-
 bris itaque missilibus eos qui intus præsidio erant laceffendo, cum ad
 excursiones elicuisset, refugiendo inuicem insequendoque, & frequen-
 tibus, sed sine discrimine certaminibus, eò tandem negligentia & con-
 temtus

P. CARISIVS
 LEG. PROP.

- A** tentus adduxere, ut dum sicuti soliti erant in oppidum se reciperent, Romani fugientibus permitti, facto in portam impetu simul irrueret. Receptaculum id maxime praedonum fuerat, & inde in oras finitimas & pacatos agros incursiones faciebant. Ad hunc modum potitus Vellica Tiberius, de praedonibus supplicium sumir: ceteros quaestori, ut sub corona venderet, imperat. Oppidum vero ipsum militibus diripiendum dedit. Interea C. Furnius superatis faucibus, deiecto que inde barbarorum praesidio, Satyrorum colles occupat. Hunc Tiberius & Carisius de Vellica capta certiore faciunt; monent que hostium castris a tergo & a lateribus insultare: eosdem que quoquo modo premere, &
- B** vrgeri; dum Carisius parte alia Cantabros, qui iuga saltus que, arcta confragosa que loca infederant, ad opem ferendam suis eliceret. Vellicam igitur incendere, ignem que vicis passim iniicere, atque omnia late flamma ferro que vastare iubet. Fumus primo spectus, inde clamor in vicis trepidantium auditus; postremo pueri & mulieres per devia ignotas que; calles usque ad castra obrepentes, tumultu misero que eiulatu omnia miscebant. Cantabri itaque dum sine consilio, sine imperio, velut caeci furentes que; ad sua tuenda decurrunt; ac in Romanorum praesidia idoneis passim locis, ad iterum faucium que exitus disposita incidunt, pars magna caesi sunt. Plurimi quoque; in praecipitia, alij super alios ruentes obruti. Numerus interfectorum haud facile iniri potuit; quod inter auia, anfractus que montium fuga caedes que longe late que patuit: deleri omnes poterant, nisi equitem angustiae locorum que asperitates, peditem armorum grauitas impedissent. Cantabri ea clade dispersi, socij que omnes cum liberis, coniugibus, ac necessarijs, fuga in Vindium montem eius regionis editissimum se recipiunt; ibi que confidentes se vel solo taedio hostem tandem fatigaturos sibi persuadent. Neque enim Romanos per loca tam ardua atque; iniqua vnquam subituros credebant; vel si conaretur, quantumuis parua manu prohiberi ac deturbari posse: imo ne quietos quidem ad gelidissimorum montium
- D** radices, uti neque frigus diu laturos (quippe instante iam durissima anni parte) ita neque frumenti reliquorum que comituum inopiam, quorum propter locorum asperitatem tarda difficilis que ex Aquitania subuectio erat. Romani, quia bellum impeditum, arduum, cruentum que; superesse videbant, si loca iniqua superare conarentur; placuit subiectos tumulos fossa loricam que per quattuor passuum millia circumdare; ipsos que tumulorum vertices armatis vndique praesidijs castellis que munire: ut Cantabros multitudine sua breui ex fame rerum que inopia laboraturos circumfedendo ad deditonem cogerent. Diu tenuit ea gentis durissima obsidio: sed tandem victa pertinacia est:
- N quum

quum siti fameque pressi in eam tandem necessitatem, eoque inopia **A**
 prolaberentur, ut filij parentes imbelles, matres, liberos suos, iuniores
 & validi senes imbelles trucidarent, corporibus eorum famem tollera-
 turi. Rebus tam deploratis accessit & aliud malum vel omnium per-
 niciosissimum, ipsorum inter se discordia, quemadmodum tali rerum
 statu solet: his deditio, alijs mortem, & mutuos inter se ictus paran-
 tibus. Erant qui vim ad eruptionem, pars clementiam Romanorum
 experiendam censerent. Inter has contentiones Asturum decem mil-
 lia, qui se cum Cantabris coniunxerant, ab eisdem cum liberis atque
 vxoribus eiiciuntur. Hi ad munitiones Romanorum succedentes flen-
 tesque, orabant, ut se in seruitutem receptos cibo iuuarent, inedia alio **B**
 qui perituros. Hos Tiberius dispositis in vallo custodibus recipi prohi-
 bebat; ut eorum vita ceterorum vitam oppugnaret, sedendoque bel-
 lum conficeret. Postremo non cibo solum, sed & spe deficiente, pars
 maxima vtriusque sexus & imbellis, ne quid inuiti ulterius pateren-
 tur, sumto quod ex herba quadam apio simillima miscuerant phar-
 maco, mortem praecipiant. Iuventus vero ferro inter se concurrens
 mutuis caedibus concidit: reliqui ad tria & viginti millia miserabili &
 foedo agmine e montium iugis descendentes, arbitrio se Romanorum
 permisere. Ex iis selectissimum quemque Carisus & Furnius ad de-
 cem millia secernunt; iisdem in bello quod contra Astures parabatur **C**
 vsuri. Ceteri sub corona venundati, ea lege ut in vicina regione ne ser-
 uirent, neque intra tricesimum annum manumissione donarentur.
 Vellicensibus ut urbem instaurarent permissum; sed arma omnibus
 adempta: quam rem vsque adeo aegre & moleste tulere, ut multi mor-
 tem sibi met ipsi consciscerentur. ferox scilicet gens nullam sine armis
 vitam esse rata. Auctores habeo idoneos, qui puerulum quendam pa-
 rentes & fratres captiuos, ac vinculis adstrictos, ipsius patris iussu uni-
 uersos gladio confecisse scribant. Additur & mulierem quandam cap-
 tiuos necessitudine sibi iunctos trucidasse: & praedonum plerosque cum
 in crucem agerentur, etiam cantu & carminibus animi praesentiam, **D**
 imo & laetitiam alacritatemque in ipsa morte testatos. Dum haec
 in Cantabria per Legatos geruntur, Augustus Tarraconem valetudi-
 nis curandae causa profectus, dum noctu, ut aestum vitaret, iter facit;
 fulgur forte lecticam eius perstringens, seruum cum face praelucentem
 exanimavit. Ipse eo periculo liberatus, aedem Ioui Tonanti vouit. Ibi
 & Calaguritanorum manum, quam Romae, ut praediximus, superiore
 anno exauctorauerat, quorumque opera diu & fideliter ad corporis custo-
 diam vsus fuerat, missione & praemiis donauit: agrumque in Vasconibus
 iisdem assignauit: oppidumque ipsorum municipium Calaguritanum cum iure
 mili-

A militandi in legionibus Romanis constituit. Mox & Cæsareā Augustā coloniam liberā in Edetanis ad Iberi fluminis ripam ex veteranis deduci, atq; vnam ex septem Citerioris Hispaniæ conuentibus esse iussit. Nec procul inde Celsam ciuium Romanorū coloniā collocauit: Celsensesq; conuentui Cæsaraugustano adscripsit. Hasque duas colonias velut claustra ad cohibendos Celtibericos tumultus opposuit: ipsum verò flumen Iberum ponte lapideo strauit. Multorum Annalibus proditū est, Seres Indiæ populos antea solo nomine cognitos, legatos cum munerib. misisse; eosque post quadrienniū demū ab extremo Oriente in vltimum Occidentē, Tarraconē ad Augustum peruenisse, amicitiam ipsius Populiq; Romani petentes. Eòdem & Scythas barbaram efferatamq; gentem celebritate nominis Augusti, fama que virtutis eius excitos, suos quoque legatos vtrò misisse, similiter amicitia ipsius Populiq; Romani petituros. Polemon quoq; Ponti Rex socius amicusq; Populi Romani appellatus est. Romæ sub id tempus Cornelius Gallus Ægypti præfectus à contubernali suo Valerio Largo in Senatu accusatus est. Hunc Augustus à Mæcenate & Virgilio cōmendatū ex infima fortuna ad eam præfecturā prouexerat: ceterū eidem postea ob ingratum & maleuolum animum (qui ne ipsum quidem maledictis & contumeliis lacerare dubitasset) domo & prouinciis suis interdixerat. Is itaque cū partim Augusti indignationē veritus, partim meru supplicij (nam & regni affectati condemnatus erat) sibi ipsi manus intulisset, fertur Augustus, vt erat amicitiarum cultor constantissimus, ob casum Galli illacrimasse, & vicem suam conquestus, quòd sibi soli non liceret amicis quatenus vellet irasci. Gallo P. Petronium Turpilianum successorem Equestris ordinis virum dari iussit. Eodem tempore M. Egnatius Rufus, cū esset omni flagitiorum scelerumque conscientia mersus, nec melior ipsi res familiaris quàm mens foret, in Ædilitate plebis extinguendis priuata familia incendiis fauorem populi collegerat; eadem populari aura Præturam priuilegio occupatam continuauit: quumque antea secundis rebus ac fauore vulgi vix tollerabilis fuisset, tum vtiq; immodicè insolenterq; se gerendo animum ad Consulatus spem attollebat: & quò malis artibus & per alienam inuidiam honores sibi & splendorem aucuparetur, ipsum etiā Augustum insectari ausus est. Eius furorem ad tempus dissimulauit Augustus, satisque habuit, eum ne quid atrocius moliri posset coërcere; donec publica auctoritate, quia insanabilis erat, semetipsum, vt in tempore memorabo, euerteret. Ne tamen Egnatius nimium suo beneficio efferretur, Ædilibus mandatum, curarent ne qua existerent incendia: si qua experirentur, ea publico sumptu restinguerent.

COLONIA
CAESAREĀ
AVGVSTĀ.

INDORVM
ET SCYTHA
RVM LEGATI
TIO.

P. PETRO-
NIVS TUR-
PILIANVS
PRAEFECTVS
ÆGYPTI.

AVGVSTVS
IX.
M. IUNIVS
SILANVS
COSS.

Sub id tempus M. Agrippa Septa, siue Ouile, in campo Martio picturis tabulisque quàm magnificentissimè exornata, addito Iulij cognomine, dedicauit: contentus si magnificentiæ suæ monumentum vel sub alieno nomine exstaret. Augustus interea Tarracone nonum Consulatam cum M. Iunio Silano collega inierat, quum eiusdem legati durissima anni parte circa Coniscos Cantabriæ populos ex Gallis oriundos hibernarent, arcto que admodum com metu premerentur: quod Conisci latrocinij omnia passim vastarent, & frumentatores Romanos in asperis & difficilibus locis depræhensos interciperent. Ad hæc si quæ frumenta in hibernis erant, à muribus (quorum ingens ea in regione copia est) corrumpebantur; & quicquid in vicinis ciuitatibus frumenti fuerat, hoc omne Conisci interceptum in Arracilium oppidum munitissimum conuexerant. In id præcipua Cantabrorum iuentus, & quicquid militaris erat roboris sese incluserat. Placuit ab ijs perfidiæ, crudelitatis, scelerisque pœnas expetere: tum quod frumentatores & commilitones nefanda nece excruciasent, tum quod Callæcos vexassent, Asturibusque ad arma sollicitatis, auxilia misissent. Romanis venientibus clausæ portæ. Legati igitur tripartito exercitu, tribus simul locis ancipiti vndique terrore oppidum aggrediuntur. Oppidanos culpæ metus ex ipsorum conscientia hortatur ad se suaque impigrè defendenda: adhæc sese ipsos monebant atque ad virtutem acuebant, quod ad supplicium non ad victoriam se peti intelligerent. Igitur non militaris modò ætas, aut viri tantum, sed fœminæ quoque puerique supra sexus & ætatis, supra animi corporisque vires, ad omnia præstò fuere; propugnantibus tela ministrant, munientibus saxa aliamque materiam in muros aggerunt. Tanto itaque ardore certamen initum est, vt domitor ille totius orbis exercitus ab vnius oppidi iuentute à muris repulsus, haud satis honesto prælio trepidauerit. Id vbi legati videre, atque hi potissimum quorum præcipua in exercitu auctoritas, P. Carisius & Ti. Nero, veriti ne tot vanis suorū conatibus animi hostibus crescerent, suis autem conciderent, sibimet partem periculi capessendam rati, increpata militum ignauia, scalas ferri iubent: se ipsos si ceteri cunctentur ascensuros minantur. Et iam haud mediocri periculo mœnia subierant, cum vndique ab sollicitis ob vicem Imperatorum militibus clamor sublatus, scalæque multis partibus erigi cœptæ, & ex diuersis T. Carisius, & C. Furnius oppidum aggrediuntur. Tum victa oppidanorum vis; deiectisque propugnantibus muri occupantur. Ibi verò apparuit, ab ira & odio urbem oppugnatam fuisse; nemo viuos capiendi, imò ne prædandi quidem, quamuis cuncta passim ad direptionem exposita paterent, memor fuit. Inermes iuxta ac armati, fœminæ

A nã pariter ac viri sine discrimine trucidati. Quin & ad infantium cædem crudelis peruenit ira. Ignem deinde tectis iniiciunt: & quæ flamma absumere non valuit, vi diruunt. Parte alia C. Antistius, & Q. Ælius Lamia legati in Astures profecti, agros hostium latè populantur: tectis ipsisque segetibus flammam subiiciunt: omnia terrore ac fuga complent. Astures agmine ingenti ad oppidum Intercatiam occurrunt. Viginti millia armatorum fuisse quidam prodidère: ex ijs duodecim millia cæsa, oppidum ipsum Intercatiam receptum, & puberes omnes interfectos. Inde ad Medullium montem Minio flumini imminetent mouent; in quem Asturum multitudo Cantabris permista se conglobauerat. Eum Romani vt hostem à pabulatione & subita eruptione arceret, vallo fossaque circumdant: ita vt XV. millia passuum munitionibus amplexi includerent. Postquam gens efferata ab omnibus locis obsessa res suas perditas, extremaque instare videt, certatim igne, ferro, imò & veneno inter epulas mortem metu seruitutis in libertate appetiere. Asturibus se maxima pars deuotorum è Cantabris finitimisque populis coniunxerat: horum hæc est conditio, vt omnibus in vita commodis vnà cum his fruantur quorum se amicitia dederint: si quid ijs aduersi per vim accidat, aut eundem casum vnà ferant, aut mortem sibi consciscant. Magna præterea multitudo perditorum hominum latronumque vndique conuenerat, quos ab agricultura & quotidiano labore, spes prædæ & belli studium auocabat. Quibus copijs confirmati Astures, è montibus suis digressi castra ad Asturam flumen metantur; vt eodem superato C. Antistium, T. Carisium & P. Silium, Augusti legatos, qui trinis castris confederant, tripartito agmine & de improviso aggredierentur. Et sanè ancipiti dubioque certamine magna clades accipi potuisset, quòd castra incuriosè in hostico posita erant, tanquam si procul Astures abfuissent, nisi Brigecimi hostium castra prodidissent. Antistius itaque copias cum ceteris coniungit; simulque hostibus obuiam profecti, eorum consilia armis oppressere. Vix aliàs vnquam ita acriter dimicatum; idque nõ sine manifesta vtriusque partis pernitie, si prælium longius extèdi potuisset, neque illud nox superueniens diremisset. Acrior itaque concursus quàm cædes fuit. Et sicuti æquata hinc inde ferè pugna fuerat; ita clade pari discessum est. Postero die prælium, vt quod maximè vnquam, pari vtrimque spe, æquis viribus, magna cum fiducia sui & contemptu hostium commissum est. Stabant obnixi Astures, quanquam plura acciperent quàm inferrent vulnera. Et iam diu pugnatum erat, atroxque circa Asturum signa cædes, cùm necdum vlla ex parte fuga: adeò sola morte vinci animis destinauerant. Donec tandem Romani quum effluere

iam lassitudine hostium vires sentiret, & diei haud multum superesse; **A**
 ira accensi se in hostem concitant. Ibi tum primum pedem referri at-
 que in fugam aciem inclinari vidisses; tum capi, tum occidi hostis; vel
 ipsis Romanis vltro confitentibus nunquam cum petinacior hoste
 dimicatum fuisse. Reliquiae fusi exercitus oppido Lancia exceptae sunt:
 ad quam oppugnadam postquam ad motus esset exercitus, tanta con-
 tentione certatum est, eoque militum processit ira, vt Asturibus ad in-
 ternecionem caesis, Lanciam ipsam oppidum ferro flammaque delenda
 sibi deposcerent. Sed vicit Antistij sententia, censentis urbem esse
 conseruandam, vt clementiae Romanae apud posteritatem monumen-
 tum foret. Augustus quoque veritus ne gens efferata ob montium in **B**
 quos se recipiebant fiduciam, iterum rebellaret, castra sua quae eò loci
 in plano erant, habitari & incoli iussit; oppidumque condi, cui nomen
 factum Asturica Augusta, quae ad Minium flumen sita est. Natura eius
 loci aurifera, minijque & aliorum colorum pigmentorumque ferax.
 Augustus itaque dum suos solum exercere iubet, dumque latentes in
 profundo opes atque diuitias pro alijs inquirunt, agnoscere coepere.
 Bello iam confecto Augustus veteranos emeritosque missione dona-
 uit: oppidumque ijs ad Anam fluuium in Lusitania condere iussit; co-
 loniamque de suo nomine Augustam, ab ipsorum missione Emeri-
 tam cognominavit. Auctores habeo, qui eodem tempore Augustobri- **C**
 gam in Pelendonibus, in Arenaccis Augustam Nouam, itidem Toletum
 ad Tagum colonias, omnesque militares deductas, & iure Latij
 veteris donatas scribant. Dum haec in Hispania geruntur, A. Te-
 rentius Varro ab Augusto contra Galassos gentem in alpinam missus,
 rem bene gessisse nunciatur. Hos, quia coniunctos aegre praelio super-
 rare aut frangere potuisset, primum sparso mistoque varie bello disti-
 nuit: deinde distractos carpsit; demum profligauit, imperataque pe-
 cunia pacem petentibus dedit. Ceterum quum subinde rebellarent,
 quod eos arte caperet & in potestatem redigeret, militibus quos sub pra-
 textu cogenda pecuniae, quae imperata fuerat eò mittebat, secretò man- **D**
 dat, vt omnes pubertatem ingressos ad se captiuos deduceret: eos com-
 prehensos tanquam belli iure captos sub corona vendidit; ea conditio-
 ne vt ne quis eorum ante viginti annos manumitti posset. Ad haec ar-
 ma omnibus Salassis ademit, ne pacem saepius sollicitarent: agrique
 praecipuae fertilitatis partem militibus praetorianis assignauit: colo-
 niamque Augustam Praetoriam ibi condidit. Sub haec ferè tem-
 pora & in Germaniam bellum exarserat contra M. Vinicium; gentis
 nomen à scriptoribus neque loci proditur; sed causa additur, quod
 Germani negotiatores aliquot Romanos, qui commerciorum gratia

ASTVRICA
 AVGVSTA
 COLONIA

EMERITA
 AVGVSTA
 COLONIA.

AVGVSTO-
 BRIGA
 AVGVSTA
 NOVA
 TOLETVM
 COLONIAE.

- A** in Germaniam profecti erant, crudeliter vexassent. Eam iniuriam vlturus Vinicius, contra eos mouit; & re prosperè gesta bellum pluribus in locis feliciter sustinuit. Quumque ob hæc, & res in Hispania gestas triumphus Augusto decretus esset, ipse VIII. Imperatoris cognomine accepto, eoq; contentus triumphum recusauit. Hoc quoque inter honores ei collatos additum, vt primo quoque anni die laurea & veste triumphali vteretur. Augustus ex Hispania in urbem reuersus, templum Iani, quod horum bellorū causa aperuerat, iterum clausit. Post hæc Iubam historicū, eius Iubæ qui à Diuo Iulio deletus fuerat, filium; collocata ei in uxorem Cleopatra Antonij & Cleopatæ filia, in Mauritania & Getuliæ parte regnare iussit. Id quoque memoria dignum antiquis visum est, Iubam à Diuo Iulio in triumphum, vt & Cleopatram ab Augusto ductos fuisse, & vtrumque postea regnasse. Quumque sub id ferè tempus Amyntæ regis mors nunciata esset, regni successionem regis liberis neutiquam permisit Augustus; sed Gallogræcia & Lycaonia, quæ Amyntæ fuerant, per M. Lollium in prouinciæ formam redactis, oppida quæ in Pamphilia eidem regi paruerant, libertati restituit. Quum autem ob valetudinis incommoda Iuliæ suæ nuptias, quam Marcello Octauia sororis suæ filio desponderat, ipse Romæ celebrare non posset; eius rei curam Agrippæ commisit: à quo & Pantheon hoc anno absolutum & dedicatum fuisse memoriæ proditum est: fuisseque id templum forma conuexa ad cælestis concauitatis similitudinem fastigiatum. Iam Augustus X. cum C. Norbano Flacco Consulatum ceperat, quumque propter valetudinem necdum ad urbem redisset, primo ipsius anni die Senatus in eius acta iurauit; & quò absolutam ipsi in imperio potestatem tribuerent, legibus eum soluerunt. Postea restitutus ac in urbem reuersus, congiarium Populo quadringenos sestertios viritim distribuit: vota que & à Senatu, & à Populo Pro Salute eius & Reditu soluta sunt, aræque statua & coronæ Ex Voto positæ. Tributum & hoc honori Cæsaris decretumque, vt
- D** Marcellus gener ipsius, & Tiberius priuignus, lege annali soluti, ante tempus hic Quæstor, ille Ædilis Curulis crearentur. Dum hæc Romæ geruntur, Cantabri & Astures discessu Augusti intellecto, iterum rebellant: simulatoq; per fraudem obsequio, Ælium Lamiam, quem Cæsar Hispania decedens ijs gentibus cum imperio præfectum reliquerat, rogant vti milites ad frumentum, quod ipsis imperatum fuerat, cogendum mitteret. Missos ad se per insidias interceptos iugulant. Eam iniuriam Ælius flamma ferroque vltus est; agroque ipsorum latè vastato, urbibusque incensis, & vendita maxima iuuentutis parte, eos iterum ad imperata coëgit. Sub idem ferè tempus Ælius Gallus

AUGVSTVS
IMP. VIII.

IANVS CLV-
SVS QVARTVS

AUGVST. X.
C. NORBA-
NVS FLAC-
CVS COSS.

Gallus qui Ægypto præerat, in Arabiã felicem, vt regnum auro, gem- A
 mis, aromatibus locuples & nobile exploratius cognosceret, decem mi-
 litum millia auspicijs Augusti in eam expeditionem educit: quibus
 Herodes quingentos è suo satellitio lectissimos adiunxit, & Syllæus
 præcipuorum in Arabia Regulorum legatus, Nabateorum nomine
 mille quingentos. Nabatæi namque gens eius regionis celeberrima, so-
 cietatem & amicitiam offerentes, Ælium magna spe impleuerant,
 maiore Syllæus. Qui (vt sunt Arabum ingenia ad fraudem callida)
 Ælio fidem fecerat, si classe Arabiam secundum littora legeret, futu-
 rum vt crebris per oportunitatem excelsionibus, situm eiusdem com-
 modius & nullo aut quàm minimo suorum discrimine ac molestia ex- B
 ploraret: deterrens interim à terrestri itinere, quòd inuias & squalen-
 tes perpetuasq; à Petra vsque in Sabæorum regionem solitudines per-
 tinere falso affirmaret; easq; cineri quàm pulueri similiores exerci-
 tui ob sitim, famem, ardorem insuperabiles. Placuit itaque exædificata
 ad Cleopatridem CXXX. nauium longarum classe, impositoque exer-
 citu, maritimas littoris Arabici oras explorare. Ea in navigatione Ro-
 mani per quindecim dies magno cum discrimine vexati, tertia insuper
 nauium parte vel conuulsa dilacerataque, vel cum ipso milite depressa,
 tandem ad Argancomen maximum apud Nabathæos emporium ex-
 scensionem faciunt. Ipsa quoque cœli tempestas, quæ ab Aquilone sæ- C
 uiebat, ad regendam Syllæi fraudem perquam opportunè subseruiebat:
 quòd cladem solertia & calliditate ipsius acceptam, Romani vento
 fluctibusque assignarent. Syllæus enim, qui & regiones locorum, &
 naturam situmque sinus Arabici, vtpote importuosi & procellosi cæ-
 cisq; scopulis asperrimi probè norat, pro actuarijs ad transportandum
 secundum littora militem idoneis, naues longas armatasque, veluti si
 ad prælium instruerentur, ædificandas persuaserat, quò scilicet mole
 magnitudineque sua grauius ad scopulos vadaque reciprocis æstibus
 alliderentur. Ælius à clade accepta, vti exercitum à nausea proxima &
 incommodis à mari acceptis, simul & ab aduersa valetudine reficeret, D
 id quod reliquum erat æstatis, ipsamque adeò hyemem apud Argan-
 comenses exegit. Syllæus autem vti & ad reliquas, quas deinceps Ro-
 manis moliebatur fraudes, fidem sibi & viam præstrueret, Gallum
 Obodæ Regi, cui legatus erat, commendatū, simulque militem ipsius,
 benignè hospitaliterque excepit & coluit; seque & ad Aretam Arabiæ
 Petreæ regem itineris ducem fore pollicitus, per squalentes ariditate
 campos maximo cum militum iumentorumque labore & molestia,
 ita vt aquam à camelis supportari necesse esset, per varios flexus am-
 bagesque viarum circumduxit. Verùm Aretas amicus & socius Au-
 gusti

- A** gusti, Romanos perquam benignè exceptos nullo non hospitalitatis genere prosequutus est, eosdemque à difficultate molestiaque itineris priuatis publicisque officiis recreauit. Illinc digressos Aelius pari viarum asperitate, com meatuumque & pabuli inopia iterum per integrum mensem vexatos, tandem quinquagesimis inde castris ad Sabæos perduxit. Ibi primùm armati occurrere hostes; ex his decem milia cæsa sunt: è Romanis duo tantùm desiderati. Inde Mariabam urbem, quæ sex millium circuitu patebat, nullo cum labore captam, præsidio firmavit. Aelius mox & alia sex oppida, quorum nomina vt olim apud Romanos obscura, ita nunc cum ruderibus suis sepulta iacet, diruit. Ita paucis admodùm ex his quæ animo conceperat, exploratis & perspectis, totum iter sexagesimis inde castris relegit: quod sex antea mensium spacio, militibus morbo siti que confectis, plurimis etiam ob aëris circumfusi insolentiam, æstumque in ijs regionibus intolerabilem exanimatis, dolo fraudèque Syllæi parum secunda fortuna confecerat. Syllæus postea, quòd Obodam Regem suum ex insidijs interemisset, regnumque affectasset, accusante Nicolao Herodis legato, conuictus, & huius quoque in Gallum perfidiæ, Senatus iudicio condemnatus, & securi percussus est. Augustus vndecimum Consulatum cum A. Terentio Varrone ceperat: fuitque is annus ab externis
- C** quidem bellis quietus, verùm pestilentia & graui cælo, Tiberisque inundatione coorta funestus. Ceterùm non tam crebris & frequentibus funeribus metuendus, quàm clarorum virorum mortibus minax. Consulem namque Varronem Augusti collegam, M. item Marcellum AEdilem Curulem consumpsit. Ipse quoque Augustus graui difficili que morbo aliquamdiu conflctatus, vix tandem periculosa dubiaque Antonij Musæ Medici experientia potius, quàm arte curatus est. Hepate namque ex destillationibus viciato, quòd calidis non releuaretur fomentis, frigidis esuque lactucæ recreatum sanatumque auctores quidam tradunt. Ipsi Antonio Musæ, cuius opera & consilio ex
- D** tam ancipiti morbo conualuerat, statuam iuxta AEsculapij signum Populus Romanus ære collato poni iussit. Senatus autem eidem libertate tantùm & ciuitate antea donato, non Equestria solùm ornamenta, sed & ingenuorum iura tribuit; decretumque in honorem ipsius artis, vt omnibus deinceps Medicis immunitas esset. Adhæc vota à Senatu Populoque Pro Salute Cæsaris suscepta, publicè soluta sunt; statuè quoque & aræ Dijs Selectis positæ. A plerisque & hoc testamento cautum, vt patrum familiarum voto pro Salute Augusti suscepto, siquidem ante ipsum decedere contigisset, votum ab hæredibus pro
- O
- se sol-

AVGVST. XI.
A. TERENT.
VARRO
COSS.

VOTA SOLV
TA PRO SA-
LVTE CAE-
SARIS.

se solueretur, victimæque in Capitolium ducerentur prælato titulo; **A**
 Quod Augustum Superstitem reliquissent. Ab eo quoque tempore
 in more receptū, ne quoties urbem introiret, supplicium de quoquam
 sumeretur. Augustus igitur in locum Terentij Varronis, Cn. Cal-
 purnium Pisonem Consulem surrogavit, exoratum vltro vt Consulatu-
 tum accipere vellet. Piso enim ferocis vir ingenij, Pompæi prius in A-
 frica partes contra Diuum Iulium, inde Bruti & Cæsij contra Augu-
 stum acerrimè sustinuerat: finitisq; bellis ciuilibus, quamuis concessio
 sibi in urbem reditu, honorum tamen petitione abstinuit; donec ab
 Augusto tantum non inuitus, vt iam diximus, ad Consulatum proue-
 ctus est. Augustus inde in Albanum profectus, Consulatu se abdicauit: **B**
 nam quum & ipse ex quo tempore Principatum in Republica so-
 lus tenuit (vti & alij plerique præcedentes ferè omnes) Consulatus an-
 nuos gessisset, quò tamen pluribus in posterum hic honos communi-
 caretur, reliquos deinceps Consulatus inijsse contentus, eosdem haud
 multò post deposuit, vti & hunc yndecimum. Abdicauit autem extra
 urbem, ne populi studio impediretur, suffecto sibi honorario Consu-
 le L. Cestio: qui, vti antea semper, Bruti studiosissimus, eiusdem etiam
 num imagines laudésque non obscurè colebat, neque fidem cum for-
 tuna mutauerat. Senatus tantam Augusti modestiam simul & lenita-
 tem admiratus, quòd priuata odia Reipublicæ condonasset, habitaque **C**
 non tam propriarum simultatum ac offensarum, quàm publici com-
 modi ratione, vtrumq; Consulem ex inimicissimis cooptasset; eidem
 Imperium Proconsulare perpetuum, Tribunatumque plebis, & po-
 testatem Senatum quoties vellet cogendi decreuit. Quumque & Po-
 pulus Dictaturam magna contentione offerret, genu nixus, deiectaque
 ab humeris toga odiosi Magistratus inuidiam nudo pectore de-
 precatus est. Tribuniciam tamen potestatem, eamque perpetuam, ce-
 teraque quæ Senatus obtulerat, accepit; simul etiam frumentariam
 curationem suadente necessitate ob summam annonæ difficultatem.
 Cœptumque deinceps, vt Consules darent quidem nomina Fastis, an- **D**
 ni que ab Urbē condita in ordinem seriemque sub eorum nominibus
 digererentur; ceterum Princeps à Tribunicia potestate accepta, veluti
 ab Imperij tunc demum constituti initio, sui quique Principatus &
 Imperij annos numerarent. Tiberius interim Nero iam yn-
 deicesimum agens annum Quæstor creatus, curam annonæ (quia an-
 gustior eiusdem prouentus inciderat) Ostiæ atque in Vrbe ex mandato
 Augusti quanta potuit industria ac diligētia administravit. Ma. aut Mar-
 cellū Augustus socer ipsius Pontificatu & Ædilitate Curuli ornauerat:
 cuius

CN. CALPVR
 NIVS PISO
 COS. SVFF.

L. CESTIVS
 COS. SVFF.

DICTATVRA
 ABDIGATA.

AVGVSTVS
 TRIBVNI-
 CIA M PO-
 TESTATEM
 ACCIPIT.

TI. NERO
 QVÆSTOR

- A** cuius opera adiutus ludos apparatus magnificentissimo dedit Kal. Sextilibus (qui mensis ab ipso Augusto nomen accepit) ita ut ludorum diebus inter cetera velis purpureis forum inumbraret. Hunc Marcellum, si quid humanius ipsi accidisset, potentiae eius successorem fore omnes arbitrabantur. Sed idem haud multò post, incertum morbo correptus, an veneficio Liuiæ (utrumque enim à scriptoribus proditur) maximo omnium cum dolore adolescens admodum extinctus est; frustra artem tentante Antonio Musa: defuncti reliquias Augustus Mausolæo suo inferri iussit. Hunc iuuenem ingenuis instructum artibus, virtutisque cultorem eximium, animo ingenioque læto, & ad
- B** omnia prospero, tantæque in quam alebatur fortunæ capacissimo, auctores fuisse testantur. Qui Liuiam veneficij inculpant, verisimiles preterunt suspensiones; mulierem scilicet ambitiosam, quòd Augusti opibus & fauore Marcellum supra Neronem & Drusum filios suos eminere, haud satis æquo ferret animo, ad amouendam ambigui sceleris inuidiam oportunitate usam; quòd graui tempore anni & pestilenti cælo vis morbi per nota, per ignota capita vagaretur; eiusque contagione Marcellus & fortuitò potius, quàm dolo alicuius aut veneno extinctus crederetur. Fama tenet, paulò antè quàm Marcellus morbo corripere, Agrippam ob tacitas cum Marcello offensiones, abdicata
- C** urbis Præfectura, relictisque omnibus, obtento à Cæsare commeatu, veluti Legatum, ut res Suriæ ob latrocinia turbatas componeret, in Asiam profectum. Desiderauit proculdubiò Augustus in Agrippæ amicitia patientiam constantiorem, quàm ut ex leui rigoris suspicionem, & quòd Marcellus sibi anteferretur æmulatione, relictis suis, in Lesbum insulam ac Mitylenas, tanquam in voluntarium exilium, concederet. Sunt qui credant M. Marcello ad munera publica admoto, Agrippam voluisse loco, & quasi possessione usurpati à se diu secundi gradus sponte cedere; ne quam æmulationis suspicionem præsens alere, aut exercere videretur. Alij mutuae inter utrosque æmulationis occasionem ex
- D** indicio Augusti obortam opinantur: quòd quum exigua in spe animam traheret, coram Senatu & amicis Agrippæ, tanquam designato sibi successor, anulum suum tradidisset, neglecto ob ætatis imperitiam Marcello. Tradunt enim auctores, Augustum tædio diuturnæ & ancipitis admodum valetudinis affectum, iterum de reddenda Republica cogitasse: atque in id Senatum reliquosque Magistratus in domum suam conuocasse, iisdemque rationarium imperij tradidisse. Eo libello opes publicæ continebatur, quantum ciuium sociorumque; in armis, quot classes, quæ regna vel prouinciæ tributa aut vectigalia, & quantum eo nomine Populo Ro. penderent, quæ necessariò eroganda, quæ donanda essent.

Ceterum paulò post recreatus, secum reputans se coactum in ordi- A
nem, multorum insidijs & audacissimi cuiusque iniurijs obnoxium
fore; præterea Rempublicam plurium potestati ac arbitrio non satis
tutò committi, imperium retinuit. Sub id tempus Parthorum le-
gatis Senatus ab Augusto datus est. Legationis causa hæc fuerat: Ty-
ridates quidam Phraharte ob tyrannidem à popularibus pulso, Par-
thiam occupauerat: is paulò post à Phraharte cum validissimis Scy-
tharum copijs superueniente profligatus, magna cum amicorum ma-
nu ad Augustum in Hispaniam, vbi tum temporis aduersus Canta-
bros & Astures bellum gerebat, profugerat, minimum Phrahartis fi-
lium, quem negligentius custoditum rapuerat, obsidem ferens. Quo B
cognito Phrahartes vicissim legatos Romam ad Augustum mittit,
feruum suum Tyridatem filiumque remitti postulans. Res in Senatu
acta est, decretoque Senatus iudicium Augusto delatum; qui postula-
tis vtrimque cognitis, pronunciauit, se neque Tyridatem supplicem
suum Parthis proditurum, neque eidem tunc aduersus Parthos auxilia
daturum. Tyridates enim si armis Romanorum restitueretur, vecti-
galem se libertumque Populo Romano futurum pollicebatur. Ne ta-
men nihil à legatis impetratum videretur, Phraharti filium sine precio
remisit: Tyridati autem quoad manere vellet, splendidum & regium C
planè sumtum præberi iussit. Vtrumque magno consilio Augustus fe-
cisse iudicatur, dum Phrahartem reddito filio ad amicitiam, & ciues
signaque quæ Crassorum & Antonij cladibus capta erant, reddenda,
pellicere studet: dumque parte alia Tyridatem benignè & hospitaliter
interea habitum, veluti armis eum per oportunitatem in regnum re-
ducturus, inter spem metumque suspensum tenere conatur.

M. CLAVD.
MARCELLVS
L. ARRVN-
TIVS COSS.

Principio anni insequentis, quo Consules erant M. Claudius Mar-
cellus & L. Arruntius, nondum defuncta plurimorum morbis ciuita-
te, neglectoque agrorum cultu, inopia frugum, caritas & fames annum
pestilentem excepit; ventumque ad extremum inopiæ foret, ni Au-
gustus consilio, Tiberius autem Quæstor coëmto vndique frumento, D
tempestiuè prouidissent. Augustus enim in tam arctis com meatibus,
quum aliud remedium ad manum non esset, venalicias & lanistarum
familias, peregrinosque omnes, exceptis medicis & præceptoribus, imò
& seruitiorum partem vrbe expulit. Quo facto postquam annonam
leuasset, eaque tandem conualuisset, quidam tradunt constituisse Cæ-
sarem frumentationes publicas in perpetuum abolere, quòd earum fi-
ducia agrorum cultura negligeretur; sed sententiam mutasse, quia per-
suasum haberet, per ambitiosos, aut nouarum rerù affectatores posse
aliquando restitui. Ita tamen huius rei curam temperauit, vt deinceps
non

A non minorem aratorum & frumentariorum, quàm populi rationem ipsum habuisse constaret. Dio tradit, Populum Ro. hoc demùm anno, dum has sibi calamitates ob iram Deùm accidisse crederet; idq; nulla alia de caussa, quàm quòd Augustus Consulatù, quem proximis quatuor annis continuauerat, hoc anno non gereret; Dictaturá ipsi summa vi ac contentione, etiam concluso in curia Senatu, obrufisse, additis minis se eundem Senatum in curia concrematurum, nisi id decerneret: arreptisque XXIII. fascibus in medium prouolasse, postulasséq; à Cæsare, uti se Dictatoré dici, ac rei frumentariæ præfici, sicuti & Pompeius quondam, pateretur. Ceterùm, Augustum accepta rei frumentariæ procuratione, pari studio vehementiq; deprecatione Dictaturæ inuidiam à se repulisse; ac eodem die, qui erat ante v. Kal. Iulij, Tribuniciam potestatem primùm accepisse. Obseruo eodem tempore & Censuram (quæ XXIIX. annis intermissa fuerat) eamque perpetuam populi itidem studio Augusto oblatam: cererùm & hac repudiata, in locum ipsius L. Munatium Plancum, & Paullum Æmilium Lepidum Censores esse creatos. Ceterùm, ea Censura, utpote inter discordes acta, uti neque ipsis honori fuit, ita neque Reipublicæ salutaris; quum alter auctoritatem Censoriam non satis tueretur, alteri flagitiosa antea actæ vitæ dedecora opprobrio essent. Verùm Augustus, ne Censoria dignitas, cuius seueritate in tantam amplitudinem creuerat Respublica, minueretur: aut per istorum discordiam in posterum dissolueretur, ipse Censorum munia sustinuit. Et quia Vrbs frequentibus deformabatur incendijs, Ædiles Curules ijsdem extinguendis præfecit: libertinosque, quorum opera vterentur, sexcentos ijs è publico constituit. Quumque & habitum vestitumque pristinum reducere vellet, ijsdem negotium dedit, ne quem posthac in foro circove, nisi positus lacernis, togatù consistere paterentur. Senatusconsulto etiam interdixit, ne quis Patricius, aut ex Equestri ordine, ingenuus, aut ingenua, aut ex ijsdem prognatus, seruilem in modum ad scenicas aut gladiatorias operas se produci pateretur, vel in Orchestra saltaret, aut in arenam descenderet. Veritus etiam ne factiosorum hominum cœtus iure collegij ad res nouandas & Rempublicam perturbandam abuterentur, & quia plurimæ factiones sub titulo collegij noui ad cuiusuis facinoris societatem coibant, omnia collegia præter antiqua & legitima dissoluit. Vetuit etiam ne gladiatores sine missione ederentur, néve quis munus gladiatorium nisi S. C. concessum præberet: néve idem frequentius quàm bis eodem anno: nec pluribus quàm sexaginta paribus. Traditur Augustum fastu, prodigalitate, & seq̄uitia Domitij Neronis potissimùm impulsam eam morum correctionem subijsse. Is enim Ædilis tantùm, in contumeliam

L. MVNAT.
PLANCVS
PAVLLVS
ÆMILIVS
LEPIDVS
CENS.

AEDES IO-
VIS TONAN-
TIS CONSE-
CRATA.

meliam Censoriae potestatis, L. Plancum Censorem via sibi decedere **A**
coegerat. Equites praeterea Romanos ac matronas ad mimum agen-
dum in scenam produxerat: munus verò gladiatorium tanta cum sae-
uitia dederat, ut Augusto necessum fuerit, clam antea, sed frustra mo-
nitum, edicto coercere. Per id tempus Augustus aedem Ioui To-
nanti, quam bello Cantabrico vouerat, consecrauit. Eodem quo-
que tempore, Cyprum, & Galliam Narbonensem, ut pacatas provin-
cias, populo reddidit. Nec minimum moderationis suae documentum
praebuit in iudicio M. Antonij Primi: is quòd Macedoniae Praefectus
Odrusorum genti in Thracia nulla iusta de causa, sed praedandi libidi-
ne bellum mouisset, repetundarum reus à L. Licinio Murena defen- **B**
debatur; quumque is, utpote qui in crimine haerens ab aduersarijs ar-
ctius premebatur, huc deflexisset, ut modò Augusti auspicijs, modò ex
Marcelli auctoritate eam se expeditionem in Odrusos suscepisse asse-
ueraret, Augustus ad Praetoris tribunal accedens, inficiatus est M. Pri-
mum ex suo aut Marcelli imperio quidquam fecisse; hinc conuiijs à
Murena percunctationeque; acerba lacessitus, ecquid in foro ageret? aut
à quo vocatus adesset? aequissimo animo respondit, se Reipublicae cau-
sa sponte venisse. Erant tamen qui tantam Principis aequitatem, & fe-
licissimum Reipublicae statum odissent; quippe Fannius Capio dux
& auctor coniurationis & L. Murena consilia de occidendo Augusto **C**
inierant; sed antequàm conspiratio inualesceret, per Castricium indi-
cem detecta & oppressa est. Tiberius Nero Fannium Capionem &
Murenam reos Maiestatis fecit; condemnatisque aqua & igni inter-
dictum est. Postea ex fuga retracti, & in carcerem conditi, decreto Se-
natus à Triumuiris capitalibus necari sunt. Desiderauit Augustus in
Maecenate taciturnitatem; quòd is de comperta Murenae coniuratione
uxori Terentiae prodidisset. Sed neque Terentiae pro fratre Murena
apud Augustum preces, neque C. Proculeij fratris eiusdem apud iudi-
ces pro reo sordidati preces, Murenam supplicio eximere potuere.
Dum haec in Vrbe geruntur, Astures propter Carisij super- **D**
biam & sauitiam rebellarunt; Cantabrisque in societatem defectio-
nis pertractis, C. Furnio Augusti legato, veluti rerum cum ipsis geren-
darum imperito, contemtius insultarunt. Sed Furnius coniunctis cum
Carisio copijs, Cantabros acie congregi ausos fudit fugauitque. Pauci
ex his capti ne saepius pacem sollicitarent, sub corona venditi sunt. Pars
Cantabrorum ferocissima, ne rebus perditis viua in hostium potesta-
tem veniret, tum veneno, tum ferro, & igne se suosque confecere. Astu-
res depopulato Brigecinorum agro, oppidum quoque ipsum oppug-
nare adorti sunt: caufati Brigecinos nunc, uti & alias, consilia ipsorum
Roma-

- A** Romanis prodidisse. Ceterum non sine magna clade repulsi, dum incompositi ac dispersi, plerique etiam inermes castris locum capiunt, à Carisio & Furnio composito agmine superuenientibus oppressi sunt: ijsque qui cladi superfuerant in deditioem acceptis, arma omnibus ademta. Eodem anno, quo (vti supra retulimus) Ælius Arabicam expeditionem susceperat, Æthiopes capto tempore & occasione, quod præcipua militum manus, quorum præsidio Ægyptus ab ea parte defendebatur, cum Ælio in Arabiam profecta esset, in Thebaidem cum triginta millium exercitu excursionem faciunt: oppressaque trium cohortum statione, quæ in Syene vltima Ægyptiorum vrbe præsidio relicta erat, Syenem, Elephantinam Nili insulam, & Philas oppida occupant; deturbatisque Augusti statujs agunt feruntque omnia: prædas, hominesque captiuos trahunt: ipsius Augusti statuas deturbatas dissectasque diripiunt. P. Petronius Ægypti præfectus Æthiopum latrocinia repressurus, quidquid copiarum erat ad decem millia militum & equites octingentos cogit, hostemque quàm maximis poterat itineribus ad Pselchin Æthiopiæ urbem assequutus, fuscum fugatumque intra Pselchis oppidi munitiones se includere coëgit. Legatis Petronij, qui ad res repetendas, & quare iniusta mouissent arma, percunctatum missi fuerant, ab Æthiopibus responsum; se iniuriam ab Ægypti regibus sibi prius illatam vlcisci, non nouam Romanis inferre voluisse: quum legati docerent eam excursionem in Augusti ditionem esse factam; ipsumque Augustum præteritorum regum noxa non teneri, Barbari deliberationem tridui petunt. Quumque ne tunc quidem repetita redderentur, Petronius hostiliter in illos mouit; oppidoque Pselchi per obsidionem leuemque pugnam potitus, suis etiam finibus Æthiopes expulit: qui fusi fugatique; passim per deserta & inculta elapsi sunt. Præcipui quique ex his rei bellicæ præfecti, natando in proximam Nili insulam euasere. Sed hi à Petronio viui capti, secundo flumine Alexandriam præmissi sunt: ipse deleta Pselchi, per loca arenis squalentia, tumulisque inæqualia (quibus fama tenebat Cambysis Persarum Regis exercitum olim arenis vento ac turbine agitatis,mersum obrutumque iacere) profectus, primum locum natura munitum aggressus capit, atque diripit; locique situm contemplatus, mœnibus eundem inclusit, præsidioque quadringentorum militum, ac biennij comœtu instruxit. Regnabat eo tempore in ea Æthiopiæ parte Candace Regina, mulier animo virili, ceterum lusca. Hæc vbi Petronium expugnata Attena, tota vi versus Napata oppidum, in quo regiam & filium regni heredem habebat, contendere intellexit, de filio sollicita, legatos Petronio obuiam mittit, qui statuas Augusti deiectas captiuosque redderent

EXPEDITIO
ÆTHIO-
PICA.

derent: & si armis abstineretur, pacis conditiones acciperent. Ceterum **A**
 Petronius nihil ea legatione commotus, Napata oppidum corona cir-
 cundatum scalis capit ac diripit: filius Candaces Reginae, qui eo in op-
 pido erat, fuga elabatur. Inde late hostiliterque grassatus, Stadisim ad
 Catadupa (ubi Nilus è præruptis arduisque præcipitatus rupibus, fra-
 gróre ac sonitus immanitate accolas proximos non tam obtundit,
 quam auditum prorsus aufert) mox Aboccin, Pthurin, Cambusim op-
 pida expugnat: captiuos urbiumque sectiones vendit: mille ex toto
 numero delectos ad Augustum mittendos Alexandriam cum reliqua
 præda & victore exercitu deducit. Digresso Petronio Candace totis vi-
 ribus ad Primin præsidiumque in ea relictum opprimendum conten- **B**
 dit: sed Petronius de suorum necessitate certior factus, ad soluendam
 obsidionem citato agmine profectus, Candacis exercitum maxima ex
 parte deleuit, Priminque maiori præsidio operibusque muniuit. Ce-
 terum quum legati à Regina ad pacis leges accipiendas venissent, res-
 pondit Petronius, ab Augusto eas esse petendas: se duces itineris datu-
 rum. Legati itaque postea ad Augustum in Samo per id tempus hiber-
 nantem profecti, benignè ab eodem auditi sunt: hortatusque ut Regi-
 na amicitiam Populi Romani comiter conseruaret, tributa eisdem à
 Petronio imperata Augustus remisit. Interea sub Veris initium
 Augustus ad res Orientis Asiaeque ordinandas profecturus, ut terrarum **C**
 Orbi sua præsentia auspiciatissimæ pacis commoda cõmunicaret, dum
 in eadem constituenda subsistit, principio anni M. Lollius Consulatum
 inierat, Augusto autem veluti collegæ futuro alter locus à Populo
 seruabatur. Sed Augusto Consulatum recusante, Q. Lepidus & L. Si-
 lanus candidati competitoresque summa vi, ambitu, pecunia, factio-
 nibusque ita Comitiam perturbarunt, ut Augustus ad turbas sedandas
 à prudentioribus accerferetur. Augustus igitur candidatos ad se euocat,
 verbisque castigatos, & ut ciuilius modestiusque agerent monitos, dum
 Populi suffragia perferrentur, ab vrbe abesse iubet. Ceterum ægrè ad-
 modum, nec sine maxima partium contentione, tandem Q. Aimilius **D**
 Lepidus Consulatum cum M. Lollio obtinuit. Altius ea seditio Au-
 gusti animum penetrauit; qui etsi Rempublicam legibus armisque
 constituisset, nihil tamen in vrbe corruptissima rectè aut salubriter sa-
 tis etiamdum consultum esse arbitratus est, nisi immoderatæ multo-
 rum cupiditates legum vinculis coërcerentur: quæ nec ipsa satis valida
 futura credidit, nisi prudentissimo & incorruptissimo gubernatori, di-
 ctatoriaque ferè potestate armato committerentur. Mæcenatem ita-
 que super hac re in consilium adhibuit. Is composito maturoque iu-
 dicio ita censuisse proditur; M. Agrippam cum auctoritate grauem,
 tum

Q. AIMILIUS
 LEPIDVS
 M. LOLLIVS
 COSS.

Arum rerum gestarum gloria clarum, & à studijs ambitionis alienum, ad Præfecturam Urbis reuocandum: & quò firmioribus deinceps se subsidijs fulciret, vltro in generum asciscendum. Agrippam etsi nouum, neque maiorum imaginibus illustrem, Imperatorijs tamen simul & pacis artibus commendatum: adhæc geminatis Consulatibus, & Censuræ honore, alijsque Magistratibus amplissimis summa cum laude & pari virtute gestis insignem, eò amplitudinis iam progressum, vt aut Augusto metuendus, aut arctiore per filiam necessitudinis vinculo in potestate retinendus videatur: eius affinitate Reipublicæ tranquillitatem & salutem, domui verò suæ securitatem stabiliri posse. Placuit Augusto Mæcenatis consilium, exorataque sorore Octauia, vt sibi genero cederet (nam tunc Agrippa Marcellam, & ex ea liberos habebat) eidem Iuliam filiam nuptui dedit.

Agrippa in urbem reuersus, seditiones inter candidatos, qui armis ac vi iterum contendebant, compressit: Rempublicam auctoritate ac gratia à motibus sedauit. Quodque occasione & sub specie sacrorum Ægyptiorum nocturni cœtus ad omnia flagitia audenda aut patienda inualecebant, iisdem sacris in Vrbe interdixit, quingentisque à pomœrio passibus semouit; intra quos Ægyptias aut peregrinas ceremonias cuiquam colere nefas esset. Augustus interea Sicilia legibus ordinata, Catana, Tauromenio, Syracusisque Colonia cum iure Latij veteris deductis, in Græciam nauigauit. Ibi Lacedæmonios, quòd Liuiam olim cum marito Claudio (in cuius gentis clientela erant) fugientem, benignè & hospitaliter habuissent, omni comitatis, & beneficiorum genere prosequutus, libertate & Cytherorum Insula oppidoque donauit. Atheniensibus verò sua licentia semper ad exitium præcipitibus, ne quem nisi utroque parente ingenum iure ciuitatis donare possent; neque peregrinum aut manumissum accepta pecunia in ius ciuitatis reciperent, interdixit. Insulas præterea Æginam & Eretriam Atheniensibus hæctenus vectigales, immunes deinceps esse iussit. Inter hæc Regum Asiæ legati templum Iouis Olympici Athenis antiquitus à Deucalione inchoatum, communi sumtu perficiendum locarunt: absolutumque Genio Augusti dedicandum decreuerunt. Ipse verò Augustus Athenis sacris Eleusinae Cereris initiatus est: vti aliarum peregrinarum ceremoniarum contemnitor, ita istarum cultor obseruantissimus. namque quum postea Romæ de priuilegio Cereris Atticæ cognituro, quædam secretiora quàm quæ euulgari fas esset proponerentur, dimisso concilio & corona circumstantium, solus disceptantes audiit. E Græcia Augustus in

M, AGRIPPA
GENER AV-
GVSTI.

COLONIAE
CATANA,
TAUROMENIUM,
SYRACUSAE.

TEMPLUM
IOVIS O-
LYMPICI.

Samum traiecit; ibique legatos (quos diximus) Candaces Reginae au- A
diuit.

Romae interea Consules non sine tumultu partiumque studio creantur, M. Appuleius, & P. Silius Nerva. Sub id tempus iussu Augusti Miliarium aureum, media fere vrbe, sub aedem Saturni exstructum est: id in modum formamque columnae, & in metam fastigiatum erat; ad quod viae omnes totius Italiae militares concurrebant, terminabanturque. Et quod viarum muniendarum curam suscepisset Augustus, ne se absente ea res neglectui esset, Curatores viarum ex Praetoriis, quibus bini lictores adparerent, designari iussit. Ad haec quod celerius expeditiusque quid in quaque provincia gereretur cognosci annunciarique posset, iuvenes primo modicis intervallis per B
vias militares, dehinc & vehicula cum iumentis, demum & equos disponi iussit: (quod commodius visum est) ut qui a loco perferrent literas, iidem quoque si quid res exigeret, interrogari possent.

Exacta autem iam hyeme Augustus in Asiam profectus, tam suas quam Populi Romani Prouincias legibus & institutis emendauit, ordinauitque. Cyzicenos, qui antea bello Mithradatico, ob operam bene praestitam, amicitiam & societatem Populi Romani meriti fuerant; nunc quia seditione in vrbe sua coorta ciues Romanos seruilem in modum necassent, libertate priuauit. Tyrijs itidem & Sidonijs nimia licentia in factionum studia & sociorum iniuriam praecipites, C
vectigal imperauit, ipsosque in prouinciae formam redegit. Reliquas ciuitates, quae sua erga Populum Romanum merita proponebant, & fideles se fuisse socios probabant, Latinitate; optimè autem meritos, etiam ciuitate donauit; aere alieno grauatos leuauit. Laodicenorum, & Thyatirenorum oppida terrae motu subuersa denuò condidit. Chios eadem clade afflictos opemque implorantes, instaurauit; immunitate etiam vectigalium in sexennium concessa. Regna deinceps aliquot, quibus belli iure potitus erat, aut iisdem quibus ademerat, reddidit, aut nouis regibus attribuit. In his Malicho filio Arabiam, qua patrem eiecerat, restituit: Tarcondimotum filium eius qui bello D
Aetiaci occiderat, in Ciliciam patris sui regnum restituit. Archelaum Medone rege defuncto, Armeniae minoris regno donauit. Thrachonitin & Auranitin, Zenodoro Auranitidis Regulo, qui multis incurfionibus & latrocinijs Galilaeam vastauerat, mortuo, Herodi Iudaeorum regi assignauit: eundemque; Suriae praefecit; vetuitque ne quid eo inconsulto in Suria etiam procuratores sui administrarent. Idem Herodes Pherorae fratri suo Tetrarchiam ab Augusto impetrauit. Interea dum Augustus Suriam ceterasque regiones finitimas peragrat, multi reges ob

M. APPVLEIVS
P. SILIVS NER
VA COSS.

MILIARIVM
AVREVM.

A ob tot ipsius erga omnes merita eximiamque beneficentiam, relictis regnis togati ac sine regiis insignibus quotidiana officia more clientium præstitere. Ceterum quod Armenij Artaxiam Artauasæ filium, ob vectigalia iniquissimè imperata & dominationis impotentiam apud Augustum accusarent, deque eiusdem in Romanos iniuriis conquerebantur, Tigranem eiusdem fratrem qui tunc in vrbe obses erat, depulso Artaxia in regnum deduci postulantibus, Augustus Tiberium unà cum Tigra in Suriam euocauit. Artaxias interea suis inuisus per dolum à propinquis oppressus interficitur. Tiberius autem Armeniam cum exercitu ingressus, Tigrani pro tribunali diadema imposuit. Verum neque Tigrani neque liberis eius diuturnum imperium fuit, quamquam externa necessitudinibus mutuis subsidia per affinitatem propriis viribus coniunxisset: regno scilicet ob tyrannidem unà cum liberis pulsus à proceribus, adiuuante coniurationem Parthorum rege. Hinc Tiberius, qui ad Orientis prouincias visendas ab Augusto in Cappadociam & Pontum missus fuerat, cum legionibus in Armeniam regressus, Artaxatis vrbe regia ad Araxem flumen munitissima per vim occupata, eiusdem mœnia solo æquat: mox & Artageras per obsidionem famemque capit: inde firmissima aliquot castella expugnat. Barburfa autè & Olana, in quibus regij thesauri erant, Ador præsidiorum præfectus pacta salute tradidit. Ita redacta in potestatem Armenia, Tiberius iussu Augusti Artauasæ regnum tradidit; qui & ipse postea (vti suo loco referemus) discordia suorum odioque aduersus Romanos simul & inuidia Regis Parthorum, non sine graui Romanorum clade regno iterum depulsus est. Phraates verò Parthorum rex, quia Augustum cum validissimis copijs in Suriam peruenisse acceperat, territus, veritusque; ne Tiberius compositis Armeniæ rebus (quas sua potissimum opera & consilio turbatas conscius erat) cum legionibus in Parthiam moueret, totaque belli moles in ipsum verteretur: hoc quoque metuebat, ne ob odium procerum suorum Augusto proderetur, vel regno eijceretur. Præterea & hoc ægrum eius animum sollicitabat, quod nihil eorum quæ Augustus quum filiolum ipsi gratis remisisset, iusserat, præstitisset. Captiuos itaque ex Crassiano & Antoniano exercitu magna cura per vniuersam Parthiam conquisitos & in vnum collectos, signaque insuper militaria Augusto remittit: & vt se eundem colere ac venerari testaretur, amicitiam cum ipso, & pacem cum Populo Romano maximo etiam pignore, filijs nimirum & nepotibus aliquot vltro obsidum loco missis, confirmat, & in his Vonnone primogenito. Nonnulli prodiderunt (quando id quoque memoria dignum antiquis visum est) Tiberio hanc primam iussu Augusti expeditionem ingressis, dum exercitum per Macedoniam duceret, accessisse

ARMENIA
RECEPTA.

PAX CVM
PARTHEIS
SIGNIS RE-
CETIS.

vt in campis Philippicis sacratae olim victricium legionum arae subitis A
sponte ignibus collucere; atque eo praesagio Tiberium certa post Au-
gustum Imperij spe confirmatum. Augustus compositis Suriae
Asiaeque rebus, & pace cum Phraate per legatos facta, conscensis nau-
ibus Samum petijt: Tiberius autem Rhodum, vt eam quoque malis
intestinis affectam, & tributorum magnitudine exhaustam recrearet,
concessit. Sub id tempus Augustus Corinthum coloniam ex liber-
tinis quam frequentissimam deduci, & iuris Italici esse iussit.

COLONIA
CORINTH.

Interea legatos, qui à Poro & Pandione Indiae Regibus cum literis,
& earum regionum donis venerant, vt pacis, quam antea in Hispania
petierant, conditiones acciperent, Augustus benignè auditos hospitali- B
ter comiterque habuit: foedusque, & amicitiam cum iisdem Regum no-
mine pactus, ad Senatum scripsit, vt ea rata esse vellent, Porumque &
Pandionem amicos sociosque S. P. Q. R. renunciarent. Auctores ha-

FOEDVS
CVM INDIS.

beo qui litteras à Poro ad Augustum Graecè in hanc sententiam datas
recitent: Porum sexcentorum Regum Dominum & Imperatorem,
Augusti amicitiam societatemque, amplissima virtutum eiusdem fama
prouocatum, vtrò ambire: regni sui opes, si volet, cum ipso sociatur-
um: si officijs quoque certandum sit, annixurum ne ab vlllo alio vin-
catur: si operam suam vtendo experiri vellet, imperaret, obtemperatu-
rum. Dona fuisse (praeter opulentam mercium Indicarum ex auro & C
gemmis ostentationem) adolescentem quendam brachijs ad humeros
vsque praefectis, qui pedibus omnia manuum officia praestaret. Itidem
fluuiatilem testudinem quinque pedum, serpentem quindecim: adhuc
Tigrides tunc primùm tam Graecis quàm Romanis visas. Indum quoque
Sophistam ex iis quos Gymnetas, vel Gymnosophistas vocant: eumque
produnt Athenis hilarè, nudum, bene vinctum, dum prosperis adhuc
afflueret, in rogam conscendisse: vt voluptatè praecipit igne expiaret,
antequam aliquo fortunae ludibrio percelleretur. nomē ei Zarmano ex
Bargosa Indiae oriundo fuisse. Dissident in eo scriptores, quòd Zarma-
nū Calani exemplū secutū esse prodant; qui tædio vitae captus Alexan- D
dri Magni temporibus viuum se sponte comburendum dedit: adiecta
quoque quum in rogam ardentē ascenderet diuinatione de tam propin-
qua Alexandri morte: alij ostentationis causa tantum cruciatus subiisse
scribunt. Per idem tempus Augustus Patras Coloniam ex veteranis
deduxit; eamque iure Latij donauit. Interea temporis nuntium
optatissimum de Caio Nepote sibi ex Agrippa & Iulia nato accepit.

COLONIA
AVGVSTA
PATRENSIS.

Romae autem Comitij Consularibus iterum tumultuatum est: quum
C. Sentio Saturnino Augustus absens collega in Consulatu populi stu-
dio designatus esset, neque ille honorem per legatos oblatum accipe-
ret:

A ret: ita ut ob foedissimas candidatorum contentiones armatasque competitorum manus, Comitia confici non possent Sentius Consul M. Egnatium Rufum tumultuosissimè contendentem, & quia publico favore florebat, sperantem ut prius Præturam Ædilitati, ita & nunc Consulatum se Præturæ iuncturum, profiteri vetuit. Ceterum quum ille imperio Consulari non cessisset, iuravit Consul, etiamsi suffragijs populi Egnatius Consulatum obtineret, se tamen non esse renunciaturum. Quumque ne ea quidem Consulis constantia tumultus conquiesceret, sed certamen & contentiones inualescerent, S. C. factum est, ut C. Sentius Consul operam daret, ne quid Respublica detrimenti acciperet. Sed Consul, siue quod eam potestatem exercere nollet, siue ut inuidiam vitaret, legatos ad Augustum mittendos censuit; eumque honorem ipsius auctoritati concedendum, ut Consulem quem ipse vellet in suum locum sufficeret. Augustus itaque Q. Lucretium Vespillonem vnum ex legatis suffecit; qui olim inter proscriptos (ut suo loco memorauimus) Thuriæ vxoris singulari fide seruatus fuerat. Egnatius ob Consulatus repulsam furore ardens, per omnia gladiatorum quam Senatori similior, quum omnium flagitiorum scelerumque conscientia merso haud melior res familiaris quam mens foret; adiunctis simillimis sibi M. Genucio & Plautio Rufo coniuratis, Augustum interficere constituerat: verum coniuratione maturè detecta, in carcerem detrusus ex S. C. vnà cum consciis supremo supplicio affectus est.

Augusto autem in urbem reuerso singulares à Senatu honores, tum ob reditum, tum ob ea quæ absens in prouinciis gessisset, decreti sunt. E quibus præ ceteris Aram Fortunæ Reduci consecrari, diemque reditus sui inter Festos referri, Augustaliaque nominari passus, ceteros ut immodicos & tanquam verecundia expressos (veluti aureum currum eum corona aurea decretum, aliaque eiusmodi) aspernatus est. Reuertentem in Italiam non solum faustis omnibus, sed & modulatis carminibus, omnis ordo, sexus atque ætas prosequuti sunt. Haud temerè tamen oppido vllò egressus, aut quoquam ingressus, nisi vespere aut noctu; ne quem officij causa inquietaret: eamque ob causam primis iam tenebris in urbem inuectus, postero die Tiberio ob res in Armenia gestas Prætorios honores decerni; Drusoque fratri eius ut Annali lege solueretur, quinquennioque prius quam legitimum esset, Magistratus petere posset, permisit. Ipse verò morum legumque regimen solus cum potestate Censoria in quinquennium à Populo accepit, ut prius in decennium. Ad hæc Consulare potestatem, ornamentaque item Consularia in perpetuum. Ipse vicissim ut bellicam quoque virtutem honoraret, L. Cornelio Balbo triumphum ex Africa in Senatu

Q. LVCRETIVS
VESPILLO
C. SENTIVS SA
TVRNINVS
COSS.

ARA FORTV-
NAE REDVCIS.

AVGVSTVS MO-
RVN LEGVMQ;
REGIMEN AC-
CIPIT.

TRIVMPHVS
L. COLNELII
BALBI.

impetrauit, qui solus alienigena (Gadibus enim natus erat, ciuitateque A cum Balbo patruo maiore donatus) Romæ triumphauit. Hic ad Garamates (qui vltra Getulos habitabāt) iter hæctenus inexplicabile aperuit; perpetuis namque arenis squalere credebatur, latronibus eiusdem gentis puteos, qui (si locorum noticia adfuiſſet) non altè fodiendi fuerant, arena obruentibus. Proditum memoriæ est, Balbum nomina & simulachra Urbium viginti in triumpho duxiſſe, Gentium ſex, fluminum & montium bina: in his montem Gyri eo titulo ornatum fuiſſe, quòd gemmarum in eodem prouentus eſſet. Interea M. Agrippa in Galliam Germanorum incurſionibus turbatam profectus, eorundem impetus compeſcuit: ſedataque Gallia in Hispaniam Cantabrorum B rebellione inquietam exercitum duxit. Cantabri namque qui bellis ſuperioribus ſub corona venierant, dominos quiſque ſuos per coniurationem interfecerant: hinc fuga domum atque in patriam dilapſi, ceteros ad defectionis ſocietatem pertrahunt: loca munita occupant: præſidia Romanorum oppugnant. Contra hos profecturus Agrippa militem ſuum contumaciorem habuit: ſiue quòd emeriti iuſtam miſſionem flagitarent; ſiue quòd experta Cantabrorum ferocia metu obtorpeſcerent. Ceterùm poſtquam militem ad obedientiam reduxiſſet, aduerſus hoſtem cùm ex deſperatione, tum propter rei militaris peritiam acerrimè dimicantem, parum feliciter præliatus eſt: ſed tandem C quum ſuos, qui malè pugnant ignominia notatos, partim hordeo pauiffet, partim vt decus militare noua virtute recuperarent, verbis acuiſſet, Cantabros ferè omnes, qui militari ætate eſſent, concidit: reliquos exarmauit & ex montibus in plana deduxit. Triumphum autè huius rei cauſa ſibi poſtea à Senatu ex voluntate Auguſti decretum, Agrippa magna cum animi moderatione neglexit: quum alij contra qui vel latrones tantùm comprehendiffent, aut ciuitates ſeditionem mouentes paciffent, triumphos & peterent & impetrarent. Auguſtus tamen obea quæ ab Agrippa geſta fuerant Imperator IX. ſalutatus eſt.

Hoc anno ſub Idus Iunias Agrippa aquam Virginem in Urbem D perduxit, ita appellatam, quòd quærentibus aquam militibus puella virguncula quaſdam venas monſtraſſet, quas ſequuti qui foderant, ingentem aquæ modum inuenerant. Concipiebatur via Collatina ad octauum ab vrbe lapidem; illinc Romam vſque deducta per longitudinem quatuordecim milium, & centum quinque paſſus: tanta ſalubritate & copia aquam ſubminiſtrans, vt Auguſtus poſtea quærentem de inopia & caritate vini Populum, ſeueriſſima coërcuerit oratione, ſatis prouiſum à genere ſuo Agrippa dictitans ne homines ſitirent, pluriſus aquis in Urbem perductis. Nam & ante annos XIII. etiam aquam Iuliam

CANTABRIA
DOMITA.

AVGVSTVS
IMP. IX.

AQVA VIR-
GO.

AQVA IVLIA

- A** Iuliam ex agro Tusculano per quindecim milia quadringentos viginti quinque passus in urbem perduxerat. Appiam, Anienem veterem & Marciam penè obstructas aut collapsas instaurauerat. Interea temporis Pannonij, quos Augustus ad Sisciam urbem superatos in ditionem acceperat, relictum cum parte exercitus Fufium Geminum à Siscia exturbarunt. Fufius quà ad Sauum quà ad Drauum fluuios prelijs aliquot feliciter gestis, arma victorum non ex more bellico cremari iussit, sed capta in fluuios proijci; vt ceteri qui rebellarant de clade suorum per arma secundo flumine ad se delata intelligerent: quàmque pacem identidem violarent per M. tandem Agrippam varijs claudibus repressi sunt. Anno insequenti P. Lentulo Marcellino Cn. Lentulo Coss. Getæ & Daci à L. Lentulo prius edomiti, domesticis seditionibus laborabant: hinc Lentulus Augusto per literas suadere conatus est, vt occasione vteretur: Barbaros inter se disiunctos & discordes armis opprimi posse. Verùm Augustus nulli genti nisi iustis de causis bellum inferendum censuit; etiamsi maior emolumentum spes, quàm damni metus ostenderetur. Hoc quoque adscripsit, minima commoda non minimo sectantes discrimine, similes esse aureo hamo piscantibus, cuius abrupti damnum nulla captura pensari posset. Relinquendos itaque Barbaros suis calamitatibus obnoxios: modò ne Populi Romani imperium lacefferent, eos ciuili inter se sanguine fati pœnarum Romanis daturus. Eodem hoc anno Augustus vt subsidia dominationi confirmaret, M. Agrippæ genero Tribuniciam potestatem in quinquennium concessit. Imò & Reipublicæ constituendæ potestatem, quam ipse in quinquennium acceperat, cum eodem communicauit: moribusque, vti supra retulimus, cum Censoria potestate præfectus, Senatum deformi turba affluentem, duabus lectionibus ad sexcentos redegit: prima quidem ipsorum Senatorum arbitratu, quo vir virum legit, ex lege Liuia, quam Drusus Tribunus plebis tulerat; vt singuli Senatores (qui tunc vix trecenti erant) viritim sibi quisque Senatorem ex Equite Romano deligeret. Altera verò suo & Agrippæ iudicio. Cremutius Cordus auctor est, ne admissum quidem tunc quenquam Senatorum nisi solum & prætentato sinu, ipsumque Augustum lorica sub veste munitum, ferroque cinctum præsedisse, decem valentissimis Senatorij ordinis amicis sellam suam circumstantibus. Quumque in ea lectione Antistius Labeo M. Lepidum olim Triumvirum, sed tunc exulantem legisset, interrogatus ab Augusto num essent alij digniores? suum quemque iudicium habere respondit. Nec ea libertas Antistio fraudi fuit. Censum præterea Senatoriũ ampliauit, ac pro octingentorum millium summa duodecies sestertium taxauit: suppleuitque

BELLVM
PANNONI-
CVM

P. CORNE-
LIUS LEN-
TVLVVS MAR-
CELLINVS
CN. CORNE-
LIVS LENTV-
LVVS COSS.

M. AGRIPPA
TRIBVNICIAM
POTES-
TATEM AC-
CIPIT

CENSVS SE-
NATORIVS

que non habentibus de suo: atque impetratis è Senatoribus decem ad- A
iutoribus, vnumquemque Equitum vitæ suæ rationem reddere coë-
git, eosquæ qui in aliqua culpa hærebant, alios pœna, alios ignominia
notauit. Equitum turmas recognouit, reducto more transuectionis:
sed neque detrahi quemquam in transuehendo ab accusatore passus
est, vti ex more receptum erat: & senio vel aliqua corporis labe insigni-
bus permisit, præmissis in ordine equo, ad respondendum quoties ci-
tarentur, pedibus venire; similiter reddendi equi publici gratiam fecit
ijs, qui maiores annis quinque & quadraginta retinere eum nollent.
Liberis Senatorum quò celerius Reipublicæ assuescerent, protinus vi-
rilem togam & latum clauum induere, & Curiaë interesse etiam im- B
puberibus permisit: militiamque auspicantibus, non Tribunatum
modò legionum, sed & Præfecturas alarum dedit: ac ne quis expers
militiæ esset, binos plærumque laticlauios alis singulis præposuit.

Morem atque ordinem spectandi hæctenus confusissimum correxit
ordinauitque: motus ad hoc iniuria Senatoris, quem Puteolis per ce-
leberrimos ludos confessu frequenti nemo receperat. Factum igitur
decretum, vt quoties aliquid spectaculi vsquam publicè ederetur, pri-
mus subselliorum ordo Senatoribus vacaret. Romæ verò legatos liber-
rarum sociarumque gentium in Orchestra considerare vetuit; cum quos-
dam etiam libertini generis legatos mitti intellexisset. Militem in ijs C
dem spectaculis secreuit à Populo. Maritis etiam plebeij generis pro-
prios ordines assignauit. Prætextatis item cuneum suum, & proximū
pædagogis: sanxitque ne quis pullatorum media cauea sederet. Fœ-
minis ne gladiatores quidem, quos antea promiscuè spectare solebant,
vt verecundiæ consuleret, nisi ex superiore loco spectare concessit. Vir-
ginibus verò Vestalibus locum in Theatro solis separatim & contra Præ-
toris tribunal dedit. Coërtionem in histriones magistratibus in omni
tempore & loco lege veteri permissam ademit, præterquam in ludis
& scena. Ipse autem histrionum licentiam seuerè compescuit: hinc
Stephanionem qui primus togatus saltauit, quòd matronam in pueri- D
lem habitum circumtonsam ei ministrasse cõperisset, per trina Thea-
tra prius virgis cæsum relegari iussit: quod postea ludis Sæcularibus
accidisse ab auctoribus proditum est. Ad mores quoque corri-
gendos conuersus, de ambitu conuictos Magistratibus in quinquen-
nium prohibuit. Omnibus qui sestertiūm quadraginta in censu possi-
derent, quibusque per leges licebat, legitimum Magistratum petendi
potestatem faciebat. Inter ceteras leges nullam seuerius emendauit, quæ
de maritandis ordinibus: adeò vt præ tumultu recusantium eam per-
ferre non potuerit; nisi adempta demùm lenitæve pœnarum parte, au-
ctis que

- A** Etis que præmiis, & vacatione insuper triennij concessa. Hinc cælibes decima bonorum multabat: ijs verò qui vxores ducerent, ac filios alerent, summa præmia proposuit, ita vt si qui è plebe sibi regiones per vrbem reuisenti filios filiasve approbarent, singula nûmorum milia per singulos diuississe tradatur. M. quoq; Hortensium Hortalû liberalitate decies sestertiûm, ne clarissima gens Hortensia extingueretur, vt vxorê duceret, pellexit. Constituit etiã vt matrimonia frequentarêtur, libertinas sine probro à plebeijs duci posse. Quumq; tam immaturitate spõsarû q̄ crebra matrimoniorû mutatione, fraudem legi ac vim fieri intelligeret; primùm tempus habêdi sponsas coarctauit. Quum namq; ex vsu receptû esset, septem annorû virgines desponderi, sanxit ne minores decem annorû pro sponis haberentur; cum quibus post biennium legitimæ ac iustæ nuptiæ esse possent. Tum & diuortijs modum imposuit. Statuit quoq; ne Senator sponsam aut vxorê libertinã haberet, aut cuius parentes artem ludicrã facerent fecissêntve. Itidem vt qui in adulterio deprehenderentur, impunè occidi possent: in iudicio conuictis pœna exsilium esset: adulterã maritus & cognati vti vellent, punirent. Itidem qui nefanda Venere aut præpostera tenerentur, eos capitali supplicio puniendos decreuit. Disciplinæ quoq; militaris rector atq; exactor seuerissimus, inter cetera Equitê Romanû, qui sacramenti detrectandi ergo filium amputatis pollicibus mutilarat, ipsum bonaq; eius hastæ subiecit. Sed quum publicanos cupidius emptioni imminere & immoderatus licere videret, eundem liberto suo addixit: vt relegatû in agros pro libero esse sineret. C. inde Furnio, C. Iunio Silano Coss. constituit Cæsar ne acta Senatus publicarêtur. Et quò Senatores lecti & in Senatorû ordinê adscripti, quiq; censendi potestatê haberent, religiosius Senatorio munere fungerentur, sanxit, vt priusq̄ consideret quisquã thure ac mero supplicaret apud aram eius Dei, in cuius templo coiretur. Multam quoq; ijs qui in Senatû nullam iustã ob causam non cõuenissent, irrogauit. Ceterùm quia sæpius qui multandi erant ob frequentia & multitudinê impunè elabebantur, statuit vt quinctus quisq; multandus sorte educeretur: decreuitq; ne minore deinceps q̄ CCCC. Senatorû numero S. C. fieri possent. Et quò Populum Ro. sincerum & integrum ab omni cõtaminatione peregrini aut sanguinis seruilis seruaret, ciuitatê parcissimè dedit: modumque & licentiam seruos manumittendi terminauit, ac certa formula inclusit: vsque adeò vt Tiberio pro cliente Græco ciuitatem petenti rescripserit, non aliter se ius ciuitatis daturum, q̄ si præsens sibi persuasisset, quàm iustas petendi causas haberet. Ipsi quoque Liuiæ pro Gallo quodam tributario roganti, ciuitatem negauit; immunitatem obtulit: affir-

C. FURNIVS
C. SILANVS
COSS.

mans se facilius passurum fisco detrahi aliquid, q̄ ius ciuitatis vulgari. **A**
 Seruos non cōtentus multis difficultatibus à libertate iusta remouisse,
 quia de numero, de condicione ac differentia eorum qui manumitte-
 rentur studiosè cauerat; hoc quōq; adiecit, ne vinctus aliquando aut
 tortus, censu, vindicta aut testamēto ciuitatē adipiscerentur. Colo-
 nias quas duodetriginta tota Italia deduxerat, vectigalibusq; ac operi-
 bus publicis plurifariā instruxerat, insuper iure ac dignitate vrbi quodā
 modo & pro parte aliqua adæquauit; excogitato genere suffragiorū,
 quæ de Magistratibus vrbis Decuriones Colonici in sua quisque Co-
 lonia ferrent, & sub diem Comitiorum obsignata Romam mitterent.

LVDI SÆ-
 CVLARES.

Hoc Anno à cōmunitate Asiæ templum Romæ & Augusto decre- **B**
 tum est: neq; enim aliter q̄ cōmuni suo & Romæ nomine vlla in pro-
 uincia vnquā recipere voluit, quanq̄ sciret etiam Proconsulib. templa
 decerni solita. Eodem hoc anno Ludos Sæculares ingenti apparatu
 eosq; quinctos cum M. Agrippa ex S. C. per triduum fecit; centesimo
 & decimo anno à postremis, qui Mam. Lepido, L. Aurelio Oreste Cofs.
 facti sunt. Iis ludis ne iuuenes vtriusq; sexus vllum nocturnum specta-
 culum, nisi cum aliquo maiore natu propinquorū frequentarēt, prohi-
 buit. Itidem quia in templo Apollinis Palatini ter nouem pueri præ-
 textati, totidemque virgines patrimi & matrimi omnes, interdium Apol-
 lini, noctu verò Dianæ carmen sæculare canebant, obseruari iussit, ne **C**
 quia nox tegendis & audendis sceleribus oportuna esset, ipsorum pudici-
 tiæ quidquā detrimenti accideret; gentilesq; ijs veluti custodes appo-
 suit. Quodam aut muneris die, Parthorū obsides tunc demum missos
 per arenā mediā ad spectaculum induxit; ac secundo à se subsellio col-
 locauit. Et quanq̄ comiter alioqui & familiariter spectaculis interesse,
 nonnunq̄ & præsidere solitus, his tamen ludis multa seueritate contra
 histrionū licentiam vsus est: nam & in Stephanionē Togatarium, eo,
 quo supra retulimus modo, animaduerti iussit: Hylam verò panto-
 mimū Prætoris quæstionē exercente, in atrio domus suæ nemine exclu-
 so flagellis verberari. Pyladem vrbe & Italia expulit: quod spectatōrē à **D**
 quo exsibilabatur, digito demonstrasset. Quumque ipso Scenicos spe-
 ctante, à mimo pronunciatum esset: O dominū bonum & æquum: &
 vniuersi quasi de Augusto dictum applaudentes cōprobassent, statim
 manu vultuq; indecoras populi adulationes repressit: & quò profite-
 retur se Domini appellationē vt maledictum & opprobrium exhor-
 rescere, insequenti die acerbissimè per edictum populum corripuit:
 dominumque se posthac appellari, ne à liberis quidem aut nepotibus
 passus est: atque huiusmodi quoque blanditias etiam inter ipsos pro-
 hibuit. Ludis confectis Caium & Lucium Agrippæ filios per æs & li-
 bram

A bram à patre Agrippa veluti emancipatione emptos, domi adoptauit.

Dum hæc Romæ geruntur, Sicambri, Vsiptes, Tenctheri, Germaniæ populi, quum quosdam Romanos in territorio suo deprehensos in crucem egissent, Rhenoq; transmissis Galliam popularentur, equitatum Romanum contra se missum per insidias circumueniunt: quumque fugientibus instarent, vsque ad M. Lollium tunc Galliæ Proconsulem citato cursu effunduntur, ipsumque Lollium hominem pecuniæ quam rectè faciendi cupidiorum, & inter summam vitiorum dissimulationem viciosissimum, eadem audacia impetuque profligant: quinctæ legionis Aquilam rapiunt. Ceterum ea clades etiam si infamiæ

B plusq; detrimenti haberet, ipsum tamè Augustum ab vrbe in Galliam exiuit. Sed Lollius postea hostes ob victoriæ insperatæ fiduciam iterum temerè irruentes repressit: mox insidiis exceptos magnaq; clade oppressos vltra Rhenum repulit. Parte alia Cornelius Lentulus ab

Augusto missus, Dacos Getis à Ponto in occasum ad Istrum proximos, cæsis tribus eorum ducibus magnis cum copijs deleuit: deinde citeriorem Istri ripam præsijs muniuit; satis victoriarum arbitratus, gentem ferocissimam ab incursionibus flumine maximo arceri. Augustus quia Galliam commotam & Pannoniam in armis iterum esse intellexerat, solemni ob Imperium quinquennali ex voto peracto, Agrippa in Syriam missus, ac Statilio Tauro vrbi, & Italiæ præfecto, ipse L. Domitius

C Ahenobarbo & P. Cornelio Scipione Coss. in Galliam profectus est. Sunt qui opinentur eum hanc expeditionem suscepisse, vt Terentia Mæcenatis vxore, quæ ipsum in comitatu Liuiæ sequi solita erat, liberius potiretur. Propius vero est ipsum statuisse ab vrbe ad tempus decedere, vt vitaret assiduitatis fastidium: nam assiduum in oculis hominum esse, magnos homines ipsa satietate minus verendos facit. Sub idem quoque tempus Pannonij coniunctis Noricorum copijs, Istriam populabantur: hos P. Silius aliquot Prælijs fractos ad imperium coëgit. Hac iniuria Norici Romanorum contra se arma prouocarant. Parte alia Scor-

D disci Macedoniam laceſſebant; Bessii qui ad Æmum montem habitabant Thraciam. Bulogæses namque Bessorum rex aliis quibusdam finitimis per cæremonias & callidam superstitionem in societatem illectis sibi que adiunctis, defectione q; à Romanis facta, Rascupolin Corys filium Populi Romani amicū & confederatū acie victum interfecerat; & patrum eius Rhymetalcen exercitu exutum in Thraciæ Cherronesum cōpulerat: ob eum motum & Scordiscorum L. Asinius profectus, Bessos domuit; Scordiscos & Sauromatas, qui arma cum reliquis sociauerant, victos vltra Istrum submouit. Delmatæ quoque comoti, Mæthorum societatem cum Scordiscis ad Romanorum vires cohibendas

CAIUS ET L. V.
CIVS ADO-
PTATI.

CLADES
LOLLIANA.

L. DOMITIUS
AHENOBARBUS.
P. CORNELIUS
VS SCIPIO
COSS.

& vt seruitutem depellerent, sibi coniuxerant: sed hi à legatis Augusti **A**
 qui agros ipsorum populabantur, ad sua defendenda reuocati, pacem
 supplices petière. Gallia quoque per id tempus tam Germanorū
 incursionibus, quàm priorum Principum discordia inquieta erat.
 Licinij enim Enceladi Augusti liberti & procuratoris auaritia magis quàm
 obsequij impatientia Gallos ad noua consilia irritauerat: quibus vt tri-
 butum Augustus certum in singulos menses imperauerat; ita Lici-
 nius rapiendi licentia vsurus, pro XII. mensibus, XIII. quotannis con-
 stituerat. Repetundarum igitur apud Augustum postulatus, & socio-
 rum iustissimis oneratus querelis, iudicium magna astutia elusit.
 Postquàm enim ingentes opum aceruos, quas ex acerbissima coactione **B**
 congefferat, Augusto fruendos obtulisset; vt honestissima præscripti-
 one rem turpissimam tegeret, subijciebat se tantis imperatis pecuniis
 Gallos eneruasse, ne tanta freti opulentia rebellarent. Augustus tamē
 vt Galliam pacaret, Licinio reuocato, Tiberio Præturam tunc geren-
 ti Galliam regendam, & à tributis iniquissimè imperatis recreandam
 dedit. Præturam interea Vrbanam Drusus Tiberij frater ex S.C. ad fi-
 nem vsque anni in vrbe administrabat. Sub hæc M. Agrippam
 Mytilenis subsistentem Herodes rex salutatum venit: eumque hospi-
 taliter & comiter in Iudæam inuitatum, atque ibi regiis opibus & mu-
 neribus exceptum, omni præterea hospitalitatis genere coluit. Deinde **C**
 per vrbes quas recenter in gratiam atque honorem Augusti condide-
 rat circumduxit. Inter eas eminebant Sebastia & Cæsarea. Sebastiam
 siue Augustam in Samariæ regione conditam cognomento Metro-
 lim, mœnibus pulcherrimis validissimisque duo milia & quingentos
 passus complexam munierat: deductisque eò sex millibus Colonorū
 & templo in super ipsi Augusto dedicato ornauerat. Cæsaream autem,
 quæ olim turris Stratonis fuerat, ob importuosum littus neglectam,
 portu amplissimo & stupendis substructionibus regaliter & magnifi-
 centissimè haud procul ab Ioppe condiderat. Ad Iordanis quoque flu-
 minis fontes (loco nomen Panium est) aliud templum Augusto ex **D**
 candido marmore extruxerat. Inde Hierosolyma profectus Agrippa
 rege deducente, faustis acclamationibus & festo cultu exceptus, heca-
 tomben Deo Opt. Max. immolauit, & populo Hierosolymitano epu-
 lum præbuit. Inde Agrippa, quia Bosphoranos turbatos ad arma solli-
 citari intelligebat, in Ioniam nauigat. Consules erant M. Li-
 uius Drusus, & L. Calpurnius Piso, quum Rhæti qui supra Comum
 ad alpium Tridentinarum crepidinem proximi Vennonibus & Le-
 pontiis Stænisque habitabant, in Galliam Cisalpinam infestis armis
 incurrerent, prædasque ex Italia agerent. Hos, vt idonei produnt au-
 ctō-

COLONIA
SEBASTA.

COLONIA
CAESAREA.

M. LIVIVS
DRVSVS.
L. CALPVR
NIVS PISO
COSS.

- A** etores, loca ipsa vsque adeò efferauerant, vt quanquam olim à Tuscis conditi, nihil tamen ex antiquo præter sonum linguæ eumque corruptissimum retinerent, & si quo Romanorum oppido aut vico poterentur, non solùm in imbuberes cædibus grassarentur, sed cùm & de sexu foetus qui vtero gerebatur vates suos consulissent, si masculum responderent, ipsam quoque grauidam conficerent. Quam tantam immanitatem barbariemque quum Cæsar inultam nollet, Drusum priuignum suum contra eos misit: qui prælio apud Tridentinos alpes fusos ab Italia submouit: atque imperatoria hinc ornamenta meruit. Hoc in prælio tantam ipsis quoque mulieribus feritatem nonnulli ad-
- B** scribunt, vt deficientibus telis, infantes ipsos humi afflictos in aduersa militum ora coniecisse prodant. Ceterùm Rhæti Italia expulsi in Galliam irruerant: quibus Tiberius Drusi frater sese obiecit, eorumque impetus repressit. Posthæc quum Tiberius & Drusus simul in agros Rhætorum signis infestis impetum fecissent; tam ipsi quàm legati ipsorum tantum ipsis terrorem incussere, vt singulos Rhætorum populos dissipatos facillè delerent: reliquos verò rebus suis diffidentes in potestate redigerent. Vindelicos & Licatios Rhætorum ferocissimos, Tiberius prælijs aliquot naualibus in Venetia siue Brigantino lacu superauit: quumque ex eiusdem lacus Insula, qua pro arce utebatur, in omnes
- C** vndique subitos impetus faceret, lateque omnia vastaret, eosdem tandem ad deditiōem compulit. Paullò post & alios in alpinos, qui latrocinijs viatores infestabant, deleuit; aut imperata facere coëgit. Ceterùm quòd transitus per eorum montes pauci hætenus & impediti, præterea latrocinijs infesti, & infames essent, Augustus vt itinera ab incurso prædonum liberaret; custodibus quoad fieri potuit vias sepsit. neque enim vbique ea diligentia proderat, quia per loca præcipitia & facillè prolabantia ipsi naturæ vim adferre non poterat. Noricos inde, qui cum Pannonijs Istriam inuaserant, P. Silius in seruitutem redegit. Strabo autem Noricos, in quibus & Taurisci sunt, incurstantes in
- D** Italiam vna æstate à Tiberio & Druso fratribus repressos narrat. Verisimile est Silium Tiberij vel Drusi legatum fuisse. P. Silium certè hoc anno ex Alpibus & de Pannonijs triumphasse in Fastis annotatum est.

Eodem tempore in Narbonensi Gallia Nemausum Coloniam deductam auctores habeo, iureque Latij donatam: vt qui apud Nemausenses Ædilitatem, & Quæsturam adepti essent, ij ciues Romani censerentur: néve Prætoribus Populi Romani parerent: ipsique viginti quatuor vicis suæ gentis ius dicerent. Sunt qui opinentur & Arelaten ex emeritis sextæ legionis tunc temporis fuisse deductam; vt Arantionem ex Secundanis. Alij credidère Nemausum Tiberio Galliam

BELLVM
RHETICVM

COLONIA
NEMAVSVM.

COLONIA
ARELATVM.

- A** ranos immissa, victa tandem metu pertinacia est: positisque armis Bosphorani accepto in regem Polemone, collocataque eidem Dynami regina in ditionem venere. Confectis Ponticis negotijs, placuit per Paphlagoniam, Cappadociam ac maiorem Phrygiam terrestri itinere Ephelum proficisci; ut socios reges vrbesque foederatas inuiseret, omniumque amicitiam confirmaret. Ibi Iliensibus Agrippa iratus, quia socios nauales quos imperauerat, mittere neglexerant, deprecante Herode ignouit. Itidem Chijs terramotu afflictis simul & Cois immunitatem impetrauit. Iudæis quoque Ioniam & Asiæ vrbes frequentantibus, ut patrijs legibus & institutis liberè vterentur, ex Herodis commendatione concessit: quod & Augusti edicto haud multò post confirmatum est. Agrippæ ob ea quæ in Bosphoro & Ponto gesserat, supplicationes & triumphus à Senatu decretus est: ipse Augustus, cuius auspicijs res gestæ erant, Imperator decimum salutatus. Triumphus tamen ab Agrippa iterum neglectus est, siue, ut quidam arbitrantur, quòd ad Senatum de sua victoria, ut legibus receptum erat, non scripsisset: siue quòd res tum à se gestas triumpho indignas arbitraretur. Atque ab eo tempore reliqui exemplum eius sequuti, neque publicè litteras miserunt, neque triumphum petierunt. Hinc nemini posthæc qui dignitate cum Agrippa pari esset, triumphus in posterum, sed ornamenta tantum triumphalia decreta sunt: eoque primùm honore Agrippam affectum Dion prodidit. Suetonius tamen aliorum auctoritatem sequutus, Tiberium biennio tardius ornamentis triumphalibus primùm honoratum fuisse scriptum reliquit. Dum hæc in Oriente geruntur, Pannonij Cotisonis Getarum regis auxilio freti, arma iterum induebant: sed eorum motus celeritate & copijs per legatos Augusti oppressi, ipsique in ditionem recepti sunt. Maritimæ etiam Alpes quæ à Liguribus Capillatis colebantur, Augusti auspicijs in seruitutem redactæ sunt, liberæ hæctenus, utpote Iure Italico donatæ. Vagienni quoque Inalpini & Taurini Ligures in ditionem adducti sunt. Apud utrosque victoriarum suarum monumenta condidit Augustus: apud illos quidem Augustam Vagiennorum, apud istos Augustam Taurinorum; Vagiennos & Caturiges iure Latij donatos fuisse scribit Plinius.
- B**
- C**
- D**

Eodem tempore in Berytum vrberem Phænicie maritimam Agrippa colonos ex veteranis adscribi iussit: & iure Latio donatam cognomine Iuliae Felicis illustrauit. Tarsensibus libertatem & ius ciuitatis Romanæ, quibus ab Antonio Triumuiro quondam donati fuerant, ex Augusti Imperio & S.C. confirmauit. Augustus sedatis Gallorum motibus, Germanorum excursionibus repressis, Hispaniæ rebellionem composita, Drusoque in Germania cum Imperio & exercitu ad Rhenum,

BOSPHORVS
RECEPTVS,AVGVSTVS
IMP. X.M. AGRIPPA
ORNAMEN-
TA TRIVM-
PHALIA
ACCIPITCOLONIA
BERYTVS,

TI. CLAV-
DIVS NERO
P. QVINCTI
LIVS VARVS
COSS.

AVGVSTVS
PONTIFEX
MAXIMVS.

ANNVS AB
AVGVSTO
CONSTI-
TVTVS.

MENSIS
AVGVSTVS.

vt Germanorū excursiones arceret relicto, ipse in urbem reuersus est: **A**
quum paullò antè Consulatum Ti. Claudius Nero, & P. Quinctilius
Varus iniissent. Mox & M. Agrippa Romam ex Asia redijt; qui graui
pedum morbo conflictatus, quum dolorem perpeti nequiret, igno-
rante Augusto audaciore Medici cuiusdam consilio (tanti putauit vsu
pedum sensuq; adeò omni carere, dummodò & dolore illo leuaretur)
demersis in acetum calidum cruribus, acerrimum morbi impetū eua-
sit. Sub idem tempus moritur Cyrceis, qui longa inertia conse-
nuerat, M. Lepidus Pontifex Maximus. Pontificatum quem viuo Au-
gustus auferre etiam Populo rogante noluerat, mortuo demùm Lepi-
do cooptatione Pontificum & Populi suffragijs pridie Nonas Martias **B**
accepit; ludosque Pontificales magnificentissimo apparatu edidit.
Quibus ludis Athletarum spectaculo muliebrem sexum omnem sub-
mouit: vsque adeò vt par pugilum à Populo postulatū, in tempus ma-
tutinum distulerit; edixeritq; mulieres ante horam quintam venire
in theatrum, non placere. Quicquid fatidicorum librorum Græci
Latiniq; nominis nullis vel parum idoneis auctoribus vulgò fere-
batur, supra duo millia vndique contracta concremauit; ac solos reti-
nuit Sibyllinos: sed nec hos quidem nisi habito delectu. hos duobus
forulis inauratis sub Palatini Apollinis basi recondidit. Annum à Diuo
Iulio ordinatum, sed postea Pontificum negligētia conturbatum atq; **C**
confusum, (quia inter XXXVI. annos, quum IX. tantum dies intercalandi
fuiissent, XII. interseruerant) rursus lege præscripta, vt duodecim
anni proximi sine intercalatione defluerent, atque ita tres illi dies, qui
iusto plures inserti fuerant, consumerentur, ad pristinam rationem re-
degit. vt annus trecentorum sexaginta quinque dierum & quadrantis
esset; & quarto quoque anno non ineunte, sed desinente dies vnus in-
tercalaretur. In cuius anni ordinatione mensem Sextilem è suo cogno-
mine Augustum nuncupari passus est: eumque potius quàm Septem-
brem, quo tamen natus erat, decimo scilicet Kal. Octob. quòd Sextili
primus Consulatus & insignes victoriae ipsi obtigissent. Qua de re **D**
Senatusconsultum in hanc sententiam factum est: **QVIA IMPERATOR**
CAESAR AVGVSTVS MENSE SEXTILI & primū Consulatū
inierit, & triumphos tres in urbem intulerit; & ex Ianiculo legiones
deductæ, eiusque auspicia ac fidem sequutæ sint; quodque Ægyptus
hoc mense in potestatem Populi Romani redacta, finisque bellis ciui-
libus impositus sit ac fuerit; atq; ob hanc causam hic mensis huic im-
perio felicissimus & sit & fuerit; placere Senatui, vt hic mensis Augu-
stus appelletur. Eadem & plebiscito Sex. Pacuuius Tribunoplebis
rogante scita sunt. Pacuuium enim Augusto deuotum fuisse quorun-
dam

- A** dam annalibus proditum; & Senatusconsultū de mense Augusto quinquennio tardius quàm Plebiscitū fuisse factum, C. Marcio Censorino, C. Asinio Gallo Cofs. quorum sententiam confirmat, quòd triginta sex illi anni, ab eo tempore quo Diuus Iulius annum correxerat, vsque ad Censorini & Asinij Consulatum intermedij numerentur. Hoc anno Augustus ex austrinis tempestatibus grauedine laborans, conuocato Senatu de Republica relaturus, Quæstori libellum recitandum dedit, quo res ab ipso gestæ continebantur: eodem quidquid vbique militum esset, ad certam stipendiorum præmiorumque formulam astringebatur, definitis pro gradu cuiusque temporibus & commodis missionum; ne aut ætate, aut inopia post missionem ad res nouas sollicitari possent. Post hæc P. Quinctilius Varus Pontifex cum Tiberio collega ludos votiuos Ioui Optimo Maximo pro Reditu Augusti ex S. C. fecit: quibus ludis quòd Tiberius Consul Caio iuxta se sedem dedisset ab Augusto obiurgatus est; non esse mobilem adolescentis animum præmaturis venerationibus ad superbiam extollendum. Populum etiam ne intempestiuus Caio adulationibus applauderent, per edictum prohibuit. Theatrum Marcelli hoc eodem anno ab Augusto dedicatum, ludosque eius rei gratia factos, Troiæque ludicro & minorum puerorum delectui Caium nepotem suum præfuisse, scriptores Græci tradunt. Latini biennio posterior id prodūt, ac tunc primū Tigrin mansuetam ab Augusto in cauea fuisse productam. Natali Augusti ludos, quos Equites Romani quotannis sponte faciebant, atque ex ipsius consensu per biduum celebrabant, Iulus Antonius, M. Antonij filius, tum Prætor, Equestri certamine & venationibus solennes fecit: epulumque ex S. C. Augusto & Senatoribus dedit. Eodem natali ordines in lacum Curtij quotannis stipem ex voto pro salute Augusti iaciebāt. Hoc anno & Vigintiviratus nouus Magistratus ex Equitibus S. C. institutus est: ita tamen vt qui eo honore functi essent, idcirco in Senatum ne legerentur, nisi & alium Magistratum eo ordine dignum cepissent. Ex his Vigintiviris tres erant Triumviri capitales; Tres monetales, qui auro, argento, ære, flando, & feriundo præessent; Quattuor qui vias urbanas curarent; Decem qui hastam Centumviralem cogerent. Sub id tempus & Senatum Augustus recensuit: omnesque qui censum Senatorium haberent, & vigesimum quintum ætatis annum agerent, corporèque integro, neque deformato essent, in Senatum allegit. Agrippam autem exacto iam primo Tribunicie potestatis lustro, in proximū iterum quinquenium Tribunicia potestate donatū etiam Reipublicæ constituendæ collegam retinuit. Consulatum anni insequentis M. Valerius Messalla Barbatus, & P. Sulpicius Quirinus

XXVIRATVS
CONSTITV-
TVS.

M. VALERIUS
MESSALLA
BARBATUS
P. SVLPICIUS
QVIRINVS
COSS.

M. AGRIPPA
MORITVR.

TIBERIUS
GENER AV-
GVSTI.

rinus inierunt. Augustus Agrippam cum maximo imperio & exerci- A
tu in Pannonios, quorum animi iterum ob Getarum auxilia creue-
rant, misit. Verum Pannonij cum ipso apparatu territi, tum ipsius A-
grippæ ducis fama & celebritate consternati, & ab armis dilapsi, pacem
petierunt. Inde Agrippa in Campaniam reuersus, in morbum incidit.
Augustus, qui tum fortè Quinquatribus XIII. Kal. Aprileis nepo-
tum suorum Caij & Lucij nomine munus dabat, tristissimo de vale-
tudine generi nuncio excitatus, quanta potuit celeritate accurrit; quem
vt mortuum reperit, tam sua quam ipsius Reipublicæ causa grauissimè
indoluit: funusq; Romam delatum, ac in foro propositum laudauit;
& in suum Masolæum condidit. Agrippas ab ægro partu, quod in pe- B
des nascantur dictos esse antiquitas prodidit: quum capite hominem
oriri legi naturæ congruum, contra pedibus antrorsum efferri moris
sit. Hunc Agrippam eo præpostero exortu natum fuisse ferunt, vnico
prope felicitatis exemplo; quanquam alioqui præposteri exortus au-
gurium Agrippam satis luisse constet: aduersa nimirum pedum vale-
tudine, perpetuisque podagræ cruciatibus; tum misera iuuenta, reli-
qua ætate inter arma hostesque exercitata; adhæc ætatis suæ breuitate,
quingagesimo enim anno per magnū corporis cruciatum extinctus
est; in tot ob vxoris adulteria angoribus animam trahens, perpetuoq;
foceri seruitio oppressus; denique infelici terrarum orbi posteritate; C
sed per vtrasque Agrippinas potissimum; filiam, quæ C. Caligulam;
neptem, quæ Domitium Neronem Principes genuere, totidem gene-
ris humani pestes. Agrippæ morte in vrbe nunciata, extemplò sine
vlla publica auctoritate in omnem luctus formam concessum est.
Lati clauis, annuli aurei depositi, omnesque adeò vestem mutarunt.
Vniuerso Populo longo tanti viri desiderio, continuaque virtutis, mo-
destiæ, ac beneficentiæ ipsius recordatione diu multumque cruciato,
leuamenti aliquid attulit, quod Iulia filium, cui à patre nomē Agrippæ;
quod post patrem humatū natus esset, Posthumo cognomen factum
est, peperit. Augustus, vt domū suam mortuo Agrippa genero, aliquo D
iterum subsidio firmaret, anxius cui filiam suam collocaret, post mul-
tas longasque super hac re, quas tacitus secum instituit, cogitationes;
quum in immensum attolli præuideret, quemcunque tandem tali ne-
cessitudine super alios extulisset; C. Proculeium Equitem Romanum
Terentiæ vxoris Mæcenatis fratrem, ob insignem eius vitæ tranquil-
litatem, & nullis alioqui Reipublicæ negotijs permixtum, aliquam-
diu ceteris, qui occurrebant, præferre apud se constituerat; sed tan-
dem Tiberium priuignum suum elegit; coëgitque Agrippinam A-
grippæ filiam, vel tum ex ipso prægnantem, & ex qua iam pridem
Dru-

- A** Drusum genuerat, dimittere, non sine magno angore animi; quum & consuetudine Agrippinæ teneretur, & Iuliæ mores improbaret; vt quam sensisset etiam sub Agrippa marito sui appetentem; quod & vulgò ita existimabatur. Sed Agrippinam dimisisse post diuortium doluit: & semel omnino postea ex occasione visam adeò contentis tumensque oculis prosequutus est, vt obseruatum deinceps sit, ne vnquam in conspectum eius posthac veniret. Cum Iulia primò concorditer & amore mutuo vixit, mox ab ea discedit, & aliquando grauius, vt etiam perpetuò secubaret, postquam intercepto mutui affectus pignore, Aquileiæ natus infans extinctus erat. Tiberium
- B** itaque antè priuignum, nunc verò generum, Augustus in Pannoniam iterum ad arma commotam cum summo imperio mittit. Pannonos enim, qui ob metum ex Agrippa ad officium redierant, intellecta eiusdem morte rebellarant: potissimùm Breuci & Colapiani, populorum cis Sauum degentium facilè principes, quibus Pinnetes; item Dæsitiatæ & Amantini trans Sauum, quibus duo Batones imperabāt. Contra hos Tiberius mouens, egregia Scordischorum, qui se iam cum Romanis coniunxerant, fide operaq; vsus est. Hi, vt ad Claudiū montem hostibus à tergo habitabant, ita subita incursione populationeque ingentem latè cladem terrorémque, superatis Drauo & Batuncio fluminibus, in Amantinos circumtulère. Fumus ex villarum agrorumq; incendijs in oculos & ora hostium ferebatur. Strepebant aures clamoribus eiulatusque plorantium vndique necessariorum, auxilium & fidem suorum implorantium: omnia deniq; tumultus plena erant. Ad sua itaque defendenda Bato cum copiis digressus, Tiberium, quem per impeditos saltus & deuios colles exercitum in Breucos ducentem, iniquitateque locorum inclusum facilè perdere poterat, passus est cum omnibus copijs incolumem & inuiolatum euadere: quo beneficio postea pacem sibi suisque, & ingentia insuper præmia à Tiberio impetrauit. Tota inde moles belli in Breucos omnium ferocissimos conuerfa est: qui clade Dæsitiatarum, quibus alter Batonum imperabat, intellecta, (arma enim, quæ passim in Sauo flumine cæsis Dæsitiatas fluctuabant, ingentem sociorum stragem à Scordiscis fuisse factam indicabant) terrore ac desperatione perculsi, à ducum suorum imperio dilapsi, in deditioem venère. Ex his qui arma ferre poterant, magnam partem sub corona venire Tiberius iussit, ea conditione, vti ne in Pannonia, aut proximis regionibus, quæ Populo Romano non parerent, seruirent. Pinnetes fuga in Pirustarum ditionem elapsus, euasit. Miltior deinde in ceteros victoria fuit: neque enim tantundem noxæ ab ijs admissum fuerat, & aliquantulum iræ lenierat spontanea deditio.

BELLVM
PANNONIA
CVM

P. Cornelius Dolabella inde in Pannonios missus est, ut eos qui nō-
 dum perdomiti erant, sub ius ditionemque redigeret. Tiberius autem **A**
 in Segefticam Savi insulam traiecit; ibique Scisciam coloniam ex ve-
 teranis cum iure Italico deduxit; oppidumque; haud longè à confluente
 Colapis & Savi situm validissimis mœnibus & propugnaculis confir-
 mat: deductaque; ex Colape fossa, idem oppidum ut in insula situm esset
 flumine cinxit: eoque; deinceps tanquam arce contra Pannoniorum &
 Dacorum incursiones usus est. Senatus Tiberio ob res feliciter gestas
 triumphum decreuerat; verùm Augustus ne eum ageret, intercessit:
 ceterùm triumphalibus ornamentis donandum censuit: quem hono-
 rem hæcenus inauditum, quidam primùm Tiberio delatum, alij M. **B**
 Agrippæ (ut supra memorauimus) primùm contigisse tradunt. Sicam-
 bri sub hæc duce Melone, simul & Vsiptes Galliam iterum incursio-
 nibus vastabant: multique Gallorum ob tributorum cōtinuationem
 & fœnoris grauitatem, tum propter coactorū sæuitiam & superbiam,
 Germanorum se copijs adiunxerant, nacti egregiam, uti sperabant, af-
 ferendæ libertatis occasionem: sed præ ceteris tumultuosè ac seditiosè
 agebāt, quibus egestas ac metus ex flagitijs maximam peccandi neces-
 sitatem imposuerāt. Hinc Drusus Tiberij frater, qui tum Galliam pro
 Prætore regebat, Gallorum primores euocat: leniterque verbis castiga-
 tos ad imperium reducit: conuocatisque vndique copijs socios nauales **C**
 Batauorum insulam cum classe petere iubet. Ipse contra Germanos quæ
 maximis poterat itineribus profectus, eosdem ne Rhenum traicerent
 repressit: fossamque immensam & noui operis, qua ex Mosa in Rhenum
 nauigaret, fecit; cui Drusianæ ab auctore nomē fuit. Hinc in Amisiam
 flumen deflectens, Bructeris nauali prælio superatis, Frisios etiam in
 ditionem accipit, aliquot prius partim naualibus, partim pedestrib.
 prælijs edomitos: ijsque; modicum & pro angustia rerum tolerabile tri-
 butum imperat, nimirum ut in usus militares coria bouum penderent.
 Oceanum inde Septemtrionalem primus Romanorū ducum ingres-
 sus, auspicijs Augusti, classem ad Cimbrorum usque promontorium **D**
 circumuectam Germanicum Oceanum explorare iubet. Inde prospe-
 cto immenso mari, aut fama saltem cognito, ad Schytarum littora &
 loca extremo frigore horrentia incultaque; id pertingere importuosum
 & inaccessum intellexit. Ipse interea in Cauchos prosperam celerrimamque
 expeditionem facit: atque acie secum cōgredi ausos superat.
 Ex illis qui fuga elapsi erant pars maior ad suas se paludes Romanis in-
 cognititas & inexploratas in tutum recepere. Quumque Drusus classem
 in æstuarium incitari iussisset, ob æstuum violentiam & breuium vado-
 rumque; difficultatem grauisima clade perculsus fuisset, nisi Frisij paullò
 antè

A antè in societatem accepti, tempestiuè ipsum de vitio loci præmonuissent. Drusus itaque Sicambri, qui Rhenum transierant, cæsis, Vspetum agro longè lateque vastato, Frisijsq; in amicitiam Populi Romani acceptis, in Urbem reuertitur. Et licet Prætorijs antea ornamentis (vti retulimus) donatus, Præturam tamen accepit: quum Consulatum iniissent Paullus Fabius Maximus & Q. Ælius Tubero. Inde Drusus iterum ad bellum reuersus est. Fama tenet, Tiberium, què odio etiam in necessitudines suas semper impotenti flagrasse compertum erat, impiè in fratrem Drusum cõsuluisse; ac epistolam, qua Drusus secum de cogendo ad restituendam Rempublicam Augusto egisset, prodidisse.

B Augustus vt res vrbanas componeret, Senatam rursus legere instituit: quum enim amissis per bella patrimoniis, census Senatorius centum millibus esset præfinitus: pòst autem, magnis iam partis diuitijs, vsque ad ducenta millia esset perductus, nemo erat qui sponte Senator esse vellet: quin & filij nepotesque Senatorum afflicta re familiari, nõ solum Senatoriam dignitatem non appetebant, sed ea vltro se abdicabant. Ceterum, quia nec Tribunatum plebis quisquam amplius vltro petebat, vti ex Quæstorij & nondum annos quadraginta natis aliqui fierent, omnes ipse perquisiuit: & qui supra triginta quinque annos nati erant, præterijt; qui verò infra eam ætatem erant, & censum Senatorium habebant, Senatores esse coëgit: nisi si quis manco aut mutilo corpore esset. Sanxit præterea, ne infrequentia candidatorum Tribunatus plebis negligetur, vt tot ex Equitum numero aut suffragiis crearentur, aut à designatis cooptarentur, quoad legitimus Tribunorum numerus expleretur; ea lege, vt quum Tribunatu abijissent, ipsis liberum esset, in Senatorio ordine censerì, vel in Equestri manere, si mallent.

C Pro vrbibus autem quæ in Asia terræmotu aut labefactata, aut prostrata essent, Tributum Reipublicæ ipse persoluit. Iis autem quæ suarum prouinciarum essent, vectigalia in sexennium remisit. Quumq; Palæstina & Iudæa in ægerrimo prouentu etiam fame laborarent, eadem summissa ex Ægypto per P. Petronium annona recreauit.

D Interea temporis Drusus superato Rheno, Vspetas perdomuit: Lupiaque flumine ponte constrato incursionem in Sicambros fecit: inde Tenchteros afflixit: & Catthos Sicambrorum armis fractos, quia societatem cum ceteris Germanorum populis coire, vt commune periculum coniunctis viribus propulsaret, nolissent, varijs cladibus attriuit. Posthæc validissimas Cheruscorum, Sueuorum, & Sicambrorum copias magno & difficili prælio superauit. Saluti imprimis fuit, quòd hostes multitudine sua confisi, temerè & sine ordine vndique in Romanos stataria pugna condensatos incurrentes, non impunè propellerentur.

tur. Ex gentes, quia victoriam animo præceperât, spolia similiter præ- **A**
 dasque ex Romanis pactione inter se distribuerant; Cherusci equos,
 Sueui opes, Sicambri captiuos delegerant. Et ut aliqua sceleris neces-
 situdine mutuam inter se societatem veluti auctoramento aliquo ob-
 stringerent, viginti Centuriones à se interceptos concremauerant: ita
 non nisi magno tandem cum labore & militum Romanorum virtute
 Germanorum pertinacia victa est. Drusus equos, pecora, torques, quin
 & ipsos captiuos veluti prædam militi suo distribuit, & sub corona ven-
 didit. Magna quidem ea victoria, sed nec incruenta Romanis fuit: sex-
 ta ab hora diei vsque ad noctem cæsi hostes sex passuum millia cada-
 ueribus atque armis oppleuere; repertis inter spolia eorum catheris, **B**
 quas in Romanos, ut non dubio victoriæ euentu, secum portauerant.
 Miles in ipso prælij commissi loco Drusum Imperatorem salutauit;
 substructoque aggere in modum trophæi, arma subscriptis victarum
 gentium nominibus imposuit. Ab hoc Drusus per Mosam flumē, per
 Visurgim, & per Rheni ripam quinquaginta amplius castella, ut ho-
 stium incursiones arceret, condidit. Ob hæc Druso triumphales ho-
 nores decreti, & ut ouans urbem iniret. Sed Augustus ornamentis tri-
 umphalibus donato, Proconsulare quoque Imperium, postquam Præ-
 tura, quam tum gerebat, abiisset, concessit: Imperatoris tamen nomen
 quo à militibus salutatus fuerat, non permisit. Tiberius interea **C**
 Delmatas se absente cum Pannoniis rursus arma mouentes, iterum in
 potestatem redegit; atque hinc eosdem honores, quos Drusus adeptus
 est. Drusum ne ouans iniret, mors (vti deinceps dicturi sumus) præma-
 tura prohibuit. Augustus ob tot victorias suis auspicijs partas, XII. Im-
 perator à Senatu appellatus est. Dum ea quæ prædiximus in
 Pannonia ac Germania geruntur, atrox in Thracia bellum exortū est,
 omnibus eius gentis nationibus in arma accensis: quæ tantò validius
 & ferocius insultabant, quòd signis militaribus, & disciplinæ armisque
 Romanorum assueuerant. Bulogæses Thrax Bessorum Rex, vt supra
 retulimus, Rhascupolin Corys filium Populi Romani socium interfe- **D**
 cerat: & patrum eius Rhymetalcen exercitu exutū in Thraciæ Cher-
 sonesum compulerat. Hinc L. Piso ex Pamphilia, cui præerat, castris
 motis, in Bessorum regionem venit; clademque ab ijs acceptam in-
 genti victoria correxit. Hoc anno Theatrum Marcelli ab Augusto
 dedicatum produnt; atque tunc primū Tigrin mansuefactam Ro-
 mæ ijs ludis exhibitam. Drusus autem Romam reuersus, natalem
 Augusti magno apparatu celebrauit: ac tum Senatusconsulto decretū
 est, vt Augustalia festus dies ipso natali Augusti à Prætoře urbano quo-
 tannis celebraretur. Quòd Drusus tempestiuus hoc anno in Vr-
 bem

- A** bem redierit, militemque in hiberna deduxerit, causam adferunt idonei auctores fuisse, quòd examen apum pro tabernaculo Hostilij. Rutili castrorum praefecti consedisset: ita ut funem praetensum, praefixamque tentorio lanceam amplecterentur: quo prodigio aruspices multitudinem hostium, & periculum ex insidiis metuendum praedixerant. Repugnat Plinij auctoritas, qui examen apum in castris Drusi sedisse asseuerat, quo tempore apud Arbalonen prosperrimè pugnatum est. Sed haudquaquam perpetuò vera aruspicum coniectura, qui semper id ostentum ut dirum interpretati sunt. Consules inde creati, Iulius Antonius, M. Antonij ex Fulvia filius, & Q. Fabius Maximus Africanus, quum Drusus ineunte vere in Germaniam profectus, Sueuos magna clade profligatos, in ditionem recepit; iisque Vannium regem dedit, initio sui principatus clarum acceptumque popularibus. Inde etiam Marcomannos congregari ausos, non sine maxima strage, nunc acie, nunc populationibus ad imperata coegit: quorum similiter spolijs tumulum quendam in trophaei modum exornauit. Praeterea inter flumina Alifonem & Lupiam castellum, ut Catthorum impetus arceret, condidit: praesidiaque & custodias in tutelam prouinciarum vbique disposuit. Eas ob res, simul & Pisonis aduersus Bessos victoriam, Augustus XIII. Imperator salutatus est. Sub hac filius Tiberio
- B** ex Iulia Aquileiae natus, infans etiamnum paullò post extinctus est. Moritur & Octauia Augusti soror; cui quum praecipua officia viuæ praestitisset, etiam defunctae honores maximos tribuit, mortuamque laudauit. In huius luctu, praeterquam quòd lati clauis annuli que publice positi sunt, omnesque etiam matronae luxerunt; Drusus quoque Consul designatus pro Rostris, veluti in publico luctu, vestem mutauit; itidem & L. Domitius: vterque enim Octaviae gener erat, vterque funus extulit, quod in Augusti Mausoleo conditum est. Ceterum, quia ob Senatorum, qui ad edictum conueniebant, infrequentiam, Senatusconsulta ex ipsius instituto (quo non minore numero quam
- C** quadringentorum opus erat) aut nunquam, aut raro admodum fieri possent, permisit ut ex trecentorum sententia Senatusconsulta perscribi, & ad aerarium perferri possent: eademque Quaestoribus seruanda, & custodienda tribuit: quia Tribuni plebis & Aediles, quibus ante id negotij datum fuerat, per apparitores suos negligentius & confusius ea curassent. Obseruo & hoc anno ex aliquorum sententia Ser. Cornelium Maluginensem Flaminem Dialem esse creatum, LXXIIII. annis post L. Cornelium Merulam; qui bello civili Mariano Consul, quum se Magistratu abdicasset, incisus venis sponte vitam finierat. Et tunc ex Pontificum decreto fuisse constitutum, ne Flamen Dialis plus quam

IULVS AN-
TONIVS
Q. FABIVS
MAX. AFRI-
CANVS
COSS.

AUGVSTVS
IMP. XIII.

OCTAVIA
MORITVÆ.

SER. COR-
NELIVS MA-
LVGIN. FLA-
MEN DIALIS

FLAMEN
DIALIS.

quàm binoctio ab vrbe abesse posset; idque valetudinis tantum cau- A
sa, & ex Pontificis Maximi arbitrio; & ne diebus publici sacrificij, néve
sæpius quàm bis in eundem annum; néve iis, etiamsi Magistratus ca-
pere poterant, prouinciarum administrationes concederentur.

Per id ferè tempus Augustus Proculum, vnum ex acceptissimis liber-
tis, in carcere necari iussit, conuictum matronas adulterio corrumpere
solutum: item Thallo, quo à manu utebatur, quòd pro epistola prodita
denarios quingentos accepisset, crura frangi imperauit. Haud

multò post Drusus in Galliam cum Augusto, ob motus Germanorū
compescendos profectus, Lugduni aram Augusto dedicauit, idque Kal. B
Augusti: quo die ipsi Ti. Claudius Drusus, qui postea imperauit, natus
est. Tiberius verò in Pannoniam ab Augusto missus fuerat, quòd

ea Cotifonis Regis iussu incursionibus Dacorum opprimeretur. Del-
matae etiam ob tributum iniquissimè imperatum, & acerbissimè coa-
ctum, rebellauerant, seque cum Dacis sociauerant: quos Tiberius par-
tim acie profligatos, partim vltra Danuuium summos, ad imperium
coëgit: ripasque cisdanuuianas, vt vagas hostium excursiones prohi-
beret, praesidiis castellisque firmavit. Interea in Thracia L. Piso

Mæsios & Bastarnas, qui armis Ænimontanos ceterosque populos ite-
rum infestant, magno praelio vicit: qui in ipsa etiam captiuitate ca-
thenas morsibus impetentes barbariem suam ostentabant. Dru- C
sus Catthos, qui Sicambris coniuncti rebellauerant, aliquot cladibus
oppressos, ad deditiōem coëgit: ac Lugdunum victor reuersus, vnà

cum Augusto in Italiam rediit. Augustus ob ea quæ suis auspiciis feli-
citer gesta fuerat, Imperator XIII. salutatus est. Pro statu autem, quas
ipsi Senatus ob victoriam decreuerat, Salutis, Concordiæ, ac Pacis signa
poni iussit. In restitutionem domus Palatinae incendio consumptæ,
Veterani, Decuriae, Tribus, atque etiam singulatim quàm plurimi è ce-
tero genere hominum libentes, ac pro facultatibus quisque suis sponte
pecunias contulerant: ceterum Cæsar delibans tantummodò summa-
rum aceruos, haud plus denario ex singulis abstulit. Quumque Kal. D

Ianuariis etiam absenti omnes ordines strenam in Capitolio offerrent,
similiter & in lacum Curtium stipem pro salute ipsius ex voto quotan-
nis conicerent; Cæsar eadem modestia & continentia vsus, ex ea sum-
ma pretiosissima Deorum simulachra mercatus, eadem vicatim dedi-
cabat: vt Apollinem Sandaliarium à vico cognominatum, & ab habitu
tragico Iouem Tragædum, atque alia. Consulatum inierant

Nero Claudius Drusus cum T. Quinctio Crispino, quum Drusus ex-
peditione in Germanos repetita, Catthos per multas clades profligat:
& factò cum Sueuis praelio, victor ad Albin vsque, quem traicere mo-
liebatur,

AVGVSTVS
IMP. XIII.

NERO CLAV
DIVS DRVSVS
T. QVINCT.
CRISPINVS
COSS.

- A** liebatur, iam magna ex parte Germaniæ domitor penetrauit. Ibi species incognitæ mulieris, quæ voce humana ampliore, Latino sermone eum ultra tendere vetans, iam quoque ipsius vitæ terminum adesse prænuñciauit. Drusus siue prodigio, siue omine territus, conuerso statim itinere ad Rhenum reflexit: ibi supremum ex morbo in castris æstiuis diem obiisse, quum annum ageret ætatis tricesimum, memoriæ proditum est. Eaque castra ob eius mortem Scelerata fuisse cognominata Suetonius cum Dione auctor est. Liuius verò ex fractura, equo super crus eiusdem collapsio, tricesimo quàm id acciderat die mortuum scribit. Strabo quoque mortis locum inter Salam & Rhenum circumscribit. Tiberius nuncio valetudinis eiusdem euocatus, raptim duobus solùm vehiculis ducenta millia passuum emensus accurrerat; mortuoque inuento, corpus prægrediente etiam pedibus per totum iter Tiberio, per Municipiorum Coloniarumque primores suscipientibus obuijs scribarum decurijs ad urbem delatum, & in campo Martio in Augusti Mausoleum illatum est. Ceterùm, exercitus honorarium ipsi tumulum excitauit; circa quem deinceps statò die quotannis miles decurreret, ac ipsæ Galliarum ciuitates publicè supplicarent. Senatus autem inter alia complura, Druso arcum marmoreum cum trophæis iuxta viam Appiam decreuit: & nouo exemplo Germanici cognomen ipsi à prouincia, posterisque eius attribuit. Fuisse fertur non minus excelsi quàm ciuilis animi: nam ex hoste super victorias opima quoque spolia affectasse, summoque sæpius discrimine duces Germanorum tota acie infectatum; nec dissimulasse se quandocunque posset, pristinum Reipublicæ statum esse redditurum. Vnde credibile est nonnullos tradere ausos, suspectum eum Augusto fuisse, reuocatumque ex Prouincia; & quia cunctaretur, veneno interceptum. Quod equidem magis ne prætermitterem retuli, quàm quòd verum aut verisimile putem: quum Augustus tantoperè & viuum dilexerit; vt cohæredem vnà cum filijs instituerit, quod & in Senatu aliquando professus est: & defunctum ita pro concione laudauerit; vt Deos precatus sit, similes ei Cæsares suos Caium & Lucium faceret: sibi que tam honestum exitum darent, quàm illi dedissent: nec contentus elogium tumulo eius versibus à se compositis insculpsisse, etiam vitæ eius memoriam soluta oratione profecutus est. Augustus interea, vt Senatores curiam frequentarent, multam eorum qui nullam satis iustam ob causam non conuenissent, iterum auxit: & quum plerique ob multitudinem eorum qui multa tenebantur, impunè elaberentur, statuit (quod & ante aliàs fecerat) vt quinctus quisque in quem fors cecidisset, mulctaretur:

DRUSI
MORS.

S

de-

decreuitque vt Senatusconsultum esset, si quod perscriberetur, quum **A**
 Senatus legitimè conuenisset: sin verò ea frequentia, qua vocatus fue-
 rat, Senatus non conuenisset, aut nec legitimo in loco, nec die idoneo,
 nec edicto legitimo, sed ambizioso, aut si fortè Tribunus plebis inter-
 cessisset, tum quidem quod perscriberetur, Auctoritatem Senatus, non
 S. C. esse appellandum: taleque decretum pro imperfecto, nec rato
 haberetur. Sanxit & hoc, ne plus quàm bis in mense legitimus Sena-
 tus cogeretur, Kalendis scilicet & Idibus; néue mense Septembri aut
 Octobri vllos adesse alios necesse esset, quàm sorte eductos; per quo-
 rum numerum decreta confici possent: Sibi que concilia sortitus est **B**
 trimestria, cum quibus de negocijs ad frequentem Senatum referen-
 dis, antequam referret, tractaret. Terrinium Senatorem, quamuis
 minus sibi familiarem, oculis repentè captum, & ob id inedia mori
 destinantem, præsens consolando ad vitam reuocauit.

Dion auctor est (nisi fallat interpres) Prætoribus hoc demùm anno
 locum sententiæ in Senatu dicendæ factum fuisse. Verisimile est i-
 psam de Prætoribus loqui, qui quòd Magistratum gerebant, in Sena-
 tum quidem venire, sententiam verò loco Senatorio dicere, si non-
 dum vel à Censoribus, vel ab ijs, qui Senatus legendi potestatem ha-
 berent, allecti essent; nondum poterant: atque hac potissimum con-
 ditione Prætura Tribunatui plebis cedebat: quòd Tribuni plebis ex **C**
 Atinio plebiscito etiam sine Censoria lectione Senatores essent; &
 sententiam in Senatu loco Senatorio dicendi ius haberent.

Augustus hoc anno plerisque in iudicijs testis citatus, & interroga-
 ri se & refelli, vti & aliàs semper, æquissimo animo passus est: ea enim
 fuit Augusti patientia, atque animi moderatio. Huic aliquando in
 Senatu verba facienti responsum est, Non intellexi: & aliàs ab alio;
 Contradicerem tibi si locum haberem. Aliquando etiam ob immo-
 dicas altercationes disceptantium, è curia per iram se proripienti, qui-
 dam ingesserant; licere Senatoribus de Republica loqui: neque cui-
 quam ea vel peruicacia, vel contumacia fraudi aut discrimini fuit. **D**

Quum Nonius Asprenas arctius Augustum contingens, causam ve-
 neficij diceret, accusante Cassio Seuero, quòd CXXX. conuiuas ve-
 neno interemisset, consuluit Senatum Cæsar, quid officij sui esse cen-
 serent? dubitare enim se, ne si iudicio interesset, legibus reum eripere,
 sin abesset, destituere ac prædamnare amicum ac propinquum existi-
 maretur. Et consentientib. vniuersis, sedit in subsellijs per aliquot ho-
 ras: verùm tacitus, ne laudatione quidem in cõmendatione rei præ-
 bita. Memoria proditum est ab ijs qui illi tempestati æquales fuerunt,

A Cassium Seuerum, etsi fordida aliàs originis vitæque probrosa, vehementem tamen oratorem & accusatorè improbum fuisse; vsque adeò vt multi accusante eo absoluerentur: & per immodicas inimicitias eorumque contendisse, vt iudicio iurati Senatus in exsilium in Cretam insulam amoueretur. Ceterùm, quia & illic eodem animi morbo laboraret, veteraque & recentia odia auxisset, quum bonis exsuto aqua & igni interdictum fuisset, in saxis Seriphiis consenuisse. Produunt & id auctores idonei, veteranum quendam scutarium & euocatum, qui die sibi dicto, postulatus iniuriarum periclitabatur, accessisse ad Augustum, petiisseque vt sibi patrocineretur. Augustum sine mora è proximis suis ipsi patronum dedisse, & reum commendasse. Tum scutarius nudato pectore, cicatrices quas Actiaco prælio aduersas acceperat, ostendit: At ego istas, inquit, Auguste, proprio in corpore, vt te defenderem, excepi: nec qui pro te depugnaret optionem opposui. Ipse itaque Augustus etiam ad subsellia cum scutario venit, & in iudicio periclitantem patrocínio suo protexit. Paullò post & Castricum, per quem de Murenæ coniuratione cognouerat, è reorum numero precibus eripuit, exorato coram iudicibus accusatore.

Auctores habeo, qui Tiberium hoc anno, antequam Drusus eius frater obiret, ouantem in Urbem ob res in Delmatia & Pannonia benè gestas ingressum prodant: eundemque Druso honorem paratum fuisse, nisi ante diem destinatum excessisset. Sunt & qui in proximum annum Ouationis honorem à Tiberio dilatum, ob publicum ex fratre luctum affirmant: epulumque Populo in Capitolio, aliisque passim in Vrbe locis exhibuisse. Excepit deinde belli Germanici molem, curamque Tiberius; quod is magna fortuna gessisse, & consilio maiore patrasse proditur: paragratusque; victor omnes Germaniæ partes, sine vllò commissi sibi exercitus detrimento (quam curam Tiberio semper vel præcipuam fuisse memorant) plura artibus & calliditate, quam vi peregit. Dum namque plerosque in societatem & fœdera beneficiis alliciebat, quos inter se domesticis odiis dissociatos intellexerat, mutuis itidem suspicionibus eosdem in mutuam perniciem armabat: distractaque per eam veluti contagionem in diuersas factiones & studia partium Germania, singulos bellis inter se attritos haud difficulter oppressit, quos sociatos & coniunctos antea metuebat. Eaque calliditate vsus, magna ex parte Germaniam inter Albin & Rhenum perdomuit, ita vt eandem quasi in prouinciæ formam redigeret.

C. Marcio Censorino, C. Asinio Coss. quum Augustus Sacerdotum dignitatem simul & commoda auxisset, præcipuè virginum Vestalium; quumque; in demortuæ locū aliam capi oporteret,

TIBERIUS
OVANS.

C. MARCIUS
CENSORINUS
C. ASINIVS
GALLVS,
COSS.

ambirentque multi, ne filias in sortem darent; adiuravit Augustus, si A
 cuiquam neptium suarum ætas competeret, oblaturum se eam fuisse.
 Pontificis enim maximi manu apprehensæ ab iis parentibus in quo-
 rum potestate erant, quæ non minores annis sex, nec maiores quàm
 decem erant, viginti capiebantur: è quibus sortitò pro concione, quæ
 in demortuæ locum surrogaretur, legebatur. Posthæc Lupercalibus
 vetuit currere imberbes, aut impuberes; vt eorum pudicitia (nudi e-
 nim discurrebant) contra stupratorum insidias consuleret. In ope-
 ribus publicis proximum à Dijs immortalibus honorem memoriae
 Imperatorum præstitit, qui Imperium Populi Romani ex minimo
 maximum fecissent. Itaque opera cuiusque manentibus titulis resti- B
 tuit; & statuas omnium triumphali effigie dedicavit: professus edicto
 id se commentum, vt ad illorum velut exemplar, & ipse dum viueret,
 & insequentium ætatum Principes exigerentur à ciuibus. Pompeij
 quoque statuam contra Theatri ipsius Basilicam marmoreo Iano su-
 perposuit, translata è Curia, in qua C. Iulius Cæsar fuerat occisus.

AVGVSTVS
 IMP. XIII.

Eodem tempore, ob ea quæ Tiberius in Germania, Sex. Appuleius
 in Pannonia feliciter gesserant, Cæsar XIII. Imperator appellatus est;
 & in alios decem annos potestatem Reipublicæ constituendæ accepit:
 mensisque (vt plerique sunt auctores, vt supra retulimus) qui antea
 Sextilis, ex S. C. de ipsius nomine tum primùm Augustus appellatus C
 est: & error tridui, iusto plus quàm ad anni à Cæsare instituti dimen-
 sionem pertineret, hæctenus per XXXV I. annos intercalati, ab Au-
 gusto sublatus est; adhibito remedio, ne totis duodecim annis quid-
 quam intercalaretur, vt supra dictum est: atque hoc demùm anno pri-
 mùm intercalatio omissa est, vt fert ratio temporis à Cæsare constituti;
 quo quarto quoque anno non incipiente, sed conuerso intercalandum
 erat.

POMERIUM
 AMPLIATVM

MAECENAS
 MORITVR.

Per id quoque tempus Cæsar auctis Populi Romani finibus, D
 Pomerium etiam ex S. C. ampliavit, terminavitque. Sunt qui C. Cil-
 nium Mæcenatem his Consulibus vita excessisse prodant: virum vt at-
 tauis regibus ex Etruria oriundum, ita eruditorum sui sæculi fautorem
 eximium & cultorem nobilissimum; qui angusto clauo contentus,
 nullos vnquam honores petierat. Ferunt eum vbi res vigiliam & curam
 exigebat, ex somnem prorsus prouidumque, atque actionum omnium
 peritissimum fuisse: ediuerso simul atque aliquid ex negotio remitti
 poterat, ocio ac mollicia fluxisse. Nec minus Augusto charus, quàm
 vel ipse Agrippa fuerat; ipse vicissim Augusto vsque ad eò familiariter
 utebatur, vt auctoritate sua frequenter animi eius impotentiam repres-
 ferit, multisque salutis fuerit; utpote præcipuus cui secreta Augusti inni-
 terentur: sed ætate prouecta speciem magis in amicitia Principis, quàm
 vim

- A** vim tenuit. Quod & C. Sallustio Crispo hystorici Sallustij nepoti postea contigit; qui viuo Mæcenate proximus, mox præcipuus cui arcana imperij crederentur: Fato potentia rarò sempiternæ; quia aut satietate capiuntur, aut fastidiunt; illi, quum omnia tribuerint; hi, quum iam nihil reliquum est quod cupere possint. Crispus etiam Mæcenatem æmulatus, quanquã promotus ad capeffendos honores aditu, sine dignitate Senatoria multos Triumphalium Consulariúmque potentia antecit: diuersus à veterum institutis, per cultum & mundicias copiáque & affluentia in luxum solutior: suberat tamen animi vigor ingentibus negotijs par; & tantò acrior, quò magis somnum & inertiam præ se ferebat. Exagitare solebat Augustus Mæcenatem suum, vt Cacozelum, & antiquarium, ipsiusque myrobrechos (vt ait) cincinnos vsquequaq; persequebatur, & imitando per iocum irridebat, quale illud in epistola ad Mæcenatem familiari in plurimos iocos effusa: Vale mel gentium Meduliæ, ebur ex Etruria, laser Aretinum, adamas Supernas, Tiberinũ margaritum, Cilniorum smaragde, iaspis Figulorum, berille Porsenæ. Similiáque eiusdem ioci. Amicitias vt neque facillè admisit Augustus, ita constantissimè retinuit; & non tantum virtutes ac merita cuiusque dignè prosequutus, sed vitia quoque & delicta, sed dumtaxat modica, perpeffus est. Desiderauit & in Mæcenate taciturnitatem, vt in Agrippa patientiam. Exegit & inuicem ab amicis beneuolentiam mutuam, tam à morientibus, siue defunctis, quàm à viuis; nam quamuis hæreditates minimè appeteret, vt qui nunquam ex ignoti testaméto capere quidquam sustinuerit; amicorum tamen suprema de se iudicia morosissimè pensitabat; ne dissimulato quidem dolore, si parcius, aut citra verborum honorem; neq; item gaudio, si gratè pieque aliquis se prosequutus fuisset. Legata, vel partes hæreditatum, & à quibuscunque parentibus relicta sibi, aut statim liberis eorum concedere, aut si pupillari ætate essent, die virilis togæ, & quum prætextam ponerent, vel certè die nuptiarum cum incremento restituere consueuerat.

D Auctores habeo qui hoc anno trans Tiberim de Taberna meritoria fontem olei ex terra erupisse, ac per totum diem largissimo riuo fluxisse; & circulum Iridis circa Solem aliquot diebus apparuisse tradant.

Per id tempus Augustus aduersus Gallos exercitum duxit, atque ipse quidem in prouincia mansit: Tiberius verò traiecto Rheno Germanos ad condiciones compulit; quibus repudiatis, magnis mox eisdem cladibus, quanquam non incruenta victoria, confecit; ita tamen vt consilio & astu plura, quàm vi & armis perficeret. Sicambrorũ Sueuorumque nonaginta millia, qui se dederant, in Galliam inter Rhenum & Mosam Wahalimque fluuios traduxit: ceteras Germaniæ gen-

FONS OLEI
ELVXIT.

tes, posteaquam Romanae ultioni consultum fuerat, internis discordijs A
eo consilio reliquit, ut intestino bello fractae confectaeque; securius faci-
liusque vi Romanorum opprimerentur. Augustus quum Tibe-

TIBERIUS
IMP. ITER.
COS. DESIG.
ITER.

rium Imperatoris nomine ornasset, eundem Coniulem iterum desig-
navit; ac literas eum more maiorum de rebus à se gestis ad Senatum
mittere, atque antequam magistratum iniret de iisdem in Senatu dis-
ferere ac triumphare voluit. Tiberius itaque è Germania reuersus, Se-
natu in adem Octauiam, quae extra Pomerium erat, conuacato, res à
se fortiter feliciterque gestas exposuit; postulauitque pro aucto impe-
rio ut triumphanti sibi urbem inuehi liceret. Senatus res triumpho di-
gnas esse censuit: Augustoque, cuius auspicijs res gesta esset, triumphū, B
itidem & ex Augusti voluntate Tiberio decreuit. Augustus triumphū
abiecit, ceterum Tiberius Kal. Ianuarijs de Germanis triumphauit.

TIBERIUS TRI-
UMPHVS DE
GERMANIS.

TROPHAE-
VM AVGV-
STI.

Augusto trophaeum tale dicatum est: IMP. CAESARI DIVI F. AV-
GVSTO PONT. MAX. IMP. XIII. TRIBVNIC. POTEST.
XVIII. S. P. Q. R. Quod Eius Ductu Auspicijsque Gentes Alpinae
Omnes, Quae à Mari Supero Ad Inferum Pertinebant, sub Imperium
Populi Romani Redactae Sunt. Sub idem tempus P. Sulpitius Quiri-
nus Consularis, qui etsi veterem Patriciamque Sulpiciorum gentem
nihil admodum contingebat, quippe ortus apud municipium Lanu-
uium, ob rei tamen militaris scientiam & gloriam, operamque bene C
ac fortiter nauatam, Consulatum adeptus fuerat; nunc quinquennio
exacto in Prouinciam profectus per Ciliciam, Homonadensium qua-
draginta quatuor castella expugnauit; ea inter asperas & praeruptas con-
ualles latitabant: ob quam victoriam ornamenta triumphalia iussu
Augusti accepit.

TI. CLAVD.
NERO II.
CN. CALPVR
NIVS PIS. II.
COSS.

Ti. Claudius Nero Consulatum iterum Kal. Ia-
nuarijs iniit, cum C. Calphurnio Pisone II. Eum Consulatum Tibe-
rius per tres solum menses gessit. Caius Augusti filius, quum deci-
mum quartum tantum ageret annum, populi studio vel adulatione
Consul designatus est. Ceterum Consulatum non iniit, auctoritate &
intercessione Augusti prohibitus, ut Dio prodit. Verum Tacitus au- D
ctor est, Augustum Caium & Lucium Caesares nondum posita pue-
rili praetexta Principes iuuentutis appellatos, etiam Consules designari
specie recusantis flagrantissime cupiuisse. His Coss. Augustus cog-
nitionem de famosis libellis sub specie laesae Maiestatis primum tracta-
uit: commotus Calsij Seueri libidine, qua viros foeminasque illustres
procacibus scriptis diffamauerat: quanquam ipse alioqui Augustus
scommata ac dicteria etiam in se iacta, vel cōtemnere, vel patienter au-
dire solitus; ita ut inuidiosis quorundam & petulantib. iocis laceffitus
edicto contradixisse contentus fuerit. Ne quid tamen de inhibenda
scom-

- A** scommiatorum licentia Senatus constitueret, intercessit. Etiam sparsos de se famosos in Curia libellos, nec expauit, & magna cura redarguit: ac ne requisitis quidem auctoribus id modò censuit, cognoscendum posthac de his, qui libellos aut carmina ad infamiam cuiusquam sub alieno nomine ederent. Tiberio quoque de eadem re sedulò & violentius apud se per epistolam conquerenti, ita rescripsit: *Ætati tuæ, mi Tiberi, noli in hac re indulgere, & nimium indignari quemquam esse qui de me malè loquatur. Satis est enim si hoc habemus, ne quis nobis malè facere possit.* Augustus quoque, quia Vrbs in maximam amplitudinem creuerat, spatium vrbs quod Seruius Tullus quum Pomærium ampliasset in Regiones quatuor diuiserat, ipse quidquid etiam collium aut conuallium pomærio & mœnibus includebatur complexus in Regiones XIII. vicosque CCX. distribuit: quarum regionum ordo seriesque apud antiquos ita memoriæ prodita est; vt prima regio Porta Capena terminaretur; altera, Cælimontio; tertia, Isis, Serapidis, & Iunonis Monetæ templis; quarta, via sacra, siue Templo Pacis; quinta, Esquilino & colle viminali; sexta, Alta semita; septima, Via lata; octaua, foro Romano; nona, Circo Flaminio; Decima, Palatio; vndecima, Circo maximo; Duodecima, Piscina Publica; Decima tertia, Auentino; Decima quarta, Transberina definiretur. Instituitque ad hæc, vt annui Magistratus Regiones sortitò tuerentur: vicos autem, Magistri è plebe cuiusque viciniae electi; qui quatuor per singulos vicos erant: & vt Magistri vicorum prætexati ludos Compitalitios facerent; Laresque compitales bis in anno ornarent, vernis floribus & æstiuis. Per Regiones quoque singulas, Curatores duos, & duos Denunciatores instituit. Curatorum munus erat procurare apud Principem cōmoda regionum, decus, elegantiam viarum & vicorum Vrbs; curare etiam ne à priuatis nouisve ædificijs interrumpèrentur. Denunciatorum verò erat, quidquid regioni tam publicè quàm priuatim accideret, denunciare. Aduersus incendia excubias nocturnas vigilumque cohortes septem ex Libertinis scriptas constituit, vt binis regionibus singulæ præessent. *Ædes sacras vetustate collapsas, aut incendio absumtas, refecit: & inter hæc Iouis Feretrij templum; atque in eo opima spolia Cossi Cornelij Lehtuli, quæ ille Consul Tolumnio Veientum regi detraxerat, restituit. Ceteras ædes opulentissimis donis adornauit; utpote qui in Cellam Capitolini Iouis sedecim millia pondi auri; gemmasque ac margaritas vsque ad quingentias sestertiūm vna donatione contulerit.* Inter hæc vt prauas filiorum suorum spes nimia generis sui fiducia sese efferetium cohiberet, Tiberium Tribunicia potestatis collegam in quinquenium cooptauit; populūque

VRBS IN
XIII RE-
GIONES
DIVISA.

MAGISTRI
VICORVM.

TIBERIUS
TRIBVNICE
AM POTE-
STATEM
ACCIPIT.

edicto

edicto increpuit, quòd quum ambo adhuc prætextati essent, Lucius A
 Caium fratrem Consulem suffragijs populi designari curasset: preca-
 tus insuper ne vnquam magno Reipublicæ incommodo accideret, vt
 filij sui Consules ante annum vicesimum crearentur. Ceterum, Tibe-
 rius tot prosperis confluentibus, integra ætate ac valetudine prospera,
 duobus Consulatus, totidemque triumphis, Ouatione & curru ho-
 noratus, quum Caius prætextam D. Lælio Balbo, C. Antistio Vete-
 re Coss. posuisset, & Lucius eò maturitatis procederet, statuit repente
 secedere, seque è medio quàm longissimè amouere: dubium, vxoris
 ne tædio, quam neque ob comperta adulteria criminari aut dimittere
 audebat, neque ob fastum, arrogantiãque; vltius perferre poterat: an, B
 vt vitato assiduitatis fastidio auctoritatè absentia sua tueretur, eamque
 si quando sui indignisset Respublica augetet. Quidam existimant adul-
 teriam Augusti liberis loco & quasi possessione vsurpati à se secundi
 gradus sponte cessisse: ne aut obstare aut obrectare aliquid præsens
 videretur, quam causam & ipse sed postea detexit. Tunc autem hono-
 rum satietatem, ac requiem laborum prætendens, cõmeatum ab Au-
 gusto petijt: idque animo ita obfirmato, vt neque matri Liuiæ suppli-
 citer precanti, neque victricio deserui se etiam in Senatu conquerenti,
 quidquam concesserit: quin & pertinacius retinentibus, cibo per qua-
 triduum abstinuit. Facta tandem abeundi potestate, relictis Romæ C
 vxore Iulia, & Druso ex Agrippina filio, confestim Ostiam descendit;
 ne verbo quidem cuiquam prosequentium reddito, paucosque admo-
 dum in digressu osculatus. Ab Ostia oram Campaniæ legens, imbecil-
 litate Augusti nunciata, paullulùm substitit: sed increbrescente rumo-
 re, quasi ad occasionem maioris spei commoraretur, quamuis aduersis
 tempestatibus Rhodum enauigauit; amœnitate & salubritate Insulæ
 iam inde captus, quum ad eam ab Armenia rediens appulisset. hîc mo-
 dicis contentus ædibus, nec multò laxiore suburbano, genus vitæ ciui-
 le admodùm instituit, sine licetore, aut viatore in gymnasio interdum
 obambulans; mutuaque cum Græculis officia prope ex æquo vsur- D
 pans. Interea Augustus quum Istriam quoque Italiæ adiecisset,
 eam in vndecim regiones, fluminibus, montibus, populisque; distinxit.
 Quumque crescente indies potentia ac Imperij magnitudine, odia si-
 mul & inuidiam augeri intelligeret, cohortes Prætorias nouem in sui
 custodiam allegit; ita tamen vt nunquam plures quàm tres simul in
 vrbe esse passus sit; easque sine castris per hospitia dispersas; reliquas
 in hiberna & æstiuã circa finitima oppida dimittere assueuerat.

Quò verò plures partem administrandæ Reipublicæ caperent, noua
 officia excogitauit; sicuti Curationem operum publicorū, viarum, &
 aqua-

D. LAELIVS
BALBUS.
C. ANTISTIO
VS VETVS
COSS.

TIBERIUS
RHODVM
SECEdit.

ITALIA IN
REGIONES
DIVISA.

- A** aquarum, alvei Tiberis, frumenti quoque populo diuidendi, Triumviratum legendi Senatus, & alterum recognoscendi turmas Equitum quoties opus esset. Sub id tempus, quodam in iudicio cum Aemilio Aeliano Cordubensi inter cetera crimina vel maximè obijceretur, quòd malè de Augusto opinari soleret; conuersus ad accusatorem commotoque similis; Velim, inquit, hoc mihi probes; faxo vt sciat Aelianus & me quoque linguam habere, plura enim de eo loquar. Nec quidquam ultra aut statim, aut postea inquisiuit: magno certè ciuitatis & clementiæ documento; maiore etiam quòd Cassium Patavinum hominem plebeium, qui in pleno conuiuio proclamasset; neque
- B** votum, neque animum sibi deesse Augustum confodiendi; leui tantum exilio punire satis habuerit. Petitus est etiam Telephi serui nomenclatoris insidiis: qui quasi debita sibi fato dominatione, & ipsum Augustum & Senatum aggredi decreuerat. Dum hæc in Vrbe aguntur, Herodes de captiuitate Parthica reuersus (Barzapharnes enim occupata Suria ipsum captiuum abduxerat) Hyrcanum, qui prius summus Iudæorum Pontifex fuerat, propter insidiarum suspicionem interemit. Aristobulum verò vxoris suæ fratrem, quem deiecto Ananelo Pontificem creauerat, decimum octauum agentem annum per insidias submergendum curauit. Augustus postquam duodecimum Consulatam per septemdecim à proximo Consulatu annos sæpius oblatum recusasset, hoc demùm anno etiam vltro eundem petijt; vt scilicet amplissimo præditus Magistratu, Caium filium tyrocinio suo in forum deduceret; positaque ibi ex more prætexta, Principem Iuuentutis crearet. Collega Augusto datus L. Cornelius Sulla. Caius autem sumta iam virili toga, clypeis, hastisque puris aureis ab Equestri ordine donatus, ac Princeps Iuuentutis appellatus est. Eundem Augustus mox Consulem designatum circum Prouincias & exercitus cum Imperio Proconsulari misit: adhibitisque qui aetatem ipsius haud dum satis maturam regerent, M. Lollio & P. Sulpitio Quirino, in Asiam proficisci iubet. Hanc Phraates commouerat: occupataque Armenia insolentius se contra Augusti voluntatem gerebat. Quem quum Augustus in literis Phraatem tantum, non adiecto Regis Regum titulo, (quo Parthi se efferebant) salutasset; ille vicissim par referre volens, Augustum Cæsaris tantum nomine, nulla cum dignitatis præfatione resalutauit.
- D**

Caius dum in Suriam proficiscitur, Tiberium victricum suum Rhodi conuenit; ei que tanquam superiori omnem honorem detulit. Suetonius tamen auctor est, Tiberium, quum ad priuignum suum Caium Orienti præpositum visendi gratia in Samum traiecisset,

T

eum

AUGUST. XIII
L. CORNELI
SULLA
COS.

C. CAESAR
PRINCEPS
IUVENTUTIS
COS. DESIGN.

C. CAESARIS
IN ASIAM
PROFICIS-
CENTIS

C. CAESARIS
IN ARABIAM
EXPEDITIO.

C. CALVISIVS
SABINVS
L. PASTIENVS
RVFVS
COSS.

eum à se animo alienatiore sensisse: idque ex criminationibus potissimum M. Lollij comitis & rectoris ipsius, quem ut auctorem prauitatis & discordiarum C. Caesari erga se ipse Tiberius saepius incusauit: sicuti è diuerso Sulpicium Quirinum, laudatis in se eiusdem officii, quodque se Rhodi agentem semper coluisset, magna in commendatione habuit. Ceterum, Caius tam variè & inconstanter se in Asia gessit, ut nec laudaturum, nec vituperaturum mediocris materia defectura sit. Ex Suria in Arabicam expeditionem profecturus, Dionysium qui de situ Orbis terrarum scripsit, ut singula per ocium plenius exactiusque inspiceret, cognitaque in commentarios redigeret, praemisit: ipse Arabiam eminus tantum prospexit, & inde gloriam petijt. In Arabico sinu res gerenti signa nauium ex Hispaniensibus naufragiis agnita feruntur. Ita ut hinc vel ex eo tempore ex Hispania in Orientem nauigationes patuisse constet. Cui rei & hoc argumento est, quod Hanno florente opibus Carthagine, à Gadibus ad Arabicum sinum Africam circumuectus proditur. Contra Cornelius Nepos auctor est, sua aetate Eudoxum quendam, quum Ptolomæum Laryrum Aegypti Regem fugeret, Arabico sinu egressum Gades esse peruectum. Caelius etiam Antipater scriptum reliquit, vidisse se eum qui ex Hispania in Aethiopiam commercij gratia nauigasset. Quorum testimoniis euinci posset, ex Oriente in Occidentem, & conuersim ex Occidente in Orientem, per Oceanum Australem notas fuisse veteribus nauigationes; uti multò antè etiam per Septemtrionalem patuisse, eiusdem Nepotis auctoritate confirmatur. Tradit enim Q. Metello Celeri Galliarum Proconsuli, qui cum L. Afranio Anno ab Vrbe Condita sexcentesimo nonagesimo tertio Consulatum gessit, Indos à Rege Sueuorum dono missos; qui ex India commercij gratia nauigantes, tempestatibus in Germaniam abrepti essent. De hac Arabica expeditione Iuba Rex Mauritaniae volumina ad Caium Caesarem scripsit. Augustus interea Romæ exstructis in campo Martio sedilibus ligneis, Athletas exhibuit: item nauale praelium cauato circa Tiberim solo, in quo nunc Caesarum nemus est. Quibus diebus custodes in Vrbe disposuit, ne raritate remanentium grassatoribus obnoxia esset. Mox aquam in Circum Flaminium induxit: in ea triginta sex Crocodilos concisos, in actis Augusti relatum est. Anno insequenti, C. Caluisio Sabino, L. Pasiensio Rufo Coss. Augustus Forum, quod exstruxerat, publicauit. Exstruendi causa fuit, hominum frequentia, & iudiciorum multitudo; quæ non sufficientibus duobus foris, tertio indigere videbatur. Festinantius itaque necdum perfecta Martis Vltoris aede publicatum est; cautumque

ut se.

- A** vt separatim in eo publica iudicia, & sortitiones iudicum fierent. Idem tamen Forum arctiore spacio inclusit; non ausus vicinos possessiones deicere, aut proximas à possessorib. domos extorquere. Caius interea in Suriam ingressus, quòd Iudæam præteruectus apud Hierosolymam non supplicasset, velut peregrinarum religionum contemptor, ab Augusto laudatus est. Tiberius autem dum Rhodi agens circa scholas & auditoria professorum assiduus esset, moto inter antisophistas grauiore iurgio, non defuit qui eum interuenientem, vt alterius partis studiosiorem conuicio incesset. Sensim itaque domum regressus, repente cum apparitoribus prodijt; citatumque pro tribunali
- B** voce præconis conuiciatorem, in carcerem rapi iussit. Hoc vnum annotatum est, nec aliud quicquam, in quo ius Tribunicia potestatis toto eo Rhodij secessus tempore exercuisse visus est. Phraates verò simul atque Caium in Suriam venisse intellexit, haud perinde ob metum ex Augusto, quàm fidei popularium, quos crudelitate nimia exacerbauerat diffusus, Saraspadem filium natu maximū, qui amicitiam foedusque cum Caio, reddita quam occupauerat Armenia cōiungeret, præmisit. Caius adolescentem humaniter exceptum, æquato vtriusque partis numero, in Insulam quam Euphrates ambiebat ad colloquium inuitat: citeriorem ripam Romanus, vltioriẽ Parthicus tenebat exercitus, ybi
- C** de conditionibus peractum est: prior Parthus, vt fiduciam ostenderet, in citeriore ripa apud Caium; posterior hic apud regium iuuenem in hostili exulatus est. Ibi postquam, vt fieri solet, animi à curis laxati in hilaritatem & libertatem effunduntur, Parthus M. Lollij perfida & plena subdoli versutiq̃ue animi consilia, Caio detexit; ea Caius præ iracundia, cuius impotens erat, omnia euulgauit; Lollioque sua amicitia interdixit; cuius mors post sexennium sequuta, fortuitane an voluntaria fuerit incertum. Plinius veneni haustu mortem præoccupasse scribit. Saraspades antem Phraatis filius qui ad amicitia ac foedus cum Caio confirmandum à patre missus fuerat, cuncta venerantium officia Augusto delaturus, Armenia cedens, fratres tres legitimos, Phraaten, Ceroispadem, & Vononem, duasque ipsorum coniuges vnà cum liberis Arfacidæ gentis omnes, Caio obsides dedit. Auctores tradunt omnes regios & legitimæ stirpis ex versuto Thermusæ consilio obsides Romam missos. Operæ precium me facturum, ob ea quæ sequuntur, arbitror, si paucis plena doli ac perfidiae Thermusæ consilia complexus fuero. Hæc Italici generis ancilla, inter cetera dona quibus Phraaten Augustus sibi superioribus annis demerendum putauerat, missa fuerat. Eandem Phraates tum ob formæ vetustatem, tum illecebris muliebribus & obsequio captus, primū tantū pro concubina,

T ij post-

PAX CVM
PARTHIS.

postquam autem ex eadem illegitimū filium Phraatacen procreasset, etiam legitimæ vxoris loco habuit. Hæc vt filio suo regni successione deiectis legitimis præoccuparet, regis liberos Augusto obsides esse mittendos persuaserat: & habuit fraus paucis inde annis successum: nam Phraataces inita cum incestuosa matre in patris sui cædem conspiratione, interemptoque patre regno potitur. Ceterum postea à proceribus ob scelus regno deiectus, vt suo tempore memorabo, trucidatusq; est.

L. CORNELI
VS LENTV-
LVS, M. VA-
LERIVS MES-
SALLA COT-
TA COSS.

C. CAESARIS
EXPEDITIO
IN ARME-
NIAM.

ARMENIA
CAPTA.

SER. SVLPI-
CIVS GALBA
NASCITVR.

I. CAESAR
PRINCEPS
IUVVENTV-
TIS COS.
DESIGN.

AVGVSTVS
XIII.
M. PLAVTI-
VS SILVA-
NVS COSS.

Sequuntur Cofs. L. Cornelius Lentulus Flamen Martialis, & M. Valerius Cotta, qui Tiberio vltimus Tribunicia potestatis in quinquennium acceptæ annus erat. Transacto itaq; iam quinquennio, confessus tandem per literas Tiberius, nihil aliud secessu se devitasse, quam æmulationis cum Caio & Lucio suspicionem; petijt, vt sibi securo deinceps ab hac parte, corroboratis iam Caio & Lucio, ac secundum locum faciliè tutantibus, necessitudines suas reuisere permitteretur, quarum desiderio teneretur. Sed non impetrato, vltro etiam ab Augusto admonitus est, dimitteret omnem curam suorum, quos tam cupidè reliquisset. Caius interea temporis Armeniam ingressus, prima introitus sui principia prospera habuit: mox in colloquio (cui se temerè crediderat) circa Artageram oppidum grauitè ab Addone præfecto circum tempora vulneratus est. Verùm Addo expugnato oppido à militibus discerptus, & Armenia per vim recepta. Caius ex eo tempore vti corpus minus habile, ita & animum haud æquè vtilem Reipublicæ habere cœpit: postulauitque ab Augusto vt sibi priuato vitam agere liceret: nec defuit consuetudo & conuersatio improborū vitia eius assentatione alentium (etenim semper magnæ fortunæ comes adest adulatione) per quæ eò ductus erat, vt in vltimo Orbis angulo consenescere, quam Romam regredi mallet. His Cofs. Ser. Sulpicius Galba natus scribitur, qui post annos septuaginta & vnum Imperator Neroni successit. Constat Augustum Galbæ puero adhuc salutanti se inter æquales apprehensa Buccula Græcè in hanc sententiam dixisse: Et tu fili aliquando Imperium degustabis: nec malè auguratus est, imperavit enim tantum mensibus septem, totidemque diebus.

Hoc anno Augustus vti antea duodecimum, ita & nunc tertium decimum Consulatum vltro petijt: quò & Lucium filium, vti prius Caium, maximo præditus Magistratu ad populum produceret, & virilem ei togam daret, qui sumpta virili toga, clypeisque & hastis puris ab Equestri ordine donatus, Princeps quoq; iuuentutis, vti prius Caius frater ipsius, appellatus, ac Consul designatus est. Augusto M. Plautius Siluanus collega datus est. Lucium Augustus ad Hispanienses exercitus cum Imperio Proconsulari misit, qui valetudinis incommodo detentus toto hoc

ferè

- A** ferè anno in Gallia Massiliæ substitit. Tiberius interim qui Rhodi ha-
ctenus contra voluntatem remanserat, vix tandem per matrem conse-
cutus est, vt ad velandam ignominiam quasi legatus ab Augusto abes-
set. Enimuerò tunc non priuatam modò, sed obnoxiam etiam & tre-
pidam vitam agebat, mediterraneis Insulæ agris abditus; vitansq; præ-
ternauigantium officia, quibus assiduè frequentabatur: nemine cum
imperio aut Magistratu tendente quopiam, quin Rhodum officium
suum Tiberio probaturus, diuerteret. Venit etiam in suspicionem, per
quosdam beneficij sui Centuriones à cōmeatu castra repetentes, man-
data ad complures dedisse ambigua, & quæ singulorum animos ad res
B nouas tentare viderētur. De qua suspitione certior ab Augusto factus,
non cessauit efflagitare aliquem cuiuslibet ordinis dictis ac factis suis
custodem. Solitas quoque equorum & armorū exercitationes omisit:
depositoque patrio habitu ad Græculorum pallium & crepidas se de-
misit; atque in eo statu biennio ferè permansit, contemptior indies, ac
magis inuisus: adeò vt imagines eius & statuas Nemausenses subuer-
terint: ortaque in familiari quodam cōuiuio, cui Caius intererat, men-
tione ipsius, non defuit qui Caio polliceretur, confestim se si iuberet,
Rhodum nauigaturum, caputque exsulis (sic enim contumeliæ causa
Tiberium nominabat) relaturū. Per id temporis Augustus ædem
C quam Marti vltori bello Philippensi pro vltione paterna suscepto vo-
uerat, dedicauit: sanxitque vt de bellis triumphisq; in eadem æde Se-
natus consuleretur: prouincias cum Imperio petitori, huc insignia tri-
umphorum inferrent. Eius ædis dedicatione magnificentissimos lu-
dos faciebat, naumachiamq; atque alia varia edebat spectacula: quum
statim à dedicato templo, ea parte anni qua C. Caninius Gallus Plau-
tio suffectus Consul erat, fœda dictu, memoriæque horrenda in ipsius
Augusti domo tempestas erupit. Quippe filia eius Iulia per omnia tan-
ti parentis ac viri immemor, magnitudinemque fortunæ suæ peccandi
licentia metiens, nihil quod facere ac pati turpiter fœmina posset lu-
D xuria aut libidine, infectum reliquit: quidquid liberet pro licito ha-
bens. Augustus de filia absens ac libello per Quæstorem in Senatu re-
citato ad Patres referri iussit: cumque diu præ pudore hominum con-
gressu abstinuisset, tandem etiam de necanda deliberasse traditur: ali-
quantò enim patientius mortem suorum quàm dedecora tulit. Certè
cùm sub idem tempus Phæbe vna ex conscijs liberta, suspendio vitam
fuiisset; maluisse se, ait, Phæbes, quàm Iuliæ patrem fuisse. Relegatæ
itaque in Insulam Pandatariam filia vsu vini, omnemque delictio-
rem cultum ademit: neque à quoquam libero seruoque, nisi se consul-
to, adiri permisit: ita vt certior fieret, qua ætate, qua statura, quo colore
T iij esset,

IULIA AVG.
F. IN EXSI-
LIVM PEL-
LITVR.

esset, quibus etiam cicatricibus. Tiberius postquam comperit Iuliam uxorem ob libidines atque adulteria damnatam, repudiumque suo nomine ex auctoritate Augusti remissum, quanquam latus nuncio, sui tamen officij duxit, quantum in se esset patrem filiae frequentibus literis exorare; & vel utcunque merita quidquid unquam dono dedisset, concedere. Adulteros Augustus aut fuga, aut morte multavit: nam culpam vulgati corporis inter filiam & adulteros, graui nomine laesarum religionum ac violatae maiestatis appellando, clementiam maiorum suasque ipse leges egrediebatur. Tum Iulius Antonius Triumviri filius, nobile exemplum clementiae Augusti, quem victo patre non tantum incolumitate donauerat, sed & Sacerdotio, Praetura, Consulatu, Prouinciis honoratum, etiam matrimonio Marcellae sororis suae filiae in arctissimam affinitatem receperat; is idem violator domus Augusti, sceleris a se commissi ipse ultor fuit. Eiusdem filium, L. Antonium sororis suae nepotem adolescentulum etiamnum, Augustus in ciuitatem Massiliensium amouit: vbi specie studiorum nomen exilij tegeretur. Ti. Sempronius Graccus, familia quidem nobili & ingenio solers, sed prauè facundus, eandem Iuliam in matrimonio Agrippae adulterio temerauerat: nec is libidini finis, traditam Tiberio peruicax adulter etiam contumacia & odijs in maritum accendebat: literaque quas Iulia patri Augusto cum infectatione Tiberij scripserat, a Gracco compositae credebatur. Is in Cercinnam Africi maris insulam relegatus, quatuordecim annis exsilium tulit: donec sub initium principatus Tiberij mandato eiusdem trucidatus est. T. Quinctius Crispinus Consularis, qui singularem nequitiam tristi supercilio semper celauerat, itidemque Ap. Claudius, & P. Scipio, alijque minoris nominis vtriusque ordinis viri, poenas alij aliter pependere. Iulia ipsa relegata in Insulam, ut diximus, Pandatariam, atque ita patriae parentumque oculis subducta: quam tamen mater Scribonia voluntario exsilio comitata est. Paullò post & altera Iulia Augusti neptis, quam L. Paulo Censoris filio collocarat, quum Æmiliam Lepidam peperisset, adulterij quoque cum D. Iunio Silano conuincitur. Hanc Augustus in Ternerum maris Hadriatici insulam deportari iussit; editumque ex eadem post damnationem infantem agnosci, alijque vetuit: in Silanum nihil ulterius sauitum, quam ut amicitia Augusti prohiberetur. Hinc exsilium sibi demonstrari intellexit: nec nisi Tiberio demum imperante Senatum ac Principem deprecari ausus fuit. Augustus ad omnem Iuliarum, filiae scilicet & neptis mentionem ingemiscens, proclamare solebat Homericum vetsum, quo ille apud Poëtam exoptat, ut in coelibatu vitam, aut in sterilitate sine liberis peregisset: nec aliter eas, quam vomit-

A vomicas suas, aut carcinomata appellabat. Eo libello quem in Senatu à Quæstore recitatum scripsimus, continebatur, admissos gregatim adulteros; pererratam nocturnis commestationibus Urbem: forum ipsum ac Rostra, ex quibus pater legem de adulterijs tulerat, filia in stupra patuisse; quotidianum ad Marsiam concursum, quum ex adultera in quæstuariam versa ius omne licentiæ sub ignoto adultero peteret. Augustus tamen postquam interposito tempore deferuescens, paulatim ab impotenti ira ad verecundiam redijisset; gemens quòd non illa suppressisset, sæpius exclamavit; horum mihi nihil accidisset, si aut Agrippa, aut Mæcenas vixissent: animique mœrore & angore per quadriduum se afflicto, ægrè tandem solatijs Liviæ atque amicorum recreatus est: cui ut fortuna in Republica satis prospera, ita domi improspera fuit. Sed nullum decus vnquam maius eiusdem imperio accedere potuit, quàm quòd in hoc eius Consulatu XIII. natus est

B DN. IESVS CHRISTVS VNICA AC VERA SALVS GENERIS HVMANI, SERVATOR ORBIS TERRARVM, omnibus omnium gentium Heroibus Deisque maiestate sua superillustri, ac virtute præpotenti caliginem inducturus. Sub hæc enim tempora, pacata Armenia, Sulpicius Quirinus Suriæ rector cum Proconsulari potestate ab Augusto constitutus, censum Iudææ agebat; quum IESVS CHRISTVS, ex DEO PATRE DEVS, ex Virgine MARIA, cooperante SPIRITV SANCTO, verus homo, in Bethleem Iudææ, A. D. VIII. Kal. Ianuar. ortus est; Anno post Actiacam victoriam tricesimo; cuius initium (ut præmonuimus) ex A. D. IIII. Nonas Septembris numeramus. A primo Augusti Consulatu annus primus ultra quadragessimum, & mensis ferè quartus explebatur, anno ab V. C. DCCCLII. conuerso. Oracula omnia ante hoc tempus desuisse, Pythium, quod Delphis petebatur; Dodonæum, Ammonium, & reliqua, Cicero ipse atque alij obseruarunt. Cuius rei cum nullam satis idoneam expedire causam possent, alij alias coniecturas commentabantur. Erant qui esse

C anhelitus quosdam terrarum, quibus inflatae mentes oracula fundebant, eamque terræ vim, quæ Pythiæ mentem ad diuinationem concitabat, euanuisse opinarentur. Ceterum, quum Augustus factò semel atque iterum ex Hecatombe sacrificio omnium maximo, Apollinem Delphicum consuleret, ecquis ipsi in Romano imperio successurus esset? parua interposita mora, versibus Græcis cur oracula euanuisent, in hanc sententiam de CHRISTI recenter nati Numine, eiusque potentia respondisse traditur:

Παῖς ἑβραῖος κέλεται με, θεός μακάρεσσιν ἀνασσών

Τόνδε δόμον περιπτεῖν τε, καὶ αὐθις αἰδός ἴκασθαι

Αοιπὸς

CHRISTVS
SERVATOR
GENERIS
HVMANI
NASCITVR

ORACVLVM
DE CHRI-
STO

Quod ita Latine redditum est:

Me puer Hebraeus, diuos DEVS, ipse gubernans
Cedere sede iubet, tristemque subire sub Orcum,
Aris ergo dehinc tacitus discedito nostris.

Edito eo oraculo miratus Augustus, postquam in Urbē rediisset, aram maximam in Capitolio exstruxisse cum tali inscriptione traditur: A-
RA PRIMOGENITI DEI. Quum proximi anni Consula-
tum iniissent Cossus Cornelius Lentulus & L. Calpurnius Piso Au-
gur, magnus accusatorum numerus in eos irrupit, qui scenore pecunias augebant: eò quòd multi fortunis prolaberentur, eversioque rei fami-
liaris dignitatem ac famam multorum peruerteret. Cui malo ut Au-
gustus mederetur, Sestertiùm millies per mensas disposuit; vtendi que sine vsuris copiam per triennium fecit ijs, qui arario fiscove in duplum prædijs cauere possent: mandauitque Edilibus Curulibus, yti sceneratores qui contra legem Cæsaris Dictatoris, qua de modo scenerandi intra Italiam cautum erat, grauiores vsuras exercuissent, quadruplo multaret: deductoque (vt reficeretur fides) de capite quod iniquioribus vsuris pernumeratum esset, id quod superesset triennio æquis portionibus persolueretur. Per id quoque tempus Augustus multitudinem eorum qui frumentum ex publico accipiebant, ad ducenta hominum millia redegit: quumque proposito congiario multos manumissos ciuiumque numero insertos comperisset, negauit accepturos quibus promissum non esset: & quòd destinata summa sufficeret, ceteris quoque minus quam promiserat, distribuit; ducenosque tantum viritim sestertios dedit: Populoque congiarium promissum improbius flagranti, bonæ fidei se esse respondit. Interea Piso Augusti legatus postquam triennio bellum cum Thracibus gessisset, gentesque ferocissimas plurimo cum earum excidio, quæ prælijs, quæ oppidorum expugnationibus ad imperium reuocasset, ornamentis triumphalibus ex ea victoria donatus, Consul quoque creatus est. Hoc ferè tempore L. Domitius, Neronis Imperatoris auus, cui Antonia maior collocata erat, postquam Albin fluuium cum exercitu traiecisset; altius in Germaniam penetrauit quam hactenus priorum ducum quisquam: insigniaque ob id triumphii meritis est. Huius filius, pater Neronis Cæsaris, ad Orientem comes & contubernalis C. Cæsari, è cohorte amicorum ipsius dimissus fuerat, quòd libertum suum occidisset, quia potare quantum iubebatur, recusasset. Manebat etiam num tunc Rhodi Tiberius, coactus metu & discrimine tam suis quam matris impensissimis precibus redditum petere, nec tamen impetrare potuit.

COSSVS
CORNELIVS
LENTVLVS
L. CALPVR-
NIVS PISO
AVGV-
COSS.

- A** In Africa per id tempus tumultuatum magis quàm bellatum est: missusque contra Gætulos & Musulamios Sirtium accolas L. Passienus Consularis, re bene gesta triumphique quoque ornamenta accepit. Sequuti Coss. C. Iulius Cæsar Vipsamianus Augusti filius & L. Aimilius Paulus, non quidem Censoris Pauli, ut quidam opinantur, filius, sed Lucij eius qui C. Marcello collega fuit. Consulatum Caius absens in Oriente iniit. Sub id tempus Lucius Augusti filius, quum annum ageret decimum sextum, Massiliæ morbo consumtus est. Tiberius autem hoc tandem anno reditum impetrauit, casu etiam hac in parte haud parum adiutus. Constituerat Augustus nihil super ea re nisi ex filij maioris voluntate statuere.
- B** Is tum fortè M. Lollio offensior, facilis exorabilisque in Tiberium vitricum fuit. Permittente ergo Caio reuocatus est: ceterum in proximum demùm annum, & sub conditione, ne quam partem curamve Reipublicæ attingeret. Auctores habeo, qui in hunc annum referant L. Pauli, qui Censoris filius Augusto progener ex Iulia Agrippina erat, coniurationem in Augustum, priusquàm inualesceret, indicio detectam oppressamque fuisse. Produunt nonnulli, quia Augustus ingenia sæculi sui omnia fouebat, T. Liuium Patavinum scriptorem eloquentia ac fide clarissimū, quia Cn. Pompeium magnis ac veris laudibus prædicauerat, Pompeianum ab eo appellatum; nec hoc ipsorum amicitia fraudi fuisse constat. P. quoque Virgilium Maronem, & Q. Horatium Flaccum, Poëtas nobilissimos in honore habuit. Virgilium ita arctè complexus est, ut quum de reddenda Republica cogitaret, non dedignaretur & ipsum super ea re consulere. Certè carmina eius contra testamenti ipsius verecundiam cremari vetuit: maiusque hinc Vati testimonium contigit, quàm si ipse sua carmina probasset. Componi autem de se aliquid nisi seriò & à probatissimis Augustus vetuit; Alexandri Magni exemplum in hoc sequutus. Idem recitantes benignè & patienter audiebat; nec tantum carmina, sed & Orationes & Dialogos. Quare P. Ouidium Nasonem, grauissimum aliquod ob delictum Tomos in exilium fuisse relegatum verisimile est: cui nec Fabius Maximus, nec ipse Germanicus Cæsar reditum in patriam impetrare potuere: quum satis constet vel Timagenis historiarum scriptoris documento, Augustum iræ minimè impotentis fuisse: is enim dicteria quædam ac scommata, tam in ipsum Augustum, quàm in eius vxorem domesticosque iecerat, contumeliosa quidem, sed arguta; ita ut urbani illi Timagenis sales temerè effusi, etiam cum voluptate & iocis euulgabantur.

V Hunc

C. CAESAR
L. AIMILIVS
PAVLLVS
COSS.

L. CAESAR
MORITVR.

Hunc Cæsar contentus monuisse, vt temperantius deinceps contu- **A**
 maci lingua vteretur, domo sua tantum interdixit, atque amicitiam
 renunciauit: eundemque deinceps in contubernio Afinij Pollionis
 consensescere passus est. Eiusdem lenitatis est, quod quum ius dice-
 ret, & de falso testamento ageretur, omnesque signatores lege Cor-
 nelia tenerentur; non tantum duas tabulas Condemnationis scilicet
 & Absolutionis simul cognoscentib. distribuit; sed & tertiam adiecit,
 qua ignosceretur iis quos fraude vel errore ad signandum inductos
 constitisset. Similiter & manifesti parricidij reum, ne culeo insuere-
 tur (quod nisi confessi hac poena afficerentur) vt inficiandi occasio-
 nem præberet, ita fertur interrogasse: Certè patrem tuum non occi- **B**
 disti? L. quoque Tarius, qui etsi infima natalium obscuritate, tamen
 egregia bello Siculo opera meritis erat, vt Consul postea ab Augusto
 designaretur, & L. Domitio ex Kal. Iulij sufficeretur: is quum de fi-
 lij parricidio cogniturus domi suæ esset, Augustum quoque in conci-
 lium vocauit. Augustus censuit relegandum esse quò patri videretur,
 atque ita à patria & parentis oculis submouendum: ceterum, quum
 pater insuper exhæredandum diceret, Augustumque sibi ex asse hæ-
 redem (sestertiùm enim millies sibi parcimonia sua Tarius congesse-
 rat) scribere vellet; iurauit Augustus, se eam hæreditatem non aditu-
 rum; impetrauitque vt Tarius filius Massilia exsularet, patrimonijque **C**
 parte viuo patre frueretur. Quidam tradunt Augustum hoc
 anno legem de maritandis ordinibus, & augenda prole tulisse: quoq;
 magis persuaderet eam rem non à se primùm animaduersam, sed an-
 tiquis etiam curæ fuisse, Orationes Q. Metelli Numidici, quas de vxor-
 ribus ducendis in Censura dixisset, per edictum populo commenda-
 uit, & in Senatu recitari iussit. Sequuti Cofs. P. Vinicius, & P. Al-
 finius Varus. Vinicium callibus Campaniæ oppido oriundum inue-
 nio patre Marco, Consulari quidem, ceterum Equestri tantum fami-
 lia. Augusto admodum familiariter vsus constat: eundemque in cau-
 sis agendis ingenio fuisse præsentissimo traditur: vsque adeò vt quid- **D**
 quid alijs longa præmeditatio suggerere potuisset, illud ipsi vel prima
 animi intentio daret. Hinc illud Augusti de eodem celebratur: Vini-
 cium ingenium suum in numerato habere. His Cofs. rediit octauo
 post secessum anno Tiberius: & iam magnam nec incertam futurorū
 spem tam ostentis, quàm prædictionib. præceperat. Ante paucos enim
 quàm reuerteretur dies, aquila nunquã antea Rhodi inspecta in cul-
 mine domus eius assedit: & pridie quàm de reditu certior fieret, vesti-
 menta mutanti tunica ardere visa est. Thrasyllū quoq; Mathematicū,
 què vt sapientiæ professorem contubernio suo exceperat, tunc maximè
 exper-

P. VINICIUS
 P. ALFINIUS
 VARVS
 COS.

TIBERIUS
 E RHODO
 REDIT.

A expertus est, affirmantem naue procul visa gaudium afferri: quum quidem durius illum tractare, & rebus contra prædicta cadentibus, ut falsum & secretorum temerè conscium, eo ipso momèto dum vnà spatiatur in mare præcipitem agere destinasset. Romã reuersus Tiberius deducto in forũ Druso filio, statim è Carinis domoq; Pompeij Esquilias in hortos Mæcenatis transmigrauit: totumq; se ad quietem conferens, priuata solummodò officia obibat, publicorũ munerũ expers.

Hoc anno Augustus præfecturã morum quintũ sine Censuræ honore in decennium accepit. Caius sub hæc Augusti filius diu re-

B luctatus, inuitusq; tandem animum ad reditum in Italiam adiecit; ceterũ ut vulnere adhuc inualidum, ita graui morbo correptum, **L**imyræ (quæ vrbs est Lyciæ) fato extinctũ, aut certè Liuiæ dolo multi interceptũ opinantur. Sunt qui tradant Lucium & Caiũ intra bienniũ, imò duodevicesimo vtrumque mense defunctum. Lucium è morbo mortuum constanter ab antiquitate proditum est: sed in Caio hærent. quòd eum lento veneno à Liuia petitum scribant, ut morbo fortuito extinctus crederetur. Prægrauat eius rei famam, quòd Caio extincto, omnia in Tiberium priuignum imminere viderentur, vacua iam Augusti domo. Agrippa namque posthumus M. Agrippæ filius, ob ingenij ruditatè, morumq; asperitatè, quodq; robore corporis ferox nihil **C** mitioris animi præ se ferret, etiamsi nullo aliàs flagitio teneretur, Augusto minus carus erat: ita ut Caio extincto, in vnum Tiberium spes Imperij, successionisq; ius proclinare videretur. Eum annis maturum, triumphis & belli artibus clarũ ferèbant: quem Augustus aliquot epistolis ut rei militaris peritissimũ, utq; vnicum Populi Romani præsidium cõmendasset. Exagitabatur tamen vulgi rumoribus Tiberij morositas, sæuaq; & lenta natura. Deprecante autem Populo Romano Augustum, ut & Iuliam ab exilio reuocaret, nullo modo exorari potuit: deinde pertinacius instanti, tales filias talesq; coniuges pro concione imprecatus est.

Anno insequenti, quo L. Ælius Lamia, **D** M. Seruilus Geminus Consules fuère, corpora Caij & Lucij Cæsarũ Romam à Tribunis militum, ac singularum Coloniarum Municipiorumq; Decurionibus perlata sunt: clypei que atque hastæ puræ aureæ, quibus quum togam virilem sumerent, ab Equestri ordine donati fuerant, in Curia posita sunt. Augustus pædagogum ac ministros Caij per valetudinis mortisq; eius occasionem auarè superbeq; grassatos, oneratis graui cathenarum pondere ceruicibus in flumen præcipitari iussit. Ceterũ, ut Imperium armis partum, armis tueretur, è copijs militaribus legiones & auxilia prouinciatim distribuit: imperiique limites statuit versus Barbaras nationes aut flumina aut montes:

V ij eaq;

C. CAESAR
MORITVR

L. ÆLIVS
LAMIA
M. SERVILI-
VS GEMINVS
COSS.

LEGIONES
XXV. PRO-
VINCIATIM
DISTRIBY-
TAE.

GLASSES IM-
PERII TRES.

CENTESIMAE ET VI-
CESIMAE
VECTIGAL.

SEX. AELIVS
CATVS.
C. SENTIVS
SATVRNI-
MVS COSS.

eaque validissimis legionariorum praesidijs communiuit, vti hostium A
incurfiones prohiberet. Rhenum & Danubium fluuios & praerupto-
rum montium anfractus à Septemtrione, ab Oriente Euphratem, ab
Occidente Meridieque Africam Arabiamque solitudinibus inaccessas
praesidijs firmavit: idque, praeter auxilia & cohortes alasque equitum
innumeras, viginti quinque legionibus tali ordine serieque distributis;
vt in Germania superiore quatuor ad Rhenum, in inferiore totidem,
commune in Germanos Gallosque praesidium. Hispania tribus legio-
nibus habebatur; Mauretianam Iuba rex donum Populi Romani ac-
ceperat: cetera Africae duae legiones; totidem Aegyptum tutabantur.
Mox à Suria quidquid vsque ad Euphratem amplissimo terrarum B
tractu flexuque comprehensum erat, quatuor legionibus regebatur.
Iberiae Albaniaeque Reges ceterique magnitudine Populi Romani cō-
tra vim externam protegebantur. Thraciam Rhæmetalces eiusque fra-
tris Cotys liberi, ripam Danubij legiones duae in Pannonia, duae aliae
in Mæsia defendebant. Erant & in Dalmatia duae, quae situ regionis illis
à tergo erant; & si quod repentinum auxilium Italia posceret, ex haud
longinquo spacio accersebantur. Ceterum nouem cohortes in sui cu-
stodiam, Tres autem vrbanas ad Vrbs tutelam ex Etruria fermè atque
Vmbria aut Latio vetere antiquisque Colonijs adlegit Germanorum
etiam satellitium post dimissos Calaguritanos vsque ad Varianam cla- C
dem inter armigeros circa se habuit. Italiam duabus classibus muniuit
ab vtroque mari: quarum altera in Supero siue Hadriatico mari Ra-
uennae, altera in Tusco siue Infero, ad Misenum in statione erat. Galliae
littus Rostratae ex Actiaca Victoria captae cum validissimo apparatu in
Oppido Foroiuliensi tutabantur. Verum apud Prouincias maritimas
sociarum triremes, alaeque equitum sex, Cohortesque ex auxiliariis vi-
ginti duae; neque multò minus in ijs virium quam in alijs iam enume-
ratis ac mediterraneis prouincijs; sed ea sigillatim persequi, vti longum,
ita incertum foret: quia vti vsus postulabat, ita huc illuc mittebantur,
numero nunc accrescebant, aliquando minuebantur. Vtque perpetuò D
sine difficultate sumtus tot tantisque exercitibus alendis suppeterent,
aerarium militare ex centesima rerum venalium, & vicesima haeredita-
tum Augustus constituit; aerario tres Praetorios praefecit.

Sequuntur Coss. Sex. Aelius Catus, C. Sentius Saturninus, quum Au-
gustus postquam censum sine Censurae honore vicatim egisset, Tribu-
niam potestatem Tiberio à patribus iterum impetrauit. Qua in re
quanquam oratione laudis plena, quaedam tamen de moribus, cultu,
habitu, institutisque Tiberij adiecerat, quae veluti excusando exprobra-
bat: vt verisimile videatur, eum vxoris precibus victum adoptionem

NON

- A** non abnuisse; vel forsitan ambitione tractum, ut comparato sibi tali successore, ipse quandoque desiderabilior fieret. Sunt qui illam vulgi quæ tunc iactabatur suspicionem rationibus infirmant. Argumēto esse Augustum circumspectum & prudentissimum Principem in tanto præsertim negotio nihil temerè fecisse: sed vitijs virtutibusque Tiberij perpensis, potiores duxisse virtutes: præsertim cum & Reipublicæ causa adoptare se eum pro concione iurasset: & epistolis aliquot, ut peritissimum rei militaris atque vnicum Reipublicæ præsidium honorasset. Adoptatus est ab Augusto Tiberius lege curiata in foro v. Kal. Jul. vnà cum Agrippa Posthumo: coactus prius ipse Germanicū Drusi fratris sui filium adoptare. Nec quidquam postea pro patrefamilias (quia iam in patris Augusti potestatem transferat) egit: uti nec ius quod adoptione amiserat, vlla ex parte retinuit. Neque enim donauit vel manumisit; imò ne hæreditatem quidem aut legata percepit vlla, aliter quàm ut peculio referret accepta. Ceterum Augustus quia Cor. Cimnam aliosque præcipuæ nobilitatis, præsentia & tuta odisse, antiqua & periculosa malle, proinde in res nouas incumbere coniurationibusque frequenter Rempublicam inuadere obseruaret, confusus modestia Tiberij, Tribuniciam eidem potestatem in decennium iterum concessit: ne si quid sibi humanitus accideret (nam senio iam morboque affectus erat) successor in incerto foret: ratus sic prauas aliorum spes se cohibiturum. Multus hinc de Tiberio sermo: maturum quidem annis, belli que ac pacis artibus clarum (quintum enim & quadragesimum egressus annum binos Consulatus, totidemque triumphos gesserat) sed natum ex antiqua patriciaque gente Claudia, quæ contra Plebeiorum iura, superbiam, vim, contumaciam semper exercuisset: multa quæ sæuitiæ indicia, etiam si clementiæ fauorem simulatione captaret, sese proderet: ne ijs quidem annis, quibus Rhodi sub nomine secessus exsulem egerit, aliud quàm simulationem, iram, secretasque libidines meditatum; ecquid moderati aut æqualitatis ab eo expectandum, qui ijs maioribus ortus in domo regnatrice educatus esset. hæc atque alia his similia vulgò de Tiberio iactabantur.

Hoc tandem anno Augustus victus Populi Ro. precibus, ipso quoque Tiberio deprecante, Iuliam filiam post quinquennium demùm ex Pandataria in continentem, nimirum in Bruttios Rhegiumque oppidum, lenioribusque aliquanto conditionibus transtulit. Nam ut omnino eam reuocaret, nullo modo exorari potuit. Fuerat ea (ut retulimus) in matrimonio Tiberij, florentibusque Caio & Lucio Cæsaribus, Tiberiū ut suo coniugio imparem spreuerat: ipsam vicissim Tiberius postea imperium adeptus, extorrem, infamem, denique post Agrippam

V ij post-

TIBERIVS
ET AGRI-
PPA POSTH-
VMVS AB AV-
GVSTO AD-
OPTATI.

GERMANI-
CVS A TI.
CAESARE
ADOPTA-
TVS.

TI. CAESAR
TRIB. PO-
TEST. IFER.
IN DEC. AC-
CIPIT.

posthumum ipsius iussu interfectum, omnis spei subsidijque egenam, A
 inopia ac tabe longa post decennium peremit, mortem eius ob exsilij
 longinquitatem ratus in obscuro futuram. Hoc anno Augustus,
 quum censum vicatim sine collega egisset, Senatorium ordinē multa
 liberalitate prosequutus, censum Senatorium pro octingentorum mil-
 lium summa, ad duodecies sestertiūm, hoc est, sescuplum ampliāsse
 traditur, donoque expleuisse ijs qui merebantur, & non haberent. Ne-
 minem adhuc ab eodem in Equestrem ordinem receptum, cui qua-
 draginta sestertiūm in censu non essent: simul & hunc ordinem ipsius
 liberalitate adiutum: eos autem, qui consumto patrimonio equestris
 dignitatis insignia confecissent, ordine mouisse; ita tamen vt vel equis- B
 simo animo sibi ab iis contradici, qui falso delati fuissent, pateretur.
 Nam quum Equitem quendam notasset, quod equestris ordinis or-
 namenta confecisset, ille contrā auxisse se patrimonium ostendit:
 mox quum obiecisset, eundem culpa teneri, quod vxorem non du-
 xisset; idem & vxorem sibi & tres liberos esse probauit, magna cum
 vocis libertate subijciens; Posthac, Auguste, quum de probis inqui-
 res, probis mandato. Ceterum, M. Hortalus Q. Hortensij Orato-
 ris nepos, quum attrito per bella ciuilia patrimonio, ob res domi te-
 nues, ne sibi pudori, aut cuiquam oneri foret, à matrimonio abstinere
 decreuisset; Augustus non compellatus, sed vltro ac sponte sua, vt no- C
 bilissimi iuuenis pudori consulere, & ne gens Hortensia, tot Consulū,
 tot Dictatorum progenies, ob angustias rei familiaris exstingueretur,
 liberalitate decies sestertiūm inuitauit, vt vxorem duceret, liberosque
 educare vellet. Tiberius statim accepta Tribunicia potestate in Ger-
 maniam tunc bello ardentē missus est. In ea M. Vinicius locis aliquot
 rem benè gesserat, hostemq; haud infeliciter represserat: hinc Trium-
 phalia ipsi ornāmēta à Senatu decreta. Consules illius anni Sex. Ælius
 & L. Sentius legem tulere, qua de modo & ratione manumissionum
 pluribus capitibus cauebatur: hæc ab auctorib. Ælia Sentia dicta est.
 Insequens annus Consules habuit L. Valerium Messallam, & D
 Cn. Cornelium Cinnam, Pompeij Magni ex filia nepotem. Hunc Au-
 gustus Pompeianorum partes sequutum, ac in hostium castris inuen-
 tum, primūm vita & sacerdotio donauit: postea etiam vitæ ipsius in-
 sidias struxisse per indicium prodito & cōiucto, ex consilio Liuiæ, con-
 tentus familiariter ac remotis arbitris non sine cōmemoratione prio-
 ris beneficij, summa tamen cum lenitate cum eo exoptulasse, iterum
 ignouit, ac vitam concessit. Posthac etiam amplissimum Consulatus
 honorē vltro detulit; questus quod petere non sustinisset: eodemq;
 amicissimo ac fidelissimo deinceps vsus est, hæresque ipsi Cinnæ solus
 &

CENSVS SE-
 NATORIVS
 AVCTVS.

LEX ÆLIA
 SENTIA.

L. VALERIUS
 MESSALLA
 VOLVSVS
 CN. CORNELI
 VS CINNA
 COSS.

A & ex affe fuit: neque vllis posthac insidijs à quoquam petitus est. Interea Cossus Cornelius contra Mufulamios Sirtium accolas & Getulos fortiter rem gessit. hinc ornamentis triumphalib. donatus Getulici quoque cognomen assumpsit. Obseruo & M. Durmium Garamanteis & Marmaridas in Africa circa hæc tempora ad imperium coëgisse.

Tiberius autem Cæsar Germaniam cum exercitu ingressus, consilio quàm viribus plura peregit. Canunefates Bataviæ populos, mox Catos Brucherosque in potestatem redegit. Cheruscos, qui post mortem Drusi defecerant, recepit: superatoque Visurgi amne copias diuisit, ac partem belli asperrimam difficillimamque sibi sumpsit. Sentium verò

B Saturninum legatum Proconsularem ceteris rebus præfecit; æstiuus anni illius vsque in mensem Decembrem productis. Sicambros in deditioem acceptos, quum obsides dedissent, in Gallia atque proximis Rheno agris collocavit: ac sub hiemis initium in Italiam, quia Delmariam seditionibus inquietam ad res novas sollicitari intellexerat, reuersus est: quum Consulatum anni insequentis M. Aimilius Lepidus & L. Arruntius inijsent. Sunt qui Tiberium ideo ad Urbem frequentius remeasse opinentur, vt Augustum sibi magis demereretur; potestatemque quam per adoptionem assequutus esset, confirmaret, veritum scilicet ne Agrippa Posthumus, vel Germanicus Drusi fratris

C sui filius sibi anteferrentur. Hunc annum tum ob Solis defectum Tiberisque inundationem, tum etiam propter famem passim in Italia & Vrbe grassantem, calamitosum fuisse obseruatum est. Augustus Agrippæ Posthumo togam virilem dedit; sed neque Principem iuentutis, vt ius in Equites Romanos haberet; neque Consulem designari petijt: quod antea Caio et Lucio fratribus ipsius tributum fuerat; adiecit solum modò eum quandoque in honore habendum, siquidem mereretur; sordidum ac minus liberale Agrippæ ingenium exosus.

Ceterum, quia de Vestalibus in demortuarum locum capiendis, nobilitas ne filiarum ipsorum in sortem offerrentur, ambiebat; legem tulit, vt etiam ex libertinorum filiabus oblatae capi Vestales in sortem possent. Posthac Augustus quidquid vbique militum esset, ad certam stipendiorum præmiorumque formulam adstrinxit: definitis pro gradu atque ordine cuiusque militiae temporibus, & missionum commodis; ne aut ætate, aut post missionem per inopiam ad res novas sollicitari possent. Agros quidem emeritis, Prætorianis autem missionis legitimæ annum fore militiae decimum sextum, præmium viginti millia sestertium constituit; & binos in stipendium diurnum denarios. Legionario verò siue gregario militi legitimam missionem esse vicesimo militiae anno, & præmium duodena sestertium millia, diurnum

autem

TI. CAESARIS
EXPEDITIO IN GERMANIAM.

M. AIMILIUS
LEPIDVS
L. ARRUNTIVS
COSSVS

autem stipendium decem assium. Intera plebs Urbana fame stimulan- **A**
 te, duce quodam P. Rufo ad res novas sollicitabatur. Verum Augustus
 ut incendiortū, quæ per tumultum, qui in grauiore annona metueba-
 tur, noctu aut interdium oboriri possent, occasiones reprimeret, Liber-
 tino milite usus est: quum ex iure alioqui Libertini nisi extra ordi-
 nem, & durissimis Reipublicæ temporibus non centuriarentur. Liber-
 tinos itaque per Urbem in statione disposuit: ut singulæ cohortes per
 binas urbis regiones excubias custodiasque agerent: iisque vnum ex
 Equitum numero præfecit. Quumque eam annonæ difficultatem ex
 ægro anni prouentu difficili que remedio incidisse intelligeret, venali-
 cias mancipiorum, & lanistarum familias, peregrinosque omnes, **B**
 exceptis medicis & præceptoribus, partem quoque seruitiorum Vrbe
 expulit. Quum primum autem annona remitti cœpit, in eam volun-
 tatem sententiamque inclinabatur, ut frumentationes publicas in per-
 petuum aboleret: quod earum fiducia agrorum culturam neglectam
 fuisse pro comperto haberet. Hoc ferè tempore Quinctilius
 Varus illustri magis quam nobili familia oriundus, qui Suriam non
 sine insigni avaritiæ nota rexerat (provinciam enim locupletem ac
 prædiuicem ipse pauper ingressus, exspoliata pauperemque diues re-
 liquerat) in Italiam reuersus, cum Tiberio in Germaniam profectus
 est. Ibi receptæ à Tiberio Cauchorum gentes, omnisque eorum iu- **C**
 uentus numero infinita, quanquam alioqui locorum situ tutissima,
 traditis armis vnà cum ducibus suis, cincta vndique fulgenti armato-
 que militum Romanorum exercitu, ante Tiberij tribunal supplex
 procubuit. Paullò post fracti armis & Langobardi, gens eius regionis
 vti ferocissima, ita hæcenus incognita: denique, quod nūquam antea
 tentatum fuerat, ad quadringentesimum à Rheno ad Albim flumen
 miliare perductus Romanorum exercitus. Albis per Sueuorum Her-
 mundurorumque fines in Oceanum delabatur. Eodem classis quæ
 oras sinusque Oceani Germanici præternauigauerat, aduerso Albi sub-
 uecta, non sine magna plurimarum gentium victoria, maximaque **D**
 omnium commeatum copia, se Tibe. Cæsari coniunxit: qui victor
 omnium quas adierat gentium, cum incolumi inuiolatoque, & semel
 tantummodo (magna tamen cum hostium clade, eorundemque frau-
 de) tentato exercitu, in hiberna legiones reduxit, & pari, qua priore
 anno, festinatione in Urbem reuersus est. Hoc anno maximum ubi-
 que per Prouincias bellum commotum est. Isauria Ciliciæ pars præ-
 dationibus & latrocinij olim infamis, nunc etiam commercia nauig-
 ationum ex Phaselide intercludebat: eam Cossus Lentulus, qui tri-
 umphalia inde ornamenta & Isaurici cognomen meruit, ad imperium
 redegit.

- A** rededit . Sequuti inde Cofs. A. Licinius Nerva Silianus, Q. Caecilius Metellus Creticus, quum per Sulpitium Quirinum Census in Suria & Iudæa secundum actus est. Sardinia quoque per id tempus latrocinis & crebris piratarum insectationibus diuexata, annona inualuit. Quumque plurimæ in prouincijs Vrbes ad defectionem inclinarent, S. C. factum est, vt qui prouincijs præessent, imperium in ijs biennium retinerent, nec prius inde decederent quam successor ipsis mitteretur. Parthorum sub hæc legati, ijs quæ in mandatis habebant Augusto Romæ expositis, Tiberium Cæsarem in Galliam profectum adire iussi sunt. Parte alia M. Valerius Messallinus, qui
- B** Illurico præerat, per subitam Prouincialium rebellionem hostili circumdatus exercitu, cum legione vicesima, eaque vix semiplena, viginti amplius hostium millia fudit, fugauitque: triumphalibus ob id ornamentis donatus. Ceterum, quum nihil iam in Germania restaret quod vinci posset, præter Marcomannorum gentem, quæ duce Maroboduo sedibus suis excitata, continuis se Herciniæ siluis latebrisque incluserat. Maroboduus vti nobili ortus genere, ita corpore valido atque animo præferoci, occupatis ijs quos prædiximus locis, certum sibi imperium constituerat: gentesque finitimas quæ bellis domuerat, quæ conditionibus sui iuris fecerat: militem verò suum
- C** perpetuis exercitijs ad Romanæ penè disciplinæ formam redegerat: vsque adeò vt breui temporis spacio sese in magnum, & ipsi quoque Romano metuendum imperio fastigium erexerit; ita tamen interim aduersus Romanos se gerens, vt neque eos lacefferet; sin autem ipse lacefferetur, vim sibi ac voluntatem ad defendendum superesse declararet. Legati quos ad Cæsares mittebat, interdum vt supplicem commendabant, aliàs tanquam pro pari verba faciebant: gentibus autem virisque, qui à Romanis deficiebant, tutum aperiebat perfugium: exercitumque, quem LXX. millium peditum, quatuor equitum alebat, assiduis aduersus finitimos bellis exercendo, maioribus & nouis se rebus præparare credebatur. Tiberius Cæsar, quia Maroboduus tanto incrementò Romanorum obstruere securitati, & ob vicinitatem, veluti Italiæ incubiturus, metuendus videretur, cum legionibus duodecim à diuersis simul regionibus ipsum aggredi constituerat. Sentio igitur Saturnino mandat, vt per Catthos excisis continentibus Herciniæ siluis, legiones in Boroheimium (id regioni quæ Maroboduus incolebat, nomē erat, duceret: ipse à Carnunto (qui locus Norici regni ab ea parte proximus erat) cum exercitu qui in Illurico

A. LICINIUS
NERVA
Q. CAECILIUS
VS CRETI-
CVS COSS.

BELLVM
PANNONI-
CVMETDEL
MATICVMIN
ILLVRICO.

merebat, in Marcomannos proficisci decreuerat. Ceterum postquam A
Valerius Messallinus à Tiberio euocatus militem, quem Delmatis ce-
terisque imperauerat, deduxisset; Delmatae quia se longa pace adul-
tos, copiosaque iuuentute florere animaduertebant, cum vniuersa
Pannonia omnibusque eiusdem tractus gentibus in societatem coe-
untibus, ex constituto arma corripuere. Primum se Breuci Pannonēs
cum Delmatis coniuxerant, Sirmiumque quod Ro. praesidio teneba-
tur inuaserant, à cuius oppugnatione variis cladibus repulsi, obsidio-
nemque soluere coacti, tandem à Cæcina Seuero, qui Mæsiæ Procon-
sul Romanis auxilio venerat, prælio victi sunt. Ti. Cæsar nun-
ciata Illurici defectione, Maroboduum tanto belli apparatu conster- B
natum, per dona & legationes fœdus petentem pace obstrinxit: seseque
ad Illurici belli curam conuertit. Id omnium externorum post Puni-
ca bella grauissimum, per XV. legiones paresque auxiliorum copias,
triennio magna constantia in magnis omnium rerum difficultatibus
simulque frugum inopia gestum est. Gentium populorumque qui
rebellauerant amplius quam octingenta millia fuisse memorant: in-
ter hos qui armati erant peditum ducenta, equitum decem millia:
hi ducibus parebant acerrimis, duobus Batonibus ac Pineto, qui in-
ter ceteros eminebant. Conuenerat ut pars Italiam per Nauporti, ac
Tergestinos limites, tunc milite & praesidio vacuos peteret; pars se- C
dibus suis praesidio esset: pars autem in Macedoniam iam irruperat.
Accedebat ad hæc quod apud Pannonios non tantum ratio discipli-
nae militaris vigeret; sed linguae etiam Romanae literarumque earun-
dem usus floureret. Hinc factum ut omnia Romanorum colloquia con-
siliaque ipsis paterent. Nulla itaque vnquam gens tam mature con-
silio belli bellum coniunxerat, neque decreta celerius patrauerat. op-
pressi ciues Romani: trucidati negotiatores: magnus eorum qui sub
vexillis habebantur numerus, quia sine ducibus erant, ad internecio-
nem antequam quid ageretur in aperto esset, casus est: occupataque
armis Macedoniae parte, omnibus passim ferro & flamma vastatis, tan D
tus huius belli metus inuaserat, ut Augustus ipse tot bellis exercitatus,
qui ad omnem fortunam obduruerat, consternaretur. Habiti
itaque delectus, reuocati vndique veterani, viri pariter ac foeminae
ex censu militem dare coacti. Iam Consulatum inierant Kal.
Ianuarijs M. Furius Camillus, & Sex. Nonius Quintilianus, quum
Augustus in Senatum retulit, posse hostem decimo die, ni cauere-
tur, in conspectum Urbis apparere: totum Illuricum, quæ intra Ita-
liam regnumque Noricum & Thraciam Macedoniamque, itidem
quæ

M. FURIVS
CAMILLVS
SEX. NONI-
VS QVINTI-
LIAN. COSS.

A quâ inter Danubium flumen, ac sinum maris Hadriatici pateret, in armis esse. Senatoribus itaque simul & Equitibus omnem ad id bellum operam pollicitis, Tiberio Cæsari eius gerendi imperium traditur. Is in Illuricum mouens, magna prudentia, oportunitateque capta grassantes furibundè hostes, nonnunquam vniuersos cunctatione, mox etiam congregi ausos prælio fregit: partem quoque hostilis exercitus etiam fame ad deditionem sine sanguine compulit.

Ceterùm A. Cæcina, & Plautius Siluanus Consulares, cum quinque legionibus & totidem auxiliarijs, & regio Thracum equitatu (quippe Rhemetalces Thraciæ Rex cum magna Thracum manu Romanis auxilio venerat) ab ea hostium parte quæ ipsis obuersa erat, insignem cladem accepere: equitatus Thracum in fugam actus; alæ Romanæ, & cohortes in fugam versæ. Imò & apud ipsâ legionum signa trepidatum. Saluti fuit legionariorum virtus, prælijs exercitata, & melioribus obedire parata. Posteaquam enim ab exploratoribus, hostium vim & artes successisse cognouerant, mutua exhortatione confirmati (etiãsi Tribuni aliquot & castrorum Præfecti subitò Illuriorum incurſu cecidissent, Centurionesque non pauci plurimis cruentati vulneribus, telisque obruti circa principia cernerentur) cominus tamen & ordinibus condensatis hostem repressere; perruptaque acie victoriam ex insperato vindicauerunt. Augustus ob hanc pugnam per legatos felici euentu commissam Imperator XVI. salutatus est. Interim & Bato Desidiates cum exercitu ad Salonam Delmatiae urbem, quæ Romanorum præsidio tenebatur, oppugnandam profectus, saxo feritur: oppugnationeque infeliciter tentata, maritima omnia, oramque maris Ionici perpopulari iussit. Dum hæc diuersis in locis geruntur, dumque Tib. Cæsar & Valerius Messalinus Sisciae omnes undique copias cogunt, hostes interea captato tempore, crebris in vicinos agros incurſionibus cuncta passim longè lateque vastationibus infesta reddunt: Tiberio ita ad omnia dissimulante, vt ipsi etiam Augusto in suspicionem veniret, studio ipsum extrahere bellum, quò, si quid sibi in senium & ægritudinem præcipiti humanitus accideret, per speciem belli gerendi legiones eousque in potestate haberet. Germanicum itaque Drusi filium, quem Tiberius adoptauerat, Quæstorem cum Proconsulari imperio, nouoque exercitu, & semestri comœatu in Illuricum mittit. Agrippa interea Posthumus, M. Agrippæ filius, qui eodem die, vt prædiximus, quo Tiberius ab Augusto adoptatus fuerat, mira animi prauitate insignis, corporisque magnitudine ac robore stolidè ferox, maris imperium sibi

AVGVSTVS
IMP. XVI.

GERMANICVS
CAESARIS
EXPEDITIO
IN ILLVRICVM.

(utpote oriundo M. Agrippa, duabus præcipuis victoriis, Sicula scilicet & Aetiaca nobilitato) deberi iactabat: eò etiam vesaniæ prolapsus, ut Neptuni cognomè assumeret; & Iuliam matrem quasi nouercam, Augustum verò tanquam hæreditatis suæ inuasorem cõtumeliis proscindere non dubitaret. Quibus Augustus irritatus, Agrippam ex familia & gentilitate sua abdicatum, facultatibusque ipsius ærario militari adscriptis, Surrenti inclusit. Sed quum ne sic quidem de ingenua ferocia quicquam remitteret, imò indies magis insaniret, in Planasiam insulam Corsicæ vicinam eundem relegauit: cavitque S. C. ut eodem loco in perpetuum contineretur. Agrippa itaque ad hunc modum abdicato & semoto, certa iam vni Tiberio successione spes incumbebat. Proinde tanquam filius & collega imperij, consorsque Tribunicie potestatis, lege per Consules lata, in omnes quoque exercitus & prouincias imperium obtinuit: non obscuris iam, ut antea, Liuiæ matris suæ artibus; sed palàm, & eiusdem hortatu. Et quamquam sæpius ex Illurico ab Augusto reuocatus, prouincia decedens belli difficillimi molestia se expedire posset, omnes tamen difficultates constanter pertulit: metuens ne vicinus & præualens hostis, veluti vltro cedentibus instaret: perseverantiæque eiusdem grande pretium tulit, toto Illurico perdomito, & in ditionem redacto. Ceterum, postquam Germanicus in Pannoniam venisset, eoque exercitus vndique conuocarentur; Batones obseruato tempore quo & Cæcina Seuerus è Mæsia eò accederet, castra eiusdem ex improviso iuxta Volcæas paludes adorti sunt. Romani autem trepidationem simulantes, vallo se continebant: hinc hostem temerè subeuntem, & in vallum fossasque irruere parantem, simul vndique castris effusi, inopinantem subitaque re pauidum prosternunt profligantque. Parte alia Germanicus Mazæos Delmatie populum pugna congredi ausos fundit, fugatque: multisque inde cladibus fractos ad deditionem compellit. Tandem Pannonij vniuersi simul & Delmata, fame omni que rerum inopia oppressi, pacem petentes, Romanorum se potestati permiserunt. ob hæc Augustus Imperator XVII. salutatus est. Bato Desidiates quum Ti. Cæsarem pro tribunali sedentem salutasset, vultu nec proiecto, nec degenere, sed ore magnam præ se dignitatem ferens, interrogatus à Tiberio; Ecquid tot calamitatibus, tot bellis fractus toties rebellaret? libera voce respondit: In culpa esse Romanos, qui ad gregum suorum custodiam lupos non pastores misissent. Delmatie pax certis legibus data est. Bato verò Breucis, qui Pinnetem ducem Romanis prodiderat, ac mercedem proditoris Breucorum regnum possidebat, à Breucis, qui ipsum uti proditorem pro rege accipere aut agnoscere dedi-

AGRIPPA
ABDICATVS
EXSVLAT.

TI. CAESARI
IMPERIVM
LEGE DATVM.

AVGVSTVS
IMP. XVII.

A dedignabantur, (vt sunt proditores genus hominum inuisum semper omnibus, imò & ijs quibus operam suam nauarunt) captus & vinctus Batoni Desidiati traditus, ab eodem occisus est. Ipsi autem Breuci, qui Batone sublato arma iterum sumserant, pralio ad Drauum flumen à M. Plautio Siluano superati, & multis cladibus populationibusque fracti, in potestatem tandem redacti sunt. Senatus Plautio ob res bene gestas triumphalia ornamenta decreuit: Augustum Imperatorem XVIII. salutauit. Bato Desidiatas vbi sese è Pannonia Siluano exturbatum exclusumque vidit, Delmatiam vndiq; quà angustijs adiri posset, praefidijs sepsit; eamque populationibus vastatam iterum ad arma secum coniungenda compulit. Ceterum ferox illa tot millium numero iuuentus Pannonica, quæ ipsi paullò antè Italiae seruitutem comminata fuerat, postquã arma, vt imperabatur, ad Bathonium flumè in vnum aceruum congersisset, vniuersa sese ad genua Ti. Cæsaris prostravit, ac supplex pacem petijt: quibus in deditioem receptis, atq; agros colere iussis, exercitus in hiberna reducitur; copiisque vniuersis M. Lepidus praefectus est. Quumq; pacata iam Pannonia, tota belli moles in Delmatiam incumberet, Germanicus ad Rhetinum Delmatiae oppidum calliditate ac simulatione ciuium deceptus cladem accepit. Ciues enim vbi validissimo Germanici exercitui sese impares sensere, arte agendum rati, aedificia quaecunq; mœnibus imminebant, incendunt: cauteque ne quã subito flamma emicare posset, obstruunt: seseq; (quod ex castris videri poterat) veluti urbem deserentes in arcem subducunt. Irrumpunt itaque magno numero & pari impetu Romani praedæ atque vrbis occupandæ auidi, quum subito elucere flammam vndique inualecente per ambitum incendio conspicati, consternatiq; etiam missilibus telisque ex arce vrgebantur: qua calamitate pars ipsorum maxima flammis consumpta est: reliqui semiuultati per cadauera in acervos cumulata euasere. Seretium tamen castrum firmissimum, quod frustra prius Tib. Cæsar tentarat, tum à Germanico expugnatum est; aliaque aliquot loca satis difficilia in deditioem accepta. Consulatum anni insequentis C. Poppæus Sabinus & Q. Sulpicius Camerinus ini-

C

D

erant, quum Tib. Cæsar in Delmatiam iterum missus est: quia ceteræ gentis illius contumacia expugnari non poterat. Quumque & Ionium mare à Liburnis infestaretur, vsque ad eò vt intercluso maris commercio, Italia iterum fame infestaretur; Augustus quo propiore loco sicubi consilio ipsius opus esset, consuli posset, primò Ariminum, mox Aquileiam vsque progressus est. Tiberius verò ad belli Delmatici molem multò maximam animum adiiciens, omnes copias conuenire iussit. Lepidus itaque ipso statim æstatis initio educto ex Hibernis exercitu, per gen-

AVGVSTVS
IMP. XVIII.

C. POPPÆVS
VS SABINVS
Q. SVLPICI-
VS CAMERINVS
COS.

res adhuc intactas & à belli clade immunes, ac proinde ferociore & **A**
 contumaciores, ad Ti. Cæsarem contendens, magna cum locorum dif-
 ficultate pariter & hostium vi luctatus, maioreque cum rebellantium
 clade progressus, exustis ædificijs, agris depopulatis, cæsisque hostium
 copijs, victoria lætus & præda onustus cum exercitu ad Tiberium tan-
 dem incolumis peruenit. Quæ quidem si proprijs tanta felicitate auspi-
 cijs gessisset, Triumphum exemplo maiorum iustum meritis videri
 poterat. Sed postquam recaptum fuerat, vt soli Principes triumpharent,
 consentiente Senatu triumphalibus ornamentis donatus est: ipse
 verò Augustus Imperator XIX. salutatus. Tiberius autem
 quum iam vndique maxima copiarum multitudo conuenisset; bel- **B**
 lumque diutius duci omnes ægerrimè ferrent, copias suas cum legatis
 partitus est. Conuenerant in vna castra decem legiones, cohortes am-
 plius quàm septuaginta, in his veteranorum plura quàm decem mil-
 lia; ad hæc magnus euocatorum numerus, frequensque equitatus,
 quem Rhemetalces Thraciæ Rex adduxerat. Tiberius eas quas M. Le-
 pidus & Plautius Siluanus ad se deduxerant copias, ipsorum imperio
 permittit: ac manus distinendæ causâ à diuersis simul partibus incur-
 rere iubet: ita factum, vt dum Romani in singulas partes incubituri
 viderentur, hostium pariter copiae dum ad sua quæque defendenda in
 varia distrahuntur, dissiparentur: pars fessi ex itinere, oppressi ac truci- **C**
 dati sunt: alij commissa acie in prælio cæsi, aut profligati: plurimi quo-
 que qui in montes ac siluas se receperant, inedia ac fame confecti, ad
 deditionem compulsi sunt. Ceteram copiarum partem Tiberius cum
 Germanico partitus, Batonem vagum & nulla satis certa regionis par-
 te hærentem, infestis signis persequitur: eundemque iuxta Anderium
 ad Salonas castellum assequutus, Anderij munitionibus se includen-
 tem obsidet. Diu tenuit ea obsidio, tum quòd Anderium loco editis-
 simo ac rupe inaccessa situm, conuallibus altè depressis, torrentibus-
 que magna rapiditate planiciem intercidentibus, muniretur; tum quòd
 ab omni commeatum genere armisque ac telis instructissimum es- **D**
 set. Accedebat ad id incommodi, quòd hostes per ignotos saltus ex in-
 fidijs Romanos frumentatores intercipiabant: vsque adeò vt summa
 frugum inopia in castris laboraretur. Saluti fuit, quòd Romani, quum
 in loca iniquissima temerè sese coniecissent, obessorum eruptionem
 fortiter & magna cum virtute obnixi sustinuerint. Hinc factum, vt
 obsessi postquam Tiberium in obsidione perseuerare conspexissent,
 victa pertinacia, atque incolumitate pacta clementiæ ipsius se permi-
 serint. Germanicus cum exercitu contra ceteros qui adhuc in armis
 erant missus, Arduba castello situ ac natura loci munitissimo potitus
 est,

AVGVSTVS
 IMP. XIX.

A est, præfidiarijs intestina seditione furentibus, & inter se decertantibus, atque ex improviso oppressis. Hinc reliquos, qui nondum parebant, ad deditiōem coëgit; vsus in ea victoria C. Vibij Postumi viri Consularis consilio, & virtute singulari; cui ob hæc merita ex S. C. ornamenta triumphalia decreta sunt: Germanicus verò Imperator appellatus est: ipse Augustus Imperator \overline{XX} . salutatus. Ceterū Bato iam rebus suis diffusus, Sceuam filium ad Tiberium pacem precatum mittit: salu-remq; pactus se suosque in Augusti potestatem traditurū pollicetur. Bato itaque data acceptaque fide, noctu in castra Tiberij venit: à quo humanissimè exceptus ingentibusque insuper præmijs donatus, Ra-uennam translatus est: gratiam referente Tiberio, quòd se bellis superioribus locorum iniquitate cum exercitu circumclusum passus esset euadere. Vniuerso itaque Illurico iam perdomito, & quidquid inter Italiam Noricumque esset, Trachiamque & Macedoniam; insuper inter Danubium & Hadriatici maris sinum, in Prouinciæ formam composito, Germanicus tantæ victoriæ nuncium Romam tulit: cui quum Senatus in æde Martis Vltoris datus esset, & res à patre suo per tres annos fortiter feliciterque gestas exposuisset, postulassetque vt patri triumphanti Urbem inire liceret: Senatus nõ solum res à Tiberio gestas triumpho dignas censuit; sed & multos insuper magnosque honores decreuit. Censentibus etiam quibusdam vt Pannonicus, alijs, vt Inuictus, nonnullis, vt Pius cognominaretur, sed de cognomine intercessit Augustus; affirmans Tiberium eo cognamento contentum fore, quod se defuncto accepturus esset. Gloriæ tiberij amplior ex oportunitate cumulus accessit: nam sub id ferè tempus Quintilius Varus cum tribus legionibus & totidem auxilijs Arminij insidijs oppressus est: nemine dubitante, quin Germani victores se cum Pannoniis iuncturi fuissent, nisi Illuricum Tiberius prius debellasset. Mœsta igitur ob cladem Variam (quæ quarto Nonas Quintiles accepta fuerat) ciuitate, Tiberius triumphum distulit: ceterum prætextatus & laurea coronatus Urbem intrauit: positoque in Septis tribunali, adstante Senatu medius inter duos Cofs. cum Augusto confedit, inde populo consalutato, circum templa deductus. Germanico autem ornamenta triumphalia simul & Prætoria insignia decreta sunt: ipseque Consul in biennium designatus. Verùm Augustus accepto cladis Variæ nuncio, excubias per Urbem indixit, ne quis tumultus existeret: præsidibus quoque Prouinciarum imperium prorogauit: quòd scilicet à peritis & assuetis socij continerentur. Ludos quoque Magnos IOVI OPT. MAX. vouit; Si Rempublicam In Meliorem Statum Vertisset: quod & prius bello Cimbrico Marficoque factum fuerat. Adeò denique ea clade

GERMANI-
CVS CAESAR
IMPERATOR
APPELLA-
TVS.
AVGVSTVS
IMP. XX.

ILLVRICVM
RECEPTVM.

TRIVMPHVS
TI. CAESARI
DECRETVS.

GERMANI-
CVS COS.
DESIGN.

consternatum ferunt, vt barbam ac capillum per continuos aliquot **A**
 menses summiserit: caputque interdum foribus illideret, vociferans:
 Quinctili Vare redde legiones. diemque illius cladis (in quem prius &
 Cannensis inciderat) quotannis lugubrem ac mœstū habuerit. Quin-
 ctilius Varus apud omnes auctores culpam tantæ cladis ex securitate
 & socordia (quæ frequentissima sunt ad calamitatem initia) sustinet.
 Is enim, quum exercitui qui erat in Germania præfesset, quos armis
 nemo hæctenus edomare potuerat, eos iure ad imperium mulceri pos-
 se credebat: nouoque exemplo in regione necdum in Prouinciæ for-
 mam redacta, ius dicebat. At Germani in summa ferocia etiam versu-
 tissimi, fictas litium causas & series simulabant; alter alterū iniuriarū **B**
 dedito studio appellabant: mox Varo gratias agebant; quòd contro-
 uersæ ipsorum iusticia Romana finirentur; feritasque, & barbaries
 ipsorum nouitate disciplinæ olim ipsis incognitæ mitescerent: solitæ-
 que prius armis ac duello decerni, iure terminarentur. Qua simulatio-
 ne Quinctilium in summam socordiam perduxerunt: vsque eò, vt se
 veluti Prætorem Vrbanum Romæ in foro ius dicere, non in Germa-
 niæ finibus exercitui præesse crederet. Tunc Ariminius Cheruscorum
 princeps, Segimeri filius, qui ardorem animi vultu oculisque præ se fere-
 bat, assiduusque militiæ Romanæ comes, ciuitateque ab Augusto do-
 natus, & in ordinem equestrem adscriptus, segnitia Vari in sceleris oc- **C**
 casionem vsus, primò paucos, mox plures in consilij societatem recipit:
 opprimi posse Romanos vt incautos & ostendit & persuadet: decretis-
 que facta coniungens, locum ac tempus insidiarum ex conuento præ-
 finit. Varo per Segestem Ariminij socerum rebellionem parari sæpius
 indicatum fuerat, imò & supremo post quod armis oppressi sunt Ro-
 mani conuiuio, Segestes Varo author fuerat, vt se & Ariminium & re-
 liquos proceres vinciret; nihil ausurum plebem Principibus amotis:
 ipsi interea spacium superfuturum, intra quod crimina & innoxios
 discerneret. Sed fata iam consilij præualebant, omnem Varo men-
 tis aciem perstrinxerant. Ariminij itaque fraude & dolis Romani in **D**
 Teutoburgensem saltum inter Luppiam & Rhenum deducti, ibidem
 que paludibus & siluis præpediti, iniquitate loci pariter & fortunæ cir-
 cumuenti, insultantibus vndique Germanis oppressi sunt. Varus ab
 hostibus vulneratus, dum res desperatas videt, ne viuus in potestatem
 veniret, ipse sibi manus intulit. Eius cadauer semiostrulatū feritate ho-
 stium laceratū est: caput eius abscissum & ad Maroboduum missum,
 & ab eodem ad Tiberium, gentilicij tandem tumuli sepultura hono-
 ratū est. Volumnius Equitum Vari præfectus, desertis in tanta calami-
 tate legionibus, cum Equitatu ad Rhenum fuga elapsus, quum flumi-
 nis

CLADES
 VARIANA.

Anis rapiditatem altitudinemque superare non posset, ab hostibus vna cum suis trucidatus est. Caelius Primipilaris in castra cum paucis perreperat; ibique obsessis pro duce fuit: nec quicquam commotus, quod Arminius ad metum incutiendum, capita caelorum pilis praefixa propius ad vallum admoueri iussisset, suos ad vltionem & propugnationem accendit: hostemque; ingruentem, & saepius irrumperere conantem, magna cum virtute & constantia repulit. Ceterum, veritus ne Germani arbores, quae pro castris prostratae iacebant, vallo admouerent; iisque accensis ipsa etiam castra igni corriperentur; lignorum inopiam simulat, & militem tanquam ad ea rapienda vndique emittit. Eam simulationem Germani ab expressa necessitate exortam suspicantes, vniuersos arborum truncos, ne vsui obsessis essent, ipsi amoliti sunt. L. Caedicij quoque & L. Eggij, qui castrorum praefecti erant, virtus, & animi praesentia ea in clade celebratur: qui postquam vna cum iis quos ex fuga collegerant, locum editum munitumque occupassent, & affluentibus vndique Germanorum copijs obsidione premerentur; omni difficultate quam inopia rerum intolerabilem, aut hostium vis insuperabilem faciebat, fortiter constanterque superata, obseruataque occasione viam sibi ferro ad suos aperuere. Caelius Calvus, ne ad ludibrium hostium captiuus seruaretur, catenarum quibus adstrictus erat seriem complexus, ita eam capiti suo illisit, vt cerebro profluente protinus exspiraret. Quae quidem argumento sunt, Varum magis imperandi peritia, quam militum virtute destitutum, tam egregium exercitum vna secum in tantam calamitatem praecipitasse. Constat rem Romanam nulla atrociori vnquam apud gentes externas post Crassianam apud Parthos cladem, quam hac Variana fuisse concussam. Visum est & id antiquis obseruatione dignum, hanc cladem quarto & vicesimo vltitudicentesimo anno post Cannensem, decretorijs conuersionum cladiumque in septenarium numeris, eodemque die euenisse. Variarum reliquiis saluti fuit, quod L. Asprenas, Vari ex sorore nepos, qui hostium vestigijs cum duabus legionibus vbique & semper insistebat, superstites tutum ad se receptum praerberet: ceterasque cis Rhenum gentes ad defectionem sollicitatas armis in fide contineret. In nullum genus hominum Germani victores insolentius insultarunt, quam in cauidicos, rabulasque forenses: e quibus plerisque oculos eruerunt, nonnullis manus praefecerunt: traditur & vni os confutum, recisa prius lingua, quam Germanus quidam manu tenens; Tandem, inquit, vipera sibilare desiste. Ceterum Arminius haud dubie liberator Germaniae; & qui non quidem tenuia etiamnum Populi Romani, sicut alij Reges Ducesque, incrementa lacefferat;

sed imperium gloria opibusq; florentissimum; quiq; dubio & ancipiti A
 frequenter cum Romanis praelio congressus, vniuerso tamen bello in-
 uictus fuerat; is idem libertatē popularium suorum sibi aduersam ha-
 buit. Nam dum pulso Maroboduo regnum inuadere conatur, suorum
 armis impetitus, quum varia adhuc fortuna certaret, fraude cognatorū
 oppressus est. Vixerat annos XXXVII. regnavit XII. & quod vnū apud
 Germanos memoriæ & annalium genus erat, eorum carminibus per
 multa sæcula celebratus est: Græcis alioqui scriptoribus, qui sua tantum
 mirantur (quod multis etiam nū gentibus peculiare est, & semper erit)
 ignotus; Romanis autem non ad eō celebris, qui vetera laudibus extol-
 lunt, eorum quæ ipsorum ætate fortiter gesta essent, incuriosi. Audita B
 enim visis laudamus libētius; & vti præsentia inuidia, sic præterita ve-
 neratione prosequimur: quòd his nos obrui, illis doceri credimus.

Varianarum legionum reliquæ in Teutoburgiensi saltu vsque ad sex
 ferè annos inter Amisiam & Luppiā fluuios insepultæ iacuere; donec
 Germanicus suscepta in Catthos expeditione, parētandi insepultorum
 manibus percupidus, in campos visu ac memoria deformes mœstosq;
 ingressus, veteres ac dispersas reliquias vno tumulo humaturus, arida
 & iam albertia ossa sua manu legere, & primus comportare aggressus
 est; quamuis Imperatori & Consulari, adhuc Augurali sacerdotio, aliis-
 que cæremoniis prædito, feralia attrectare nefas & irreligiosum esset. C
 Aras autem in lucis Germanorum erectas, apud quas Tribunos, ac pri-
 morum ordinum Centuriones hostiarum more hostes maectauerant,
 trophæaque arborum truncis præfixa disturbari iussit. Hoc anno
 Cofs. suffecti M. Papius Mutilus, & Q. Poppæus Secundinus, in quo-
 rum Magistratu Augustus legem tulit de maritandis ordinibus; quæ
 à Cofs. qui eandem perrogauerant, Papia Poppæa dicta est. Hæc vltra
 XXXV. continebat capita; eaque inter cetera cauebatur, vt cælibes steri-
 lesq; decima bonorum parte multarentur. Hanc quum Augustus vr-
 geret, emendassetque quàm ceteras seuerius, quumque Equester ordo,
 ludis votiuus qui pro Augusti salute concepti erant, abolitionē eiusdem D
 publico in spectaculo postularer, Augustus acerbissimè inuectus in cæ-
 libatum sterilitatemque eorum, qui quum possent, posteritati consul-
 tum nollent, accitos quatuor Germanici liberos, quos ex Agrippina ge-
 nuerat, partim ad se, partim ad patris gremium receptos populo osten-
 tauit: manu vultuque significans ne grauarentur iuuenis exemplum
 imitari. Proximo anno, P. Cornelio Dolabella, C. Iunio Silano
 (qui Flamen Martialis erat) Cofs. Tiberius repetita, vt cladem Varianā
 vlcisceretur, Germania, quum animaduerneret eam temeritate & negli-
 gētia ducis accidisse; nihil non de concilij sententia egit: & quanq̄ alias
 fuis

P. PAPIA
 POPPÆA.

P. CORNELI
 DOLABELLA
 C. IUNIVS
 SILANVS
 COSS.

- A** sui semper arbitrij & se vno contentus, tunc præter consuetudinem cum pluribus de belli ratione communicauit: Rhenumque traiecturus curam solito exactiorem adhibuit, omnemque comitatum ad certam formulam adstrictum non prius transmisit, quam consistens in ripa ipse vehiculorum onera explorasset; ne aliqua deportarentur, nisi concessa aut necessaria. Ac superato iam Rheno eum vitæ ordinem tenuit, ut sedens in cespite nudo cibum caperet: sæpe etiam sine tentorio pernoctaret: præcepta sequentis diei omnia, & si quid subiti muneris esset iniungendum per libellos daret, addita monitione, ut si de aliquo quisquam dubitaret, se, nec alio interprete quacunque vel noctis hora vteretur.
- B** Augustus autem hac in expeditione Germanica ad tutelam fluminis Rheni libertino milite usus est: eosque seruos adhuc viris fœminisque pecuniosioribus addictos sub priore vexillo habuit: quos utpote vilia capita, & tanquam auxiliarios, primo hostium furori objiceret; sed neque commixtos cum ingenuis (qui soli in legionibus merebant) neque eodem modo armatos. Ea multitudo è vernis conscripta, solutis moribus, & uti lasciuiæ assueta, ita laborum intollerans, seditionibus tumultibusque; militaribus postea causas præbuit. Interea L. Andasius falsarum tabularum reus, & Epicadus Themastinus ex gente Parthina Sybrida, Iuliam Augusti filiam ex Rhegio, ac Agrippam Posthumum nepotem ex Planasia insula, in qua continebatur, rapere vi, atque cum eisdem ad exercitus fugere, & quasi fato debita sibi dominatione, Augustum & Senatum aggredi destinauerant: sed tantæ dementiæ subito pœnas dedere. Mox & Clementis, qui Agrippæ seruus erat, audacia, discordiis armisque; ciuilibus Rempublicam perturbasset, nisi oportune præoccupatus fuisset. Is enim in Planasiam pergere, & Agrippam fraude, aut vi raptum ferre ad exercitus Germanicos magno animi impetu conceperat: sed eius audaciam tarditas nauis onerariæ, qua vehebatur, impedijt. Ipse Clemens tunc quidem fuga elapsus, post Augusti mortem, cædemque Agrippæ, ad maiora, & magis præcipitia conuersus, dum se Agrippam esse fingit, magnas turbas nisi tempestiuè occursum eius furori fuisset, daturus erat. Quum autem & Iunius Nouatus quidam Agrippæ nomine asperrimam de Augusto epistolam, & contumeliis refertam in vulgus edidisset, Augustus pecunia tantum multari iussit: Patribusque conscriptis auctor fuit, quæstionem posthac sub crimine Maiestatis exercendi, de his qui libellos aut carmina ad infamiam cuiuspiam sub alieno nomine ederent. Quumque; huc usque officia mutua cum multis exercuisset, iam natu grandior dies cuiusque festos & solemnes frequentare desit; postquam quodam sponsaliorum die in turba ob affluentem subito multitudinem vexatus fuisset:

habuitque saepe Senatum in ea porticu quam ad Palatinam domum A
 suam adiunxerat, decuriasque iudicum ibidem recognouit. Stipatores
 verò quos ex Germanorum manu, & alas Equitum, quas ex Batauis
 conscripserat, ne quid noui molirentur, à se dimisit; & per insulas distri-
 buit: vt longo separati interuallo nullam inter se conspirationem coire
 possent. Gallos & Germanos qui peregrini in Vrbe versabantur, intra
 certum diem, vt Vrbe excederent, edixit. Ser. Cornelius
 Maluginensis in partem anni reliquam Silano suffectus flamen Dialis
 erat; duobus & septuaginta annis post Cornelij Merule cædem in Fla-
 minem cooptatus. Is primus auctor fuit, vt Prouinciam extra Italiam B
 sorte habere posset: quum frustra vulgatum dicitaret, non licere Dia-
 libus Italia egredi: sed Tiberius intercessit, ostenditque annuam absen-
 tiam ab Italia Dialibus non concedi, quum ne binocto quidem ab
 Vrbe saluis cæremonijs abesse possent. M. Aimilio Lepido & T.
 Statilio Tauro Coss. Germani, quum ab externo metu se iam libera-
 tos viderent, æmulatione gloriae & Tiberij artibus, per Segesten & Ma-
 roboduum arma in se verterant. Segestes enim qui fidem erga Ro-
 manos non mutauerat, Arminio ex improviso nihilque tale metuenti
 catenas iniecerat; eundem veluti foederum violatorem Romanis tra-
 diturus. Ceterum Arminius à sua factione per vim ereptus, Segesten
 vicissim vincitum tenebat: eiusque filiam Thosneldam alij pactam per C
 vim rapuerat. Sed Thosnelda etsi mariti quam parentis studiosior, Ar-
 minio tamen exorato, patrem Segesten liberauit. Hinc Germania in
 partes & factiones diuisa, exercitus dilapsi sunt: duces ipsi per inuia
 saltuum paludumque exigua cum manu vagabantur. Frater Armi-
 nij cognomento Flavius egregia semper erga Romanos fide fuerat: is
 amisso per vulnus oculo quum superioribus annis duce Tiberio Ger-
 mania armis infestaretur, ad Arminium fratrem Tiberij permissu
 profectus, vt clementiam ipsi & veniam, si in deditioem veniret, fi-
 de à Ti. Caesare data pacisceretur, ab Arminio fratre cum ob oris de-
 formitatem, tum propter seruitutis spontaneae patientiam irrisus & D
 contemptus est: contumeliosiusque vt patriæ gentisque suæ desertor
 & proditor exceptus, tandem & à castris fraternis ne violaretur, abire
 iussus est. Tiberius interim disciplinam militarem acerrimè exegit:
 vsque adeò vt legatum legionis, quod paucos milites cum liberto suo
 trans ripam venatum misisset, ignominia notauerit. Mox vbi nusquam
 apparere hostem, sed partim in saltus, atque inuia siluarum dilapsam,
 partim in Germaniam penitiorem se recepisse comperit: quò latior
 populatio fieret, legiones in quatuor cuneos distribuit: mandatque le-
 gatis, quos singulis praefecerat legionibus, vt fortunæ casibusque quam
 mi-

M. AIMILIVS
 LEPIDVS
 T. STATILIVS
 TA VRVS
 COSS.

- A** minimum permetterent. Ita per quinquaginta millia passuum omnia longè lateque ferro ac flamma peruastata: non ætas, non sexus miserationem attulit: profana simul ac sacra solo æquantur. Sed nec ea clades Germanos etiamnum inter se dissidentes exciuit: hinc nec pugnandi cum hoste potestas facta, neque populus vllus in deditionem acceptus est: contentique Romani Germanorum impetum repressisse, eorumque copias diffraxisse, veritique ne si denuò coirent hostes cladem aliquam ipsi vicissim acciperent, haud longè à Rheno progressi, vsque ad autumnum armis abstinuere. Romæ interea quum Equites magno studio contendissent, vt lex de maritandis ordinibus leniretur,
- B** potissimum Papia Poppæa, quâ Augustus vt ærarium militare auget, etiam additis custodibus acerrimè exequabatur, dum cælibes tota hæreditate quæ testamento obueniret, (nisi si qui genere proximi essent) orbos verò dimidia eorū quæ relicta erant parte multat; victus tandem Equitum precibus eam nonnihil moderavit: lenita scilicet parte pœnarum, & vacatione triennij data, auctisque maritorum præmijs. Lege quoque Voconia matronas haud paucas soluit. Hac cautum fuerat, ne quis Censum (Censum accipiebant eum, qui centum millia sestertium possideret) mulierem hæredem faceret vltra quadrantem. Adhæc ijs quæ perpetuam virginitatē seruarent, eadem quæ matribus præmia largitus est. Instituit & vectigal nouum, vt ij qui nocturnas in vrbe excubias agerent (sex enim vigilum cohortes erant) stipendium de publico acciperent; idque ex quinquagesima precij eius quod pro seruitiorum emtione solueretur. Perrogauit & sumtuariã; qua vetuit ne profestis diebus plusquam ducenta sestertia, Kalendis, Nonis, Idibus, Festiuisque diebus ne plusquam trecenta; nuptijs verò & repotijs mille tantum in sumtus conuiuiorum impenderentur. Legem etiam de Ambitu noua rogatione auxit: vt qui turbam in Comitijs siue largitione, siue conuocata seruitiorum manu, vel quomodocunque motum aliquem excitasset, relegaretur. Per id tempus & Mathematicis
- D** interdictum est, ne consultoribus de vitæ spacio inquirentibus responderent. Tum quoque Equitibus summa contentione vrgentibus nouo exemplo concessum, vt gladiatorio munere fungerentur.

Quæsturam tum gerebat Drusus Tiberij ex Vipsania filius. Germanicus autem Cæsar in Urbem reuersus Consulatum cum C. Fonteio Capitone iniit. Germanico omnes animi corporisque dotes, & quantas nemini vnquam, contigisse satis constat. Formam & fortitudinem egregiam, ingenium in vtroque eloquentiæ doctrineque genere præcellens, beneuolentiam singularem, ac studium conciliandæ hominū gratiæ promerendique amoris mirum, & efficax: nec militari laude infe-

LEX VOCONIA.

LEX IVLIA SVMTVARIA.

GERMANICVS
CAESAR
C. FONTEIVS
CAPITO
COS.

TRIVMPHVS
TI. CAESA-
RIS DE IL-
LVRIIS ET
GERMANIS.

rrior, hostem cominum saepe percussit, spoliaque opima frequenter re- **A**
ferre annisus est.

Tiberius è Germania in Urbem post bien-
nium reuersus, triumphum què huc vsque ob mœstam clade Variana
ciuitatem distulerat, egit de Illiricis, Pannonijs, Delmatis, & Germanis
v̄l. Idus Maij, prosequantibus etiam legatis, quibus triumphalia orna-
menta impetrarat, Germanico videlicet Cæsare, C. Vibio Posthumo,
Plautio Siluano, M. Lepido, atq; alijs: ac priusq̄ in capitolium flecteret,
è curru descendit, Patrique Augusto ad genua sese summisit. Prandi-
um deinde populo mille mensis, & congiarium trecenos viritim num-
mos dedit. Dedicauit & Concordiæ ædem; item Castoris & Pollucis
suo ac Drusi fratris nomine de manubijs.

Germanicus autem **B**
qui toto ferè Consulatus tempore Romæ semper permanerat, sub
anni exitum in Galliam factionibus & intestinis bellis commotam
profectus est. Accenderant eum motum Viennenses: sed postquam
Gallos coërcitione magis quàm pœna emolliisset, in Germaniam per-
rexit, octo ibi apud Rhenum legionibus præpositus. Bellum ea tem-
pestate nullum erat nisi aduersus Germanos, abolendæ magis infamiæ
causa ob Varianam cladem, quàm imperij proferendi cupidine.

C. SILIUS
L. MUNA-
TIVS PLAN-
CVS COSS.

Sequuti inde Consules C. Silius, L. Munatius Plancus, quum Au-
gustus prouecta iam ætate, ægro insuper cum corpore conflictatus,
quanquam iam potentiæ securus, Reipub. tamen constituendæ pote- **C**
statem in aliud decennium cum Tiberio accepit: & quò prauas cete-
rorum spes, rumoresque contumeliosos infringeret, III. Nonas Apri-
leis, annum & quatuor menses antè quàm è viuis excederet, testamen-
tum fecit: idque duobus codicibus partim sua, partim libertorum Po-
lybij ac Hilarionis manu descriptum apud sex virgines Vestales depo-
suit, cum tribus alijs æquè signatis voluminibus. Ceterum, quòd pro-
pter valetudinem rarissimè in Curiam veniret, intelligeretque ob vi-
cesimam hæreditatū multorum animos auerti ac sollicitari; per libel-
lum in Senatu petiit, vt singuli aliquod vectigalis genus inuenirent,
proponerentque, quo ærario militari consultum esset: se non solùm si **D**
quid expeditius proponeretur obtemperaturum, sed etiam auxilio fu-
turum. Quumq; nec hac via quidquam succederet, omnium tandem
consensu vicesima recepta est. Druso Ti. filio potestatem fecit pe-
tendi post triennium Consulatus, etiamsi Præturam nondum gessis-
set.

VICESIMA
HAEREDI-
TATVM.

SEX. POM-
PEIVS, SEX.
APVLEIVS
COSS.

Annus insequens Sex. Pompeium & Sex. Apuleium Coss.
habuit. Rumor erat Augustum selectis aliquot conscijs & comite vno
Fabio Maximo Consulari in Planasiam vectum ad visendum Agrippam;
multas illic vtrimque lachrimas, & signa charitatis obseruasse
Fabium; hinc spem fore Agrippam quandoque reuocandum: quod
Maxi-

- A** Maximum vxori suæ Marciaë (quæ Augusto ex Marcio vitrico soror erat) aperuisse creditur; Marciam Liuiæ: mox C. Nauium Augusto Liuiam eius esse consciam indicasse. Per id tempus lege iterum per Coss. lata, vt Ti. Cæsar Prouincias cum Augusto communiter administrarent, simulque Censum agerent, censa sunt ciuium capita nonagies & tercentena & septuaginta millia: lustrumque LXXII. conditum. Hoc in Censu peragendo mors Augusti euidentissimis ostentis præcognita est. Nam dum lustrum in Campo Martio conderet, aquila ipsum sæpius circumuolauit: transgressaque in vicinam ædem super Agrippæ nomen ad primam literam confedit; quo animaduerso, vota
- B** quæ in proximum Lustrum suscipi moris erat, collegam suum Tiberium nuncupare iussit: nam se quanquam conscriptis paratisque iam tabulis, negauit suscepturum, quæ non esset soluturus. Tiberium quoque condito lustrum in Illuricum dimissurus, & Beneuentum vsque profecturus, quum interpellatores alijs atque alijs de causis eum in iure dicendo detinerent, exclamauit; (quod & ipsum mox inter omina relatum est) Non si omnia morarentur, eum amplius posthac Romæ futurum: institutoque itinere Asturam perrexit; inde præter consuetudinem de nocte ad occasionem auræ euectus. Causam valetudinis ex alui profluuio contraxisse plerique auctores sunt: plurimis Liuiæ
- C** dolus suspectus fuit; quæ medicatas ipsi ficus obtulisset edendas; verita ne si cum Agrippa in gratiam rediisset Augustus, Tiberium seque adeo ipsam è possessione imperij deiceret. Vt cunque ea se res habuit, ipse Augustus littorali Campaniæ ora, proximisque insulis circumnauigatis, Caprearum quoque secessui quatrimum impendit; remississimo ad otium & ad omnem comitatem animo. Ibi inter cetera Ephobos, quorum adhuc copia ex vetere instituto Capreis erat, se exercentes assidue spectauit: epuloque; iisdem publice exhibito, promiscuam iocandi licentiam etiam in conspectu suo, pomorumque & obsoniorum aliorumque missilium direptionem, non solum permisit, sed &
- D** exegit: nullo denique hilaritatis genere abstinuit. Mox Neapolim traiecit: atque ibi, quanquam & tum infirmis adhuc intestinis & morbo variante, Quinquennale certamen gymnicum honori suo institutum vsque ad finem spectauit: inde cum Tiberio ad destinatum locum contendit. Sed ingrauescente in reditu valetudine, tandem Nolæ decubuit: reuocatumque ex itinere Tiberium diu secreto sermone detinuit; neque postea vlli maiori negotio animum intendit. quanquam haud satis constet inter scriptores, an spirantem adhuc Augustum affectumque, an exanimem Tiberius repererit. Liuia enim non domum tantum in qua decumbebat, sed & vias arctissimis passim custo-
- dijs

AVGVSTVS
ET TI. CAESAR
CENSVS
LIVSTRVM
LXXIII.

diis seperat; sparsis interim latiorib. de ipsius valetudine nunciis, dum **A**
 Tiberius acceleratis matris literis, vixdum Illuricum ingressus reuoca-
 retur: prouisisque ad securitatem quæ ratio temporis monebat, simul
 excessisse è viuis Augustum, & Tiberium rerum potiri fama diuulga-
 ret. Augustus supremo die identidem inquirens, an foris de se tumultus
 esset, petito speculo capillum sibi comi, ac malas labantes sibi corri-
 gi præcepit: amicosque admissos percunctatus; Ecquid ipsis vitæ suæ
 mimimum commodè transegisse videretur? adiecto & hoc versu Græco:
Ὅτε κρότον, καὶ πάντες ὑμεῖς μετὰ χαρᾶς κτυπήσατε. sibi tanquam fabula felici-
 ter peracta applaudere iussit. Omnibus deinde dimissis, postquam
 aduenientes ab Vrbe de Liuilla Drusi filia, quæ tunc afflictæ valetudi-
 nis erat, interrogasset; repente in osculis Liuiæ, & in hac voce defecit: **B**
 Liuia nostri coniugij memor viue ac vale. Exitum sortitus facilem, &
 qualem semper optauerat. Nam ferè quoties audisset, citò ac nullo cru-
 ciatu quempiam defunctum, sibi & suis *ἐν θανάσιον* similem precabatur.
 Antequam animam efflaret, vnum dumtaxat alienatæ mentis signum
 ostendit; quòd subito pauefactus à quadraginta se iuuenibus abripi
 questus est. Quanquam id præsagium potius, quàm mentis diminutio
 videri possit: liquidem totidem Prætoriani defunctum in publicum ex-
 stulerunt. Obijt Nola, eodem in cubiculo, in quo pater eius Octavius,
 decimo quarto Kal. Septembris, hora diei nona: quo die primùm **C**
 Consulatum acceperat: postquam continuata per septem & triginta annos
 Tribunicia potestate, tredecim Consulatib. cum gestis, tum initis, Va-
 lerium Coruinum simul & C. Marium æquasset; plurimamque ob bella
 ac prælia partim per se, partim per legatos suis auspiciis prosperè gesta
 ac confecta, nomen Imperatoris semel ac vicies accepisset. Vixerat an-
 nos septuaginta & sex, diebus quinque & triginta minus. Corpus De-
 curiones Municipiorum & Coloniarum à Nola Bouillas vsque depor-
 tarunt: idque noctu, propter æstum, & anni tempus, quum Sirius ar-
 deret: nam interdiu in aliqua ædium sacrarum maxima, vel in cuiusque
 oppidi Basilica deponeretur. A Bouillis Equester ordo suscepit, Urbique **D**
 intulit, atque in vestibulo domus Palatinæ collocavit. Postquam itaque
 Augusti corpus Romam perlatum, ipseque simul Tiberius in Urbem
 venisset, primo Senatus die nihil nisi de extremis Augusti, iustisque fu-
 neri perfoluendis agi permisit. Testamentum ipsius ante omnia per
 Virgines Vestales cum tribus illis codicibus illatum, atque in Senatu
 lectum est. Eo testamento Tiberium Cæsarem ex parte dimidia & sex-
 tante hæredem scripserat: Liuiam verò ex parte tertia; sed prius lege
 Voconia ex S. C. solutam; eandemque in familiam Iuliam, concessa
 etiam appellatione Augustæ, adsumserat. Secundos hæredes, Drusum,
 Tiberij

AVGVSTVS
MORITVR.

TESTAMEN-
TVM AV-
GVSTI.

LIUIA IVLIA
AVGVSTA
APPELATA.

- A** Tiberij filium ex triente; & ex dodrante Germanicum, liberosq; eiusdem tres, Drusum, Neronem, & Caium iam tum recens natum: tertio gradu propinquos amicosque complures adscripserat. Populo Romano quadringenties, Tribubus autem tricies quinquies sestertiūm legauit. Prætorianis militibus singula millia nummum; cohortibus Urbanis quingenos, legionariis verò trecenos viritim nummos; quam summam repræsentari iussit. nam eandem in numerato depositam in hunc usum seruauit. Reliqua legata variè dedit; produxitque quædam ad vicena millia sestertiūm: quibus persoluendis annum diem præfinit, excusata rei familiaris mediocritate: nec plus ad hæredes suos peruenturum quam millies & quingenties professus: quamuis viginti proximis annis quater decies millies ex amicorum testamentis percepisset; quod penè totum cum duobus patrimoniis, ceterisque hæreditatibus in Rempublicam impendisset. Iulias filiam & neptem, si quid iis humanitus accidisset, vetuit suo sepulchro inferri. E tribus reliquis voluminibus vno complexus fuerat mandata de funere suo: altero indicem rerum à se gestarum, quem incidi volebat æneis tabulis, quæ ante Mausolæum ipsius statuerentur. Tertio Breuiarium totius imperij inscripsit: quantum militum sub signis vbique esset; quantum pecuniæ in arario & fiscis & vectigalium residuis; adiecerat & libertorum seruorumque nomina, à quibus ratio exigi posset. Addiderat & consilium coërcendi intra præscriptos à se terminos imperij, incertum metu ne, an per inuidiam.
- B** Post testamentum recitatum, Senatus & in funere ornando, & in memoria honoranda, eo studio certatim progressus est, vt inter cetera quidam censuerint, funus triumphali porta ducendum, prælato aureo Victoriæ simulachro, quod erat in Curia, præcinentibusque næniam Principum liberis vtriusque sexus. Præter hæc Asinius Gallus & L. Arruntius censuere, vt legum ab ipsolatarum tituli, & victarum ab eo gentium nomina anteferrentur. Alij exsequiarum die tanquam in luctu publico, ponendos annulos aureos, ferreosque sumendos: nonnulli ossa per summorum collegiorum Sacerdotes legenda. Fuit & qui appellationem mensis Augusti in Septembrem transferendam suaderet: quod hoc genitus Augustus, illo defunctus esset. Alius vt omne tempus à prima die Natalis vsque ad exitum eius, Sæculum Augustæum appellaretur, & ita in fastos referretur. Patres vniuersi magno consensu atque acclamatione censebant corpus ad rogam humeris Senatorum efferendum. Verùm mouente Tiberio, honoribus modus adhibitus est; laudatusque Augustus bifariam; pro æde scilicet Diui Iulij à Tiberio, & pro Rostris sub veteribus Tabernis à Druso Tiberij filio; Senatorumque humeris in

FVNVS AV.
GVSTI.

AVGVSTVS
CONSECRATVS
TYR.

TI. CAESAR
IMPERIVM
ACCIPIT.

Campum Martium delatus, ibidem crematus est. Multus hinc de **A**
Augusti vita sermo; quæ apud prudentes variè commendabatur, vel
accusabatur. Ceterùm reliquias legerunt primores Equestris ordinis
tunicati, & discincti, pedibusque nudis, ac in Mausolæo condiderunt:
quod opus, vt diximus, sexto suo Consulatu inter viam Flaminiam
ripamque Tiberis exstruxerat: siluasque circumiectas & ambulationes
in vsum populi publicarat. Ceterùm, sepultura ex more per-
acta, Templum, & cælestes religiones decernuntur: consecratusque
Augustus inter Diuos relatus est. Numerius Atticus vir Prætorius à
Liuiâ decies festertium acceperat, vt iuraret se cremati effigiem in cæ-
lum vidisse subeuntem. Eam diuinitatem evidentissimis ostentis præ-
cognitam fuisse, multi scriptores prodidère. Quia quo tempore postre-
mum conderet Lustrum, ex inscriptione statuæ eius prima nominis **B**
litera in voce Cæsaris ictu fulminis elisa est: responsumque est, Centum
dumtaxat dies posthac supervicturum; quem numerum c. litera no-
taret: futurumque vt inter Deos referretur, quod *ÆSAR*, id est, reliqua
pars Etrusca lingua *DEVS* vocaretur. Annotatum & hoc inter eius-
dem temporis prodigia, quòd Solis globus obiectum Lunæ centesimo
ferè antequam Augustus excederet die totus tegetetur. Primum noui
principatus Tiberij augurium fuit, Posthumi Agrippæ cædes, quem
eius rei ignarum inermemque valentissimus Centurio agrè confecit. **C**
Tiberius statim à defuncto Augusto, signum Prætorii cohortibus vt
Imperator dederat; excubias, arma, cetera aulæ inuaserat; miles in fo-
rum, miles in Curiam comitabatur; literas ad exercitus tanquã adepto
Principatu miserat; nusquam cunctabundus, nisi quum in Senatu lo-
queretur. Causa ipsi cunctationis præcipua ex metu erat; ne Germa-
nicus, in cuius manu tot legiones, immensa sociorum auxilia, mirus
apud Populum favor, habere Imperium, quàm exspectare mallet.
Cupiebat & id vulgo persuasum, & apud bonos, vt vocatus electusque;
potius à Republica, quàm per malas Liuiæ artes, & ex senili adoptione
ad Imperium obrepisse videretur. Postea compertum est, ipsum ad **D**
Imperium suscipiendum tantum simulationis & artis adhibuisse,
vt Procerum Optimatumque in se voluntatem exploraret:
nam verba vultusque singulorum alcius in animo suo
recondebat, vt per occasionem ea vlcisceretur.

Ceterùm, de ipsius rebus gestis, vi-
taque, seorsim scripturi
sumus.

VITA

A **VITA AVGVSTI FAMILIARIS** 179
ET DOMESTICA.

Ex Suetonio potissimùm descripta.

B

QVALIS in imperiis ac magistratibus, regendaque per terrarum Orbem pace belloque; Republica Augustus fuerit, prolixè satis ex historia nostra Augusta cognosci potest. Nunc domesticam, ac familiarem eius vitam, quibusque moribus, & qua fortuna domi, & inter suos egerit à iuuenta vsque ad supremum vitæ diem, simul & de maioribus natalibusque eiusdem referemus.

Gentem Octaviam, ex qua genus duxit, olim Velitris (quæ Volscorum vrbs in Latio erat) nobilissimam fuisse constat. Ea à Tarquinio Prisco Rege inter minores gentes allecta in Senatum, mox à Ser-

GENS OCTAVIA

OCTAVIA PATRICIA

OCTAVIA PLEBEIA

C

Tullio in Patricias relata, procedente tempore ad plebem transiit: ac rursus per Diuum Iulium magna vi in Patriciatum rediit. Primus ex hac gente magistratum cepit C. Octavius Rufus. Is Quæstorius Cnæum & Caium procreavit: à quibus duplex inde gens Octavia defluxit; altera nobilis & imaginibus clara, altera Equestris tantum. Siquidem Cnæus, & ab eo deinceps reliqui omnes functi sunt honoribus. At Caius eiusque posterum, seu fortuna, seu voluntate, in Equestri ordine nullo magistratu functi vsque ad Augusti patrem permansere. Proavus Augusti secundo bello Punico, stipendia in Sicilia Tribunus militum fecit sub L. Aimilio Papo Imperatore. Avus municipalibus magisteriis contentus, opulento patrimonio magna cum animi tranquillitate consenuit. Ipse Augustus se Equestri tantum familia, veteri quidem ac locuplete, sed in qua ante patrem suum, qui primus in ea Senator fuerat, nulli honores existissent, se ortum scribit. Octavius enim pater ipsius à principio ætatis & re & existimatione magna fuit. Amplis enim innutritus opibus, honores & adeptus est facillimè, & cum laude administravit. Ex Prætura Macedoniam sortitus, fugitivos residuamque Spartaci gladiatoris, & Catilinæ manum, Thurinum agrum tenentes, negotio ipsi in Senatu extra ordinem dato, ex itinere deleuit. Prouinciæ quoque Macedonia non minore iusticia, quàm fortitudine & rei militaris peritia præfuit. Bessis namque ac Thracibus magno prælio fuis, talem se erga socios præbuit; vt

D

M. Tullius Cicero Quinctum Fratrem eodem tempore parum secunda fama Asiam pro Consule administrantem hortaretur, & moneret, vt in promerendis sociis vicinum suum Octavium imitaretur. Macedonia decedens prius quàm se Consulatus candidatum profiteri posset, nullo manifesto morbo Nolæ manè dum calcearetur, extinctus est; superstitibus liberis Octavia maiore, quàm ex Ancharia; item Octavia minore, & Caio (qui postea Augustus appellatus est) quos ex Attia tulerat. Attia M. Atio Balbo, & Iulia sorore C. Cæsaris Dictatoris genita erat. Balbus paterna stirpe ex Aricia municipio oriundus, multis in familia Senatoriis imaginibus; materna verò Pompeium Magnum arctissimo gradu contingebat. Functusque Prætura inter Viginti viros agrum Campanum plebi lege Iulia diuisit. Natus est Augustus M. Tullio Cicerone, C. Antonio Coss. nono Kalendas Octobris. Infanti cognomen Thurino inditum est; quòd pater eius (vt memorauimus) in agro Thurino recens eo nato, aduersus fugitivos prosperè rem gesserat. Postea ex testamento Cæsaris maioris auunculi C. Iulius Cæsar appellatus est; deinde (vti supra retulimus)

NATALIS AVGVSTI

ex Munatij Planci sententia Augusti cognomen assumpsit. Quadrimus patrem am- A
fit: duodecimum agens annum auiam Iuliam defunctam pro concione laudauit.

PRIMA MI-
LITIA AV-
GVSTI.

Quadriennio post sumta virili toga, donis militaribus triumpho Caesaris Africano do-
natus est: quanquam expers belli propter aetatem. Mox Caesarem auunculum in Hi-
spanias aduersus Pompeij liberos profectum, vixdum a graui valetudine firmus, per
infestas hostibus vias paucissimis comitibus, naufragio etiam facto subsecutus, ma-
gnoperè eundem sibi demeruit: Caesare super itineris industriam etiam morum indo-
lem approbante. Ea in expeditione dum Caesar apud Mundam castris locum caperet,
siluamque cederet, arborem palmae repertam conseruari, vt omen victoriae, iussit. Ex
eadem continuo enata soboles adeo paucis diebus adoleuit, vt non aequipararet modo
matricem, verum etiam obtegeret, frequentareturque columbarum nidis: quamuis id
auium genus duram & asperam frondem maximè vitare solet. Hoc praecipue ostento
Caesare motum ferunt, ne quem alium sibi succedere, quam sororis suae nepotem vellent. B

Caesare post receptas Hispanias, expeditionem in Dacos, & inde in Parthos desti-
nante, Octavius Apolloniam praemissus, studiis operam nauauit. Ibi quum Theogenis
Mathematici pergulam comite Agrippa ascendisset, & Agrippae, qui prior cōsulebat,
magna & penè incredibilia praedicerentur, reticere ipse genituram suam, nec edere
velle perseverabat, metu ac pudore ne minor Agrippa inueniretur. Qua tamè vix tan-
dem post multas admonitiones & cunctanter edita, exsiluit Theogenes, adorauitque
eum. Hinc tantam mox fati fiduciam Augustus habuit, vt siderum sub qua natus esset

GENITVRA
AVGVSTI.

compositionem vltro vulgauerit, nummosque complures cum nota sideris Capricorni
sub quo natus erat, percussit. Post Caesaris caedem reuerso ab Apollonia, & Urbem
ingrediente, repente liquido ac puro caelo, circulus ad speciem arcus caelestis orbem
Solis ambiit, ac subinde Iuliae Caesaris filiae monumentum fulmine ictum est: ceterum C

SPONSAE ET
VXORES AV-
GVSTI.

statim vt in Urbem venit, haereditatem Caesaris adiit: quanquam matre dubitante, ac
Marcio Philippo vitrico Consulari multum etiam dissuadente: comparatisque ab eo
tempore exercitibus, primùm cum M. Antonio ac Marco Lepido, dein cum Antonio
tantùm per duodecim annos, nouissimè per quatuor & quadraginta solus Rempubli-
cam tenuit. Sponsam habuit adolescens P. Seruilij Isaurici filiam: sed reconciliatus
Antonio post bellum Mutinense, postulantibus vtriusque partis militibus, vt & neces-
situdine aliqua sibi inuicem iungerentur, priuignam eius Claudiam Fulviae ex P. Clo-
dio filiam vixdum nubilem uxorem duxit. Hanc postea simultate cum Fulvia socru
belloque Perusino exorto, intactam adhuc & virginem dimisit. Mox Scriboniam in
matrimonium accepit, nuptam antè duobus Consularibus, & ex altero etiam matrem:
cum hac etiam diuortium fecit, pertæsus morum eius peruersitatem. M. tamen Anto-
nius obiecit, Scriboniam dimissam, quod illa liberius doluisset nimiam pellicis poten-
tiam: ac statim Liuiam Drusillam à matrimonio Tiberij Neronis, & quidem praegan- D

IVLIA AVG.
FILIA.

tem abduxit, dilexitque vnice ac perseveranter. Ex Scribonia Iuliam, ex Liuia nihil libe-
rorum tulit, quum maximè cuperet: infans qui conceptus fuerat, immaturus est editus.
Iuliam, vt supra retulimus, primùm Marcello Octaviae sororis suae filio vixdum pueri-
tiam egresso; deinde postquam is obiit, M. Agrippae nuptui dedit, exorata sorore vt
sibi genero cederet; nam tunc Agrippa alteram Marcellarum, & ex ea liberos habebat.
Hoc quoque defuncto, multis ac diu etiam ex Equestri ordine circumspæctis, Tiberium
priuignum suum elegit: coegitque Vipsamiam Agrippae filiam praeganter, & ex qua Drusum
genuerat, dimittere. M. Antonius scriptum reliquit, primùm cum Antonio filio suo Iu-
liam despondisse, dein Cotisoni Getarum Regi: quo tempore sibi quoque inuicem filiam
Regis in matrimonium petiisset. Nepotes ex Agrippa & Iulia tres habuit, Caium, Lucium,
&

A & Agrippā: neptes duas, Iuliam, & Agrippinā. Iuliam L. Paulo Censoris filio, Agrippinam Germanico fororis suæ ex Antonia minore nepoti collocauit. Caiū & Lucium domi adoptauit per æs & librā, siue per emancipationē emtos à patre Agrippa: eosq; teneros adhuc, vt supra tradidimus, ad Reipublicæ curā admouit, & Principes iuuentutis, ac Consules designatos, circum prouincias exercitusq; dimisit. Iuliam filiam & neptes ita instituit, vt etiam lanificio assuefaceret, vetaretq; loqui aut agere quidquā nisi propalam, & quod in diurnos cōmentarios referretur. Extraneorū quidem cœtu adeo prohibuit, vt L. Tucinio claro decoroq; iuueni quōdam scripserit, parū modestè eum fecisse, quod filiam suam Baias salutatū venisset. Nepotes suos litteras, & natare, aliaq; rudimenta per se plerumq; docuit: ac nihil æquè laborauit, quàm vt manū suam scribendo imitaretur. Neq; cœnauit vnā, nisi vt in imo lecto assiderent; neq; iter cum eis fecit, nisi vt vehiculo anteirent, aut circum adequitarent. Ceterum vt fortuna ipsi in Republica constituenda prospera fuit ac valida: ita eum lætum fidentemq; sobole & disciplina domestica destituit. Iulias enim filiam & neptem omnibus probris contaminatas relegauit. Caium & Lucium in duodeviginti mensium spatio ambos amisit: Caio in Lycia, Lucio Massilia defunctis. Tertium itaque nepotem Agrippam, simulq; priuignum Tiberium lege curiata in foro adoptauerat. Ex quibus Agrippam breui ob ingenium sordidum ac ferox abdicauit, seposuitq; Surrentū. Ex nepte verò Iulia infantem post damnationem editum agnoscere aliq; vetuit. Ipse autem Augustus in ceteris vitæ partibus continentissimus, circa libidines & alex lusum hæsisse traditur. Habitauit primò iuxta forum Romanum supra scalas Annularias, in domo quæ Calui Oratoris fuerat: postea in Palatio, in ædibus Hortensianis, iisq; modicis, & neq; laxitate, neq; cultu conspicuis. Ac per annos amplius quadraginta eodem in cubiculo hieme æquè ac æstate mansit: & quamuis aliàs parum salubrem valetudini suæ Urbem hieme experiretur, assiduè tamē in Vrbe hiemabat. Aeger autem in domo Mæcenatis cubabat. Ex secessibus præcipuè frequentauit maritima, insulasq; Campaniæ, aut proxima Vrbi oppida, Lauinium, Præneste, & Tibur: vbi etiam in porticu templi Herculis ius persæpe dixit. Ampla & operosa ædificia fastidiebat: & neptis quidem suæ Iuliæ, vtpote profusè ab eadem exstructa, ad solum vsq; diruit. Sua verò quāuis modica non tam statuarū Tabularumq; pictarū ornatu, quàm porticibus & nemoribus excoluit, rebusq; vetustate aut raritate notabilibus: qualia Capreis erāt immaniū belluarū ferarumq; membra prægrandia, quæ dicuntur Gigantū ossa, & Heroū arma. Instrumētū quoq; eius & supellectilis parsimonia adparebat ex residuis lectis atq; mensis, quorū pleraq; vix priuatae elegantiae erāt. Ne toro quidē cubuisse aiunt, nisi humili & modicè instrato. Veste nō temerè alia quàm domestica vsus est, eaq; ab vxore, sorore, & filia neptibusq; cōfecta: togis neq; arctis, neq; laxis: clauo nec lato, nec angusto, sed veste inter Senatoriam & Equestrē media: calceamentis verò altiufculis, vt procerior quàm erat, videretur. Et forensia calceosq; nunquā nō intra cubiculū habuit, ad subitos repetinosq; motus parata. Conuinabatur assiduè, nec vnquā nisi recta, vt pleno cōuiuio & lauticiis instructo exciperet cōuiuas: idq; nō sine magno ordinū hominūq; delectu. Cōuiuia nonnunquā & ferius inibat, & maturius relinquebat, quā conuiuæ & cœnare inciperēt, priusquā ipse discumberet, & permanerēt eodem digresso. Cœnam ternis ferculis, quā abundantissimè, senis præbebat: vt nō nimio sumtu, ita summa comitate. nam ad cōmunionem sermonis tacētes, vel etiam submissius cōfabulātes prouocabat: & aut acroamata & histriones, aut etiam triuiales ex Circo ludios interponebat, ac frequentissimè aretalogos. Cibi minimi erat, atq; vulgaris ferè. Secundariū panē, pisciculos minutos, caseum bubulū manu pressum, & ficos virides biferas maximè appetebat.

NEPOTES
ET NEPTES
AVG.LIBERORVM
EDVCATIO:

DOMVS AVG.

SECESSVS
AVGVSTI.AEDIFICIA
PRIVATA:

SPELLEX:

VESTITVS:

CONVIVIA:

COENA:

CIBVS:

Vescebatur etiam ante cœnam quocunque tempore & loco quo stomachus desiderasset. Ex hac inobseruantia nonnunquam vel ante inuitum, vel post dimissum conuiuium solus cœnitabat, quum pleno conuiuium nihil degustaret. Vini quoque natura parcissimus erat: nec amplius quàm ter bibere eum super cœnam solitum in castris apud Mutinam Cornelius Nepos auctor est. Quoties largissimè se inuitaret, fenos sextantes non excessit; aut si excessisset, reiciebat. E vinis maximè delectatus est Rhetico; vt Liuia Pucino, quod iuxta Timauum in Hadriatico sinu nascebatur; referebatque eadem vino Pucino acceptum, quòd ad LXXXII. ætatis annum vitam produxisset. Augustus postea etiam Setino vsus traditur. Ceterùm non temerè interdum bibebat: verùm ad sedandam sitim pro potione sumebat perfusum aqua panem, aut cucumeris fructum, vel lactulæ Thyrsum, aut recens acidumve pomum succi vinosioris. Post cibum meridianum, ita vt vestitus calceatusque erat, rectis pedibus paulisper conquiescebat, opposita ad oculos manu. A cœna se in lecticulam lucubratoriam recipiebat: ibi donec residua diurni actus aut omnia, aut maxima ex parte conficeret, ad multam noctem permanebat. In lectum inde transgressus, non amplius quum plurimum quàm septem dormiebat horas, ac ne eas quidem continuas; sed vt in illo temporis spacio ter aut quater expergisceretur: si interruptum somnum recuperare non posset, lectoribus, aut fabulatoribus accersitis resumebat somnum, atque vltra primam sæpe lucem producebat. Nec in tenebris vigilauit vnquam, nisi affidente aliquo. Matutina vigilia offendebatur; ac si vel officij, vel sacri causa maturius vigilandum esset, ne id contra valetudinis rationem faceret, in proximo cuiuscunque domesticorum cœnaculo manebat: sic quoque frequenter indigens somni, vt dum per vicos deportaretur, deposita lectica inter aliquas moras condormiret.

Forma fuit eximia, & per omnes ætatis gradus venustissima: quanquam omnis lenocinij negligens, & in capite comendo tam incuriosus, vt raptim compluribus simul tonforibus operam daret; ac modò tonderet, modò raderet barbam: eoque ipso tempore, aut legeret aliquid, aut etiam scriberet. Vultu erat vel in sermone, vel tacitus adeò tranquillo serenoque, vt quidam è primoribus Galliarum confessus sit inter suos, eò se inhibitum & remollitum, quòd minus in transitu alpium per colloquij simulationem propius admissus, in præcipitium, vti destinaret, propelleret. Oculos habuit claros ac nitidos, quibus etiam inesse quiddam diuini vigoris existimari volebat; gaudebatque si quis sibi acrius contuenti, quasi ad fulgorem Solis vultum summitteret: sed in senectâ sinistro minus vidit. Dentes raros & exiguos & scabros habuit: capillum leuiter inflexum & subflauum: supercilia coniuncta: mediocres aures: nasum à summo eminentiorem, & ab imo deductiorem: colorem inter aquilum & candidum: staturam breuem: quam tamen Iulius Marathus libertus quinque pedum & dodrantis fuisse tradit: sed quæ commoditate & æqualitate membrorum occulebatur, vt non nisi ex procerioris alicuius & adstantis comparatione notari posset. Cute traditur fuisse maculosa, dispersis per pectus atque ventrem notis cum ipso natis, in modum, ordinem, ac numerum cælestis Vrsæ: sed & callis quibusdam ex corporis prurigine, assiduoque & vehementi strigilis vsu plurifariam contractis, ad impetiginis formam. Coxendice, scemore, & crure sinistro non satis expedite utebatur, vt sæpius etiam ab eo claudicaret: sed remedio arenarum calentium & arundinum confirmabatur. Dextræ quoque manus digitum salutarem tam imbecillem interdum sentiebat, vt torpentem frigoreque contractum vix scripturæ etiam cornei circuli supplemento admoueret. Questus est & de vesica, cuius dolore calculis demùm per vrinam eiectis leuabatur. Graues & periculosas valetudines aliquoties passus

POTYS.

QUIES POMERIDIANA.

SOMNVS.

VIGILIA.

FORMA CORPORIS.

VULTVS.

OCVLI.

VALETVD.

A passus est: præcipuè domita Cantabria, quum etiam iecinore destillationibus vitiatò ad desperationem redactus, contrariam & ancipitem medendi rationem necessariò subiit, auctore Antonio Musa Medico, quòd calida fomenta non prodesse, frigidis curari coactus. Quasdam etiam anniuersarias & certo tempore recurrentes experiebatur: nam sub natalem suum plarumque languebat, & veris initio præcordiorum inflatione & melancholia tentabatur, austrinis verò tempestatibus grauedine: quare quassato corpore neque frigora, neque æstus facillè tolerabat. Hieme quaternis cum pingui toga tunicis, subucula, thorace laneo, sceminalibus, & tibialibus muniebatur. Aestate apertis cubiculi foribus, ac sæpè in peristylio locoq; vndique columnis septo, sed aperto, cum saliente aqua, atque etiam aliquo ventilante cubabat. Solis verò ne hiberni quidem patiens: domi quoque non nisi petasatus sub dio spatiabatur. Itinera lectica, & noctu ferè, eaque lenta, ac minuta faciebat: vt Præneste, vel Tibur, biduo procederet: ac si quò peruenire mari posset, potius nauigabat. Verùm corporis imbecillitatem magna cura tuebatur, imprimis lauandi raritate. Vngebatur sæpius: subdabat ad flammam: perfundebatur tepida aqua, vel multo Sole calefacta. At quoties neruorum causa marinis Albulisque in Tiburtino agro scaturientibus, iisque calidis vtendum erat, contentus eo erat, vt infidens ligneo folio manus & pedes alternis vicibus iactaret. Exercitationes campestres equorum & armorum statim post ciuilia bella omisit: & ad pilam primò, mox ad folliculum transit. Deinde nulla alia exercitatione vtatur, quàm vt vectaretur, & deambulet, ita vt in extremis spatiis subsultim decurreret, festicula vel lodicula inuolutus. Animi laxamenti causa modò piscabatur hamo, modò talis nucibusque ludebat, etiam cum pueris minutis, quos facie & garrulitate gratiosos vndique conquirebat, præcipuè Mauros & Syros: nam pumilos atque distortos & omnis generis eiusdem, vt ludibria naturæ malique omnis abhorrebat. Eloquentiam studiaque liberalia prima ætate cupidè & laboriosissimè exercuit: ita vt Mutinensi bello, in tanta mole rerum & legisse, & scripsisse, & declamasse quotidie tradatur. Nam deinceps neque in Senatu, neque apud populum, neque apud milites locutus est vnquam, nisi præmeditata & composita oratione: quamuis ad subita non deesset facultas extemporalis. Ac ne periculum memoriæ adiret, aut tempus in discendo consumeret, instituit omnia è scripto recitare; primusque eius rei auctor fuit. Sermones quoque cum singulis, atque etiam cum Liuia sua grauiore non nisi in scriptis & è libello habebat, ne plus minúsve loqueretur. Ex tempore pronunciabat dulci & proprio quodam oris sono: dabatq; assiduè operam phonasco, qui vocem eius formaret & moderaretur: sed affectis nonnunquam ex valetudine faucibus, præconis voce ad populum concionatus est. Multa

D varij generis soluta oratione conscripsit: è quibus nonnulla in cætu familiarium, tanquam in auditorio recitabat: veluti rescripta Bruto de Catone; quæ volumina quum iam senior magna ex parte legisset, fatigatus, Tiberio perlegenda tradidit. Item hortationes ad Philosophiam: & de vita sua; quàm tredecim libris vsque ad Cantabricum bellum, nec vltra exposuit. Poëticam summatim attigit. Inter cetera librum Hexametris versibus conscripserat, cuius argumentum, & titulus erat Sicilia. Scripserat & Epigrammatum libellum, quæ ferè balnei tempore meditabatur. Nam Tragœdiam magno impetu exorsus, non succedente stylo aboleuit: querentibusque amicis, quidnam Ajax ipsius ageret? respondit, Aiaceum suum in spongiam incubuisse. Genus eloquentiæ secutus est elegans & temperatum, vitatis sententiarum ineptiis, atque inconcinnitate, & reconditorum (vt ipse dicere solebat) verborum scetoribus: præcipuamque curam duxit, sensa mentis quàm apertissimis verbis

CVRA VALE
TVDINIS.EXERCITIA
TIONES.ELOQVENS
TIA.

ORATIONES

PRONUN
CIATIO.LVCVBR
TIONES.

POEMATA.

verbis exprimere. Hinc eos qui imitationem aliquam infeliciter affectabant, aut ob-
 soletorum verborum studiosos vt diuerso genere vitiosos, pari fastidio spreuit. In
 quotidiano sermone quædam frequentius & notabiliter eum vsurpasse, etiam literæ
 ipsius autographæ ostendebant: vt pro stulto baceolum, pro infano vacerosum, va-
 pidè se habere, pro malè. Notatum quoque in eius chirographis, nulla ipsum diui-
 dere verba solitum: nec ab extrema parte versus abundantes literas in alterum ver-
 sum transferre; sed ibidem statim subijcere, ac linea circumducere. Formu-
 lam rationemque scribendi à Grammaticis institutam non vsquequaque obseruabat:
 eorum potius opinionem sequutus, qui perinde scribendum, ac loquendum existi-
 mabant. Quoties autem per notas scribebat, b pro a, c pro b, ac deinceps eadem
 ratione sequentes literas pro præcedentibus ponebat. Ne Græcarum quidem disci-
 plinarum leuiorè studio tenebatur, in quibus & ipsis excellebat: magistro dicendi
 vsus Apollodoro Pergameno, quem iam grandem Apolloniam quoque secum ab
 Vrbe iuuenis adhuc eduxerat. Deinde eruditione varia excultus, Arei Philosophi
 (quem alij Sperarchum nominant) filiorumque eius Dionysij & Nicanoris contu-
 bernium inuit: non tamen vt aut loqueretur expedite, aut componere aliquid au-
 deret: nam & si quid res exigeret, Latine formabat, vertendumque alij dabat. In
 euoluendis vtriusque linguæ auctoribus nihil æquè sectabatur, quàm præcepta & ex-
 empla publicè vel priuatim salubria: eaque ad verbum excerpta, mittebat ad do-
 mesticos, aut ad exercituum prouinciarumque rectores, aut ad magistratus vrbanos.
 Quod autem ad Religionem attinet, tonitrua & fulgura paulò infirmius extimesce-
 bat: ita vt semper & vbiq; pellem vituli marini pro remedio circumferret, atque
 ad omnem maioris tempestatis suspicionem in abditum & concameratum locum se
 reciperet. Somnia neque sua, neque aliena de se negligebat. Ipse per omne ver plu-
 rima & formidolosa, sed vana & irrita videbat: reliquo tempore rariora & minus
 vana. Ex nocturno visu etiam stipem quotannis die certo emendicabat è populo, ca-
 uam manum affes porrigentibus præbens. Auspicia & omina quædam pro certissi-
 mis obseruabat: sicuti si manè sibi perperam calceus, ac sinister pro dextro induce-
 retur, vt dirum: quia meminerat læuum sibi pro dextro inductum, quo die militari
 prope seditione afflictus erat. Si terra mari ve ingrediente se longinquam pro-
 fectionem fortè vocasset, vt lætum, maturique & prosperi reditus. Obseruabat &
 dies quosdam, ne aut postridie Nonas quòquam proficisceretur, aut Nonis quid-
 quam seris rei inchoaret: nihil in hoc quidem aliud deuigans, vt ad Tiberium scri-
 psit, quàm nominis *δυσφημίαν*. Sunt quibus id quoque studio fuit, omnia quæ
 Augusto euenerunt aduersa summatim complecti, vt eo argumento probarent, ni-
 hil in rebus humanis ab omni parte beatum. Inter hæc, repulsam in magisterio
 Equitum apud Cæsarem; & contra voluntatem eius prælatum Lepidum: proscri-
 ptionis inuidiam; collegium in Triumviratu pessimorum ciuium, nec æquali saltem
 potestate, præualente ferè semper Antonio: Philippensi prælio morbum: fugam
 turpem, & ægrotantis per triduum latebras in palude, & aqua intercute turgidi: tot
 Sicula naufragia, & alteram ibidem quoque in spelunca occultationem: mox in fu-
 ga nauali & vrgente hostium incursu preces ad Proculeium, vt sibi morituro ma-
 num commodaret. Itidem Perusini motus curam: belli Actiaci sollicitudinem: bel-
 lo Pannonico ruina pontis afflictum: tot militum seditiones: tot ancipites corporis
 morbos: mox suspecta Marcelli vota: pudendam Agrippæ ablegationem: vitam tot
 infidiis obnoxiam: præproperam Caij & Lucij vitam: luctumque non tantum orbi-
 tate tristem, sed & filis adulterio contumeliosum, & consilia patricis indicata:

Præignæ Neronis in Rhodum secessum: aliud mox Neptis adulterium: cum data deinde tot mala ob stipendiorum inopiam: rebellionem Illurici: seruitiorum delectus: iuuentutis penuriam: pestilentiam Urbis: famem sitimque Italiae. Ad hæc cladem Varianam: foedam tantæ Maiestatis suggillationem: Posthumi Agrippæ abdicationem post adoptionem, eiusdemque desiderium post relegationem: inde suspicionem in Fabium Maximum, arcanorumque prodicionem: hinc vxoris & Tiberij cogitationes: supremam eiusdem curam. Denique ipsam destinationem expirandi, & quadridui, qua contabuerat, in ediam obseruarunt. In summa, Diuus ille hærede hostis sui filio, eo quo in historia eiusdem retulimus modo, excessit.

MOS CONSECRANDI IMPERATORES ET AVGVSTAS.

Ex Dione & Herodiano.

Romanis mos erat à Cæsare Augusto primùm institutus, deinde à Tiberio institutus, eos consecrare Imperatores, qui superstibus filijs vel successoribus moriebantur: quique eo erant honore affecti, inter diuos relati dicebantur. Sic primus omnium Augustus Iulium Cæsarem, Tiberius Augustum mortuos consecrarunt. Quum Imperator Vita functus consecrandus erat, tota Vrbe primùm quasi luctus quidam esse videbatur, festæ celebritati promiscuus: quippe functum Vita corpus ritu hominum sumptuoso funere sepeliebant; ceream deinde imaginem defuncto quam simillimam fingebant, eamque in palatij vestibulo propositam supra eburneum lectum maximum atque sublimem, vestibibus instratum aureis, locabant. Et quidem imago illa ad ægroti speciem pallida recumbebat. Circa lectum verò vtrimque magnam partem diei sedebant: à læua quidem Senatus omnis vestibibus atris amictus, à dextera verò matronæ, quas virorum aut parentum dignitas honestabat. Harumque nulla vel aurum gestans vel ornata monilibus conspiciebatur, sed vestibibus albis exilibus indutæ mærentium speciem præbebant; hæc ita per septem dies continuos faciebant, medicis ad lectum quotidie accedentibus, inspectumque veluti ægrum deterius se habere subinde pronuntiantibus. Dein vbi iam visus esset obiisse diem, lectum humeris attollebant Equestris Senatorijque ordinis nobilissimi ac lectissimi iuuenes, perque viam sacram in vetus forum deferebant, vbi Magistratus Romani deponere imperium consueuerant. Exstructum autem erat in ipso Romano foro coloris lapidei tribunalligneum, super quod ædificium quoddam fabrefactum erat, quod columnæ vndique sustinebant, eratque ebore variè ornatum & auro: eò allatus fuerat alius lectus consimilis, cui stragulis purpureis atque auro intextis ornato erant circum capita belluarum terræ marisque; in eoque statuam ceream Principis consecrandi, vt dixi, ex palatio allatam ornatu triumphali collocabant, à qua puer egregia forma ita vt Imperator dormiret, pennis pauonis muscas abigebat. Ea ita iacente superstites Imperatores, & Senatus, Senatorumque vxores vestibibus ipsdem induti accedebant pone lectum, dum in forum ipsi deuenissent. Vbi mulieres quidem in porticibus, Senatus verò sub dio sedebant. Ab vtraque autem fori parte, gradus quidam erant ad scalarum similitudinem exstructi, in quibus altera ex parte puerorum chorus erat,

è nobilissimis atque patricijs, altera sceminarum illustrium hymnos in defunctum
 poëanasque canentium, verendo ac lamentabili carmine emodulatos. Quibus ita
 dispositis, funebris pompa in foro inchoabatur extra urbem in campum Martium
 tendens. Primum antè ferebantur statuæ omnium veterum Romanorum illustrium
 qui vnquam ab ipso Romulo, vsque ad eius consecrationis tempus fuissent. Deinde
 prouinciarum & nationum omnium quæ Romano Imperio subiectæ erant ænea si-
 mulachra, variis distincta ornamentis, vt erat cuiusque gentis patria consuetudo.
 Sequebantur post varia genera ciuium, liëtorum, scribarum, præconum, & qui sunt
 eiusdem generis. Sequebantur deinceps signa diuersorum illustrium virorum, quos
 præclare fecisse aliquid aut excogitasse, aut in aliquo studio floruisse constaret. Ve-
 niebant postea equites ac pedites armati, certatores equi, atque ea quæ ad parentan-
 dum pertinebant, quæ ab ipsis Principibus & Senatoribus, eorum vxoribus, & à cla-
 rissimis equitibus, ac populis, & à ciuium congregatione missa fuerant. Postremò fe-
 rebatur altare inauratum, ornatumque ebone & lapillis Indicis. Quæ postquã transie-
 rant, Imperator vius Rostra ascendebat, defunctumque Imperatorem laudabat.
 Quumque oraret, crebrò à Senatoribus adstantibus exclamabatur, partim laudan-
 tibus defunctum, partim lugentibus: sed oratione habita multò magis id factitabant:
 ac tandem quum lectus de loco in quo erat, moueri oporteret, omnes simul Senato-
 res lamentabantur ac flebant. Quibus peractis, iterum lectum à tribunali tollebant
 Pontifices & Magistratus, non modò qui tum erant, sed etiam hi, qui in sequentem
 annum designati fuerant, eundemque postea tradebant nonnullis Equitibus feren-
 dum. Pars Senatorum lectum anteibat, ex quibus multi dolere se simulabant, que-
 rulas voces emittendo, multi canebant flebile carmen ad tibias. Imperatores postre-
 mi sequebantur. Ita extra Urbem in Martium campum veniebant. Vbi quã latissimè
 campus patet, rogi siue suggestus quidam specie quadrangula, lateribus æquis as-
 surgebat, nulla præterquam lignorum ingentium materia compactus in tabernaculi
 formam: id quidem interius totum erat aridis fomitibus oppletum, extra autem in-
 textis auro stragulis, atque ebois signis, variisque picturis exornatum: supra verò
 alterum minusculum quidem tabernaculum positum erat, sed forma & ornatu perfi-
 simile, portis ianisque patentibus. Tertium item, & quartum, semper superiore ta-
 bernaculo contractius, ac deinceps alia, donec ad extremum, quod est omnium bre-
 uissimum, perueniebatur. In summo eius currus inauratus, quo mortuus Imperator
 olim vehebatur, collocatus erat. Potest eius ædificij forma comparari turribus his,
 quæ portibus imminentes, noctu igne prælato naues in tutas stationes dirigunt,
 Phari vulgò appellantur. Eius quoque tabernaculi formam adhuc in antiquis nu-
 mismatibus Sabinæ Augustæ, Antonini Pij, Faustinae Augustæ, & matris & filiae,
 M. Aurelij Antonini, L. Aurelij Veri, P. Heluij Pertinacis, L. Septimij Seueri, &
 Iuliae Piae Augustæ consecratorum aliquando vidi. Igitur lecto in secundum taber-
 culum, quod primo contractius est sublato, aromata & suffimenta omnis generis,
 fructus, herbasque, & succos omnes odoratos conquisitos aceruatim effundebant.
 Quippe neque gens erat, neque ciuitas, neque qui honore vllò aut dignitate præ-
 celleret, quin certatim pro se quisque suprema illa munera Principis honori defer-
 rent. Vbi verò ingens aromatum, ac eorum, quæ parentandi causa allata fuerant,
 suffimentorum aceruus magnus aggestus est, ac locus omnis oppletus, Imperator
 superstes, ceterique Imperatoris mortui propinqui eius statuam osculabantur: quo
 facto Princeps in tribunal conscendebat, Senatores verò exceptis Magistratibus, in
 tabulata parata assidebant, vt tutò simul & commodè spectarent quæ gerebantur.

Magistra-

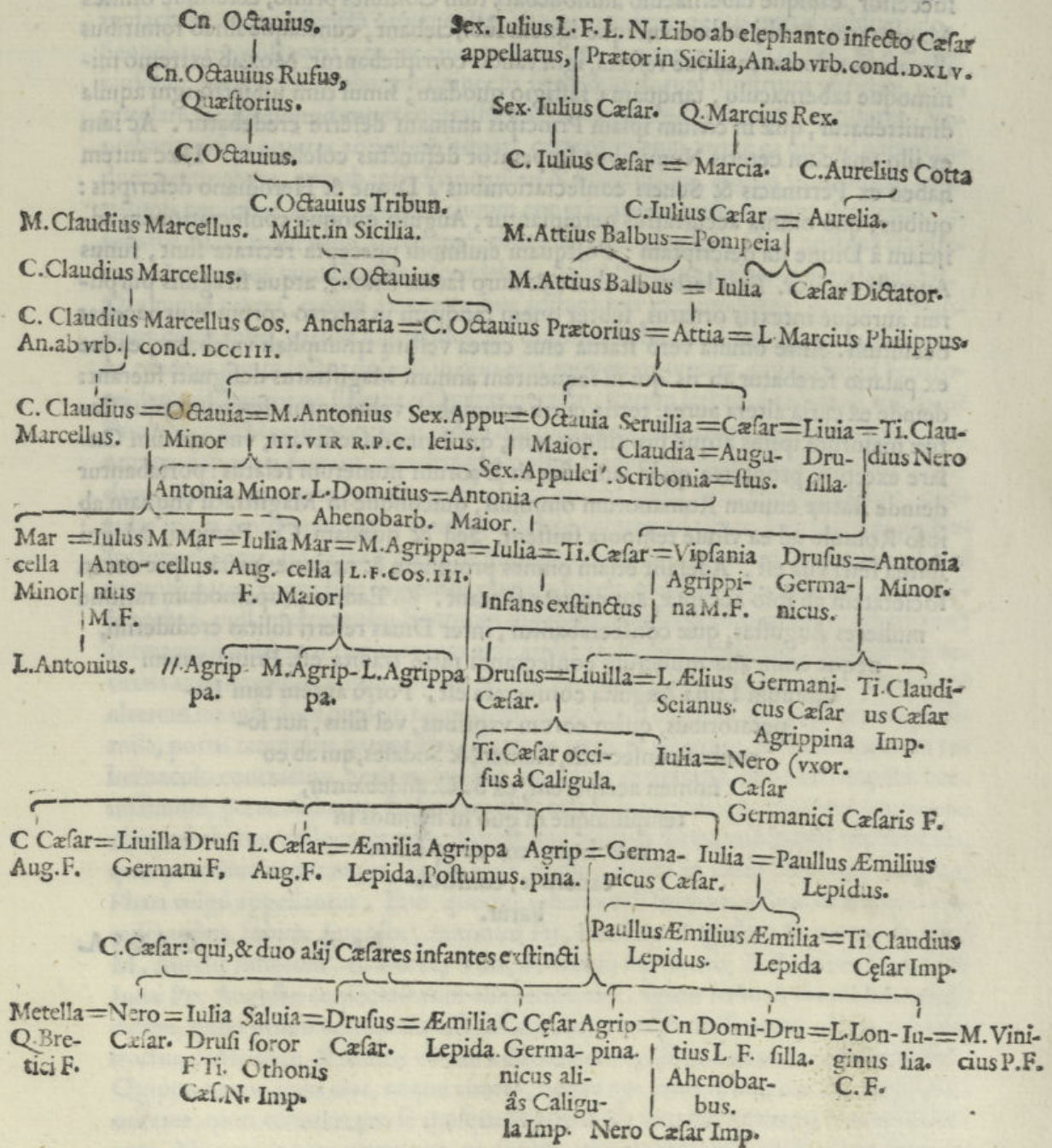
Magistratus & ceteri ex ordine collocabantur vt cuiusque dignitas postulabat. Tum circa ædificium illud adequitabant vniuersi Equestris Ordinis certa quadam lege ac recurſu motuque pyrrhichio numeroque in orbem decurrentes: pedites quoque circum ipsum rogam cursus vrbanoſ & confictos peragebant. Currus item circumagebantur inſeſſi purpuratis rectoribus, qui perſonas ferebant ducum omnium Romanorum Principumque illuſtrium. Quæ vbi celebrata erant, facem capiebat Imperij ſucceſſor, eamque tabernaculo admouebat, tum Conſules primò, ceterique omnes Magiſtratus, & alij ordine vndique ignem ſubiiciebant, cunctaque illicò fonitibus illis aridis odoramentisque reſerta, igni valido corripiebantur. Mox ab extremo minimoque tabernaculo, tanquam è ſaſtigio quodam, ſimul cum ſubiecto igni aquila dimittebatur, quæ in cælum ipſam Principis animam deferre credebatur. Ac iam ex illo vnà cum ceteris Numinibus Imperator deſunctus colebatur. Hæc autem habeo ex Pertinacis & Seueri conſecrationibus à Dione & Herodiano deſcriptis: quibus, quò omnia accuratius percipiantur, Auguſti quoque conſecrationem adijciam à Dione ita deſcriptam: Poſtquam euſmodi præcepta recitata ſunt, funus Auguſti ducitur. Erat lectus ex ebore & auro factus ſtratus, atque ſtragulis purpureis auroque intextis ornatus, ſubter quem tanquam in feretro corpus euſ iacebat occultum. Ante omnia verò ſtatua euſ cerea veſtitu triumphali videbatur, eaque ex palatio ferebatur ab iis qui in ſequentem annum Magiſtratus deſignati fuerant: deinde ex curia altera aurea, tertia curru triumphali vehabantur, ferebanturque ſtatue maiorum ipſius atque propinquorum, qui è vita diſceſſerant, vno tantum Cæſare excepto, propterea quò iam eſſet in Deorum numerum relatus: portabantur deinde ſtatue ciuium Romanorum omnium, quicunque in Magiſtratu vnquam ab ipſo Romulo ad ea uſque tempora fuiſſent. Sed & quædam Cn. Pompeij Magni ſtatua ferri viſa eſt. Aderant etiam omnes prouinciæ & nationes pictæ, quæ aut in ſocietatem ab ipſo acceptæ, aut deuictæ fuerant. Eadem propemodum ratione mulieres Auguſtas, quæ conſecrabantur, inter Diuas referri ſolitas crediderim, neque enim alia mulierum conſecrandi ratio tradita eſt. Prima autem

omnium Liuia Auguſta conſecrata eſt. Porro autem tam Imperatoribus, quàm eorum vxoribus, vel filiis, aut ſororibus conſecratis, Flamen, & Sodales, qui ab eo nomen acciperent, ex S. C. addebantur, templumque in quo hi hymnos in euſ honorem compoſitos canerent, conſtruebatur.

Aa ij

CAESA

CAESARIS AVGVSTI GENEALOGIA.

189

TITVLI CÆSARIS AVGVSTI,
qui diuersis in nummis sparsi & diuisi leguntur.

- C. CAESAR III. VIR R. P. C. *Cap. pr. Num. 3. & 7.*
 CAESAR III. VIR R. P. C. *Cap. pr. Num. 4. & alijs.*
 Γ. ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. *Cap. pr. Num. 2.*
 CAESAR DIVI F. III. VIR R. P. C. *Cap. pr. Num. 1.*
 CAESAR IMP. III. VIR R. P. C. *Cap. pr. Num. 8. & alijs.*
 ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. L. Δ. *Cap. pr. Num. 11.*
 C. CAESAR DIVI F. IMP. COS. III. VIR R. P. C. *Cap. pr. Num. 12.*
 CAESAR IMP. PONT. III. VIR R. P. C. *Cap. pr. Num. 13. & alijs.*
 CAESAR DIVI F. IMP. PONT. III. VIR R. P. C. *Cap. pr. Num. 14.*
 CAESAR IMP. PONT. COS. III. VIR R. P. C. *Cap. pr. Num. 17.*
 C. CAESAR DIVI IVLI F. IMP. AVGVR PONT. III. VIR R. P. C.
Cap. pr. Num. 18.
 ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. *Cap. 7. Num. 11.*
 IMP. CAESAR DIVI F. AVGVR PONT. III. VIR ITER. R. P. C.
 COS. ITER. ET TER. DESIGN. *Cap. pr. Num. 19. & 20. & Cap. 2.*
Num. 13. & 15. & Cap. 6. Num. 6.
 IMP. CAESAR PONT. IMP. ITER. III. VIR ITER. R. P. C. COS.
 ITER. ET TER. DESIGN. *Cap. pr. Num. 21. & Cap. 2. Num. 13.*
 IMP. CAESAR DIVI F. PONT. III. VIR ITER. R. P. C. COS. ITER.
 ET TER. DESIGN. *Cap. pr. Num. 23. & 24. & Cap. 2. Num. 15.*
 IMP. CAESAR AVGVR PONT. III. VIR ITER. R. P. C. COS. ITER.
 ET TER. DESIGN. IMP. ITER. *Cap. pr. Num. 22. & Cap. 6. Num. 10.*
 IMP. CAESAR DIVI IVLI F. PONT. COS. ITER. ET TER. DE-
 SIGN. III. VIR ITER. R. P. C. *Cap. pr. Num. 27. & Cap. 6. Num. 3.*
 IMP. CAESAR DIVI F. PONT. IMP. TER. COS. ITER. ET TER.
 DES. III. VIR ITER. R. P. C. *Cap. pr. Num. 61. & Cap. 6. Num. 2.*
 DIVI F. *Cap. pr. Num. 26.*
 DIVI IVLI F. *Cap. pr. Num. 33.*
 IMP. DIVI F. *Cap. pr. Num. 36.*
 IMP. DIVI IVLI F. *Cap. pr. Num. 29.*
 CAESAR DIVI F. *Cap. pr. Num. 31. & alijs.*
 CAESAR DIVI IVLI F. *Cap. pr. Num. 25.*
 ΚΑΙΣΑΡ ΥΙΟΣ ΘΕΙΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ. *Cap. pr. Num. 30.*
 IMP. CAESAR DIVI F. *Cap. pr. Num. 35.*
 ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΙΟΥ ΥΙΟΣ. *Cap. pr. Num. 28. & 44.*
 CAESAR DIVI F. AVGVR PONT. IMP. QVART. COS. TER. *Cap. pr. Nu. 62.*
 CAESAR DIVI F. IMP. V. COS. III. *Cap. pr. Num. 63.*
 IMP. CAESAR DIVI F. COS. V. IMP. VI. *Cap. pr. Num. 64.*
 ΚΑΙΣΑΡ ΟΥΠΑΤΟΣ. Ε. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. 5. *Cap. pr. Num. 65.*
 CAESAR DIVI F. COS. V. IMP. VII. *Cap. pr. Num. 66.*
 CAESAR IMP. VII. COS. V. *Cap. pr. Num. 68. & Cap. 15. Num. 6.*
 DIVI F. P. P. *Cap. pr. Num. 81.*
 IMP. CAESAR DIVI F. COS. V. P. P. IMP. VII. *Cap. pr. Num. 67.*
 ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΥΙΟΣ ΘΕΙΟΥ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ.
Cap. pr. Num. 78.
 IMP. CAESAR DIVI F. PATER PATRIAE *Cap. pr. Nu. 51. & Cap. 24. Nu. 3.*
 CAESAR DIVI F. COS. VI. *Cap. pr. Num. 69. & alijs.*
 IMP. CAESAR DIVI F. COS. VI. LIBERTATIS P. R. VINDEX. *Cap. pr. Nu. 71.*
 AVGVSTVS *Cap. pr. Num. 97. 99. 101. 104. 106. & 108.*
 ΣΕΒΑΣΤΟΣ *Cap. pr. Num. 98. 100. 102. 103. 105. & 107.*
 AVGVSTVS DIVI F. *Cap. pr. Num. 85. 86. 87. 88. & alijs.*
 ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΥΙΟΣ ΘΕΙΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ. *Cap. pr. Num. 89.*

- ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΥ ΥΙΟΣ *Cap. pr. Num. 92.*
 CAESAR AVGVSTVS. *Cap. pr. Num. 109. 111. 112. 114. 115. 117. & alijs.*
 ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Cap. pr. Num. 110. 113. 116. & 119.*
 IMP. CAESAR AVGVSTVS. *Cap. pr. Num. 121. 123. 130. 132. & 144.*
 ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Cap. pr. Nu. 122. 124. 125 & alijs.*
 AVGVSTVS P. P. *Cap. pr. Num. 80.*
 AVGVSTVS DIVI F. PATER PATRIAE. *Cap. pr. Num. 75.*
 CAESAR AVGVSTVS DIVI F. PATER PATRIAE. *Cap. pr. Num. 73.*
 ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. *Cap. pr. Num. 74.*
 AVGVSTVS DIVI F. COS. VII. *Cap. pr. Num. 82.*
 CAESAR AVGVSTVS COS. VII. *Cap. pr. Num. 84. & Cap. 21. Num. 3.*
 CAESAR DIVI F. AVGVSTVS COS. VIII. P. P. IMP. VII. *Cap. pr. Nu. 145.*
 AVGVSTVS DIVI F. COS. IX. IMP. VII. *Cap. pr. Num. 147.*
 AVGVSTVS P. P. COS. X. *Cap. pr. Num. 148.*
 AVGVSTVS COS. XI. *Cap. pr. Num. 149.*
 AVGVSTVS TRIBVNICIA POTESTATE. *Cap. pr. Num. 153.*
 CAESAR AVGVSTVS TRIBVNICIA POTESTATE *Cap. pr. Nu. 153 & alijs.*
 ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ
 ΕΞΟΥΣΙΑΣ; *Cap. pr. Num. 155.*
 CAESAR AVGVSTVS DIVI F. COS. XI. TRIB. POT. *Cap. pr. Nu. 150.*
 AVGVSTVS DIVI F. COS. XI. TR. POT. II. IMP. VIII. *Cap. pr. Num. 157.*
 CAESAR AVGVSTVS TRIB. POTEST. III. P. P. *Cap. pr. Num. 158.*
 IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS TRIB. POT. III. *Cap. pr. Nu. 159.*
 IMP. IX. TR. POT. V. *Cap. pr. Num. 160.*
 IMP. CAESAR AVGVSTVS COS. XI. TRIB. POT. VI. *Cap. pr. Num. 161.*
 AVGVSTVS TR. POT. VII. *Cap. pr. Num. 162.*
 CAESAR AVGVSTVS TRIB. POT. VIII. IMP. IX. COS. XI. PATER
 PATRIAE. *Cap. pr. Num. 163. & Cap. 26. Num. 1.*
 CAESAR AVGVSTVS TRIBVNIC. POT. IX. COS. XI. *Cap. pr. Nu. 164.*
 IMP. CAESAR AVGVSTVS COS. XI. TR. POT. X. IMP. X. *Cap. pr. Nu. 165.*
 AVGVSTVS PONT. MAX. *Cap. pr. Num. 167.*
 ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΜΕΓΑΣ. *Cap. pr. Num. 173.*
 AVGVSTVS DIVI F. PONT. MAX. TR. POT. X. COS. XI. IMP. XI. *Cap. pr.*
 IMP. CAESAR AVGVSTVS COS. XI. TR. POT. XI. AVGV. PONT.
 MAX. IMP. XI. P. P. *Cap. pr. Num. 175. & Cap. 28. Num. 9.*
 AVGVSTVS DIVI F. PONT. MAX. TR. POT. XI. IMP. XII. COS. XI.
 PATER PATRIAE. *Cap. pr. Num. 177. & Cap. 26. Num. 1.*
 AVGVSTVS P. M. TRI. POT. XII. *Cap. pr. Num. 178.*
 AVGVSTVS PONT. MAX. TRIB. POT. XIII. COS. XI. AVGV. IMP. XII.
 P. P. *Cap. pr. Num. 179. & Cap. 24. Num. 7.*
 AVGVSTVS TR. POT. XIII. COS. XI. IMP. XIII. P. P. *Cap. pr. Num. 180.*
 AVGVSTVS TRIB. POT. XV. *Cap. pr. Num. 182.*
 AVGVSTVS DIVI F. PONT. MAX. TR. POT. XVI. IMP. XIII. COS. XI.
 PATER PATRIAE *Cap. pr. Num. 184. & Cap. 26. Num. 1.*
 ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ. ΟΥΠΑΤΟΣ. ΔΗ. ΕΞ. ΙΖ.
Cap. pr. Num. 185.
 AVGVSTVS PONT. MAX. TRIB. POT. XVIII. COS. XI. PATER PA-
 TRIAE IMPERATOR XIII. *Cap. pr. Num. 186. & Cap. 26. Num. 2.*
 IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XIX.
 COS. XII. PATER PATRIAE IMPERATOR. XIII. *Cap. pr. Num. 189.*
& Cap. 26. Num. 3.
 IMP. AVGVSTVS TRIB. POTEST. XX. *Cap. pr. Num. 190.*
 AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XXI. COS. XIII. IMP. XIII.
Cap. pr. Num. 191.
 IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XXII. COS. XII.
 PATER PATRIAE IMPERATOR. XIII. *Cap. pr. Nu. 192. & Cap. 26. Nu. 4.*
 IMP.

- IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XXIII.
COS. XIII. PATER PATRIAE IMPERATOR XIII. *Cap. pr. Num. 193.*
& *Cap. 26. Num. 4.*
- IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XXIII.
COS. XIII. PATER PATRIAE IMPERATOR XIII. *Cap. pr. Num. 194.*
& *Cap. 26. Num. 4.*
- IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XXV.
COS. XIII. PATER PATRIAE IMPERATOR XIII. *Cap. pr. Num. 195.* &
Cap. 26. Num. 4.
- IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XIII. PONTIF. MAXIM.
TRIBVN. POTES. XXVI. *Cap. pr. Num. 196.* & *Cap. 26. Num. 5.*
- IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XIII. PONTIF. MAXIM.
TRIBVN. POTES. XXVII. *Cap. pr. Num. 196.* & *Cap. 26. Num. 6.*
- AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XXX. COS. XIII. IMP. XV. P. P. *Cap. pr.*
Num. 197.
- IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XVI. PONTIF. MAXIM.
TRIBVN. POTES. XXXII. *Cap. pr. Num. 198.* & *Cap. 26. Num. 7.*
- IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XVI. PONTIF. MAXIM.
TRIB. POTES. XXXIII. *Cap. pr. Num. 198.* & *Cap. 26. Num. 8.*
- IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XVII. PONTIF. MAXIM.
TRIBVN. POTES. XXXIII. *Cap. pr. Num. 199.* & *Cap. 26. Num. 9.*
- IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XVIII. PONTIF. MAXIM.
TRIBVN. POTES. XXXIII. *Cap. pr. Num. 200.* & *Cap. 26. Num. 9.*
- IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XIX. PONTIF. MAXIM.
TRIBVN. POTES. XXXIII. *Cap. pr. Num. 201.* & *Cap. 26. Num. 9.*
- IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XX. PONTIF. MAXIM.
TRIB. POTES. XXXIII. *Cap. pr. Num. 202.* & *Cap. 26. Num. 9.*
- IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XXXV.
COS. XIII. PATER PATRIAE IMP. XX. *Cap. pr. Num. 203.* & *Cap. 26.*
Num. 10.
- IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XXI. PONTIF. MAX. TRI-
BVN. POTES. XXXVI. *Cap. pr. Num. 204.* & *Cap. 26. Num. 11.*
- IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XXI. PONTIF. MAXIM.
TRIBVN. POTES. XXXVII. *Cap. pr. Num. 204.* & *Cap. 26. Num. 12.*
- DIVVS AVGVSTVS. *Cap. pr. Num. 208. 209. 210. & alijs.*
- ΘΕΙΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Cap. pr. Num. 232. 234.*
- ΘΕΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Cap. pr. Num. 230. 242.*
- DIVVS AVGVSTVS DIVI F. *Cap. pr. Num. 205. 207.*
- DIVVS AVGVSTVS PATER. *Cap. pr. Num. 217. & alijs.*
- DIVVS AVGVSTVS PATER PATRIAE. *Cap. pr. Num. 225. 228. 245.*
- ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΣ ΠΑΤΗΡ. *Cap. pr. Num. 239.*
- ΘΕΙΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. *Cap. pr. Num. 237.*

LEGATI

INSCRI.

LEGATI IMP. CAESARIS AVGVSTI
QVI OB RES BELLO PRAECLARE SVB EIVS
AVSPICIIIS GESTAS, ORNAMENTIS TRIVM-
PHALIBVS DONATI SVNT.

ANNO AB VRB. COND. DCCXL.

M. Vipfanius L. F. Agrippa Praefectus orae maritimae & classis, primus ornamentis
Triumphalibus ab Imp. Caesare Augusto honoratus est, De Bosphoraneis.

AN. DCCXLII.

Ti. Claudius Ti. F. Ti. N. Nero Pro Cos. Legatus Augusti, De Pannonieis, Rhæ-
teis, Vindeliceis, Germaneis, Gentibusque Alpineis.

AN. DCCXLIII.

Nero Claudius Ti. F. Ti. N. Drusus Legatus Augusti, De Vssipeteis, Cherusceis,
Sicambreis, Cauceisque Germaneis & Galleis.

EODEM ANNO

Ti. Claudius Ti. F. Ti. N. Nero Pro Cos. Legatus Augusti iterum, De Delmateis,
Pannoneis, & Daceis ex Illurico,

EODEM ANNO

L. Calpurnius L. F. L. N. Piso Pro Cos. Legatus Augusti, De Bessis & Scordisceis
ex Thracia.

AN. DCCXLVII.

L. Domitius Cn. F. L. N. Ahenobarbus Legatus Augusti, De Germaneis.

AN. DCCXLVIII.

P. Sulpicius P. F. Quirinus Pro Cos. Legatus Augusti, Ex Cilicia De Homona-
densibus.

AN. DCCLV.

M. Vinucius P. F. M. N. Legatus Augusti, De Germaneis.

AN. DCCLIX.

Cossus Cornelius Cn. F. Lentulus Isauricus Legatus Augusti, De Isauris ex Cilicia.

EODEM ANNO

Cn. Cornelius Cn. F. Lentulus Getulicus Legatus Augusti, De Getulis ex Africa.

EODEM ANNO

C. Passienus Q. F. Crispinus Rufus Legatus Augusti, Ex Africa.

EODEM ANNO

C. Sentius C. F. C. N. Saturninus Legatus Augusti, De Germaneis.

AN. DCCLX.

M. Valerius M. F. M. N. Cotta Messallinus Legatus Augusti, De Illurieis.

AN. DCCLXI.

M. Plautius M. F. M. N. Silvanus Legatus Augusti Ex Macedonia & Illurico.

EODEM ANNO

M. Aimilius. Q. F. M. N. Lepidus Legatus Augusti, Ex Delmatia.

EODEM ANNO

C. Vibius C. F. Postumus Legatus Augusti, Ex Delmatia.

INSCRI.

INSCRIPTIONES AC TITVLI 193
HONORARII, TVM IPSIVS AVGVSTI,

TVM ALIORVM ALIQVOT IPSIVS NECESSARIORVM,
quæ ad historiam Augustam pertinere videbantur, ex marmo-
ribus antiquis fidelissimè, vt in ijsdem legebantur, descripta,
ex Smetiano inscriptionum antiquarum volumine, quod
est Brugis in musæo Marci Laurini D. de Watervliet.

Malphiæ in Apulia, aut
Calabria, in basi.

In Vico Lucca in
Prouincia.

DIVO IVLIO

IUSTITIAE

CIVIT.

ET

ZMYRNAEORVM.

CLEMENTIAE

C. CAESARIS.

Romæ in ædibus Colotianis, ad aquæ Virginis ductum,
tabulæ marmoreæ fragmentum.

CAESAR C. OCTAVIVS C. F. C. N. C. PRO N.

I

PATER AVGVSTI

IC. Q. PR.

TR. MIL. BISQ. AED. PL. CVM

COS. IN ASIA

C. TORANIO IVDEX QVAESTIONVM

PR. PRO COS. IMPERATOR APPELLATVS

EX PROVINCIA MACEDONIA.

Brixia, Insubrum oppido.

C. I V L I O C. F.

F A B. S C A P T.

C A E S A R I

A V G V S T O.

Hic titulus Augusto inscribitur, qui hic in duabus Tribubus censetur, Fabia scilicet & Scaptia, quarum altera propria ipsius erat, & gentis siue familiae Octaviae; altera Iuliorum, in quorum gentem, familiam, & iura per adoptionem Diui Iulij transferat Augustus. De Scaptia tribu fuisse Augustum suspicor; argumento est, quod Liuius prodatur, quum Lanuini, Aricini, Nomentani, Pedani, ciuitate donati essent, censum fuisse actum; censos esse novos ciues, Tribus propter eos additas, Mæciam, Scaptiã. ac ex Aricia oriundam esse Octauiam gentem prodiderunt Cicero & Suetonius. Sequitur itaque Iuliam gentem de Tribu Fabia fuisse. At vtramque, Iuliam à Tullio Hostilio; Octauiam à Tarquinio Prisco, Romam esse traductam Dionysius & Suetonius produnt. Fuit itaque in Tribus Urbanas vtraque gens recensita, sed progressu temporis ex Urbanis in Rusticas, Iulia in Fabiam, Octauia in Scaptiam transit.

Bb

Apud

Apud Carites Tuscia.

In Hispania, in agro Ilicitano,
hodie Alicante appellant.

IMP. CAESARI
DIVI F. AVGVSTO
PONTIF. MAXIM.
S. P. Q. CAERES

AVG. DIVI F.
C. METTIVS C. F. CELER
D. D.

In Hispania, oppido quod Ledesma appellant,
in pariete templi exteriori.

IMP. CAES. AVG. PONTIF. MAXIM.
TRIBVNIC. POT. XXVIII. COS. XIII.
PATER PATRIAE.

In Hispaniæ oppido, quod nunc Ariona,
olim Aurigia, in quadam basi.

IMP. CAES. AVG. PONTIF. MAXIM.
TRIB. P. XXXIII. COS. XIII. P. P.
VICTORIAE SACR.
L. AIM. FENICELLVS AED. II. VIR
D. S. P. F.

Romæ in hortis Medicæorum, in Vaticanis collibus, in ara marmorea eleganti
vndique sculpta.
In primo latere Victoria alata in colle inter lauros stans, scutum rotundum, mini-
mis litterulis sic inscriptum monstrat.

SENATVS POPVLVSQ.
ROMANVS
IMP. CAESARI DIVI F. AVG.
PONTIF. MAXIM.
IMP. COS. TRIB.
POTESTAT.

In se-

In secundo latere, ipse Augustus cum Sacerdotibus adstantibus sacrificat, & sunt superne lituus, lanx, & poculum.

In tertio latere, Augustus quadrigis vehitur, & ante eum stat mulier, fortassis Livia, cum duobus filiis. Post eum alius ad laurum adstat. Supra ipsum Deus, ut apparet, Mars, in bigis vehitur. Supra mulierem, aliud Numen (fortasse Iuno) velo amplissimo arcuatim ambiente, se è nubibus promit.

In quarto latere, Apollo lyram tangens, in rupe ad arborem sedet: & ante eum sus est cum multis fœtibus: & pastor cum virga, diuino habitu, pectore scilicet nudo, reliqua veste tenui rugosaque indutus: omnia optimè sculpta: sed partim verustate, partim fracturis mutila deformataque.

Romæ ad tres columnas templi Iulij in foro Romano, in marmore Pario, quod intus abierat in crystallum, longo ped. ix. lato, iij. spisso. ij.

SENATVS POPVLVSQVE ROMANVS
IMP. CAESARI DIVI IVLII F. COS. QVINCT.
COS. DESIGN. SEX. IMP. SEPT.
REPVBLICA CONSERVATA.

Romæ, in obelisco campi Martij.

IMP. CAESAR
DIVI F. AVGVSTVS
PONTIFEX MAXIMVS
IMP. XII. COS. XI.
TRIB. POT. XIV.
ÆGYPTO IN POTESTATEM
POPVLI ROMANI REDACTA
SOLI DONVM DEDIT.

Sub Tibure,

Loco qui vulgò Cassano dicitur,
Totidem passus à vicinis ruinis
ædificij antiqui.

IMP. CAESAR
DIVI F. AVGVST.
C(X)I. P. CCCXX.

In trophæo Alpium, Elogium Augusto dicatum, de quo
Plinius libri tertij capite xx.

IMP. CAESARI DIVI F. AVGVSTO
PONT. MAX. IMP. XIII. TRIBVNIC. POTESTAT. XVII.
S. P. Q. R.
QVOD EIVS DVCTV AVSPICIISQVE
GENTES ALPINAÆ OMNES QVAE A MARI
SVPERO AD INFERVM PERTINEBANT
SVB IMPERIVM P. R. REDACTAE SVNT.

Bb ij

Romæ,

Romæ, basis marmorea alta palmos.vij. lata palm. vj.
effossa in foro Romano Anno M. D. XLVIII.
ad ædem Saturni, lacumque Curtij.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS
PONTIFEX MAXIMVS
IMP. XIII. COS. XI. TRIB. POTES. XV.
EX STIPE QVAM POPVLVS ROMANVS
ANNO NOVO ABSENTI CONTVLIT
NERONE CLAVDIO DRVSO
T. QVINCTIO CRISPINO COS.
VOLCANO.

Romæ, non procul inde, iuxta templum Diui Hadriani ad arcum
Imp. Cæs. L. Septimij Seueri, Anno M. D. LIIII. reper-
tum fuit & huius inscriptionis fragmentum, à nobis
postea suppletum, qua fieri potuit.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS
PONTIFEX MAXIMVS
IMP. XIII. COS. XI. TRIB. POTES. XV.
EX STIPE QVAM PO PVLVS ROMANVS
CALENDIS IANVAR . CONTVLIT
C. MARCIO CENSORINO C. ASINIO GALLO COS.

Tradit Suetonius in vita Augusti, omnes ordines quotannis ex voto pro salute
ipsius Augusti in lacum Curtij stipem iacere solitos: immo ipsum Augustum ex no-
cturno visu quotannis certo die stipem à populo emendicasse. Item Calendis Ia-
nuariis etiam absentis strenam conferri solitam. Ex qua summa ipse pretiosissima
Deorum simulachra mercatus, eadem vicatim dedicabat: vt Apollinem Sandalia-
rium in vico eiusdem nominis, item Iouem tragedum, & alia huiusmodi.

Romæ,

Romæ, in area S. Apollinaris prope Agonem Anno M. D.
X L V I I. effossa fuit hæc basis per medium fissa.

TI. CLAVDIVS TI. F. NERO
PONTIFEX COS. ITERVM
IMP. ITERVM
LVDOS VOTIVOS PRO REDITV
IMP. CAESARIS DIVI F. AVGVSTI
PONTIFICIS MAXIMI
IOVI OPTIMO MAXIMO FECIT
EX S. C.

Ibidem effossa fuit & hæc dimidiata basis cum laruis tragicis marmoreis
quinque, quæ suppleri ac restitui non incommodè hoc pacto posset.

P. QVINCTILIVS SE	X. F. VARVS
PONTIFEX C	OS.
LVDOS VOTIVOS PR	O REDITV
IMP. CAESARIS DIV	I F. AVGVSTI
IOVI OPTIMO M	AXIMO FECIT
TI. CLAVDIO TI. F. NER	ONE CONLEGA
EX S.	C.

In Gallia, in area Sancti Priuati, dimidio miliari supra pontem du Gard,
facellum est subterraneum olim Ioui dicatum, vt indicant columnæ
sustinentes fornicem, sub qua statua Iouis columnæ insidebat,
cuius fragmentum superest cum hac inscriptione.

SANCTITATI
IOVIS ET
AVGVSTI SACRVM
LVCILIVS
CESTI F.

Reperta in agro Tusculano.

Idem Latinè.

ΘΕΑ ΑΡΤΙΜΠΑΣΑ
 ΤΙ. ΙΟΥΛ. ΠΑΜΦΙΛ.
 ΑΠΕΛΕΥΘΕΡ. ΣΕΒ.
 ΑΝΕΘΗΚΕΝ.

Deæ Veneri cælesti
 Ti. Iul. Pamphil.
 Libert. Aug.
 dicauit.

Tergestæ Colonia, Fori Iulij oppido, nunc Trieste.

IMP. CAESAR COS. DESIG. TERT.
 III. VIR R. P. C. ITERVM
 MVRVM TVRRESQ. FECIT.

In ciuitate Castellana Falischorum
oppido, tabula marmorea.

HONORI
 IMP. CAESARIS DIVI F.
 AVGVSTI PONT. MAXIM.
 PATR. PATRIÆ ET MVNICIP.
 MAGISTRI AVGVSTALES
 C. EGNATIVS M. L. GLYCO
 C. EGNATIVS C. L. MVSICVS
 C. IVLIVS CAESAR L. ISOCHRYSVS
 Q. FLORONIVS Q. L. PRINCEPS
 VIAM AVGVSTAM AB VIA
 ANNIA EXTRA PORTAM AD
 CERERIS SILICE STERNENDAM
 CVRARVNT PECVNIA SVA
 PRO LVDIS.

Romæ in duobus cippis, eiusdem
 formæ ac magnitudinis, eodemque
 modo inscriptis: quorum alter ad
 domum Alteriorum sub Capitolio
 iacet, alter verò ad domum Cæsii-
 am in Vaticano erectus stat.

IMP. CAESAR DIVI F.
 AVGVSTVS
 PONTIFEX MAXIMVS
 TRIBVNIC. POTEST. XVII.
 EX S. C. TERMINAVIT.
 R. R. PROX. CIPP. PED. CLXVIS.

Cordubæ in Hispania, in summo templo
in columna ex faxo nigro.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS
 COS. XIIII. TRIB. POTEST. XXI. PONTIF. MAX.
 A BAETE. ET IANO AVGVST. AD OCEANVM
 I. XIII.

Peru-

Perusij, in porta.

AVGVSTO SACR. PERVSIA RESTITVTA

Fani Fortunæ, in Piceno, in porta antiqua, quam ab Augusto primùm erectam, posteri in honorem Constantini Magni, Constantini, Constantis, & Constantij patris, superimpositis columnis, additisque ornamentis, in arcum triumphalem postea verterunt.

In media arcus fascia.

IMP. CAES. DIVI F. AVGVSTVS PONTIFEX MAXIMVS
COS. XIII. TRIBVNICIA POTEST. XXXII. IMP. XVI.
PATER PATRIAE MVRVM DEDIT.

Ledesmæ in Hispania (quam Bletisam antiquitus fuisse
autumant) in æde Diuæ Mariæ.

IMP. CAESAR AVG. PONTIF.
MAXIM. TRIBVNIC. POT. XXVIII.
COS. XIII. PATER PATR.

TERMINVS AVGVSTAL. INTER
BLETISAM ET MIROBR. ET SALM.

Romæ in quodam opere publico.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS
PONT. MAX. TRIB. POT. XXX.
IMP. XV. COS. XIII. PATER PATRIAE
P. LENTVLVS C. F. SCIPIO COS.
T. QVINCTIVS CRISPINVS VALERIANVS
EX S. C. FACIVNDVM COERAVER.
EIDEMQVE PROBAVER.

Romæ,

Romæ, in aquæductu Aquæ Marcæ,
ad portam Esquilinam.

IMP. CAESAR DIVI IVLI F. AVGVSTVS
PONTIFEX MAXIMVS COS. XII.
TRIBVNIC. POTESTAT. XIX. IMP. XIII.
RIVOS AQVAVM OMNIVM REFECIT.

Emeritæ Augustæ in Hispania in ædibus
Ferdinandi de Carrera.

IMP. CAES. DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX.
COS. XI. TRIBVNIC. POTEST. X. IMP. VIII.
ORBE MARI ET TERRA PACATO TEMPLO
IANI CLVSO ET REP. P. R. OPTIMIS LEGIBVS
ET SANCTISSIMIS INSTITVTIS REFORMATA
VIAM SVPERIOR. COS. TEMPORE INCHOATAM
ET MVLTIS LOCIS INTERMISSAM PRO DIGNITA-
TE IMPERII P. R. LATIOREM LONGIOREMQUE
GADEIS VSQ. PROMOVIT.

Arimini, in lateribus pontis cuiusdam.

IMP. CAESAR DIVI F. AVG. PONT. MAX. COS.
XIII. IMP. XXI. TRIBVNIC. POTEST. XXXVII. P. P.

TI. CAESAR AVGVSTI F. DIVI IVLII N. AVG.
PONT. MAX. COS. IIII. IMP. VII. TRIB. POTEST. XXII.
DEDERE.

Iaderæ in Illyrico, iuxta portam qua in agrum itur.

IMP. CAESAR DIVI F. AVG. PARENS COLONIAE
MVRVM ET TVRRES DEDIT.

L. IVLIVS OPTAVS TVRRES VETVSTATE CONSVMPTAS
IMPENSA SVA RESTITVIT.

Terraci-

Terracinae, olim Anxur, Volscorum metropolis. Beneuenti.
 IMP. CAESARI AVGVSTO
 ROMAE ET AVGVSTO CAESARI ET COLONIAI BENEVENTANAI.
 DIVI F. COLONIA ANXVR.

Puteolis, in fronte templi maioris, quod antiquum est, quadratum, totum ex Pario marmore, opere Corinthiaco pulcherrimo.

RNIVS L. F. TEMPLVM AVGVSTO CVM ORNAMENTIS D. D.

forfan L. CALPVARNIVS

Polæ, in Illyrico oppido maritimo, quod alijs Iulia pietas, in Sacello Octavianiani.

Emeritæ Augustæ in Hispania, in ædibus Ferdinandi de Carrera.

DIVO AVGVSTO
 ROMAE ET AVG. ALBINVS ALB. F. FILAMEN
 CAES. DIVI F. DIVAE AVG. PROVIN CIAE
 PAT. PAT. LVSITA.

Romæ, Obelisci, qui in Vaticano est, titulus.

DIVO CAESARI DIVI IVLII F. AVGVSTO
 TI. CAESARI DIVI AVGVSTI F. AVGVSTO
 SACRVM.

Fani Fortunæ, in Piceno.

Inter Ariciam & Bouillas
 in Latio.

Q. TITIENVS Q. F.
 IVLIA QVADRATVS.

DIS MANIBVS
 Q. IVNIVS Q. F. IVLIA
 VALENS

Hæ duæ inscriptiones eò pertinent, quòd tradunt auctores, Augustum in honorem gentis Iuliæ Tribù Iuliam inter triginta quinque Tribus populi Romani retulisse, abolito antiquo ali cuius è Tribubus cognomine: idque, uti verisimile est, eius Tribus è qua erat D. Iulius, siue Fabia, siue Scapia hæc fuerit.

MIL. LEG. V. ALAVD.
 VIX. ANN. XLIIIX.
 D. XX. H. IIX.

VIVVS FECIT SIBI ET SVIS
 IN FR. P. IIIII. IN A. P. IIII.
 Cc Bases

Bases duæ æquales è Tiburtino, altæ palmos. vj. latæ. iij. coronis suis spoliatæ.
Repertæ anno M. D. L. I. ante ædiculam S. Mariæ Aegyptiacæ.

C. CAESARI AVGVSTI F. L. CAESARI AVGVSTI F.
PONTIFICI COS. AVGVRI COS.
DESIGNATO DESIGNATO
PRINCIPI IVVENTVTIS PRINCIPI IVVENTVTIS

Arimini.

In Hispania in oppido quod nunc Arione,
olim Aurigia, apud portam Adugarim.

C. CAESAR AVGVSTI F. L. CAES. AVG. F. DIVI NEP.
COS. PRINC. IVVENT. AVGVRI
VIAS OMNES ARIMINI COS. DESIGN.
STERNI ////////////////

In Hispania Batica, Bianz, quæ olim
Alba Varcaonensis dicta.

L. CAESARI AVGVSTI F. DIVI IVLI N.
PRINCIPI IVVENTVTIS AVGVRI
COS. DESIGNATO

MVNICIPIVM ALBENSE VARCAONENSE.

Romæ, ante templum S. Apostolorum,
retro Mineruam.

Bononiæ in atrio domus Philippi
Albergati.

OSSA
C. CAESARIS
AVGVSTI F.
PRINCIPIS IVVENTVTIS

DIVVS AVG. PARENS
DEDIT. ET
C. CAES. AVGVSTVS
GERMANICVS
REFECIT.

In agro Tusculano, in Monasterio
Grottæ Ferratæ, in vrnula marmorea.

Romæ, in musæo Cardinalis
Carpensis.

CELADVS
C. CAESARIS
DISP.

ABINNAEVS
CAESARIS AVG. P.
FASTO-

FASTORVM MAGISTRATVVM
ET TRIVMPHORVM ROMANORVM PARS
AB ANNO VRB. COND. DCCIX.
VSQVE AD ANNUM DCCLXVI.

IX. C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR V. M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS

XVI. PRAETORES FACTI.
AEDILES CERIALES PRIMVM CREARI
COEPTI.

C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR DICT. PERP.
C. OCTAVIVS C. F. C. NEPOS QVI IMPER. CONSTIT. CAVS.
POSTEA C. IVLIVS CAESAR APPEL. EST MAG. EQ.
VT QVM M. LEPIDVS PALVDATVS EXISSET INIRET.
CN. DOMITIVS M. F. M. N. CALVINVS MAG. EQ.
IN SEQVENTEM ANNUM DESIGNATVS ERAT NON INIIT.

C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR VI.
DICT. PFRP. COS. V.
OVANS EX MONTE ALBANO
VII. KAL. FEBR.

EODEM ANNO IDIBVS MART.

C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR

A BRVTO ET CASSIO CVM CONIVRATIS IN CVRIA OCCISVS EST.
IN EIVS LOCVM COS. FACTVS EST
P. CORNELIVS P. F. / . N. DOLABELLA. EX IDIB. MART.

BELLVM CIVILE MUTINENSE.

DCCX. C. VIBIVS C. F. C. N. PANSA A. HIRTIVS. A. F. / . NEPOS.
IN MAG. OCCIS. E. IN EIVS L. F. E. IN PROELIO OCC. E. IN EIVS L. F. E.
C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR OCTAVIAN. Q. PEDIVS M. F. / . NEPOS.
QVI POSTEA IMP. CAESAR AVGVSTVS. IN MAGISTRATV MORTVVS EST.
APPEL. EST ABDIC. IN EIVS. L. F. E. IN EIVS LOCVM FACTVS EST
C. ALBIVS C. F. / . N. CARRINAS. P. VENTIDIVS P. F. / . N. BASSVS
IDEM QVI PRAETOR ERAT.

EODEM ANNO EX A. D. V. KAL. DECEMBR.
AD PRIDIE KAL. IANVAR. SEXTAS.

TRIVMVIRI REI PVBLICAE CONSTITVENDAE
REMPVBLICAM TENVERVNT.

M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS.
M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS. III VIRI REI PVBLIC. CONSTIT.
C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR OCTAVIAN.

L. MVNATIVS L. F. L. N. PLANCVS.
PRO COS.
EX GALLIA.

IIII. KAL. IANVAR.
M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS II.
III VIR R. P. C. PRO COS.
EX HISPANIA.

M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS
M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS. III VIRI REIPVBLIC. CONSTIT.
C. IVLIVS DIVI F. C. N. CAESAR OCTAVIAN.

PARS FASTORVM MAGISTRATVVM
 BELLVM CIVILE PHILIPPENSE
 CVM BRVTO, CASSIO, ET CONIVRATIS.

EODEM ANNO

A. POSTVMIVS A. F. A. N. ALBINVS BRVTVS
 IN SEQVENTEM ANNVN DESIGNAT. ERAT
 LEGE PEDIA DAMNATVS NON INIIT.
 IN EIVS LOCVM FACTVS EST

M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS II. L. MVNATIVS L. F. L. N. PLANCVS
 CENS. L. ANTONIVS M. F. M. N. PIETAS P. SVLPICIVS P. F. / N. QVIRINVS L. N. F.

P. VATINIVS P. F. / NEPOS

PRO COS.

DE ILLYRICO.

PRID. KAL. IANVAR.

II. M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS
 M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS III VIRI REI PVBLIC. CONSTIT.
 C. IVLIVS DIVI F. C. N. CAESAR OCTAVIAN.

EODEM ANNO

P. SERVILIVS P. F. C. N. VATIA ISAVRICVS. L. ANTONIVS M. F. M. N. PIETAS

BELLVM CIVILE PERVSINVM

L. ANTONIVS M. F. M. N. PIETAS.

COS.

EX ALPIBVS K. IANVAR.

III. M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS
 M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS III VIRI REI PVBLICAE CONSTIT.
 C. IVLIVS DIVI F. C. N. CAESAR OCTAVIAN.

EODEM ANNO

CN. DOMITIVS M. F. M. N. CALVINVS II. C. ASINIVS CN. F. / N. POLLIO
 ABDIC. IN EIVS LOC. FACT. EST ABDIC. IN EIVS LOC. FACT. EST

EX KAL. DECEMBER.

L. CORNELIVS P. F. / N. BALBVS P. CANIDIIVS P. F. / N. CRASSYS.
 C. IVLIVS DIVI F. C. N. CAESAR OCTAVIAN.

III VIRI R. P. C.

OVANS QVOD PACEM CVM M. ANTONIO FECIT

//// // //

M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS.

III. VIR. R. P. C.

OVANS QVOD PACEM CVM C. CAESARE FECIT.

//// // //

III. M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS
 M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS III VIR REI PVBLICAE CONSTIT.
 C. IVLIVS DIVI F. C. N. CAESAR OCTAVIAN.

EODEM ANNO

L. MARCIIVS L. F. / N. CENSORINVS C. CALVISIVS C. F. / N. SABINVS.
 L. MARCIIVS L. F. C. N. CENSORINVS

COS.

EX MACEDONIA K. IANVAR.

HOC ANNO.

TRIVMVIRORVM REI PVBLICAE CONSTI-
 TVENDAE ACTA A SENATV POPVLOQVE ROMANO

RATA ESSE IVSSA SVNT.

EX // //

Q. SALVIIVS / F. / N. RVFVS.
 C. ASINIVS CN. F. / N. POLLIO

PRO COS.

EX PARTHIÑEIS VII KAL. NOVEMBER.

V M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS
 M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS
 QVI HOC ANNO IMP. ANTONIVS APPEL. E. III VIRI REI PVBLICAE CONSTIT.
 C. IVLIVS DIVI F. C. N. CAESAR OCTAVIAN.
 EODEM ANNO

AP. CLAVDIVS C. F. AP. N. PVLCHER C. NORBANVS C. F. / N. FLACCVS
 EX IIII IIIII SEX. TAEDIVS / . F. / . N. AFER
 ANTE QVAM INIRET MORTVVS EST

P. VENTIDIVS P. F. / . NEPOS
 PRO COS.

EX TAVRO MONTE ET PARTHEIS
 V. K. DECEMBR.

VI M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS II.
 IMP. ANTONIVS M. F. M. NEPOS II. III VIRI REI PVBLICAE CONSTIT.
 G. IVLIVS DIVI F. C. N. CAESAR OCTAVIAN. II. AD PRID. KAL. IANVAR. QVINTAS
 QVI IN HOC HONORE IMP. CAESAR APPEL. EST.

BELLVM CIVILE SICVLVM

CVM SEX. POMPEIO CN. F.

EODEM ANNO

M. VIPSANIVS L. F. / . N. AGRIPPA L. CANINIVS L. F. / . N. GALLVS
 EX IIII IIIII T. STATILIVS T. F. / . N. TAVRVS
 VII L. GELLIVS L. F. L. N. POBUBLICOLA M. COCCEIVS M. F. / . N. NERVA
 ABDIC. IN EIVS LOC. FACT. EST ABDIC. IN EIVS LOC. FACT. EST
 L. MVNATIVS L. F. L. N. PLANCVS II. P. SVLPICIVS P. F. / . N. QVIRINVS

HOC ANNO

M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS III VIR R. P. C. II.

COACTVS A CONLEGA IMP. CAESARE DIVI F. OCTAVIANO ABDIC.

CN. DOMITIIVS M. F. M. N. CALVINVS

PRO COS.

EX HISPANIA

XVI. KAL. SEXTIL.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. II.

III VIR R. P. C. II.

OVANS EX SICILIA

IDIE. NOVEMBR.

VIII L. CORNIFICIVS L. F. / . NEPOS SEX. POMPEIVS SEX. F. / . NEPOS
 IX IMP. ANTONIVS M. F. M. NEPOS II. L. SCRIBONIVS L. F. / . N. LIBO
 KAL. IANVAR. ABDIC. IN EIVS L. F. E.
 L. SEMPRONIVS L. F. L. N. ATRATINVS

BELLVM ILLYRICVM.

BELLVM MARSICVM.

T. STATILIVS T. F. / . N. TAVRVS

PRO COS.

EX AFRICA PRIDIE KAL. IVL.

EX K. IVLIS PAVLLVS AIMILIVS L. F. M. N. LEPIDVS

EX K. IVLIS C. MEMMIIVS C. F. / . NEPOS

C. SOSIVS C. F. T. NEPOS

PRO COS.

EX IVDAEA

III. NON. SEPTEMBR.

C. NORBANVS C. F. / . N. FLACCVS

PRO COS.

EX HISPANIA

IIII IDVS OCTOBR.

EX K. NOVEMB. M. HERENNIVS /. F. /. NEPOS
 SEX. POMPEIVS CN. F. CN. N. MAGNVS PIVS
 IN SEQVENTEM ANNVN DESIG. ERAT
 ANTEQ. INIRET HOSTIS IVDICAT. OCC. E.
 IN EIVS LOCVM FACTVS EST

DCCXX. IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. II.
 KAL. IANVAR. ABDIC. IN EIVS L. F. E.
 L. AVTRONIVS P. F. L. N. PAETVS

EX K. MAIS L. FLAVIVS C. F. /. N. SAEVINVS
 EX K. IVLIS M. ACILIVS /. F. /. NEPOS
 EX K. IVLIS C. FONTEIVS C. F. /. N. CAPITO
 EX K. SEPTEMB. L. VINICIIVS /. F. /. NEPOS
 EX K. OCTOBR. L. LAENONIIVS /. F. /. NEPOS
 I CN. DOMITIVS L. F. CN. N. AHENOBARB. C. SOSIVS C. F. T. NEPOS
 EX K. IVLIS PAVLLVS AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS
 EX K. IVLIS L. CORNELIVS /. F. /. NEPOS
 EX K. NOVEMB. N. VALERIVS M. F. M. N. MESSALLA
 CN. DOMITIVS L. F. CN. N. AHENOBARB.
 PRO COS.

EX HISPANIA III IIIII

IMP. ANTONIVS M. F. M. NEPOS
 IN SEQVENTEM ANNVN DESIGN. ERAT
 HOSTIS IVDICATVS NON INIIT
 IN EIVS LOCVM FACTVS EST

II IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. III. M. VALER. M. F. M. N. MESSALLA CORVINVS

BELLVM CIVILE AD ACTIVM.

EX K. MAIS M. TITIVS M. F. /. N. RVFVS
 HOC ANNO EX A. D. IIII. NONAS SEPTEMBER.

VICTO AD ACTIVM M. ANTONIO M. F.

QVI III VIR R. P. C. FVERAT

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIANVS

REM PVBLICAM SOLVS TENVIT.

EX K. OCTOBR. CN. POMPEIVS Q. F. Q. N. RVFVS
 III IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. IIII. M. LICINIIVS M. F. M. N. CRASSVS

BELLVM ALEXANDRINVM.

EX K. IVLIS C. ANTISTIVS C. F. /. NEPOS
 EX IDIB. SEPT. M. TVLLIVS M. F. M. N. CICERO
 EX K. NOVEMB. L. SANIVS /. F. /. N. RVFVS
 IIII IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. V. SEX. APPVLEIVS SEX. F. SEX. NEPOS

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIANVS

IN HOC HONORE REPVBICA CONSERVATA

A SENATV POPVLOQ. ROMANO.

PATER PATRIAE APPELLATVS EST.

EX K. IVLIS POTIVS VALEBIVS M. F. M. N. MESSALLA
 IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIANVS III.

COS. V.

DE PANNONIEIS DELMATEIS IAPVDIEVS
 ET GALLEIS VIII. IDVS SEXTIL.

C. ALBIVS C. F. /. N. CARRINAS
 PRO COS.

DE GALLEIS MORINEIS ET SERVEIS
 VIII IDVS SEXTIL.

IMP.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIANVS IIII.
COS. V.

EX MACEDONIA ET ACTIO
VII IDVS SEXTIL.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIANVS V.
COS. V.

DE REGINA CLEOPATRA EX AEGYPTO

PACE P. R. TERRA MARIQ. PARTA IANVS CLVSVS III.

L. AVTRONIUS P. F. L. N. PAETVS
PRO COS.

EX AFRICA XVII K. SEPTEMBR.

EX K. NOVEMB. C. FVRNIVS P. F. / . NEPOS

EX K. NOVEMB. C. CLVVIVS / . F. / . NEPOS

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIANVS
MORVM LEGVMQ. REGIMINE IN DECENNIUM ACCEPTO

SINE CENSURAE HONORE CENSVM P. R. TER EGIT PRIMVMQ. HOC ANNO

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. M. VIPSANIUS L. F. AGRIPPA LVST. FECER. LXXII

V IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. VI. M. VIPSANIUS L. F. AGRIPPA II.

M. LICINIUS M. F. M. N. CRASSVS

PRO COS.

EX THRACIA ET GETEIS

IIII NON. IVL.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIANVS

REI PVBLIC. CONSTITVEND. POTESTATEM
IN DECENNIUM ACCEPIT

VI IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. VII. M. VIPSANIUS L. F. AGRIPPA III.
QVI IN HOC HONORE AVGVSTVS APPEL. E.

M. VALERIUS M. F. M. N. MESSALLA

CORVINVS PRO COS.

EX GALLIA VII K. OCTOBR.

VII IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS VIII. T. STATILIUS T. F. / . N. TAVRVS II

BELLVM CANTABRICVM.

SEX. APPVLEIVS SEX. F. SEX. N.

PRO COS.

EX HISPANIA VII. K. FEBR.

VIII IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS IX. M. IVNIUS D. F. M. N. SILANVS

PACE P. R. TERRA MARIQ. PARTA IANVS CLVSVS IIII

IX IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS X. C. NORBANVS C. F. C. N. FLACCVS

DCCXXX. IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS XI. A. TERENTIUS A. F. / . N. VARRO MVRENA

ABDICAVIT IN EIVS LOCVM FACTVS E. IN MAGIST. MORT. E. IN EIVS L. FACT. E.

L. CESTIVS P. F. VIBI NEPOS CN. CALPHVRNIVS CN. F. CN. N. PISO

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS

DICTATOR PERPETVVS APPELLATVS EST

ABDICAVIT EX A. D. V. KAL. IVLI. TRIBVNICIA POTESTATE ACCEPTA

I M. CLAVDIVS M. F. M. N. MARCELLVS AISERN. L. ARRVTIVS L. F. L. NEPOS

EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE II.

COS. XI. P. P. IMP. VIII.

CENS. L. MVNATIVS L. F. L. N. PLANCYS PAVLLVS AIMILIVS L. F. M. N. LEPIDVS L. N. F.

Q. AI-

PARS FASTORVM MAGISTRATVVM

II. Q. AIMILIVS M. F. / . N. LEPIDVS M. LOLLIVS M. F. / . NEPOS
EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE III.
COS. XI. P. P. IMP. VIII.

L. SEMPRONIUS L. F. L. N. ATRATINVS.
PRO COS.

EX AFRICA IIII. IDVS OCTOBR.

III. M. APPVLEIVS SEX. F. SEX. NEPOS P. SILIVS P. F. C. N. NERVA

PAX CVM PARTHEIS, SIGNIS RECEPTIS

EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE IIII.
COS. XI. P. P. IMP. VIII.

IIII. Q. LVCRETIVS Q. F. / . N. VESPILLO C. SENTIVS C. F. C. N. SATVRNINVS.

BELLVM PANNONICVM

L. CORNELIVS P. F. / . N. BALBVS
PRO COS.

EX AFRICA VI. KAL. APRILES

EX A. D. V. KAL. IVLI

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE V.
COS. XI. P. P. IMP. IX.

EX K. IVLIS M. VINICIIVS P. F. L. NEPOS

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS

MORVM LEGVMQ. REGIMEN ITER, IN QVINQVEN. ACCEPTIT.

V. F. CORNELIVS P. F. C. N. N. LENT. MARCELL. CN. CORNELIVS L. F. / . N. LENTVLVS
EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE VI.
COS. XI. P. P. IMP. IX.

M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA TRIBVNICIAM POTESTATEM
AB IMP. CAESARE DIVI F. AVGVSTO IN QVINQVENNIUM ACCEPTIT.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS

ET M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA

REI PVBLICAE CONSTITVENDAE POTESTATEM
IN QVINQVENNIUM ACCEPERVNT.

VI. C. FVRNIVS C. F. P. NEPOS C. IVNIVS C. F. C. N. SILANVS

LVDI SAECVLARES QVINCTI EX S. C. FACTI

EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE VII.
COS. XI. P. P. IMP. IX.

M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE II.
COS. III. IMP. IIII.

VII. L. DOMITIVS CN. F. L. N. AHENOBARBVS P. CORNELIVS P. F. P. N. SCIPIO
EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE VIII.
COS. XI. P. P. IMP. IX.

M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE III.
COS. III. IMP. IIII.

EX K. IVLIS L. TARIVS / . F. / . N. RVEVS

VIII. M. LIVIVS L. F. / . N. DRVSVS LIBO L. CALPVRNIVS L. F. L. N. PISO CAESONIN,
EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE IX.
COS. XI. P. P. IMP. IX.

M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE IIII.
COS. III. IMP. IIII.

P. SILIVS

P. SILIVS P. F. C. N. NERVA
PRO COS.

EX ALPIBVS ET PANNONIEIS

//// //

L. ASINIVS C. F. CN. N. GALLVS

PRO COS.

DE SAVROMATEIS

/// //

IX M. LICINIVS M. F. M. N. CRASSVS CN. CORNELIVS CN. F. LENTIVS AVGVSTVS
QVI POSTEA GETVVICVS APPELLAT. E.

EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE X.
COS. XI. P. P. IMP. X.

M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE V.
COS. III. IMP. IIII.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS

MORVM LEGVMQ. REGIMEN TERT. IN QVINQVENN. ACCEPTIT.

DCCXLI TI. CLAVDIVS TI. F. TI. N. NERO P. QVINCTILIVS SEX. F. / . N. VARVS
QVI POSTEA TI. CAESAR AVG. APPEL. E.

EX A. D. PRID. NONAS MART.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS FACT. EST.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS

REI PVBL. CONSTIT. POTEST. TERT. IN QVINQVENN. ACCEPTIT.

EX A. D. V. KAL. IVLI

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XI.
COS. XI. P. P. IMP. XI.

M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA PONTIFEX TRIBVNICIAM POTESTATEM
ITERVM IN QVINQVENNIVM ACCEPTIT.

X M. VALERIVS M. F. M. N. MESSALLA BARBAT. P. SVLPICIVS P. F. P. N. QVIRINVS
AIMILIANVS IN MAG. M. E. IN EIVS L. F. E.

C. VALGIVS C. F. Q. N. SATVRNIN RVFVS

ABDICAVIT IN EIVS LOCVM FACTVS E.

C. CANINIVS C. F. C. N. REBILVS

IN MAGISTRATV MORTVVS EST.

EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIFEX MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XII.
COS. XI. P. P. IMP. XII.

M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE VII.
COS. III. IMP. IIII. QVI HOC ANNO MORTVVS EST.

BELLVM GERMANICVM.

II PAVLLVS FABIVS Q. F. Q. N. MAXIMVS Q. AELIVS Q. F. / . N. TYBERO
EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XIII.
COS. XI. P. P. IMP. XII.

III IVLVS ANTONIVS M. F. M. NEPOS Q. FABIVS Q. F. Q. N. MAXIM. AFRICANVS
EX A. D. V. KAL. IVLI

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XIII.
COS. XI. P. P. IMP. XIII.

IIII NERO CLAVDIVS TI. F. TI. N. DRVSVS GERM. T. QVINCTIVS T. F. / . N. CRISPIN. SVLPIC.
IN MAGISTRATV MORTVVS EST

EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XV.
COS. XI. P. P. IMP. XIII.

Dd IMP.

- EX A. D. V. KAL. IVLI
 IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXII.
 COS. XIII. P. P. IMP. XIII.
- II EX K. IVLIS C. CANINIYS L. F. / . N. GALLVS
 COSSVS CORNELIYS CN. F. LENTVLVS L. CALPVRNIVS CN. F. CN. N. PISO AVGV
 QVI POSTEA ISAVRICVS APPELLAT. EST
- EX A. D. V. KAL. IVLI.
 IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXIII.
 COS. XIII. P. P. IMP. XIII.
- III C. IVLIYS AVG. F. DIVI N. CAESAR VIPSANIANS. L. AIMILIYS L. F. M. N. PAVLLVS
 EX A. D. V. KAL. IVLI.
 IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIFEX MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXIII.
- III P. VINICIYS M. F. P. NEPOS P. ALFINIYS P. F. / . N. VARVS
 EX A. D. V. KAL. IVLI
 IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXV.
 COS. XIII. P. P. IMP. XIII.
- IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS
 MORVM LEGVMQ. REGIMEN QVINCT. IN DECENN. ACCEPIT.
- V L. AILIYS L. F. / . N. LAMIA M. SERVILIYS M. F. L. N. GEMINVS
 EX A. D. V. KAL. IVLI.
 IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXVI.
 COS. XIII. P. P. IMP. XIII.
- IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS
 REI PVBL. CONSTIT. POTEST. QVINCT. IN DECEN. ACCEPIT.
- VI SEX. AELIYS Q. F. / . N. CATVS C. SENTIYS C. F. C. N. SATVRNINVS
 IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS SINE CONLEGA CENSVM VICATIM EGIT
 LVSTRVM NON FECIT.
 EX A. D. V. KAL. IVLI
 IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXVII.
 COS. XIII. P. P. IMP. XIII.
- II. CLAVDIVS TI. F. TI. N. NERO AB IMP. CAESARE DIVI F. AVGVSTO
 ADOPTATVS TRIBVNICIAM POTESTATEM ITER. IN DEC. ACCEP.
- VII L. VALERIYS POTITI F. M. N. MESSALLA CN. CORNELIYS L. F. L. N. CINNA
 VOLVSVS MAGNVS
 EX A. D. V. KAL. IVLI
 IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIM. TRIBVNIC. POTEST. XXVIII.
 COS. XIII. P. P. IMP. XV.
- II. IVLIYS AVGVSTI F. DIVI N. CAESAR PONT. TRIBVN. POTEST. VII.
 COS. II. IMP. III.
- VIII M. AIMILIYS L. F. / . N. LEPIDVS L. ARRVTIYS L. F. L. NEPOS
 EX A. D. V. KAL. IVLI
 IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIM. TRIBVNIC. POTEST. XXIX.
 COS. XIII. P. P. IMP. XV.
- II. IVLIYS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTEST. VIII.
 COS. II. IMP. III.
- EX K. IVLIS C. ATTEIYS C. F. / . N. CAPITO
 EX K. IVLIS C. VIBIYS C. F. / . N. POSTVMVS
- IX A. LICINIYS A. F. / . N. NERVA SILANVS Q. CAECILIYS Q. F. Q. N. METEL. CRETIC.
 SILANVS
 EX A. D. V. KAL. IVLI
 IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXX.
 COS. XIII. P. P. IMP. XV.
- II. IVLIYS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTEST. IX.
 COS. II. IMP. III.
- EX K. IVLIS P. CORNELIYS CN. F. LENTVLVS SCIPIO
 EX K. IVLIS T. QVINCTIYS T. F. CRISPIN. VALERIAN.

DCCLX.M. FVRIVS P. F. P. N. CAMILLVS SEX. NONIVS L. F. L. N. QVINCTILIANVS
EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTES. XXXI.
COS. XIII. P. P. IMP. XV.

TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTES. X.
COS. II. IMP. V.

EX K. IVLIS C. APRONIVS C. F. C. NEPOS

EX K. IVLIS A. VIBIVS C. F. C. N. HABITVS

I. C. POPPAEVS Q. F. Q. N. SABINVS Q. SVLPICIVS Q. F. Q. N. CAMERINVS

EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTES. XXXII.

COS. XIII. P. P. IMP. XVI.

TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTES. XI.

COS. II. IMP. V.

EX K. IVLIS M. PAPIVS M. F. M. N. MVTILVS

EX K. IVLIS Q. POPPAEVS Q. F. Q. N. SECYNDIVS

II. P. CORNELIVS P. F. P. N. DOLABELLA C. IVNIVS C. F. M. N. SILANVS

FLAMEN MARTIALIS

EX A. D. V. KAL. IVLI

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTES. XXXIII.

COS. XIII. P. P. IMP. XVI.

TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTES. XII.

COS. II. IMP. V.

EX K. IVLIS SEX. CORNELIVS CN. F. CN. N. LENTIVS

MALVGINENSIS FLAMEN DIALIS.

III. M. AIMILIVS Q. F. M. N. LEPIDVS T. STATILIVS T. F. T. N. TAVRVS

EX A. D. V. KAL. IVLI

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTES. XXXIII.

COS. XIII. P. P. IMP. XVII. XVIII. XIX. XX.

TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTES. XIII.

COS. II. IMP. VI. VII.

EX K. IVLIS L. CASSIVS L. F. L. N. LONGINVS

III. GERMANIC. IVL. TI. F. AVG. N. CAESAR C. FONTEIVS C. F. C. N. CAPITVS

TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR

III. COS. II. PROCOS.

DE ILLVRIEIS PANNONIEIS DALMATEIS

ET GERMANEIS VI. IDVS MAI.

EX A. D. V. KAL. IVLI

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTES. XXXV.

COS. XIII. P. P. IMP. XX.

TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTES. XIII.

COS. II. IMP. VII.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS

MORVM LEGVMQ. REGIMEN SEXT. IN DECENN. ACCEPIT.

EX K. IVLIS C. VISELLIVS C. F. C. N. VARRO

V. C. SILIVS P. F. P. NEPOS L. MVNATIVS L. F. L. N. PLANCVS

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS

ET TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR

REI PVBLICAE CONSTITVENDAE POTES. IN DECENNIVM ACCEPERVNT.

EX A. D. V. KAL. IVLI

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTES. XXXVI.

COS. XIII. P. P. IMP. XXI.

TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTES. XV.

COS. II. IMP. VII.

VI. SEX. POMPEIVS SEX. F. SEX. NEPOS SEX. APPVLEIVS SEX. F. SEX. NEPOS^S
EX A. D. V. KAL. IVLI

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXXVII.
COS. XIII. P. P. IMP. XXI.

II. IVLIYS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTEST. XVI.
COS. II. IMP. VII.

IMP. CAESAR DIVI F. AVG. II. IVLIYS AVG. F. DIVI N. CAESAR LVST. F. LXXIII.

HOC ANNO AD XIII. KAL. SEPTEMBER.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS MORTVVS EST:

II. IVLIYS AVG. F. DIVI N. CAESAR

COGNOMEN AVGVSTI CVM IMPERIO ACCEPIT.

FRAGMENTVM MARMOREVM
FASTORVM MVNICIPALIVM, PRAECIPVOS

MVNICIPII ALICVIYS MAGISTRATVS CONTINENS,
VNA CVM CONSVLATIBVS VRBIS ROMAE.

P. PAETINIYS
P. PVBLILIYS AED.
L. SEMPRONIYS L. SCRIBONIYS
K. IVL. P. AIMILIYS
C. MEMMIYS
K. NOVEMB. M. HERENNIYS
BELLVM ILLYRIC.
EX K. IVL. AD K. IVL.
Q. LAERTIYS. C. CVMEIYS. II. VIR
BELLVM MARSIC.
C. ANNIYS. SEX. VETTIYS. AED.
EX K. IVL. AD K. IVL.
L. SCVTARIYS. M. CALPVRIYS. Q.
IMP. CAESAR. II. L. VOLCATIYS
K. IAN. P. A|||ONIYS
K. MAII. L. FLAVIYS
K. IVL. M. A|ILIYS. C. FONTEIYS
K. SEP. L. VINCVIYS
K. OCT. L. LAENONIYS
EX K. IVL. AD K. IVL.
C. AEMILIYS. Q. PONTINIYS. II. VIR
C. VALERIYS. C. TVRPILIYS. AED.
L. LIVIYS LIGYS. L. CORNELIYS. Q.
CN. DOMITIYS. C. SOSIYS
K. IVL. L. CORNELIYS
K. NOV. N. VALERIYS
EX K. IVL. AD K. IVL.
PRAEFECTI
T. LICINIYS. L. CORNELIYS
EX K. IVL. AD K. FEBR.
C. FLOTIYS. C. ANNAEVS. II. VIR

EX. K. IVL. AD K. FEBR.
SEX. TITIYS. L. GEMINIYS II. VIR.
P. SEXTILIYS
EX. K. IVL. AD K. IAN.
L. SCVTARIYS. T. SEPTIMIYS. II. VIR.
T. ANTONIYS. M. VALERIYS. Q.
IMP. CAESAR. III. M. VALERIYS
K. MAII. M. TITIYS
K. OCT. CN. POMPEIYS
EX K. FEBR. AD K. IVL.
M. METILIYS. L. ANNAEVS. AED.
HOC ANNO QVAESTORES CREATI
EX K. IVL. AD K. IVL.
C. SVLPICIYS
C. SALVIYS EVELCVS. Q.
IMP. CAESAR. IIII. M. LICINIYS
K. IVL. C. ANTISTIYS
BELLVM ALEXANDR.
EID. SEPT. M. TVLLIYS
K. NOV. L. SAENIYS
EX K. IAN. AD K. IAN.
L. CORNELIYS. Q. VETTIYS. II. VIR.
L. CASSIYS. C. GEMINIYS NIGR. Q.
IMP. CAESAR. V. SEX. APPVLEIYS
L. OPIIYS. L. LIVIYS. II. VIR.
M. NERVIYS. C. MESTRIYS. AED.
Q. PLESTINIYS. SEX. FABIYS. Q.
IMP. CAESAR. VI. M. AGRIPPA. II.
EX. K. IAN. AD K. IAN.
L. GENIYS. C. GEMINIYS. MAG.
C. CETRONIYS. C. CLODIYS AED.

H V B E R T I G O L T Z I I
I N A L I Q V O T F A S T O R V M L O C O S
A N I M A D V E R S I O N E S.

ANN. AB
VRB. COND.
DCCIX.

HO C ANNO C. Iulius Cæsar v. & M. Antonius Cōs. fuere: eodemque anno Cæsar Dictatoris perpetui titulo cum ipso statim Consulatu uti cepit. Cumque eo anno in Parthos proficisci cogitaret, M. Antonio Consulatum in totum annum gesturo, & quod M. Lepido in Galliam Narbonensem & Hispaniam ceteriore Prouincias sibi à Cæsare decretas proficiscendum esset, C. Octauium in locum Lepidi sibi magistrum Equitum in hunc annum adsciuit: in insequentem autem annum Cn. Domitium Caluinum Magistrum Equitum designauit, P. autem Dolabellam sibi in Consulatu substituit.

DCCX.

Q. Pedium Cōs. Tabulæ Capitolinæ Marci filium produnt, fragmentum verò Colatianum Quinti filium, sed nos marmor Capitolinum sequuti sumus.

DCCXIII.

HO C anno post Consulatum Marci Censorini & Caluissij Sabini ascriptimus Q. Saluium Saluidienum Consulem designatum fuisse, sed condemnatum non iniisse. Hunc autem tam Dion ipse qui Græcè scripsit, quàm Velleius Paterculus, Suetonius, & Florus, Q. Saluidienum Rufum appellant. E quibus Dion, Paterculus, & Suetonius tradunt Saluidienum obscuris natum parentibus, ex infima fortuna ad summa quæque, immò & ad Consulatum ab Augusto euectum fuisse. Florus scribit & legatum Augusti fuisse, bello quod contra Sex. Pompeium gessit: Dion verò bello Perusino contra L. Antonium à Cæsare Romam proficiscente ad oppugnationem Sentinatium relictum fuisse: digressoque Augusto Saluidienum oppidum ex inopinato aggressum cepisse, direptumque incendisse. Item haud multò post, quum Sex. Pompeius contracta proscriptorum fugitiuorumque manu littora & oram Italicam infestaret, Q. Saluidienum ab Augusto cū classe Rhegium præmissum, Pompeiumque ab Italia reiecisse. Hinc postea ab Augusto Cōs. designatus, quum Senator nondum fuisset, quod hætenus præter Pompeium & ipsum Cæsarem nemini contigisse tradit Paterculus: scilicet ut statim ab equestri ordine ad Consulatum promoveretur. Ceterum pace inter Cæsarem & Antonium circa Brundisium facta, Saluidienus Antonij indicio proditus, tanquam res nouas & insidias Cæsari molitus, ab ipso Cæsare apud Senatum accusatus, demum condemnatus & hostis iudicatus, occisus est. Eutropius ex Liuiο condemnatum quidem scribit, sed sibi manus attulisse: idque eo anno quo Cn. Domitius Caluinus, C. Asinius Pollio Cōs. fuere, D C C X I I I. Hunc Saluidienum Rufum ego eundem esse credo, qui in nummo, quem hoc anno post Consulatum Censorini & Sabini à nobis repræsentatum videre licet, Q. Saluius vocatur, Imperator & Consul designatus: videlicet ab Augusto etiam nū Triumuiro Reipublicæ constituendæ, uti pars nummi aduersa testatur, cui inscriptum est, C. CAESAR III. VIR R. P. C. neque enim alium Q. Saluium sub id tempus aut Cōs. designatum, aut Imperatorem exercitus fuisse, aut apud Dionem (qui vel diligentissimè exactissimeque omnia persecutus est) aut apud alium quemquam legere memini. Quæ utraque de Saluidieno auctores suprâ memorati tradunt: nam Imperatorem appellatum vel salutatum verisimile est, siue post captum Sentinatium oppidum, siue post Pompeium ab Italia repulsum. Facit præterea ut id ita esse facilius credam, fulmen in auersa nummi parte expressum, quod Saluidienus prodigium, quo summam aliquam potestatem sibi protendi credebat, hoc symbolo publicare, & fulgure nummo impresso, quasi Ioui acceptū referre voluerit: tanquam cælesti igne siue

siue fulgure circumfulsus: de quo hæc sunt Dionis verba: Ei Saluidieno obscurissimo genere nato pascenti gregem, flamma è capite emicuit, eumque Cæsar ad id dignitatis euexerat, vt Consul, quum Senator numquam fuisset designaretur. Quod ad nominis diuersitatem attinet inter Saluius & Saluidienus, omnino existimarim ipsum prius Saluidium fuisse dictum: ceterum ignobilem, & forsan in municipio aliquo natum, se nobili cuiusdam ciui Romano in adoptionem dedisse: idque propter nominis affinitatem Saluio cuidam. Nam & tum non ignobilem fuisse Romæ Saluiorum gentem, & in ea plures familias, testantur inter cetera quidam nummi ipsius Augusti, in quibus legimus Saluium Othonem Triumuirum, A. A. A. F. F. & fragmentum quoddam antiquum Fastorum Consularium & aliorum Magistratum, quod inter Mazochialia legitur, in quo Cæsare Augusto III. C. Valerio Messalla Cos. anno D. C. C. XXII. C. Saluius Bubulcus Quæstor fuisse legitur. Hunc igitur Saluidium à Saluio Rufo adoptatum, quod adoptatus in adoptantis nomē & familiam transire solebat, dictum deinceps Q. Saluium Saluidienum Rufum: quanquam à scriptoribus familiariter & propter breuitatem Saluidienus Rufus appellatur: vti & Augustus ferè Octavianus Cæsar non adiecto C. Iulij patris adoptiui nomine. Nec mirum videri debet à Saluidius deriuatum esse Saluidienus, & non potius Saluidianus, quum id nouum non sit, & non rarè à primitiuis in ius desinentibus, deriuatiua in enus terminentur: sic ab Aufidijs, Gallijs, Allijs, Pupijs, Vertijs, Mesijs, & Matijs, facti Aufidieni, Gallieni, Allieni, Pupieni, Vettiēni, Mesiēni, & Matiēni.

Hoc anno, qui fuit quintus & vltimus primi Triumuiratus, Antonius post Parthos duce Ventidio deuictos à Senatu laudatus, & Imperator Antonius appellatus est: vti nummi manifestum faciunt. Inter quos vnus huius anni Triumuiratus tabellæ in Fastis nostris annexus, alter atque idem tertius inferius ad Ventidij de Parthis triumphum, & ad secundum Antonij Triumuiratum, & quartus ad secundum Antonij Consulatum expressi cernuntur: in quibus legitur IMP. ANTONIVS AVGVRIIVIR. ITER. R. P. C.

DCCXV

Imperator
Antonius.

Hoc anno, qui fuit primus Triumuiratus in alterum quinquennium initi, aut certè insequenti, Sicilia à Sex. Pompeio recepta, Augustus Imperatoris prænomen accepit, & Imperator Cæsar appellatus est: vti anno præcedenti Antonius. Id inter cetera testantur nummi antiqui, in quibus statim à secundo Triumuiratu inito, Cæsar ferè semper Imperator Cæsar inscribitur, vt in plurimis ipsius nummis, qui sparsim in Fastis prædictis, vbi res postulabat, inserti sunt, videre licet. Perperam igitur ex Dione tradit Onuphrius, Cæsarem serius Imperatoris prænomen accepisse, anno scilicet D. C. C. XXI II. quinto suo Consulatu: quanquam vsurpasse quidem eum honorem vel antea confiteatur, quanquam nondum legibus concessum. Sed nummi non sine publica & Senatus auctoritate proculsi contrarium euincunt.

DCCXVI

Imperator
Cæsar.

C. Memmii istius anni Cos. Caij filium fuisse, ex nummo antiquo additum est, vti in ipso nummo videre est.

DCCXIX

Nomen patris L. Sæuini Cos. Caius ex nummo petitum est, vti nummus ipse hic additus testatur. Similiter ex alterius nummi auctoritate Vinicius Cos. suffectus, non Venucius scripsimus, vti alij plerique.

DCCXX

Nomen patris & auj Cn. Pompeij Rufi Cos. suffecti ex antiquo nummo restitimus, in quo disertè legimus Cn. Pompeium Rufum Quincti filium, Quincti item nepotem fuisse.

DCCXXI

Patrem C. Antistij Caium ex nummo antiquo habemus.

Onuphrius in suis ad Fastos commentationibus scribit, Augustum anno demum

DCCXXIII

DCCXXIII

D. C. C. L VII.

D. C. C. LVII. Lucio Valerio Messalla, Cn. Cornelio Cinna Cos. post tertium decimum & vltimum Consulatum Patrem Patriæ appellatum: idque nulla auctoritate. Nam quod Suetonium & Ovidium in Fastis huius sententiæ auctores facit, ex hoc quidem illud tantum intelligi potest, Nonis Februarij, aut sub Nonas honorem Cæsari à Senatu populoque Romano & equestri ordine delatum: ex illo verò mandantibus cunctis per Valerium Messallam: sed non Consulem, uti Onuphrius credidisse videtur: ideoque illo anno primum delatum fuisse, quo L. Valerius Messalla cum Cornelio Cinna Cos. fuit. Sed huic Onuphrij sententiæ nummi antiqui usque; quàm plurimi refragantur, qui à tertio decimo Cæsaris Consulatu ad quintum usque; per singulos ferè non solum Consulatum, sed & Tribunicia potestatis annos, in his Augusti numismatibus spectantur: in quibus omnibus inter ceteros titulos Patris Patriæ appellatio adscripta legitur, è quibus suffecerit hic sex aut septem adscripsisse: & primum quidem folio 16. sic in nummo 118. legimus: IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS COS. XII. P. P. Item eodè fol. nummo 186. & fol. 70. nummo 2. sic legimus: AVGVSTVS PONT. MAX. TRIB. POT. XVIII. COS. XI. PATER PATRIAE IMPERATOR XIII. Item folio 15. nummo 177. & fol. 70. nummo 1. sic legimus: AVGVSTO DIVI F. PONT. MAX. TR. POT. XI. IMP. XII. COS. XI. PATRI PATRIAE S. P. Q. R. Item folio 14. nummo 163. & fol. 70. nummo 1. sic legimus: CAESARI AVGVSTO TRIBVN. POT. VIII. IMP. IX. COS. XI. PATRI PATRIAE S. P. Q. R. Item fol. 14. nummo 158. CAESAR AVGVSTVS TRIB. POTEST. III. P. P. Item fol. 13. nummo 145. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS COS. VIII. P. P. IMP. VII. Denique fol. 6. nummo 67. IMP. CAESARI DIVI F. COS. V. P. P. IMP. VII. S. P. Q. R. Quare quum vel quinto Consulatu eo titulo usum constet, sed nec maturius, adscripsimus in tabella in Fastis nostris quinto ipsius Consulatu subiecta, in illo honore Patrem Patriæ appellatum: idque eo libentius, quòd antiqua inscriptio basis statuae, ut videtur equestris (oblonga est enim) testatur in eo Consulatu Rempublicam ab ipso conservatam, aut certè propter Rempublicam ab ipso iam tum antea cõservatam, statuam aut alium aliquem honorem decretum ipsi fuisse. quod ipsum à nobis in Tabella additum, quòd ob hoc verisimile sit inter alios honores Patrem Patriæ appellatum. Ipsa autem inscriptio sic habet.

SENATVS POPVLVSQ. ROMANVS	Statuam' autem eque-
IMP. CAESARI DIVI IVLII F. COS. QVINCT.	strem ipsi quinto Con-
COS. DESIGN. SEX. IMP. SEPT.	sulatu decretam arguit
REPVBLICA CONSERVATA.	nummus qui in iisdè Fa-
	stis ad quintum eius

Consulatum & hoc in libro folio 6. nummo 64. cuius pars aduersa spectatur folio 46. nummo 4. expressus cernitur, in cuius parte auersa est istiusmodi statua protensa dextra, quem in statuis habitum gestumque Pacificatoris appellant, ipsaque; nummi inscriptio haud multum ab inscriptione baseos differt, & sic habet, IMP. CAESARI DIVI F. COS. V. IMP. VI. S. P. Q. R. Huc accedit, quod ut maximè concedamus honorem hunc per Valerium aliquem Messallam Augusto delatum fuisse, eumque; vel Consulem vel certè Consulare, siue Marcus ille Valerius fuerit, siue alio aliquo prænominè appellatus (neque enim id Suetonius exprimit, sed tantum per Valerium Messallam) minimè tamen necesse est dicere id ferius factum, post decimum tertium videlicet Augusti Consulatum anno D. C. C. LVII. quo M. Valerius

M. Valerius Messalla Consul fuit: quando hoc ipso quincti Consulatus Augusti anno Potitus Valerius Messalla Consul fuit, suffectus ex Kalendis Iuliis: nec quicquam prohibet quominus ille ipse Potitus Messalla Consul eodem illo anno Augusto tum quincti Consuli eum honorem deferre potuerit. Vt interim taceam quod & eo ipso tempore, quo Augustus quincti hunc Consulatum iniit, & alij fuerint Valerij Messallæ Consulares, per quos honor ille deferri potuerit. Veluti M. Valerius Messalla Coruinus, qui secundo antè anno DCCXXII. vnà cum ipso Augusto Consulatum gessit. Iterum N. Valerius Messalla, qui anno præcedenti DCCXXI. Consul suffectus fuit.

Et hic vti superius anno DCCXX. Vinicius, non Venucius scripsimus ex nummo antiquo. DCCXXXIII.

Quando hunc C. Furnium Cos. omnino credendum est filium fuisse C. Furnij, qui prius anno DCCXXIIII. Cos. fuit, hic à nobis scriptum est, C. FURNIVS C. F. P. N. DCCXXXVI.

C. Valgium Cos. suffectum ex nummo antiquo habemus Caij filium Quincti nepotem fuisse. DCCXXI.

L. quoque Manlij, qui hoc anno Cos. suffectus fuit, patrem Caium ex nummo antiquo addidimus, vt & alterius hoc eodem anno ex alio nummo Q. Nonij Aspernatis Patrem Sextum. DCCXLVII.

Ex nummo antiquo L. Pasienum Crispinum scripsi, non Crispum, vt alij hactenus, addidique ex eodem Quincti filium fuisse. DCCXLIX.

C. Caninij Galli patrem fuisse Lucium ex nummo antiquo adnotauimus. DCCCLI.

Ee

DE CO.

DE COLONIARVM MAGISTRATIBVS
ET REPUBLICA.

COLONIARVM Respublica in legibus & legum curatoribus posita fuit. Leges vel à Populo Romano acceperunt, vel ipsæ sibi per Senatum aut Populum condiderunt. Legum diuinarum curatores erant Sacerdotes, vt humanarum Magistratus. Leges vnaquæq; Colonia suas habebat à Triumuiris, qui Coloniam deduxerant, datas, vel à Coloniæ concilio, hoc est Senatu Populoque suo latas. Senatores in Colonijs vt in Municipijs Decuriones vocabantur, quod decima eorum pars qui deducerentur, publici consilij gratia sit solita conscribi. Duumviratus erat Magistratus propemodum potestate Consulari, aut certe Prætorix apud Romanos æqualis, quorum nomina in antiquis lapidibus & numismatibus exstant. imò & iterati Duumviratus vt apud Romanos Consulatus, notæ. Quos tamen aliquot in Colonijs, quarum memoria ad nostram vsque ætatem propagata est, III VIROS quoque fuisse in Colonia Auximate, & Signina, ex lapidibus veterum exstat, eosque I. D. Iuris dicundi causa cognomentum ex officio habuisse, probabile est. Ceterum, quod nos in AVGVSTI numismatibus capite Decimo octauo istos Duumviros Coloniæ deducendæ cognominauimus, in eo olim magnorum & antiquitatis peritorum iudicia sequuti sumus, ea ratione quâ III. VIROS Coloniæ deducendæ Liuius, Dionysius, Frontinus, Velleius, ceterique auctores produnt. Eò tamen nostra inclinât sententia, vt eosdem potius Duumviros I. D. accipiamus, siue pro Magistratu Coloniarum: posteaquam ex fragmento marmoreo Fastorum municipalium, cuius editionem huic nostro operi attexuimus, nobis testatum est, II. VIROS in Fastis Municipalibus, siue Colonicis, annuos recenseri, vt apud Romanos in ipsorum Fastis Consules. Eaque de causa eosdem in Indice nostro II. VIROS I. D. appellauimus. Censores etiam in Colonijs fuisse perinde atque Romæ ex Liuius, vt itidem AEdiles ex marmoribus antiquis constat. & Magistratus in Colonijs prætexta vsos fuisse, idem auctor prodit. Sacerdotes porro, vt Augures & Pontifices in Colonijs cooptatos Ciceronis Agraria testatur. An verò certus numerus Sacerdotum fuerit, an verò pro Coloniæ magnitudine variauerit, parum explorata apud antiquos memoria est. Fuere & Præfecti in Colonijs, & Præfecti Iuris dicundo, vti tum ex numismatibus antiquis, tum ex ipso Fastorum fragmento constat. Præter eos quos recensuimus modò Magistratus, etiam Patroni Coloniarum fuerunt: ita Bononienses in Antoniorum clientela fuisse prodit Suetonius, vt Puteolanos in Cassiorum Cicero testatur, & eorundem varia amplaque in veteribus marmoribus mentio exstat.

NOTA.

NOTARVM ET LITTERARVM
Singularium, dictionumq; contractius & per compendium
tam in ipsis nummis, quam adiuncta Fastorum parte,
ac Titulis inscriptionibusque antiquis scriptarum
explicatio.

A.	Aulus, <i>prænomen.</i>	C. L.	Caius & Lucius, <i>Nummo. 4. Cap. xxviii.</i>
A. F.	Auli filius.	C. L.	Caij libertus.
A. N.	Auli nepos.	C. A.	Cæsari Augusto, <i>forfan, Nummo. 17. Cap. vii.</i>
A. F. A. N.	Auli filius Auli nepos.	CAES. AVG.	Cæsarea Augusta.
A. A. A. F. F.	Auro, Argento, Aere flando, feriundo.	CAES.	Cæsar.
A. vel AN.	Anno.	CELS.	Celsius, <i>sive Celsa.</i>
A. D.	Ante diem.	CENS.	Censores.
ABDIC.	Abdicauit.	C. CIB. D. D. PVBL.	Corona cibica data decreto publico, <i>forfan, Nummo. 13. Cap. xxj.</i>
ACT.	Actiacus <i>sive Actium.</i>	CIVIB. ET SIGN. MILIT. A	
AED. CVR.	Aedilis curulis.	PARTH. RECVP.	Ciuius & signis militaribus à Parthis recuperatis.
AED. PL.	Aedilis plebis.	C. I. V.	Colonia Iulia Valentia, <i>sive Victoria.</i>
AFR.	Africa.	CIVIT.	Ciuitas.
AIM.	Aimilius.	CN.	Cnæus, <i>prænomen.</i>
ΑΛΕΞΑΙΟΥΠ. Αλεξανδρία Αιγυπτου.	Antonius.	CN. F.	Cnæi filius.
Α. vel NON.	Antonius.	CN. N.	Cnæi nepos.
ANT. AVG.	Antoninus Augur.	CN. F. CN. N.	Cnæi filius Cn. nepos.
ANTIAT.	Antiat.	CN. DOM. AMP.	Cnæo Domitio Ampulo, <i>Nummo. 29. Cap. xvi.</i>
AP.	Appius, <i>prænomen.</i>	COHORT. PRAET.	Cohortis praetoriae.
AP. F.	Appij filius.	COL. A. A. PATRENS.	Colonia Augusta Patrensis, <i>quid notet primum A. ignoratur.</i>
AP. N.	Appij nepos.	COL. AST. AVGVSTA.	Colonia Asta, <i>sive Asturica Augusta.</i>
AP. F. AP. N.	Appij filius Appij nepos.	COL. IVL. BER.	Colonia Iulia Berytus.
A. P. F.	Auro <i>sive</i> Argento publico feriundo.	COL. IVL. BON.	Colonia Iulia Bonna, <i>sive Bononia.</i>
ARMEN.	Armenia.	COL. IVL. COR.	Colonia Iulia Corinthus.
ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ. αρχιερωσ μεγας.	Asta vel Asturica.	COL. IVL. OCTAV.	Colonia Iulia Octavia, <i>sive Octavianorum.</i>
AST.	Augusti filius.	COL. IVL. PHIL.	Colonia Iulia Philippis.
AVG. F.	Augusti puer.	COL. IVL. VAL.	Colonia Iulia Valentia.
AVG. P.	Augur, <i>sive</i> Augustus, <i>vel</i> Augusta.		
ΑΥΤ. vel ΑΥΤΟΚ. αυτοκρατωρ.			
B			
B.	Βούρβου, <i>sive</i> Βούρβου.		
BARBAT.	Barbatus.		
BER.	Berytus.		
C			
C.	Caius, <i>prænomen.</i>		
C. F.	Caij filius.		
C. N.	Caij nepos.		
C. F. C. N.	Caij filius Caij nepos.		

COL. NEM.	Colonia Nemausus.	FAB.	Fabia, tribu scilicet.
COL. SEBAS.	Colonia Sebastia.	FABRIC.	Fabricius.
COL. TOLET.	Colonia Toletum.	FEC.	Fecerunt.
C. T. T.	Colonia Tifernatium Tiberinorum. <i>forfan.</i> <i>Nummo. 217. Cap. j.</i>	FERON.	Feronia.
COM. ASIAE.	Communitas Asiae.	FOR. RE.	Fortunae reduci.
COMM. CONS.	Communi consensu. <i>Num. 19. 21. Cap. xvj.</i>	G	Γάιος.
CONS. SVO	Conseruatori suo. <i>Num.</i> <i>23. Cap. xij.</i>	G.	Γείτορ, siue Τείτορ.
COS.	Consul.	GELL.	Gellius.
COS. DES.	Consul designatus.	GER.	Germanicus.
C. VI. CEL.	Caio Vibio Celsa. <i>Num.</i> <i>50. Cap. xvij.</i>	GERM.	Germanis.
CVST.	Custos, siue custodi.	H.	Horas.
C(x)I.	<i>forfan C^o I. hoc est</i> <i>nongenti & vnum.</i>	HS.	Sestertij nota.
	D		I
D.	Decimus, <i>pr. enomen.</i>	I. O. M. S. P. Q. R. V. S. P. R. S. I. M. P.	Ioui optimo maximo Senatus populusque Romanus voto suscepto pro salute Imperatoris Caesaris quod per eum respublica in ampliori atque tranquilliori statu est.
D. F.	Decimi filius.	CAE. QVOD PER EV. R. P. IN	
D. N.	Decimi nepos.	AMP. ATQ. TRAN. S. E.	
D. F. D. N.	Decimi filius Decimi nepos.	I. O. M. SACR.	Ioui optimo maximo sacrum.
D. D.	Donum dedit, siue dedicauit.	IOVI OLYM.	Ioui Olympio.
D. S. P. F.	De sua pecunia faciendum.	IOV. TON.	Ioui tonanti.
D. XX. H. II. X.	Dies viginti horas octo.	IA.	Ἰουλιανός, siue Ἰουλιανός.
DAC.	Dacicus.	IAN. CLV.	Ianus clufus.
DES. vel DESIGN.	Designatus.	IAN.	Ianuari.
ΔΗΜ. vel ΔΗΜΑΡΧ.	Δημαρχικός.	ID.	Idus.
DIC. PER.	Dictator perpetuus.	IMP.	Imperator.
DISP.	Dispensator.	IMPER. CONSTIT. CAVS.	Imperij constituen- di causa.
DOM.	Domitius.	IMP. CAES. AVG. LVD. SAEC.	Imperator Caesar Augustus ludos saeculares, vel
	E	IMP. V.	Imperator quintum.
E.	Eius.	IN. FR. P. IIII. IN. A. P. IIII.	in fronte pedes quinque, in agro pedes quatuor.
E.	Est.	IN M. M. E.	In magistratu mortuus est.
Ε.	Ἐντε, aut Ἐμπτος.	IN E. L. F. E.	In eius locum factus est.
E Q.	Equitum.	IN M. O. E.	In magistratu occisus est.
E Q. ORDIN.	Equestri ordinis.	IN PROEL. OCCIS. E.	In proelio occisus est.
EV R.	Europa.		
EX. A. D.	Ex ante diem.		
EX. EA. P. Q. I. S. AD. A. D. E.	Ex ea pecunia quae iussu Senatus ad aerarium delata est.		
EX. S. C.	Ex Senatus consulto.		
	F		
F.	Filius.		
F. F.	Flando feriundo.		

IN SEQUENT. AN. DES. E. In sequentem annum designatus erat.
 II. VIR. Duouir, vel duumuir, *sive* Duumuir.
 II. VIR. Q. Duumuir quinquenalibus.
 III. VIR. Triumuir.
 III. VIR. A. A. A. F. F. Triumuir Auro, argento, ære flando feriundo.
 III. VIR. R. P. C. Triumuir Reipublicæ constituendæ.
 III. VIR. A. P. F. Quartumuir auro *sive* argento publicè feriundo.
 IV. Quartum.
 IVL. Iulia.
 IX. Nonum.
 IIX. Octauum.

K

K. *sive* KAL. Kalendis vel Kalendas.
 KAIΞ Kairos.

L

L. Lucius, *prænomen*.
 L. F. Lucij filius.
 L. N. Lucij nepos.
 L. F. L. N. Lucij filius, Lucij nepos.
 L. A. λυκάβας πρῶτος.
 L. B. λυκάβας δεύτερος.
 L. Δ. λυκάβας τρίτος.
 L. IZ. λυκάβας ἑτάρχει δέκατος.
 ΛΓΔ λυκάβας τριακός δέ τρίτος.
 LEG. Legatus.
 LEG. PROP. Legatus proproatore. *sive* proproatoris.
 LVD. SAEC. Ludos sæculares.
 LVSITA. Lusitania.
 LVST. FEC. Lustrum fecerunt.

M

M. Marcus, *prænomen*.
 M. F. Marci filius.
 M. N. Marci nepos.
 M. F. M. N. Marci filius Marci nepos.
 M. L. Marci libertus.
 M. Manius *prænomen*.
 M. F. Manij filius.
 M. N. Manij nepos.
 M. F. M. N. Manij filius Manij nepos.
 M. vel MAG. Magistratum.
 M. vel MORT. Mortuus.
 M. A. Nummo 21. Cap. xxix. ignoratur.
 MAG. EQ. Magister equitum.

MAR. VLT. Mars vltor, *sive* Martis vltoris.
 MR. MAR.
 MART. Martijs, vel Martias.
 MIL. LEG. V. ALAUD. Militi legionis quintæ Alaudæ.
 MIROBR. Mirobrigam.
 MN. CAL. IVL. *sive* MVN. CALAG. IVL. Municipium Calaguribus Iulia.
 MVN. Municipium.
 MVN. Munia, Nummo 13. 15 &c. Cap. xvj.
 N. Numerius, *prænomen*.
 N. F. Numerij filius.
 N. N. Numerij nepos.
 N. F. N. N. Numerij filius Numerij nepos.

N. NT
 NON. Nonas, vel Nonis.

O

O. C. S. vel OB C. S. vel O. B. CIV. SER. Ob cuius seruatos.
 O. vel OPT. Optimo.
 OCT. vel OCTOB. Octobris.
 OCCIS. Occisus.

P

P. Publius, *prænomen*.
 P. F. Publij filius.
 P. N. Publij nepos.
 P. F. P. N. Publij filius Publij nepos.
 P. P. vel PAT. PAT. Pater patriæ.
 P. M. vel PONT. MAX. Pontifex maximus.
 P. vel POT. Potestate.
 P. CI. Prætor Ciliciæ, *forfan*, Nummo 7. & 11. Cap. iij.
 P. R. Populus Romanus, vel Populi Romani.
 PAREN. Parenti. Nummo 13. Cap. xij.
 PART. Parthicus.
 PERP. Perpetuus.
 PLÆ. TRAN. Platorius Tranquillus.
 PONT. Pontifex.
 PRAEF. OR. MARIT. ET CLASS. Præfectus oræ maritimæ & Classi.

PR. PRO COS.	Præfectus Pro consuli.	SEX.	Sextus, <i>prænomen</i> .
PR. II. VIR.	Præfectus Duumviri.	SEX. F.	Sexti filius.
PR.	Prator.	SEX. N.	Sexti nepos.
PR. Q.	Pro quæstor, vel Pro quæstore.	SEX. F. SEX. N.	Sexti filius Sexti nepos.
PRO COS.	Pro consul, vel Pro consule.	SICIL.	Sicilia.
PRID.	Pridie.	5.	Senarij nota.

Q

Q.	Quinctus, <i>Prænomen</i> .
Q. F.	Quincti filius.
Q. N.	Quincti nepos.
Q. F. Q. N.	Quincti filius Quincti nepos.
Q.	Quæstor.
Q. P.	Quæstor prætorius, <i>sive</i> Prætoris.
Q. PR.	Quæstor prouinciæ.
Q. DESIG.	Quæstor designatus.
QVOD V. M. S. EX EA P. Q. I. S.	
AD A. D. E.	Quod viæ munitæ sunt ex ea pecunia quæ iussu Senatus ad ærarium delata est. <i>Nummo. 16. 18. & 23. Cap. xvj.</i>

R

R. P. C.	Rei publicæ constituendæ.
R. R. PROX. CIPP. PED. CLXVIS.	Ruderibus reiectis proximo cippo pedes sexaginta sex semis.
RECEP.	Recepta.
REST.	Restituit.
ROM. ET AVG.	Romæ & Augusto.

S

S. C.	Senatus consulto.
S. P. Q. R.	Senatus Populusque Romanus.
SP.	Spurius, <i>prænomen</i> .
SP. F.	Spurij filius.
SP. N.	Spurij nepos.
SP. F. SP. N.	Spurij filius Spurij nepos.
SALM.	Salmanticam.
SCAPT.	Scaptia, <i>tribu scilicet</i> .
SEMP.	Sempronius.
SER.	Seruius, <i>prænomen</i> .
SER. F.	Seruij filius.
SER. N.	Seruij nepos.
SER. F. SER. N.	Seruij filius Seruij nepos.

T

T.	Titus, <i>prænomen</i> .
T. F.	Titi filius.
T. N.	Titi nepos.
T. F. T. N.	Titi filius Titi nepos.
T. CEL.	Tito Celere. <i>Num. 54. Cap. xvij.</i>
TI.	Tiberius, <i>prænomen</i> .
TI. F.	Tiberij filius.
TI. N.	Tiberij nepos.
TI. F. TI. N.	Tiberij filius Tiberij nepos.
ER. <i>sive</i> TERT.	Tertium.
Θ E.	Θεός, <i>sive</i> Θεός.
TR. MIL.	Tribunus militum.
TR. P. vel TRIB. POT. vel TRIBV. NIC. POTEST.	Tribunicia potestate.

V

V.	Quintum.
V. S. vel VOT. SVSC.	Voto suscepto.
V. PR. RE. CAE.	Voto pro reditu Cæsaris.
VOT. P. SVSC.	Voto publicè suscepto.
VOT. S. PRO R. CAES.	Voto suscepto pro reditu Cæsaris.
VOT. P. SVSC. PRO SAL. ET RED. I. O. M. SACR.	Voto publicè suscepto pro salute & reditu Ioui optimo maximo Sacrum.
VAR. RVF.	Varius Rufus.
VIC. AVG.	Victoria Augusta, <i>sive</i> Victorix Augusti.
VIX.	Vixit.

X

X.	Decimùm.
XIV.	Decima quarta.
XIIIX.	Decima octaua.
XXIV.	Vigesima quarta.
XXIIIX.	Vigesima octaua.
XV. S. F.	Quindecemuir sacris faciundis.

223

SVMMARIA PECVNIAE ROMANÆ,
cuius nostra pluribus passim locis meminit historia,
ad huius sæculi pecuniam comparatio.

- I**ulius Cæsar Populo Romano Viritim trecenos Sestertios legauerat. *Hoc est, septem coronatos & semissem.*
- M. Antonius censebat Sex. Pompeio Magni filio pro bonis paternis in ararium delatis reddendum de publico HS. bis millies. *Hoc est, quinquagies centena millia coronatorum, siue quinque milliones.*
- Antonius post cædem Cæsaris occupat Sestertiũ septies millies à Cæsare ad ædem Opis depositum. *Hoc est, centies septuagies quinquies centena millia coronatorum, siue septemdecim milliones semis.*
- Percussoribus proscriptorum, quiq̃ue caput proscripti ad Triumuiros referret, præmium propositum fuerat, ingenuis quidem centena millia HS. seruis verò dimidium. *Hoc est, duo millia coronatorum & quingenta.*
- Antonius percussori Ciceronis Tribuno, pro capite HS. decies dedit. *Hoc est, Viginti quinque millia coronatorum.*
- Sex. Pompeius conseruatoribus proscriptorum præmium proposuit duplum eius quod percussoribus constitutum erat. *Hoc est, ccm. HS. quæ faciunt quinque millia coronatorum.*
- Nonius Struma senator smaragdum possidebat nucis auellanæ magnitudine, æstimatam Vicies HS. qua vt potiretur Antonius Nonium proscripsit. *Hoc est, quinquaginta millia coronatorum.*
- In bello ciuili contra Brutum & Cassium, Laodiceæ, quò Staius Murcus Cassianæ classis præfectus Dolabellam compulerat, libra panis quinquaginta sestertijs venibat. *Hoc est, coronato semis.*
- C. Cassius Tarsensibus tributi nomine centies & ter sestertiũ imperauit. *(Hoc est, Septingenta & quinquaginta millia coronatorum.)* Rhodijs verò decem annorum tributum extra ordinem ex censu conferendum repræsentandumq̃ue imperat, vsque ad Sestertiũ octogies millies. *Hoc est, bis millies centena, & ducenta millia coronatorum, siue ducenti milliones.*
- M. Brutus Lycios multæ nomine sestertiũ ter millies imperauit. *Hoc est, septuagies quinquies centena millia coronatorum, siue septem milliones & semis.*
- Brutus & Cassius militibus suis singulis donatiui nomine nummos mille quingentos repræsentarunt. *Hoc est, triginta octo coronatos.*
- In expeditione Parthica Antonij contra Phraatem, tanta in Antonij castris fame laboratum est, vt libra panis ducentis Sestertijs veniret, hordeaceus verò panis pari argenti pondere. *Hoc est, quinque coronatis.*
- Capta à Cæsare Augusto Alexandria, Archibius ne statuae Cleopatras conuellerentur, sestertiũ quadringenties redemisse traditur. *Hoc est, decies centena millia coronatorum, siue milione.*
- Augustus capta Alexandria, Ægypto in formam prouinciæ redacta, stipendium Pop. Rom. Sestertiũ octies millies pendere iussit. *Hoc est, ducenties centena millia coronatorum, siue Viginti milliones semis.*
- Augustus post victoriam Actiacam & bellum Alexandrinum Romam reuersus militibus donatiui nomine singulis ducenos quinquagenos denarios *(Hoc est, quinquaginta coronatos)* distribuit: Duplex Centurioni. *(Hoc est, centum coronatos)* Triplex Equiti. *(Hoc est, centum coronatos & semissem.)* Populo verò congiarij nomine quadringenos viritim nummos *(Hoc est, decem coronatos,)* diuisit, ne præteritis quidem minoribus.
- Triumpho Alexandrino ex Gaza regia in Urbem inuecta, tanta rei nummaria Romæ copia fuit, Vt fœnus à dextantibus ad trientes *(Hoc est, quum decem antea fœnoris ex centesima ducebantur, nunc ex eadem tantum quatuor penderentur)* diminueretur, plurimumq̃ue agrorum præcij accresceret.

Augustus

- Augustus vniuersæ Galliaë vectigal Sestertiũm quater millies imperauit, *Hoc est, centies centena millia coronatorum, siue decem miliones.*
- Augustus in recognitione Senatus censum Senatorum, qui octingentorum milium fuerat, ad duodecies sestertiũm (*Hoc est, viginti millia coronatorum ad triginta millia expleuit ratione sesquialtera*) deinceps taxauit, suppleuitque non habentibus.
- Idem Augustus omnibus qui Sestertiũm quadringenta (*hoc est, decem millia coronatorum*) in censu possiderent, legitimum magistratum petendi potestatem faciebat.
- Augustus M. Hortensium Hortalum, ne clarissima gens Hortensia exstingueretur, liberalitate decies sestertiũm (*Hoc est, viginti quinque milium coronatorum*) vt vxorem duceret, pellexit, quod aliàs re tenui esset.
- Augustus in cellam Iouis Capitolini præter sedecim millia pondo auri in gemmis ac margaritis quingenties sestertiũm (*Hoc est, duodecies centena & quinquaginta millia coronatorum*) vne donatione contulit.
- Lollia M. Lollij filiaë ornatus capitis, crinium, aurium, colli, ac manuum, qui nonnunquam etiam vna mediocrium sponsaliũm cœna ad lucernas refulgeret, quadringenties sestertiũm (*Hoc est, decies centenis millibus, siue millione*) æstimatus est.
- Augustus postquam intellexisset plurimos grauitate scœnoris & aris alieni fortunis prolapsos, euerfa re familiari, nec sine iactura dignitatis ac famæ, vt ei malo mederetur, Sestertiũm millies (*Hoc est, vicies quinquies centena millia coronatorum, siue duos miliones semis*) per mensas disposuit, vsũque gratuitum per triennium concessit ijs, qui ærario fiscõve in duplum prædijs cauere possent.
- L. Tarius Rufus infima natalium obscuritate, nauata egregiè bello Siculo opera, ad Consulatum pronectus, sestertiũm millies parsimonia sibi congefferat, ipsumque Augustum hæredem sibi scripserat. *Hoc est, vicies quinquies centena millia coronatorum, siue duos miliones semis.*
- Augustus Sex. Ælio Cato & C. Sentio Saturnino Coss. actõ vicatim censu, Senatorium Equestremque ordinem proluxa liberalitate prosequutus, Censum Senatorium ab octingentorum milium summa ad duodecies Sestertiũm ampliauit: (*sescupla itaque ratione censum auxit; vt viginti millia coronatorum ad triginta ampliarentur*) nec vllum in Equestrem ordinem recepit cui in censu non esset quadringenta sestertiũm, *Hoc est, decem millia coronatorum.*
- Augustus redactõ quidquid vbique militum esset sub Imperio Romano ad certam stipendiorum ac præmiorum formulam, Prætorianis præmium viginti millia sestertiũm (*Hoc est, quingentorum coronatorum*) constituit, in stipendium verò diurnum binos denarios: (*Hoc est, quintam coronati partem*) legionario verò siue gregario præmium duodena sestertiũm millia, (*Hoc est, trecentos coronatos*) stipendium verò diurnum decem assium, *Hoc est, Regali Hispanico argenteo.*
- Census Romanus is erat, qui vt minimum centum millia sestertiũm (*Hoc est, duo millia coronatorum & quingenta*) possideret.
- Lege Julia sumtuaria cauerat Augustus ne profestis diebus plusquam ducenta sestertia (*Hoc est, quinque coronatos*) in sumtus conuiuiorum impenderentur: Kalendis verò, Nonis, Idibus, festiuisque diebus plusquam trecenta: (*Hoc est, septem coronatos & semis*) Nuptijs verò ac repotijs & similibus, mille tantum (*Hoc est, viginti quinque coronatos*) impenderentur.
- Tiberius Germanico Cæsare & C. Fonteio Capitone Coss. Triumpho suo Germanico, populo prædium mille mensis præbuit, & congiarium trecenos viritim nummos, *Hoc est, septem coronatos semis.*
- Augustus Testamento suo Tiberium ex parte dimidia & sextante hæredem scripserat, Liuiam verò ex parte tertia. Secundos verò hæredes Drusum Tiberij filium ex triente, Germanicum verò cum liberis, Druso, Nerone, & Caio, ex dodrante. (*Hoc est, assẽ siue integram hereditatem esse ita distribuendam in quattuor partes, vt tres eiusdem Tiberius, reliquam partem Liuia acciperet. Itidem in secundis hæredibus dum dodrantem, pro tribus partibus, reliquam trientem pro quarta scribit, intelligendum est.*) Populo verò Romano quadringenties (*Hoc est, duodecies centena & quinquaginta millia coronatorum.*) legauit: Tribubus autem tricies quinquies sestertiũm, (*Tribuum nomine (erãt namque Cives Romani in triginta quinque*
- Tri-

Tribus descripti) etiam plebem complectitur; populo itaque & plebi simul representanda erat summa, Quadringentes, tricies & quinquies centena Sestertium, hoc est tredecies centena triginta septem millia coronatorum, & quingenti coronati. Prætorianis autem singula millia nummum: (hoc est viginti quinque coronatos) Cohortibus Urbanis quingenos, (hoc est duodecim Coronatos & semis) Legionarijs trecentos viritim nummos (hoc est septem coronatos & semis) quam summam representari iussit. E reliquis legatis quædam ad vicena millia sestertium produxit (hoc est quingentos coronatos) soluenda intra annum: causatus mediocritatem rei familiaris, ex qua non plusquam millies & quingenteis (hoc est tricies & septies centena & quinquaginta millia coronatorum, siue tres milliones coronatorum cum dodrante vnius millionis) ad hæredes peruenturum profitebatur: quamuis viginti proximis annis ex amicorum testamentis quater decies millies (hoc est trecenties centena & quingenta millia coronatorum, siue triginta quinque milliones) percepisset: quod totum cum duobus patrimonijs ceterisque hæreditatibus in Rempublicam impendisset.

N. Atticus vir Prætorius à Liuvia decies sestertium (hoc est viginti quinque millia coronatorum) accepit, ut iuraret se Augusti cremati effigiem vidisse in cælum subeuntem.

Augustus, auctore Cornelio Nepote, quoties largissimè se inuitaret, senos sextantes (senos sextantes pro Sextario, siue libra Romana cum besse, dicit) vini non excessisse, alioqui natura vini parcissimum fuisse.

DICTIONVM ET INSCRIPTIO- num Græcarum, quæ in nummis passim leguntur, interpretatio.

Cap. primo.

- Γ.ΙΟΥΔΑΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΙΩΝΑΝΔΡΩΝ. C. Iulius Cæsar Trium-
uir. Nummo. 2.
ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΡΙΩΝΑΝΔΡΩΝ. Cæsar Imperator
Triumuir. Num. 11.
ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΙΟΥ ΤΙΟΣ. Imperator Cæsar Diui
filius. Num. 28. & 44.
ΚΑΙΣΑΡ ΤΙΟΣ ΘΕΙΟΥ ΙΟΥΔΑΙΟΥ. Cæsar filius Diui Iulij. Num. 30.
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ. Imperatoris Cæsaris. Num. 53.
ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ. Imp. Cæsar. Num. 56.
ΚΑΙΣΑΡ ΟΥΠΑΤΟΣ Ε. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡ Σ. Cæsar Cos. v. Impe-
rator vi. Num. 65.
ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Cæsarem Augustum
Patrem Patriæ. Num. 74.
ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Cæsar Augustus Pa-
ter Patriæ. Num. 76.
ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΤΙΟΣ ΘΕΙΟΥ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ.
Imperat. Cæsar Diui filius Pater Patriæ. Num. 78.
ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΤΙΟΣ ΘΕΟΥ ΙΟΥΔΑΙΟΥ. Augustus filius Dei siue Diui
Iulij. Num. 89.

- ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΥ ΥΙΟΣ . Augustus Diui filius. *Num.* 92.
 ΣΕΒΑΣΤΟΣ . Augustus. *Num.* 98. 102. 103. 105. & 107.
 ΣΕΒΑΣΤΟΥ . Augusti. *Num.* 100.
 ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ . Caesaris Augusti. *Num.* 110.
 ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ . Caesarem Augustum. *Num.* 113.
 ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ . Caesar Augustus. *Num.* 116. & 119.
 ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ . Imperator Caesar Augustus.
Num. 122. 125. 127. 128. & 129.
 ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ . Imperatorem Caesarem Au-
 gustum. *Num.* 124.
 ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ . Imperatoris Caesaris Augusti.
Num. 126. & 131.
 ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ . Caesar Augustus. *Num.* 133.
 ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ . Imp. Caesar Augustus. *Num.* 135.
 ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞ-
 ΟΥΣΙΑΣ . Imperator Caesar Augustus Tribuniciae potestatis. *Num.* 155.
 ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ. ΔΗΜ. ΕΞΟΥΣ.
 Caesar Augustus Pontif. Max. Trib. potest. *Num.* 172.
 ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΜΕΓΑΞ . Imp. Caesar Au-
 gustus Pontifex Maximus. *Num.* 273.
 ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ. ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥΣ. ΙΑ. Augustus
 Pontif. Max. Tribunic. potest. xi. *Num.* 174.
 ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙ. ΜΕΓ. ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ .
 Caesar Augustus Pont. Max. Pater Patriae. *Num.* 176.
 ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ. ΟΥΠΑΤΟΣ. ΔΗ.
 ΕΞ. Imp. Caesar Augustus Pontif. Max. Cos. Trib. pot. xvii.
 ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. Caesar Augustus &
 Iulia Augusta. *Num.* 229.
 ΘΕ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ . Diuus Caesar Augustus. *Num.* 230.
 ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ. ΙΟΥΛΙΑΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ . Caesarem Augu-
 stum . Iuliam Augustam . *Num.* 231.
 ΘΕΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ . Diui Augusti. *Num.* 232.
 ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΑ ΘΕΙΑ. Augustus Diuus. Augusta
 Diua. *Num.* 233.
 ΘΕΙΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ . Diuus Augustus. *Num.* 234.
 ΤΟΝ ΘΕΙΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Diuum Au-
 gustum Patrem Patriae. *Num.* 235.
 ΘΕΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΠΑΤΕΡΟΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ . Diui Augusti Patris
 Patriae. *Num.* 237.
 ΘΕΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. ΘΕΙΑΣ ΙΟΥΛΙΑΣ ΣΕΒΑΣΤΗΣ.
 Diui Augusti . Diuae Iuliae Augustae. *Num.* 238.
 ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΣ ΠΑΤΗΡ. Augustus Diuus Pater. *Num.* 239.
 ΘΕΙΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΘΕΙΑ ΣΕΒΑΣΤΑ. Diuus Augustus . Diua
 Augusta. *Num.* 240.
 ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ . Diui Caesaris Augusti. *Num.* 242.
 Cap.

Cap. II.

ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ ΣΕΒΑΣΤΑ ΝΕΩΚΟΡ. ΙΟΥΛΙΟΣ ΘΕΟΣ // // // // Cæ-
sarea Sebasta nouis Colonis inductis frequentata (quasi dicas) repopulata. Iulius
Diuus. Num. v.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΠΑΡΡΑΣΙΟΥ. ΙΟΥΛΙΟΝ ΘΕΟΝ. Menander Parrasij.
Iulium Diuum. Num. xvij.

ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΙΟΥΛΙΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ. Diuum Iulium Cæsarem. Num. xix.
ΘΕΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ. Diuus Iulius. Num. xxj.

Cap. VII.

ΜΑΡΚΟΣ ΑΓΡΙΠΠΑ ΟΥΡΑΤΟΣ. M. Agrippa Consul. Num. vj
ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. Imp. Cæsar Triumuir. Num. xj.

Cap. VIII.

Μ. ΑΓΡΙΠΠΑ ΟΥΡΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ. M. Agrippa Consul tertium. Num. iij.
ΝΙΚΟΠΟΚΙΣ ΙΕΡΑ. Nicopolis sacra. Num. v. & Cap. xix. Num. ij.

Cap. IX.

ΑΛΕΞ. ΑΙΓΥΠ. Alexandria Aegypti. Num. ij.
ΚΑΙΣΑΡΟΣ. Cæsar. Num. iij. & vj.
ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΩΝ. Alexandrinorum. Num. viij.
ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. Imperator. Num. ix.

Cap. XV.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΡΙΤΟΝ. Imperator tertium. Num. xj.

Cap. XIX.

ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ. Cæsariensium metropolitanorum. Num. j.
ΚΥΔΩΝΙΑ. Cydonia. Num. iij.

ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ ΜΥΦΩΝΤΩ ΠΑΣΟΡΑΣ. Tripolitanorum, murium
interfectricis Deæ Pasoras, hoc est omnia videntis. vt est coniectura. Num. vj.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΜΑΡΩΝΙΤΩΝ. Dionysius siue Bacchus Maronitanorum. Num. viij.
ΣΕΒΑΣΤΑ, Augusta. Num. x.

ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ. Tripolitanorum metropolitanorum. Num. xj.
ΣΕΒΑΣΤΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. Sebasta siue Augusta metropolis. Num. xij.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΟΝΟΛΕΩΣ. Antiochenfium Onolaus. Num. xij.

ΣΙΔΩΝΟΣ. Sidonis. Num. xij. & xx.

ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. Seleucensium ciui-
tas sacrae & proprijs Legibus viuentis. Num. xv.

ΑΣΚΑΛΩΝ *forfan* ΑΣΚΑΛΩΝΙΤΩΝ. Ascalonitarum. Num. xvj.

ΘΕΑΣ ΣΙΔΩΝΟΣ Dea Sidonis siue Sidonis. Num. xvij.

ΙΟΥΛΙΕΩΝ ΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. Iulienfium qui & Laodicenses.
Num. xxj.

ΑΜΦΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. Amphipolitanorum. Num. xxij.

ΜΑΜΕΡΤΙΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Mamertinorum repopulatorum, (vt ita di-
camus.) Num. xxij.

ΔΗΜ. *idest*, ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ. Populus Amphipolitanorum.
Num. xxij.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. Theffalonicensis. Num. xxv.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Demetrii regis. Num. xxvj.

ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ. Ambraciotarum. Num. xxvij.

ΕΦΕ, *hoc est*, ΕΦΕΣΙΩΝ. ΗΣΚΛΑΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣ.
Ephesiorum. Esclas Pontifex. Nicolstratus. Num. xxvij.

ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. Perinthiorum. Num. xxix.

ΕΦΕΣΙΩΝ. Ephesiorum. Num. xxx.

ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Smyrnenfium repopulatorum (vt ita dicamus)
Num. xxxj.

ΚΟΙΝΟΝ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. Commune siue Communitas Byzantiorum. Num. xxxij.

ΚΝΩΣΙΕΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Cnosienfium secundò repopulatorum
(vt ita loquamur) Num. xxxv.

Cap. XXIIII.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ Imperator. Num. x.

ΣΕΒΑΣΤΟΥ Augusti. Num. xij.

Cap. XXVIII.

ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΟΣ ΙΕΡΑ ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ. Ptolemaidis sacer Senatus,
sive Sacrum concilium. Num. x.ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Messaniorum secundo (quasi di-
camus) repopulatorum. Num. xij.

Cap. XXIX.

ΚΟΙΝΟΝ ΑΘΕΝΑΙΩΝ. Commune sive communitas Atheniensium.
Num. xij.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ. Communitas Corinthiorum. Num. xv.

ΚΥΔΩΝΟΣ. Cydonis. Num. xvij.

ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. Heracleensium. Num. xx.

ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Cæsarien-
sium Philppopolitarum repopulatorum, (vt ita loquamur) Num. xxij.ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΟΥΗΙΔΙΟΣ ΠΩΛΛΙΩΝ. Cæsariensium Vedius Pol-
lio. Num. xxij.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΠΑΡΡΑΣΙΟΥ Menander Parrasij. Num. xxij.

ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ. Nicomedensium
Sacra, scilicet ciuitatis vel urbis, & Asyli. Num. xxv.ΣΜΥΡΝΙΩΝ ΙΕΡΑ ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ. Smyr-
nensium sacer Senatus & liber. Num. xxvij.

ΑΓΞΥΡΟΣ Anxuris. Num. xxvij.

ΕΦΕΣΙΩΝ ΠΡΟΤΩΝ ΑΣΙΑΣ. Ephesiorum quæ primaria Afiz ciuitas.
Num. xxix.ΚΥΡΑΝΕΙΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. Cyranensium sa-
cra videlicet ciuitatis & proprijs Legibus vtentis. Num. xxx.

ΕΦΕΣΙΩΝ. Ephesiorum. Num. xxxi.

////////// ΑΦΡΟΥΣΙΑΣ //////////// Veneris. Num. xxxij.

ΕΠΙΣΤΡ. hoc est ΕΠΙΣΤΡΑΤΙΑ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΕΣΙΩΝ
ΟΜΟΝΟΙΑ. Pergamensium & Ephesiorum concordia. Num. xxxij.

Cap. XXXII.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΤΙ. ΥΙΟΣ ΤΙ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΥ
ΥΙΟΣ. Germanicus Cæsar Ti. filius Ti. Cæsar Augusti filius. Num. vi.

PAR-

PARTES NUMISMATVM AVER-
sæ, quæ hoc opere continentur, suis quæque
capitibus attributæ.

Caput Primum his litteris inscriptum, CAESAR DIVI F. III. VIR R. P. C.
A parte averfa siue posteriori, Caput Divi Iulij cum astro supra verticem. *Num-
mus 7. Capitis 2.*

Cap. II. Γ. ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ.
Mars nudus cum hasta & clypeo. *Nummus 23. Capitis 29.*

III. C. CAESAR III. VIR R. P. C.
Sella cum laurea C. Iulio Cæsari Dictatori ex s. C. posita. *Num. 4. Cap. 2.* Mar-
tis simulachrum. *Num. 2. Cap. 5.* Statua Equestris Cæsaris pacificatoris
protenfa dextera. *Num. 9. Cap. 16.*

III. CAESAR III. VIR R. P. C.
Sella cum Laurea C. Iulio Cæsari Dictatori ex s. C. posita. *Num. 6. Cap. 2.* Sta-
tua Cæsaris equestris, togata & auguralis. *Num. 12. Cap. 16.*

V. CAESAR III. VIR R. P. C. Caput galeatum.
Signa militaria, Aquila legionaria sub Trophæo inter duo cohortalia signa.
Numm. 7. Cap. 5.

VI. CAESAR III. VIR R. P. C.
Sella cui laurea imposita, C. Iulio Cæsari Dictatori ex s. C. decreta. *Num. 4. Cap. 2.*
Victoria. *Num. 8. Cap. 5.* Martis simulachrum. *Num. 5. Cap. 17.*

VII. C. CAESAR III. VIR R. P. C.
Sella cum laurea C. Iulio Cæsari Dictatori ex s. C. posita. *Num. 6. Cap. 2.*
Fulmen. *Num. 14. Cap. 28.*

VIII. CAESAR IMP. III. VIR R. P. C. Caput galeatum.
Signa militaria, Aquila legionaria sub Trophæo inter duo cohortalia signa.
Numm. 9. Cap. 5.

IX. C. CAESAR IMP. III. VIR R. P. C.
Caput Lepidi. *Num. 4. & 6. Cap. 3.* Caput Antonij. *Num. 7. Cap. 3. & Num. 11.*
Cap. 4. Victoria in biga. *Num. 15. Cap. 14.*

X. CAESAR IMP. III. VIR R. P. C.
Caput Lepidi. *Num. 4. Cap. 4.* Caput Antonij cum lituo. *Num. 9. & alterum*
caput Antonij. *Num. 11. Cap. 4.* Capita Cæsaris, Lepidi, & Antonij III Vi-
rorum R. P. C. *Num. 8. Cap. 4.*

XI. ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ.
Caput fœminæ inter tria crura, Siciliae siue Trinacriae symbolum. *Num 14. Cap. 7.*

XII. C. CAESAR DIVI F. IMP. COS. III. VIR R. P. C.
Tres dextræ iunctæ caduceum & fasces tenentes cum orbe & securi, symbolum Tri-
umviratus inter Cæsarem, Lepidum & Antonium initi. *Num. 8. Cap. 3.*

XIII. CAESAR IMP. PONT. III. VIR R. P. C.
Caput Antonij. *Num. 9. Cap. 3.* & alterum caput Antonij cum vrceolo. *Num. 7.*
Cap. 4. & Num. 5. Cap. 5. Caput Lepidi cum lituo. *Num. 2. Cap. 4.*

XIII. CAESAR DIVI F. IMP. PONT. III. VIR R. P. C.
Cæsar Lepidus & Antonius Triumviri R. P. C. astantes tripodi, accumbente humi
Concordia. *Num. 5. Cap. 3.*

- XV. C. CAESAR IMP. PONT. III. VIR R. P. C.
Caput Lepidi cum lituo. *Nummus. 2. Capitis. 4.*
- XVI. CAESAR IMP. PONT. III. VIR. R. P. C.
Caput Lepidi. *Num. 4. Cap.* Caput Antonij. *Num. 6. Cap. 4.* & alterum Caput Antonij cum lituo. *Num. 8. Cap. 5.*
- XVII. CAESAR IMP. PONT. COS. III. VIR R. P. C.
Caput Antonij cum vrceolo. *Num. 7. Cap. 4.*
- XVIII. C. CAESAR DIVI IVLII F. IMP. AVGV R PONT. III. VIR. R. P. C.
Templum Diui Iulij cum statua Iulij Cæsaris sedentis sella Curuli, habitu Pontificali cum lituo & Capeduncula in manibus. *Num. 22. Cap. 2.* Vexillum, Aquila, Aratrum, Decempeda agrimensoria. *Num. 4. Cap. 18.*
- XIX. IMP. CAESAR DIVI F. III. VIR ITER. R. P. C.
Templum Diui Iulij cum statua Iulij Cæsaris habitu Pontificali & Capeduncula. *Num. 15. Cap. 2.*
Aspergillum, vrnula, lituus, Capeduncula, *Num. 4. cap. 6.* Culter victimarius, Aspergillum, vrnula, lituus, Capeduncula, *Num. 6. Cap. 6.* Caput Antonij, *Num. 7. & 9. Cap. 6.*
- XX. IMP. CAESAR DIVI F. III. VIR ITER. R. P. C.
Caput Diui Iulij cum astro. *Num. 16. Cap. 2.* Caput Lepidi cum lituo. *Num. 5. Cap. 6.* M. AGRIPPA COS. DESIG. *Num. 5. Cap. 7.* Vexillum siue signum cohortis, Aquila legionaria, Aratrum, Decempeda agrimensorum, *Num. 11. Cap. 18.*
- XXI. IMP. CAESAR PONT. IMP. ITER. III. VIR ITER. R. P. C.
Templum Diui Iulij cum statua Iulij Cæsaris habitu Pontificali & ara. *Numm. 13. Cap. 2.*
- XXII. IMP. CAESAR AVGV R PONT. III. VIR ITER R. P. C.
Securicula, Tripus, Caduceus, *Numm. 10. cap. 6.* Caput Dianæ. *Num. 30. Cap. 7.* Signum cohortis siue vexillum, Aquila legionaria, Aratrum, Decempeda. *Num. 11. Cap. 18.*
- XXIII. IMP. CAESAR DIVI F. PONT. III. VIR. ITER. R. P. C.
Caput Diui Iulij cum astro. *Num. 16. cap. 2.*
- XXIIII. IMP. CAESAR DIVI F. PONT. III. VIR ITER. R. P. C.
Templum Diui Iulij cum statua Iulij Cæsaris habitu Pontificali & Capeduncula. *Num. 15. Cap. 2.* Caput Lepidi. *Num. 5. Cap. 6.*
Tripus cum astro & ramusculis lauri. *Num. 12. Cap. 6.*
Statua Cæsaris equestris togata, & Auguralis. *Num. 10. Cap. 16.*
Vexillum, Aquila, Aratrum, Decempeda, *Numm. 11. Cap. 18.*
- XXV. CAESAR DIVI IVLII F.
A parte auersa his litteris inscriptum, M. AGRIPPA COS. DESIG. *Num. 5. cap. 7.*
- XXVI. DIVI F.
Laurea cum litteris DIVOS IVLIVS *Num. 8. cap. 2.* Pax. *Num. 4. cap. 20.*
- XXVII. IMP. CAESAR DIVI IVLII F.
Caput Diui Iulij cum astro supra verticem. *Num. 2. cap. 2.* Templum Diui Iulij cum statua Cæsaris habitu Pontificali. *Num. 24. cap. 2.* Cometes. *Num. 12. cap. 2.* Lituus, Tripus, Patella. *Num. 3. cap. 6.*
Victotia insistens proræ nauis. *Num. 14. cap. 14*

XXVIII. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΙΟΥ ΥΙΟΥ C.
Laurea. C ΜΥΡΝΑΙΩΝ. Num. 31. Cap. 19.

XXIX. IMP. DIVI IVLI F. Caput galeatum.
Clypeus & hastæ puræ decussatæ. Num. 2. Cap. 28.

XXX. ΚΑΙΣΑΡ ΥΙΟΣ ΘΕΙΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ.
Caput Iulij Cæsaris. Num. 19. Cap. 2.

XXXI. CAESAR DIVI F.
Caput Diui Iulij cum astro supra verticem. Numm. 7. Cap. 2. Alterum Caput Diui
Iulij. Num. 11. Cap. 2. Duo Togati corona radiata coronati. Num. 5. Cap. 29.

XXXII. IMP. Caput galeatum.
Victoria in bigis. Numm. 10. Cap. 15. Clypeus & hastæ puræ decussatæ. Num. 2.
Cap. 28.

XXXIII. CAESAR DIVI F.
Martis simulachrum. Num. 8. Cap. 17. Caput Diui Iulij. Num. prim. Cap. 32.

XXXIII. DIVI IVLI F.
Vexillum siue signum cohortis, Aquila Legionaria, Aratrum, Decempeda agrimen-
soria. Num. 4. Cap. 18.

XXXV. IMP. CAESAR DIVI F. Caput Laureatum.
Caput Iulij Cæsaris cum astro. Num. 18. Cap. 2.

XXXVI. IMP. DIVI F.
Cometes siue Sidus Iulium. Num. 10. Cap. 2.

XXXVII. Caput nullis inscriptum Litteris.
Herma cum capite Solis radiato & fulgure ad pedes. Num. 20. Cap. 6. Capeduncula,
Tripus, Lituus. Num. 1. Cap. 6. Victoria orbi insistenti, labarum sinistra, laure-
am dextra tenens. Num. 2. Cap. 15. Armenia stans cum hasta in dextra, arcu in
sinistra. Num. 4. Cap. 13. Arcus triplex cum titulo Cæsari erectus. Num. 5.
Cap. 16. Statua Cæsaris Equestris. Num. 7. & 11. Cap. 16. Columna rostrata
cum statua Cæsaris paludati. Num. 14. Cap. 16. Corona quercea votiua
pro salute Cæsaris. Num. 2. & 6. Cap. 17. Pax. Num. 6. Cap. 20. Venus
victrix. Num. 19. Cap. 20. Capricornus cum orbe, gubernaculo, & Cornuco-
piae. Num. 1. Cap. 24. Laurea cum litteris AVGVSTVS. Num. 3. & 10.
Cap. 25. Taurus vel Bos cornupeta. Num. 3. & 12. Cap. 27. Clypeus cla-
uiculatus. Num. 18. Cap. 28. Templum. Num. 6. Cap. 29. Apollo cytha-
rædus rupi insidens. Num. 8. Cap. 29.

XXXVIII. Capita Iulij Cæsaris & Augusti auersa. DIVI IVLI.
IMP. CAESAR. DIVI F.

Prora nauis. Num. 15. & 24. Cap. 7.

XXXIX. Caput nullis inscriptum litteris.
Aspergillum, Securis, Albogalerus, CAESAR DIVI F. IMP. PONT.
III. VIR. R. P. C. Numm. 3. Cap. 4. Statua equestris Cæsaris Pacifica-
toris protensa dextra. Numm. 6. Cap. 16. Altera statua Cæsaris eque-
stris. Numm. 11. Cap. 16. Ara siue basis Cæsari ex S. C. posita.
Numm. 19. Cap. 16. Corona quercea votiua pro salute & reditu Cæsaris.
Num.

Num. 2. cap. 17. Statua votiua pro reditu Cæsaris basi siue aræ cum titulo imposita. *Num. 10. & 12. cap. 17.* Venus Victrix. *Num. 9. cap. 20.* Capricornus. *Num. 1. & 2. cap. 24.* Laurea. *Num. 3. cap. 24.* Taurus vel bos cornupeta. *Num. 3. & 12. cap. 27.* Clypeus clauiculatus. *Num. 18. cap. 28.* Apollo Cytharædus rupi insidens. *Num. 8. cap. 29.*

XL. Capita Iulij Cæsaris & Augusti aduersa. DIVOS IVLIVS DIVI F. A parte auersa his litteris inscriptum, M. AGRIPPA COS. DESIG. *Num. 5. cap. 7.* Caput Agrippæ cum corona rostrata & capite, inter tria crura, Trinacriæ siue Siciliæ symbolo. *Num. 7. cap. 7.*

XLI. Caput nullis inscriptum litteris cum fulgure ad ceruicem. Statua togata Cæsaris in sella sedentis victoriolam dextra gestantis, virgulam sinistra. *Num. 20. cap. 16.* Venus Victrix. *Num. 9. cap. 20.*

XLII. Capita Iulij Cæsaris & Augusti auersa. DIVI IULI. IMP. CAESAR DIVI F.

Nauis Turrita. *Num. 13. cap. 7.*

XLIII. Capita Antonij & Augusti auersa. IMP. DIVI F. Prora Nauis. *Num. 22. cap. 7.*

XLIIII. ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΙΟΥ ΥΙΟΣ.

Victoria insistentis proræ nauis. *Num. 8. cap. 9.*

XLV. Capita Agrippæ & Augusti auersa. IMP. DIVI F. Crocodilus Palmæ arbori alligatus. *Num. 2. cap. 18.*

XLVI. Caput quercea Coronatum, nullis inscriptum litteris. Trophæum maritimum de victoria Aëtiaca. *Num. 2. & 11. cap. 18.* Quadriga Triumphalis. *Num. 22. cap. 12.* Statua Cæsaris Equestris. *Num. 2. cap. 16.* Arcus triplex inscriptus Cæsari, à s. P. Q. R. erectus cum quadrigis. *Num. 5. cap. 16.* Arcus Triumphalis cum quadrigis. *Num. 8. cap. 16.* Ara siue Basis Augusto posita ex s. C. *Num. 21. cap. 16.* Corona Quercea votiua pro salute Cæsaris. *Num. 6. cap. 17.* Statua votiua aræ siue basi cum titulo imposita pro reditu Cæsaris. *Num. 12. cap. 17.* Clypeus inter duos ramos Oleaginos siue laureos. *Num. 5. cap. 21.* Duo Ramusculi Oleagini siue Laurei. *Num. 20. cap. 21.*

XLVII. Capita Iulij Cæsaris & Augusti auersa. DIVI IULI. IMP. CAESAR DIVI F.

Prora Nauis. *Num. 24. cap. 7.*

XLVIII. Caput quercea Coronatum, nullis inscriptum litteris. Quadriga Triumphalis. *Num. 22. cap. 12.* Arcus Triumphalis inscriptus cum quadrigis. *Num. 8. cap. 16.* Ara siue Basis Augusto posita ex s. C. *Num. 19. cap. 16.* Ara votiua Fortunæ redacis pro reditu Cæsaris. *Num. 7. cap. 17.* Ara votiua pro reditu Cæsaris Basi siue Aræ cum titulo imposita. *Num. 12. cap. 17.* Clypeus inter duos ramos Oleaginos. *Num. 5. cap. 21.* Duo Ramusculi Oleagini siue Laurei. *Num. 20. cap. 21.* Capricornus. *Num. 2. cap. 24.* Laurea cum littera V. *Num. 4. cap. 25.*

XLIX. IMP. CAESAR. Manipulus spicarum. *Num. 7. cap. 9.*

L. IMP. CAESAR. Caput Laureatum. Aquila. *Num. 12. cap. 21.* Taurus siue Bucula. *Num. 10. cap. 27.*

LI. IMP. CAESAR DIVI F.

Manipulus spicarum. *Num. 7. Cap. 9.* Capricornus cum orbe, gubernaculo, & cornucopiæ. *Num. 3. Cap. 24.*

LII. IMP. CAESARI S. P. Q. R.

Statua votiuâ pro salute & reditu Cæsaris posita. *Num. 1. Cap. 17.* Laurea cum literis AVGVSTO. *Num. 12. Cap. 25.*

LIII ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ.

Figura muliebris turrita spicas sinistra, palmæ ramum dextra tenens. *Num. 18. Cap. 19*

LIIII. IMP. CAESAR.

Manipulus spicarum. *Num. 7. Cap. 9.* Capricornus in medio coronæ Laureæ. *Num. 5. Cap. 24.* Laurea. *Num. 1. Cap. 25.* Ara coronata cum duabus capellis. *Num. 7. Cap. 29.*

LV. IMP. CAESAR.

Caput Antonij. *Num. 19. & 21. Cap. 7.* Bucula vel Taurus. *Num. 10. Cap. 27.*

LVI. ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ.

Mars loricatorum clypeum tenens. *Num. 9. Cap. 19.*

LVII. C. CAESAR IMP.

Caduceus. *Num. 10. Cap. 3.* Caput Antonij cum lituo. *Num. 19. Cap. 7.*

LVIII. IMP. CAESAR.

Caduceus. *Num. 12. Cap. 3.* Caput Antonij. *Num. 21. Cap. 7.*

LIX. IMP. DIVI F.

Manipulus spicarum. *Num. 7. Cap. 9.* Sacerdos agens jugum bouum. *Num. 32. Cap. 18.*

LX. IMP. CAESAR.

Caduceus. *Num. 12. Cap. 3.* Apollinis Aëtiaci simulachrum cum plectro & Cythara. *Num. 3. Cap. 8.*

LXI. IMP. CAESAR DIVI F. PONT. IMP. TER. COS.

ITER. ET TER. DES.

Capeduncula, Aspergillum, vrnula, lituus. *Num. 2. Cap. 6.*

LXII. CAESAR DIVI F. AVGV. PONT. IMP.

QVART. COS. TER.

Caput Diui Iulij cum lituo ad ceruicem. *Num. 14. Cap. 2.*

LXIII. CAESAR DIVI F. IMP. V. COS. III.

Apollinis Aëtiaci simulachrum cum cythara. *Num. 1. Cap. 8.*

LXIIII. IMP. CAESAR DIVI F. COS. V.

IMP. VI. S. P. Q. R.

Statua equestris Cæsaris Pacificatoris. *Num. 4. Cap. 16.*

LXV. ΚΑΙΣΑΡ ΟΥΠΑΤΟΣ Ε. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ Σ.

Sphinx Aegyptia cum sistro ante pedes. *Num. 12. Cap. 9.*

LXVI. CAESAR DIVI F. COS. V. IMP. VII.

Cæsar triumphans in quadrigis. *Num. 3. Cap. 15.*

LXVII. IMP. CAESAR DIVI F. COS. V. P. P. IMP. VII.

S. P. Q. R.

Cæsar triumphans in quadrigis. *Num. 12. Cap. 15.*

LXVIII. CAESAR IMP. VII.

Victoria aræ rotundæ infistens cum anguib. hinc inde. *Num. 5. Cap. 13.* Victoria infistens rostro nauis. *Num. 6. Cap. 15.*

LXIX. CAESAR DIVI F. COS. VI.

Crocodilus Aegypti typus. *Num. 1. & 3. cap. 9.*

LXX. CAESAR COS. VI.

Crocodilus Aegypti typus. *Num. 3. cap. 9.* Sphynx. *Num. 10. cap. 9.*LXXI. IMP. CAESAR DIVI F. COS. VI. LIBERTATIS
P. R. VINDEX.Pax in Corona Laurea. *Num. 11. cap. 20*

LXXII. CAESAR COS. VI.

Crocodilus Aegypti typus. *Num. 1. cap. 9.*

LXXIII. CAESAR AVGVSTVS DIVI F. PATER PATRIAE.

Caput laureatum.

Caput Tiberij Caesaris. *Num. 16. & 18. cap. 14.* Tiberius Caesar triumphans de Germanis. *Num. 19. cap. 14.* Caius & Lucius Caesares clypeos & hastas puras tenentes. *Num. 4. & 6. cap. 28.* Capita Caij & Lucij Caesarum. *Num. 4. cap. 32.* Clementiae sedentis simulachrum. *Num. 17. cap. 28.*

LXXIII. ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΠΑΤΡΙΔΟΣ.

Laurea cum aquila ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Num. 29. cap. 19.*

LXXV. AVGVSTVS DIVI F. PATER PATRIAE.

Caput laureatum.

Tiberius Caesar triumphans de Germanis. *Num. 19. cap. 14.* Caius & Lucius Caesares clypeos & hastas puras tenentes. *Num. 4. cap. 28.* Flamen Martialis clypeum tenens astante Augure cum Lituo & hatuli. *Num. 11. cap. 28.*

LXXVI. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ.

Caput M. Agrippae cum corona rostrata in capite. *Num. 4. cap. 8.*

LXXVII. Capita M. Agrippae & Augusti aversa. IMP. DIVI F. P. P.

Crocodilus palmae alligatus. *Num. 5. cap. 9.*LXXVIII. ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΥΙΟΣ ΘΕΙΟΥ
ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ.Caput Iulij Caesaris. *Num. 21. cap. 2.*

LXXIX. PATER.

Sacerdos agens iugum boum cum his litteris, PATRIAE. *Num. 10. cap. 18.*

LXXX. AVGVSTVS P. P. OB CIVIS SER.

Corona e baccis oblongis & cranijs boum cum candelabro in medio. *Num. 23. cap. 28.*

LXXXI. DIVI F. P. P.

Capricornus cum orbe, gubernaculo & cornucopiae. *Num. 1. cap. 24.*LXXXII. AVGVSTVS DIVI F. COS. VII. CIVIBVS
SERVATEIS. Caput quercea coronatum.Aquila infistens querceae coronae inter duos ramos oleaginos. *Num. 1. cap. 21.*

LXXXIII. CAESAR COS. VII. CIVIBVS SERVATEIS.

Aquila infistens coronae querceae inter duos ramos oleaginos. *Num. 3. cap. 21.*

LXXXIII. CAESAR COS. VII. CIVIBVS SERVATEIS.

Caput quercea coronatum

Aquila infistens coronae querceae inter duos ramos oleaginos. *Num. 3. cap. 21.*

LXXXV. AVGVSTVS DIVI F.

Diana peculiare ac Tutelare Siciliae numen. *Num. 25. cap. 7.* Taurus siue Bucula *Num. 46. cap. 18.* Capricornus cum orbe. *Num. 4. cap. 24.* Taurus vel bos cornupeta. *Num. 1. cap. 27.*

LXXXVI.

LXXXVI. AVGVSTVS DIVI F. Caput Laureatum.

Diana peculiare ac Tutelare Siciliæ numen. *Numm. 31. cap. 7.*

LXXXVII. AVGVSTVS DIVI F.

Diana peculiare ac Tutelare Siciliæ numen. *Numm. 27. & 31. cap. 7.* Apollo Aëtiacus cum plectro & cythara. *Numm. 8. & 12. cap. 8.* Taurus siue Bucula. *Numm. 48. cap. 18.* Taurus vel Bos cornupeta. *Numm. 1. Cap. 27.*

LXXXVIII. AVGVSTVS DIVI F. Caput quercea coronatum.

Diana peculiare ac Tutelare Siciliæ numen. *Numm. 25. & 33. Cap. 7.* Apollo Aëtiacus cum cythara. *Num. 10. cap. 8.* C. Cæsar in Armeniam expeditio. *Num. 8. Cap. 13.* Victoria infidens orbi cælesti. *Num. 9. cap. 15.* Parthorum siue aliarum gentium Barbararum legati Regem infantem educandum Augusto offerentes. *IMP. XIII. Num. 3. cap. 20.*

LXXXIX. Caput Augusti & Iulij Cæsar. ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

ΤΙΟΣ ΘΕΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ.

Templum Diui Iulij cum statua Iulij Cæsar, lituo, & Capeduncula. *Num. 17. cap. 2.*

XC. AVG. DIVI F. Caput corona quercea cinctum.

Apollinis Aëtiaci simulachrum cum cythara. *Num. 10. cap. 8.*

XCI. AVGVSTVS DIVI F. Caput laureatum.

Diana peculiare ac tutelare Siciliæ numen. *Num. 33. cap. 7.* Apollo Aëtiacus cum plectro & cythara. *Numm. 12. Cap. 8.* Taurus vel bos cornupeta. *Numm. 1. Cap. 27.*

XCII. ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΥ ΤΙΟΣ. Caput laureatum.

Victoria infidens proræ nauis. *Num. 11. Cap. 15.*

XCIII. AVGVSTVS DIVI F. Caput laureatum.

Caput Diui Iulij cum astro supra verticem. *Num. 9. Cap. 2.* Diana. *Num. 27. Cap. 7.* Apollo Aëtiacus cum plectro & cythara. *Num. 12. cap. 8.* Eques habitu militari cum hasta decurrens. *Num. 6. & 9. cap. 10.* Lupa. *Num. 7. cap. 10.* Taurus siue bucula. *Num. 49. cap. 18.* Laurea cum littera I. in medio. *Num. 2. cap. 25.* Taurus vel bos cornupeta. *Num. 1. cap. 27.* Flamen Martialis clypeum tenens astante augure cum lituo & hastili. *Num. 13. cap. 28.*

XCV. AVGVSTVS DIVI F. Caput laureatum.

Geminum Cornucopiæ. *Num. 8. cap. 10.* Sepia piscis. *Num. 32. Cap. 19.*

XCVI. AVGVSTVS DIVI F.

Diana. *Numm. 29. Cap. 7.* Gentium barbararum legati oleaginos ramos gestantes, pacem & amicitiam ab Augusto petentes. *Num. 1. Cap. 20.*

XCVII. AVGVSTVS.

Corona laurea rostrata. *num. 17. & 20. Cap. 7.* Sacerdos agens jugum boum. *Num. 25. cap. 18.* Taurus siue bucula. *Num. 49. & 50. Cap. 18.* Laurea cum litteris C.A. *Num. 16. Cap. 21.* Duo togati Consules pro rostris. *Num. 5. Cap. 27.*

Gg ij

XCVIII.

XCVIII. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Caput laureatum.

Figura muliebris utraque manu lauri ramulum tenens. *Num. 19. cap. 19.* Capeduncula, aspergillum, securis, albogalerus. *Num. 19. cap. 28.*

XCIX. AVGVSTVS.

Sacerdos agens jugum boum. *Num. 14. cap. 18.* Laurea cum litteris SISINNA PROCOS. *Num. 53. cap. 18.* Capricornus. *Num. 9. cap. 24.*

C. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Caput laureatum.

Figura equestris & hæc literæ, ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ. *Num. 11. cap. 19.*

CI. AVGVSTVS.

Sphynx. *Num. 10. cap. 8.* Capricornus. *Num. 2. & 11. cap. 12.* SIGNIS PARTHICIS RECEPTIS. *Num. 17. cap. 12.* Arcus & pharetra, spolia Armeniaca. *Num. 2. cap. 13.* Victoria tauri prostrati cornua confringens. *Num. 7. cap. 13.* Capricornus. *Num. 9. cap. 13.* Victoria trophæum Armeniacum constituens & componens cum captivis assidentibus. *Num. 11. cap. 13.* Sacerdos agens jugum boum. *Num. 8. cap. 18.* Victoria aduersa facie clypeum ante se tenens. *Num. 8. cap. 11.*

CII. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Caput laureatum.

Manipulus spicarum. *Num. 9. cap. 9.*

CIII. ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

Figura muliebris stans inter duo capita equina. *Num. 7. cap. 19.*

CIIII. AVGVSTVS.

Quadrigæ cum palma. *Num. 14. cap. 11.* Laurea cum litteris XXV. *Num. 8. cap. 25.* Templum Apollinis. *Num. 10. cap. 29.*

CV. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Caput laureatum.

Figura muliebris turrata proræ nauis insistentis. *Num. 16. cap. 19.*

CVI. AVGVSTVS.

Corona laurea rostrata. *Num. 20. cap. 7.* Sacerdos agens jugum boum. *Num. 34. cap. 18.* Laurea cum litteris C. A. *Num. 16. cap. 21.* Laurea cum litteris XXXV. *Num. 11. cap. 25.*

CVII. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Caput laureatum.

Aquila & literæ ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ &c. *Num. 6. cap. 19.*

CVIII. AVGVSTVS.

Africa caput cum exuijs elephanti in capite. *Num. 2. cap. 11.* Parthus supplex signa capta restituens. *Num. 8. 10 & 12. cap. 12.* Sacerdos agens jugum boum. *Num. 1. cap. 18.* Corona quercea cum litteris SIGOBRIΓA. *Num. 17. cap. 18.* Taurus siue bucula. *Num. 26. & 54. cap. 18.* Delphinus gubernaculo implicitus in laurea corona. *Num. 8. cap. 24.* Laurea cum litteris XX. *Num. 7. cap. 25.*

CIX. CAESARI AVGVSTO. S. P. Q. R.

Arcus cum Trophæis & statuis equestribus & bigis quadrigisque super aquæductum Cæsari ob Vias Munitas decretus. *Num. 15. 22. & 24. cap. 26.* Statua Votiva pro salute & reditu Cæsaris. *Num. 3. cap. 17.* Corona quercea cum

cum litteris SALVS GENERIS HVMANI. Num. 2. cap. 21. Victo-
ria subuolans lauream tenens supra clypeum columnæ affixum. Num. 7.
cap. 21.

CX. ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Caput laureatum.

Dionysij sine Bacchi caput. Num. 8. cap. 19. Antiochiæ simulachrum turritum
rupi insidens, fluij simulachrum pedibus premens. Num. 13. cap. 19. Ca-
put Demetrii regis. Num. 26. Cap. 19. Templum Augusto a Smyrnensibus
constitutum. Num. 27. Cap. 29.

CXI. CAESARI AVGVSTO S. P. Q. R.

Arcus duplex cum bigis elephantum Cæsari ob vias Munitas decretus. Num. 22.
Cap. 16. Corona quercea cum his litteris: SALVS GENERIS HVMA-
NI. Num. 2. Cap. 21.

CXII. CAESARI AVGVSTO. Caput laureatum.

Quadriga triumphalis elephantum, cum rectoribus & Imperatore triumphante.
Num. 27. Cap. 11. Quadriga triumphalis. Num. 13. Cap. 12. Templum
Martis vltoris propter signa à Parthis recepta. Num. 28. 31. & 35. Cap. 12.
Cippus titulo honorifico inscriptus Cæsari ob vias Munitas positus. Num. 16.
Cap. 16. Victoria subuolans Lauream supra clypeum columnæ affixum
tenens. Num. 9. cap. 21.

CXIII. ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ.

Victoria & litteræ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑ Num. 5. cap. 8. Num. 2. cap. 19.

CXIII. CAESARI AVGVSTO. Caput Laureatum.

Quadriga triumphalis. Num. 13. & 15. cap. 12. Templum Martis Vltoris prop-
ter signa à Parthis recepta. Num. 28. 31. 33. & 35. cap. 12. Orbis inter duos
ramos oleaginos, Typus orbis pacati. Num. 2. cap. 20. Apuila querceæ in-
sistens. Num. 10. cap. 21.

CXV. CAESAR AVGVSTVS. Caput quercea coronatum.

Cometes & litteræ DIVVS IVLIVS. Num. 1. cap. 2. Cancer marinus cum pa-
pilione. Num. 16. cap. 11. Clypeus inter signa à Parthis recepta, Num. 29.
cap. 12. Trophæum de Germanis assidentibus captiuis. Num. 23. cap. 14.
Caput M. Agrippæ. Num. 3. cap. 32.

CXVI. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

Aquila & littera ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. &c. Num. 4. Cap. 19. Dea Sidoniæ caput.
Num. 17. Cap. 19. Laurea ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. Num. 25. cap. 19.
Capricornus cum orbe & cornucopiæ. Num. 10. Cap. 24. Caput Herculis.
Num. 14. Cap. 29.

CXVII. CAESAR AVGVSTVS. Caput quercea coronatum.

Cometes & littera DIVVS IVLIVS. Num. 1. Cap. 2. Sella cum laurea & fulmine,
Num. 13. Cap. 28.

CXVIII. CAESAR AVGVSTVS.

Vir habitu militari mulierem supplantans, Sicilia subactæ typus. Num. 23. Cap. 7.
Caput M. Agrippæ. Num. Cap. 8. Spolia Hispanica. Num. 3. Cap. 10.

Hispaniæ simulachrum. Num. 5. Cap. 10. Leo ceruo insiliens. Num. 13. & 15. Cap. 11. Cancer marinus cum papilione. Num. 16. Cap. 11. Aper venabulo traiectus. Num. 17. Cap. 11. Rosa siue quis alius flos. Num. 20. Cap. 11. Equus alatus. Num. 29. Cap. 11. Siren tibia canens. Num. 35. Cap. 11. Statua Martis vltoris propter signa à Parthis recepta. Num. 25. & 27. Cap. 12. Templum siue Ara pacis. Num. 12. Cap. 20. Templum Iani. Num. 10. Cap. 20. Templum Martis vltoris propter signa à Parthis recepta. Num. 26. Cap. 12. Clypeus inter signa à Parthis recepta. Num. 32. Cap. 12. Virgo Tarpeia Sabinorum clypeis circumdata. Num. 12. Cap. 13. Corona quercea cum litteris CAESAREA AVGVSTA. Num. 20. Cap. 18. Sacerdos agens iugum boum. Num. 36. Cap. 18. Num. 44. Cap. Clypeus inscriptus in medio coronæ ciuicæ vel querceæ. Num. 2. Cap. 22. Quercea cum litteris OB CIVIS SERVATOS. Num. 4. 6. & 11. Cap. 12. Duo togati confidentes pro Rostris. Num. 5. Cap. 27. Tripus, Capeduncula, Lituus, Patella, Num. 3. Cap. 28. Clypeus inscriptus. Num. 16. Cap. 28. Luna cum astro. Num. 20. Cap. 28. Templum Iouis tonantis. Num. 1. Cap. 29. Templum Iouis Olympij. Num. 3. Cap. 29.

CXIX. KAICAP CEBACTOC. Caput laureatum.

Taurus siue Bos cornupeta. Num. 8. Cap. 27.

CXX. CAESAR AVGVSTVS.

Cometes & litteræ DIVVS IVLIVS. Num. 1. Cap. 2. Caput fœminæ turritum Toleti coloniæ. Num. 19. Cap. 18. Clypeus in medio coronæ querceæ vel ciuicæ. Num. 2. Cap. 22. Quercea cum litteris OB CIVIS SERVATOS. Num. 4. Cap. 12. Clypeus inscriptus S. P. Q. R. CL. V. Num. 16. Cap. 28. Luna cum Astro. Num. 20. Cap. 28.

CXXI. IMP. CAESRI AVGVSTO S. P. Q. R.

Arcus cum trophæis & statuis equestribus super aquæductum Cæsari ob vias munitas decretus. Num. 13. Cap. 16.

CXXII. AYTOKPAΤΩP KAICAP CEBACTOC.

Caput laureatum.

Dea Sidoniæ currus sacer. Num. 20. Cap. 19.

CXXIII. IMP. CAESARI AVGVSTO S. P. Q. R.

Arcus cum trophæis & statuis equestribus super aquæductum Cæsari ob vias munitas decretus. Num. 13. Cap. 16.

CXXIII. AYTOKPAΤΩPA KAICAPA CEBACTON.

Caput laureatum.

Labyrinthus Creticus. Num. 35. Cap. 19. Capricornus. Num. 12. Cap. 24.

CXXV. AYTOKPAΤΩP KAICAP CEBACTOC.

Caput laureatum.

Europa tauro vecta. Num. 14. Cap. 19. Templum Dianæ Ephesiæ. Num. 13. Cap. 29.

CXXVI. AYTOKPAΤΩPOC KAICAPOC CEBACTOY.

Caput laureatum.

Templum

Templum Augusto à Corinthijs constitutum. *Num. 15. cap. 29.*

CXXVII. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

Caput laureatum.

Europa tauro infidens. *Num. 24. cap. 19.*

CXXVIII. ΑΥΤΟ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

Statua Diui Iulij sedentis feminuda cum hastili in sinistra, Aquila in dextra & capeduncula pone sellam, Cæsari tamquam Deo Cæsareæ posita. *Num. 5. cap. 2.*

CXXIX. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

Caput laureatum.

Statua & simulachrum Dianæ Ephesiæ. *Numm. 32. cap. 29.*

CXXX. IMP. CAESAR AVGVSTVS.

Caput M. Agrippæ cum corona rostrata. *Num. 6. cap. 8.* Spolia Hispanica. *Num. 1. cap. 10.* Trophæum Hispanicum cum Spolijs. *Num. 2. cap. 10.* Victoria trophæum constituens & componens ex spolijs Hispanicis. *Num. 10. & 12. cap. 10.* Tiberius Cæsar triumphans de Germanis. *Num. 21. cap. 14.* Emerita colonia. *Num. 18. cap. 18.* Sacerdos agens iugum boum. *Num. 27. cap. 18.* Europa tauro vecta. *Num. 22. Cap. 19.*

CXXXI. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ.

Caput laureatum.

Laurea KOINON BYZANTIΩN. *Num. 24. Cap. 19.*

CXXXII. IMP. CAESAR AVGVST.

Galea, Iugum & vomis siue culter aratri. *Numm. 11. Cap. 10.* Porta siue vallum Emeritæ coloniz. *Num. 18. Cap. 18.*

CXXXIII. ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. Caput laureatum.

Lupa cum infante lactente. *Num. 3. cap. 19.*

CXXXIII. CAESAR.

Corona è baccis oblongis, cranijs boum & patellis, in medio candelabrum vel tripus. *Num. 23. Cap. 28.* Caput Iouis. *Numm. 16. Cap. 29.* Caput foeminae turritum. *Numm. 35. Cap. 29.*

CXXXV. ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

Caput laureatum.

Caput Iouis Ammonis. *Num. 30. cap. 29.*

CXXXVI. CAESAR.

Corona è baccis oblongis & cranijs boum & patellis in medio candelabrum. *Num. 23. Cap. 28.*

CXXXVII. His litteris inscriptum. CAL. IVL. MVN.

Taurus siue bucula. *Num. 22. Cap. 18.*

CXXXVIII. CAESAR.

Corona è baccis oblongis & cranijs boum & patellis cum candelabro in medio. *Num. 23. Cap. 28.*

CXXXIX.

CXXXIX. CAESAR AVGVSTVS.

Taurus siue bucula. *Num. 13. cap. 18.*

CXL. IMP. AVGVVS. MVN. CAL.

Taurus siue bucula. *Num. 24. cap. 18.*

CXLI. AVGVSTVS.

Taurus siue bucula. *Num. 33. cap. 18. & Num. 39. & 43. cap. 18.*

CXLII. IMP. CAESAR AVGVSTVS.

Caput laureatum.

Quadriga triumphalis cum nuce pinea peculiari Augustæ Vindelicorum insigni.

*Num. 13. cap. 14. Sacerdos agens iugum bouum. Num. 25. Cap. 18. Corona**quercea cum litteris. Num. 18. cap. 21. Clava Herculea inter duas cytharas.**Num. 21. Cap. 29.*

CXLIII. Caput nullis inscriptum litteris.

Laurea cum litteris XV. *Num. 6. cap. 24.*

CXLIII. IMP. CAESAR AVGVSTVS.

Caput laureatum.

Taurus siue bucula. *Num. 30. Cap. 18. Capricornus cum orbe, gubernaculo & cornucopiae. Num. 6. Cap. 24.*

CXLV. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS COS. VIII.

P. P. IMP. VII. Caput laureatum.

Sella cum laurea, hinc inde ramus Lauri. *Num. 3. Cap. 28.*

CXLVI. AVGVSTVS COS. VIII.

Quercea vel ciuica cum litteris OB CIVIS SERVATOS. *Num. 9. Cap. 22.*Templum pacis. *Num. 11. Cap. 29.*

CXLVII. AVGVSTVS DIVI F. COS. IX. IMP. VII.

Caput laureatum.

Taurus siue bucula. *Num. 37. Cap. 18.*

CXLVIII. AVGVSTVS P. P. COS. X.

Taurus siue bucula. *Num. 42. Cap. 18.*

CXLIX. AVGVSTVS COS. XI. Caput laureatum.

Caput M. Agrippæ coronati corona iostrata simul & vallari. *Num. 7. Cap. 8.*Arcus triumphalis cum quadrigis ob signa à Parthis recepta. *Num. 21. cap. 21.*

CL. CAESARI AVGVSTO DIVI F. COS. XI. TRIB.

POT. S. P. Q. R.

Statua equestris Augusto decreta. *Num. 4. Cap. 16.*

CLI. CAESAR AVGVSTVS TRIBVNICIA POTESTATE.

L. APRONIUS CAESIANVS III VIR A. A. A. F. F. *Num. 66. Cap. 22.*

Nomina Triumvirorum monetarum Sex, Appuleij & Seruilij Gemini.

Num. 83. & 84. cap. 22.

CLII.

CLII. CAESAR AVGVSTVS TR. POT. Caput laureatum.

Taurus siue bucula. *Num. 31. cap. 18.* Ara vel basis inscripta. *Num. 2. cap. 27.*

CLIII. AVGVSTVS TR. POT.

Albogalerus inter duo ancilia. *Numm. 21. cap. 28.*

CLIIII. CAESAR AVGVSTVS TR. POT.

Caput laureatum.

Laurea. *Num 5. cap. 15.* Taurus siue bucula. *Num 40. cap. 17.* T. STATILIVSSISENNA. III. VIR. A. A. A. F. F. *Num. 64. Cap. 22.*

CLV. ΑΤΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ.

Templum Augusto à Nicomedensibus constitutum. *Num. 25. Cap. 29.*

CLVI. CAESAR AVGVSTVS TRIBVNIC. POTES.

Caput laureatum.

Taurus siue bucula. *Num. 47. 51. & 52. cap. 18.* CN. PISO CN. F. III. VIRA. A. A. F. F. *Num. 31. cap. 22.* Nomina Triumvirorum monetarium,

Cassij Celeris, M. Sanquinij, Cornelij Sullæ, Gallij Luperci, Afinij Galli, L.

Surdini, Sentij Saturnini, Valerij Messallæ, Ap. Claudij Pulchri, Statilij Tauri,

Iunij Silani, Lucretij Flauj, Acilij Glabronis, Valerij Catulli & Cestij Came-

rini. *Num. 45. 51. 55. 57. 58. 59. 60. 69. 70. 71. 73. 75. 76. 79. & 81. cap. 22.*

CLVII. AVGVSTO DIVI F. COS. XI. TR. POT. II.

IMP. V III.

Tres orbis partes, Asia, Europa, Africa, singulæ singulis orbibus expressæ. *Num. 14.**cap. 21.*

CLVIII. CAESAR AVGVSTVS TRIB. POTES.

III. P. P.

Equus alatus, Africæ typus. *Num. 5. cap. 11.*

CLIX. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS

TRIB. POT. IIII.

Trophæum Africanum assidentibus captiuis. *Num. 5. cap. 11.*

CLX. IMP. IX. TR. POT. V.

Templum Martis vltoris propter signa à Parthis recepta. *Num. 30. Cap. 12.*Templum Romæ & Augusto à communitate Asiæ constitutum. *Num. 12. cap. 29.*

CLXI. IMP. CAESARI AVG. COS. XI. TRI.

POT. VI. S. P. Q. R.

Arcus triumphalis cum quadrigis ob signa à Parthis restituta Cæsari decretus.

Num. 16. & 18. Cap. 12. Corona quercea ciuica ob signa à Parthis restituta.*Num. 19. cap. 12.*

CLXII. AVGVSTVS TR. POT. VII.

Cippus titulo honorifico inscriptus, Cæsari ob vias munitas positus. *Num. 23. cap. 16.*Ara vel basis inscripta. *Num. 2. Cap. 27.* Statua Herculis. *Num. 16. & 18.**Cap. 29.*

CLXIII. CAESARI AVGVSTO TRIBVN. POT.

VIII. IMP. IX.

S. C. in medio cum titulo COS. XI. PATRI PATRIAE. S. P. Q. R.

Num. 1. cap. 26.

CLXIII. CAESAR AVGVSTVS TRIBVNIC. POT,

IX. COS. XI.

Taurus siue bucula. *Num. 28. cap. 18. Num. 41. cap. 18.*

CLXV. IMP. CAESARI AVGVSTO COS. XI.

TR. POT. X. IMP. X.

Basis inscripta cum Statua Cæsaris equestris. *Num. 1. cap. 16.*

CLXVI. AVGVST. DIVI F. PONT. MAX. TR. POT. X.

COS. XI. IMP. XI.

Victoria insistenti rostro navis. *Num. 4. cap. 15.*

CLXVII. CAESAR PONT. MAX. Caput laureatum.

Templum Romæ & Augusti. *Num. 9. cap. 16.*

CLXVIII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PON.

MAX. TR. POT. X.

Taurus siue bucula. *Num. 47. cap. 18.*

CLXIX. CAESAR AVGVST. PON. MAX. TRIBVNIC.

POT.

C. ASINIVS GALLVS III. VIR. A. A. A. F. F. *Num. 58. cap. 22.*

CLXX. CAESAR AVGVST. PONT. MAX. TRIBVNIC.

POTEST.

Nomina triumvirorum monetaliū Lurij Agrippæ, Licinij Neruz, P. Stolonis, Annij Rufi, Ser. Sulpicij, Saluj Othonis, Nonij Quinctiliani & Mæcilij Tulli. *Num. 37. 46. 47. 63. 67. 74. 78. & 82. cap. 22.*

CLXXI. CAESAR AVGVST. PONT. MAX. TRIBVNIC.

POT. Caput laureatum.

Nomina triumvirorum monetaliū Saluj Othonis & Mæcilij Tulli. *Num. 74. & 82. cap. 22.*

CLXXII. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ.

ΔΗΜ. ΕΞΟΥΣ.

Tripos cum laurea. *Num. 12. cap. 28.*

CLXXIII. ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ

ΜΕΓΑΣ.

Statua & simulachrum Dianæ Ephesiæ. *Num. 29. cap. 19.*

CLXXIII. ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ. ΔΗΜΑΡΧ.

ΕΞΟΥ. ΣΙΑΣ.

Laurea ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ. *Num. 27. cap. 19.*

CLXXV. IMP. CAESARI AVGVSTO COS. XI. TR. POT.

XI. S. P. Q. R.

Clypeus & duæ hastæ puræ decussatæ inter lituum & capedunculam. *Num. 9. cap. 28.*

CLXXVI.

CLXXVI. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙ. ΜΕΓ. ΠΑΤΗΡ
ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Caput laureatum.

Tripus cum fulgure & ramo lauri. *Num. 10. cap. 28.*

CLXXVII. AVGVSTO DIVI F. PONT. MAX. TR. POT.
XI. IMP. XII.

S. C. in medio cum titulo. COS. XI. PATRI PATRIAE. S. P. Q. R. *Num. 1.
Cap. 26.*

CLXXVIII. AVGVSTVS P. M. TRI. POT. XII.

Taurus siue bucula. *Num. 45. cap. 18.*

CLXXIX. AVGVSTVS PONT. MAX. TRIB. POT.
XIII. COS. XI.

Capricornus cum orbe, gubernaculo, & cornucopia. *Num. 7. cap. 24.*

CLXXX. AVGVST. TR. POT. XIII. COS. XI. IMP.
XIII. P. P. Caput laureatum.

Nux pinea peculiare Augustæ Vindelicorum insigne. *Num. 20. cap. 14.* Vexillum,
aquila, aratrum, decempeda. *Num. 6. cap. 18.*

CLXXXI. IMP. AVGVST. TR. POT. XIII.

Caput laureatum.

Laurea. *Num. 8. cap. 15.* Sacerdos agens iugum boum. *Num. 3. Cap. 18.* Porta
Emeritæ Augustæ coloniz. *Num. 16. Cap. 18.*

CLXXXII. AVG. TRIB. PO. XV.

Augustæ Vindelicorum simulachrum turritum cum nuce pinea in dextra. *Num. 17.
Cap. 14.*

CLXXXIII. IMP. CAESAR AVGVST.

PON. MAX. TR. P. XVI. COS. XI. IMP. XIII.

Caput laureatum.

Sacerdos agens iugum boum. *Num. 5. cap. 18.*

CLXXXIIII. AVGVSTO DIVI F. PONT. MAX. TR.
POT. XVI. IMP. XIII. Caput laureatum.

S. C. in medio cum titulo. COS. XI. PATRI PATRIAE. S. P. Q. R. *Num. 1.
cap. 26.*

CLXXXV. ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ.
ΜΕΓ. ΟΥΠΑΤΟΣ. ΔΗ. ΕΞ. ΙΖ.

Capricornus cum orbe & cornucopia. *Num. 12. cap. 19.*

CLXXXVI. AVGVSTVS PONT. MAX. TRIB. POT.
XVIII. COS. XI.

S. C. in medio cum titulo. PATER PATRIAE IMPERATOR. XIII.
Num. 2. cap. 26.

CLXXXVII. IMP. CAESARI DIVI F. AVGVSTO
IMP. XIII.

Taurus siue bucula. *Num. 37. cap. 18.* S. C. in medio cum titulo. COS. XI.
PATRI PATRIAE. S. P. Q. R. *Num. 1. cap. 26.*

h ij

CLXXXVIII.

CLXXXVIII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS

COS. XII. P. P. Caput laureatum.

Dux dextræ caduceum inter geminum cornucopiæ amplexæ. *Num. 7. cap. 18.* Equus alatus, siue Pegafus, Corinthi typus. *Num. 9. cap. 18.* L. Cornelius Sulla III. VIR A. A. A. F. F. *Num. 49. cap. 22.*

CLXXXIX. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT.

MAX. TR. POT. XIX.

S. C. in medio cum titulo. COS. XII. PATER PATRIAE IMPERATOR XIII. *Num. 3. Cap. 26.*

CXC. IMP. AVGVSTVS TRIB. POTES. XX.

Caput laureatum.

Sacerdos agens iugum bouum. *Num. 29. cap. 18.*

CXCI. AVGVST. PON. MAX. TR. POT. XXI. COS. XIII.

IMP. XIII.

Thiara Parthica, arcus & pharetra. *Num. 20. Cap. 12.*

CXCII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS. PONT.

MAX. TR. POT. XXII. Caput laureatum.

S. C. in medio cum titulo. COS. XIII. PATER PATRIAE IMPERATOR XIII. *Num. 4. cap. 29.*

CXCIII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT.

MAX. TR. POT. XXIII.

S. C. in medio cum titulo. COS. XIII. PATER PATRIAE IMPERATOR XIII. *Num. 4. cap. 26.*

CXCIIII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT.

MAX. TR. POT. XXIIII.

S. C. in medio cum titulo. COS. XIII. PATER PATRIAE IMPERATOR XIII. *Num. 4. cap. 26.*

CXCV. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT.

MAX. TR. POT. XXV.

S. C. in medio cum titulo. COS. XIII. PATER PATRIAE IMPERATOR XIII. *Num. 4. cap. 26.*

CXCVI. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP.

XIII.

S. C. in medio cum titulo. PONTIF. MAXIM. TRIBVN. POTES. XXVI. *Num. 5. & 6. cap. 26.*

CXCVII. AVGVST. PON. MAX. TR. POT. XXX.

COS. XIII. IMP. XV. P. P.

Corona quercea votiua pro salute & reditu Cæsaris. *Num. 4. cap. 17.*

CXCVIII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS

IMP. XVI.

S. C. in medio cum titulo. PONTIF. MAXIM. TRIBVN. POTES. XXXII. *Num. 7. & 8. cap. 26.*

CXCIX.

CXCIX. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS

IMP. XVII

S. C. in medio cum titulo. PONTIF. MAXIM. TRIBVNIC. POT. XXXIII.
Num. 9. cap. 26.

CC. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XVIII

S. C. in medio cum titulo. PONTIF. MAXIM. TRIBVNIC. POT. XXXIII.
Num. 9. cap. 26.

CCI. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XIX.

S. C. in medio cum titulo. PONTIF. MAXIM. TRIBVNIC. POT. XXXIII.
Num. 9. cap. 26.

CCII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XX.

S. C. in medio cum titulo. PONTIF. MAXIM. TRIBVNIC. POT. XXXIII.
Num. 9. cap. 26.

CCIII. IMP. CAESARI DIVI F. AVGVSTO PONT. MAX.
TR. POT. XXXV.

S. C. in medio cum titulo. COS. XIII. PATRI PATRIAE IMP. XX. S. P. Q. R.
Num. 10. cap. 26.

CCIII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS. IMP. XXI.

S. C. in medio cum titulo. PONTIF. MAXIM. TRIBVN. POTEST. XXVI,
Num. 11. & 12. cap. 26.

CCV. DIVOS AVGVST. DIVI F. Caput laureatum,
 à parte auersa, caput C. Cæsaris Augusti.

CCVI. KAI LAP. Caput radiatum.

Lupa cum Romulo & Remo lactentibus. *Num. 1. cap. 19.*

CCVII. DIVVS AVGVSTVS DIVI F. Caput laureatum.

Ara consecrationis. *Num. 15. cap. 30.*

CCVIII. DIVVS AVGVSTVS.

Orbis cum gubernaculo. *Num. 19. cap. 21.* Fulmen. *Num. 45. & 47. cap. 30.*

CCIX. DIVVS AVGVSTVS.

Augustus in cælum receptus, & inter Deos relatus. *Num. 11. cap. 30.* Aquila cura
 fulmine sub pedibus. *Num. 23. cap. 30.*

CCX. DIVVS AVGVSTVS. Caput radiatum.

Statua Augusti sedens cum ramusculo in dextra, orbis in sinistra. *Numm. 7. cap. 30.*

Caput Germanici Cæsaris. *Num. 8. cap. 32.* Statua Divæ Iuliæ Augustæ se-
 dens. *Num. 9. cap. 31.*

CCXI. DIVVS AVGVSTVS. Caput radiatum.

Hispaniæ simulachrum. *Num. 5. cap. 10.* Victoria clypeum tenens. *Num. 15.
 cap. 15.*

CCXII. DIVO AVGVSTO. Caput radiatum.

Ara consecrationis. *Num. 15. cap. 30.*

H h iij

CCXIII.

CCXIII. DIVVS AVGVSTVS. Caput radiatum.

Victoria clypeum dextra tenens. *Num. 14. cap. 15.* Orbis cum gubernaculo.
Num. 21. Cap. 21. Statua Augusti sedens cum ramusculo in dextra, orbis
 in sinistra. *Num. cap. 30.* Fulmen. *Num 44. Cap. 30.*

CCXIII. DIVVS AVGVSTVS. Cap. laureatum.

Ara providentia. *Num. 22. cap 30.* Divae Iuliae Augusti coniugis caput. *Num. 2.*
Cap. 32.

CCXV. KAICAP. Caput radiatum.

Templum Augusto à Cydenijs constitutum. *Num. 17. cap. 29.*

CCXVI. DIVVS AVGVSTVS. Caput laureatum.

Ara providentiae. *Num. 29. cap 30.* Aquila insistenti orbi. *Num. 30. Cap. 30. S. C.*
 in medio cum titulo. IMP. NERVA CAESAR AVGVSTVS REST.
Num. 48. Cap. 30.

CCXVII. DIVVS AVGVSTVS PATER.

Caput radiatum.

à parte auersa caput Tiberij Caesaris Augusti.

CCXVIII. DIVVS AVGVSTVS PATER.

Aquila cum fulgure sub pedibus. *Num. 31. Cap. 30.* Ara providentiae. *Num. 32.*
Cap 30.

CCXIX. DIVVS AVGVSTVS PATER. Caput radiatum.

Victoria clypeum tenens cum litteris S. P. Q. R. nummi à posterioribus Impera-
 toribus restituti. *Num. 13. 15. 16. 17. & 20. Cap. 15.* Sacerdos agens iugum
 boum. *Num. 12. Cap. 18.* Orbis cum gubernaculo. *Num. 13. & 17. cap. 21.*
 Quercea cum litteris S. C. *Num. 77. Cap. 22.* Templum rotundum.
Num 4. Cap. 29. Aquila insistenti orbi. *Num. 16. 23. 26. 28. 30. & 35. cap. 30.*
 Aquila fulmen vnguibus premens. *Numm. 18. 19. & 21. cap. 30.* Ara
 providentiae. *Numm. 17. 20. 24. 25. 27. 34. & 36. Cap. 30.* S. C. in me-
 dio cum titulo. IMP. T. VESPASIAN. AVG. RESTITVIT.
Numm. 37. & 39. Cap. 30. Fulmen. *Numm. 38. 40. 41. & 42. Cap. 30.*

CCXX. DIVVS AVGVSTVS PATER.

Caput laureatum.

Orbis cum gubernaculo. *Num. 19. Cap. 21.*

CCXXI. Caput nullis inscriptum litteris.

Laurea cum litteris XXX. *Num. 9. Cap. 25.* Capricornus cum orbe. *Num. 11.*
Cap. 24.

CCXXII. DIVVS AVGVSTVS PATER.

Caput laureatum.

Orbis cum gubernaculo. *Num. 15. Cap. 21.* Aquila orbi insistenti. *Num. 28. cap. 30.*
 Fulmen. *Num. 43. Cap. 30.* S. C. in medio cum titulo. IMP. CAES.
 DOMITIAN. AVG. RESTITVIT. *Num. 46. Cap. 30.*

CCXXIII.

CCXXIII. DIVVS AVGVSTVS PATER.

Caput laureatum.

Circus cum obelisco & metis. *Num. 4. & 6. cap. 27.*

CCXXIII. Caput radiatum, nullis inscriptum litteris.

Laurea cum littera X. *Num. 5. Cap. 25.* Capricornus cum orbe, gubernaculo, & cornucopia. *Num. 12. Cap. 24.*

CCXXV. DIVVS AVGVSTVS P. P.

Caput laureatum.

S. C. in medio cum titulo IMP. NERVA CAESAR AVGVSTVS REST.

Num. 48. cap. 30.

CCXXVI. DIVVS AVGVSTVS PATER.

Caput radiatum.

Sacerdos agens jugum boum. *Num. 12. cap. 18.*

CCXXVII. DIVVS AVGVSTVS PATER.

Caput laureatum.

Numida equum effrenem & instratum ducens. *Num. 8. cap. 11.*

CCXXVIII. DIVVS AVGVSTVS P. P.

Caput radiatum.

Victoria clypeum tenens cum litteris S. P. Q. R. à Nerua restitutus. *Num. 18.**Cap. 15.*

CCXXIX. Capita Augusti & Iulix Augustæ, ΚΑΙΣΑΡ

ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ.

Capita Tiberij & Germanici Cæsarum. *Num. 6. Cap. 32.*

CCXXX. ΘΕ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

Caput radiatum.

Europa tauro vecta. *Num. 22. cap. 19.*

CCXXXI. Capita Augusti & Iulix Augustæ. ΚΑΙΣΑΡΑ

ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΙΟΥΛΙΑΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ.

Capricornus cum Sidere & orbe. *Num. 10. cap. 19.* Augustus Iulix coniugi lauream imponens. *Num. 6. cap. 31.*

CCXXXII. ΘΕΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ.

Caput radiatum.

Templum Augusto ab Atheniensibus constitutum. *Num. 13. cap. 29.* Caput Iouis Axuris. *Num. 28. cap. 29.*

CCXXXIII. Capita Augusti & Iulix Augustæ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ

ΘΕΙΟΣ ΣΕΒΑΣΤΑ ΘΕΙΑ.

Capita Tiberij Cæsaris & Iulix Augustæ. *Num. 5. cap. 32.*

CCXXXIII. ΘΕΙΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Caput radiatum.

Seleucix simulachrum turritum rupi insidens, sub pedibus viri simulachrum. *Num. 15.**Cap. 19.*

CCXXXV. ΤΟΝ ΘΕΙΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ

ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Caput radiatum.

Templum Dianæ Ephesix & Aesculapij. *Num. 34. cap. 29.*

CCXXXVI.

CCXXXVI. Capita Augusti & Iuliae Augustae nullis
inscriptum litteris.

Cervus. *Num. 28. Cap. 19.*

CCXXXVII. ΘΕΙΟΤ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΠΑΤΕΡΟΣ
ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Caput radiatum.

Templum Augusto à Caesariensibus Philippopolitis constitutum. *Numm. 22.
Cap. 29.*

CCXXXVIII. Capita Augusti & Iuliae Augustae ΘΕΙΟΤ
ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. ΘΕΙΑΣ
ΙΟΥΛΙΑΣ ΣΕΒΑΣΤΗΣ.

Mulier turrita Laodiceae urbis simulachrum. *Num. 21. Cap. 19.*

CCXXXIX. ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΣ ΠΑΤΗΡ.
Caput radiatum.

Templum Augusto ab Heracleensibus constitutum. *Num. 20. Cap. 29.*

CCXL. Capita Augusti & Iuliae Augustae. ΘΕΙΟΣ
ΣΕΒΑΣΤΟΣ, ΘΕΙΑΣ ΕΒΑΣΤΑ.

Cervus ΕΦΕΣΙΩΝ. *Num. 30. Cap. 19.*

CCXLI. DIVVS AVGVSTVS.
Caput radiatum.

Porta siue vallum Emeritae coloniae. *Num. 16. Cap. 18.*

CCXLII. ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ.
Caput radiatum.

Caput velatum ac turritum ciuitatis alicuius. *Num. 5. Cap. 19.*

CCXLIII. DIVVS AVGVSTVS PATER.
Caput radiatum.

Clementiae vel Divae Iuliae Augusti coniugis statua sedens. *Num. 4. Cap. 31.*

CCXLIII. Caput radiatum, nullis inscriptum
litteris.

Aquila fulmen pedibus tenens. *Num. 24. Cap. 30.*

CCXLV. DIVVS AVGVSTVS PATER PATRIAE
Caput radiatum.

Ara consecrationis cum fulmine & aquila. *Num. 13. Cap. 30.*

CCXLVI. Caput radiatum, nullis inscriptum
litteris.

Aquila fulmen sub pedibus habens. *Num. 14. Cap. 30.*

CCXLVIII. Caput radiatum nullis inscriptum
litteris.

Divae Iuliae Augustae statua sedens. *Num. 9. Cap. 31.*

Index rerum memorabilium & priorum nominum,
quæ in numismatibus spectantur & leguntur.

A

- M. Acilius Glabrio. III. VIR. Auro, Argento, Acre, flando feriundo. *Pagine* lxxvj. *Nūmus*. 76
 Acilius. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxvj. 1. 2. 9. 10.
 Actium, xxxij. 1. 8. 10. 12. Bellum Actiacū aduerfus M. Antonium & Cleopatram. *Ibidem*.
 M. Agrippa belli Actiaci dux. *Ibidem*. 4. 6. 7. 9.
 Victoria Actiaca. *Ibidem*. 5. Trophæum nauale Actiacum. *Ibidem*. 2. 11. Spolia naualia Actiaca. *Ibidem*. Triumphus Actiacus. xliij. 1. Apollinis Actiaci simulachrū. xxxij. 1. 8. 10. 12.
 Adoptio, liberi & cognationes Augusti. lxxxij. Aegypti fertilitas sextuplici spica designata. xxxij. 4. 7. 9.
 Aegypti typus Crocodilus & Sphynx. xxxij. 1. 3. 5. 10. 12.
 Aegyptus capta. xxxij. 1. 3.
 Aegyptiacus triumphus de Cleopatra. xliij. 12.
 Sex. Aelius Catus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxij. 3. 8.
 Q. Aelius Lamia. III. VIR. A. A. A. F. F. lxx. 61.
 Aesculapij simulachrum stipiti innixum, cui circumuolutus est serpens. lxxvj. 33.
 Aesculapij & Dianæ templum. lxxvj. 33.
 Aeternitatis Augustæ templum. lxxxj. 1. 3.
 Africa. xxxv. 5. Equus alatus Africae typus. *Ibidem*. xxxvij. 29. Scorpius, Africae typus. xxxv. 8. xxxvj. 18. Caput Africae cum exuiis Elephantis. xxxv. 2. Bella & res in Africa gesta. *Ibidem*. Scarpus, L. Balbus, M. Durmius, C. Marius, Cossus Lentulus, Duces & Praefecti rebus in Africa regendis. *Ibidem*. 4. 5. 6. 11. xxxvj. 13. 14. 15. 23. Victoriae Africanæ. xxxv. 1. 3. 10. 12. Trophæum Africanum. *Ibidem*. 11. Afri captiui sub trophæo. *Ibidem*. Triumphus Africanus. xxxvj. 22. 24. 25. 27. 31. 33.
 Αἴγυπτος. lxxvj. 28.
 M. Agrippæ generi Cæsaris Augusti caput. xxxij. 9. lxxxij. 3.
 M. Agrippæ caput cum corona rostrata. xxix. 4. 6. 7. 9. xxxij. 4. 6.
 M. Agrippæ caput cum corona rostrata & vallari. M. Agrippa Cos. designatus. xxix. 5. (xxxij. 7.
 M. Αἰγρίππας ὑπάτος. *Ibidem*. 6.
 M. Agrippa Praefectus orę maritime & classi. *Ibidem*. 4.
 M. Agrippa L. F. Cos. iterum, designatus tertium. *Ibidem*. 7.
 M. Agrippa L. F. Cos. III. Imp. III. xxxij. 6.
 M. Αἰγρίππας ὑπάτος τρίτον. *Ibidem*. 4.
 Sp. Albinus, II. VIR. Iuris Dicundi. liij. 51.
 Albogalerus Pontificalis pileus. xxvj. 1. 3. 5. lxxij. 19.
 Albogalerus inter duo Ancilia. lxxij. 21.
 Alexandria Aegypti. xxxij. 2.
 Alexandriae Aegypti typus Palma arbor. *Ibidem*. 2. 11.
 Alexandriae Aegypti simulachrum capite turrito cum palma in dextra & duabus spicis in sinistra. lv. 18.
 Alexandrinum bellum aduersus M. Antonium & Cleopatram. xxxij.
 Alexandrina Victoria insitens prora nauis cum Laurea & palma. *Ibidem*. 8.
 Αλεξανδρινοί. *Ibidem*.
 Αμβρακιώται. lvj. 27.
 Αμφιπολίται. lv. 22. 24.
 Ancilia duo cū Albogalero in medio. lxxij. 21.
 P. Annius Rufus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxx. 63.
 Annius. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxij. 5. 6. 13.
 Αντιόχειον. lv. 13.
 Antiochiæ simulachrum sub figura muliebri stolata, capite velato & turrito, cum palma in dextra, insidens rupi cum genio fluminis Orontis sub pedibus. *Ibidem*.
 C. Antistius Reginus. III. VIR. lxxij. 3.
 C. Antistius Vetus. III. VIR. *Ibidem*. 8.
 M. Antonij Auguris & Triumuii caput. xxv. 7. 9. xxvj. 6. 7. 9. 11. xxvij. 5. 8. xxvij. 7. 9. xxx. 18. 19. 21.
 Antonij, Cæsaris, & Lepidi Triumuiorum reipublicæ constituendæ capita. xxvj. 8.
 M. Antonius. III. VIR. R. P. C. xxv. 3.
 M. Antonius Imperator. *Ibidem*. 12. xxvj. 12. xxx. 18. 19. 21.
 Antonius Imp. Augur. xxvj. 10.
 M. Antonius Imp. Augur. III. VIR. R. P. C. xxv. 9. xxvj. 6. 7. 9. 11. xxvij. 5. 8.
 M. Antonius Imp. III. VIR. R. P. C. xxv. 7.
 Imp. Antonius. *Ibidem*. 10.
 Imp. Antonius Augur. III. VIR. iterum. R. P. C. Aper venabulo traiecit. xxxvj. 17. (xxvij. 7. 9. Αφροδισίας. lxxvj. 32.
 Apollini. lxxij. 10.
 Apollinis simulachrum in templo. *Ibidem*.
 Apollo Actiacus. xxxij. 1. 3. 8. 10. 12.
 Apollo cytharam tangens rupi insidens: forsitan simulachrum Apollinis Palatini in rupe Tarpeia. lxxij. 8.
 Sex. Appuleius Sex. F. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxvj. 83
 M. Appulcius Sex. F. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxij. 43.
 L. Apronius Cæsianus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxx. 66.
 Apronius. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxij. 17. 18. 12. 19.
 Aquila Imperij Romani typus. lvij. 12.
 Aquila inter duos ramos oleaginis insitens Coronæ querceæ, typus Imperij pacati & seruati. *Ibidem*. 1. 3.
 Aquilæ insitens Coronæ querceæ. *Ibidem*. 10.
 Aquilæ & vexillum Colonij deducendis adhibebantur. xlix. 4. 6. 11.
 Aquila Legionaria cum Trophæo inter signa Cohortium. xxvij. 7. 9.
 I i Aquilæ

INDEX IN NUMISMATA.

- Aquila insilvens fulmini, Consecrationis symbolum. & typus. lxxvij. 14. 18. 19. 21. lxxix. 31. 33
 Aquila insilvens orbi. lxxvij. 16. 23. lxxix. 26. 28. 30. 35.
 Aquila in nummo Casariensium. liij. 4.
 Aquila in nummo Tripolitanorum. *Ibidem.* 6.
 Aquila in nummo Perinthiorum. lvj. 29.
 L. Aquillius Florus. III. VIR. xxx. 23. xxxvj. 18. 20. 21. xxxvij. 26. xxxvij. 6. 12.
 Ara inscripta communi consensu Augusto posita. xlvij. 19. 21.
 Ara votiua fortunæ pro reditu Caesaris Augusti à s. p. q. r. posita. xlvij. 7. 9.
 Ara votiua inscripta cum statua pro reditu Caesaris Augusti. *Ibidem.* 10. 12.
 Ara Fortunæ Antiatis cum gemino fortunæ simulachro. *Ibidem.* 11.
 Ara inscripta Augusto posita, propter Ludos sæculares ab ipso factos. lxxj. 2.
 Ara vel templum Pacis. lvii. 12.
 Ara coronata cum duabus Capellis. lxxiiij. 7.
 Ara siue templum Romæ & Augusti. *Ibidem.* 9.
 Ara Augusti cum aquila & fulgure. lxxvij. 13.
 Ara Augusti cum foco. *Ibidem.* 15.
 Ara prouidentia vel templum. *Ibidem.* 17. 20. 22. 24. lxxix. pluribus nummis.
 Aratri antiquorum forma. xlix. 4. 6. 11.
 Aratro in deducendis colonijs sulcus ducebatur à Sacerdote. xlix. 1. lj. pluribus nummis.
 Aratrum & decempeda cum Vexillo & aquila, Coloniaram deductarum & agrorum militibus distributorum typus. xlix. 4. 6. 11.
 Arcus triūphalis cum quadrigis, propter Cives & Signa à Parthis recepta. xxxix. 13. 16. 18.
 Arcus triumphalis de Germanis cum statua equestri & trophæis Germanicis. xlij. 4. 6. 11.
 Arcus triumphalis Augusto positus cum quadrigis. xlvj. 8.
 Arcus triumphalis triplex Augusto positus cum quadrigis & statuis. xlvj. 5.
 Arcus cū trophæis & statuis equestrib. propter vias munitas Augusto positus. xlvij. 13. 15.
 Arcus duplex cum bigis Elephantum ob vias munitas Augusto positus. *Ibidem.* 22.
 Arcus duplex cum quadrigis triūphalibus, ob vias munitas Augusto positus. *Ibidem.* 24.
 Armenia. xlj. *passim locis.* Armeniæ simulachrum mitratum cum hasta & arcu. *Ibidem.* 4. Res in Armenia gestæ. xlj. C. Caesaris in Armenios expeditio. *Ibidem.* 8. Victoria Armeniaca. *Ibidem.* 7. 11. Armenia capta. *Ibidem passim locis.* Armenia recepta. *Ibidem.* 4. Spolia Armeniaca. *Ibidem.* 2. Trophæum Armeniacum. *Ibidem.* 11. Armenij captiui sub trophæo. *Ibidem.* Armenia capite turrato supplex. *Ibidem.* 1. 3. 10.
 Asia recepta. xlj. 5.
 Asiæ communitatis templum Romæ & Augusto positum. lxxiiij. 12.
 C. Asinius Gallus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxiiij. 58.
 C. Asinius C. F. Gallus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxx. 21.
 Aspergillum, Securicula, & Albogalerus. xxvj. 3. 5.
 Aspergillum, Capeduncula, Securis & Albogalerus. *Ibidem.* 1. lxxiiij. 19.
 Aspergillum, Vrnula, Lituus, & Capeduncula. xxvj. 2. 4. 11.
 Aspergillum, Culter Victimarius, Vrnula, Lituus, & Capeduncula. *Ibidem.* 6.
 Aitra vel Asturica Augusta Colonia. 1. 14.
 C. Atteius Capitolinus. II. VIR. I. Dicundi. liij. 40.
 Αθηναιων κοινον. lxxvj. 13.
 M. Atilius Regulus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxv. 72.
 C. Aufidius. II. VIR. I. D. lj. 32.
 Auguralia signa atque instrumenta. xxvj. 10. 12. xxvij. *passim.*
 Auguratus insignia, Pullus, Vrecolus & Lituus. xxvj. 10. 12.
 Augusta Emerita Colonia, 1. 16.
 Augusta Vindelicorum simulachrum, caput turratum cum nuce pinea in dextra, Copiæ cornu in sinistra. xliij. 17.
 Augustus in quadrigis. xliij. 1. 3. 4.
 Augustus in suggestu sedens Barbararum gentium Legatos excipit & audit. lvij. 1.
 Augustus Diuæ Iuliæ Lauream capiti imponens. lxxxj. 3. 6.
 Augustus in Cælum receptus atque inter Diuos relatus. lxxvij. 11.
 Augusti genitura sub sidere Capricorni felicissima. lxxvij.
 Augusti cognationes & affinitates, adoptio, Liberi. lxxxij.
 Augusti consecratio & diuinitas. lxxvij. lxxvij. lxxxix. lxxx.
 T. Aurelius Celer. II. VIR. Iuris Dicundi. liij. 52.
 Auro, Argento, Aere, Flando feriundo Triumviri. lxj. lxij. lxij. lxij. lxv. lxvj. lxvij. pluribus nummis.

B

 Bacchi vel Liberæ Deæ caput. xxxvij. 32. xxxvij. 9. xlj. 6.
 L. Baccius. II. VIR. Iuris Dicundi. liij. 50.
 L. Bæbius Priscus. II. VIR. I. D. liij. 37.
 L. Balbus Pro Cos. xxxv. 11.
 C. Balbus. II. VIR. Iuris Dicundi. liij. 45.
 Balbus pro Prætor. lxxv. 19.
 Barbararum gentium Legati pacem & amicitiam ab Augusto petentes. lvij. 1.
 M. Barbatas Prætor ciuilis. xxvj. 7. 11.
 M. Barbatas Quæstor Prætorius. xxvj. 6.
 Basis titulo honorifico inscripta cum statua equestri ob vias munitas Augusto ad portam Urbis posita. xlvj. 1. 3. xlvij. 17.
 Bella & res in Africa gestæ. xxxv. Bel-

INDEX IN NVMISMATA.

- Bella & res in Hispania gesta. xxxiiij.
 Bellum ciuile Philippenſe cum Bruto & Caſſio
 Diui Iulij percuſſoribus & coniuſuratis. xxvij.
 Bellum ciuile Actiacum aduerſus Antonium
 & Cleopatram. xxxij.
 Bellum Alexandrinum aduerſus Antonium
 & Cleopatram. xxxiiij.
 Bellum Siculum aduerſus Sex. Pompeium.
 xxix. xxx. xxxj.
 Peritus Colonia Iulia. lj. 35.
 Biga Elephantorum. xxxvij. 25. 31. 33.
 Bilbilis oppidum Hispaniæ. xxxiiij. 6.
 Binę dextrę caduceum & geminum Copiæcor-
 nu tenentes, typus pacis. lvij. 8.
 Bini ramuſculi Oleagini vel Lauri. lix. 20.
 Bos cornupeta vngula terram radens atque
 arenam ſpargens. lxxj. 1. 3.
 Bucula. l. lj. lij. liij. *paſſim*.
 L. Buccus. II. VIR. Iuris Dicundi. liij. 49.
 Βυζαντιωρ κοινωρ. lvj. 33.
- C
- Caduceus dextris iunctis Concordiæ & felici-
 tatis ſymbolum. xxv. 1. 3.
 Caduceus. *Ibidem*. 10. 12.
 Caduceus dextris iunctis cum duobus Cornu-
 copijs, Pacis Symbolum. lvij. 8.
 C. Caſar Dictator perpetuus. xxiiij. 4. 6.
 Caſar, Lepidus, Antonius Triumuiſi Rei-
 publicę conſtituendę. xxv. 1.
 Caſar, Lepidus, & Antonius Triumuiſi tripodi
 aſtantes aſſidente humi concordia. xxv. 5.
 Caſaris, Antonij & Lepidi Triumuiſorum
 capita. xxvj. 8.
 Caſaris Auguſti caput cum quinque ariſtis in
 vertice forma Oſiridis. xxx. 16.
 Caſar Auguſtus in biga Elephantorum.
 xxxvij. 25. 31. 33.
 Caſar Auguſtus in quadriga Elephantorum.
Ibidem. 27.
 Καϊſαρεϊα Σεβαſτανεωκωρως. xxiii. 5.
 Καϊſαρεωρ Μητροπολιωρ. liiii. 1.
 Καϊſαρεωρ. *Ibidem*. 4.
 Καϊſαρεωρ φιλιπποπολιτωρ νεωκωρως. lxxv. 22.
 Caſarea Colonia. lj. 25.
 Caſarea Philippi Colonia. *Ibidem*. 27.
 Caſarea Auguſta Colonia. l. 20. li. 29. 32. 36.
 Ti. Caſaris caput. xlii. 10. xliii. 16. 18.
 Ti. Caſaris & Iulię Auguſti filię, coniugis Ti-
 berij capita. lxxxii. 5.
 Ti. Caſaris & Germanici Caſaris filij ipſius
 adoptiui capita. *Ibidem*. 6.
 Ti. Καϊſαρ Σεβαſτηνιος. *Ibidem*.
 Ti. Caſar Auguſti F. Pontifex, Cos. II. Tribunicia
 poteſtate. VII. Imperator. III. xlii. 10.
 Ti. Caſar Aug. F. Pontifex, Cos. II. Tribun. po-
 teſt. XIII. Imp. VII. xliii. 16.
 Ti. Caſar Aug. F. Tribunic. poteſt. XIII. *Ibid*. 21.
 Ti. Caſar Aug. F. Tribunic. poteſt. XV. *Ibid*. 18.
 Ti. Caſar Diui Auguſti F. Auguſtus Pontif. Ma-
 xim. Trib. poteſt. XVI. lxii. 35.
 Ti. Caſar Diui Auguſti F. Auguſtus Pontif.
 Maxim. Trib. poteſt. XXI. III. lxxvij. 1.
 Ti. Caſaris triumphus. xliij. 19. 21.
 C. Caſar Auguſti F. Pontifex, Cos. designatus,
 Princeps iuuentutis. lxxij. 7.
 C. Caſaris Auguſti filij in Armenia expeditio. xlj. 8.
 L. Caſar Auguſti F. Augur, Cos. design. Princeps
 iuuentutis. lxxij. 1.
 C. L. Caſares Auguſti F. Cos. designati, Princi-
 pes iuuentutis. lxxij. 4. 6.
 C. Caſinus, II. VIR. Iuris Dicundi. liij. 38.
 L. Caſoninus. II. VIR. I. D. *Ibidem*. 48.
 Caij & Lucij Caſarum filiorum Auguſti ca-
 pita. lxxxij. 4.
 Caius & Lucius Caſares togati habitu ſacer-
 dotali, hic Augur, ille Pontifex, clypeum &
 haſtam ſinguli tenentes cum Lituo Augu-
 rali & capeduncula Pontificali. lxxij. 4. 6.
 Calaguris Iulia municipium. l. 13.
 C. Caluiſius C. F. Sabinus. III. VIR. A. A. A. F. F.
 Cancer marinus. xxxvj. 16. (lxj. 23.
 Candelabrum vel tripus. lxxiiij. 23.
 L. Caninius Gallus. III. VIR. xxxviiij. 10.
 C. Caninius Rebilus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxiiij. 52
 Capeduncula, Aſpergillum, Securis, Alboga-
 lerus. xxvj. 1. lxxiiij. 19.
 Capeduncula, Aſpergillum, Vrnula, Lituus.
 xxviiij. 2. 4. 11.
 Capeduncula, Vrnula inter duo ſidera, Tri-
 pus, Lituus. *Ibidem*. 1.
 Capricornus cum orbe & Copiæcornu cum
 litteris Armenia capta. xlj. 9.
 Capricornus cum litteris Signis Parthicis
 receptis. xxxviiij. 2. 11.
 Capricornus cum orbe & aſtro. liij. 10.
 Capricornus cum orbe & Copiæcornu. *Ibidem*.
 12. lxxvij. 10.
 Capricornus cum ſidere. lxxvij. 1.
 Capricornus cum orbe & gubernaculo. *Ibid*. 2.
 Capricornus cum orbe, gubernaculo & Co-
 piæcornu. *Ibidem*. 1. 3. 6. 7. 12.
 Capricornus cum orbe inter pedes. *Ibidem*. 11.
 Capricornus cum Copiæcornu inter pedes in
 Laurea corona. *Ibidem*. 5.
 Capricornus cum litteris Pont. Max. *Ibidem*. 9.
 Capricornus ſub figura muliebri in aëra ſu-
 ſpenſa, velo ſupra caput expoſito. *Ibidem*. 2.
 Caput Caſaris Auguſti habitu & ſpecie Apol-
 linis. lxxv. 23.
 Caput ſceminę turritum & velatum. liij. 5.
 Caput turritum forſan Cybeles cum litteris
 peregrinis Punicis vel alijs. lxxvj. 35.
 Carpentum Iulię Auguſtę cum duobus mulis
 iunctis à s. p. q. r. decretum. lxxxj. 8.
 Ii ii C. Car-

INDEX IN NUMISMATA.

- C. Carrinas C. F. Pro Cos. xliij. 14.
 T. Carisius Legatus. xxxiiij. 1. 10. 12
 P. Carisius Legatus Propratore. *Ibidem.* 3.
 C. Cassius Celer. III. VIR. A. A. A. F. F. lxij. 45.
 C. Cassius C. F. Celer. III. VIR. A. A. A. F. F. lxj. 16.
 Catullus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 34.
 T. Celer. II. VIR. Juris Dicundi. liij. 54.
 L. Celsus. II. VIR. I. D. liij. 46.
 N. Celsus. II. VIR. I. D. lj. 30.
 C. Censorinus. II. VIR. I. D. *Ibidem.*
 C. Censorinus Augur. III. VIR. A. A. A. F. F. lxij. 39
 Cerui iuxta simulachrum Dianæ Ephesiæ.
 lxxvj. 29. 31. 32.
 Ceruus in nummis Ephesiorum. lvj. 28. 30.
 C. Cestius Camerinus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvj. 81.
 Cestius. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 34. 14. 15.
 Sex. Cethegus. II. VIR. I. D. liij. 39.
 P. Cilo. II. VIR. I. D. *Ibidem.* 47.
 Cn. Cinna Magnus. III. VIR. xlvij. 16.
 Cippus titulo honorifico inscriptus ob vias mu-
 nitas, Augusto positus. *Ibidem.* 16. 17. 23.
 Circus cum obelisco & metis, & bigis, & decur-
 rentibus, cumque statuis equestribus & qua-
 drigis in fastigijs & angulis arcuum. lxxj. 4. 6.
 Ciuibus & signis militaribus à Parthis resti-
 tutis. xxxix. 16. 19.
 Ciuibus & signis militaribus à Parthis recupe-
 ratis. *Ibidem.* 18.
 Claua Herculis nodosa. lxxv. 19.
 Claua Herculis nodosa inter duas cytharas.
Ibidem. 21.
 Ti. Claudius Ti. F. Nero. Cos. iterum, Imp. ite-
 rum. xliij. 13.
 Ti. Claudij Neronis triumphus de Germanis
 sub Augusto. *Ibidem.*
 Ti. Claudij Cæsaris figura togata cum ramo oleæ
 in dextra, spolijs infidens Germanicis. xliij. 8.
 Ap. Claudius Pulcher. III. VIR. A. A. A. F. F. lxv. 70
 Clementiæ simulachrum sedens cum hasta in
 dextra, ramusculo in sinistra. lxxij. 17.
 P. Clodius M. F. xlvij. 5.
 Clypeus votiuus propter signa à Parthis re-
 cepta. xl. 29. 32.
 Clypeus votiuus inscriptus CL. V. inter duos
 ramos Oleæ siue Lauri. lvij. 5.
 Clypeus votiuus inscriptus CL. V. in corona
 quercea siue ciuica. lx. 2.
 Clypeus votiuus inscriptus S. P. Q. R. CL. V.
 lxxij. 16.
 Clypeus. *Ibidem.* 18.
 Clypeus cū hastis puris decussatis. lxxij. 2. 7. 9.
 Clypeus in corona quercea ob ciues seruatos
 Diuo Augusto à S. P. Q. R. decreta & po-
 sita cum duobus Capricornis, Orbe & gu-
 bernaculo sub Capricornis. lxij. 32.
 Κροσσικὸν ἢ τὸν ἑκακροσσόν. lvj. 35.
 M. Cocceius Nerua. III. VIR. xxvij. 12.
 M. Cocceius M. F. Nerua. III. VIR. lix. 14.
 Cohortes pratoriana Philippi. xxvij. 1. 3.
 Colonia Alta vel Asturica Augusta. 1. 14.
 Colonia A. Augusta Patrensis. xlix. 12.
 Cæsarea. lj. 25.
 Cæsarea Philippi. *Ibidem.* 27.
 Emerita Augusta. 1. 16. 18.
 Iulia Augusta. xlix. 5. 7.
 Iulia Augusta Corinthus. *Ibidem.* 9.
 Iulia Bonna. *Ibidem.* 1.
 Iulia Berytus. li. 35.
 Iulia Octavianorum. xlix. 3.
 Iulia Philippi. xxvij. 11. li. 26.
 Iulia Valentia. xlix. 8.
 Nemaufum. xxxiiij. 5. xlix. 2.
 Sebasta. li. 34.
 Toletum. lj. 19.
 Columna rostrata cum statua Augusti. xlvij. 14
 Cometes qui sub mortem Iulij Cæsaris per plu-
 res dies visus est. xxij. 1. 3. 10. 12.
 Communitas Asiæ. lxxiiij. 12.
 Concordia. xxv. 2.
 Concordiæ caput. *Ibidem.* 2. 11.
 Concordia Cæsaris, Lepidi, & Antonij in Tri-
 umviratu Reipublicæ constituendæ. xxv.
 Concordiæ & felicitatis symbolum. xxv. 1. 3.
 Consecratio & diuinitas Iulij Cæsaris.
 xxxiiij. xxiiij.
 Consecratio & diuinitas Augusti. lxxvij.
 lxxvij. lxxix.
 Consecratio & diuinitas Iuliæ Augustæ. lxxxj.
 Consecratio. lxxvij. 13. 14. 15. lxxxj. 5.
 Consensu Senatus, Equestris ordinis, Popu-
 lique Romani. lxxvij. 7.
 Consulatum annorumque Tribuniæ pote-
 statis Augusti series & numerus. lxx.
 Copia. xxx. 15.
 Κορινθίων κολωνία. lxxv. 15.
 Corinthus Colonia. xlix. 9.
 L. Cornelius Balbus. II. VIR. I. D. lj. 28.
 P. Cornelius Celsus. II. VIR. I. D. liij. 51.
 P. Cornelius Dolabella. III. VIR. A. A. A. F. F.
 lxiiij. 54.
 L. Cornelius Mes. II. VIR. I. D. liij. 54.
 Cn. Cornelius Lentulus. III. VIR. A. A. A. F. F.
 lxij. 26.
 P. Cornelius P. F. Scipio. III. VIR. A. A. A. F. F.
Ibidem. 25.
 L. Cornelius Sulla. III. VIR. A. A. A. F. F. lxiiij. 49.
 L. Cornelius L. F. Sulla. III. VIR. A. A. A. F. F.
Ibidem. 55.
 P. Cornelius Tabal. II. VIR. liij. 53.
 L. Cornelius Terracinus. II. VIR. I. D. liij. 43.
 L. Cornificius. II. VIR. I. D. lj. 30.
 Corona rostrata. xxx. 17. 20.
 Corona è baccis oblongis & capitibus boum
 & patellis. lxxiiij. 23.
 C O.

INDEX IN NUMISMATA.

- Corona laurea cum baccis, litteris inscripta
DIVOS IVLIVS. xxij. 8.
- Corona laurea cum litteris AVGVSTVS.
 lxix. 1. 3. 10. 12.
- Coronæ laureæ inscriptæ notis numeralibus.
V. X. XV. XX. XXV. XXX. XXXV. pagina. lxix.
- Corona quercea inscripta his SALVS GE-
NERIS HVMANI. lvij. 2.
- Corona quercea ex voto pro salute Cæsa-
 ris Augusti, quod per eum respublica in
 ampliori atque tranquilliori statu esset,
 Ioui Op. Max. à senatu populoque Ro-
 mano consecrata. xlvij. 2. 4. 6.
- Corona quercea inscripta litteris C. CIB.
D. D. PVBL. lix. 18.
- Corona quercea inscripta litteris S. P. Q. R. lvij. 11.
- Corona quercea cum litteris S. C. lxvj. 77.
- Coronæ querceæ Ciuiicæ propter Ciues
 & signa à Parthis recepta. xxxix. 19. 21.
- Corona quercea cum clypeo votiuo in medio
 inscripta, CL. V. ob ciues seruatos Augusto
 decreta, vnde & ciuica dicta. lx. 2.
- Corona quercea siue Ciuica inscripta, ob ci-
 ues seruatos. *Ibidem passim.*
- Corona quercea inter duos lauri ramos ob
 Ciues seruatos, Augusto decreta & posita.
Ibidem. 5. 8. lxj. 17. 20. lxij. 29.
- Corona quercea cum litteris, Augustus Tribu-
 nic. potest. lxij. 41. 44. lxiiij. 53. 56. lxv. 65. 68
- Coffus Lentulus. xxxij. 7.
- Coffus Cn. F. Lentulus. xxxvj. 23.
- T. Crispinus Sulpicianus. III. VIR. A. A. A.
F. F. lxiiij. 48.
- T. Crispinus T. F. Sulpicianus. III. VIR.
A. A. A. F. F. lxij. 34.
- T. Crispinus Valerianus. II. VIR. I. D. liij. 48.
- Crocodilus Ægypti typus. xxxij. 1. 3.
- Crocodilus palmæ arbori catena alligatus.
Ibidem. 5. xlix. 2.
- Culter siue vomis aratri, Galea, & Iugum.
 xxxiiij. 11.
- Culter victimarius, Clypeus cum hastis de-
 cuffatis & Capeduncula. lxxij. 7.
- Κυδωνία. liij. 3.
- Κυδωνία. lxxxv. 17.
- Κυρανεωρη της ιερας και αυτονομε. lxxvj. 30.
- Cyreneis sacer, & suis Legibus viuentibus. *Ibid.*
- D
- Dexæ Sidonis caput. lv. 17.
- Decempeda agrimensorum. xlix. 4. 6. 11.
- Scr. Decianus. II. VIR. I. D. liij. 52.
- Δημητριος Βασιλεως. lvj. 26.
- Demetrii Regis caput. *Ibidem.*
- DEO AVGVSTO. lxxxj. 7.
- Dextræ iunctæ caduceū amplectentes, concor-
 diæ & felicitatis symbolum. xxxv. 1. 3.
- Dextræ iunctæ caduceum cum duobus copiæ
 cornibus, typus pacis. xlix. 7. lvij. 8.
- Dianæ Sicula simulachrū. xxxj. 25. 27. 29. 31. 33.
- Dianæ caput. *Ibidem.* 28. 30.
- Dianæ Ephesiæ simulachrum. lxxvj. 28.
 31. 32. 34.
- Dianæ Ephesiæ templum. *Ibidem.* 31.
- Dianæ & Æsculapij templum. *Ibidem.* 32.
- Διονυσιος. liij. 8.
- Dionysij siue Bacchi caput in nummo Maro-
 nitenfium. *Ibidem.*
- DIVA AVGVSTA. lxxxj. 9.
- DIVA IVLIA DIVA AVG. *Ibidem.* 2.
- Diua Iulia & Diui Augusti coniugum capita.
 xx. pluribus locis.
- Diua Iulia Diui Augusti cōiugis caput. lxxxj. 2.
- Diua Iulia Augustæ simulachrum sedens ha-
 bitu & specie Clementiæ. *Ibidem.* 4.
- Diua Iulia Augustæ simulachrum sedens ha-
 bitu & specie Cereris cum spicis & papaue-
 re in dextra, face in sinistra. *Ibidem.* 9.
- Diua Iulia Augustæ siue Æternitatis Augustæ
 templum cum pluribus signis & statuis.
Ibidem. 10. 12.
- Diua Iulia Augustæ simulachrum sedens in
 templo. *Ibidem.*
- Diua Iulia Augusta ab Augusto Laurea coro-
 nanda. *Ibidem.* 3. 6.
- Diua Iulia Augustæ diuinitas & consecratio.
Ibidem passim.
- Diua Iulia Augusta Carpentum cum duobus
 mulis iunctis. à s. p. q. r. decretum. *Ibid.* 8.
- Diui Augusti consecratio & diuinitas.
 lxxvij. lxxviiij. lxxxix. lxxx.
- Diui Augusti simulachrum sedens habitu &
 specie numinis, capite radiato, cum patel-
 la in dextra, hastili in sinistra. lxxxj. 7.
- DIVO AVGVSTO. S. P. Q. R. lxxvij. 2. 4. 6.
- Diui Augusti simulachrum specie numinis
 super Thensa quatuor Elephantorum se-
 dentis. *Ibidem.*
- Diui Augusti Patris statua sedens ante aram
 specie & habitu numinis, capite radiato,
 cum ramulo oleæ in dextra, hastili in fini-
 stra. *Ibidem.* 9.
- Diui Augusti statua togata, sedens cum ra-
 mulo oleæ in dextra, Orbe in sinistra, con-
 sensu Senatus, Equestris ordinis, Populi que
 Romani posita. *Ibidem.* 7.
- Diuus Augustus in Cælum receptus atque
 inter diuos relatus. *Ibidem.* 11.
- Diui Iulij Cæsaris consecratio & diuinitas.
 xxij. xxiiij.
- Diui Iulii Cæsaris caput. xxij. 11. xxiiij. 14.
 16. 18. 19. 21. lxxxii. 1.
- Diui Iulii Cæsaris caput cum fidere super verti-
 cem, xxiii. 2. 7. 9. lxxi. 11.
 Ii ij Diui

INDEX IN NUMISMATA.

- Divi Iulii Caesaris statua feminuda cum aquila
 in dextra, hastili in sinistra, Diuo Iulio a Ca-
 sarensibus posita. xxiiij. 5.
 DIVOS IULIVS. xxiii. 8. II.
 L. Domitius Ahenobarbus. III. VIR. A. A. A.
 F. F. lxj. 24.
 Cn. Domitius Ampullus. II. VIR. I. D. Colo-
 nia Caesaræ Augustæ. lj. 29.
 Ti. Drusus. II. VIR. I. D. liij. 52.
 Drusus Cæsar Ti. Augusti F. Diui Aug. N. Pon-
 tific. Tribunic. potest. II. lxxvij. 5.
 Duæ figuræ togatæ capite radiato. lxxiiij. 5.
 Duo togati pro-rosfris confidentes. lxxj. 5.
 M. Durmius. III. VIR. xxxvi. *Pasim.*
 Duumviri Iuris Dicundi. I. li. lii. liii. pluri-
 bus nummis.
- E
- Elephanti ad Augusti currum iuncti. xxxvij.
 25. 27. 31. 33.
 Elephanti ad Diui Augusti thesam iuncti.
 lxxvij. 2. 4. 6.
 Elephanti coronati. *Ibidem.* 6.
 Emerita Augusta Colonia. I. 16. 18.
 Εφεσιων. Ivi. 28. 30. lxxvj. 31.
 Εφεσιων πρωτων Ασιας. lxxvj. 29.
 Ephesiae primi Asiae. *Ibidem.*
 Eques cum hasta demissa decurrens. xxxiiij.
 4. 6. 3.
 Equus alatus Africae typus. xxxv. 5.
 Equum effrenem & intratum Numida de-
 mulcet. xxxv. 8.
 Ηρακλειωταν. lxxv. 20.
 Euphrates fluuius sub pedibus Seleucia. lv. 15.
 Europa tauro insidens in nummo Sidonio-
 rum. lv. 14.
 Europa tauro insidens in nummis Amphi-
 politanorum. lv. 22. 24.
- F
- L. Fabatus. II. VIR. Coloniae Sebastæ Iuris Di-
 cundi. lj. 34.
 M. Fabricius. II. VIR. Coloniae Caesaræ Augu-
 stæ. I. D. *Ibidem.* 36.
 Feronia Dea caput. xxxvii. 28. 30. xxxviii. 7.
 M. Festus. II. VIR. I. D. liij. 50.
 Figura equitis in nummo Tripolitanorum. liiij. 11.
 Figura Loricata & paludata, fortè Martis
 cum clypeo in sinistra. liiij. 9.
 Figura habitu Augurali cum lituo & hasta.
 lxxij. 11.
 Figura habitu militari alteram supplantans.
 xxx. 23.
 Figura muliebris insitens proraë nanis, capite
 turrato, cum hasta in dextra, duobus lituis
 in sinistra, & tridente ante se. lv. 16.
 Figura mulieris inter duo capita equorum. liiij. 7.
- Figura muliebris cum singulis Lauri ramis
 in manibus, fortè Musæ alicuius aut
 Daphnes nymphæ. lv. 19.
 Figura sagata & succincta, protensa dextra, cum
 hastili in sinistro humero, gestu ingredientis
 aut viatoris. lvij. 7.
 Flamen Martialis habitu sacerdotali, clypeum
 tenens. lxxij. 11.
 T. Flamininus. II. VIR. I. D. liij. 51.
 Flauus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 1. 2. 9. 10.
 Flos siue rosa. xxxvj. 20.
 Fluius Rhenus. xlij. 2.
 Fluius Orontes sub pedibus Antiochiæ. lv. 13
 Fluius Euphrates sub pedibus Selenciae.
Ibidem. 15.
 Fortuna redux. xlvij. 7. 9.
 Fortuna Antias. *Ibidem.* 11.
 Fulmen. lxxij. 14. lxxx. *per totam paginam.*
 Fulminis figuræ varia. *Ibidem pag.*
 M. Furius M. F. Camillus. III. VIR. A. A. A. F. F.
 lxj. 18.
- G
- Galea, Fugum & vomis siue culter aratri.
 xxxiiij. 11.
 Gallinaceus & Auguratus insignia. xxvj. 10. 12
 C. Gallius Lupercus. III. VIR. A. A. A. F. F.
 lxiiij. 57.
 C. Gallius C. F. Lupercus. III. VIR. A. A. A. F. F.
 L. Gallus. II. VIR. Coloniae Caesaræ Philippi.
 lj. 27.
 Galus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 18. 20. 12. 19.
 A. Gellius. II. VIR. I. D. liij. 47.
 L. Gellius Quæstor Prætorius. xxvij. 5. 8. 11.
 Geminum Cornucopiæ. xxxiiij. 8.
 Genetrix orbis. lxxxij. 2.
 Genitura Augusti sub sidere Capricorni fili-
 cissima. lxxvij.
 Germania. Res in Germania gestæ. xlij. xliij.
 Rhenus Germaniæ fluuius. xlij. 2. Augu-
 stæ Vindelicorum simulachrum, xliij. 17. Nux
 pinea peculiare Vindelicorum symbolum. *Ibi-*
dem. 13. 17. 20. Drusus, Tiberius, Germa-
 nicus, C. Carrinas, P. Vatinius, Ti. Sempro-
 nius Graccus Præfecti rebus in Germania ge-
 rendis. xlij. 1. 3. 10. 12. xliij. *pasim.* Victo-
 ria Germanica. xliij. 14. Spolia Germani-
 ca. xlij. 5. 7. 8. 9. DE GERMANIS. *Ibidem.*
 4. 6. 7. 9. 11. Trophæum Germanicum.
 xliij. 23. Germani captiui sub trophæo. *Ibi-*
dem. Triumphus de Germanis. xliij. 13. 15.
 19. 21. Arcus triumphales de Germanis cū
 trophæis & statua equestri. xlij. 4. 6. 11.
 Γερμανικος Καισαρ Ti. vios. lxxxij. 6.
 Germanicus Cæsar Ti. F. Augusti N. Cos.
 designatus. xlij. 12.
 Germanicus Cæsar Ti. Augusti F. Cos. ite-
 rum. lxxxij. 8.
- Ger-

INDEX IN NUMISMATA.

- Germanicus Cæsar Ti. Augusti F. Diui Aug. N. Cos. II. lxxvij. 3.
 Germanici Cæsaris caput. xlij. 12. lxxxij. 8.
 Germanici Cæsaris & Tiberij Cæsaris capita. Ibidem. 6.
 C. Granius Broccus. II. VIR. I. D. lij. 37
 Gubernaculū cum clauo, orbi appositū, Imperium siue regimē orbis significans. lxx. passim.
- H
- Q. Haterius. II. VIR. I. D. lij. 38.
 C. Heius Pollio iterum. II. VIR. 41. 44.
 Hercules caput. lxxv. 14.
 Hercules simulachrum cum claua & exuuijs Leonis. Ibidem. 16. 18.
 Hercules claua nodosa. Ibidem. 19.
 Hercules claua nodosa inter duas cytharas. Ibidem. 21.
 Herma siue statua trunca cum capite Solis radiato, & fulgure sub pedibus. xxxiiij. 20.
 Hispania. xxxiiij. 5. Hispaniæ simulachrum. eodem. Spicæ frumenti fertilitatis Hispaniæ typus. Ibidem. Cetra scutum Hispanorū, spicula aliæque peculiaria Hispanorū arma & tela. xxxiiij. 1. 2. 3. 5. Res & bella in Hispania gesta. xxxiiij. P. Carisus & T. Carisus Legati & rebus in Hispania gerendis Prefecti. xxxiiij. 1. 2. 3. 10. 11. 12. L. 18. 19. Victoria Hispanicæ. Ibidem. 10. 12. Spolia Hispanica. Ibidem. 1. 2. 3. Trophæum Hispanicū. eod. 2. 10. 12. Hispani captiui sub trophæo. Ibidem. 12. Segouia, Bilbilis, Ilerda, Valentia, Osca. Ibid. 4. 6. 7. 9. Calaguris Iulia Asturia Augusta, Mercanica, Emerita Augusta, Sigobriga, Toletum, Cæsarea Augusta, Coloniae, Municipia & oppida Hispanica. L. passim locis.
 Honoris caput. xxxvj. 19.
- I
- Iani templum ab Augusto clusum, pace per orbem terrarum parta. lvij. 10.
 Ilerda. xxxiiij. 7.
 Imperium orbis terrarum per Europam, Asiam & Africam ab Augusto constitutum stabilitumque. lix.
 Imperator Antonius. xxv. 10.
 Imp. Antonius Augur, III. VIR. iterum. R. P. C. xxviiij. 7. 9.
 Imp. T. Vespasianus Augustus. xlv. 13. lix. 13. lxxvij. 8. lxxviiij. 18. 19. 20. 22. lxxx. 37. 38. 40.
 Imp. T. Cæsar Augustus. xlv. 15. lix. 15. lxxviiij. 21. 23. 24. lxxx. 39. 42.
 Imp. T. Cæsar Diui Vespasiani F. Aug. P. M. Tr. Pot. P. P. Cos. VIII. lxxvij. 10.
 Imp. Domitianus Cæs. Aug. lix. 17.
 Imp. Cæs. Domitianus Aug. xlv. 16. lxxxix. 25. 26. 27. 28. lxxx. 43. 46.
 Imp. Cæs. Domit. Aug. Germ. P. M. Tr. P. III. Imp. V. Cos. X. P. P. lxxvij. 12.
- Imp. Nerua Cæsar Aug. xlv. 18. lix. 19. lxxxix. 29. 30. 31. lxxx. 45. 48.
 Imp. Cæs. Traianus Aug. Germ. P. P. lxxxix. 32.
 Imp. Cæs. Traianus Aug. Germ. Dacic. Parthic. P. P. lix. 21.
 Instrumenta varia Monetariorum. lxxvij. 1. 4. 6. 9. 12. 15. 17. 20.
 IOVI TONANTI. lxxiiij. 1.
 Iouis Tonantis templum cum simulachro. Ibid.
 IOVI OLYMPIO Ibidem. 3.
 Iouis Olympij templum. Ibidem.
 Iouis Ammonis caput. xxxv. 7. lxxvj. 30.
 Iouis Axuris caput. Ibidem. 28.
 Iouis caput cum litteris peregrinis, siue Punicis vel alijs. Ibidem. 26.
 Ιουλιῶν τῶν καὶ Λαοδίκων. lv. 21.
 Ιουλίου Καίσαρος Θείου. xxxiiij. 19.
 Ιουλίου Θεοῦ. xxxiiij. 5. xxxiiij. 17. 21.
 Iulij Cæsaris diuinitas & cōsecratio. xxxiiij. xxxiiij
 Iulium sidus. xxxiiij. 1. 2. 10. 12.
 Sex. Iulius Pollux. II. VIR. quinquennialibus vel Quæstor. lxxiiij. 19.
 Iulia Augusta coniugis Cæsaris Augusti caput. lxxxj. 2.
 Iulia Augusta caput cum Luna super verticem & orbe sub collo. lxxxij. 2.
 IULIA AVGVSTA GENETRIX ORBIS. Ibidem.
 Iulia Augusta & Augusti coniugum capita. xx. pluribus locis.
 Iulia Augusta carpentum cum duobus mulis iunctis, à s. p. q. r. decretum. lxxxj. 8.
 Iulia Augusta ab Augusto Laurea coronanda. Ibidem. 3. 6.
 Iulia Augusta simulachrum sedens habitu & specie Clementiæ. Ibidem. 4.
 Iulia Augusta simulachrum sedens habitu & specie Cereris, cum spicis & papauere in dextra, face in sinistra. Ibidem. 9.
 Iulia Augusta siue Æternitatis Augusta templum, cum pluribus signis & statujs lxxxj. 10. 12.
 Iulia Augusta simulachrum sedens in templo. Ibidem.
 Iulia Augusta diuinitas & consecratio. Ibidem passim.
 Iulia Augusta Corinthus Colonia. xlix. 9.
 Iulia Bona Colonia. Ibidem. 1.
 Iulia Beritus Colonia. lj. 35.
 Iulia Octauia Colonia. xlix. 3.
 Iulia Philippi Colonia. lj. 26.
 Iulia Valentia Colonia. xlix. 8.
 Iugum, Vomis siue culter aratri & Galea. xxxiiij. 11.
- M. Iunius Hispalus. II. VIR. I. D. lij. 43.
 D. Iunius Silanus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvi. 73.
 Iunius. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 1. 2. 9. 10.
 IYNONI CILLA. lxxiiij. 2.
 La-

INDEX IN NUMISMATA.

L

- Labyrinthus in nummo Gnosensium. lv. 35.
D. Lælius Balbus. II. VIR. I. D. liij. 46.
 Lamia. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxvij. 5. 6. 13.
 Laodiceæ, quæ & Julia dicta est, simulachrum, capite turrato, orbe cum hastili in dextra, Copia cornu in sinistra, & tridente ante se. lv. 21.
 Laurea inscripta litteris S. C. xliij. 5.
 Laurea. liij. 53. lvi. passim.
 Laurea inscripta litteris C. A. lix. 16.
 Laurum triumphantes manu gestabant. xxxvij. 25. 27. 31. 33. xliij. 1. 12.
 Legati pacem petentes, ramos oleaginos in signum pacis præferunt. lvij. 1.
 Legati Armeniorum siue Parthorum Regum, infantè Augusto educandum offerunt. lvij. 3.
 Legiones cum Vexillo & aquila & signis in Colonias deducebantur. xlix. 4. 6. 11.
P. Lentulus Cn. F. Scipio. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxij. 27.
L. Lentulus Flamen Martialis. lxxij. 11.
 Leo ceruo prostrato à tergo infiliens & mordicus inharens. xxxvj. 13. 15.
M. Lepidus. III. VIR. R. P. C. xxv. 4. 6.
 Lepidus Imp. Pontifex Maximus. xxvj. 1.
M. Lepidus Pontifex Maximus. III. VIR. R. P. C. Ibidem. 2. 4.
M. Lepidus Pontif. Maxim. III. VIR. iterum R. P. C. xxvij. 5.
M. Lepidi Pontificis Maximi & Triumviris caput. xxv. 4. 6. xxvj. 2. 4. xxvij. 5.
M. Licinius Crassus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxij. 42.
A. Licinius Nerua Silianus. III. VIR. A. A. A. F. F. Ibidem. 46.
P. Licinius Stolo. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxij. 30.
 Lituus militares inter spolia Germanica in trophæo. xliij. 23.
 Lituus Auguralis, Vrnula & pullus Auguralis. xxvj. 10. 12.
 Lituus, tripus, Capeduncula, patella, siue patera. xxvij. 3.
 Lituus, tripus cum sidere, Patella. lxxij. 1.
 Lituus, clypeus cum hastis decussatis, capeduncula. lxxij. 9.
 Liviæ coniugis Cæsaris Augusti, quæ & Julia Augusta dicta est, caput. lxxxj. 2. lxxxij. 2.
 Liviæ & Augusti coniugum capita. xx. plurib. locis.
 Liviæ Augusti coniugis, siue Divæ Iuliæ simulachrū, sedens habitu & specie Clementiæ. lxxxj. 4.
 Liviæ simulachrum sedens habitu & specie Cereris, cum spicis & papavere in dextra, face in sinistra. Ibidem. 9.
 Livia ab Augusto laurea coronāda. Ibidem. 3. 6.
L. Livineius Regulus. xxvij. 4.
 Lucij & Caij Cæsarum, filiorum Augusti capita. lxxxj. 4.

- Sp. Lucretius Flavius. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxvij. 75.
 Ludi sæculares ab Augusto facti. lxxj. 2. 9.
 Ludi sæculares, & Circenses, Venationes aliæque id genus spectacula, publicè populo Romano, atque alibi ab Augusto exhibita. lxxj.
 Luna cum sidere. lxxij. 20.
 Luna super verticem Iuliæ Augustæ. lxxxij. 2.
 Lupa Ilerdæ typus. xxxliij. 7.
 Lupa cum geminis infantibus lactantibus. liij. 1.
 Lupa cum infante lactante. Ibidem. 3.
P. Lurius Agrippa. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxij. 37.
 Lyra siue testudo Apollinis. xxxij. 1. 3. 8. 10. 12. lxxliij. 8.
 Lyrae duæ cum clava Herculis nodosa in medio. lxxxv. 21.

M

- M.** Mæcilius Tullus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxvij. 82.
 Μαικερτινωρ νεωκορωρ. lv. 23.
 Manipulus spicarum. xxxliij. 4. 7. 9.
 Manus expansa cum ea parte brachij quæ capus dicitur. xxxv. 4. 6.
C. Marius. xlix. 10.
C. Marius Pro quaestor. III. VIR. xxvj. 8. xxxj. 30.
C. Marius C. F. Proquaestor. III. VIR. xxx. 5. xxxvj. 14. lxxliij. 5.
 Μαρκος Αγριππα ουβρατος. xxix. 6.
 Μαικερτινωρ. liij. 8.
 Mars in nummis Mamertinorum. lv. 23.
 Mars Ultor. xxxvij. 4.
 Martis Ultoris caput. Ibidem.
 Martis Ultoris statua, cum signis à Parthis receptis. xl. 25. 26. 27. 35.
 Marti Ultori templum constitutum, propter signa à Parthis recepta. Ibidem. 26. 28. 30. 31. 33. 35.
 Martis nudi simulachrum. xxvij. 2. lv. 23.
 Martis siue Virtutis caput. lx. 1.
Q. Maximus iter. II. VIR. Colonia Cæsareæ Augustæ. lxxij. 32.
 Μενανδρος Παρασις. xxliij. 17. lxxv. 24.
 Menæder Parafius Statuarius vel Architectus. Ibidem.
 Mercurius petasatus cum caduceo in dextra, clypeo in sinistra. lxxj. 9.
L. Mescinius Rufus. III. VIR. xlviij. 19. 21. xlviij. 8. 10. 12.
L. Mescinius Rufus. III. VIR. quindecimvir sacris faciundis. lxxj. 2.
 Mescinius Rufus. III. VIR. lxxliij. 15.
 Messalla. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxvij. 17. 8. 12. 19.
M. Messallinus. Pro quaestor. lxxv. 18.
M. Messallinus M. F. III. VIR. Ibidem. 16.
 Μεσσαλλινωρ δις νεωκορωρ. lxxij. 12.
 Monetariorum varia instrumenta. lxxvij. 1. 4. 6. 9. 12. 15. 17. 20.
 Μουσακιος Ρωμικρατωρ. lv. 19.
L. Munacius L. F. Plancus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxij. 36.
L. Mus.

INDEX IN NUMISMATA.

- L. Mufsidius Longus. xxv. 2.
L. Mufsidius T. F. Longus IIII. VIR. argento
publico feriundo. xxvij. 2.
C. Mufsidius Priscus II. VIR. I. D. liij. 41. 44.
Μυφωντω Πασορας. liij. 6.
- N
- Naui turrata. xxx. 13.
Neptuni statua. xxix. I. 10. 12.
Neptuni reducis simulachrum. Ibidem. 3. 8.
Ti. Nero Ti. F. Pro Cos. xliij. 23.
Nero Claudius Drusus Germanicus Impe-
rator. xlij. 1. 3.
A. Nerua Proquaestor. xxvj. 9.
L. Neuius Surdinus. II. VIR. A. A. A. F. F. lxj. 23.
Νικομηδειαν της ιερας και ασυλου. lxxvj. 25.
Nicomedia sancta ciuitas & asylum. Ibidem.
Νικοπολις ιερα. liij. 2.
Νικοστρατος ποικλας Αρχιερευς. lvj. 28.
Sex. Nonius Quinctilianus III. VIR. A. A. A. F. F.
lxvj. 78.
Nonius III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 3. 4. 14. 15.
Numida equum effrenem & instratum tenens.
xxxv. 8.
Nummus Augusti à Tito Vespasiano restitutus.
xl. 13. lix. 13. lxxvij. 8. 9. lxxvij. 18. 19. 22.
lxxx. 37. 38. 40.
Nummus Augusti à Tito Casare restitutus.
xl. 15. lix. 15. lxxvij. 9. 10. lxxvij. 21.
23. 24. lxxx. 39. 42.
Nummus Augusti à Domitiano restitutus.
xl. 16. lix. 17. lxxvij. 9. 12. lxxix. 25.
26. 27. 28. 43. 46.
Nummus Augusti à Nerua restitutus. xl. 18.
lix. 16. lxxix. 29. 30. 31. lxxx. 45. 48.
Nummus Augusti à Traiano restitutus. lix. 21.
lxxix. 32. 33. lxxx. 47.
Nux pinea, peculiare Augustæ Vindelicorum
symbolum. xliij. 13. 17. 20.
- O
- OB CIVIS SERVATOS. lx. passim locis. lxj. 17.
20. lxij. 29. 32.
Oceanus & Tellus. lxxvij. 11.
Orbis inter duos ramos oleaginos, typus orbis
pacati. lvij. 2.
P. Orestes II. VIR. I. D. liij. 40. 42.
Orontes fluuius sub pedibus Antiochiæ. lv. 13.
Osca oppidum Hispaniæ. xxxliij. 9.
Ουσιδιος Πωλλων. lxxv. 29.
- P
- Pace populi Romani terra marique per orbem
terrarum parta, templum Iani ab Augusto
clusum. lvij.
Pace perpetua. Ibidem. 2.
Paci perpetuæ. lxxliij. 11.
Pacifica legationes regum populorumque.
Ibidem. 1.
- Pacis caput cum copiæ cornu, & oleæ ramus-
culo. lvij. 5.
Pacis simulachrum cum copiæ cornu, & oleæ
ramusculo in manibus. Ibidem. 46.
Pacis simulachrum in laurea corona, cum ca-
duceo in dextra, pone ipsam, ara cum ser-
pente. Ibidem. 11.
Pacis ara vel templum. Ibidem. 12.
Pacis templum Romæ ab Augusto conditum.
lxxliij. 11.
Palma arbor, Alexandria typus. xxxliij. 2. 11.
Q. Papius Carbo II. VIR. Quinquennialibus,
vel Quaestor. lxxliij. 2.
Parthi. xxxix. 20. Res Parthica, & signa à
Parthis recepta. xxxviii. xxxix. xl. passim.
Parthi supplices signa restituentes. xxxviii.
passim. Mithra Parthorum pileus incuruius.
Ibidem. 1. 3. 5. 8. 10. 12. Parthi brachiati.
Ibidem. Arcus triumphales & quadrigæ pro-
pter ciues & signa à Parthis recepta. xxxix.
13. 15. 16. 18. 22. 24. Signa à Parthis re-
cepta in templo Martis vltoris deposita.
xl. 26. 28. 30. 35. Thiara radiata, Arcus,
Pharetra, regū Parthorū insignia. xxxix. 20
Parthorum siue Armeniorum regum Legati
infantē Augusto educandum offerūt. lvij. 3.
Πασορα. liij. 6.
Patera, siue Patella sacrificialis. xxviii. 3. lxxij.
Patrensis colonia. xlix. 12. (1. 3. 5.
23. 24. lxxx. 39. 42.
Pauo Iunonis auis, cauda expansa, consecra-
tionis Diuæ Augustæ typus. lxxxj. 5.
Pax. lvij. 8.
Pax orbis terrarum. Ibidem. 2.
Pegasus. xxxvij. 29. xlix. 9.
Περμηθίων. lvj. 29.
Περγαμηνων και Εφεσιων ομονοια, lxxvj. 33.
Pergamenorū & Ephesiorū concordia. Ibidem.
P. Petronius Turpilianus. III. VIR. xxxvij. 28.
29. 30. 32. 35. xxxviii. 7. 8. 9. xli. 12.
Pharetra & arcus, Armeniaca spolia. xli. 2.
Pharetra, arcus, & thiara, spolia Parthica.
xxxix. 20.
Philippense bellum ciuile cum Bruto & Cassio
Diu Julij percussoribus & coniuratis. xxvij.
Philippensis Victoria. xxvij. 4. 6. 11.
Philippi. Ibidem. 1. 3.
L. Piso Cn. F. II. VIR. I. D. lj. 31.
L. Piso. II. VIR. coloniae Sebastæ. Ibidem. 34.
Cn. Piso Cn. F. III. VIR. A. A. A. F. F. lxij. 31.
M. Platorius Tranquillus II. VIR. ITER. I. D. 1. 22.
Platorinus. III. VIR. xxxij. 9.
C. Plotius Rufus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxij. 40.
Sex. Pompeius. II. VIR. I. D. liij. 54.
L. Pomponius. II. VIR. I. D. liij. 38.
C. Pontius. II. VIR. I. D. Ibidem. 40. 42.
Pontificatus & religionis varia insignia,
Sacrificialiaque vasa & instrumenta, hæc
Kk videli-

INDEX IN NUMISMATA.

- videlicet, Albogalerus, Lituus, Capeduncula, Vrcolus, Securis, Seceſpita ſiue culter victima riuſ, Aſpergillum, Patera. xxvj. 1. 3. 5. 10. 12. xxvij. 1. 2. 3. 4. 6. 10. 11. lxvij. 13. lxxij. 1. 3. 4. 5. 6. 7. 9. lxxij. 19. 21.
- Q.** Popillius Secundinus II. VIR. I. D. liij. 39.
- L.** Porcius II. VIR. I. D. *Ibidem.* 45.
- L.** Porcius Capit. II. VIR. Quinquennialibus vel Quæſtor. lxxj. 7.
- M.** Poſtumiſ Albinus. II. VIR. Quinq. *Ibidem.* Prora nauis bellicæ Prætoriæ cum ſigno militari, Imperatore & militibus. xxix. 11.
- Prora nauis roſtrata. xxx. 15. 22. 24.
- Prouidentiaæ ara, vel templum. lxxvij. 17. 20. 22. 24. lxxix. *paſſim.*
- Πτολεμαϊδος ιερα συγκλητος. lxxij. 10.
- Ap.** Pulcher. II. VIR. I. D. lj. 31.
- Pulcher. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 7. 8. 15. 16.
- Pullus & vrceus, Auguratus typus. xxvj. 10. 12.
- Q.** Quadriga triumphalis. xxxvj. 22. 24. xxxix. 13. 15. 22. 24.
- Quadriga Elephantorum. xxxvij. 27.
- Quadriga circenſis cum palma. xxxvj. 14.
- P.** Quinſtilius Varus. II. VIR. I. D. lj. 28.
- P.** Quinſtilius Sex. F. Varus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxj. 14.
- R**
- Rectores infidentes Elephantis quatuor, qui thenſam Diui Auguſti ducunt. lxxvij. 4.
- Regulus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 7. 8. 15. 16.
- Res in Africa geſta. xxxv.
- Res in Armenia geſta. lxj.
- Res in Hiſpania geſta. xxxiiij.
- Res Parthica. xxxix. xl.
- Res in Germania geſta. xlij. xliij.
- Rhenus. xlij. 2.
- Rheni fluminis ſimulachrum. *Ibidem.*
- ROMÆ ET AVGVSTO. lxxij. 9. 12.
- Roſtrata columna cum ſtatua Auguſti. xlvij. 14.
- Roſtrata corona. xxx. 17. 20.
- L.** Rufus. II. VIR. Coloniae Cæſareæ Philippi. lj. 27.
- Q.** Ruſtius. xlvij. 11.
- S**
- C.** Sabinus II. VIR. Coloniae Cæſareæ. lj. 25.
- Sacerdos agens iugam bouum, aratro ſulcum ducens, pomeriumque designans Coloniae deducendæ. xlix. & li. *paſſim locis.*
- Sacer curruſ Deæ Sidonis. lv. 20.
- M.** Saluius Otho III. VIR. A. A. A. F. F. lxvj. 74.
- Saluius III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 1. 2. 9. 10.
- Q.** Saluius Imperator, Cos. designatus. lxxij. 14.
- Salus generi humano ſub Auguſto exorta. lvij.
- SALVS GENERIS HVMANI. xxv. 5. lvij. 2. 4. 6. 7.
- M.** Sanquinius III. VIR. lxxj. 11.
- M.** Sanquinius M. F. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxij. 51.
- M.** Sanquinius Q. F. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxij. 28. lxxij. 50.
- M.** Sanquinius P. F. III. VIR. xxij. 9.
- Scarpus Imperator. xxxv. 4. 6.
- Scorpius Africa typus. xxxv. 8. xxxvj. 18.
- Sebaſta Colonia. lj. 34.
- Σεβαſτα. liij. 10.
- Σεβαſτα μητροπολις. *Ibidem.* 12.
- Securicula ſacrificalis, cum Albogalero, & Aſpergillum. xxvj. 3. 5.
- Securis, Albogalerus, Aſpergillum & Capeduncula. *Ibidem.* 1. lxxij. 19.
- Securis, Tripuſ cum orbe, caduceus. xxvij. 10.
- Securis licitorum, quæ faſcibus illigari ſolet. xxv. 8.
- Segouia. xxxiiij. 4.
- Sella laureata cum titulo, Iulio Cæſari ex s. c. poſita. xxij. 4. 6.
- Sella curulis cum laurea & fulgure. lxxij. 13.
- Sella curulis cum laurea & duobus lauri ramuſculis hinc inde. *Ibidem.* 15.
- Σελευκειαν της ιερας και αυτονομου. lv. 15.
- Ti.** Sempronius Ti. F. Graccus Legatus Pro Cos. xliij. 20.
- Ti.** Sempronius Graccus Quæſtor designatus. xlix. 4.
- Ti.** Sempronius Graccus Quæſtor iterum. *Ibid.* 6.
- Ti.** Sempronius Graccus. III. VIR. agris adſignandis. *Ibidem.* 11.
- Ti.** Sempronius Ti F. Graccus. II. VIR. iterum. Coloniae Iuliae Auguſtae. *Ibidem.* 5.
- C.** Sentius Saturninus III. VIR. A. A. A. F. F. lxxij. 60.
- C.** Sentius C. F. Saturninus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxj. 15.
- Sepia. lvj. 32.
- M.** Seruilius II. VIR. Iuris Dicundi. liij. 48.
- M.** Seruilius Geminus III. VIR. A. A. A. F. F. lxvj. 84.
- Sicilia. Trinacriae Siciliae typus, Tria crura, & caput inter tria crura, xxix. 7. xxx. 14. xxxj. 26. Spicae frumenti, fertilitatis Siciliae typus. xxx. 14. Diana tutelare numen Siciliae. xxxj. *paſſim.* Bellum Siculum contra Sex. Pompeium. xxix. 4. 6. 7. 9. Victoria Sicula. *Ibidem.* 2. Sicilia ſubacta. xxx. 23. Trophaeum Siculum cum ſpolijs naualibus. xxxj. 26.
- Σιδανος. lv. 14.
- Sidus iuxta ſimulachrum Dianæ Ephesia. lxxxvj. 32.
- Sidus Iulij Cæſaris. xxij. 1. 3. 10. 12.
- Sidus in vertice Iulij Cæſaris. *Ibidem.* 2. 7. lxxj. 11.
- Sig.

INDEX IN NUMISMATA.

- Signa recepta. xxxix. 14. xl. 25. 27. 29. 32.
 Signa Parthica recepta. xxxvij. 1. 3. 5.
 Signis Parthicis receptis. xxxix. 17. 21.
 Signa Cohortium Prætorianarum. xxvij. 1. 3.
 Signum Cohortis siue vexillum, Aquila Legionaria, Aratrum, Decempeda siue pertica agrimensoria, Colonia deducendæ, agrorumque adsignandorum insignia. xlix. 4. 6. 11.
C. Silius P. F. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxv. 62.
 Silius III. VIR. A. A. A. F. F. lxxvij. 5. 6. 13.
D. Siluanus II. VIR. I. D. liij. 47.
 Siren fistula canens. xxxvij. 35.
 Sisenna Pro consul. liij. 53.
 Sisenna III. VIR. A. A. A. F. F. lxxvij. 17. 18. 20.
 Σμυρναίων νεώκορος. lvi. 31.
 Σμυρναίων ἱερά συγκλητῆς καὶ ἐλευθερα. lxxvij. 27.
 Smyrnensium conuentus sacer & liber. eodem.
 Solis caput. xxxv. 9. xxxvj. 21. xxxvij. 6.
 Sphynx, Aegypti typus. xxxij. 10. 12.
 Spica frumentaria. Ibidem. 6.
 Spicarum manipulus. Ibidem. 4. 7. 9.
 Spolia Aetiaca naualia. xxxij. 2. 11.
 Armeniaca. xli. 2.
 Germanica. xliij. 5. 7. 8. 9.
 Hispanica. xxxiiij. 1. 2. 3.
 Parthica. xxxix. 20.
 Sicula naualia. xxxj. 26.
T. Statilius Sisenna. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxv. 64.
T. Statilius Taurus. III. VIR. A. A. A. F. F. Ibid. 71.
T. Statilius T. F. Taurus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxj. 19.
 Statius. II. VIR. Colonia Cæsareæ Augustæ. lxxj. 36.
 Statua equestris loricata & paludata trophæum gestans basi imposita. xxxvj. 23.
 Statua Augusti equestris. xlvj. 2. 11.
 Statua Augusti equestris ad portam vrbis, basi imposita cum titulo & inscriptione honorifica, propter vias munitas. xlvj. 1. 2. xlvij. 17.
 Statua Augusti equestris habitu & gestu pacificatoris, protensa dextra. xlvj. 4. 6. 7. 9.
 Statua Augusti equestris, togata & Auguralis. Ibidem. 10. 12.
 Statua Augusti equestris, populi iussu posita. Ibidem. 9.
 Statua Augusti togata, stans cum tabella aut vasculo in dextra; & lauri vel oleæ ramusculo in sinistra. lxxj. 7.
 Statua Augusti togata sedentis cum victoria in dextra. xlvij. 20.
 Statua Augusti togata sedentis, cum ramulo oleæ in dextra, orbe in sinistra, Consensu Senatus, Equestris ordinis, Populi que Romani posita. Ibidem. 7.
 Statua ex voto publico, pro salute & reditu Cæsaris Augusti, suscepto; Ioui optimo maximo posita, & consecrata. xlvij. 1. 3. 5. 8. 10. 12.
 Statua Diui Augusti Patris sedentis ante aram specie & habitu numinis, capite radiato cum ramulo in dextra, hastili in sinistra. lxxvij. 9.
 Statua Diui Augusti sedentis habitu & specie numinis, capite radiato cum patella in dextra, hastili in sinistra. lxxxj. 7.
 Statua Diuæ Iuliæ Augustæ, sedens habitu & specie Clementiæ cum patella in dextra, hastili in sinistra. Ibidem. 4.
 Statua Diuæ Iuliæ Augustæ sedens habitu & specie Cereris cum spicis & papauere in dextra, face in sinistra. Ibidem. 9.
P. Stolo. III. VIR. lxxiiij. 21.
P. Stolo. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxij. 47.
C. Sulpicius Platorinus. lxxj. 5.
C. Sulpicius. II. VIR. I. D. liij. 42. 46.
 Ser. Sulpicius Galus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxv. 67.
 L. Sura. II. VIR. Iuris Dicundi. liij. 49.
 L. Surdinus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxiiij. 59.

T

Sp. Tarpeius Capitolinus. II. VIR. Iuris D. lxxj. 33.
T. Taurus, II. VIR. I. D. Ibidem. 31.
T. Taurus, II. VIR. Colonia Sebastæ I. D. Ibid. 34.
 Taurus, III. VIR. A. A. A. F. F. lxxvij. 7. 8. 15. 16.
 Tellus & Oceanus. lxxvij. 11.
 Templum Diui Iulij. xxij. 13. 15. 17. 22. 24.
 Dianæ Siculæ. xxxj. 26.
 Martis Vltoris. xl. passim.
 Iani. lviij. 10.
 Iouis Tonantis. lxxiiij. 1.
 Iouis Olympij. eodem. 3.
 Iunonis. Ibidem. 2.
 Apollinis. Ibidem. 10.
 Pacis. Ibidem. 11.
 Augusti. lxxv. 13. 15. 17. 20. 22. 24.
 Dianæ Ephesiæ. Ibidem. 31.
 Aesculapij & Dianæ. Ibidem. 33.
 Diuæ Iuliæ Augustæ. lxxxj. 10. 12.
 Aeternitatis Augustæ. Ibidem. 13.
 Templum rotundum, forsan Pantheon
 M. Agrippæ. lxxiiij. 4.
 Templum siue aliud ædificium quadratum cum signis & statuis & titulo Cæsaris Augusti. lxxiiij. 6.
 Templum Romæ & Augusto à communitati Asiæ positum. Ibidem. 12.
 Templum Augusto à communitati Atheniensium positum. lxxv. 13.
 Templum Augusto à communitati Corinthorum positum. Ibidem. 15.
 Templum cum statua & simulachro Augusti Cydone in Creta Augusto positum. Ibidem. 17.
 Templum ab Heraclensibus Augusto positum. Ibidem. 20.
 Templum Augusto positum à Cæsariensibus Philippopolitis cum statua Augusti. Ibid. 22.
 Templum cum statuis & signis cum caduceo & Capricorno à Cæsariensibus Augusto positum. Ibidem.

K k ij Tem-

INDEX IN NUMISMATA.

Templum à Nicomē sensibus Augusto positum cum situa Augusti.	Ixxvj. 25.	V	Valentia oppidum Hispaniæ.	xxxiiiij. 8.
Templum Augusto à Smirnenfibus conditum.	<i>Ibidem.</i> 27.	L. Valerius Catullus .III. VIR. A. A. A. F. F.	Lxvj. 79. Ixxvij. 11. 12.	
Templum Dianæ Siculæ cum Spolijs & Trophæo navali cum titulo Augusti.	xxxj. 26.	N. Valerius Messalla. III. VIR. A. A. A. F. F.	Lxv. 69.	
Q. Terentius Monat. II. VIR. Quinquennialibus vel Quæstor.	Ixxiiiij. 2.	C. Varius Rufus. II. VIR. Quinquennialibus vel Quæstor.	Ixxiiij. 19.	
Θεος Σιδωνος.	lv. 17.	P. Varus. II. VIR. Coloniae Cæsareæ. I. D.	lj. 25.	
Thenfa quatuor Elephantorū cum simulachro Diui Augusti specie numinis super Thenfa sedentis.	2. 4. 6.	Vasa atque instrumenta sacra Pontificalia, Auguralia, & similia.	xxvj. 1. 3. 5. 10. 12. xxviiij. 2. 3. 4. 6. 10. 11. Ixxiiij. 1. 2. 3. 5. 7. 9. Ixxiiij. 19. 20. 23.	
Θεωκαλωνικων.	lvj. 25.	P. Vatinius P. F. Pro Cos.	xliij. 15.	
Thiara, arcus, & pharetra, spolia Parthica.	xxxix. 20.	Veidius Pollio Statuarius.	Ixxv. 23.	
Τιβεριος Καισαρ Σεβαστος.	Ixxxij. 5.	Venus victrix nuda, galea in dextra, hastile sinistra tenens, columnæ innixa, ad columnam clypeus.	lvij. 9.	
Τι. Καισαρ Σεβαστος υιος.	<i>Ibidem.</i> 6.	C. Veturius Lang. II. VIR. Coloniae Cæsareæ Augultæ.	lj. 29.	
M. Titius. II. VIR. I. D.	lj. 28.	Vexillum siue signum Cohortis, Aquila Legionaria, Aratrum, Decempeda siue pertica agrimenforia, Coloniae deducendæ agrorumque adsignandorum insignia.	xlix. 4. 6. 11.	
Tres dextræ iunctæ cum caduceo, fasce, securi, & orbe, Typus fœderis inter Cæsarem, Lepidum, & Antonium initi, pro republica siue imperio constituendo.	xxv. 8.	Vix munita.	xlviij. 13. 15. 16. 18. 22. 23. 24.	
Tres orbis partes, Europa, Asia, Africa, singulis orbibus expressæ.	lix. 14.	C. Vibius Celsa. II. VIR. I. D.	liij. 49. 50.	
Tria scœmora habentia caput in medio, Siciliae typus, quæ Trinacria dicta à tribus promontorijs; cum tribus aristis inter singula scœmora, fertilitatem Sicilia denotantibus.	xxx. 14.	Victoriae caput.	xxix. 2.	
Τριπολεται.	xxxv. 12. liiij. 6.	Victoria Philippensis.	xxvij. 4. 6. 11.	
Τριπολετων μητροπολεων.	liiij. 11.	Sicula.	xxix. 2.	
Tripus cum sidere inter duos lauri ramusculos.	xxviiij. 12.	Actiaca.	xxxij. 5.	
Tripus, Capeduncula, Lituus, Patella.	Ixxij. 3. 5.	Alexandrina.	xxxiij. 8.	
Tripus cum fulmine & lauri ramusculo.	<i>Ibidem.</i> 10.	Hispanica.	xxxiiiij. 10. 12.	
Tripus cum laurea.	<i>Ibidem.</i> 12.	Africana.	xxxv. 1. 3. 10. 12.	
Triumphalia insignia, Aquila, Toga picta & laurea triumphalis.	xxxix. 23.	Armeniaca.	xlj. 7. 11.	
Triumphus Africanus.	xxxvj. 22. xxxviij. 25. 27. 31. 33.	Asiatica.	<i>Ibidem.</i> 5.	
Triumphus Germanicus.	xliij. 13. 15. 19. 21.	Gallica siue Germanica.	xliij. 14. 15.	
Triumphus Pannonicus & Delmaticus.	xliiij. 12.	Victoria cum Labaro & Laurea, insidens Orbi.	xliiij. 2.	
Triumphus Macedonicus & Actiacus.	<i>Ibidem.</i> 1.	Victoria cum Laurea & palma insidens prora navis.	<i>Ibidem.</i> 4. 6. 11.	
Triumphus Ægyptiacus de Cleopatra.	<i>Ibidem.</i> 12.	Victoria insidens orbi stellifero.	<i>Ibidem.</i> 3. 9.	
Triumviratus Cæsaris, Antonij & Lepidi Republicæ constituendæ.	xxv. xxvj.	Victoria in bigis.	xliij. 15. xliiij. 10.	
Triumviratus iteratò initus.	xxviiij.	Victoria cum laurea & palma insidens orbi.	lviiij. 4. 6.	
Triumvirorum Antonij, Cæsaris & Lepidi simul vno in nummo capita signata.	xxvj. 8.	Victoria cum palma, laurea & lit- tera Νικοπολις τερα.	liiij. 2.	
Trophæum Philippense.	xxvij. 7. 9.	Victoria palmani & lauream tenens, & Aquilam Legionariam ante se.	xxvij. 11.	
Siculum.	xxxj. 26.	Victoria aræ insidens cum serpentibus hinc inde.	xlj. 5.	
Actiacum.	xxxij. 2. 11.	Victoria bouis prostrati cornua confringens, Armeniæ capta typus.	xlj. 7.	
Hispanicum.	xxxiiiij. 2. 10. 12.	Victoria trophæum Armeniacum constituens cum captiuis assidentibus.	<i>Ibidem.</i> 11.	
Africanum.	xxxv. 11.	Victoria trophæum Hispanicum constituens.	xxxiiiij. 10. 12.	
Armeniacum.	xlj. 11.	Victoria subuolans Lauream imponens clypeo inscripto CL. V. & columnæ affixo.	lviiij. 7. 9.	
Germanicum.	xliij. 23.		Vi.	
Tullus. III. VIR. A. A. A. F. F.	Ixxvij. 3. 4. 14. 15.			
Turpilianus. III. VIR.	Ixxiiij. 20.			

INDEX IN NUMISMATA,

Victoria insiftens Orbi facie aduerfa alis expanfis clypeum infcriptum C L V, ante fe tenens.	lvij. 8.	Virtutis caput.	xxxvij. 26.
Victoria cum clypeo infcripto his litteris S. P. Q. R.	xliv. passim.	Virtutis fiue Martis caput.	lx. 1.
L. Vinicius.	xlvi. 5.	Volufus Valerius . III. VIR. A. A. A. F. F.	lxvj. 80.
L. Vinicius L. F. III. VIR.	xlviij. 18.	Votum publicè fufceptum pro falute & reditu Cæfaris Augufti.	xlviij. 1. 2. 3. 4. 6.
P. Vinicius M. F. III. VIR. A. A. A. F. F.	lxij. 33.	Votum publicum pro reditu Cæfaris Augufti.	Ibidem, 10. 12.
Virgo Tarpeia clypeis Sabinorum obruta fiue circumdata.	xlj. 12.	Q. Yrfus. II. VIR. ITER. I. D.	l. 22.

FINIS.

INDEX EORVM QVÆ RELIQVO
in opere memoratu & obferuatione digna leguntur.

Abdera, Thraciæ ciuitas.	30. A	L. Aemilij Paulli in Auguftum coniuratio.	153. B
Acta Triumviratus.	85. C	M. Aemilius Lepidus M. Lepidi Triumviri filius.	73. C
Actiacus triumphus.	76. B	Aemilia Lepida.	150. D
Adoptio C. Octauiani in gentem Iuliam.	3. D	Q. Aemilius Lepidus.	12. C
Ador præfidiorū regis Armeniae Praefectus.	115. B	Q. Aemilius Lepidus Cos.	112. D
Aedes Caftoris & Pollucis.	174. A	M. Aemilius Q. F. Lepidus ornamentis triumphalibus donatus.	166. A
Aedes Concordiæ.	174. A	M. Aemilius Q. F. Lepidus Cos.	172. B
Aedes Iouis tonantis confecrata.	110. A	M. Aemilius L. F. Lepidus.	165. B
Aedes Veneris genetricis.	6. D	M. Aemilius L. F. Lepidus Cos.	159. B
Aediles curules incendijs extinguendis præfecti.	109. C	M. Aemilius M. F. M. N. Lepidus Princeps Senatus.	136. B
Aegæ oppidum.	23. C	Aemimontani.	187. C
Aegine infula.	113. C	Aemulatio inter M. Agrippam & M. Marcellum.	107. C
Aegyptus capta.	71. D	Aemus mons.	30. A
Aegyptus prouincia.	72. B	Aerarij cura à Quæftoribus ad Pratores translata.	80. C
Aegyptus ftipendiaria & vectigalis.	72. B	Acrarium militare	156. D
Aegyptijs facris cerimonijsque peregrinis in vrbe interdictum.	113. B	Aes circumforaneum.	79. D
Sex. Aelius Catus Cos.	156. D	Actas iudicum allegendorum.	92. A
Aelius Gallus Aegypto Praefectus.	103. D	Africa.	41. C. 50. A. 51. D. 56. B. 159. A
Q. Aelius Lamia.	101. A	Africa Lepido in Triumviratu obtigit.	41. C
Q. Aelius Lamia Praefectus in Hispania, Auftreres & Cantabros subegit.	103. D	Africanus triumphus.	117. D
L. Aelius Lamia Cos.	155. D	M. Agrippa.	43. A
Aelius Paetus Cenfor.	87. C	M. Agrippa Iuliam Augufti filiam ducit.	113. B
Q. Aelius Tubero Cos.	133. A	M. Agrippæ commendatio.	113. A
Aemilius Aelianus.	145. A	M. Agrippa Cos.	48. D
M. Aemilius Lepidas Triumvir Reipublicæ conftituendæ.	11. C	M. Agrippa Cos. iterum.	82. B
M. Aemilius Lepidus. III. VIR. R. P. C. iterū.	48. D	M. Agrippa Cos. tertium.	89. D
M. Aemilius Lepidus Pontifex Maximus.	5. A	M. Agrippa Tribuniciam potestatem accipit.	119. C
M. Aemilius Lepidus cum pratorianis forum occupat.	2. D	M. Agrippæ in Gallia res gefte.	46. C
M. Aemilius Lepidus Cos. designatus iterū.	11. C	M. Agrippa Praefectus oræ maritimæ & claffi.	49. A
M. Aemilius Lepidus in Africam miffus.	41. C	M. Agrippa primus ornamentis triumphalibus donatus.	127. C
M. Aemilius Lepidus relegatus Circeios.	51. B	M. Agrippa Laurea rostrata coronatus.	76. C
M. Aemilius Lepidus moritur.	119. D	M. Agrippa rostrata donatus.	51. D
L. Aemilius Paullus M. Lepidi Triumviri frater.	128. A	M. Agrippa Caruleo Vexillo donatus.	51. D
L. Aemilius Paullus Cos.	153. A	M. Agrippa Hierofolymis Hecatomben Deo immolauit.	124. D

K k iij

M. A.

INDEX POSTERIOR.

M. Agrippa de reddenda Republica sententia & consilium.	82. B	M. Antonius Triumvir Reipublicæ constituendæ.	11. C
M. Agrippa aduersa & improspera.	130. B	M. Antonius. III. VIR. R. P. C. iterum.	48. D
M. Agrippa moritur.	130. A	M. Antonius Cos. Designatus iter. & tert.	45. D
Agrippa vndedicti.	Ibidem.	M. Antonius Cos.	1. D
Agrippa posthumus.	130. C. 155. B	M. Antonius Cos. Designatus iter. & tert.	45. D
Agrippa Posthumus adoptatus ab Augusto.	157. A	M. Antonius Cos. II.	57. D
Agrippa Posthumus toga donatus.	159. C	M. Antonij & Cæsaris Octauiani recõciliatio.	10. B
Agrippa Posthumus abdicatus exulat.	164. A	M. Antonij Ouatio.	43. D
Cn. Ahenobarbus.	39. A	M. Antonij & Sex. Pompeij reconciliatio.	42. D
Alæ equitum sex.	156. C	M. Antonij in Ciceronem crudelitas.	13. A
Alæ equitum Batauorum.	172. A	M. Antonius primus Macedonię Prefectus.	110. A
Albis fluuius	136. D. 152. D. 160. C	M. Antonius palliatus & crepidatus.	41. D
Albius mons.	56. D	M. Antonius latitat.	2. D
C. Albius Carrinas.	49. D. 75. B	M. Antonius hostis iudicatus.	8. A
Alexander Arabiæ Petræ rex.	76. B	M. Antonius Cleopatræ amore captus.	42. A
Alexander Cleopatræ filius Sol dictus.	76. D	M. Antonij cum Cleopatra ad Actium fuga.	62. D
Alexander Antonij & Cleopatræ filius.	71. B	M. Antonij de Artaualde Triumphus.	55. D
Alexandri Magni imagine signauit Augustus.	72. A	M. Antonius Liber pater nomine & habitu.	58. D
Alexandri magni corpus è conditorio prolatum	71. D	M. Antonius iræ impotens.	68. D
Alexandria recepta.	71. C	M. Antonij mors.	68. D
P. Alfinius Varus Cos.	154. C	M. Antonij statuę apud Alexandrinos deiectæ.	71. C
Aliso fluuius.	135. B	M. Antonij statuę Romæ conuulsæ.	73. A
A. Allienus.	22. D.	Antonia Lex de Decurijs iudicium.	92. A
Almus Bessorum regis filius.	21. B	C. Antonius Prætor vrbanus.	5. C
Alpes Tridentinæ.	124. D	C. Antonius captus.	20. A
Amantini Pannonæ.	131. B	C. Antonij cædes.	20. D
Ambitus.	86. A	L. Antonius.	40. A
Ambracius sinus.	62. B	L. Antonius Tribunus Plebis.	6. A
Amisîa fluuius.	132. C	L. Antonius Cos.	39. C
Αμυσία.	3. B	L. Antonius	40. A. 66. A
Amnesia inducta.	3. B	L. Antonius Iuli Antonij filius.	150. B
Amphictyones.	64. B	Antonius Musa medicus Augusti.	150. C
Amphipolis opp.	30. D	Antyllus M. Antonij filius.	71. B
Amphitheatrum Statilij Tauri.	77. D	Antyllus M. Antonij F. toga donatus & rex factus.	66. A
Ampius Balbus.	17. D	Apamea oppidum.	22. C
Amyntas rex.	103. B	Apollonis Actij templum.	62. B
Amyntas Galatiæ rex.	60. B. 74. C	Apollinis Palatini templum.	89. B
Ananelus Iudæorum Pontifex.	145. B	Apollo Sandaliarius.	136. D
Anas fluuius.	102. B	Apollodorus Pergamenus Augusti præceptor.	184. B
L. Andasius.	171. B	Apollonia.	5. B. 19. D
Anderium Castellum.	166. C	Apollophanes.	50. D
Anio Vetus.	118. A	Aponius proscripius.	17. C
Annus ab Augusto constitutus & correctus.	128. C	Appellationes.	92. C
Antigonus Iudæorum Rex.	68. C	M. Appuleius proscripius.	15. B. 19. D
Antiochus Comagenus.	86. C	M. Appuleius Cos.	114. A
Antiochus Comagenarum Rex.	48. C	Sex. Appuleius Cos.	74. C
Antirrhion promontorium.	64. D	Sex. Appuleius Sex. F. Cos.	174. B
C. Antistius Vetus	19. B. 101. A. B	Aqua Appia instaurata.	119. A
C. Antistius Vetus Cos.	144. A	Aqua Iulia in urbem perducta.	118. D
Antistius Labeo	38. C. 119. D	Aqua Marcia instaurata.	119. A
Antius proscripius	15. B	Aqua Virgo in urbem perducta.	118. D
Antius Restio proscripius.	16. C	Aquila nunquam Rhodi visa.	154. D
		Aquillij Nigri pater & filius.	64. C
		Aquitanicus sinus.	95. D
		Ara	

INDEX IN NUMISMATA.

Ara Fortunæ reducis.	117.C	Aspidis venenum.	71.B
Ara Iulij Cæsaris.	4.B	L. Asprenas reliquias Variarum cladis seruanit.	169.C
Ara primogeniti Dei Romæ.	152.A	Astura oppidum Hispaniæ.	175.B
Arabia felix.	104.A	Astura fluuius.	101.C
Arabia solitudines.	104.B	Astures, populi.	101.C
Arabia Petraræ solitudines & deserta.	104.D	Asturica Augusta Colonia.	102.B
Arabicus sinus.	104.C	Asturum rebellio.	103.D, 110.D
Aradij, populi insulares.	58.B	Asylum.	31.C
Arausio Secundanorum.	125.D	Athenienses.	113.C
Araxes fluuius.	115.B	Athletæ.	146.D
Archelaus Cappadociæ rex.	74.C	Atinium Plebiscitum	138.C
Archelaus minoris Armeniæ regno donatus.	114.D	Atteius Capito.	17.D
Archelaus Rhodius.	25.A	Attina Æthiopiæ opp.	111.D
Archibius.	71.D	Attia Augusti mater.	179.D
Arduba castellum.	166.D	N. Atticus.	178.A
Arelate colonia.	123.D	M. Attius Balbus.	179.D
Aretas Arabiæ Petraræ rex.	104.D	Auctoritas Senatus.	91.D, 138.A
Aretas rex, amicus & socius Augusti.	104.D	Augurium.	37.A
Areuacci, Hispaniæ populi.	102.C	Augustus.	90.A
Areus Philosophus.	184.B	Augustus Pontifex Maximus.	128.A
Argancome Nabathæorum emporium.	104.B	Augustus repudiata Dictatura, Tribunicianam potestatem accipit.	106.C
Ariminum.	92.D	Augustus Cos. VII.	93.D
Ariobrazanes Cappadociæ rex.	25.C	Cos. IX.	100.A
Aristobulus Hyrcani filius.	145.B	Cos. X.	103.C
Aristogiton Tyrannicida.	18.D	Cos. XI.	105.B
Arius Philosophus.	71.C	Cos. XII.	145.C
Armenia capta.	148.B	Cos. XIII.	148.D
Armenia recepta.	115.C	Augustus Imp. VIII.	103.A
Arminius Cheruscorum princeps.	168.B	Imp. IX.	118.C
(172.B)		Imp. X.	127.B
Arminij mors	170.A	Imp. XII.	134.C
Arminij virtus & memoria apud Germanos cantu & carminibus celebrata.	170.A	Imp. XIII.	135.B, 136.C
Arracilium.	100.B	Imp. XIII.	140.B
Arrianus, pater & filius proscripti.	15.A	Imp. XVI.	163.C
L. Arruntius.	15.A, 45.B	Imp. XVI.	164.D
L. Arruntius Cos.	108.C	Imp. XVII.	165.A
L. Arruntius L. F. Cos.	159.B	Imp. XIX.	166.X
Artaxafdes Armeniæ maioris rex.	52.B	Imp. XX.	167.A
Artaxafdes captus.	55.C	Augustus Pater patriæ	81.A
Artaxafdes in Armeniæ regnum restitutus.	115.C	Augustus & Tiberius Censores.	175.A
Artaxafdes Medorum rex.	52.B	Augustus Legibus solutus.	103.C
Artagera opp.	115.B	Augustus Thurinus dictus.	179.D
Artaxas Artaxafdis filius.	55.D	Augusti genitura.	180.B
Artaxata.	115.B	Augusti proauus.	179.B
Artaxata Armeniæ regia.	55.C	Augusti auus.	179.B
M. Artorius Medicus.	33.B	Augusti pater.	179.C
Arupium oppidum.	56.D	Augusti sponsæ & vxores.	180.C
Arxes fluuius.	54.D	Augusti liberi.	180.D
Asander Bosphori rex.	126.C	Augusti liberorum educatio.	181.A
C. Asinius Pollio.	9.C, 154.A	Augusti nepotes & neptes.	181.A
C. Asinius Pollio Cos.	40.C, 43.B	Augusti nepotum educatio.	181.A
L. Asinius Gallus.	123.D	Augusti seueritas in educatione Iuliarum, filiæ & neptis suæ.	181.A
C. Asinius Gallus Cos.	139.D	Augusti prima militia.	180.A
Asopus fluuius.	23.C	Augusti itinera.	183.A
			AU-

INDEX POSTERIOR.

Ti. Cæsar imperium accipit.	178.C	Carrinas pater.	75.D
Ti. Cæsaris principatus initium.	178.C	Carita notabilis.	24.A
Caij & Lucij, Cæsarum adoptio.	122.D	Carthago Colonia.	81.B
	181.A	Carthago prima extra Italiam Colonia.	81.C
Caij & Lucij Cæsarum corpora Romam delata.	155.D	P. Casca percussor Iulij Cæsaris.	11.A
Calaguritani exauctorati.	88.B	C. Cassius.	2.A.4.D
Calaguritanum municip.	98.D	C. Cassius Præfectus oræ maritimæ & Classi.	23.B
Calaguritani missione & præmijs donati.	98.D	C. Cassius Imperator salutatus.	28.D
	98.D	C. Cassius Epicureus.	29.A
Calanus gymnosophista.	116.D	C. Cassij mors.	34.B
Callæci, populi Hispaniæ.	100.B	L. Cassij cædes.	38.D
L. Calpurnius Piso focer Iulij Cæsaris.	3.C	Cassius Parmensis.	23.D.39.A.64.B
Cn. Calpurnius Piso Cos. suffectus.	106.A	Cassius Patavinus.	145.A
L. Calpurnius Piso Cæsoninus Cos.	124.D	Cassius Seuerus.	138.D
Cn. Calpurnius Cn. F. Cn. Piso Cos. II.	142.C	Q. Cassius Varus.	16.A
L. Calpurnius Piso Augur Cos.	152.A	Castellum inter Alifonem & Lupiam.	135.B
L. Calpurnius Piso ornamentis triumphalibus donatus.	152.C	Castoris & Pollucis ædes.	174.A
Cn. Calpurnius.	46.C	Castra scelerata.	137.A
C. Caluissius Sabinus Cos.	46.A.47.C	Castricius.	110.C.139.B
C. Caluissius C. F. C. N. Sabinus Cos.	146.D	Catana Colonia.	113.C
Camariga opp. Cantabriæ.	96.B	Catadupa, Æthiopiæ opp.	112.A
Cambulis Æthiopiæ opp.	112.A	M. Cato filius.	37.C
Cambysis Persarum regis exercitus in solitudinibus Æthiopiæ arenis obrutus.	111.D	Catthi.	133.D.136.D.159.A
Candace Æthiopum regina.	111.D	Caturiges, populi Hispaniæ.	127.D
Candaces reginæ filius.	112.A	Cauchi, populi Germaniæ.	132.D.160.C
Candaces reginæ legati.	114.A	Celsa Colonia.	99.A
P. Canidius Crassus.	60.C	Censoria dignitas.	109.B
P. Canidius Crassus ad Cæsarem Octavianum transit.	63.D	Censoria potestas.	86.D
P. Canidij Crassi cædes.	71.C	Censuram perpetuam sibi oblatam Augustus recusat.	109.B
L. Caninius Gallus Cos.	48.D	Census.	173.B
C. Caninius Gallus Cos. suffectus.	149.C	Census Senatorius.	119.D.133.B
Cantabri.	94.A	Census Senatorius auctus.	158.A
Cantabri per M. Agrippam domiti.	95.A	Census Iudicum.	92.A
Cantabricus Oceanus.	96.C	Census populi actus.	175.A
Cantabrorum cædes.	97.B	Census Pop. Rom. Vicatim actus.	79.D
Cantabri conisci.	100.A	Centesima & Vicesimæ Vectigal.	156.D
Cantabrorum deuoti.	101.B	Centesima rerum Venalium.	156.D
Cantabrorum rebellio.	103.D	Centumviri.	92.B
Cantabria domita.	118.C	Cephalenia.	50.D
Cannutius Tribunus plebis.	8.A	Ceraunij montes.	64.D
Ti. Cannutius occisus ad aram Diui Iulij.	40.C	Cercinna insula.	150.C
Canunefates, Batauiæ populi.	159.A	Cereres Atticæ priuilegia.	113.D
Capenus Sequanus.	9.D	Cerospades, Phraatis filius.	147.D
Caprearum secessus.	175.C	L. Cestius Africam occupat.	18.D
Caprus fluuius.	23.C	L. Cestius Cos. suffectus.	106.B
Carinæ.	45.B.155.A	Cestius Macedonicus.	40.C
P. Carisius Legatus.	95.A	Cherufci, Germaniæ populi.	133.D.159.A
P. Carisius Legatus Pro pr.	96.B	Chij, populi insulares.	114.C
T. Carisius Legatus	95.A.101.C	Christus nascitur.	151.A
Carrinatis triumphus de Galleis.	75.D	Cicero amnestiam cædis Iulij Cæsaris confulit.	3.B
		Cicero Cæsarem Octavianum in suam fidem recepit.	6.C
			Cicero-

INDEX POSTERIOR.

Ciceronis de Cæsare Octauiano sententia.	9. B	Cleopatris oppidum Arabiæ maritimum.	104. B
Ciceronis proscriptio.	12. B	Clodia Fuluiæ filia à Cæsare Octauiano. re-	
Ciceronis mors.	12. D	pudiata.	4. A
Ciceronis caput pro Rostris positum in-		C. Clodius, C. Antonium iussu Bruti interfisci	
ter duas manus.	12. D	imperauit.	20. D
M. Cicero filius.	19. B	Clodius Bithynicus.	40. C
M. Cicero filius Cos. suffectus.	73. A	Clunensium conuentus.	95. A
Q. Cicero pater & filius occisi.	14. D	C. Cluius, inter Consulares adscriptus.	79. C
C. Cilnius Mæcenas.	43. B	Clypei & hastæ puræ.	145. C. 148. D
C. Cilnius Mæcenas Præfectus vrbi.	73. D	Clypei & hastæ puræ Caio & Lucio Cæsaribus	
Cimbrorum promontorium.	132. D	ab Equestri ordine donatæ.	155. D
Citherum insula.	113. C	M. Cocceius Nerua.	43. B
Ciuum Romanorum numerus.	87. B	M. Cocceius Nerua Cos.	51. D
Clades Cæsarianæ classis.	47. D	C. Cælius Caldus.	62. A. 169. B
Clades Lolliana.	123. A	Cohors Prætoriana Antoniana.	4. D
Clades Philippensis.	38. A	Cohors Prætoriana.	35. D
Clades Perusina.	40. C	Cohortes Prætorianæ IX.	144. D. 156. B
Clades Variana.	168. D	Cohortes Urbane tres.	156. B
Cladis Varianæ tempus & dies.	169. C	Cohortes Auxiliares XXII.	156. C
Cladis Varianæ occasio.	168. A	Cohortes Vigilum.	160. A
Classis Imperij.	156. C	Colapiani, Pannonos	131. B
Classis Milenas.	156. C	Colapis & Sauis confluentes.	132. A
Classis Rauennas.	156. C	Collegia noua dissoluta.	109. D
Claudia Augusti vxor.	180. C	Colonia Arelate.	125. D
Ti. Claudius Nero.	40. D	Augusta Asturica.	102. B
Ti. Claudius Nero Tribunus militum.	95. D	Augusta Patrensis.	116. D
Ti. Claudius Nero Cos.	128. A	Augusta Prætoriana.	102. D
Ti. Claudius Nero Cos. II.	142. C	Augusta Noua.	102. C
Ti. Claudij Neronis ouatio.	139. B	Augustobriga.	102. C
Ti. Claudij Neronis triumphus de Germa-		Berytus.	127. D
nis.	142. B	Colonia Cæsarea.	124. C
Ti. Claudius Nero Tribuniciam potestatem		Cæsarea Augusta.	99. A
accipit.	143. D	Carthago.	81. B
Ti. Claudius Nero ab Augusto adoptatus, &		Catana.	113. C
Ti. Iulius Cæsar appellatus.	157. A	Celsa.	99. A
C. Claudius Nero.	45. B	Corinthus.	116. A
Ap. Claudius.	16. B. 150. C	Emerita Augusta.	102. B
Ap. Claudius Pulcher. Cos.	47. C	Iulia felix.	127. D
M. Claudius Marcellus Cos.	108. C	Nemausus.	125. D
Clemens M. Agrippæ seruus.	171. C	Tauromenium.	113. C
Cleopatra Ægypti regina.	24. B	Toletum.	102. C
	25. D. 28. A. 39. D.	Sagesama Iulia.	95. A
Cleopatraz bellum indictum.	59. B	Sciscia.	132. A
Cleopatraz ad Actium fuga.	62. D	Sebasta.	124. C
Cleopatraz & Cæsaris Octauiani collo-		Syracusa.	113. C
quium.	70. B	Colopes fluius.	56. D
Cleopatraz mors.	71. A	Comitia constituta.	90. D
Cleopatraz statua.	71. D	Comitiorum ius.	86. A
Cleopatraz imago in triumpho.	76. D	Comum.	124. D
Cleopatraz imago aurea.	77. B	Concordiæ ædes.	174. A
Cleopatra Antonij & Cleopatraz filia.	71. B	Concordiæ signum.	136. C
Cleopatra Antonij & Cleopatraz filia Luna		Congiarium populo datum.	75. B
appellata.	76. D	Congiarium populo Romano datum.	103. C
Cleopatra Antonij & Cleopatraz filia Iuba		Congiarium à Tiberio Pop. Rom. datum.	174. A
nabit.	103. A		Co-

INDEX POSTERIOR.

C. Furnius.	79.C. 95.A	Helvius Cinna Tribunus plebis.	4.A
C. Furnius Cos.	121.C	Herba quædam manducata, insaniam & mortem afferens.	54.A
G			
Gabinius Cæsarianus.	37.B	Hercinia filua.	161.D
Galliæ tres.	93.C	Heredes Iulij Cæsaris.	3.C
Galliæ diuisio.	93.D	Heredes Augusti.	174.D
Galliæ pacata & ordinata.	93.C	Herodes Iudæorum rex.	67.C. 114.D. 126.D. 145.B
Galliarum census actus.	93.C	Herodis regis hospitalitas in Cæsarem Octavianum.	74.A
Galli & Germani vrbe excedere iussi.	172.A	Herodis regis in M. Agrippam hospitalitas.	124.B
Gallogræcia & Lyceonia in prouinciæ formam redacta.	103.B	Herodes rex socius & amicum Populi Romani.	74.A
Gangetes fluuiolus.	38.B	Herodes rex auxilia Romam mittit.	104.A
Garamantes.	118.A. 159.A	Hierosolyma.	124.D. 147.A
Garumna fluuius.	93.D	Hierosolyma capta.	58.B
L. Gellius Poplicola.	61.D	Hilarion Augusti libertus.	174.C
L. Gellius Poplicola Cos.	51.D	Hipparchus Pisistrati Tyranni filius.	18.D
Gemitura Augusti.	180.B	Hippodromus prope Alexandriam.	67.D
Gens Octauia.	179.A	Hippopotamus.	77.D
Gens Octauia plebeia.	179.B	A. Hirtius Cos.	7.D
Gens Octauia patricia.	179.B	A. Hirtij Consulis mors.	8.D
Gens Claudia.	157.C	Homonadenles Ciliciæ populi.	142.C
M. Genucius in Augustum coniurat.	117.B	Honorarius Drusi tumulus.	137.B
Genuclæ Getarum opp.	78.C	Honores Augusto decreti.	117.C
Germani ad custodiam corporis à Cæsare Octauiano delecti.	88.B	Q. Horatius Flaccus.	153.C
Germani satellites Augusti.	156.B	Q. Hortensius. 19. Prætor Macedoniæ.	19.D
Germani stipatores corporis Augusti.	172.A	Q. Hortensij cedes.	20.D. 38.D
Germanorum in causidicos odium & scuitia.	169.D	M. Hortensius Q. Hortensij oratoris nepos.	121.A. 158.B
Germanicus Drusi filius à Tiberio Cæsare adoptatus.	157.A	Horti Mæcenatis.	155.A
Germanici Cæsaris expeditio in Illyricum.	163.D	C. Hosidius Geta proscriptus.	14.D
Germanicus Cæsar.	164.C. 165.B	Hosidius Rufus castrorum Præfectus.	135.A
Germanicus Cæsar imperator appellatus.	167.	Hylas pantomimus.	122.C
Germanicus Cæsar Cos. designatus.	167.D	Hyrchanus Iudæorum pontifex.	145.B
Germanicus Cæsar Cos.	173.D	I	
Germanici Cæsaris mores atque indoles.	173.D	Ianus clusus tert.	79.A
Getæ populi Thraciæ.	119.B	Ianus apertus.	93.B
Getuli Africæ populi.	153.A. 159.A	Ianus clusus quart.	103.A
Gigantum ossa.	181.C	Iapudes populi Delmatia.	56.B.D
Gladiatorium munus.	109.D	Iberus fluuius ponte contratus.	99.A
Grassatores coërciti.	93.A	Ilenses.	127.A
Gyrus mons Gemmarum ferax.	118.A	Illyricum receptum.	167.B
H			
Hanno Carthaginensis.	146.B	Illyricum in Prouinciæ formam redactum. <i>ibid.</i>	
Harmodius Tyrannicida.	18.D	Imago Iulij Cæsaris cerea in funere ipsius.	4.A
Harpalus Dux Cyri Persarum regis	27.C	Imperatoris prænomen.	85.D
Haterius proscriptus.	16.A	Imperij rationarium.	107.D
Helenus Cæsaris Octauiani libertus.	44.A	Imperij & Prouinciæ inter Cæsarem Octavianum, Antonium & Lepidum partitio.	43.C
		In acta Augusti Senatus iurauit.	103.C
		Indorum & Scytharum legatio.	99.B
		Indorum legati.	116.A
		Intercalatio.	128.C. 140.C
		Intercatiæ.	

INDEX POSTERIOR.

Lex Roscia theatralis.	79.C	Ludi Troiani.	119.B
Lex Voconia.	173.B	Ludi Latini facti.	6.D
Libelli famosi.	171.D	Ludi saculares facti.	122.B
Liberi Augusti.	180.D	Lugduni ara Augusti dedicata.	136.A
Liberi Antonij ex Cleopatra.	71.B	Lupercalia.	140.A
Libertino milite vsus Augustus.	171.B	Lupia fluuius.	168.D
Libertorum & seruorum in Patronos & Dominos proscriptos fides.	15.D.16.	Lupia fl. ponte constratus.	133.D
Libri fatidici supra duo millia concremati.	110.C	M. Lurius Agrippa.	44.A.50.A.61.D
Liburni Illyriae populi.	128.B	Lusitania.	102.B
Licatii Rhætorum populi.	165.D	Lustrum lxxij. conditum.	87.B.175.A
M. Licinius Crassus. Cos.	125.B	Lycaonia & Gallogræcia in prouinciæ formam redacta.	103.B
M. Licinius M. F. Crassus Cos.	64.C	Lycia Rhodiorum prouincia.	25.D
Licinius Enceladus Augusti libertus.	126.C	Lycij.	24.D.26.A
Cri. Licinij Luculli cædes.	124.A	Lycomedes rex Cappadocia.	74.C
L. Licinius Murena.	38.D	Lycus fluuius.	23.C
L. Licinij Murenæ contra Augustum conspiratio.	110.B	Lysimachia Thraciæ ciuitas.	29.C
		M	
A. Licinius Nerua Cos.	110.C	Mæcenatis de Republica à Cæsare Octauiano reddenda, sententia & consilium.	84.A
Q. Ligarius proscripius.	161.A	Mæcenatis de constituendo Imperio consilium.	85.C
Ligures Capillati.	15.B	Mæcenatus moritur.	140.D
Limyra oppidum.	127.C	Mæcenatis mores & ingenium.	140.D
Liparia insula.	155.B	Mæsiæ Thraciæ populi.	136.B
Liparia insula.	49.B	Magistratum iura, & imperia restituta.	91.B
Liuiæ Drusilla Cæsari Octauiano nubit.	46.D.	Magistratus in annum unum creandos tantum.	86.B
	(180.D)	Magistri Vicorum.	143.C
Liuiæ Drusilla veneficij suspecta.	155.B	Malichus in Arabia regnum restitutus.	114.C
Liuiæ Drusilla veneficij in Augustum suspecta.	175.C	Manius, M. Antonij procurator.	39.D
Liuiæ Drusilla, Iulia Augusta appellata.	17.D	M. Marcellus maritus Octauia moritur.	43.D
Liuius Drusus.	38.C	Marcella C. & Octauia filia M. Agrippæ collocata.	87.B
M. Liuius Drusus Cos.	124.D	M. Marcellus C. & Octauia filius.	76.B
T. Liuius Patauinus, Pompeianus ab Augusto dictus.	153.B	M. Marcellus C. & Octauia filius Iuliam Augusti filiam ducit.	103.B
M. Lollius.	103.B.112.C.145.C	M. Marcellus gener Augusti, Ædilis curulis.	103.D.105.C
M. Lollius Cos.	112.C	M. Marcellus Pontifex.	106.D
M. Lollius Gallia Pro Cos.	123.A	M. Marcelli mors.	107.A
M. Lollij mors.	147.C	M. Marcellus Aiferninus Cos.	108.C
Longobardi.	160.C	Marcia Augusti ex vitrico soror.	175.A
L. Luceius proscripius.	16.A	Marcus Censorinus.	16.D
C. Luceius Legatus.	41.C	L. Marcus Censorinus Cos.	46.A
L. Lucilius Luscinus.	38.B.D.67.D	C. Marcus Censorinus Cos.	139.D
Luctus publicus in morte M. Agrippæ.	130.C	Q. Marcus Crispus.	22.C
Luctus publicum in morte Octauia.	135.C	L. Marcus Philippus Augusti vitricus.	180.C
Q. Lucretius Vespillo.	15.B	Marcomanni.	135.B.161.B
Q. Lucretius Vespillo Cos.	117.B	Mardus, Antonij exercitum seruauit.	53.A
Ludi pro natali Augusti.	129.C	Mariaba Arabum oppidum.	150.A
Ludi Ioui optimo maximo voti, pro reditu Augusti.	129.B	Marmaridæ populi Africa.	159.A
Ludi votiui pro reditu Augusti.	Ibidem.	Maroboduus	
Ludi Magni Ioui O. M. voti.	167.D		
Ludi honorarij.	92.B		
Ludi Pontificales.	128.B		
Ludi Compitalicij.	143.C		
Ludi Circenses.	77.B		

INDEX POSTERIOR.

Maroboduus Sueuorum rex.	161.B.168.D	Murenæ carne humana pascæ.	126.B 1261
Maronia ciuitas.	30.A	Musulamij Africae populi.	153.A 1531
Marsias fluuius.	22.C	Musus fluuius.	154.B 541
Martia Legio.	7.C.8.B	Mylæ oppidum Siciliae.	149.B 491
Martis Vltoris ædes dedicata.	149.C	Myra Lyciæ ciuitas.	27.D 271
Massiliae litterarum studia vigeant.	150.B		
Mathematici.	173.C		
Mauretania.	156.A		
Mausolæum Cleopatrarum.	69.A		
Mausolæum Augusti.	89.D.178.A	Nabathæi Arabiae populi.	104.A
Mazæi.	164.C	Napata Candaces Æthiopum reginarum, regia.	111.D
Medici & præceptores.	160.B	Narbona.	93.C
Medicis immunitas concessa.	105.D	Q. Nasidius.	60.A
Medon Armeniæ rex.	114.D	P. Naso proscribitus.	15.D
Medullinus mons.	101.A	Natalis Augusti.	129.C.134.D.179.D
Melanus sinus.	29.C	Naucrates Lyciorum Præfectus.	26.A
Melo Sicambrorum dux.	132.B	Nauis decemremes.	61.D
Menas Sex. Pompeij libertus.	44.A.45.A. (47.A.48.D)	Nauis Turritæ.	6.D
		Nauis captiuæ Apollini Actio consecratæ.	64.A
Menecrates libertus Sex. Pompeij.	47.C	Nauis ex India tempestatibus in Oceanum Germanicum abreptæ.	146.C
Menenius proscribitus.	16.C		
Mensis Augustus.	128.D	Nauigatio ex Arabico sinu Gades vsque.	146.B
M. Messalla.	38.D	Nauigationes ex Hispania ultra Africam, in Orientem.	146.B
M. Messalla Cornuinus.	19.A	Nauigationes per Septentrionalem Oceanum.	146.B
Messalla Cornuinus.	76.A		
Messalla Cornuinus Præfectus vrbi & Italiae.	92.D	C. Nauius.	175.A
L. Messius speculator Antonij.	61.A	Naulochi Siciliae oppidum.	50.C
Q. Metellus Celer Galliarum Pro Cos.	146.C	Naumachia siue prælium nauale.	147.D
		Nauportus.	162.B
Q. Metelli Numidici orationes contra cæliba- tum.	154.C	Neapolis Thessaliæ.	30.B.31.D
Methon expugnatur.	60.A		
Metropolis.	124.C	Neapoli, Quinquennale certamen gymnicum in honorem Augusti.	175.D
Metubia Iapudum opp.	56.B	Nemausus colonia.	125.D
C. Menius Centurio.	68.A	Nepotes & neptes Augusti.	181.A
Miliarium aureum.	114.A	Ti. Nero qui postea Imperator.	76.B
Militare supplicium, Decimatio.	46.D	Ti. Nero Quæstor, curam annonæ suscipit.	106.D
Militum commoda & stipendia.	159.B		
Minus fluuius.	101.A.102.B	Nero Claudius Drusus, Ti. frater, lege Annali solutus.	117.D
Minucius Prætor, proscribitus.	14.C	Nero Claudius Drusus Prætor vrbanus.	124.B
Minucius Basillus.	9.D	Nero Claudius Drusus Prætor.	133.A
Mithradatis & Pharnacis statuæ argenteæ in triumpho Pompeij.	89.C	Nero Claudius Drusus Imperator salutatus.	134.B
Monæsus Parthus.	52.A	Nero Claudius Drusus ornamentis triumphali- bus donatus & imperio proconsulari.	134.B
Monarchiæ Cæsaris Augusti initium.	63.D	Nero Claudius Drusus Cos.	136.D
Monetium oppidum.	56.D	Neronis Claudij Drusi mors.	137.A
Morini Galliae populi.	75.B	Neronis Claudij Drusi mores & ingenium.	137.C
Mosa fluuius.	132.C.134.B		
Mos atque ordo spectandi.	120.B	Nerua fluuius.	96.D
Mos consecrandi Imperatores & Augustas.	185.		
Mucia Sex. Pompeij mater.	44.D		
L. Munatius Plancus.	9.C.59.C		
L. Munatius Plancus Censor.	109.B		
L. Munatius Plancus Cos.	174.B		

M m

Nicæen-

631309

Handwritten notes and signatures in the top right corner.

INDEX POSTERIOR.

Nicaenses templum Diuo Julio & vrbi Romæ fecerunt.	74.D	Orodes Parthorum rex.	42.B.51.D
Nicanor Arei philosophi filius.	184.B	Ostenta mortem Augusti portendentia.	175.A
Nicolaus Herodis legatus.	105.B	Quatio M. Antonij & Cæsaris Octauiani.	43.D
Nicopolis Alexandria condita.	72.D	P. Ouidius Naso relegatus.	153.D
Nicopolis Colonia.	64.A	Quile siue Septa in Campo Martio.	100.A
Nili cataractæ.	112.A	Q. Quinij cædes.	71.C
Nili, præcipuorumque Ægypti oppidorum simulachra in triumpho Augusti.	76.D		
C. Nonius Asprenas Torquatus.	77.C.138.D		
Nonius Struma.	17.D		
Sex. Nonius Quinctilianus Cos.	162.D		
C. Norbanus Flaccus.	24.C		
C. Norbanus Flaccus Cos.	47.C		
C. Norbanus c. F. Flaccus Cos.	103.C		
Norici Germaniæ populi.	123.C.125.C		
Nouius L. Antonium in Urbem admittit.	40.B		
Numerius Atticus.	178.A		
Nursini à Cæsare Octauiano in deditiõnem accepti.	40.C		
O			
Oboccis Æthiopiæ opp.	112.A		
Obodas Arabum regulus.	104.D.105.A.B		
Oceanus septentrionalis.	132.C		
Oceanus Germanicus.	132.D		
Octauia gens.	179.A		
Octauia gens Patricia.	179.B		
Octauia gens plebeia.	179.B		
Octauia Augusti foror M. Antonio nubit.	43.D		
Octauia ab Antonio repudiata.	59.B		
Octauia moritur.	135.C		
Octauia defuncta pro Roftris laudata.	ibidem.		
C. Octauius.	3.D		
C. Octauius post cædem Cæsaris Romam venit.	5.B		
M. Octauius.	62.A		
Octauius Marfus.	23.B		
Odium inter Cæsarem Octauianum & M. Antonium.	7.A		
Odrusij Thraces.	78.C.110.A		
Olonia castellum.	115.B		
Opera publica Augusti.	89.B.92.C.140.A		
Opima spolia.	78.B		
Q. Oppius proscriptus.	16.D		
Oracula sub tempus natiuitatis Christi defiere.	151.C		
Oraculum de Christo.	151.D		
Ordo in rogandis sententijs ab Augusto obseruari solitus.	91.C		
Ordo atque mos spectandi.	120.B		
Ornamenta triumphalia, pro triumpho decreta.	127.C		
		P	
		Pacis signum.	136.C
		Pacorus Orodis Parthorum regis filius.	46.A
		Sex. Pacuuius Tribunus plebis.	128.D
		Palatina domus restituta.	136.C
		Palinuri promontorium.	49.A
		Palma præfagium futuræ Augusti potentia.	180.A
		Pandataria insula.	149.D
		Pandion Indorum rex amicus sociusque s. P. Q. R.	116.B
		Pangæa saltus.	31.B
		Panium vbi Iordanis fontes.	124.D
		Pannonij.	57.A.123.C.131.B
		Pannonicus & Delmaticus triumphus Cæsaris Augusti.	75.D
		Pannoniorum rebellio.	130.A
		Pannonicum bellum.	162.A
		Pannonij disciplina militaris & linguæ Romanæ periti.	162.C
		Pannonæ Tiberio supplices in deditiõnem recepti.	165.B
		Pantheon M. Agrippæ opus.	103.B
		Paphij immunitate donati.	126.A
		Paphos Augusta.	126.A
		Papias, Classis Pompeianæ Præfectus.	49.B.50.A
		Paratonium captum.	66.C
		Paratonius portus.	66.D
		Parthorum legati.	161.A
		L. Passienus Rufus Cos.	146.D
		C. Passienus Crispus ornamentis triumphalibus donatus.	153.A
		Patara Lyciæ Ciuitas.	27.D
		Patra oppidum Peloponnessi.	60.A
		Patricidium.	9.D
		Paullus Æmilius Lepidus Censor.	109.B
		Paullus Fabius Maximus Cos.	133.A
		Pax cum Sex. Pompeio facta.	45.B
		Pax cum Partheis, signis receptis.	115.D
		Pax cum Parthis.	147.C
		Q. Pedius hæres Cæsaris.	3.D
		Q. Pedius Cos.	11.A
		Sex. Peduceius Legatus.	14.B.49.C
		Pelendo-	

INDEX POSTERIOR.

Pelendones pop. Hispaniæ.	102.C	Sex. Pompeius Sex. F. Cos.	174.B
Pelusium.	65.D	Pompeius Bithynicus.	18.D
Pelusium captum.	67.B	Pontius Aquila.	8.D
Percussores Iulij Cæsaris lege Pedia damnati.	111.A	M. Popillius Lænas percussor Ciceronis.	12.D
Percussores profligatis hostibus, eorum prouincias occupant.	18.C	C. Poppæus Sabinus Cos.	165.D
Pergameni.	74.D	Pori Indorum regis ad Augustum epistola.	116.B
Pergamus ciuitas.	23.A	Porus Indorum rex amicus sociusque s.P.Q.R.	116.B
Perusiæ clades.	40.C	Porticus templi Apollinis Palatini.	89.C
Pestilentia Romæ.	105.C	Potitus Valerius Messalla Cos. suffectus.	75.A
Petra Arabiæ opp.	104.	Præfectus alarum.	120.B
P. Petronius Turpilianus Præfectus Ægypti.	99.C. 111.B	Præfectus annonæ.	80.A
Pharnacis & Mithradatis statua argentea in triumpho Pompeij.	89.C	Præfectus urbis.	92.D
Pheroras frater Herodis Tetrarchia donatus.	114.D	Prætoria Cleopatrarum nauis.	62.B
Philadelphus Paphlagoniæ rex.	60.A. 74.C	Prætoriarum cohortes IX.	156.B
Philæ oppidum Ægypti.	111.B	Prætoribus locus sententiæ in senatu dicendæ datus.	138.B
Philippi.	31.B	Prætorij honores Tiberio decreti.	117.D
Philippici campi.	30.C. 31.C	Prætorum numerus.	86.B
Philopæmen libertus T. Iunij.	15.A	Primis Æthiopiæ oppidum.	111.D
Phœbe Iuliæ liberta.	149.D	Principatus armis partus, armis tuendus.	85.B
Phraaspa regia Medi regis.	52.C	Proconsulare imperium perpetuum Augusto decretum.	106.C
Phraataces Phraatis ex Thermusa concubina filius.	148.A	C. Proculeius.	49.C. 69.B. 110.C. 130.D
Phraates rex Parthorum.	51.D. 52.B. 74.B	Proculus Augusti libertus.	136.A
	(115.C. 145.C. 147.D)	Procuratores Cæsaris Octauiani.	89.B
L. Pinarius Scarpus.	3.C. 31.D. 65.D	Prodigia.	180.B
Pindarius C. Cassij libertus.	34.B	Prodigium.	5.C. 135.A
Pinnetes Pannonius.	131.B. 162.B. 164.D	Prælium nauale ad Actium.	62.B
Pinnetes fuga.	131.D	Prælium nauale siue Naumachia.	146.D
Pirustæ Pannonij.	131.D	Proscriptio.	11.D
L. Pifo.	8.A. 136.B	Proscriptio & proscriptorum cædes.	14.A
Planasia insula.	164.A	Proscriptorum tabula.	13.D
M. Plautius Siluanus Cos.	148.D	Proscriptorum numerus.	13.D
M. Plautius Siluanus.	163.A	Prouinciæ percussoribus decreta.	4.D
M. Plautius Siluanus ornamentis triumphalibus donatus.	165.A	Prouinciarum & Imperij inter M. Antonium, Cæsarem Octavianum & M. Lepidum partitio.	43.C
Plautius Rufus.	117.B	Prouinciarum cum s.P.Q.R. communicatio.	86.D
Pleminius Sex. Pompeij Legatus.	49.B. 51.A	Prouinciæ s.P.Q.R.	88.C
C. Plotius Plancus.	14.B. 16.B	Prouinciæ Imp. Cæsaris Octauiani.	88.D
Polemocratia Bessorum regis uida.	21.A	Prouocatio.	86.C
Polemon Ponti rex.	52.D. 55.B. 99.B	Pselchis Æthiopiæ oppidum.	111.B
	(126.C)	Psylli.	71.B
Polybius Augusti libertus.	174.C	Pthuris Æthiopiæ opp.	112.A
Pomerium ampliatum.	140.C	Ptolemæus Antonij & Cleopatrarum filius.	71.B
Sex. Pompeij in proscriptus pietas.	17.A		72.B
Sex. Pompeius Præfectus oræ maritimæ & classis.	4.C	Ptolemæus Philadelphus.	80.B
		Publicani.	
Sex. Pompeij & M. Antonij reconciliatio.	42.D	Pueruli Cantabri & mulieris audax facinus.	98.C
Sex. Pompeius Neptuni filius.	48.B		122.D
Sex. Pompeij clades & fuga.	50.D	Pylades mimus.	
Sex. Pompeij cædes.	56.A		
Sex. Pompeius Sex. F. Cos.	56.A		

INDEX POSTERIOR.

Q		Salona Delmatiae oppidum.	163.C.166.C
Quarta decuria iudicum.	92.A	M. Saluius Otho Trib. plebis. proscriptus.	14.B
Quarta Legio.	7.C.8.B	Q. Saluius Saluidienus.	28.C.40.B.44.B. (86.C)
Quattuorviri Viarum curandarum.	129.D	C. Salustius Crispus historicus.	141.A
Quinta legio.	123.A	Salutis Augurium.	80.D
Sex. Quinctilius Varus.	38.C	Salutis signum.	136.C
P. Quinctilius Varus Cos.	128.A	Samaria regio Iudaeae.	124.C
P. Quinctilius Varus Pontifex.	129.B	Samij insulares populi.	74.D
P. Quinctilius Varus.	160.B.167.C	Sapaeorum fauces.	30.B
T. Quinctius proscriptus.	14.B	Saraspades Phraatis filius.	147.B
T. Quinctius Crispinus Cos.	136.D	Satellitibus Caesaris Octavianii stipendium duplicatum.	88.B
T. Quinctius Crispinus.	150.C	Satyrorum colles.	97.A
Quinquennalia, certamen gymnicum in honorem Augusti Neapoli.	175.D	Sauromatae Schytiae populi.	123.D
R		Sauus fluuius.	57.A.119.A
Rafcus regulus.	29.D.30.D	Scardonitanus conuentus.	57.A
Ratio narium imperij.	107.D	Sceua Batonis filius.	167.A
Recitatores.	153.C	Schanus promontorium.	64.D
Regiones vrbs xiiii.	143.B	Schytarum littora.	132.D
Res in Thracia gestae a M. Crasso.	78.A	P. Scipio Africanus Princeps Senatus.	87.C
Rex sacrorum.	81.D	P. Scipio adulter Iuliae Augusti filiae.	150.C
Rhaeti gens Alpina.	124.D	Sciscia Pannoniae ciuitas.	57.A.119.A (163.A)
Rhaetium Delmatiae opp.	165.B	Sciscia Colonia.	132.A
Rhamnus M. Antonij stipator.	54.C	Scordisci Thraciae populi.	123.C.D.131.B
Rhaseupolis regulus.	21.A.29.D	Scribonia Caesaris Octavianii vxor.	180.C
Rhaseupolis Cotys filius.	123.D	Scribonia a Caesare Octauiano repudiata.	46.D
Rhaseupolis Cotys filius, socius pop. Rom.	134.D	Scribonia mater, Iuliam filiam in exilio comitata.	150.C
Rhemethalces rex Thraciae.	163.A. 166.B	L. Scribonius Libo.	44.D
Rhenus fluuius.	93.D.127.D.132.D 134.B.168.D	L. Scribonius Libo Cos.	57.D
Rhenus limes Imperij a septentrione.	156.A	Scribonius Bosphoranus.	126.C
Rhinoceros.	77.D	Scutarius fluuius.	139.A
Rhion promontorium.	64.D	Scyllaeum promontorium.	47.D
Rhodij, rei naualis peritissimi.	24.D	Sebasta Colonia.	124.C
Rhodon. Caesarionis paedagogus.	71.B	Seditio in Caesaris Octavianii exercitu.	51.B
Rhodus capta.	25.A	Segestes Arminij focer.	168.C.172.B
Rhodus direpta.	25.C	Segestica Sauri insula.	132.A
Rholes Getarum rex.	78.C	Segimerus Cheruscus.	168.B
Rubria rogatio.	81.C	Seleucus Praefectus sub Cleopatra.	67.C
Rhymetalces.	123.D.134.D	L. Sempronius Atratinus Cos. suffectus.	58.A
S		Ti. Sempronius Graccus.	150.B
Sabai.	105.A	Senatus recognitus, & indigni ordine senatorio moti.	79.B
Sabaeorum regio.	104.B	Senatus dignitas & auctoritas restituta.	91.B
Sacrum quinquennale Actiacum.	64.A	Senatus auctoritas.	91.D
Sadalis rex.	21.A	Senatus consultum.	91.D
Sagefama Vaccaeorum opp.	94.B	Senatus iurauit in acta Augusti.	103.C
Salassi gens Inalpina.	57.D.102.C	Senatus lectus.	119.C
Salmacis fluuius.	54.A	Senatus consultum de mense Augusto.	128.D
		C. Sentius Saturninus.	45.B.116.D
		C. Sentius Saturninus Cos.	117.B
		C. Sentius C.F. Saturninus Cos.	156.D
		C. Sen-	

INDEX POSTERIOR.

C. Sentius Saturninus Legatus Proconsularis.		Sphyngæ signavit Augustus.	71. B
Septa, siue Ouile in Campo Martio.	100. A	Sponsa & vxores Augusti.	180. C
Septimius proscribitus.	15. C	Stadifis Æthiopiæ oppidum.	112. A
Serapio classis Ægyptiæ dux.	23. D	Q. Statilius Tribunus plebis.	80. C
Seriphia saxa.	139. A	Statilius Taurus.	57. C. 76. A
Serpens xv. pedum.	116. C	Statilius Taurus Præfectus vrbis.	39. A.
Serriam promontorium.	30. A	T. Statilius Taurus Cos.	172. B
Seruilia Augusti vxor.	180. C	T. Statilius Taurus Cos. II.	93. D
Seruiliâ Lepidi vxor.	73. D	L. Staius Murcus.	22. C. 35. C. 38. D. 44. D
P. Seruilius Cos.	39. C	P. Staius Oppianus.	52. C
P. Seruilius Rullus.	43. A	Staius Samnis.	17. B
M. Seruilius Geminus Cos.	155. D	Statua equestris Cæsari Octauiano decreta.	8. A
Seruitiorum motus per Italiam coërciti.	93. B	Statuæ argenteæ Cæsari Octauiano posita,	
Seruorum & libertorum in patronos & domi-		conflata.	89. C
nos proscribitos fides.	15.	Statuæ & currus Cæsari Octauiano decreti.	51. D
Serum Indorum legati ad Augustum	99. A	Statuæ Augusto posita, ob vias munitas.	92. D
Sestilius Rufus.	23. D	Statuæ M. Antonij Romæ conuulsa	73. A
L. Sestius Numidiam Antonij nomine occupauit.	41. C	Statuæ M. Antonij apud Alexandrinos deiecta.	71. C
Setouia Delmatia oppidum.	57. C	Statua Antonio Musæ Medico posita.	105. D
Sextilis mensis, dictus Augustus.	128. C	Stephanio togatarius Histrio.	120. D
Sibyllini libri.	128. B	Stips in lacum Curtium natali Augusti ab ordi-	
Sicambri.	123. A. 132. B. 133. D. 159. B	nibus conijci solita.	129. C
Sicambri & Sueui in Galliam traducti.	141. D	Stips in lacum Curtium pro salute Augusti	
Sicambrorum, aliarumque gentium vicinarum		mitti quotannis solebat.	136. D
strages.	134. A	Stoeni populi Alpini.	124. D
Sicilius Coronas.	18. A	Strato Ægeates.	38. C. D
Sidonij.	114. B	Strenam Augustus Kal. Ianuarijs à populo Ro-	
Sidus Iulij Cæsaris.	6. D	mano accipiebat.	136. D
Sidus in vertice Iulij Cæsaris, in simulachris		Strymon fluuius.	30. D
ipsum, & numismatib.	6. D	Strymonicus sinus.	31. B
Sigilla Augusti tria.	71. D	Sueui.	133. D. 136. D
Signa à Parthis capta, & ciues restituti.	115. D	Sueui in Galliam translati.	75. C
Signum Concordiæ.	136. C	Sueui in ditionem recepti.	135. B
Signum Pacis.	136. C	Sulpicia gens.	142. B
Signum Salutis.	ibidem.	P. Sulpicius Quirinus Cos.	130. A
M. Silanus.	45. B	P. Sulpicius Quirinus ornamentis triumphalibus	
L. Silanus.	112. C	donatus.	142. B
C. Silanus Cos.	121. C	P. Sulpicius Quirinus.	145. C
P. Silius.	101. C. 123. C. 125. C	Q. Sulpicius Camerinus Cos.	165. D
P. Silius Nerua Cos.	114. A	Ser. Sulpicius Rufus.	17. C
C. Silius Cos.	174. B	Ser. Sulpicius Galba nascitur.	148. C
Sipontum Apulix opp.	43. A	Syene Ægyptiorum oppidum.	111. A
Sirmium Delmatia opp.	162. A	Syllæus regulorum Arabia legatus, auxilia Ro-	
Sitas focius populi Romani.	78. B	mam mittit.	104. A
Smyrna ciuitas.	23. A	Synope Ponti oppidum.	126. D
Sodales Titij.	81. D	Syracusa Colonia.	113. C
Solis defectus.	159. C	Syrtium accolæ.	153. A
C. Sofius Cos. designatus.	45. D		
C. Sofij triumphus ex Iudæa.	58. B		
C. Sofius Cos.	58. D		
Spectrum M. Bruto noctu apparet.	28. D		
Spectrum Druso in Germania apparet.	137. A	T	
Sperarchus Philosophus.	184. B	Taberius, Iulio Cæsari à manibus.	5. B
		Tabulæ veteris debiti concremata.	80. A
		M m iij	Tena.

INDEX POSTERIOR.

- Tenarus Peloponnesi promontorium. 25.D
 Tanusia vxor T. Iunij proscripti. 15.A
 Tarcondimotus Ciliciæ regulus. 21.D.60.B
 Tarraco colonia. 93.D
 Tarius Rufus. 154.B
 Tarsenses in Iuliorum clientela. 21.D
 Tarsenses libertate & ciuitate donati. 127.D
 L. Taurelius Agrippæ Legatus. 60.B
 Taurini Ligures. 127.C
 Taurisci populi Germaniæ. 125.C
 Tauromenium oppidum. 49.C
 Tauromenium colonia. 113.C
 Tedanium Iapudum ciuitas. 57.A
 Telephus seruus, nomenclator Augusti. 145.B
 Templum Iouis Olympici genio Augusti dedicatum. 113.D
 Templum Iouis Feretrij. 143.D
 Templum Marti vltori dedicatum. 149.C
 Templum Apollinis Actij. 62.B
 Templum Apollinis Palatini. 89.B
 Templum Diui Iulij & Urbis Romæ. 75.D
 Templum Romæ, & Augusti. 74.D
 Templum Romæ, & Augusto à communitate Asiæ decretum. 122.B
 Templum Augusti ad Iordanis fontes. 124.C
 Templum Augusti Sebastæ. 124.C
 Tempus natiuitatis Christi. 151.C
 Tenchteri Germaniæ populi. 123.A.133.D
 Tentyrita crocodilo insidens. 78.A
 Terentia Mæcenatis vxor. 110.C.123.C
 A. Terentius Varro. 102.C
 A. Terentius Varro Cos. 150.B
 Tergestini limites. 162.C
 Terrimius Senator. 138.B
 Tessera frumetationum publicarum 80.A
 Testamentum Iulij Cæsaris. 3.C
 Testamentum Iulij Cæsaris apud Virginem Vestalem maximam depositum. 3.C
 Testamentum Augusti. 174.C.176.D
 Testudo militaris in acie. 53.C
 Testudo fluuiatilis quinque pedum. 116.C
 Teutoburgensis saltus. 168.D
 Thallus Augusti libertus. 136.A
 Thasus insula. 31.D
 Thebais Ægypti regio. 111.A
 Theatrum Marcelli dedicatum. 129.B.134.D
 Theodorus Antylli pedagogus. 71.B
 Theodotus Chius. 27.D
 Theogenes Mathematicus. 180.B
 Thermusa ancilla, Phraati ab Augusto dono missa. 147.D
 Thosnelda Segestis filia. 172.C
 Thraces equites. 163.B
 Thraciæ Chersonesus. 134.D
 Thrasyllus Mathematicus. 154.D
 Thuria Q. Lucretij Vespillonis vxor. 15.B
 117.B
 Thyatireni Syriæ populi. 114.C
 Thyrsæus Cæsaris Octauiani libertus. 66.C
 Tiberis alueus rudibus repurgatus. 92.D
 Tiberis inundatio. 105.C.159.C
 Tiberius qui postea Imperator. 76.B
 Tiberius lege Annali solutus Quæstor creatur. 103.D
 Tiberius Quæstor, curam annonæ suscipit. 106.D
 Tiberio honores Prætorij decreti. 117.D
 Tiberius Cos. 128.A
 Tiberius Imperator iterum, Cos. designatus iterum. 142.A
 Tiberius Cos. II. 142.A
 Tiberius Tribuniciam potestatem accipit. 143.D
 Tiberius Tribuniciam potestatem iterum in decennium accipit. 157.B
 Tiberius Censor. 175.A
 Tiberij expeditiones in Germaniam. 159.A
 (171.A
 Tiberij expeditio in Delmatiam. 165.D
 Tiberij in re & disciplina militari vigilantia. 171.A
 Tiberius ornamentis triumphalibus donatus. 132.A
 Tiberius ouans urbem ingreditur. 139.B
 Tiberio triumphus decretus. 167.B
 Tiberij triumphus de Germanis. 142.B
 Tiberij triumphus de Illyrijs & Germania. 174.A
 Tiberius adoptatus ab Augusto. 157.A
 Tiberius Iuliam Augusti filiam ducit. 130.D
 Tiberius Augusti priuignus. 180.D
 Tiberius Rhodum secedit. 144.C
 Tiberij vita priuata Rhodi. 144.C.147.A.
 149.A
 Tiberius Rhodi palliatus & crepidatus. 149.A
 Tiberius è Rhodo in urbem reuocatus. 153.B
 Tiberius è Rhodo redit. 154.D
 Tiberij iu Drusum fratrem odium. 133.A
 Tiberij statua & imagines Nemausi. 126.A
 Tiberij statua & imagines Nemausi subuersa. 149.B
 Tiberius ergastulis repurgandis Præfectus. 93.A
 Tiberio Imperium lege datum. 164.B
 Tiberius Imperium accipit. 178.C
 Tiberij principatus initium. 178.C
 Tiberij mores & ingenium. 155.C.157.C
 Tibur, Augustus frequentauit. 181.C
 Tigranes Armenij rex datus. 115.A
 Tigranes regno pulsus. 115.B
 Tigrides Augusto ab Indorum rege missi. 116.C
 Tigris mansuefacta Romæ exhibita. 134.D
 Timage-

INDEX POSTERIOR.

Timagenes historicus.	153.D	L. Tullius Cimber percussor Iulij Caesaris.	4.D
Tifienus Gallus Præfectus oræ maritimæ.	50.A.D	L. Tullius Cimber Bithynia Prætor.	24.B
Titinnius Euocatus.	34.A	Turmæ equitum.	145.A
M. Titius Pompeianus.	45.B	Turpilorum fauces.	29.D
M. Titus à Sex. Pompeio servatus.	56.A	Turris Stratonis, quæ & Cæsarea Sebastæ.	124.C
M. Titius Antonij Legatus, Sex. Pompeium interfecit.	56.A	P. Turulius	23.D.39.A.64.B
M. Titius ad Cæsarem Octavianum transfugit ab Antonio.	59.C	Tyndarus Sicilia oppidum.	49.D
Toletum colonia.	102.C	Tyridates Parthorum rex expulsus.	74.B.108.A
Tolumnius Veientium rex.	143.D	Tyrus Phœnicia ciuitas.	114.B
C. Toranius Cæsaris Octauiani tutor proscriptus.	14.C		V
Transuectio Equitum.	120.A	Vaccæ Hispania populi.	94.A
C. Trebonius Asia Prætor.	4.D.19.B	Vagienni Inalpini.	127.C
C. Trebonius Pro Cos.	23.A	Vahalis fluius.	141.D
C. Trebonij cædes.	23.A	M. Valerius Coruinus.	81.A
Tremerus insula.	150.D	Valerius Largus.	99.B
Tres Iudicum decuriz.	92.A	M. Valerius Messalla Cos.	59.D
Tres Gallia.	93.C	M. Valerius Messalla Barbatus Cos.	130.A
Tribunatus plebis neglectus.	133.B	M. Valerius Messalla Cotta Cos.	148.A
Tribuni plebis sententiam loco senatorio dicebant.	138.C	L. Valerius Messalla Volusus Cos.	158.D
Tribunica potestas.	85.D.106.D	M. Valerius Messallinus ornamentis triumphalibus donatus.	161.A
Tribunicium auxilium.	86.C	Vannius rex Sueuis datus.	135.B
Tributi siue exactionis genus nouum.	18.B	Varduli Hispania populi.	96.D
Tributum decimæ facultatum.	18.C	Variana clades.	168.D
Tributum decem annorum Asia imperatum.	25.C	Variana cladis occasio.	168.A
Tributum Lycijs imperatum.	27.D	Variana cladis reliquia.	170.B
Triumphus Pannonicus & Delmaticus Cæsaris Augusti.	75.C	L. Varus Legatus C. Cassij.	25.D
Triumphus Actiacus Cæsaris Augusti.	76.B	Varus fluius.	93.D
Triumphus Cæsaris Augusti ex Ægypto.	76.D	Vascones.	95.C
Triumphus M. Antonij de Artauasde.	55.D	Vasconum magistratus.	95.C
Triumphus P. Ventidij de Parthis.	46.C	P. Vatinius Prætor Macedoniz.	19.D
Triumphus C. Sossij ex Iudæa.	58.B	Vestigal ex quinquagesima pretij seruitiorum.	173.C
Triumphus Carrinatis de Galleis.	75.D	P. Vedius Pollio.	126.B
Triumphus ex Thracia & Geteis.	79.A	Velia Lucania oppidum.	18.D.49.A
Triumphus L. Cornelij Balbi ex Africa	117.D	Vellica Cantabrorum opp.	96.B.D
Triumphus Tiberij de Germanis.	142.B	Vendium Pannonia ciuitas.	56.D
Triumphus Tiberij ex Illyrijs decretus	167.B	Venetus lacus.	125.B
Triumphus Tiberij de Illyrijs & Germanis.	174.A	Vennonens gens Alpina.	124.D
Triumuiratus Rei publicæ constituendæ in quinquennium initus.	11.C	Ventidius Bassus.	42.C
Triumuiratus R.P.C. iterum initus.	48.D	P. Ventidij contra Parthos res gestæ.	46.A
Triumuiratus acta.	85.C	P. Ventidij triumphus de Parthis.	46.C
Triumuiratus legendi senatus.	145.A	Vestales.	43.D
Triumuiratus recognoscendi turmas equitum.	ibidem.	Vestales ex libertinorum filiabus.	159.C
Troia ludus.	77.C.129.B	Q. Vettius Salassus proscriptus.	15.C
Trophæum Augusti.	142.B	Vetulinus proscriptus.	17.D
Trophæum de Germanis.	134.B	Via Flaminia.	92.D
M. Tullius Cicero Oratoris filius Cos. suffectus.	73.A	Viz munitæ.	92.D
		C. Vibius Pansa Cos.	7.D
		C. Vibius Postumus ornamentis triumphalibus donatus.	167.A
		Vicissimæ hæreditatum.	156.D.174.D
		Vigin.	

INDEX POSTERIOR.

Vigintiuiratus constitutus.	129.C	Vonones Phraatis regis filius.	115.D.147.D
L. Villius Annalis Prætor proscriptus.	14.C	Vota soluta pro reditu Cæsaris.	75.A
Vindelici Germani.	125.B	Vota soluta pro salute & reditu Augusti.	103.C
Vendius mons.	96.B.97.C	Vota soluta pro salute Augusti.	105.D
M. Vinicius.	102.D	Votum quinquennale.	123.B
M. Vinicius ornamentis triumphalibus donatus.	158.C	Vrbes Asiæ terramotu labefactatæ & profratæ.	133.C
P. Vinicius Cos.	154.C	Vrbinius Panopion proscriptus.	16.C
P. Vinicij ingenium.	<i>Ibidem.</i>	Vrbs in xiiij. regiones diuisa.	143.B
Q. Vintelius Senator.	77.C	Vsipetes Germaniæ populi.	123.A.132.B.
Vinum Pucinum.	182.A		(133.D)
Vinum Rheticum.	<i>ibidem.</i>	Vxores & sponsæ Augusti.	180.C
Vinum Setinum.	<i>ibidem.</i>	Vxorum in maritos proscriptos fides.	15.A
Vinum, remediū aduersus herbā letalem.	54.A		X
P. Virgilius Maro.	99.B.153.C	Xanthus ciuitas	26.B
Virgines Vestales.	139.D	Xanthus capta.	<i>ibidem.</i>
Virginitas perpetua, præmijs affecta lege		Xanthiorum in semetipsos crudelitas.	<i>ibidem.</i>
Voconia.	173.B	Xanthiorum clades & calamitates.	27.B
Visurgis fluuius.	134.B	Xanthus fluuius.	26.B
Vitæ ratio ab Equitibus exacta.	120.A		Z
Vituli marini pellis.	184.B	Zarmanus Gymnosophista Indus.	116.C
Volcæ paludes.	164.C	Zenodorus Aurantidis regulus.	114.D
L. Volcatius Tullus Cos.	58.C	Zengma ciuitas Suriæ ad Euphratem.	52.C
L. Volcatius Tullus.	<i>ibidem.</i>	Zygastes fluuius.	31.B.35.B
Volumnius Præfectus equitum.	168.D	Zyraxes Getarum princeps.	78.C

FINIS.

IN AVGVSTVM CAESAREM

HVBERTI GOLTZII HERBIPOLITAE

VENLONIANI CIVIS ROMANI, VOTVM

ANDREAE KETELLE BRVGENSIS I. V. D. ET

EQVITIS AVRATI.

AD MAXIMILIANVM AVSTRIACVM.II.RO-

MANORVM IMPERATOREM PIVM FELICEM

SEMPER AVGVSTVM.

AVGVSTI fastos, & prisca Numismata, CAESAR,

Dum tibi Dædalea GOLTZIVS arte sacrat,

Optat vt auspicijs paribus, nec dispar habenis

Mundi inclinatas nunc tuearis opes.

Multa quidem infidæ Latio dant funera gentes,

Et veluti rupto carcere dira cient:

Atra sed infaustis sibi fascibus omina ducunt,

Flagranteisque ferunt in sua busta faces.

Scilicet AVSTRIACAE despondent Numina genti

Imperium terris, Imperiumque mari.

Tu modò desponsam per vera Oracula sortem

Fac iterum in fastos luxuriare novos.

Ne dubita, tua Relligio te tramite recto

Ducet ad optatum per freta vasta decus.

AMPL-

AMPLISSIMO CLARISSIMOQVE EQVITI
D. AVGERIO A BOESBEKE, SERENISS. AVSTRIAE
ARCHIDVCVM PRINCIPVMQVE GVBERNATORI,
Ioannes Stadius S. D.

AVGVSTVM suum Goltzius Antiquarius nobilissimus IM-
PERATORI MAXIMILIANO. II. AVGVSTO dedicat; atq;
cùm inter præcipua Augusti præconia laudesque relatum fuisse obserua-
sem, quòd sui sæculi ingenia omnibus modis fouisset; eos tamen arctissi-
mè, qui C. Cilnij Mæcenatis commendatione florebant, complexus fuis-
set: in te, Amplissime AVGERI, oculos animumque conuertere cœpi;
teque eundem fore non dubitabam, qui Mæcenatis partes apud MAXI-
MILIANVM CAESAREM AVGVSTVM in ornando Goltzio nostro
suscipere dignareris. Nam etiamsi in tam excelsa dignitatis istius specula,
omnium admirationem colligas; tamen prudentissimè Reipublicæ causa
saluberrimè bonarum artium patrocinium & litteratorum suscepisti: ita
enim honos iste tuus Reipublicæ salutaris, laudem sine inuidia, lætam ad
posteritatè memoriam cum sempiterna nominis tui gloria inuenturus est.
Atque vt quondam DIVI FERDINANDI AVGVSTI per octennium
apud SOLYMANVM Turcarum Principem Legatus, Reipublicæ Chri-
stianæ laboranti lumen animi ingenijque tui non semel ostendisti; capti-
uos & in seruitutem miserrimam proiectos tua pecunia in libertatem asse-
ruisti; & vt medendi artem iuuares, quòd hominum valetudini facilius & se-
curius consuleres, Matthioli Medici clarissimi in re herbaria Commenta-
rios conquisitis vndique in legatione tua auxiliis ornasti: ita nunc quoque
domi pacis in artibus, in quibus & Mæcenas vt præcipuus celebratur, te to-
ta posteritas magno consensu, egregio virtutis testimonio, Mæcenatis co-
gnomento venerabitur, & cultura est. modò ea commendatione tua, & qua
apud AVGVSTVM vales & potes auctoritate, Antiquitatis & Historiarū
instauratores fouebis & complexurus es. quod equidem vt rectè facturus es
& sapienter, ita bene de omnibus priuatim publiceque meriturus. nam vt
Historia cuique hominum vitæ magistra est; ita respublica petitis ab histo-
ria consiliis & exemplis fulcitur: intereunt vrbes, regna, respublicæ; mor-
talium omnia caduca fragiliaque sunt. Respublica vt propagatione vicissi-
tudineque nascentium sempiterna est; ita beneficia quæ in eandem confe-
runtur, sempiternam habent gratissimi nominis memoriam, & historiæ
beneficio æuum sæculorum consequuntur. Historiæ quoque erga tuam in
litteratos benignitatem officio, ad posteritatè propagabitur ista virtus tua,
ea prudentia vitæque integritas, qua Turcam licentia potestateque impo-

tenter dominantem, tuæ tamen voluntatis facere potuisti: qua Barbarum inhospitalemque vsqueadè in tui admirationem conuertisti, vt te præsentem, te abeuntem omni officiorum genere prosequutus fuerit: imò quod vix fidem apud posteritatem inueniret, nisi publicis monumentis testatum esset, tibi exoptatissimæ pacis Legato, tuamque fidem, nouo in Othomanica gente exemplo, seipsum sacramento inuiolato obstrinxerit. Ceterum laborat communi litteratorum infortunio Goltzius noster, atque quum Reipublicæ litterariæ, vnde tot fructus manant in publicam vtilitatem, se totum dedicauerit, publicæque saluti consuluerit; tamen tanti ipsius labores & curæ ferè semper sterilefcunt, eiusque felicitati fortuna, aut iniquius fatum, nescio qua malignitate semper obstruit. Quare equidem tua in me animi propensione confusus, & officiorum aliquot meorum promittitudine, quum Antvverpiam ante triennium vnà cum Hispaniarum REGINA ARCHIDUCES AVSTRIAE deduxeras, V. Amplitudini probatus, supplico, vt genij tui tam salutaris adspiratione, Goltzij genium tam bene de republica, de publicis studiis merentem, meriturumque erigas; eundemque inducas in spem fortunamque meliorem. Qui si Sacræ Cæsareæ Maiest. per auctoritatem tuam commendatus, beneficio ornabitur, futurum confide, quòd GRAECIA tot olim calamitatibus affecta, nunc suis ruderibus sepulta, adhæc noua Barbarie oppressa, per Goltzij industriam operamque ex antiquitatis monumentis & numismatibus restituta, breui & ipsa apparitura sit: tanti que in rempublicam beneficij & exquisitissimi artificij laudem & vtilitatem posteritas etiam aliqua ex parte V. Amplitudini cum summa nominis tui commendatione acceptam sit relatura. Adhæc non dubito, Vir Amplissime, quin tanto isti tuo in iuuanda Republica studio dulcissimum sit futurum, contemplari & oculis subijcere per historiam cum numismatibus ex ordine Geographico consentientem, tot regna, tot vrbes ac respublikas interitu suo fatalique conuersione, vel hostium iniuria obrutas & deletas, quarum vestigia camposque ruderibus & cineribus sparsis accumulatos tua in legatione obseruasti, Goltzij iterum curis & lucubrationibus instauratas. Goltzium itaque nostrum, qui ista & maiora sub manibus habet, egregiamque eius in ornanda re litteraria voluntatem commendatam habeas; quòd istius laboris & industriæ ex dedicato AVGVSTO fructum nunc aliquem capere possit;

& beneficium tuum te optimè collocasse, publica priuataque fide testatum erit. Bene vale. Brugis Flandriæ XIII. Kal. Februarij 1655.

LXXIIII. ratione Romana.

ORNA.

ORNATISSIMO VIRO HVBERTO GOLTZIO

HERBIPOLITAE VENLONIANO CIVI ROMANO, HISTORICO,
ET TOTIVS ANTIQVITATIS RESTAVRATORI INSIGNI,

AMICO OPTIMO SVO,

IOANNES SAMBVCVS PANNONIVS TIRNAVIENSIS

P. S.

Quid doctissime Goltzi de tuo Augusto copioso eo, totque avertis ab imagine historijs illustri, vel potius omnino ego de tuo ingenio, & conatibus sentiam: iam ante annos decem, ni fallor, cum vobiscum suavissimè essem, intelligere potuisti. Tum certè opinionem non vulgarem excitaras: nunc verò id ipsum totius Orbis testimonio locuplete comprobatum vehementer lætor. Italiae quidem omnis antiquitatis & elegantiae parenti, nihil non tribuendum censeo: sed non minus (absit quidquam offensionis aut gratiae ergo mihi excidat) Germaniae studijs, præcipuè Belgico, nunc concedendum præconium arbitror, in quo ab aliquot annis principum & nobilium egregia & ad veterum exempla formata pectora exstitère: quorum cum propria cognitione, tum liberalitate, ac subsidio, vniuersa poenè laus, comendatione priscorum ex Italia deportata, ac veluti Herculi claua extorta iam visitur. Quòd si aliud nullum immortalitate dignum exemplum ac nobile suppeteret; profectò industria tua, & fratrum Laurinorum Dominorum à VWaterliet, & à Clinckerland, vnicum pro millibus sufficeret. Quos ipsos nisi coram, & varijs colloquijs εν συνθήσει nossem, difficile tot laudes in eos iustè collatas crederè. Horum tu in primis quoque ingeniosissimè Goltzi beneficentia, hospitio, in omnes huius consilij partes voluntate proluxa, tuos thesauros promis, polisq;, ac edis. Nimirum longè te dissimilem ac nonnullos istius cognitionis & cogitationum leuculos iactatores animaduerto: quibus cum ambitiosè, & prætextu modò nominis, aliquot nūmi, picturae, epigrammata longo vsu & praxi magis coaceruata sunt, quàm iudicio collecta: aliquot argumētis circumforaneis holosericati & torquati magnatum limina terunt, sumptus ad θανμας à illa & abdita sua aliquando diuulganda emendicare solent: vbi loculos complerunt, benefactores rident: de quibus aliàs. Ad tuum Augustum Goltzi redeo: quem ferè formis absolutum, nobis te daturum breui, ex animo gaudeo: vtinam vita & auctores tibi ad decem saltem reliquos sufficiant: næ tu cunctos beabis, & statua publica dignus pronūciabere, vnà cum patronis Laurinis. Si quid in meis est, quòd institutum vestrum iuuerit, nihil denegabo: quod verò possidebam, cum apud vos essem, id facilè tibi Goltzi me impertitum meministi. Vale vir Clarissime, & Dominis Laurinis à me mille

salutes. Vienna Austria, Idibus Nouembris M. D. Lxxij.

N n. ij.

ERRATA IN ALIQVIBVS EXEMPLARIBVS IMPRESSA,
SIC CORRIGITO.

- b. j. versu 1. lege ignotæ
 ibidem versu 2. lege suspicerent
 b. iij. verso, linea 23. lege opem
 pag. 2. versu 35. lege insequentis diei diluculo
 pag. 5. versu 17. lege in ea fraude
 pag. 27. versu 13. lege Rebus publicis
 pag. 38. versu 15. lege quem vt in patris
 pag. 41. versu 17. lege viribus moueret
 pag. 45. versu 30. lege callido
 pag. 57. versu 14. lege Fufio
 pag. 58. versu 29. lege Volcatius
 pag. 60. versu 6. lege Q. Nasidio
 ibidem versu 14. lege Deiotarus
 ibidem versu 30. lege destitutum
 pag. 63. versu 24. lege Antonio
 pag. 64. versu vltimo lege Schatuntem
 pag. 67. versu vltimo lege Hippodromum
 pag. 70. versu 13. lege ceterorum
 ibid. versu 24. lege imagines
 pag. 71. versu 34. lege è pro &
 pag. 72. versu 4. lege imaginem
 ibidem versu 11. pro namque lege autem
 pag. 74. versu 13. pro Perfarum lege Parthorū
 pag. 75. versu 15. lege diuisit
 pag. 77. versu 5. lege moueret
 pag. 78. versu 12. lege orbato
 ibid. versu 28. lege Zyraxis
 ibid. versu 33. lege Romanas
 pag. 81. versu 24. lege Flaminio
 pag. 82. versu 23. lege inexpectatæ
 pag. 83. versu 2. lege tantarum
 ibid. versu 23. lege iactatur
 pag. 85. versu 3. lege inflammata
 ibid. versu 27. pro Tribunatu lege
 Triumuiratu
 pag. 89. versu 9. lege vetabatur
 pag. 91. versu 7. lege præhensabatque
 pag. 92. versu 33. lege Ariminum
 pag. 93. versu 6. lege repurgandorum
 ibid. versu 17. lege Arimini
 pag. 96. versu 2. lege gentemque
 ibid. versu 15. lege coniungere
 ibid. versu 39. lege elicuissent
 pag. 98. versu 26. lege consciscerent
 pag. 99. versu vltimo lege exorirentur
 pag. 101. versu 28. lege Brigecini
 pag. 102. versu 22. lege Aneuaccis
 ibid. versu 25. lege Salaffos
 ibid. versu 38. lege Germania
 pag. 107. versu 4. lege humanitus
 ibid. versu 30. lege iudicio
 pag. 109. versu 39. lege Domitij, aui Neronis
 pag. 110. versu 25. lege necati
 pag. 111. versu 33. lege Primim
 pag. 113. versu 36. lege contemtor
 pag. 115. versu 19. lege Baburfa
 ibid. versu vltimo lege accidisse
 ibid. in margine lege RECEPTIS
 pag. 117. versu 28. pro eum lege cum
 pag. 120. versu 3. lege eosque
 pag. 125. versu 4. lege impubres
 ibid. versu 8. lege Tridentinas
 ibid. versu vltimo lege Araufionem
 pag. 127. versu 8. lege Idem
 ibid. versu 34. lege Berytum
 ibid. versu 35. lege Latij
 pag. 129. versu 17. lege intempestiuis
 pag. 131. versu 8. lege discedit, & aliquanto
 pag. 133. versu 18. lege petebat S. C. factum est
 pag. 136. versu 19. lege Æmimontanus
 pag. 138. versu 26. lege Hinc
 pag. 139. versu 27. lege peragratusque
 pag. 142. versu 8. lege conuocato
 pag. 145. versu 15. lege Herodes Hyrcanum de
 captiuitate Parthica reuerfum (Barzapharnes
 enim occupata Syria ipsum captiuum abdu-
 xerat) qui prius. &c.
 pag. 147. versu 3. lege possessione
 ibid. versu 22. lege epulatus
 ibid. versu 28. lege autem
 pag. 148. versu 30. lege buccula
 pag. 150. versu 9. lege Iulus
 pag. 153. versu 2. lege C. Passienus
 ibid. versu 4. lege Vipsianus
 pag. 154. versu 28. lege Calibus
 pag. 159. versu 2. pro Cossius lege Cn
 ibid. versu 8. lege Bructeros
 pag. 162. versu 19. lege Pinete
 ibid. versu 38. lege Senatu
 pag. 165. versu 8. lege à Siluano
 ibid. versu 34. lege expugnari
 pag. 168. versu 18. lege Arminius
 ibid. versu 25. lege Arminij
 ibid. versu 27. lege Arminium
 ibid. versu 30. lege omnemque
 ibid. versu 31. lege Arminij
 pag. 171. versu 20. lege hybrida
 pag. 172. versu 13. lege binoctio
 pag. 174. versu 1. lege cominus
 ibid. versu 12. lege permanferat
 pag. 176. versu 9. lege μετά
 pag. 179. versu 38. lege Attio
 pag. 180. versu 44. lege Vipsianiam
 pag. 182. versu 11. lege lactuca
 pag. 183. versu 21. lege festacula
 pag. 184. versu 31. pro vocasset lege rorasset
 pag. 228. versu 22. lege Σ Μ Υ Π Ν Α Ι Ω Ν
 EXEMP.

EXEMPLA PRIVILEGIORVM,

Pontificis Maximi, Imperatoris Cæsaris, Catholici Regis Hispaniæ,
& Christianiss. Gallorum Regis.

PIVS .IIII. PONT. MAX.

MOTV proprio. &c. Cum, sicut accepimus, dilectus filius noster Hubertus Goltzius Herbiopolitanus, numismata antiqua, que in varijs Principum & antiquitatis studiosorum museis reperiuntur, tanta diligentia, arte, & industria hinc inde ab utraque parte penicillo expresserit, nouoq; cõmento representauerit, ut numismata ipsa ante oculos posita videantur, eaq; in ordinem suis quaque locis redacta, & in plures libros distributa, in as referre & incidere cœperit, & eadem additis pro cuiusque varietate historiarũ argumentis, explicationibusq; ad publicam vtilitatem excudi facere, ac in lucem edere intendat, & iam primum librum sub titulo: Historiæ Imperatorum Cæsarumq; Romanorum ex antiquis numismatib. restituta: additis illorum numismatum q̄ verissimis exactissimisq; delineationib. edere, ac insuper alios ex ordine Imperatorum, tum etiam Consularium, ac Græcorum numismatum libros edere præparet, Nos ne ipse post immensos huiusmodi labores atque expensas, libri ipsi postquam editi fuerint, ab alijs excipiantur, ac etiam in vulgus edantur, ipseq; proinde calceographi fructu, in magnam sui iacturam priuetur, eius indemnitati consulere volentes, motu simili, & ex certa scientia eidem Huberto concedimus, quòd intra decennium post singulorum eorundem librorum impressionem & editionem, nullus nisi dictus Hubertus in toto vel in parte, vbique per vniuersam Italiam imprimere, aut alibi impressos venum exponere, habere, vel tenere, vel transmittere, seu mutare possit, restrictius inhibentes vniuersis Impressoribus, Bibliopolis, ac quibuscunque alijs, quocunque priuilegio suffultis, tam in alma vrbe, ac alijs ciuitatibus, terris, & prouincijs, ditioni Sanctæ Romanæ Ecclesiæ mediatè, vel immediatè subiectis, quàm quacunque alia parte totius Italiæ, sub excommunicationis maioris latæ sententiæ, alijsq; sententijs, censuris. &c. Et vterius quoad eos qui nobis mediatè vel immediatè subiecti sunt in temporalibus, vt præfertur, tam coniunctim q̄ diuisim sub pœnis quingentorum ducatorum auri de Camera, pro vna Camera Apostolicæ, & alia mediætatib. ipsi Huberto, vel ab eo causam habentibus applicandis, ac distractionis & perditionis omnium librorũ, toties quoties contrauentum fuerit, absque alia declaratione incurrendis, ne per decem annos præfatos, ab eo tempore quo singuli libri ipsi imprimuntur & edentur, dictos libros aut quamuis huiusmodi operis partem, etiam sub nomine præfati Huberti imprimere, excudere, vel imitari seu imprimi aut imitari procurare, vel ibi aut alibi impressos & excusos transferre vel aduehere, seu præmissa aut quauis alia inscriptione, additione, transpositione, mutatione, vel alia excogitata via edere, habere, vel producere audeant quoquomodo seu præsumant, ac mandantes vniuersis venerabilib. fratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis, eorumq; vicarijs in spiritualib. generalibus, & in statu temporali S. Ro. Ecclesiæ, etiam Legatis & vicelegatis sedis Apostolicæ, ac ipsius status gubernatoribus, quatenus ipsi quoties pro ipsius Huberti parte fuerint requisiti, Eidem Huberto, ac pro eo agentib. efficacis defensionis præsidio assistentes, ad executionem præmissorum etiam manu regia procedant, inobedientes & rebelles per prædictas aliasq; censuras & pœnas, ceteraq; Iuris & facti remedia quacunque appellatione remota compescendo, easq; sepius aggrauando, inuocato. &c. secularis. Non obstantibus præmissis ac constitutionib. & ordinationibus Apostolicis, necnon similibus vel dissimilibus, ac quibuscunque alijs specialibus vel generalibus priuilegijs & indultis quibuscunque in contrarium quomodocunque concessis & concedendis, ceterisq; contrarijs quibuscunque. Et quia difficile esset presentes ad quelibet loca quibus opus erit deferri, volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quòd earum transsumtis vel exemplis etiam in ipsis operibus impressis, plena & eadem prorsus fides vbique tam in iudicio quàm extra adhibeatur, que presentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ: ac etiam volumus, quòd presentis nostræ cedulae motus proprii, etiam absque illius registratura, sola signatura sufficiat, & vbique fidem faciat, in iudicio & extra illud, regula in contrarium edita non obstante. Datum Romæ anno à natiuitate Domini M. D. LXII. Indictione quinta, die verò .XII. mensis Maij, Pontificatus nostri anno tertio.

Placet motu proprio. I.

N n .iiij.

MAXIMILIANVS .II. ROM. IMP.

MAXIMILIANVS secundus diuina fauente clementia electus Romanorū Imperator, semper Augustus, ac Germania, Hungaria, Bohemia, Dalmatia, Croatia, & Slauonia. &c. Rex, Archidux Austria, Dux Burgundiae, & Silesiae. &c. Marchio Morauiae ac Lusatie. &c. Comes Tirolis. &c. No-
 tum facimus tenore presentium vniuersis. Ingenuos hominum ad Rempub. maximè literariam, iu-
 uandam animos applicantium conatus & labores beneficentia & patrocínio nostro prouehi, foueri,
 atque adedò ardentius excitari, inter cetera muneris Casarei nostri officia non postremum esse semper
 duximus. Cum igitur noster & sacri Imperij fidelis dilectus Hubertus Goltzius Herbitolensis, anti-
 quarius & incola ciuitatis Brugensis sub Comitatu Flandria, nobis humiliter exponat sese summa
 diligentia, industria & incomparabili sumptu nuper ad publicam utilitatem composuisse & con-
 scripsisse, atque typis excudenda suscepisse opera aliquot ad historicam antiquitatem eruendam ap-
 primè utilia: quorum titulus est, Primi quidem, Fasti magistratuum & triumphorum Romanorū,
 ex antiquis tam marmorum, quàm numismatum monumentis restituti. Caesar Augustus, siue
 Historia Imp. Caesarumq. Rom. ex antiquis numismatibus restituta liber secundus. Tiberius Ca-
 sar, siue Historia Imp. Caesarumq. Rom. ex antiquis numismatibus restituta liber tertius. &c. tum
 etiam Græcorum numismatum libros: Vereri autem, ne laboris sui immensi in his conscribendis
 positi, & sumptus grauissimi in conquirendis vndique eiusmodi numismatibus, eisdemq. sculpture
 & impressioni adaptandis, ac in arcis figuris & formis exprimendis, fructus, & laudem speratam
 & debitam alius fortè sculptor aut impressor intra fines Sacri Imperij primò editionem huiusmodi
 librorum, eosdem formis, & typis suis imitando, excipiendo, excudendo, demum diuulgando & di-
 uendendo sibi praecripiat, præter omnem aequitatis rationem, in summum rerum ipsius dispendium:
 Oret itaq. supplex, vt eiusmodi incommodo, quod indignè in ipsum redundare posset, Casarea nostra
 auctoritate occursuri, Rescripto siue Priuilegio impressoreo, quo quibuscunq. typographis vel sculp-
 toribus per Sacrum Romanum Imperium iam commemoratos libros intra certum à prima autho-
 ris editione tempus, excudere, aut imprimere & distrabere inhibeat, indemnitati suae clementer
 consulamus: Nos sanè precibus illius benignè annuentes, scienter & animo bene deliberato, ex Ca-
 sareo nostra auctoritate expresse inhibemus omnibus ijs, qui quidem in Saero Romano Imperio &
 hereditarijs nostris Prouincijs, sculpendi, imprimendi artem profitentur, seu alia quacunque ratione
 librariam mercaturam exercent, ne ipsi aut aliquis eorum coniunctim vel diuisim in præiudicium
 vel fraudem ipsius Huberti Goltzij, suorum heredum, siue mandatum & actionem ab alterutro ha-
 bentium, sub eius nomine, aut sine ipsius consensu vel eiusdem mandatariorum, audeat præfatos Fa-
 stos, Imperatorum Rom. atque Græcorum numismatum libros per ipsum Goltzium edendos excipe-
 re, sculperè, imprimere, edere, producere, emulari vel imitari procurare, aut eosdem libros & opera
 alibi extra fines Sacri Imperij forsàn, præterquam ab ipso Authore Goltzio edita, sculpta, impressa,
 aut imitata, intra fines eiusdem Imperij vanum exponere, habere, vel transmittere seu permutare
 palam, occultè, directè vel indirectè, aut quouis sub prætextu, vsque ad terminum decem annorum,
 qui ab editione cuiusque libri seu operis proximi numerabuntur, sub pœna confiscationis omnium
 eiusmodi librorum contra Mandatum seu Rescriptum hoc nostrum excusorum, & decem insuper
 marcarum auri in singula opera exoluendarum, media quidem Fisco nostro Casareo, alterius verò
 partis ipsi Huberto, eiusue heredibus vel mandatarijs. Mandamus igitur vniuersis & singulis no-
 stris & Sacri Romani Imperij subditis ac fidelibus dilectis, tam Ecclesiasticis quàm Laicis, cuiuscun-
 que gradus, status, & conditionis existant, in magistratu præsertim constitutis, vel eum superiorum
 suorum nomine gerentibus, vt Rescriptum & Priuilegium hoc nostrum à quibuscunq. inuiolatū
 atque intemeratum tueantur, & mulcta præscripta violatores, si qui erunt, & alia quacunq. ratione
 coërceant, siquidem indignationè nostram grauissimam, et eandem mulctam subterfugere voluerint.
 Et vt firma rataq. hæc omnia nos habere omnino velle apertius constet, nostro & sigillo cõmunitas, et
 manu subscriptas hæc literas extare volumus. Data in Ciuitate nostra Vienna Austria. xxii. die
 mensis Iunij. An. M. D. LXV. Regnorū nostrorū Romani tertio, Hungarici. ii. Bohemici verò. xvii.

Maximilianus.

ad mandatum sacre Casareæ

I. V. Las.

maiestatis proprium.

Schuanbach.

PHILIPPVS .II. HISPANIARVM REX.

SVR la requeste presentée au Conseil du Roy nostre Seigneur par Hubert Goltz natif de Venlo, demourant en la ville de Bruges, remonstrant comme avec grand peine, travail, fraiz, & despens, il a recherché toutes les Medailles des anciens, tant Grecs, Consuls, & Empereurs Romains, que autres: & pour cest effect s'est transporté es pays & Royaumes des Gaules, des Alemaignes, tant haulte, que basse, & par toute l'Italie, Naples, & ailleurs. Et estant de retour audit Bruges, il les a mesmes taillez & gravez en cuyure. Hors desquelles Medailles ledit Hubert Goltz a piecha fait vn recueil de l'histoire ou vies des Empereurs, ensemble des Fastes, Magistratz, & Triumphes des Romains, tirez tant desdits Medailles, que des inscriptions, marbres, & histoires antiquies, dont il a desia mis quelques liures en lumiere: & pour le present est d'intention de mettre en lumiere encores vn autre liure par luy composé, intitulé: *Cæsar Augustus, siue hystorie Imperatorū Cæsarū; Romanorū ex antiquis numismatib. restitute, liber secundus: accessit Cæsar Augusti vita & res gestæ, Huberto Goltzio Herbipolita Venloniano Ciue Romano auctore & sculptore.* Requerant congé & licence de le pouoir imprimer, ou faire imprimer par autre Imprimeur iuré, & icelluy vendre & distribuer en & par tous les pays de pardeça, Et deffence & interdiction à tous autres, de ne s'auancer d'imprimer ou cōtrefaire ledit œuvre, ou ailleurs imprimé, le vendre, durant le temps & terme de dix ans, à commencer du iour & date que ledit Hubert l'aura acheué d'imprimer, sans le sceu & consentemēt dudit Hubert, sur peine de confiscation d'iceux liures, & de trois Carolus d'or, pour chascun d'iceux, applicables la moitié à sa Maiesté, & l'autre moitié au prouffit dudit Hubert, ou ses ayans cause. Sa Maiesté inclinant à la requeste dudit Hubert Goltz suppliant, a permis, consenté, & octroyé, consent, permet, & octroye, en luy donnant congé & licence de pouoir imprimer, ou faire imprimer par vn Imprimeur iuré, resident es pays de pardecha, le susdit liure intitulé, *Cæsar Augustus. &c.* Sans pour ce aucunement mesprendre ny offencer vers sa Maiesté. Et en outre, à fin d'aucunement recōpenser ledit Hubert des fraiz, labours, & mises, que luy a conuenü & conuendra faire & supporter à la cause dite, a deffendu & interdit à tous autres Imprimeurs, Libraires, & autres quelzconques desdits pays de pardecha, que durant le terme de dix ans prochainement venans, & entresuyuans l'vn l'autre, à commencer du iour de la date de cestes, ilz ne s'auancement d'imprimer, ou vendre, ne faire imprimer ou vendre, directement ou indirectement, le susdit liure en iceux pays de pardecha, à peine de confiscation des liures qui ainsi seroient apres luy imprimés, & de trois florins d'amende de chascun liure, à appliquer moitié à moitié à sadite Maiesté & dudit Hubert Goltz. Fait à Bruxelles le .xxii. iour de Iuing. 1573.

Signat. I. de la Torre.

CAROLVS .IX. FRANC. REX.

CHARLES par la grace de Dieu Roy de France, Au Preuost de Paris, Seneschal de Lyon, & à tous noz autres Baillifz, Seneschaux, Iuges, & Officiers, qu'il appartiendra, & chascun d'eux Salut. Nostre bienaymé Hubert Goltz Alleman nous a fait entendre, qu'avec grand peine, travail, fraiz, & despens il a recherché toutes les Medailles des anciens, tant Grecs, Consuls, & Empereurs Romains, qu'autres. Et pour cest effect s'est transporté par toutes les Alemaignes, Italies, & nostre Royaume, ou il a fait grands despens, fraiz, & mises. Et estant de retour à Bruges en Flandres, il les a mesmes taillez & gravez en cuyure. Lesquelles Medailles ledit Hubert Goltz desiroit voluntiers pour le bien publicq les mettre en lumiere euidente, avec la declaration d'icelles, et des histoires anciennes en faisant mention: mais il doute que les ayant imprimées, plusieurs autres personnes les voulussent semblablement contrefaire et imprimer, qui seroit par ce moyen le frustrer de sesdites peines, labours, fraiz, et despens, sil n'auoit sur ce noz lettres, qu'il nous a fait humblement supplier et requerir luy impartir. Nous à ces causes, ne voulans les labours, fraiz, et despens, que ledit Hubert a fait pour le recouurement desdites Medailles et histoires anciens, luy estre tolluz et osez, et le releuer de pertes et dommage, & icelluy pour ces causes, et autres, à ce nous mouuans, auons permis et octroyé, et de nos grace speciale, plaine puissance, et auctorité Royal, Permettons et octroions, que pendant et durant le temps et terme de dix ans ensuiuans consecutifz, à cōmancer du iour et date qu'il aura acheué d'imprimer, il puisse et luy soit loisible faire lesdites Medailles imprimer, avec lesdites histoires anciennes, par telles personnes que bon luy semblera, les mettre en vente et distribution pendant et durant ledit temps. Durant lequel nous auons deffendu et deffendons à toutes personnes de quelque estat, qualité, et condition qu'ilz soyent, d'icelluy ny lesdites histoires et empreintes imprimer, sur peine de confiscation d'iceux & d'amende arbitraire. Si voulons, et vous mandons, que de noz presentes grace, permission, et contenu cy dessus, vous faites ledit Hubert Goltz ioyr et vser plainement et paisiblement, cessant et faisant cesser tous troubles et empeschemē. au contraire, Car tel est nostre plaisir, Nonobstant quelconques lettres, restrictions, mandemens, deffences, et lettres à ce contraires. Donnē à S. Germain en Laye, le .xii. iour de Februrier, l'an de grace. 1562. et de nostre regne le deuxiesme.

Par le Roy à vostre relation.

Coignet.

IOAN. CASTELII CHELVI FLANDRI
in symbolum Huberti Goltzij, siue Aurei.

Roma quidem imperium sibi vindicat orbis, at orbi
Eruis Ausonias atque recludis opes.
Vnde novi HVBERTAS diffusa est AVREA SAECLI,
Docte Huberte tui dotibus ingenij.

A V R E A

H
V
B
E
R
T
A
S

S
A
E
C
V
L
I

BRUGIS FLANDRORVM
EXCVDEBAT HVBERTVS GOLTZIUS
ANNO A CHR. NAT. M. D. LXXIIII.
MENSE IANVARIO.

